

ЗБОРНИК
ДОКУМЕНАТА И ПОДАТАКА
О НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКОМ РАТУ
ЈУГОСЛОВЕНСКИХ НАРОДА

ТОМ

I

КЊИГА 8

РЕДАКЦИОНИ ОДБОР

Мола Марковић, Јован Веселинов-Жарко, Душан Петровић-Шане,
Милош Минић, Драги Стаменковић, Фабијан Трго, пуковник,
Ратомир Стојковић, потпуковник и Милош Крстић, мајор

Одговорни уредник
Фабијан Трго, пуковник

ПРИПРЕМА ЗА ШТАМПУ
ВОЈНОИСТОРИСКИ ИНСТИТУТ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ НАРОДНЕ АРМИЈЕ
ИЗДАЈЕ
ВОЈНОИЗДАВАЧКИ ЗАВОД „ВОЈНО ДЕЛО“

ВОЈНОИСТОРИСКИ ИНСТИТУТ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ НАРОДНЕ АРМИЈЕ

ЗБОРНИК

ДОКУМЕНАТА И ПОДАТАКА
О НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКОМ РАТУ
ЈУГОСЛОВЕНСКИХ НАРОДА

ТОМ

|

КЊИГА 8

БОРБЕ У ВОЈВОДИНИ 1944 ГОД.

БЕОГРАД

1956

: г и >

БОРБЕ У ВОЈВОДИНИ 1944 ГОД.
(ЈАНУАР—ОКТОБАР)

I

ДОКУМЕНТА ЈЕДИНИЦА НАРОДНО-
ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ, ПАРТИЗАНСКИХ ОДРЕДА
И ПАРТИСКИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

БР. 1

„НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКА ВОЈСКА И ПАРТИЗАНСКИ ОДРЕДИ ВОЈВОДИНЕ У ТОКУ ПРОШЛЕ 1943 ГОДИНЕ" — ЧЛАНАК ЈОВАНА ВЕСЕЛИНОВА, ШТАМПАН У „НАШОЈ БОРБИ" ЈАНУАРА 1944 ГОДИНЕ¹

НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКА ВОЈСКА И ПАРТИЗАНСКИ ОДРЕДИ ВОЈВОДИНЕ У ТОКУ ПРОШЛЕ 1943 ГОДИНЕ

У току прошле 1943 шдине Народно-ослободилачка борба у целој нашој земљи добила је нови велики замах, проширила се и продубила, обухватила све народе и крајеве наше земље, учврстила њихово борбено јединство и братство у заједничкој борби за ослобођење од фашистичких завојевача. Народно-ослободилачка војска и партизански одреди у току прошле године постали су велики војни и политички фактор не само у нашој земљи и на Балкану, већ и у свету, те у борби читавог слободољубивог човечанства против фашистичких завојевача заузели једно од вајзначајнијих места.

У знаку општег полета Народно-ослободилачке борбе, наша Народно-ослободилачка војска и партизански одреди Војводине учинили су у прошлој години такође велики напредак. Они су појачали и умножили своје партизанске одреде, створили их и на оним теренима наше Војводине где они раније нису постојали. Они су организовали своју војну позадршу (нарочито у Срему), те на тај начин омогућилг још тешњу сарадњу између наше војске и народа. У прошлој години, као свој највећи успех, наша Народно-ослободилачка војска и партизански одреди Војводине створили су својих шест бришда и своју Прву војвођанску дивизију, која је славу бораца и народа Војводине пронела широм

¹ Препис чланка налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 40-1/11, к. 211.

целе земље. Поред тога, наша НОВ и ПО Војводине у прошлој години наоружали су своје борце добрим оружјем, отетим од непријатеља, и квалитативно, у погледу чврстине, борбене спообности, војне изградше и дисциплине и војног руковођења, политички, морално итд. у прошлој години учинили су велики напредак.

Народи Војводине, заједно са својом војском и уз њену помоћ, у прошлој години научили су да издрже све тешкоће и патње које им задају фашистички окупатор и његове слуге, те да, уз активну борбу против ових, учврсте своје борбено јединство и братство. Они данас све више саботирају наређења фашистичких окупатора, одбијају да плаћају порез, саботирају фашистичке ошптине и управе и, уместо одазивања у фашистичку војску и на робијашки рад у Немачку, пружају све већу помоћ својој војсци, оснивају и учвршћују своје народно-ослободилачке одборе и све у већој мери шаљу своје најбоље синове и кћери у редове бораца за слободу.

Све то омогућило је нашој Народно-ослободилачкој војсци и партизанским одредима Војводине да у прошлој години учине толики напредак, те да давас претстављају велику војну машину, којој више никаква сила не може да стане на пут.

У прошлој години родиле су се шест наших бригада и наша Прва војвођанска дивизија. Поникле у другој половини године, оне су нагоедовале брзим темпом и, водећи опсежне операције на територији Источне Босне, извојевале велике успехе. У многим својим операцијама и борбама оне су успеле да истерају немачке окупаторе и њихове усташке плаћенике из готово свих важних упоришта и овладају великим делом Источне Босне, од Романије до Саве и Дрине до реке Босне. Тако су јединице ваше Војвођанске дивизије ликвидирале јаке непријатељске гарнизоне и ослободиле градове Бијељину и Јању два пута, Зворник, Цапарде, Дрињачу, Шековиће, Власеницу, Нову Касабу, Братунац, Сребреницу, Хан Пијесак, као и много других мањих места која су претстављала јака непријатељска упоришта. Такође су јединице наше Војвођанске дивизије узеле великог удела у сламању најјачег непријатељског упоришта у Источној Босни, у јако утврђеном граду Тузли, и прославиле се у снажним борбама које су водиле у опсади града Брчког. Наша Војвођанска дивизија сломила је, поред тога, низ већих напада непријатељских немачких и усташких дивизија, које су у неколико наврата покушавале да продру на нашу ослобођену територију у Источној Босни. Осим свега тога, наша

Војвођанска дивизија имала је низ великих борби и операција против издајничких банда четника Михаиловића и усташког зеленог кадра од бивше муслиманске милиције, који су, уједињени у својој издајничкој работи, верно служили фаншстичким немачким окупаторима у њиховим налетима на нашу ослобођену територију.

У свим тим борбама јединице наше Војвођанске дивизије, приликом ликвидирања снажних непријатељских гарнизона, у операцијама и осталим борбама, избациле су из строја велики број неирјатељских немачких војника и њихових помагача, уништиле или заплениле велику количину оружја и ратног материјала. На тај начин, наше јединице наоружале су своје борце добрим оружјем, стекле велико ратно искуство и оспособиле се да успешно воде најтеже борбе и под најтеж^им условима. Све то омогућило је нашим бригадама, уједињеним у нашој славној Војвођанској дивизији, да се успешно супротставе последњој великој офанзиви више немачких дивизија, потпомогнутих од издајничких банди чегаика и зеленокадроваца, да у борбама са њима сачувају своје снаге и задају непријатељу велике губитке, те да, одмах после сломљене непријатељске офанзиве, предузму своју нову офанзиву и задају опет нове и још веће ударце фашистичким освајачима и њетовим усташким и четничким слугама.

У прошлој години створен је Бачко-барахБСки партизански одред, који [је] подигао заставу Народно-ослободилачке борбе и у том делу наше Војводине. За врло кратко време овај наш Одред успео је да изведе низ мањих партизанских акција и да придобије симпатије народа Бачке и Барање и умножи своје редове. Осим мањих акција — диверзантских — на железничким пругама и другим комуникацијама непријатеља, заседа на непријатељске патроле и напада на мања непријатељска упоришта, ликвидација народних непријатеља и издајника итд. — овај наш Одред, само у току прошлог лета, уништио је паљењем око 2.000 вагона кудеље и лана, које је непријатељ био спремио за извоз и потребе своје војске. Из 1943 године овај наш Одред излази спреман да у овој години још више прошири своју делатност, умножи и ојача своје редове, те тако зада још јаче ударце непријатељу и у том делу наше Војводине.

Банатски партизани у прошлој години појачали су своје акције и успоставили тешњу везу са румунским партизанима, са којима су често изводили заједничке акције. Они су извршили низ успешних напада на мања непријатељска упоришта и жандармеријске касарне, диверзантске

акције на железничким хругама и осталим саобраћајним везама непријатеља, успели да казне већи број народних непријатеља и слугу окупатора. Упркос офанзиве коју је непријатељ предуз¹ имао на њихове снаге, они су успели да оачувају и оснаже своје редове и припреме се за још жешћу борбу против фашистичких завојевача. О борбама банатских партизава у сарадњи са румунским партизанима у неколико¹ махова јављала је и наша радио-станица „Слободна Југославија“, као и друге савезничке радио-станице.

Нарочито велики напредак и успешне акције имале су у прошлој години јединице НОВ и ПО Војводине које се боре у Срем^у, где је замах наше Народно-ослободилачке борбе био већи него у другим крајевима Војводине.

Партизански одреди, који се боре у Срем^у, умножили су и појачали своје редове, и бољим наоружањем и већим искуством^М оспособили се за још усиешније борбе.

Организација војне позадине у Срем^у умногоме је допринела успешном развоју Народно-ослободилачке борбе и напретку јединица НОВ и ПО Војводине, служећи као чврста веза између наше војске и наших народа и њихових народно-ослободилачких власти.

Из прегледа борби и акција наших јединица у Срем^у најбоље ће се видети напредак који су оне учиниле у току прошле године.

У току прошле године наши борци у Срем^у извршили су преко 150 већих диверзантских акција, од којих највећи део на непријатељски саобраћај. На Железничким пругама наши борци избацили су из ш(ина 82 непријатељска воза са трупима и ратним материјалом, од којих 70 на главним железничким пругама Београд—Загреб и Београд—Нови Сад—Суботица, које за непријатеља имају веома велику важност. У тим акцијама наши борци уништили су 80 локомотива и око 480 вагона, преко 2.000 т.т. стубова, дигли у ваздух преко 15 мостова на важним непријатељским железничким и друмским линијама и извршили већи број мањих диверзија и онеспособ^л авања непријатељских саобраћајних артерија. У осталим диверзантским акцијама наши борци у Срем^у, осим мањих непријатељских утврђења и бункера, [порушили су] преко 80 утврђених зграда и упоришта, запалили преко 40 фашистичких општина, уништили неколико непријатељских тенкова и дигли у ваздух преко 10 камиона са непријатељским трупима. У жестокој борби за овогодишњу жетву, наше јединице у Срем^у уништиле су преко 600 вагона жита које је непријатељ био сиремио за своју војску и извоз у Немачку, и, заједно са нашим бор-

шгма у Бачкој, запалили око 2.500 вагона непријатељске кудеље и лагаа.

У овим диверзантским акцијама, из оправданих разлога, није могуће дати укупан износ непријатељских губитака у људству и ратном материјалу, али је извесно да је у овим акцијама, нарочито у диверзантским на железничке возове са трупима и ратним материјалом, непријатељ претрпео велике губитке, како у људству тако и у ратном материјалу.

У осталим многим акцијама наших јединица које се боре у Срему, према непотпуним подацима и не урачунавајући диверзантске акције, наши борци избацили су из строја преко 3.500 непријатељских војника и официра, њетових слугу и народаих издајника. У тим акцијама наши борци запленили су између осталог два топа, ггреко 2.000 пушака, 41 пушкомитраљез, 3 тешка митраљеза, преко 200.000 пушчаних и митраљеских метака, око 30 ручних митраљеза, преко 90 пиштоља и велику количину другог ратног материјала.

Да би се видео велими напредак наше војске у току прошле године, значајно је осврнути се на темпо напретка којим су ишле наше јединице. Снаге наших јединица, као и јачина удараца [по] непријатељима, расла је из дана у дан, тако да је на крају прошле године напредак наших јединица био много већи него на почетку исте.

Док је у првој половини 1943 године уништено само 15 непријатељских локомотива и 78 вагона, у другој половини године укиштено је 75 локомотива и више од 400 вагона. У сваком поједином месецу на крају прошле године уништавано је више локомотива и вагона него у целој првој половини исте. Док је у првој половини године избачено из строја мање од 600 непријатељских војника и официра, у другој половини тај број попео се на више од 2.900. У првој половини заплењено је: мање од 400 пушлка, 7 пушкомитраљеза, 5 ручних и један тешки митраљез, а у другој половини више од 1.500 пушака, 34 пушкомитраљеза, 24 ручна и 2 тешка митраљеза.

Према томе, јасно се види да је полет наше Народно-ослободилачк[^] борбе и наше војске у другој половини године био много већи него у првој. Наша онага расла је из дана у дан и њен напредак у току нове године одвијаће се још брже и боље.

Као резултат борби и акција наших јединица у Срему у току прошле године, непријатељу су не само задати тешки губици, већ је он и истеран из многих својих упоришта, из којих је правио честе злочгиначке упаде у наша села.

Иако он још увек чини те упаде, у којима га често са успехом спречавају наше јединице, он се данас не осећа сигурним ни у својим најјачим упориштима, и стрепи од напада наших бораца.

Остављајући за собом протеклу 1943 годину, наша Народно-ослободилачка војска и партизански одреди **Војводине**, ојачани и прекаљени, ступају у нову годину у зваку даљег и још већег напретка и још већих успеха. Они се данас припремају да одуже свој део у скором општем сламању неггријатеља, окупатора и његових слугу, те да својим напаћеним народима што пре обезбеде нови живот у миру и слободи.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

БР. 2

САОПШТЕЊЕ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД ЈАНУАРА 1944 ГОД. О БОРБАМА И АКЦИЈАМА ВОЈВОЂАНСКИХ ЈЕДИНИЦА У СРЕМУ¹

ПРЕГЛЕД БОРБИ И АКЦИЈА У СРЕМУ ЗА МЕСЕЦ ДЕЦЕМБАР 1943 ГОД.

У месецу децембру 1943 године јединице НОВ И ПО Војводине које се боре у Срему извршиле су 45 већих акција на непријатељски саобраћај, упоришта, колоне итд.

Од 30 диверзантских акција извршено је 23 акције на непријатељски железнички саобраћај, од којих 19 на главној железничкој прузи Београд—Загреб, која је од огромне важности за непријатеља.

У акцијама на железнички саобраћај наши борци уништили су 24 непријатељске локомотиве и преко 100 вагона. Те акције већином су вршене на непријатељске транспортне возове, коме су у људству и ратном материјалу нанети велики губици.

Осим тога, наши борци дигли су у поменутом месецу у ваздух 4 моста на важним непријатељским комуникацијама, од којих један 12 мет. дуг ва железничкој прузи Рума—Кленак, тако да саобраћај није био успостављен на овој прузи више од 15 дана.

¹ Препис оригинала, писан машином (ћирлицом), налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 35-1/1 I к. 211.

Наши борци у овом месецу посекали су 226 дуплих т.т. стубова на главним саобраћajним артеријама у Срему.

Осим тога наши борци уништили су у истом раздобљу 4 непријатељска камиона са војском.

У других 15 акција борци нанге НОВ и ПО Војводине, према *непотпутт* подацима, истребили су преко 100 непријатељских војника и запленили¹. 1 радио-станицу, више од 70 пушака, 1 пушкомитраљез, 3 авионска митраљеза, 9 пиштоља, 3 митраљете, око 10.000 метака, 1 авион са једрилицом, важну непријатељску пошту и велику количину другог ратног материјала.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОВОДА НАРОДУ!

(Из Главног штаба НОВ и ПО Војводине)

јануара 1944 год.

БР. 3

РАТНИ ИЗВЕШТАЈ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ БР. 1 ОД 7 ЈАНУАРА 1944 ГОД. О АКЦИЈАМА УДАРНОГ ДИВЕРЗАНТСКОГ БАТАЉОНА И ЈЕДИНИЦА ПРВОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА¹

7 јануара 1944 године.

Број 1

ГЛАВНИ ШТАВ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОБЈАВИО ЈЕ СЛЕДЕЋИ РАТНИ ИЗВЕШТАЈ:

Јединице наше Војвођанске дивизије у сарадњи са другим јединицама успешно су сломиле последњу велику офанзиву немачких дивизија у Источној Босни, наневхпи непријатељу велике губитке у људству и ратном материјалу. Пошто су извршиле чишћење терена од преосталих немачких јединица, јединице наше Војвођанске дивизије предузимају своју нову офанзиву.

На просторији Сокол—Градачац—Сребрник јединице наше Војвођанске дивизије извршиле су услелу акцију на зелени кадар од бивше муслиманске милиције, која је за-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторијског института, под бр. 5-1, к. 212.

једно са четницима Михаиловића учествовала у последњој великој немачкој офанзиви на Источну Босну. Ова акција извршава је борбом на Соколу, најглавнијем зеленокадровском упоришту на терену Требаве, и трајала је готово читав дан, јер је непријателуски гарнизон из Грачанице извршио, контранапад на наше положаје, који је био успешно одбијен. УЛОВИМ борбама непријатељ је само мртвих имао око 70. Наше јединице су у току ових борби заробиле око 300 пушака и нешто друге ратне спреме.

Акција за чишћење зеленокадровских банди на иведеној просторији била је истовремено и притоак на непријатељске снаге на линији Тузла—Добој. Непријатељ је из Грачанице интервенисао у три маха и сва три пута био одбијен. У овим борбама непријатељ, углавном Козаци, имао је преко 100 мртвих, а рањених је само у Грачаничкој болници било око 80. У тим борбама рањен је и организатор зеленокадровских банди Ибрахим Пјанић.

I Војвођанска бригада извршила је напад на јако непријатељско упориште у Босанском Шамцу. После вишечасовне огорчене борбе ноћу између 19/20 децембра 1943 ликвидан је непријатељски гарнизон који је бројао око 300 војника, од којих је највећи број био усташа, 30 Немаца, а остало домобрани. Овом приликом I бригада запленила је преко 100 пушака, 11 пушкомитраљеза, 3 тешка митраљеза, 2 тешка бацача са 210 мина, 6 ручних митраљеза, преко 40.000 метака, преко 300 пари комплетних војничких униформи, 52 сандука шећера, 11.500 цигарета, 60 буради петролеума и велику количину другог ратног материјала. У овој борби непријатељ је имао 75 мртвих и 110 заробљених, међу којима 1 немачки поручник, 1 немачки подофицир, 2 усташка официра и 11 немачких војника.

22 и 23. XII. 1943 године три бригаде наше Војвођанске дивизије извршиле су чишћење Требаве од четничких банди, која је, како је познато најчвршћа четничка организација у Босви. После жилаве борбе и жестоког отпора непријатеља наше бригаде очистиле су Требаву од четничких банди. У овој борби непријатељ је имао 67 мртвих и већи број заробљених. Међу убијеним четничким бандитима налази се и један командант батаљона, познати четнички бандит.

После чишћења Требаве неке јединице наше Војвођанске дивизије примакле су се Добоју и спустиле на реку Босну. Јединице наше III Војвођанске бригаде водиле су борбу са Козацима и четницима и немачком моторизацијом на том сектору.

Ноћу између 24 и 25 децембра 1943 године једна група бораца из чете команде Сремскомитровачког подручја исехла је преко 50 т.т. стубова, полупала чашнице и поскидала жицу на телефонској линији Рума—Ириг, која је [после] кратког времена успостављена.

27 децембра 1943 год. на главној жељезничкој прузи Београд—Загр[еб] између Вогња и Руме II чета Ударног диверзантског батаљона дигла је у ваздух непријатељски транспортни воз са животним намирницама за немачку војску.

Уништена је локомотива и 3 вагона.

28 децембра 1943 године на главној жељезничкој прузи Београд—Загреб између Кузмина и Кукујеваца I чета Ударног диверзантског батаљона дигла је у ваздух непријатељски транспортни воз са ратним материјалом. Уништена је локомотива и 5 вагона.

29 децембра 1943 године на главној жељезничкој прузи Београд—Загреб између Батајнице и Нове Пазове II чета истог батаљона дигла је у ваздух још један непријатељски воз. Уништена је локомотива и 5 вагона.

Иста чета диверзантског батаљона у заједници са групом бораца I Сремског одреда уништила је један камион и један аутомобил на друму између Пећинаца и Попинаца. Убијен је један немачки војник, а 4 заробљено, заплењена је извесна количина ратног материјала.

3 о.м. иста чета диверзантског батаљона на главној жељезничкој прузи Београд—Загреб између Сремске Митровице и Лаћарка минирала је непријатељски транспортни воз са ратним материјалом. Уништена је локомотива и неколико вагона.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

ИЗВЕШТАЈ ОБАВЕШТАЈНОГ ОТСЕКА ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД 9 ЈАНУАРА 1944 ГОД. ОПЕРАТИВНОМ ОТСЕКУ ГЛАВНОГ ШТАБА ВОЈВОДИНЕ О РАСПОРЕДУ И ЈАЧИНИ НЕПРИЈАТЕЉСКИХ СНАГА У ПОЈЕДИНИМ УПОРИШТИМА¹

ОП. ОТСЕКУ Г. Ш. В.

9-1-44.

Чалма:

I) 1 комхганија хшгфепол. Б.Д.О.² батаљона нггаб у Кузмину.

II) око 130 домаћих наоружаних цивила (Хајматвахт).³

III) у *Мартинцима* делови 5 лов.[ачког] пук[а], око 800 људи врло неборбени и склони предаји.

IV) у *Лаћарку* домаће Швабе запаничени. Јуче се био пронео глае да су близу Лаћарка партизани и све су Швабе побетле у Митровицу.

V) у С. *Митровици* око 1200—300 хилфсполицајаца I. рол. Ке§1;⁴ збуњени и још несређеки због нове ситуације, и делови домобр.[анских] јединица који још нису пришли нама, који војнички ништа не значе.

VI) *Саобраћајне везе* жељ. нередовне и лоше (несигурне), цестама приличне.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М.П.)

Шеф отсека
мајор Н.О.В.
Шешеринац⁵

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 13-8, к. 211.

² Ве^еШзћаег <ег Ог<Зип§8роИ2еЈ (Команда полиције за одржавање реда)

³ Месна (сеоска) стража

⁴ Први добровољачки полициски пук

⁵ Димитрије Шешеринац-Геца

БР. 14

НАРЕДБА БРОЈ 1 ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД 10 ЈАНУАРА 1944 ГОД. О ФОРМИРАЊУ ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ И ПОСТАВЉЕЊУ РУКОВОДИЛАЦА¹

НАРЕДБА БРОЈ 1

**ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ЗА 10 ЈАНУАР
" 1944 ГОД.**

I

Формира се **VI** Бригада Народно-ослободилачке **војске и партизанских одреда** Војводине.

[У] састав **VI** бригаде улазе:

II батаљон **I** Сремског одреда,

једна чета **III** батаљона **I** Сремског одреда **и**

један батаљон **II** Сремског одреда.

II

За руководство **VI** Војвођанске бригаде постављају се ови другови:

За команданта друг Жарко Самарцић², бивши комавдант **I** Срем. одреда.

За политичког комесара друг Воја Живановић, досадашњи политички комесар **II** Сремског одреда.

За заменика политичког комесара друг Радивоје Голубовић, досадашњи заменик политичког комесара **II** батаљона **I** Сремског одреда.

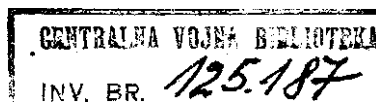
III.

За политичког комесара **II** Сремског одреда поставља се друг Георгије Васић, досадашњи политички комесар **III** батаљона **I** Сремског одреда.

Штаб **I** Сремског одреда предложиће политичког комесара **III** батаљона. Такође ће штаб **I** Сремског одреда издати

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторишког института, под бр. 1-7, к. 211.

² Жарко Самарцић-Баћа. Погинуо 1944 год. код Власенице као командант Шесте војвођанске бригаде.

наредбу да се досадашњи III батаљон отсада зове II батаљон.

Ова наредба има се извршити одмах.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политички комесар
Стеван Јовичић

(М.П.)

Командант
Аћим Груловић⁵

БР. 6

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ОД 10 ЈАНУАРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ ЈГ
ПО ВОЈВОДИНЕ О НАПАДУ НА ВОЗ ИЗМЕЂУ РУМЕ И
ШАПЦА¹**

**ШТАБ
I СРЕМСКОГ ПАРТИЗАНСКОГ ОДРЕДА
БРОЈ 40**

дана 10 јануара 1944 године
Положај

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Дана 5 јануара 1944 године наш II и III батаљон извршили су акцију на воз који саобраћа пружм Рума—Шабац с тим што су диверзанти подметнули мину. Када је мина експлодирала зауставила је воз, тада је 1 и 2 чета 2 батаљона извршила јуриш на вагоне у којим су били пдвили и војска која је ишла на отсуство или са отсуства. Напад је био добро организован тако да ниједан путник нити војник није могао да побегне док су 3 батаљон и 2 чета 2 батаљона били у заседи на осигурању од Кленка и Платичева.

Борба око воза трајала је свега око 15 минута, где је погинуло 28 које непријатељских војника које железничара.

* Због тешке и неизлечиве болести извршио је самоубиство 1948 године.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-ског института, под бр. 24-1, к. 212.

Зфобљено је 11 домобраа и 11 немачких војника. Док се са воза износио плен пошла је из Платичева помоћ која је разбијена с тим што их је побијено око 20 и 8 живих заробљено. Воз у недостатку запаљивог материјала није могао бити запаљен, а локомотива и фургон су од mine разнесени у ваздух, ва осталих 5 вагона излупани су прозори. Заробљено је 30 фашистичких војника... Од путника у возу стрељани су 13 народних издајника за које достављено податке. Осталим цивилима одржан је пролагандни говор о циљевима наше борбе и упозорени да се не возе фашистичким железницама.

Свега скупа погинуло у борби 73 бандита.

Заплећене су следеће ствари:

1) 1 пушкомитраљез; 2) 20 маузерових пушака; 3) 3 пиштоља разног калибра; 4) 22 опасача; 5) 14 фишеклија, о) 36 пари одела половног; 7) 36 пари обуће половне; 8) 22 пара веша; 9) 3 сата исправна; 10) 1 бицикл; 11) 13 пакета са живим намирницама који су били упућени немачким војницима; 12) цивилна пошта која је прегледана а потом запаљена; 13) 4 путничка кофера; 14) 110.000 кн. Новац је задржан у батаљонима.

Губитака са наше стране није било.

Све заплећене ствари подељене су II и III батаљону.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М.П.)

Политкомесар
Л. Љубинковић[†]

Командант
Петар Маткћ

[†] Лазар Љубинжовић-Саша

БР. 27

**ИЗВЕШТАЈ ПРВЕ ЧЕТЕ ПРВОГ ДИВЕРЗАНТСКОГ УДАР-
НОГ БАТАЉОНА ОД 11 ЈАНУАРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ
ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ О НАПАДУ НА НЕПРИ-
ЈАТЕЉСКУ ПАТРОЛУ¹**

**I ДИВЕР. ЧЕТА
I ДИВЕР. УДАР. БАТАЉОНА
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ
11/1 1944 год.**

ИЗВЕШТАЈ

На главној прузи Београд—Загреб између Товарника и Илаче направшш смо дубинску заседу и дочекали фашистичку патролу коју смо разорили и потукли, патрола се састојала од 5 фашиста и једног полициског пса, 4 фашисте је разнела бомба заједно са оружјем, а један је нестао, вероватно је и он био рањен и полициског пса смо убили, а усто је уједно и пруга била прекидана и телефонске жице тако смо одмах и саобраћај прекинули. наших жртава није било. Ова је акција извршена дне 10. I. 1944 год. у 20.30 час.

С. Ф. — С. Н.!

Политком
Пера²

-

Командир
Јохан³

**ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ
Број 62
15-1-1944**

Днев. акција бр. 11

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 13-1, к. 212.

² Франц Кафол-Пера Словенац
³ Алојз Робершек-Јохан

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА ОД
14 ЈАНУАРА 1944 ГОД, ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О АКЦИЈАМА ТРЕЋЕГ БАТАЉОНА¹**

ШТАБ I СРЕМСКОГ ПАРТИЗАНСКОГ ОДРЕДА

Број:
14 јануара 1944 годане.
Положај

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Ноћу између 29/30-ХП-1943 године II вод II чете III бат. на друму између Сурчива и Добановаца посекао је 21 телефонски стуб сваки на два места и излупао све чашице и покупио сву жицу.

Исте ноћи исти вод [је] блокирао железничку станицу Сурчин и зарабио 2 државне железничке бунде.

Ноћу између 31 XII 1943 и 1 I 1944 године I вод I чете исекао је 32 телефонска стуба између Сурчина и Бечмека жице су покупљене и склоњене.

У ноћи између 3/4 ом. I десетина I чете извршила је претрес ка фашистичком салашу Б. Мозера који се налази под Земуном, на претресу заплењено је: 1) 4 коња, 2) 9 ћебади, 3) 5 амова, 4) 1 писаћа машина, 5) 3 кишне кабанице, 6) 1 пар војничког одеа и нешто санитетског материјала.

У заједници са II батаљоном, овај батаљон учествовао је у нападу на путнички воз Рума—Клевак у среду 5. I. 1944 годане. Задатак овог батаљона био је да обезбеди рад II батаљону и да осигурање од Кленка и Платичева.

За време борбе пошао је [непријатељ] у помоћ из Платичева у јачини од 60 фашиста. I и II чета, које су биле на овој страни, одбиле су напад. Убиле су вајмање 10 и заробиле 8 домобрана... Заплењено је 9 пушака и 1 пушкомитраљез и нешто друге ратне спреме. Остали плен је подељен оа II батаљоном. Са ваше стране био је рањен друг Сила борац II чете који је после неколико дана умро.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политички комесар (М.П.) Начелник штаба*
Љубинковић²

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторског института, под бр. 11/1, к. 212.

² Лазар Љубинковић-Саша

³ Живан Перичин-Јоле

**ИЗВОД ИЗ ИЗВЕШТАЈА ОКРУЖНОГ КОМИТЕТА КПЈ
ЗА СЕВЕРНИ БАНАТ ОД 17 ЈАНУАРА 1944 ГОД. ПОКРА-
ЈИНСКОМ КОМИТЕТУ КПЈ ЗА ВОЈВОДИНУ О СИТУА-
ЦИЈИ У СЕВЕРНОМ БАНАТУ¹**

Извештај ОК КПЈ за сев. Банат
за месец децембар 1943 године

ПОКРАЈИНСКОМ КОМИТЕТУ ЗА ВОЈВОДИНУ

4. Политичке пршшке: Победе Ц.[рвене] А.[рмије] имају великога одјека код нас, док НОВ и ПО несразмерно мање (у местима у која тек продиремо). То тумачимо тиме пгго се иза успеха Ц. А. крију ратни бандити који истовремено опањавају Нар. осл. борбу. Највећи део бивших политичара ставио се у службу окупатора, а незнатан поштен део теппсо се активизира чекајући да се прво сломи фашизам, па да онда изађу на бину они (другим речима, изгледа да ве^еРУЈУ да ће у бесконачност ићи то предавање власти из руку у руке). Добар део и широких маса тако мисли. То су ставови наслеђивани кроз дугиниз година, а не мање су томе допринели и наши претходници својим сектапггвом и борбом за власт. Велики значај у томе има и подла пропаганда дражиноваца. Већ се све више чује како је све решено и да ће они наследити окупаторску власт.

По питању мањина констатовали смо да смо мало учинили премда има услова, нарочито код Мађара. Тешко провалазимо међу њима активних који би хтели да раде. Знатан успех је постигнут у Бр. срезу² где је један Мађар¹ ушао у СКП⁴ а има везе и контакта са неколико мађ.[арских] села. Огроман недостатак чини у раду са Мађарима недостатак материјала на њиховом језику.

Дражиновци: убрзано стварају своје „организације“ око општ.[инских] управа и у њима. То су махом, да не кажемо

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви ПК СКС за Војводину, под бр. 331.

² Ово је шифра, а односи се на Кикиндско-кнежевачки срез. Овде је потребно истаћи, да срезови, о којима је реч у овом документу, не одговарају територијално-административној подели која је извршена за време окупације од стране Немаца. Овакву поделу средова извршио је Окружни комитет КПЈ за северни Банат.

* Михаљ Киш, кројачки радник из Падеја, Ухапшен је од стране Немаца почетком априла 1944 године. Убијен је у затвору.

⁴ Срески комитет КПЈ

искључиво, разки ратни штекуланти, шверцери, официрчићи, лумштролетаријат и др. бандити. Отворено позивају у борбу против комуниста и агитују за Кедићеву војску. Наравно да отворено сарађују са окупатором јер су добрим делом и сами на власти. Опширно смо продискутовали о шима и о начину њиховог раскринкавања (конкретно и по глави). Баш тамо где <они Јмају б&ло каквог упоришта ми се теже пробијамо јер их нисмо паралелно са пробијањем оштро раскринкавали. Крути смо били у агитацији и добрим делом принципијелни. Засада знамо за следеће главне дражиновце и слуге окупатора (код нас су то у већини једни те исти људи): др Мирко Кесић, бивши нар. посл., проф. универзитета и по доласку окупатора гувернер нар. банке. Сада се налази у Београду али агитује преко својих људи у општ. Кикинда, Данило Кекез, велепоседник. На жељ. [езничкој] станици Кикинда: Баралић, Деканић и Стефановић, виши чин. жељ. стан. — петоколонаши и дражиновци. Зликовац Александар Коробов, адвокат — белогардејац, церемонијалмајстор свих злочина у Кик. [инди]. Др Милан Будишин, секр[етар] мин. Олћана и бив. нар. посланик. Ристић, фабрикант црепа и цигле, Нишлија — дражиновац. Пера и Иван Ердељан, чин. Окружног вач. у Бечкерек, петоколонаши и дражин., оснивали Србозар у Кикинди. Ђорђе Околишанов, трговац на велшда (вина и ракије). Будишин Милош, гфетс. [едник] гфквене општ. [ине], Стеван бивши сенатор и нар. посланик, Угорица и Ђура (Ђура агент Гестапоа). Башаид: Мада Грујић-„Цинцар“, прете. општ., бележник Кулачек — белогардејац и прав. поп Милош Марковић. Падеј: Илијашев Ива, претс. општ., шеф дражиноваца, одржава везе са Београдом. Беодра: Милан Ковачев. Кумане: Поп Секулић. Меленци: Стојко Цинца, велепоседник. Бечкерек: Паја Кражанов, посл. канд. сам. странке, Евгеније Јоцић, адвокат, посл. канд. Војв. фронта, браћа Мојић (њих 4 агенти, љотићевци, петоколонаши. фукаре и све најгоре).

Отпадници: у свим срезовима има случајева *појединачних* отпадника. У I срезу⁵ покушај њих двојице да створе полициску фракцију. Констатовали смо нашу спорост и неодлучност у разликовању оних који су могли бити позвати на сарадњу и оних које смо одмах требали рштро раскринкавати па и ликвидирати. Укупно у округу за сада знамо за 4—5 отпадника.

⁵ Кикиндски срез

Отворени агенти: и ових има у свим срезовима. Неки од њих, као „Црни Рада”,⁶ наводно су послати у Немачку и ие виђају се на нашем терену. Пред масама хзправдавају себе (и дражиновци њих) да су сачували своје главе на начин што су постали агенти. Огроман пропуст је учињен што ти зликовци нису још давно ликвидирани. По питању њихове ликвидације одлучили смо да се уложе и највећи напори да се ликвидирају.

Мобилизација за Недића: код нас се осећа велика живост у агитацији за одлажење у Недићеву војску. То је чак подвукао и крвник Шпилер када је говорио у Карађорђеву, и мин. ЈБотић у Кикинди ђацЈша виших разреда гимн. где је нарочито подвукао борбу против комуниста и Тита, величао „оца Недића” и подвукао претстојећу општу војну мобилизацију почетком ове годЈше. У својој агитацији поједини бандити према месним приликама распирују нац. мржњу према Хрватима, тобож да су Тито и његова војска Хрвати, па чак и усташе који су клали Србе.

Како по овом питању тако и по питању дражЈшоваца тледаћемо да вам чим пре пошаљемо сугестије за летак, према нашим приликама (конкретно).

5. Наша мобилизација: констатовали смо велику не сразмеру одлажења у партизана између Ђ.⁷ среза и осталих, тако да то отежава положај неких села у Ђ. срезу. С друге стране, искуство по одазивању за партизана у Ђ. срезу показало је да је поред агитације и наших организација врло важан моменат да први крену, па чак и да се јаве. Сада нам у томе много помаже наша пггампа, али још увек велики значај има пример одлажења. Обзиром на честе и еваковрсне мобилизације за окупатора, па чак претстојеће опште војне, с једне стране, а с друге, потреба мобилизације за нашу војску, констатовано је да треба заједно са продирањем у села повести и курс одлажења у партизана, док је у томе учињен пропуст, ево већ три месеца, у свим срезовима сем Ђ. Наравно да како ову тако и остале одлуке не треба схватити и спроводити круто, што је на састанку под-

Рада Грујић-„Црни Рада”, родом из Башаида. Као немачки агент успео је да се увуче у Партију и да 1942 год. постане секретар Окружног комитета СКОЈ-а и члан Окружног комитета КПЈ за сев-рни Банат. Овај издајник је омогућио немачкој иолицији да похвата чланове Окружног комитета, који су у затвору свирепо мучени и стрељани. У њиховом мучењу и стрељању учествовао је м зликовац „Црни Рада”.

⁷ Српскоцрн;анског

вучеио неколико пута. У вези мобилизације наметнуло се и питање канала. Дискусијом и праксом смо се уверили да је скроз неопортуно, па чак и ризикантно да за одред из ових срезова иду каналом Ђ.-Корч.,⁸ а други предложени канал возом, на прошлом састанку, сматрамо да не би смео доћи у обзир за транспорте, тај је више него ризиканган. Други канал се мора створити кроз ФИ-ФИИ⁹ срез на исти пункт, или још боље убацили једну карикку испред задњих пунст.[ова] (осигурач између два канала). У вези канала још смо констатовали да је учињен огроман пропуст што се није посветила посебна пажња ФИИ¹⁰ срезу, одн. делу тог среза према Корч.¹¹ и нужности најуже сарадње наше са Корч. по питању контроле канала. У вези са каналом као камалом транспарта, а нарочито кавалом везе са вама, констатовали смо да је испод сваке критике, а посебно од нас, занемарен. Када погледамо <и& мапу, добијамо утисак као да обухваћени срезови у нашем округу висе о концу о Срему. Одлучили смо да са падом првог снега обуставимо транспорте за једно време због трагова.

8. Питање акција: По овом питању сагласили смо се да су акције, ликвидације бар неких јавних агената као и дражиноваца, нужне и хитне, не само због тога што коче ваш рад него су нам и директно опасни због провала. У дискуеији је преовладало мишљење да ми за те акције немамо ни искусних — проверених другова ни оружја и експлозива, сем да сами вршимо хапшења. Зато смо по овом питању закључили да од вас тражимо две ударне тројке, политички и војнички искусне и наоружане добрим револверима и бомбама. Сматрамо да две тројке можемо одржавати на нашем терену.

Са другарским поздравом

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

17 јануара 1944 г.

За О.К. К.П.Ј. за сев. Банат
Мића¹²

⁸ Односи се на канал који је водио кроз Српскоцрњански и Великобечкеречки срез.

⁹ Падејски и Новобечејски срез

¹⁰ Нови Бечеј

¹¹ Зрењанин, а раније В. Бечкерек

¹² Ђура Јовановић-Мића

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ УДАРНЕ БРИГАДЕ ОД 18
ЈАНУАРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈ-
ВОДИНЕ О ФОРМИРАЊУ ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ
УДАРНЕ БРИГАДЕ¹**

**ШТАБ VI УДАРНЕ БРИГАДЕ
НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ**

Број 1/944 год.
18 јануара 1944 год.
Положај

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Извештавамо Главни штаб НОВ и ПО Војводине да смо данашњим даном формирали VI ударну бригаду НОВ и ПО Војводине.

У прилоту достављамо преглед бројног стања и наору-
бригаде.²

Приликом формирања бригаде били су присутни другови Стеван Јовичић, политички комесар Главног штаба НОВ и ПО Војводине, и друг генерал Саво Оровић, као претставник Врховног штаба, који су одржали говор борцима, командирима и политичким комесарима бригаде честитајући им на формирању њихове бригаде..

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политички комесар
Воја Живановић

Командант
Жарко Самарцић

**ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ**

Број 85
24-1 1944
Положај
а а

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 20-1, к. 212.

¹ Редакција није пронашла овај докуменат.

**НАРЕЂЕЊЕ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 20 ЈАНУАРА 1944 ГОД. ШТАБУ ПРВОГ СРЕМСКОГ
НОП ОДРЕДА И УДАРНОМ ДИВЕРЗАНТСКОМ БАТА-
ЉОНУ ЗА ИЗВОЂЕЊЕ ДИВЕРЗАНТСКИХ АКЦИЈА¹**

**ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ**

Број СЛ.
20 јан. 1944
Положај

ШТАБУ I СРЕМСКОГ ОДРЕДА и
ШТАБУ УДАРНОГ ДИВЕРЗАНТСКОГ БАТАЉОНА

У вези са дневном заповешћу врховног команданта НОВ и ПО маршала Југоелавије, друга **Тита**, потребно је да одмах појачате акције, нарочито акције диверзије на непријатељски саобраћај.

Ако експлозивним материјалом не располажете у довољној мери, потребно је да акције диверзије изводите и без експлозива на разне могуће начине.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

Заменик команданта
Срета Савић

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-ског института, под бр. 50-1, к. 212.

**ПИСМО ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД
23 ЈАНУАРА 1944 ГОД. КОМАНДАМА МЕСТА И МЕСНИМ
НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКИМ ОДБОРИМА¹**

**ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ**

Драги другови,

Фашистички окупатори, усташе, пљачкају и отимају у Војводини где год им је то могуће. За вођење њиховог освајачког пљачкашког рата храна и сировине су тешки проблеми, нарочито данас после вишегодишње ратне исцрпљености. Спречити фашистима да дођу до сировина и хране заиста је велики војнички успех. Свако зрно жита или сваки килограм масти који добију фашисти помаже им да и даиасе у свом претсмртном трзају продужују рат, продужују патње поробљених народа Европе, продужују дан потпуног ослобођења од фашизма. Рат је данас тотални. За уништење фашизма треба не само уништавати његову војну живу силу и оружје, него и рушити његов саобраћај, ругити његове фабрике и не дати му сировине за фабрике и храну за војнике. Наша Војводина је нарочито данас позвана да заиста поведе прави тотални рат против својих фашистичких непријатеља.

Фашистичке банде опет се спремају на нови пљачкашки поход на Срем. То потврђују два усташка наређења објављена ових дана. У једном се позивају сви произвођачи пољопривредних производа, да у врло кратком року предају кукуруз, житарице, кромпир и махунасте плодове држави, тј. окупаторским и усташким бандама. Прети се казнама. За кукуруз су чак предвидели рок од 3 дана. Друга наредба, [која] није без везе са овом првом, јесте забрана сваког цивилног промета и путовања на железницама почев од 23 јануара па до 23 фебруара. Читав месец дана хоће ови бандити да користе железнице не само за превоз војске него и за превоз хране, сировина и свега другог што буду напљачкали у нашој земљи. Пре годину дана била је донета, иста таква забрана цивилног саобраћаја. Њу су такође фашисти користили да извуку што више хране и онога што

¹ Оригинал, писан мзшином, налази се у архиви ПК СКС > ВОЈВОДИНУ, под бр. 182.

су напљачкали. Тако су, напр., у возу који су наше јединице заробиле између Јајтда и Травника нађени, поред воћа, меса и прозори са кућа, порцуланско [лосуђе], намештај и резбарије и много чега другог.

Нашој Народно-ослободилачкој војсци, која је у сталном порасту и која данас води тешки рат на големом простору, такође су врло потребни жито, маст, кожа и вуна. Данас је помоћ, коју нашој војсци у храни треба да пружи Срем, света дужност слободољубивог народа Срема. Тој великој обавези према НОВ и Народно-ослободилачком покрету дужни смо да одговоримо исто онако као што смо се одазвали ступајући у редове бораца Народно-ослободилачке војске.

Данас се пред читавим слободољубивим народима Срема, пред све НО организације, оперативне јединице НОВ и војно-позадинске власти поставља овај задатак: не дозволити да фашисти из Срема добију храну коју под претњом траже, а, с друге стране, прикупити за Народно-ослободилачку војску и наше болнице све што им треба. Нека свако према својим приликама и могућностима учини све што може да се горњи задатак постигне.

Само тако ако сви заједво, читава позадина и фронт буду чврсто повезани и редили можемо очекивати успех. Прво да фашистима и овом приликом не дозволимо да одвезу нашу храну и сировине, и друго да то обезбедимо и предамо нашој Народно-ослободилачкој војсци.

Упознајмо све са овом најновијом пљачкашким намером фашиста и упозоримо оне који буду поклекли, да пред фашистичким претњама врше издајнички посао према своме народу, да ће за то одговарати. Оне који се колебају или нису још довољно свесни уверимо и покажимо им пут којим треба да пођу.

Подвлачимо, само потпуна сарадња и активност читавог народа и свих организација и установа НО покрета моћи ће да и овом приликом постиже успех.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Положај, 23 јануар 1944

Политкомесар
Стеван Јовичић
Начелник Економ. одељења
Максим Горановић

РАТНИ ИЗВЕШТАЈ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД 24 ЈАНУАРА 1944 ГОД. О АКЦИЈАМА ПРВЕ И ДРУГЕ ЧЕТЕ УДАРНОГ ДИВЕРЗАНТСКОГ БАТАЉОНА¹

24 јан. 1944

ГЛАВНИ ШТАБ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ИЗДАО ЈЕ СЛЕДЕЋИ РАТНИ ИЗВЕШТАЈ:

8. о.м. на главној железничкој прузи Београд—Загреб између Кукујеваца и Бачинаца II чета Ударног диверзантског батаљона дигла је у ваздух непријатељски транспортни воз са ратним материјалом. Уништена је локомотива и неколико вагона.

9. о. м. на истој жел. прузи између Нове Пазове и Катајнице иста диверзантска чета дигла је у ваздух још један непријатељски транспортни воз са ратним материјалом. Уништено је локомотива и 5 вагона.

II чета истог диверзантског батаљона на жел. прузи Београд—Загреб између Илаче и Товарника 10 о.м. поставила је дубинску заседу да би дочекала непријатељске патроле, које крстаре током целе ноћи дуж пруге. Када је наишла патрола наши борци бомбама су разнели четворицу фашистичких војника, док је један, иако рањен, успео да побегне. Том приликом наши борци извршили су диверзију на жел. прузи и т.т. саобраћају.

Иста диверзантска чета на истој жел. прузи између Путиваца и Краљеваца дигла је у ваздух још један непријатељски транспортни воз са ратним материјалом 13 јан. 44 год. Уништена је локомотива и 6 вагона.

13. о.м. ударна тројка из чете команде Сремскомитровачког подручја из заседе убила је у с. Крушедолу једног хрватског сатвика и једвог домобрана и запленила њихово оружје.

I чета диверзантског батаљона на главној жел. прузи између Старих и Нових Бановаца срушила је још један непријатељски транспортни воз са ратним материјалом 15 о.м. Других података нема.

(М. П.)

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторијског института, под бр. 50-1, к. 212.

ИЗВЕШТАЈ ОБАВЕШТАЈНОГ ОФИЦИРА ПРВОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА ОД 24 ЈАНУАРА 1944 ГОД. ОКРУЖНОМ КОМИТЕТУ КПЈ ЗА СРЕМ¹

ШТАБ I СРЕМСКОГ ПАРТИЗАНСКОГ ОДРЕДА

24 јануара 1944 године,
Положај

ОКРУЖНОМ КОМИТЕТУ КПЈ

Подносим свој редовни извештај на терену I Сремског партизанског одреда.

Пошто курир који одржава везу са Земуном пао је полицији у руке, стога су извештаји од повереника (Тунике) стигли у закашњењу, а сад је успостављена веза са Земун и редовно ће функционисати.

О двома дивизијама које су требале стићи у Земун о којима сам раније јавио нема никаквих података, то је био уствари трик Немаца.

Пресељење немачких мањина: Говори се о исељавању немачких мањина из Срема и уопште из Независне.² То се примећује по наређењима немачке команде пошто их стално примиче и досељава на места на прузи. Тако се говори да ће Швабе из Хрватске, Славоније и горњег Срема населити уз пругу Шид—Земун. Случај у Вогњу и Путинцима где су Срби отсељени, а Швабе дошле у њихове куће.

Према извештају од 9 ом. стање је изгледало овако:

Немачка војска: У распореду и бројном стању нема знатних промена, а ни већих покрета трупа није било.

У Батајници је немачка посада остала у јачини једне противавионске батерије, она ту остаје као саставни део месне одбране Земуна, аеродрома од ваздушног напада. У вези акције на мост код Кленка противакцију водио је један немачки пук из Шапца који осим наоружања редовног има и 10 тенкова. Цела противакција била је за швапске главе — опљачкане гуске.

Хрватска еојскд: Ова сиротиња крпари од данас до сутра. Промена у распореду и бројном стању нема. Једино у Добановцима после напада на жандарме постављена је домобранска посада од 50 људи и то све нових.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви ПК СКС зз Војводину, под бр. 257.

² Независна Држава Хрватска

У Земуну се образује 2 [друга] домобранска новачка пуковнија који се прикупљају од разбијене посаде код Тузле.

Оснивање нових усташких банди: Војни окрузи раде на регрутовању усташа који ће бити у посебним усташким јединицама, задатак ће бити да са немачким јединицама чисте села од комуниста. То је улед несигурности у домобране. Главешине мисле када обуку војску у усташку униформу да ће то бити хероји. Усташки референти услед недостатка усташа мобилишу све Хрвате који 1941/42 су били усташки припадници, те наводе да и сада морају служити у усташким јединицама и ако они то не желе јер су неки иступили из усташког покрета, јер су као домобранци раније били већ у служби. Због свега тога долази до свакојаке свађе, полемика и увреда у нрелиписци између усташа и разних јединица и установа. А да би брука била још већа већина људи неће ни за живу главу у усташке редове, па се на стотине начина извлаче.

Осигурање жељезнице: Жељезничку станицу Земун осигуравају Немци и усташе око 20 људи. Од Земуна до Батајнице (22 км) осигурава 112 усташа са седиштем у Батајници и на жељ. станици. На истој станици има око 26 немачких војника [који] осигуравају слагалиште.

[Од] 22,5 до 35,5 км осигурава 152 домаће Швабе подељених у 3 вода и то: жељ. станица Н. Пазова 51, жељ. станица Војка 50, жељ. станица Ст. Пазова 50. У Ст. Пазови има још 4 војника немачке транспорт. команде.

Од 35,5 км до Инђије осигуравају 120 људи, од тога у Инђији 40, Инђији селу 50 и на стражаре 30. Ову жељ. раскрсницу и подвожњаке добро чувају. Страже су смештене у сталним бункерима који су за ту сврху израђени. Ово су домаће Швабе.

Од Инђије до Руме осигуравају исто Швабе од којих има у Голубинцима 38, у Путинцима 64, у Краљевцима 38, у Руми 42. На мосту Берак 21. Мања одељења ових снага распоређена су по стражама уз пругу. Од моста на Бераку до Срем. Митровице осигуравају 80 људи и то: у Вогњу 40, а остало по стражарама. За ноћна осигурања пруге из појединих гарнизона уз црту дају се појачања. Ови су извештаји од 14 ом. а исто тако надаље списак војних јединица на територији источног Срема од 14 ом. је следећи (не рачунајући ту једошице које осигуравају пругу):

Земун и Бежанија без промене, стална посада. Хртковци: жандарма 19, наоружаних мештана 40. Кленак: 15 домаћих Шваба, 120 домобрана, 20 жандарма. Платичево: 130 ч домобрана. **Никинци:** 60 домобрана (у Никинце је дошло

још око 100 гесталоваца). Грабовци: 80 гестаповаца, 10 жандарма. Рума: војска није стална пошто пролазе транспорти у правцу Загреба, те понекад има у Руми 2000 до 3000 па и 4000 војске. Наоружаних грађана има са полицијом 275, домобрана 170, а број Немаца се креће од 1000 до 1500. То је редовна посада. Краљевци: швапске војске 121, Воган> швапске војске 260, наоружаних цивила 40. Батајница: швапске војске 32, жандарма 8 и 2 наоружана цивила. Сурчин: домобрана 53, жандарма 22, наоружаних цивила 58 (додати још 450 домобрана који иду преко Сурчина и Добановаца у шуму по дрва за Земун). Настањени су већим делом у Сурчину, али то је привремено. Добановци: домобрана 61 и 50 које су добили као појачање, 10 жандарма, 45 наоружаних мештана. Бечмен: фелдјандармерија креће се од 150 до 300 и 75 домаћих Шваба. Обреж: 244 фелдјандарма.

Оргје фашистичке пропаганде у Србији

У Србији се воде управо невероватне борбе против комуниста особито против „Титове војске“. Разни министри, начелници министарстава и други „виђени“ људи одржавају по селима и градовима зборове, којима мора да присуствује и школска омладина, сви државни службеници и све оружане снаге у месту. Ту се изређа по десетине говорника који стално трубе, кукају, преклињу, вапе и богораде и то све против Тита, Хрвата, Енглеза, Американаца, бољшевика итд. тако да су ти говорници већи Немци од Немаца и присташе „новог поретка“.

Дражини зборови и позивање на убиства

Почетком јануара ове године одржан је у Жаркову крај Београда састанак Дражиних људи на коме је говорио поп Ђујић³, командант четника у Далмацији. Ђујић је на састанку одржао говор где је величао Немце „њихову великодушност“, а нападао Русе, Енглезе, а нарочито Тита и Народноослободилачку војску наводећи и тврдећи да су уста[^]ше 90% комунисти и да исти иду заједно против Српства. Исти је рекао да ће Немци украсти крал>а Петра и довести га у Србију да се стави на чело Дражине војске. Постоји наређење да сваки четник има право да убија Хрвата био он крив шш не јер ио новом закону кога би четници издали не би нико одговарао за убиство Хрвата. Та је наредба издата најповерљивијим Дражиним људима. У Србији су Немци из авиона бацали летке, у којима четнике означају

* Момчило Ђујић, командант четника Драже Михаиловића у Далмацији. У емиграцији.

ратним друговима и честитају им на храбрости и позивају на даљу заједничку борбу против комуниста.

У Путинцима је постављена једна чета (према извештају од 17 ом.) немачких инжињераца који се ту вежбају и ^једно осигуравају село. Јачина је 250 до 300 војника, усто има још 80 културбундаша, усто они осигуравају и пругу. У Никинце је дошло 97 гестаповаца, као месна посада за осигурање села и пруге.

У ранијем излагању о стварању усташке јуришне јединице јављам још да се формира јуришни усташки батаљон у Земуну под командом поручника Бушића.

22 ом. у Бечмен је стигао један камион са војском који је и остао.

У Буђановце је стигло око 400 фашиста. Настањени су поред бивше железничке станице у неким кућама.

У Купиново су стигли на Саву Немци (не зна се тачан број). Дошли су да вуку дрва за Србију. Са њима су дошли и неки недићевци који су били у селу и пљачкали. Војска из Обрежа била је 22 ом. у шуми Четињу и отерали су 10 комада свиња. Врло често навраћају у ту шуму и пљачкају наше сељаке.

У Врдник стиже у последње време много већа количина бомби и бензина него раније.

Ривица: 23 ом. била је војска из Врдника и Ирига око 200 војника блокирали су Ривицу и извршили пљачку у селу.

23 ом. прошао је кроз Јазак један камион са 6 војника из Руме за Врдник, а данас 24 ом. вратили натраг.

Војска која се налази у Врднику, Иришком Венцу треба да иде а на њихово место би дошла друга војска. Тако на \Иришки Венац дошли би неки Турци.⁴ Засада још немамо тачних података.

Каменица: у жандармериској школи налази се око 150 домобрана, тзв. лосадни сат, 90 домобрана опкопара, 73 питомца који се припремају за подофицире, 86 ђака од којих су 60 Срби, остало Хрвати који се налазе на официрском курсу и 25 подофицира који су наоружани са пушкама. У целој школи налази се 430 иушака, 3 тешка митраљеза, 5—6 пушкомитраљеза и 3 бацача пламена од којих је 1 исправан а 2 на оправци. Сви официри и подофиђири имају пиштоље „штајере", око школе ископани су ровови око којих се налази три реда жице. У месту се налази 15 жандарма са једним пушкомитраљезом, поред тога сваки борац у месту има пушку што износи 70 пушака. Ови патролирају но-

⁴ Односи се на 13 СС „Ханцар" цивизију.

ћу кроз место. 19 ом. ститло је 80—100 гестаповаца, не зна се да ли ће остати у месту.

У Ст. Пазови нема никаквих промена у погледу војске, једино што гестаповци патролирају преко Саса [Нових Карловаца] за Сланкамен.

Крчедин: без промене.

У Бешки има 70 наоружаних цивила са 2 пушкомитраљеза. Њих 16 врше патролу ноћу кроз село, а 16 са 2 пушкомитраљеза налазе се у огштину. Из [Сремских] Карловаца долази око 60 домобрана који држе заседу око села. На железничкој станици има једна чета Немаца.

У Срем. Карловцима налази се нешто домаћих усташа и око 100 до 150 неких курсиста који ће остати дуже времена у месту. Активне усташе које су биле у месту отишле су за Вараждин.

У Петроварадину вишак војске који се валази отишао за Бању Луку. То су били домобрани. Остатак војске је стална војска која врши стражу по граду али се не зна тачан број Немаца из зракопловне школе.

Из упорипгва Беочин отишле су усташе за Вараждин, њих око 500, остало је наоружаних Хрвата и око 50 Немаца.

15, 16 и 17 ом. били су фашисти из» Ст. Пазове и нешто из Сланкамева у пролазу као патрола са неколико пушкомитраљеза, први пут их је било око 30 војника, а други и трећи пут око 70 војника са два тешка [митраљеза] и пет пушкомитраљеза. При уласку у село увек пуцају, а врше појединачна хапшења и пљачку у селу.

22 ом. у ноћ извршена мобилизација у Петровцима итд. нашто су два бандита из Петроваца побетла у Путинце да избегну мобилизацију, рекавши фашистима да ће транспорт са новомобилисаним бити сконцентрисан у Пећинцима и 23 ом. дошли су фашисти из Путинаца и Руме са 1 тенком, 1 борна кола и неколико камиона. Прво су били у Попинцима где су пуцали на село, ва сељаке и отишли даље за Пећинце где су [такође] на сељаке пуцали. Од Пећинаца су отшпли за Попинце одакле су хтели да дођу у Прхово али три прокопа калдрме су спречила улазак у село где су се налазили регру-ти. У Попинцима су били ухапсили неке сељаке али су их пустили. За Пећинце и Добринце нема тачвих података. Војска која је вршила ову реакцију била је отприлике око 200 до 300 војника.

Других података немам.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Шеф ооавештајног центра
Цига⁵

⁵ Радован Новић

БР. 25

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 25 ЈАНУАРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О ИЗВРШЕНОЈ ДИВЕРЗАНТСКОЈ АКЦИЈИ
НА ПРУЗИ ИЗМЕЂУ ВРБАЊЕ И СПАЧВЕ¹**

ШТ АВ

VI В. Б.

Бр. 5

Дана 25. I. 1944 г.

Положај

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Ноћу између 24 и 25 јануара 1944 г. извршена је диверзантска акција на прузи између станице Врбања и Спачва.

Задатак батаљона био је да са прибављеним алатом одврну шрафове на трачницама, трачнице развуку, шлипере запале, како би се на тај начин онемогућио непријатељу саобраћај пругом Винковци—Брчко.

За време акције разрушено је 200 метара пруге, исечено је 130 т.т. бандера, излупане су све чашице, а жице су смотане и бачене у ватру где су изгореле. Поред тога запаљено је 19 вагона натоварених са дрвима који су се налазили на споредној прузи у шуми. Ове вагоне нагурали смо на главну гфугу, где смо их сјурилцна разрушени део пруге, где су исти запаљени. Запаљено је свега 19 вагона са дрвима и 3 вагонета који су служили за извлачење дрва из шуме.

За извођење ове акције припремили смо кључеве и полуге за вађење клинова, који су врло лоше израђени, тако да смо једва успели да разрушимо око 200 метара пруге.

На месту где су изгорели вагони са дрвима изгорели су и шлипери, а шине су се усијале и искривиле, тако да ће саобраћај бити потпуно обустављен за неколико дана.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Пблит.комесар
Воја Живановић

Командант
Жарко Самарцић

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 50-1, к. 212.

П.С.

По Југе и кључеви, који су направљени, сасвим се поломили пошто су лоши. Поручили смо кључеве за пругу из Илинаца и Батроваца преко команде Гуња, и тражили [смо] нешто експлозива из Илинаца. Ми имамо 10 кг., у Одреду [има] око 10 кг. и у Илинцима мора нешто бити. За мост на Брежници потребно је свега 30 кг.

Полком.
В[оја] Живановић

Командант
Жарко Самарцић

ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ

Број 112
28-1-1944
Положај
Днев. акција бр. 20
Р. И. бр. 4 Л...

БР. 16

ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ОД 25 ЈАНУАРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О ТАКМИЧЕЊУ ЈЕДИНИЦА У ВРЕМЕНУ
ОД 15 ДО 31 ДЕЦЕМБРА 1943 ГОДИНЕ¹

ШТАБ I СРЕМСКОГ ПАРТИЗАНСКОГ ОДРЕДА

Број: 94/44
25 јануара 1944 године.
Положај

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Достављамо извештај о такмичењу нашег батаљона од 15 XII 1943 закључно са 31 XII 1943 године.

I батаљон

Дана 14 XII 1943 г. по наређењу овога штаба извршио је покрет вод I чете до села Гргетега ради посебног задатка. Том приликом био је опкољен од стране непријатеља (усташа) који је бројао 200. Исти је био наоружан једним баца-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторијског института, под бр. 24-1, к. 212.

чем и једним тешким митраљезом, остало пушкомитраљезима и пушкама. Вод је успео да разбије непријатеља и да га натера у бекство. Том приликом непријатељ је изгубио 3 усташе, међу њима је био 1 *официр*, 1 подофицир и 1 усташа који су нађени. Непознат је тачан број мртвих и рањених јер су их *оддел*. Заплењена је 1 митраљета са 130 метака, 1 пушка маузер, 3 пара фишеклија, 6 комада мина 'За лаки баџач, 1 товарни коњ, 120 метака за талијанску пушку и 3045 куна и остала војничка спрема. Борба је трајала од 13.30 до 15 часова. У борби су се нарочито истакли друшви Судар², Хајдук и Стаханов. Наши губици у тој борби 1 погинуо и 2 рањена.

Ноћу између 20 и 21 XII 1943 г. вод II чете ишао је у акцију на пругу, са задатком да исече телефонско-телеграфске бандере и да сачека патролу између Вогња и [Сремске] Митровице. Како патрола није наишла, том приликом исекао је вод 50 бандера, жице покупио и излупао чашице. Нечријатељу је укочен саобраћај за неколико часова. Приликом вршења саме акције оклопни је воз ишао неколико пута *али* друговима није ометао рад.

Ноћу између 26 и 27. XII. ог. цео батаљон извршио је акцију у Бапском Новаку, том приликом убијено је 10 најокорелијих бандита који су давали жилав отпор из кућа, али су наши другови брзо ликвидирали са њима. Код убијених зликоваца извршена је конфискација војничких и цивилних ствари. Акција је успела како војнички тако и политички. Заплењене су следеће ствари: 10 војничких и 20 ловачких пушака, 23 блузе и 23 чакшире војничке, 19 пари ципела, 9 пари чизама, 11 комада ћебади, 3 седла, 16 ком. шињела, 24 ком. кошуља, 7 ком. гаћа, 5 ком. џемпера, 19 пари цивилног одела, 3 радио-апарата, 1 писаћа машина, 4 акумулатора, 69.000 куна из општинске касе, 189 метара платна за веш, 22 мегра платна за одело и остале разне друге спреме. У овој акцији је један друг рањен који је после краћег времена умро. У акцији су се истакли другови командир чете Гига,³ десетар Судар, друг Бомбаш и друга-рица Мајка.

II батаљон

Дана 16 XII 1943 г. поставио је мину на друму између Мишковаца [Суботиште] и Пећинаца, наишао је један **ка-ион** на мину и исти је са гестаповцима отишао у ваздух. Том приликом погинули су 6, а 7 рањено.

² Живко Сударски. Редакција је објаснила само псеудониме **другова** чија је правл. имена могла да дозна.

³ Глигорије Ма^{ић}-Гига

17 XII 1943 г. II чета истог батаљона на прузи између Краљеваца и Путинаца исекла је 42 дупле бандере, излупала чашнице и исекла жице.

18 XII 1943 г. код села Ашане откачила се и пала Једраница, а пошто је ловац спустио се да поново узме Једраницу, Штаб II батаљона, који се налазио у близини, отворио је ватру на исти авион, онеспособио га за даље летење и приморао га да се спусти код села Јакова. Посада је успела да побегне. Заплењене су следеће ствари: 3 авионока п.[ушко] митраљеза са 2580 метака, 150 метака за митраљету, 1 радио-станицу, исправну, 100 лит. бензина, 16 разних снимака авионских, 80 великих ракетли, 300 ракета за осветљавање, 1 ракетни *таитол*, 1 шињел, санитарски материјал, а Једраница и авион су спаљени.

Дана 20 XII 1943 г. батаљон дочекао је у заседи на Споменику један камион са приколицама у коме је била фашистичка војска, том приликом убијено је 62 фашистичка бандита, а калшо са приколицама је спаљен. Заплењене су следеће ствари: 1 п. митраљез, 2 митраљете, 26 пушака разних, 4 пиштоља, 6000 комада цигарета, 32 пара одела. 28 пари обуће и много друге разне спреме. Овом приликом у акцији су се нарочито истакли другови командант батаљона Волф,⁴ друг Саша зам. политкомесара, командир II чете Марко, командир III чете Цига и црвеноармејац Васил. Том приликом погинула су два наша друга и три рањена. •

Дана 29 XII 1943 г. III чета истог батаљона сачекала је у заседи један камион и један луксузни ауто у заседи између Попинаца и Пећинаца, у којима је било 4 фашистичка војника, од којих су 2 убијена, а два побегла. Заплењено је: 5 пушака маузер, 300 метака, 1 пиштољ парабелум, 4 пара одела и обуће, камион је спаљен. Фашисти који су ухваћени после саслушања стрељани су.

III батаљон

Ноћу између 17 и 18 XII 1943 г. I чета Поставила је заседу између Батајнице и Н.[ове] Пазове у намери да сачека патролу и да исече бандере. Како патрола није наишла иста је исекла 40 бандера жице, покупила и чашнице излупала. На скретници је запленила 1 ловачку пушку и 2 бомбе.

Исте ноћи II чета истог батаљона поставила је заседу између Батајнице и Земунског Поља, исекла је 18 телефонских стубова. II вод исте чете исекао је плус 40 стубова, полупао чашнице и покупио жицу.

⁴ Вукашин Биволаревић-Волф

Ш чета поставила је заседу између Војке и Ст.[аре] Пазове. На исту је наишла фашистичка патрола од 8—10 војника, заседа их пустила на 10—15 метара и том приликом убила 2 непријатељска војника и 1 ранила. Услед ових акција саобраћај је бж> заустављен од 19.20 до сутрадан до 7 часова. Заплењено је 800 метара гуменог кабла.

Дана 19 XII 1943 г. батаљон је направио заседу бечменским Швабама, код забрана, које су ишле у лов; на исте је батаљон отворио ватру али су исте успеле да побегну.

Ноћу између 19 и 20 XII 1943 г. батаљон је напао на пругу на сектор између Нове Пазове и Батајнице, под борбом исечено је 28 дуплих бандера и на једном петоклонашком *салашу* заплењено је 5 ћебади, 1 пар војничких чизама, 2 пара цокула, 1 кола, 2 коња и још других ситних ствари.

Ноћу између 25 и 26 XII 1943 батаљон је извршио напад на фашистичко упориште Добановци, извршен је напад на саму зграду где се налазе фашисти, затим на кућу зликовца Волфа, извршен је претрес неколико петоклонашких кућа у циљу енабдевања батаљона платном и кожом. Приликом напада на сам бункер у истом уништено је неколико усташа, број уништених је непознат. Убијено је 6 бандита. Заплењено је 2 војничке пушке и 2 цивилне, 1 седло, 114 метара платна за веш, 2 зимске блузе, 2 ћебета, 1 кишна кабаница, 1 писаћу машину, 6 каишева од вршалица и остале спреме.

У петнаестодневном такмичењу наших батаљона табела уништених фашиста, заробљеног оружја и важније спреме изгледала је *овако*:

	I батаљон	II батаљон	III батаљон
1) Погинулих фашиста	13	70	8
2) Рањених фашиста	—	7	1
<i>Заробљено оружја и ратне спреме:</i>			
• 1) Пушака	11	31	2
2) Митраљета	1	2	—
3) Пиштоља	—	5	—
4) Пушчане муниције	320	2880	—
- 5) За митраљету муниције	130	150	—
6) Пушкомитраљеза	—	4	—
7) Ловачких пушака	20	—	3
18) Мине за бацач	6	—	—
9) Бомби	—	—	2
10) Одела	42	32	6

11	Цитела	19	32	2
12	Чизама	9		1
33	Бебади	11	-	7
14	Седала	3	-	1
15	Шињелла	16	1	-
16	Кошуља	31	-	-
17	Кајишева од вршалица	-	-	6
18	Џемпера	5	-	-
19	Радио аларата	3	-	-
20	Писаћих машина	1	-	1
21	Платна за одело	22 м.	-	-
22	Платна за веш	189 м.	-	114 м.
23	Авиогаа уништено	-	1	-
24	Једрилица уништено	-	1	-
25	Радио станица з&плењено	-	1	-
26	Бензина	-	100 л.	-
27	Камиона уништено	-	3	-
28	Приколица	-	1	-
29	Коња заробљено	11	-	2
30	Т.Т. стубова исечено	100	42	126

Према горе образложеној *табели* у т.ахмичењу овога одреда II батаљон овога одреда заузео је прво место, I батаљон друго, III батаљон треће место.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политички комесар Начелник цггаба⁵ Командант
 Ј1.[азар] Љубинковић Петар Матић

**ГЛАВНИ ШТАБ
 Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ**

Број 100
 27-1-1944
 Положај

⁵ Живан Перичин-Јоле

**ИЗВОД ИЗ ИЗВЕШТАЈА ПОКРАЈИНСКОГ КОМИТЕТА
КПЈ ЗА ВОЈВОДИНУ ОД 27 ЈАНУАРА 1944 ГОД. ЦЕН-
ТРАЛНОМ КОМИТЕТУ КПЈ¹****ИК КПЈ ЗА ВОЈВОДИНУ****ЦЕНТРАЛНОМ КОМИТЕТУ КПЈ**

Поред српског народа у Срему, који је листом уз »ас, последњих месеци све нам више приступа српски народ и у осталим нашим областима, а почели су нам све отвореније и масовније прилазити и остали словенски народи, нарочито Хрвати. Теже продиремо међу поштене Немце и Мађаре. Велика већина немачке и мађарске народности активно је учествовала, а и данас учествује у злочинима које окупатори врше над словенским народима, у првом реду над Србима, и, бојећи се освете која их очекује после пропасти Хитлера и Хортија, они се чврсто држе уз окупаторе. Засада се може говорити само о ретким појединцима из редова Мађара и Немаца који прилазе к вама зато што се наш рад у својој већини још увек односи [само] на рад међу Србима, а у последње време и Хрватима Срема.

У читавој Војводини једино наша Комунистичка партија организује и води борбе против швапских и мађарских освајача. Бивше грађанске партије не осећају се. Самосталци Дуде Бошковића, који су пре окупације наше земље били доста активни, сада су разбијени, а појединци уколико су „активни“ сарађују с окупаторима. Има поштених интелектуалаца демократа који не сарађују с окупаторима, али нису ни активни у борби против њих. Чинимо све што можемо да тај део поштених јавних радника увучемо у борбу. Најактивнији и најопаснији су за вашу Партију и Народну-ослободилачки покрет дражиновци. Око Драже и издајвика у иностранству окупљени су сви народни издајници без обзира на политичке „разлике“ које постоје међу њима. То су углавном великосрпски реакционарни елементи који сада помажу окупаторе у свим њиховим злочинима против народа Војводине, а необавештеним појединцима говоре како су они за „стару“, „добру“ Југославију. Дража нема

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви ПК СКС за Војводину, под бр. 3341.

у ВОЈВОДРИШИ оружаних банди, његови људи покушавају да организују сељаке и остале у четничке организације које би, по причању дражиноваца, у одлучујућем моменту требале да заузму власт. Четнички бандити су наши гдавни унутрашњи непријатељи, јер они помоћу окупатора свим силама наетоје да спрече развитак народног устанка у Вачкој и Банату, а у Срем убацују оружане банде из Србије и заједно с усташама и Швабама воде бсирбу против наших јединица и настоје да разбију јединство нашег народа и изазову братоубилачки рат. Активност мачековаца осећа се врло мало, али их има. Необавештене присталице Мачека још увек верују да је „Стари“² добар, да не помаже усташе ни Швабе итд. Овакво мишљење постоји нарочито код бачких Хрвата Буњеваца, код којих до данас нисмо успели да раскринкамо Мачека због слабости ваше Партије у тој области.³ За Недића и Љотића може се рећи да у Банату скоро никога немају. Оно мало издајника, махом из градова, који помажу Недића не претстављају скоро никога. Хрвати све више наиуштају Павелића, нарочито у западном Срему, где су почели масовно да ступају у Народно-ослободилачки покрет и НОВ, али још нисмо уснели да увучемо у борбу већину сремских Хрвата. Зликовац Хорти има најјаче упориште код Мађара Бачке, а исто тако и Хитлера помаже огроуша већина војвођанских Шваба.

Раскомадавање Војводине на три дела створило је у извесној мери различите услове рада у појединим нашим областима. Положај појединих народа није! потпуно! једнак у Банату, Бачкој и Срему о чему у нашем раду морамо да водимо рачуна. Тако, на пример, положај Мађара у Банату разликује се од положаја Мађара у Бачкој итд.

У оваквим објективним условима и политичким приликама ради данас наша партиска организација у Војводини.

НАША ВОЈСКА

Одлуком ВШ формиран је у јулу прошле године Главни штаб НОВ и ПО Војводине, који је одмах приступио раду. У току читаве прошле године наше војне зединице стално

² Односи се на Влатка Мачека.

³ У току 1941 и 1942 године партиске организације у Суботици и Сомбору имале су велике губитке, услед чега су се врло тешко обновиле. Средином 1944 године ситуација се умногоме побољшала и, захваљујући гоме, Хрвати Вуњевци су масовно приступали НО покрету.

⁴ Текст је изостављен, јер се односи на партиски рад на терену.

су расле. У почетку гошине имали смо једну бригаду и један одред, а сада имамо 6 бригада, два одреда у Срему и Јужнобанатски одред. У току прошле године мобилисано је, само у Срему око 6.500 људи.

Морално и политичко стање наших јединица задовољавајуће је.

Основна слабост наших јединица, у првом реду одреда, јесте недисциплина и слабо осећање одговорности чак и код дела руководећих другова. ГШ је овим слабостима требао да посвети већу пажњу, требало је више указивати конкретну помоћ јединицама и руководством...

Партиска организација у војсци бројчано је доста јака, али се њена активност не осећа сваком приликом кад год је то потребно. Партиски састанци не одржавају се редовно (ово нарочито важи за одреде). Партиски кадар је доста слаб. Ово се умногоме може објаснити и тиме што смо увек када се формирају бригаде најбоље руководиоце послали у бригаду. Чланови Партије у војсци већином су млади партијци, сељаци, неискусни у раду, а има и таквих који још нису успели да схвате улогу Партије у нашој војсци. Због свега тога партиска организација у војсци не игра у потпуности ону улогу коју би требала да игра. И ми смо требали да посветимо већу пажњу парт. организацијама у војсци. Преко окружних комитета, односно преко заменика политкома у одредима подузели смо мере да се наше партиске јединице подигну на потребну висину и играју ону улогу коју морају да играју. Мораћемо и у одредима задржати добре руководиоце, јер ако наставимо са досадашњом праксом да све боље руководиоце шаљемо у бригаде тешко ћемо моћи поправити садашње стање и поред наше најбоље воље.

ГШ је развио доста велику политичку активност у селима у којима се креће нахпа војска. Редовно издаје радиовести, а почетком јануара изишао је први број Билтена ГШ. ГШ је издао и другог разног агитационо-пропагандистичког материјала.

Наше бригаде у Босни нису политички повезане с нама, али смо се ми ипак интересовали за живот партиских организација у бригадама, нарочито смо се интересовали како се развијају кадрови. У Босну смо послали врло велики број чланова Партије и прилично активиста. Кад год иде транспорт оде и по неколико десетина партијаца, већ према броју мобилишних. Ми се интересујемо за те другове због тога што сматрамо да ће они једнога дана поново доћи на наш

терен да раде. У 5 наших брмгада у Босни имамо око 1000 чланова Партије и 1500 скојеваца.

При ГШ-у постоји официрска школа која је досад избацила приличан број добрих командира. Исто тако постоји и стални политички курс за комесаре и заменике.

На последњем састанку ПК друг Слободан⁵ је тражио да Вам предложимо да га смените са положаја **командацта** ГШ и то из ових разлога: старији је, тешко се креће и лошег је здравља и због тога не може да се потпуно посвети војничким пословима, а с обзиром да садашњи војни руководиоци остају стално у војсци (како је ГШ обавештен) он би морао потпуно да се посвети војном позиву и да се што боље упозна с војном струком. Он сматра да на том раду не би могао задовољити. Поред тога друг Слободан сматра да би више дао од себе када би радио по политичкој линији. Ми смо се сложили с њим и предложили смо на његово место друга Мишка⁶, бољег нисмо могли наћи. • Друг Мишко је командант II Војв. бригаде и ту се показао као добар војник и дисциплинован члан Партије. Он је из богате сеоске куће, рат га је затекао као ђака Војне академије. Чим су почеле борбе у Срему ступио је у одред где се брзо истакао. За кратко време постао је заменик команданта одреда, а касније командант II ВВ. Члан Партије је нешто више од годину дана.

С другарским поздравом

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

27 јануара 1944 г.

- Аћим Груловић
- Радослав Јовић-Мишко

БР. 25

**РАТНИ ИЗВЕШТАЈ БРОЈ 4 ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ ОД 28 ЈАНУАРА 1944 ГОД. О АКЦИЈАМА
УДАРНОГ ДИВЕРЗАНТСКОГ БАТАЉОНА И ШЕСТЕ
ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ¹**

28 јануара 1944 год.

Број 4

**ГЛАВНИ ШТАБ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОБЈАВИО ЈЕ СЛЕДЕЋИ
РАТНИ ИЗВЕШТАЈ:**

16. I. 1944

II чета Ударног диверзантског батаљона минирала је непријатељски теретни воз са ратним материјалом на главној железничкој прузи Београд—Загреб између Руме и Краљеваца. Уништена је локомотива и шест ватона.

Иста диверзантска чета минирала је 20. I. 1944 на главној железничкој прузи Београд—Загреб између Нове Пазове и Батајнице још један непријатељски војни теретни воз са ратним материјалом. Уништена је локомотива и неколико вагона.

Јединице VI Војвођанске бригаде у ноћи између 24 и 25. I. 1944 извршиле су диверзантску акцију на прузи Винковци—Брчко између железничких станица Врбања и Спачва, да би онемогућиле слање појачања непријатеља преко Брчког на сектор Тузла—Зворник где јединице наше дивизије воде упорне борбе. У овој акцији запаљено је 19 вагона натоварених са дрвима, разрушено 200 метара железничке пруге и исечено 130 т.т. стубова, на којима су излупане чашице и уништева жица. Пруга је онеспособљена за саобраћај за дуже време.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 50-1, к. 212.

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ О БОРБАМА
И АКЦИЈАМА ОДРЕДА У ТОКУ ЈАНУАРА 1944 ГОДИНЕ¹**

ШТАБ I СРЕМСКОГ ПАРТИЗАНСКОГ ОДРЕДА

Број: 118/44

Положај

Предмет: извештај о акцијама.

Достављамо вам извештај о изведеним акцијама I Сремског партизанског одреда.

I батаљон

Дана 18 I ог, фашистичка војска из Чалме и Бингуле пошла је за село [Ст.] Дивош где је том гфиликом била базирана II чета овог батаљона која се благовремено извукла из села и дочекала једну фашистичку колону и примила борбу која је трајала до 12 часова. Том приликом наши борци убили су 8 и ранили 6 фашистичких војника. Наши губици износе: један друг рањен и један нестао, за којег се касније утврдило да је био рањен и пао у руке фашистима.

Непријатељска снага била је око 500 војника, већи део гестаповаца са већим делом аутоматског оружја.

Ноћу између 21 и 22 ом. I вод II чете овог батаљона сачекао је фашистичку патролу на прузи Београд—Загреб између Вогња и [Срем.] Митровице која је ишла дресином од [Срем.] Митровице која се на месту заседи зауставила и пошла према заседи. Наши борци на отстојању 10—15 метара отворили су ватру из аутоматског оружја након чега су они из дресине отворили ватру из тешког митраљеза услед чега су наши другови који су били у заседи после борбе од 10 минута били приморани да се повуку. Сматра се да су фашисти имали губитака док на нашој страни није било жртава а ни рањених. Пре него што је њихова патрола наишла наши борци исекли су 20 т. т. стубова.

Дана 27 ом. II чета овог батаљона поставила је заседу на друму Манђелос — [Срем.] Митровица код Чарде, где су имали проћи фашисти са Манђелошке пустаре (Грабовачко

¹ Оригинал, писан нашином, налази се у архиви ПК СКС за Војводину, под бр. 287.

брдо). Фапгистичка војска наишла је на заседу и после кратке борбе од 15 минута били су савладани. Том приликом убијено је 6 стражара са Митровачке казнионе и заробљено 13 домобрана који нису давали никакав отпор и након што су разоружани и поскидани пуштени су на слободу. У овој акцији заплењено је следеће: 2 митраљете, 200 метака за митраљету, 9 „маузер" пушака, 3 „манлихера" и 4 мађарске пушке са 380 метака, 17 блуза, 19 чакшира, 15 шињела, 11 ножева, 9 фишеклија, 9 опасача, 1 џемпер, 1 пршњак, 2 ама, 1 коњ, 3 торбице, 1 руксак, 1 ћебе, 5 кошуља и 18 пари ципела. На нашој страни није било губитака. Утрошено је око 200 метака.

II батаљон

Дана 19 ом. II чета II батаљона у заседи на прузи Рума—Кленак код села Буђановаца дочекала је фашистичку патролу у јачини од 27 војника која је пошла од Никинаца према Буђановцима истуривши једну тројку у претходницу 300 метара а другу тројку на 200 метара од главнине. Наши борци учинили су препад на обе патроле претходнице, разоружали их и заробили а сама главнина приметивши наше борце побегла је натраг у правцу Никинаца док су наши борци припуцали за њима. Том приликом заробљен је 1 непријатељски подофицир, 1 разводник и 4 домобрана од којих је после саслушања 5 пуштено на слободу а један остао у нашим редовима пошто је изјавио жељу да се бори у НОВ. Заплењено је: 6 „маузер" пушака са 300 метака, 6 опасача, 6 пари фишеклија, 6 пари ципела. За време борбе која је трајала око 40 минута непријатељ је послао помоћ у јачини од 20—30 војника са Јарчине који се тамо налазе ради осигурања пруге Рума—Кленак, а када су наши борци дочекали и припуцали они су се повукли натраг. На нашој страни није било жртава.

Ноћу између 20 и 21 јануара ог. једна петорка II чете овог батаљона извршила је акцију на једном фашистичком салашу код села Голубинаца и запленила 5 теглећих коња, 2 кола, 6 амова и 2 ћебета.

Од 19 до 25 јануара ог. I чета II батаљона осигурала је извлачење и спровод нафте од јаковачке и бољевачке пумпе које је организовала Команда Румског подручја. За то време заплењено је на јаковачкој пумпи 60 буради а на бољевачкој пумпи 11.000 литара нафте коју је нафту преузела Команда Румског подручја.

Дана 29 јануара ог. јединице II батаљона сачекале су на друму између Шимановаца и Крњешеваца фашистичку

војску у јачини од 120 војника која је дошла из Ст. Пазове у Шимановце ради пљачке. Наши борци који су били у Шимановцима базирани извукли су се из села према Прхову, пустивши фашисте у село а затим су поставили заседу између Шимановаца и Крњешеваца да би дочекали њихов повратак и отели опљачкане ствари од нашег народа. Фашистичка војска ишла је на 12 кола у којима су се налазиле опљачкане ствари из села истуривши у претходницу 30—40 војника а испред те патроле извидницу од 10 војника, док су остали пратили транспорт. На растојању од 20 метара од извиднице наши борци отворили су ватру, изненадивши фашисте, који су углавном били гестаповци из Ст. Пазове, Руме и Срем. Карловаца и после борбе од 1,15 часова били су разбијени и повукли се према Војки. На месту су оставили све опљачкане ствари из села Шимановаца, које су враћене МНОО у Шимановцима да се врати власницима а заробљено је 4 непријатељска војника . . . У борби је убијено 20 непријатељских војника и рањено око 10 које су фашисти успели да однесу. Заплењено је: 2 тешка митраљеза (1 „Шварцлозе“, 1 „Шоша“), 2 п. митраљеза (чешке „збројовке“) са 8 оквира, 2 митраљете са 10 оквира, 2 парабелума, 2 штајера 0.9 мм., 10 пушака од којих 7 талијанских и 3 „маузер“, 1400 мађарских метака за „Шварцлозе“, 4700 „маузер“ метака, 400 метака за митраљете, 250 метака за талијанске пушке, 13 чакшира, 16 шињела, 11 блуза, 22 торбице, 36 шаторских крила, 7 штрикова, 5 пари чарапа, 3 пара чизама и 9 пари ципела, 4 војничка ћебета, 1 цирада, 10.250 куна, 70 динара и 173 марке, 6 кола и 14 коња са ?а-прежним прибором од којих је 5 кола са запрегом предато кочијашима јер су то били Словаци из Ст. Пазове који су након саслушања пуштени кућама након што су им предати леци које ће они растурити у Ст. Пазови.

У овој борби наше јединице имале су 1 теже и два лакше рањена док погинулих није било.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политички комесар
Лазар Љубинковић

Начелник штаба
Жив. Перичин²

⁸ Живан Перичин-Јоле

**ИЗВЕШТАЈ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД ФЕБРУАРА 1944 ГОД. О БОРБАМА И АКЦИЈАМА
ВОЈВОЂАНСКИХ ЈЕДИНИЦА У СРЕМУ¹**

**ПРЕГЛЕД БОРБИ И АКЦИЈА У СРЕМУ ЗА МЕСЕЦ ЈАНУАР
1944 ГОД.**

У месецу јануару 1944 год. јединице НОВ и ПО Војводине, које се боре у Срему, извршиле су 50 акција и напада на непријатеља, од којих 17 диверзантских.

Од 21 акције на непријатељски саобраћај, 11 је извршено на железнички, 5 на друмски и 5 на непријатељски т.т. саобраћај.

Од 9 срушених непријатељских возова, 8 је срушено на главној железничкој прузи Београд—Загреб.

У акцијама на непријатељски железнички и т.т. саобраћај уништено је: 9 локомотива, око 56 вагона, 237 т.т. стубова, разрушено 821 метар железничке пруге, спаљене 2 железничке станице и 1 стражарница.

У другим диверзантским акцијама, између осталог, спаљена је и једна зграда и архива фашистичке општине и дигнут у ваздух један гвоздени електрични стуб, чиме је у новосадској електричној централи изазван квар, град остао неколико часова без електричне струје, а рад у бечинској фабрици био обустављен извесно време.

У осталим акцијама, борбама, заседама на непријатељске колоне и кретања, упадима или препадима на непријатељска упоришта итд., наши борци, према непотпуним подацима, избацили су из строја 277 непријатељских војника, од којих 185 мртвих, 37 рањених и 55 заробљених. У овај број урачунато је и 50 ликвидираних народних нетријатеља и издајника, међу којима се налазе и неколико познатих крвника народа (гестаповачки зликовац Рудолф Винц, сарадник злочинца Бауера, Јакоб Фелингер, зам. гестаповца Мора и др.).

У овим акцијама наши борци: запленили су поред осталог: 2 непријатељска аутомобила, 2 тешка митраљеза, 5 пушкомитраљеза, 7 ручних митраљеза, 83 пушке, око 8000 пушчаних и митраљеских метака, 7 револвера, 71 опасач, 55

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 50-1, к. 212.

фшпеклија, 5 пиеаћих машина, 3 телефонска апарата, 78 коња, 33 ком. говеда, 34 хамова, 6 кола, 1 седло и велику количину другог ратног материјала.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(Из Главног штаба НОВ и ПО Војводине)

Фебруара 1944*

БР. 21

РАТНИ ИЗВЕШТАЈ БРОЈ 5 ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД 2 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. О БОРБАМА И АКЦИЈАМА ПРВОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА И ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ¹

2 фебруара 1944 год.

Број 5

ГЛАВНИ ШТАБ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОБЈАВИО ЈЕ СЛЕДЕЋИ РАТНИ ИЗВЕШТАЈ:

18 јануара о.г. непријатељ је у јачини од око 500 војника предузео из с. Чалме и Бингуле напад на с. Дивош, где се налазила једна чета из I Срем.[ског] одреда. Наши борци дочекали су непријатеља на положајима изнад села и у неколикочасовној борби убили 8 и ранили 6 непријатељских војника.

19 јануара једна чета II батаљона I Сремског одреда дочекала је у заседи једну непријатељску патролу која се кретала од с.[ела] Никинаца према с.[елу] Буђановцима. У краћој борби наши борци заробили су 6 непријатељских војника, од којих 2 подофицира, и запленили 6 пушака и остали ратни материјал.

Ноћу између 21/22 јануара о.г. једна група бораца из I батаљона I Сремског одреда на главној железничкој прузи Београд—Загреб између Вогња и Срем.[ске] Митровице посекла је 20 т.т. стубова и сачекала једну непријатељску патролу која се кретала дресином. Непријатељ је имао неколико рањених.

27 јануара о.г. једна чета I батаљона I сремског одреда сачекала је у заседи једну непријатељску патролу која се

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторијског института, под бр. 24-1, к. 212.

кретала ло друму Манђелос—Срем. Митровица. После краће борбе наши борци убили су 6 и заробили 13 непријатељских војника, те запленили 16 пушака, око 600 метака, 2 ручна митраљеза, и други ратни материјал.

Ноћу између 25/26 јануара о.г. јединице VI Возвођанске бригаде поново су разрушиле пругу Винковци—Брчко у дужини од 500 метара.

29 јануара о.г. две чете II батаљона I Сремског одреда дочекале су између села Шимановаца и с. Крњешеваца непризатељеку војску у јачини од 120 војника, која се враћала из Шимановаца у Стару Пазову са опљачканим сељачким стварима. Наши борци пустили су непријатеља у непосредну близину и изненадном ватром из аутоматског оружја разбили непријатеља, који није био у стању да пружи ма какав отпор. Убијено је 24 непријатељских војника, док је 10 рањено. Заплењена су 2 тешка митраљеза, 2 пушкомитраљеза и 2 ручна митраљеза, 10 пушака, 4 пиштоља, 6750 пушчаних и митраљеских метака и други ратни материјал, док су ствари, које је непријатељ опљачкао из с. Шимановаца, поново ослобођене и враћене власницима.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

БР. 22

ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА ОД 4 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ О ИЗВРШЕНИМ АКЦИЈАМА¹

ШТАБ I СРЕМСКОГ ПАРТИЗАНСКОГ ОДРЕДА

Број: 118/1944
4 фебруара 1944 године.
Положаз¹

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Дана 31 I о.г. наше две чете добиле су задатак да изврше напад на општину и пошту у Каменици и то једна чета I батаљона и једна чета II батаљона. Када су стигле у Лединце где су се требале да распореде за акцију дошао је по-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторијског института, под бр. 24-1, к. 212.

грешан извештај из споменутог места где су требале акције да буду, јер код водича се створила паника и поднели су нетачне извештаје о поменутом месту. Штаб батаљона се споразумео да не врши акцију на Каменицу него на Лединачку и Раковачку железничку станицу, док је касније доказано да су стварно били лажни извештаји о Каменици али је било већ касно за вршеше акције и пошто је већ био план направљен на станице. Том приликом запаљене су Лединачка и Раковачка железничка станица и вактарница између Лединаца и Беочина. У акцији заплећене су следеће ствари:

1) Једно железничарско одело летње, 2) два телефона, 3) један фењер, 4) један железнички шињел, 5) један пар чизама, 6) један пар ципела, 7) једна флашица мастила за штамбиље.

Увече 1. II. 1944 године диверзантска тројка I батаљона срушила је експлозивом велики гвоздени стуб близу Лединаца чији су каблови водили струју из Н.[овог] Сада за беочинску фабрику. Од тог времена фабрика још није прорадила, рушење стуба изазвало је кратак спој у новосадској електричној централи, тако да је град остао неколико часова у мраку без струје.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М.П.)

Начелник штаба
Жив. Перичин²

**ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ**

Број 154

5-11-1944

Положај

Днев. акција бр. 41-М. •

² Живан Перичин-Јоле

БР. 25

**ЗАПОВЕСТ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 7 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. ЗА ПРЕДУЗИМАЊЕ МЕРА
ОБЕЗБЕЂЕЊА У СЛУЧАЈУ НЕПРИЈАТЕЉСКЕ ОФАН-
ЗИВЕ¹**

**ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ**

Број стр. Пов. 191.

7 фебруара 1944 год.

Положај у 20 час.

ЗАПОВЕСТ

Секција размре 1:100.000 југословенског издања.

СИТУАЦИЈА

Према веродостојним обавештењима непријатељ је отпочео са новим груписањем снага око 1 [једне] дивизије са 40 тенкова за нову офанзиву на Срем и наводно је отпочео са операцијама у јужном Срему. Обзиром на могућност да непријатељ одиста предузме офанзиву ширих размера на Срем и да се иста пренесе и на западни део Срема, то треба благовремено предузети потребне мере опрезе и предострожности, да би се искључило изненађење и избегле нежељене последице евентуалне офанзиве. У том циљу се

н а р е ђ у ј е :

1) Оперативно руководство и даље ће задржати штаб IV бригаде.

2) Распоред јединица:

— VI бригада на линији: Босут—Вишњићево (Грк)—Моровић;

— IV бригада на линији: Батровци—Строшинци—Јамена;

—• II Сремски одред на свом рејону по нахођењу команданта Оперативног штаба и команданта Одред:

са задатком да затворе све правце који од непријатеља кроз ову линију воде за Б. Рачу и Босутске шуме. У том циљу поставити потребне снаге за обезбеђење, изградити препреке против борних кола (с оне стране мостова), раз-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторијског института, под бр. 50-1, к. 212.

вити интензивну обавештајну службу и извиђање, а у случају непријатељског напада примити борбу и вештим маневрисањем одбацили непријатеља назад или бар успорити његово наступање док се позадинске команде и установе не евакуишу из угрожених места.

Распоред и обезбеђење извршити најхитније и о томе ће командант Оперативног штаба доставити исцрпан извештај.

3) У случају потребе пребацивања преко Саве то ће VI бригада користити навозе код Б. Раче, а IV бригада и II Сремски одред навозе код Јамене и Височа.

4) Да би јединице II Сремског одреда могле извршити макар привремено груписање, које је потребно ради учвршћења војничког реда и дисциплине, одмора и освежавања морала кроз акције, то ће дужност спровођења транспорта регрута и материјала на правцу Фрушка Гора—Б. Рача до даљег наређења преузети VI бригада и командант ове Бригаде одмах ће одредити јединицу за то, коју повремено смењивати.

5) Поред напред означених задатака, јединице ће на својим секторима вршити и акције, као: заседе, напад на мање непријатељске делове и упоришта, кварење пруге, напад на возове и т.сл. према ранијим упутствима и дотовору, с тим да се задатак обезбеђења не губи из вида и не доведе у питање.

6) О свима новостима и променама на положају достављати најхитније извештаје.

7) Оперативни штаб издаће потребне детаљне заповести и настојати да се по овоме у свему тачно поступи.

8) Небудноет, лабаво вршење службе и паничарско држање повлачи најтеже последице, па се налаже свима руководиоцима енергично залагање да тих пропуста не буде.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политички комесар
Стеван Јовичић

(М. П.)

Командант
Слободан Сремчић[†]

[†] Аћим Груловић

БР. 24

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ОД 7 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О ИЗВЕДЕНИМ АКЦИЈАМА¹**

ШТАБ I СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА

Број: 118/44
7 фебруара 1944 год.
Положај

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Дана 2 III ог. у 20 часова извршен је препад на патролу у Илоку. Зам. команданта III Бачко-барањског одреда друг Ђорђе,² командант места бр. III друг Чича,³ Васа Весковић и Прока магационер овог одреда са још неколико-другова са везе. Препад је извршен у доњем граду код општине. У наведеној акцији убили су 4 гестаповца док је пети који је био у саставу исте патроле побегао, оружје није се могло покупити јер им је брзо помоћ дошла.

Исте ноћи претресали су куће и том приликом заробили 3 ловачке пушке, задржали су се у граду 2.30 часова. Дошли су на корзо, разговарали са мештанима, док се војска повукла у своје касарне и очекивала напад на исте.

Ноћу између 3 и 4 ом. горе наведени другови заробили су 6 домобрана и 1 гестаповца под Илоком. Домобрани нису имали оружје, том приликом заробили су 1 „маузер“ пушку, 20 метака од гестаповца и одела од домобрана. Домобранима је одржано кратко предавање и пошто су пресвучени пуштени су, док је гестановац предан Команди места бр. III на испит.

Акција је одјекнула како у Илоку тако и у околици.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар
Лазар ЈБубинковић

(М.П.)

Начелник штаба
Жив. [ан] Перичин

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторишког института, под бр. 49-1, к. 212.

² Вогдан Стојаковић-Црни Ђорђе. Погинуо 1945 године код Питомаче (Подравина).

³ Никола Николић-Чича, командант Команде места Ириг

БР. 25

РАТНИ ИЗВЕШТАЈ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД 8 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. О БОРБАМА И АКЦИЈАМА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ, ПРВОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА И УДАРНОГ ДИВЕРЗАНТ-СКОГ БАТАЉОНА¹

8 фебруара 1944 год.

ГЛАВНИ ШТАВ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОБЈАВИО ЈЕ СЛЕДЕЋИ РАТНИ ИЗВЕШТАЈ:

Јединице VI Војвођанске бригаде извршиле су 22 јануара о.г. по дану напад на с. Врбању и с. Сољане. Јединице које су продрле у с. Врбању повукле су се због наиласка непријатељске моторизације. Друге јединице успеле су без отлора до УђУ У^с-Сољане, одакле се непријатељ повукао. У овим борбама наши борци заробили су 5 и убили и ранили извештан број непријатељских војника. Заплењено је 6 пушака.

Настављајући рушење железничке пруге Винковци—Брчко, јединице VI Војвођанске бригаде разрушиле су 21 и 27 јануара о.г. још. 84 метра железничке пруге.

На главној железничкој прузи Београд—Загреб, између Срем.[ске] Митровице и Лаћарка, I чета Ударног диверзантског батаљона 31 јануара о.г. дигла је у ваздух непријатељски транспортни воз. Уништена је локомотива и неколико вагона.

31 јануара о.г. јединице једног батаљона I Сремског одреда извршиле су напад на железничке станице Лединци и Раковац и том приликом запалили обе ове железничке станице, као и стражару између Лединаца и Беочина.

У ноћи 31 јануара и 1 фебруара о.г. једна диверзантска група из I Сремског одреда дигла је у ваздух електрични гвоздени стуб близу Лединаца, који спроводи струју из Новог Сада за беочинску фабрику. Рушење стуба изазвало је квар у новосадској електричној централи, тако да је град остао неколико часова у мраку. Фабрика у Беочину такође није радила извесно време.

2 фебруара о.г. једна група бораца из I Сремског одреда извршила је препад на доњи град у Илоку. Том приликом убијено је 4 немачка војника и заплењене су 3 пушке и други ратни материјал.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторишког института, под бр. 50-1, к. 212.

У ноћи између 3 и 4 фебруара иста ова група бораца разоружала је 7 непријатељских војника у близини Илока, од којих 6 домобрана и 1 немачког војника. Заплењена је 1 лушка.

Ударне партизанске групе у Срему извршиле су у току месеца јануара о.г. 32 мање партизанске акције, упаде у непријатељска упоришта, заседе и диверзије на непријатељским комуникацијама и т. сл.

4 јануара о.г. једна група партизана извршила је напад на непријатељски аутомобил на друму Рума—Земун. Том приликом заробљена су 4 непријатељска војника и заплењено 1 аутомобил, 3 ручна митраљеза и други материјал.

6 јануара о.г. иста ова група бораца напала је на један други непријатељски аутомобил на истом друму. Том приликом заробљена су 2 непријатељска војника и заплењено: 1 аутомобил, 2 пушке и остали материјал.

20 јануара група бораца једне теренске чете запленила је у с. Н. Бановцима од непријатељских домаћих стражара 11 пушака и другу војничку спрему.

Једна група родољуба средином јануара о.г. убила је из заседе на друму Рума—Земун познатог крвника Јакоба Фелингера, заменика злочинца Мора, као и још једног непријатељског војника.

22 јануара о.г. једна група партизана убацила је из заседе бомбу у један камион са непријатељском војском који се кретао друмом Рума—Ириг. Непријатељ је имао губитака.

Ноћу 22/23 јануара о.г. једна група партизана запалила је зграду и архиву фашистичке општине у с. Марадику. Том приликом заплењене су 4 пушке, 1 револвер, извесна количина канцелариског и другог материјала.

Ноћу 28/29 јануара о.г. једна група наших бораца извршила је диверзију на железничкој прузи Врдник—Рума. Пруга је дигнута у ваздух у дужини од 37 метара, посечено је 14 т.г. стубова, уништене чашице и жица.

29 јануара о.г. диверзантска група из једне наше пограничне чете у заједници са родољубима поекла је 20 т.г. стубова на линији Београд—Загреб.

28 јануара о.г. једна ударна партизанска група упала је у стан и ухапсила (у Врднику) бившег председника Културбунда, ранијег заповедника рудника у Врднику, познатог крвника, Рудолфа Винца. Овај је на саслушању доцније изјавио да је ускоро требао да прими дужност од познатог злочинца гестаповца Бауера.

30 јануара о.г. у с.[елу] Черевиху ухваћен је још један крвник, усташа Марко Хрушовски, који је учествовао у пљачки и на паљењу села Грабова и Свилоша.

30 јануара о.г. по дану група наших бораца отворила је из заседе ватру на непријатељску патролу на железничкој прузи Врдник—Рума. Убијен је 1, а рањено 6 непријатељских војника. Заплењена је 1 пушка.

Ноћу 26/27 јануара о.г. у самом непријатељском упоришту у Врднику заробљена су 3 непријатељска војника, 30 јануара о.г. у с. Ривици још 4 непријатељска војника, од којих 1 подофицир, а 27 јануара у с. Јаску 1 усташки натпоручник. Том приликом заплењено је 5 пушака са спремом.

У осталим мањим партизанским акцијама у току месеца јануара о.г. ударне партизанске групе у Срему заробиле су или ухапсиле још 11 непријатељских војника или народних издајника и заплениле, поред осталог, још: 4 писаће машине, 1 телефон, 53 коња, 33 говечета, 3 кола, 1 седло, 123 кг. каиша са непријатељских вршалица и други ратни материјал.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

БР. 27

**ИЗВОД ИЗ ИЗВЕШТАЈА ОКРУЖНОГ КОМИТЕТА КПЈ
ЗА ИСТОЧНИ СРЕМ ОД 9 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. ПОКРА-
ЈИНСКОМ КОМИТЕТУ КПЈ ЗА ВОЈВОДИНУ О РАДУ
ПРВОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА И КОМАНДИ ПО-
ДРУЧЈА¹**

**ОКРУЖНИ КОМИТЕТ КПЈ
ЗА ИСТ. СРЕМ**

ПОКРАЈИНСКОМ КОМИТЕТУ КПЈ ЗА ВОЈВОДИНУ

2

Рад наших партизанских јединица

До јануара месеца наш Одред имао је три батаљона, а приликом формирања VI [Војвођанске] бригаде цео II батаљон и 40 бораца III батаљона ушли су у састав те бригаде.³ Сад у Одреду⁴ има два батаљона који броје 350 људи са 250 пушака. Сваки батаљон има по две чете. Политком садашњег II батаљона друг Станко⁵ постављен је за политкома II Сремског одреда. На његово место нисмо још нашли заменика.

У одреду има 94 члана Партије и 20 кандидата. Партиски рад у Одреду се у последње време доста поправио. Састанци штапских и четних ћелија одржавају се редовно. Исто тако редовно се одржавају и састанци батаљонских бироа. Примећује се да су се батаљонски бирои у последње време у довољној мери уздигли и оспособили за руковођење партиским радом у војсци. И политички рад у Одреду у последње време је много интензивнији. У року од месец дана одржана су два батаљонска збора и неколико конференција и састанака на којима су се, поред политичке ситуације, износиле и слабости и недостаци у Одреду. Културно-просветни рад у јединицама нашег Одреда још увек рамље и не задовољава. Ово нарочито важи за I батаљон, где се рад културно-просветног одбора свео само на увежбавање неколико хорских песама, скечева и рецитација. Читалачке

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви ПК СКС за Војводину, под бр. 2959.

² Текст изостављен, јер се односи на партиски рад на терену.

³ У састав Шесте војвођанске бригаде, формиране 6 јануара 1944 године, ушао је комплетан Други батаљон и 40 бораца из Трећег батаљона Првог сремског НОП одреда. Од наоружања Одред је дао 220 пушака и 7 митраљеза.

⁴ Односи се на Први сремски НОП одред.

⁵ Георгије Васић-Станко

групе и дилетантске секције врло слабо раде. Иако се партиски и политички рад у Одреду доста поправио још увек има случајева да се наши борци, а понекад и руководиоци неправилно односе према ИОО-има и народу. У току месеца децембра и јануара наше војне јединице биле су углавном заузете око спровођења мобилисаних бораца за војвођанске бригаде. Но и поред тога одредске јединице у овом времену успеле су да изврше две значајне акције (код Кленка и Шимановаца).⁶

Продужити на јачању и учвршћењу наше Партије у Одреду, јесте и даље наш главни задатак.

Рад војно-позадинских власти

У нашем округу има две команде подручја (Команда Румског подручја и Команда Сремскомитровачког подручја) са седам команди места.

а) Команда Румског подручја

За последњих неколико месеци рад ове Команде сводио се углавном на вршење мобилизације. Од августа до данас мобилисано је 6390 бораца. Поред тога, у радионицама ове Команде учињено је доста коже, израђено доста обуће, направљен већи број бомби и друго. Напомињемо да тачне податке о свему овоме засада немамо. На подручју ове Команде има четири команде места и то: Команда места Стара Пазова, Земун, Бољевци и Кленак.

У погледу чишћења пете колоне и четника Команда Румског подручја у последње време показала је доста добре резултате (Стара Пазова, Прогар, Купиново, Карловчић и др.).

б) Команда Митровачког подручја

Ова Команда је много слабија од Команде Румског подручја и у своме раду није у потпуности задовољила. Главни разлог томе је ведораслост и неспособност помоћника команданта. ОК је предузео мере да у споразуму са ГШ пронађе другог помоћника. Почетком јануара и ова Команда је приступила енергичнијем чишћењу пете колоне и четника (Врдник, Нерадин, Јазак, Ириг, Манђелос).

Због специјалних услова на овом подручју до данас се није вршила мобилизација са позивом.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОВОДА НАРОДУ!

9 фебруара 1944 године.

⁶ Види док. бр. 19

БР. 27

**ПИСМО КОМАНДАНТА ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ ОД 11 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. ПОКРАЈИН-
СКОМ КОМИТЕТУ КПЈ ЗА ВОЈВОДИНУ¹**

Драги другови,

Примио сам ваше писмо од 2. о.м.² па вам одговарам следеће:

у првом реду прилажем вам примљене депеше ВШ-а, затим препис шифре којом се ми служимо, а Врховни [штаб] ће вам одговорити јавку и време. Уколико за ваше повезивање буде потребно ми ћемо и сами тражити да за вас преко нас јаве јавку и време, јер не видим на који би други начин то могло да се обави. Засад ја ћу остати са радио-станицом и моћи ћемо то све да обавимо док сам још овде.³

Из приложене наредбе ВШ-а о реорганизацији војне позадине видећете да је у организационој структури настала извесна промена и с тим у вези ми смо донели низ одлука: наш Штаб попунили би са помоћником начелника и начелником, о чему већ постоји и предлог. У духу тога наређења поред нашег оперативног дела штаба имали би ове отсеке: отсек за везу са Шабаном;⁴ обавештајни са Гецом;⁵ мобилизациони са Мицком;⁶ економски са Максимом;⁷ санитетски са др Додом;⁸ заштиту са другом Лалом⁹ и војни суд са другом Павлом.¹⁰ Друг мој заменик¹¹ у договору са овим друговима вршиће предлог за попуњавање осталих отсека, док смо за судско одељење већ предвидели са другом Павлом друга Ђуру [Матића]-Јапана и друга Лику,¹² досадашњег помоћника Винковачког подручја. Читаво наше

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви ПК СКС за Војводину, под бр. 512.

² Редакција не располаже овим писмом.

³ У ово време Главни штаб НОВ и ПО Војводине налазио се у југозападном Срему. Пошто је већ била отпочела непријатељска офанзива, Главни штаб је донео одлуку да се из Срема пребаци у Источну Босну. Види док. бр. 23.

⁴ Јован Вујић-Шабан

⁵ Димитрије Шешеринац-Геца

⁶ • Лођа Николић-Мицко

⁷ Максим Горановић

⁸ Душан Савић-Дола

⁹ • Јован Бељански-Лала

¹⁰ Арнолд Рајх-Павле

¹¹ Срета Савић-Коља

¹² Јосип Шпрајцер-Лица

подручје имало би једну команду Сремског подручја на челу са другом Старим,¹³ комесаром Михаилом,¹⁴ садашњим помоћником команде Румског подручја, замеником Цвикерашем,¹⁵ санитарским са Ујицом,¹⁶ интендантским са Влајком¹⁷ и заштита са Вањом.¹⁸ Заштита биће дефинитивно организована кад добијемо ближа упутства. У нашем штабу изоставили смо попуњавање отсека за саобраћај и за наоружање. Видећемо ако то буде ВШ инсистирао; можда би морали попунити и остале отсеке како је то организовао Кориус. Друг Коља добио је у задатак да са другом Старим и осталим нашим шефовима отсека обиђе наше команде, види кога имамо на терену и онда ће он учинити Штабу предлог за попуњавање свих отсека. Што се тиче шефова и референата који се горе спомињу, саветовао сам се са другом Исом¹⁹ и он сматра да је тај избер добар. Ако би ти имао неких предлога у том смислу, молим те да ти то одмах учиниш како би могла бити дефинитивно донета решења по овим питањима.

У вези са предлогом штаба Дивизије да попунимо заменичка места у одредима, видећете како смо мислили употребити предложене другове. Друга Ђетића²⁰ мислимо дати другу Мићи.²¹ Он би имао свакако да ради у Вуковарском срезу.

ВШ је одобрио да енглеска мисија може имати евоју поткомисију у Фрушкој Гори. Онима у Фрушкој Гори и Бачкој као и овима овде треба да дозволимо везу са њиховим командама и да им пружамо податке о непријатељу. Наравно да то значи да све треба надлежним путем да иде преко наших руководства. У том погледу сада имамо много јасније уређене односе и знамо тачно шта са њима можемо радити. На тај начин и наши међусобни односи биће свакако добри...

У погледу Лује могу те известити да сам њега послао пре пар дана да са вама уреди сигурну и чврсту везу. Надам се да ће тако бити и учињено. Није он добио налог ни од

¹³ Миленко Чавић-Стари

¹⁴ Живан Чобановић-Јаблан (Михаило)

¹⁵ Блажо Радуновић-Цвикераш

¹⁶ Др Жика Поповић-Ујица

¹⁷ Милан Јовичић-Влајко

¹⁸ Драго Диклић-Вања

¹⁹ У лето 1943 године Иса Јовановић је из Босне прешао у Војводину, заједно са књижевником Јованом Поповићем. По доласку у Војводину Јовановић је био организациони секретар Покрајинског комитета КПЈ за Војводину.

²⁰ Урош Остојић-Ђетић

²¹ Јован Диклић-Мића, секретар ОК КПЈ за западни Срем

мене нити од других другова да повуче отуда станицу. Напротив добио је задатак да оде тамо и уреди у првом реду везу са вама, затим везу са одредом. Ако ипак неко друтачије уради треба Лују рећи да учини у духу како је то овде речено.

У последње време примећује се неколико случајева да се у нашу војску упућују разни сумњиви типови. Међу таквима јуче смо сасвим случајно открили једног београдског агента гестаповца. Тога случајно ја познајем још од пре 25 година. Тај тип стар је 46 година, дошао је преко полициске везе у Земун, био у Бешки, Иригу, Врднику и Срем. Митровици и тако добио везу и био укључен у транспорт. Као старац од 46 година знао је да ће бити пуштен и тако је и било. Распоређен је у XVII Дивизију.²² XVII Дивизија не знајући ништа о њему ослободила га војне дужности и послала у нашу војну позадину. Овде у Команду подручја дошао је још са једним исто тако сумњивим Црногорцем, који је такође дошао из Београда. Овај Црногорац гунђао је, јавно негодовао како то нема смисла да он чека друга Лалу и друга негодовања, што је нашим друговима упало у очи. Овај је тражио да буде распоређен у Жупањски срез на политички рад. На питање наших другова како он може тамо радити, изјавио је: „Ја могу прибавити документа и усташке и немачке војске. Не брините ви за мене. Способан сам ја да све урадим.“ То је све дало повода да другови дођу код мене и саветују се. Ја сам уверен да је и овај сумњив. За онога знам да је живео у Београду, да се као агент полиције оженио са једном мојом сељакињом итд. На саслушању он је одбијао да призна да је полициски агент. Али укљештен унакрсним хштањима, пошто је тврдио да је тишлер, а кад му је казано да је он касапин, онда је полако почео да признаје да је стварно касапин и да је био полициски агент само 2 месеца. И то не би признао али смо му нашли претресом једно уверење да је полициски наредник. Све то говори о крајњој небудности, у првом реду наших војних и грађанских власти и наших војних и политичких руководилица у јединицама. У вези са свим тим стање II одреда,²³ где су се поједини четнички и усташки бандити успели подићи на руководеће положаје, само што су донели неку пушку или неки метак, било је довољно да стекну поверење свих наших руководилица, и гпта више да надлежне више команде нису уопште о томе ништа знале све до њиховог откривања.

²² Односи се на Седамнаесту источnobосанску дивизију НОВЈ.

²³ Односи се на Други сремски НОП одред.

У вези са овим питањем ми ћемо подузети са наше стране потребне мере. Ви са ваше стране требало би најозбиљније да пред партиске организације поставите досадашњу лошу праксу критици, анализи увлачења тих и дате потребне инструкције да се искорени могућност убацивања непријатеља у наше редове. Појава гунђања, бежања итд. није ништа друго него деловање, озбиљно деловање пете колоне, која је до сада остала и неопажено нагризала тело наше здраве војске. Сматрам да треба решавању овог питања посветити максимално пажње. Споменућу само неке мере које треба предузети: кога се не познаје и нема ко да посведочи за њега не може бити примљен у нашу војску. Оне који долазе из Србије и других крајева треба безусловно вратити натраг, ако¹ већ немамо могућности да их проверимо. Старце, болесне, никако не примати у војску и слати их. Наши другови пред комисијама често знају, а то се овде показало правилним, кад виде да неко хоће добровољно па ма да је и болестан они га свеердно примају. Не труде се да уђу у душу тога питања, не траже узроке зашто тај инсистира да дође. Није чудо да из наше војске другови долазе у последње време и траже позадинеке службе и политички рад, јер ето и ти сумњиви полицајски шпијуни то чине. Настоје да наше редове на све могуће начине разбију. Кад ми већ не успевамо да уђемо у њихове редове и њих разбијемо, онда не смемо дозволити да се у наше редове увлачи непријатељ несметано и неопажено. Испитати све те случајеве и кривце треба позвати на одговорност.

Тренутно не мислим по овом питању ништа друго него да ш. поставим а ви још дубље извршите анализу и предузмите све сходне и потребне мере, да се карактеристике шаљу са транспортом, не ван транспорта, да у сваком транспорту¹ буде одговорникојиће спроводити десетину, вод, чету, колону, не само војних него и политичких руководилаца. Ваља испитати како је дошло пет Мађара не из Бачке већ из Мађарске у Фрушку Гору и траже везу са Мађарским батаљоном „Петефи“²⁴ у Славонији.

На крају јављам вам да овде упућујемо редовном везом примљени материјал из Славоније. О томе вам је писао и друг Иса.

²⁴ Године 1943 Мађари у већем броју ступају у НОВЈ, што је омогућило да се у Славонији формира Мађарски батаљон „Шандор Петефи“, а крајем децембра 1944 године од бораца припадника мађарске националне мањине формирана је Петнаеста војвођанска бригада „Шандор Петефи“.

Материјале и пошту можете преко нас и Источне Босне слати за даље.

Са стране Корпуса наређено је да се из наших јединица извуче Мачванска чета²³ и да ова чета продире преко Дрине у Србију. Другови из Поверенства ПК-а Србије о овоме договорили су се са другом Владом П.²⁶ Сем тога они ће поред већ послатог једног политичког друга послати једну десетину која ће десетина са Србијанцима из наших јединица имати да продира у Србију са наше територије. Они треба да продирају војнички и политички, да врше све врсте акција на територији Србије. По поруци друга Владе и другова из Поверенства ПК-а Србије за Мачву и западни део Србије, ми и сами треба све ово да омогућујемо и сами да помажемо и изводимо ове акције.²⁷ На основу свега горе изложеног одлучили смо да нашем I [Сремском НОП] одреду ставимо у задатак да припреми из I и II батаљона једну чету, по могућству са Бачванима односно Банаћанима и да уз помоћ другова у Бачкој односно Банату испитамо, припремимо упадање у Банат и Бачку у циљу нашег војничког и политичког бржег продирања. Те наше јединице имале би задатак да уз помоћ другова у Банату и Бачкој припреме акције, пређу и поеле извршене акције враћају се са снагама натраг у Срем. То наравно све док не буде услова да се тамо развије наш јачи покрет, до тог времена тамо би имале да оставу само мање сваге. У вези с овим питањем ви би требали да се хитно повежете са друговима у Банату и Бачкој и да им у том погледу саопштите наше решење и издате директиве да са нама одржавају чврсте везе, дају потребна обавештења, конспиративно помотну провођење свих наших задатака и чине предлоге. Ја ћу са своје стране написати одмах писмо друговима у Бачкој, али и поред тога ви то учините и са ваше стране.

У Фрушку Гору крећу другови из Штаба и неки референти. Они ће се валазити ва овом тереву у циљу провођења свих наших задатака. Зато журим да завршим ово писмо и урадим све оно што је највеопходније.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

11. II. 1944 године

С другарским поздравом
ваш друг
Слободан²⁸

⁴⁵ Мачванска чета налазила се на Мајевици, а била је у саставу Друге војвођанске бригаде.

²⁶ Владимир Поповић, комесар Трећег корпуса НОВЈ

" Види док. бр. 65.

¹⁸ Аћим Груловић

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ЧЕТВРТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД И ФЕБРУАРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И
ДО ВОЈВОДИНЕ О НАПАДУ НА СЕЛА НИЈЕМЦЕ И МО-
РОВИЋ¹**

ШТАБ
XV ВОЈВ. БРИГАДЕ
11. II. 1944

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

I. Ноћу 29/30 јануара о.г. под оперативним руководством Штаба ове бригаде извршена је акција на село Нијемце. У акцији су учествовале јединице ове Бригаде, VI Војв. бригаде и II Срем. партизанског одреда.

Напад је одређен за 21 час. 29. I. о.г. За напад су одређена три батаљона ове Бригаде и 2 чете VI Војв. бригаде. Јединице одређене за напад требале су једно-времено да изврше напад са четири стране. Међутим, ни једна јединица није на време стигла на одређене положаје за напад. Разлог за ово закашњење је: прво, касно одређено време поласка са полазних положаја, због чега јединице нису имале довољно времена да стигну на јуришне положаје, као и водичи који нису знали добро пута и скоро читаву ноћ лутали тражећи пут.

III батаљон IV ВБ стигао је на јуришни положај у 21,30 часова и одмах предузео напад на мост на р. Босуту. Протерао је патролу која је била на мосту и упао у село. Како са других страна остале јединице нису отпочеле са нападом овај батаљон није вршио даљи продор у село, јер није знао шта је са нашим осталим јединицама. I батаљон IV ВБ и 2 чете VI ВБ стигли су до села и отпочели напад у 0,30 часова. I батаљон IV ВБ истерао је непријатеља из свих упоришта и дошао до школе где је са непријатељем који се повукао у школу водио борбу.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-ског института, под бр. 15—3, к. 212.

У овој акцији је убијено 14 непријатељских војника, како смо обавештени касније. Колико је непријатељ имао рањених нисмо сазнали, али је вероватно да их је било јер су наши борци дошли под саме прозоре школе у којој су били непријатељи и убацивали кроз прозор бомбе. Осим тога је 1 непријатељски војник заробљен.

Ми смо имали 13 рањених, од којих су 2 на путу за болницу умрла.

II. *Акција на Моровић.* Ноћу 4/5 фебруара о.г. извршена је акција на непријатељско упориште у Моровићу. Учествовале су јединице IV, VI Војв. бригаде и II Сремског партизанског одреда. У наиаду су учествовали I и II батаљон IV ВБ. Два батаљона VI ВБ и III батаљон ове бригаде постављени су у заседу од Шида, на прузи и цести Шид—Моровић. IV батаљон ове бригаде вршио је претрес села и служио као резерва, а чета II Сремског одреда стављена је на расположење евакуационој комисији. Напад је почео тачно према утврђеном плану 4. о.м. у 19 часова. Енергичним нападом брзо су ликвидирани непријатељска упоришта на мостовима — на р. Босуту и р. Студви — као и жандармериска касарна, те је отпочео напад на главно упориште непријатеља у „граду“. Непријатељ је овде био добро утврђен. Вешто управљеном ватром наших аутоматских оруђа и сталним јуришима бораца претрпео је непријатељ у овоме своме упоришту велике губитке. У 5 часова ујутро наше јединице су се повукле из борбе и за-седе.

Непријатељ је имао око 40 мртвих и већи број рањених. Снажан ударац и губици које су наше јединице нанеле непријатељу учинили су да је остатак непријатељских војника — свега њих 45 — 5. о.м. напустио Моровић и побегао у Шид.

Истога дана је долазио оклопни воз од Шида до места где смо разрушили пругу, а двоја борна кола са око 150—200 непријатељских војника дошла су око 16 часова из Шида у Моровић и у вече се вратила натраг. После тога непријатељ није више покушавао да се врати у Моровић.

У овој акцији заробљено је 3 жандарма. Заробљено је 18 пушака, 1 пушкомитраљез, већа количина муниције, одела, обуће и осталог ратног материјала.

У акцији имали смо губитке: 8 мртвих и 13 рањених.

После завршене акције на Моровић срушен је мост на р. Босуту и онеспособљена жел. пруга Шид—Моровић.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар Вдначелника Командант
М. Митровић² **Ст. Тодоровић⁸** **Марко Милановић⁴**

ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ
Број 222.—
12-11-1944.
Положај

БР. 29

РАТНИ ИЗВЕШТАЈ БРОЈ 7 ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД 12 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. О БОРБАМА И АКЦИЈАМА ВОЈВОЂАНСКИХ ЈЕДИНИЦА У СРЕМУ¹

12 фебруар 1944. г.

Број 1

ГЛАВНИ ШТАБ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ИЗДАО ЈЕ СЛЕДЕЋИ РАТНИ ИЗВЕШТАЈ:

Ноћу 29/30 јануара о.г. неколико батаљона наших јединица извршили су напад на с. Нијемце,² окупаторско упоршнте на терену Босута. Наше јединице ликвидирале су непријатељске бункере на мосту на реци Босуту, истерале непријатеља из свих осталих утврђења и продрле у село, сатеравши непријатеља у утврђење у школској згради. Бацајући бомбе кроз прозоре у утврђене зграде. наши борци нанели су непријатељу осетне губитке. Међутим ово утврђење није ликвидирано. Убијено је 14, заробљен 1 и рањен изванредан број непријатељских војника. Непријатељу су притекла појачања те су се наше снаге по наређењу повукле.

¹ Милорад Митровић-Раде

⁵ Светислав Тодоровић-Цвиша

⁴ Народни херој Марко Милановић. Погинуо је октобра 1944 Године.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 59-1, к. 212.

* Види док. бр. 28.

Ноћу 1/2 о.м. једна чета II Сремског одреда извршила је вапад на с. Томпојевце, где се налазила месна стража од око 50 домаћих усташких и немачких стражара. Том приликом наши борци заробили су 9 непријатељских војнина, запленили 7 пушака и запалили зграду и архиву фашистичке општине.

Једна партизанска група у ноћи 2/3 о.м. исекла је на линији Крушедол—Бешка око 300 т.т. стубова, уништила чашнице и жице.

Ноћу 4/5 о.м. неколико батаљона наших јединица извршили су напад на Моровић,³ јако непријатељско упориште на терену Босуца, које је непријатељу служило као полазна тачка за нападе на наше положаје на овом терену. Наши борци на јуриш су ликвидирали непријатељска утврђења на мостовима на реци Босуту и Студви, као и жандармериску касарну, одакле је непријатељ био сатеран и опседнут у јаком утврђењу „граду“. Вешто управљеном ватром наших аутоматских оружја и сталним јуришима наших бораца, непријатељ је у овом упоришту претрпео велике губитке. Видећи свој безизлазан положај непријатељ је пред зору покушао да се извуче. У овим борбама непријатељ је имао око 40 мртвих, 3 заробљена и већи број рањених официра и војника, док је мањи број успео да се извуче у правцу Шида. Заплењено је 18 пушака, 1 пушкомитраљез, већа количина муниције, одела, хране и остали ратни материјал. После завршене акције наши борци срушили су мост на Босуту и онеспособила железничку пругу Шид—Моровић.

6. о.м. Прва чета Ударног диверзантског батаљона минирала је један воз са непријатељском војском на прузи Београд—Загреб између Мартинаца и Лаћарка. Уништена је локомотива и неколико вагона. Непријатељ је имао губитака.

6. о.м. иодануједна група партизана дочекала је у заседи на друму Шид—Илок један непријатељски аутомобил са војском. Уништен је аутомобил, убијено 5 и заробљен 1 непријатељски војник. Заплењена је 1 пушка, 2 пиштоља, непријатељска пошта и други материјал.

Ноћу 7/8 о.м. једна друга група наших бораца упала је у један непријатељеки утврђени војни магацин код с. Каменице. Заробљено је 9 непријатељских војника, морнара, и заплењено: 1 пушкомитраљез, 11 пушака, 1370 метака, војничка спрема и други ратни материјал.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

³ Види док. бр. 28.

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДРУГОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ОД 13 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И
ПО ВОЈВОДИНЕ О ИЗВРШЕНИМ АКЦИЈАМА¹**

**ШТАБ
II СРЕМСКОГ ОДРЕДА
НОВ И ПО. ВОЈВОДИНЕ**
Број 65
13-11. 1944

ГЛАВНОМ, ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

I батаљон овог одреда извршио је акцију на железничкој прузи Београд—Загреб у циљу уништавања комуникацијских веза. Акција је извршена [између] Бачинаца—Товарника и то са следећим распоредом: једна чета на терену Бачинци—Гибарац која је уништила 18 телефонских стубова и заиалила вахтерницу где се налазио чувар пруге и уништила телефонско постројење.

II чета извршила је сечење телефонских стубова на сектору Шид—Гибарац, уништила 26 телефонских стубова. Вод исте чете привукао се бункеру на станици Гибарац, убио 2 бандита у бункеру.

IV чета истог батаљона извршила је сечење телефонских стубова на сектору Шид—Товарник, уништила је 60 телефонских стубова, запаљена вахтерница и уништено телефонско постројење.

Свега је том приликом исечено 104 т.т. стуба, као и уништене жице и чашице.

За време акције заплењено је 1 ловачка пушка, 2 ћебета и 30 ком. маузер-метака, 1 шињел.

Предња акција извршена је 12 о.м. даноћ. Претходно пре почетка извођења акције [наше јединице] биле су на заседама гаа поменутом сектору у циљу сачекивања фашистичких патрола, које врше обилазак пруге, али исте нису наишле. Чете су се задржале од 21 до 23 часа и после тог времена почеле са задатком уништавања бандера. За цело време рада није наишла никаква. патрола. нити воз.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторијског института, под бр. 21-2, к. 212.

За цело време извођења ове акције фашисти су непре-
стано тукли из митраљеза са станице Шид, као и са товар-
ничке. Наших жртава није било.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар
С. о.

Командант
Ил.[ија] Богдановић

(М.П.)

ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ
Број 243.
17-31 1944. —
Положај
број 69 дневника акција

БР. 31

ПИСМО КОМАНДАНТА ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ ОД 14 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. ПОКРАЈИН-
СКОМ КОМИТЕТУ КПЈ ЗА ВОЈВОДИНУ¹

Драги другови,

Пошто се Луја са радио-станицом још никако не јавља
иако тамо треба да има три радио-станице, држидг да је сва-
како станица покварена и да он није у стању поправити.
Зато сам одлучио да преко Фрушке Горе и друга Старог²
упутим ову са телеграфистима. Друг Максим³ даће обезбе-
ђење на прелазу пруге како би сигурно станица тамо дошла
читава.⁴

Од ВШ-а јуче смо добили решење нашег предлога у
коме нас извештава ВШ да је сасвим правилно да се фор-
мира наша друга дивизија, тј. XXXVI по реду.⁵ Ми смо са
наше стране по договору упутили предлоге за састав шта-
бова корпуса и обеју дивизија. Али на основу решења ВШ-а
да се формира само XXXVI дивизија напоменули смо, уко-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви ПК СКС за
Војводину, под бр. 514.

² Миленко Чавић-Стари, командант Команде Сремског подручја

³ Максим Горановић, начелник Економског отсека Главног шта-
ба НОВ и ПО Војводине

⁴ Односи се на радио-станицу коју је Главни штаб упутио По-
крајинском комитету КПЈ за Војводину.

⁵ Види док. бр. 49.

лико се ВШ не слаже са формирањем штаба кориуоа онда смо предложили штаб XXXVI дивизије који је био предвиђен за штаб XVI дивизије. Сада по том питању очекујемо решења ВШ-а. Исто тако примили смо решење ВШ-а којим одређује начелника XXXVI дивизије неког друга из III корпуса⁶ кога лично ја не познајем. Биће неки друг бивши офидир из јединица III корпуса. Наравно да тиме отпада наш предлог иако смо га упутили за начелника.

Шаљем Влам у прилогу депешу ВШча ноја се односи ка вас. У ¹⁶°J ћете видети таласе и јавке. Можете је одмах користити, пошто се надам да сте шифру већ примили. Тај телеграм валази се код друга Стеве⁷ који вам носи нову р.[адио] ст.[аницу]. Преко ВШ-а добили смо везу са VI корпусом.⁸ VI корпус послао нам је јавку, а шифру преко курира коју се надамо да ћемо ових дана добити. Ова ће нам веза бити од велике користи за продирање на запад и њима са запада на исток ...

Било би пожељно да се једном та веза са вама успостави. Ви и сами видите са каквим стручним особљем располажемо. Овако што ми шаљемо одавде ово што имамо нити вама нити нама користи. Напротив, од тога трпимо ми много, а вама не користи. Ја мислим да се ви морате безусловно и сами више бринути о томе, пок^зати више упорности и трудја да сами решите да се једном та веза већ успостави. Телеграфисте које шаљемо са радио-станицом тачно знају како треба да се повежете и са нама и са ВШ, а можда и имају већ везу, ако пгга друг Степа прими за вас док се још налази на путу, он ће вам преко Лује све послати. Дакле, Луја нема сада никакве бриге: добиће готово, прежвакано и везу с вама и везу са ВШ.

Друг Иса тек данас прешао је у Босну. [Треба] очекивати да ће његова болест мало дуже трајати, то тим више што се оток неће лако лечити у току зиме.⁹

Са нашим борбеним поздравом

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

14 фебруара 1944 г.

Ваш друг
Слободан¹⁰

⁶ Антун Колунџић

⁷ Стеван Јовичић, комесар Главног штаба НОВ и ПО Војводине

⁸ Шести славонски НОУ корпус

³ Тада се Главни штаб НОВ и ПО Војводине налазио у југозападном делу Срема, а Иса Јовановић је требало да пређе у Источну Босну да би обишао војвођанске јединице које су дејствовале на том терену.

¹⁰ Аћим Груловић

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДРУГОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ОД 15 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И
ПО ВОЈВОДИНЕ О ИЗВЕДЕНИМ АКЦИЈАМА¹**

**ШТ АБ
Ц СР. ПАРТИЗАНСКОГ ОДРЕДА**

Број: 74

дана 15 фебруара 1944 г.

Положај

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Ноћу између 1 и 2 ов.м. једна чета извршила је акцију у Томпојевцима. У селу је било око 20 пушака, 2—3 пикавда и неколико пиштоља. Приликом претреса села ухапшено је 3 Немца, један је био из „Принц Еуген“ дивизије а двојица из чете за вежбање паса... Вршењем те акције запаљена је општинска архива, заплењено је 13.000 куна, једна писаћа машина и другог канц. материјала. Претресом кућа у месту пронађено је 6 пушака „маузерки“, 1 пушка „винтовка“, 6 пиштоља (3 неисправна), 245 метака за пушке, 123 метка за пиштоље, 5 пари фетпеклија, 5 опасача, 7 ћебади, 8 пари ципела, 4 пара чизама, 8 вој. блуза, 4 чакшире, 5 шињела, 1 вој. торбица, 1 вој. ранац, 1 седло, 800 ком. цигара, 50 пакла дувана и 6.313 куна од усташа који су се картали у кафани. Приликом претреса села рањено је два дивила који су бежали када су их наши другови заустављали а нису хтели да стану.

Дошло је до борбе са једним наредником који је имао пикавац и пошао својој кући када је чуо да његов син даје отпор из куће, истог је кућа запаљена а бандит је побегао са оружјем, не зна се да ли је рањен, наших жртава није било.

3 и 4 ов.м. извршила је једна чета акцију на ловаским салашима² и заплењено 6 коња, 6 крава и 21 ком. свиња.

Исте вечери једна патрола те чете ухапсила је у Привиној Глави чувеног зликовца који је палио и убијао по нашим селима Јосипа Хетрика који је по испиту и признању ликвидиран.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 18-2, к. 212.

² Односи се на салаше у близини села Ловаса.

Исте вечери једна десетина извршила је претрес усташких кућа у селу Беркасову и том приликом заплењено је 5 пари вој. униформи и 4 пара вој. ципела.

Ноћу између 6 и 7 иста чета извршила је претрес усташких и гестаповских кућа у селу Бапској. У селу се налазило 7 наоружаних усташа и том приликом убијено је 2 усташе и 2 лакше рањена, међу убијеним је злогласни зликовац Марко Бабић из Бапске; том приликом заплењено је: 1 пушка „маузер“, 5 ловачких пушака, 2 коња, 2 ћебета, 4 зимска капута, 8 пари чизама, 36 чаршава, 9 чакшира, 40.000 куна, 15 пари ципела.

8. ов.м. једна чета овог одреда извршила је акцију у селу Ловасу у намери хватања домаћих издајника, који располажу са оружјем за обезбеђење села као и са задатком за набавку одеће и обуће и конфискацију њихових покретнина.

У село се ушло без отпора и том приликом заплењене су следеће ствари: 3 пушке маузерке, 2 пушке „манлихерке“, 4 пушке двоцевке, 56 ком. муниције, 3 пиштоља, 11 пари чизама, 11 пари ципела, 8 пари вој. одела, 2 пара цивилног одела, 37 ћебади, 4 шињела, 250 пакла дувана, 1 шапирограф, 3 хармонике, 14 коња, 9 седала, 3 кола оа запрегом, 161.348 куна (која је сума заплењена у предузећу „ПОГОД“).

Том приликом ухваћен је један домобрански официр и по извршеном саслушању и признању својих почињених дела исти је стрељан.

Једна десетина извршила је акцију исте ноћи на салашима шидских бандита и запленила 6 коња, 36 ком. говеда и 12 пари хамова.

Ноћу 12 ов.м. извршио је батаљон акцију на прузи Земун—Загреб у циљу уништавања комуникационих веза. Акција је извршена [између] Бачинаца—Товарника и то са следећим распоредом: једна чета на терену Бачинци—Гибарац, која је уништила 18 телефонских стубова и запалла вахтерницу где се налазио чувар пруге и уништила телефонско постројење.

Друга чета је извршила сечење телефонских стубова на сектору Гибарац—Шид, уништила је 26 телефонских стубова, вод исте чете привукао се бункеру на станици Гибарац, убио 2 бандита у бункеру.

Четврта чета извршила је сечење телефонских стубова на сектору Шид—Товарник, уништила 60 телефонских стубова, запаљена вахтерница и уништено телефонско постројење.

Свега је том приликом исечено 104 т.т. стуба, као и уништене жице и чашице, заплена је 1 ловачка пухпка, 2 ђебета и 30 ком. маузер метака, 1 шињел.

Пре почетка вршења те акције биле су постављене наше заседе на прузи у циљу сачекивања фашиста који патролирају по прузи али исти нису наишли. Чете су се задржале од 21 до 23 часа и после тога времена почето са задатком уништавања бандера. За цело време сечења није наишла никаква патрола нити воз.

За цело време извођења ове акције фашисти су непрестано тукли из митраљеза са станице Шида и Товарника. Наших жртава није било.

Остали дани искоришћавани су на сређивање самога Одрета као и на изграђивање у војном и политичком раду.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Командант
Ил. [ија] Богдановић

(М.П.)

**ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ**
Број 280
20-П 1944
Положај

У операт. извештаје

БР. 30

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ОД 16 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И
ПО ВОЈВОДИНЕ О ИЗВЕДЕНИМ АКЦИЈАМА¹**

ШТ АБ
І СРЕМ. ОДРЕДА
Број 118 1944 г.
16 фебруара 1944 г.

Положај

Извештај о извршеним акцијама.

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
Положај

Подносимо извештај о извршеним акцијама І Сремског
НОП одреда.

І батаљон

Дана 31 І ог. наше две чете добиле су задатак да изврше напад на општину и пошту у Каменици, и то: једна чета І батаљона и једна чета ІІ батаљона. Када су стигле у Лединце где су се требале да распореде за акцију, дошао је погрешан извештај из тог места, где су требале акције да буду, јер код водича се створила паника и поднели су нетачан извештај о том месту. Штаб батаљона се споразумео да не врши акцију на Каменицу него на лединачку и раковачку жел. станицу. Док је касније доказано да су били стварно лажни извештаји о Каменици, било је касно за извршење акције а и план напада на станице већ је био направљен. Том приликом запаљене су лединачка и раковачка станица и вагтерница између Лединаца и Беочина. У акцији заплењене су следеће ствари: једно железничко одело летње, два телефона, један фењер, један жел. шињел, један пар чизама и један пар ципела, и једна флапшца мастила за штамбиље.

Увече 1 ІІ ог. диверзантска тројка І батаљока срушила је експлозивом један гвоздени стуб близу Лединаца, чији сукаблови водили струју из Н.[овог] Сада за беочинску фабрику. Од тог времена фабрика није прорадила, рушење стуба иза-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторишког института, под бр. 21-2, к. 212.

звало је хртак спој у новосадекој електричној централи, тако да је град остао неколико часова у мраку.

Дана 31 I ог. курири овога Одрета извршили су економску акцију на румским салашима и то: Флуговом салашу петоколониша из Руме који се налази на служби у фашистичкој војсци, од поменутог фашисте узето је 4 коња. Друга акција извршена је исте ноћи на Коховом салашу, исти је фашистички лекар, од њега је узето 4 коња.

Трећа акција извршена је у Шаренграду, од једног усташе доведен је један државни пастув и један коњ који је заробљен од партизана.

У овим акцијама заплењено је укупно 10 коња које смо упутили за XVI Војвођанску дивизију. Акције су извршене по одобрењу овог штаба а по предлозима мдо одбора из Шашинаца и Шаренграда. Приликом извршења акције жртава није било.

У ноћи између 7 и 8 ом. I вод I чете I батаљона извршио је напад на магацин код Каменице. Магацин су чували 9 морнара. Магацин је био између Лединаца и Каменице, ограђен са два реда жицом. Вод који је ишао да изврши препад добро је био организован. Акција је извршена без пуцања, јер су се другови неприметно довукли до стражара и ухватила га, затим су упали у зграду у којој су били спавали остали морнари, који такође нису давали о*гпора. Том приликом заплењено је: 1 п.митраљез, 14 пуних оквира и 4 кожне фишеклије, 11 пушака, 1370 метака, 8 дефанзивних бомби, 11 опасача, 17 пари фишеклија, 27 ћебади, 7 торбица, 15 ножева, 8 пари ципела, 2 пара чизама, 6 зимских блуза, 14 летњих блуза, 8 цакова, 5 зимских чакшира, 9 летњих чакшира, 4 гаћа, 1 кошуља, 6 зимских кошуља, 2 пара летњег морнарског одела, 1 зидни часовник и 5 кгр. кафе. Морнари који су заробљени ступили су у наше редове.

II батаљон

Дана 9 ом. дошла је војска у Ашању од правца Обрежа, њих око 450 били су добро наоружани минобацачима и п. митраљезима. У селу су убили једну жену и 1 човека и пљачкали су по селу. Наш батаљон [који се] налазио у Дечу припремио је заседу према Дечу јер је мислио да ће доћи у Деч. Међутим војска је отишла према Бечмену, док су два бандита остала иза колоне и напили се, били су родом из Ашање (Словаци). Наша петорка III чете која се налазила у Ашањи дошла је да их похвата. Када су фашисти приметили наше другове, један се бандит сам ранио бомбом док су другога зхватили и предали К-ди Румског подручја на

саслухање. Том приликом убијен је 1 а 1 заробљен. Заплењено је 2 пушке, 60 метака, 2 шињела, 2 пара одела, 2 пара цокула и остали материјал.

Акције курира штаба 11 Сремског НОП Одрода

Ноћу између 11/12 ом. извршена је економска акција на државном салашу код Руме (Араповом); извршили су курири овог Одрода по одобрењу штаба, а на предлог МНОО из Шашинаца. Том приликом заплењено је 11 коња, 2 кола, 2 пара амова. Овај плен предат је К-ди Митровачког подручја^а-

Ноћу између 13/14 ом. извршили су економску акцију курири овога штаба по одобрењу штаба, а на предлог МНОО из Шашинаца. Акција је извршена на румским петокOLONашким салашима, Заплешено је од петокOLONаша Јосипа Коха 5 ком. говеда, 2 коња и један пар амова. Од Јакоба Копа 4 коња, 1 крава и 4 пара амова. Од Франца Вагнера 2 коња и један пар амова. Од Мартина Пфлуга 1 крава. Укупно је заплењено 7 ком. говеда, 8 коња, 6 пари амова. При вршењу акције није било сметњи, сем што су сутрадан после акције остали курири у Шашинцима. Курири ради рђавог времена нису могли прећи пругу. Том приликом фашисти су дошли у Шашинце и блокирали и запленили од нас препозната 2 коња и 2 пара амова.

Дана 2. II. ог. у 20 часова извршен је препад на патролу у Илоку. Зам. команданта III Бачко-барањског одрода друг Ђорђе, командант места бр. II друг Чича, Васа Весковић и Прока магационер штаба овог одрода, са још неколико другова са везе. Препад је извршен у доњем граду код општине. У наведеној акцији убили су 4 гестаповца док је пети, који је био у саставу исте патроле, побегао. Оружје није се могло покупити јер им је брзо дошла помоћ.

Исте ноћи претресали су куће и том приликом запленили 3 ловачке пушке. У граду су се зацржали два и по сата. Дошли су на корзо, разговарали са мештанима, док се војска повукла у своје касарне и очекивала напад.

Ноћу између 3 и 4 ом. горе воведени другови заробили су 6 домобрана и -1 гестаповца под Илоком. Домобрани нису имали оружје, том приликом заробили су 1 пушку, 20 метака, од гестаповца и одело од домобрана. Домобранима је одржано кратко предавање и пуштени, док је гестаповац предат Команди места број III на испит.

Дана 6 ом. поставили су заседу другови Ђорђе, Прока, Васа и један борац I батаљона између насеља Бикића и Илока, на аутобус Шидске општине који вози линијом Шид

—Илок. Исти је наишао у 14,30 часова. У заседи је сачекан на 50 корака са плотунском ватром. Усташе које су биле у аутобусу давали су отпор, • после кратке борбе наши су потукли усташе и аутобус спалили. У наведеној акцији убијено је 2 усташе, 1 гестаповац, 1 потпретседник Културбунда и 1 домобран, док је 1 домобран пресвучен и пуштен. У аутобусу је једна путница лакше рањена у руку. Заплењено је 1 пушка, 50 метака, 4 пара одела, 4 пара ципела, 3 цивилна кофера, 1 цивилни зимски капут, један ЕН пиштољ, један пиштољ 7.65, 100 метака за ловачку пушку, кгр. ловачког барута, 4500 куна, цивилна и војна пошта. Аутобусом се возило око 20 цивила којима је одржан говор и потом пупгени.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

**Командант
Петар Матић**

(М.П.)

П. С. Увече 10 ом. I вод I чете I батаљона ишао је у Врдник у намери да постави заседу једној фашистичкој патроли. Иста патрола је пре извесног времена укинута, тако да исти нису могли поставити заседу. При повратку ушли су у зграду „Вањски промет" и запленили три писаће машине. Пошто је зграда била закључана, претходно је разбијен прозор, у истој се нико није налазио. Истовремено је ухапшен познати зликовац Ивица Хаутман и један сумњив Марко Дуговећак. Код првог је узето једно војничко ћебе.

Наши борци су се задржали један сат у Врднику, који нису били примећени.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

**Командант
Петар Матић**

(М.П.)

**ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. БОЈВОДИНЕ**

Број 297
22-11-1944 .
Положај

У извештаје акција

**РДТНИ ИЗВЕШТАЈ БРОЈ 8 ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И
ПО ВОЈВОДИНЕ ОД 18 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. О БОР-
БАМА И АКЦИЈАМА ДРУГОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
И УДАРНОГ ДИВЕРЗАНТСКОГ БАТАЉОНА¹**

18 фебруара 1944 год.

Број 8

**ГЛАВНИ ШТАБ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОБЈАВИО ЈЕ СЛЕДЕЋИ
РАТНИ ИЗВЕШТАЈ:**

Ноћу 6/7 о.м. једна чета II Сремског одреда извршила је напад на с. Бапску, где се налазила једна група усташа. Убијено је два и рањено других два усташе. Заплењено је 6 пушака, војничка спрема..и друго.

8 о.м. једна друга чета истог одреда извршила је акцију на с. Ловас, где се налазио изванредан број домаћих издајника. Убијен је један домобрански официр. Наши борци ушли су у село без отпора. Заплењено је 9 пушака, 3 пиштоља и други материјал.

8 о.м. једна група партизана на друму близу Срем.[ских] Карловаца убила је из заседе познатог бандита Ђуру Дућака, а његовог брата Перу Дућака ранила. Заплењена је једна пушка, 13 бомби и друго.

12/13 о.м. II чета Ударног диверзантског батаљона минирала је теретни воз са ратним материјалом на главној железничкој прузи Београд—Загреб, између Путинаца и Голубинаца. Уништена је локомотива и неколико вагона. Непријатељ је имао губитака.

Исте ноћи I чета Ударног диверзантског батаљона минирала је још један непријатељски теретни воз са ратним материјалом, на истој прузи између Мартинаца и Лаћарка. Уништена је локомотива и 6 вагона.

Исте ноћи јединице II Сремског одреда извршиле су неколико диверзантских акција на више места на т.т. линији Београд—Загреб, између Бачинаца и Гибарца, између Шида и Гибарца и између Шида и Товарника. Том приликом наши борци посекули су 104 т.т. стуба, уништили чашице и жице и запалили две стражарнице.

У јаком непријатељском упоришту Врднику, у коме се налази преко 1000 непријатељских војника, 13/14 о.м. једна група наших бораца насред улице заробила је једног не-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторишког института, под бр. 15—3, к. 212.

пријатељског војника, гестаповца, који је покушао да пружи отпор и запленила пушку и војничку спрему.

15 о.м. једна друга група партизана запленила је архиву фашистичке општине у Кузмину.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

БР. 35

**ОБАВЕШТЕЊЕ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 18 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. ШТАБУ ПРВОГ СРЕМСКОГ
НОП ОДРЕДА О КРЕТАЊУ НЕПРИЈАТЕЉА, НАМЕРАМА
И ЈАЧИНИ ЊЕГОВИХ СНАГА¹**

**ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ**

Број 256

18 фебруара 1944 године.

Положај у 13 часова.

ШТАБУ I СРЕМСКОГ ОДРЕДА

Непријатељ је од Врбање, Адашеваца и Шида јуче извршио покрет у правцу Моровића и Липовца, потпомогнут са неколико тенкова. Успело му је да се на реци Босуту пребаци и да запоседне Моровић. Непријатељска колона која долази од Врбање јака је око 500 војника. Данас је у близини Липовца око 200 људи од те колоне било опкољено од наших снага, али је непријатељу успело да се извуче из нашег обруча и да запоседне Липовац. Са других праваца нису примећени непријатељски покрети. Снаге које су успеле да уђу у Моровић цене се на око 500—600 непријатељских војника.

У вези са овом ситуацијом наше снаге предузеће даље ометање непријатељских покрета и према конкретной ситуацији одредити даље задатке.

Из распореда непријатељских снага и његове јачине не очекује се даља акција непријатеља, али би било потребно да ово имате у виду и будете опрезни код евентуалног спровођење транспорта у Грк [Вишњићево] и Рачу. Пре него што би ова ситуација била објашњена препоручили би да покрете транспорта не вршите. На вама је да на вашем те-

¹ Копија оригинала, писана машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 13-7, к. 211.

рену пратите развој ситуације и да према конкретним приликама подесите ваше маневре и покрете.

О овоме обавестите другове Максима² и Кољу³.

О свим променама на вашем терену најхитније нас обавештавајте.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Командант⁴

БР. 36

ПИСМО ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД 19 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. ШТАБУ ЈУЖНОБАНАТСКОГ НОП ОДРЕДА О ОРГАНИЗАЦИЈИ ОДРЕДА И УПУТСТВА ЗА ДАЉИ РАД И ДЕЈСТВА НА ТЕРИТОРИЈИ БАНАТА¹

**ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ**

Број 279
19 фебр. 1944
Положај

Другарском

**ШТАБУ ЈУЖНОБАНАТСКОГ ПАРТ. ОДРЕДА НОБ И ПО
ВОЈВОДИНЕ**

Положај

Драги другови,

Са радошћу примили смо прве вести о постојању вашег Одрета и о вашим деловањима. Нама је познато колико је трновит пут којим иду наши борци у вашој области, али су у исто време свесни да ће они тај трновит и тежак пут пребродити уз помоћ нашег тамошњег напаћеног народа, свесни да само кроз борбу можемо нашим народима извојевати победу над окупаторима и народним издајницима, слободу за коју [се] наши народи труде, у новој, Федеративној

² Стеван Јовичић, комесар Главног штаба НОВ и ПО Војводине

³ Срета Савић-Колџа, заменик команданта Главног штаба НОВ И ПО Војводине

⁴ Аћим Груловић

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторијског института, под бр. 14-7, к. 211.

Демократској Југославији на челу са нашим Врховним штабом НОВ и ПО Југославије под мудрим руководством нашег вољеног Маршала Југославије — друга Тита.

Верујемо да сте ви макар и површно упознати са развојем ситуације у читавој нашој покрајини, специјално са развојем догађаја и наше борбе у првом реду у Срему, а затим у Бачкој и Барањи. Недавно ми смо вам упутили нешто нашега материјала, међу којим и Билтен овог штаба који се надамо да сте примили. Убудуће ми ћемо настојати да све наше материјале упућујемо и вама како за потребе наше војске, тако и за потребе тамошње позадине.

Да би повезали све наше снаге и обезбедили јединствено руководство свих наших јединица и да би вам већ сада помогли у вашем раду овде вам желимо у првом реду указати на најважније задаће наше тамошње јединице и то:

1) Шаљемо вам у прилогу наређење Врховног штаба, Статут санитетске службе Врховног штаба и наређење Врховног штаба о реорганизацији војно-позадинских власти. Потребно је да ова наређења проучите и пренесете на читаву нашу војску која се тамо налази и да се ових наређења у целости придржавате.

2) Ваш одред од данашњег дана треба да буде са овим штабом у сталној и чврстој вези, од кога ће добијати наређења и упутства за даљи рад. Везу треба да одржавате преко ваших сталних курира, можда путем релејних станица све до места на нашој територији. До те граничне територије ми ћемо слати сву нашу пошту и све материјале за вас. Надамо се да ће ускоро од ваших руководиоца моћи неко да дође до нас те ћемо тада моћи разговарати поближе по питању везе, евентуално уредити радио-службу између нас и вас. До тога времена међутим ви нас редовно извештавајте о раду: вашег штаба; раду и акцијама јединица; политичком раду; о политичком раду са народом; бројно стање људства, наоружање, број погинулих, рањених и несталих власитих и непријатељских војника и официра; о организацији санитета; обавештајној и економској служби, као и о другим питањима, већ према секторима рада појединих чланова штаба и референата. У прво време слаћете нам извештаје оперативне и друге сваких 15 дана, а све важније чим се то укаже потреба. Оперативни извештај треба да садржи: задатке који су постављени пред одређену јединицу; шта је од тога дотична јединица учинила оа описом успешних и неуспешних акција и евентуалне мере за исправљање погрешака које је штаб предузео.

3) Ваш штаб треба да се организује на следећи начин: у оперативни штаб улазе командант, политички комесар, заменик команданта, заменик политичког комесара и начелник (стручно војно лице). При штабу треба да имате ове референте: санитарског, обавештајног и економског. По пријему ОВОГ писма учинићете нам предлог за састав вашег одреда. Заменик политичког комесара и политички комесар заједно упутиће карактеристике читавог руководства вашег одреда са референтима. Карактеристика треба да садржи војну и политичку прошлост дотичног руководиоца, његове добре и лоше стране, откада је у нашем Народно-ослободилачком покрету, досадашње заслуге у борби итд.

4) Ваше јединице треба да буду организоване по десетинама, водовима, четама и батаљонима. Код случаја да ваш одред израсте у више батаљона предложили би нам формирање другог одреда или бригаде. Јачина вода треба да буде по две десетине, чете од два вода, батаљона од две до три чете, већ према терену на коме могу успешно деловати и осигурати опстанак.

5) Из података са којима располаже овај штаб видимо да сте ви поставили себи у задатак уништавање и разоружавање непријатељских војника и официра, уништавање народних издајника — швапских петокOLONаша и четничких изрода Драже Михаиловића и Недића. То је сасвим правилно. Не треба подузимати веће нападе него што се може осигурати успех' акције. Треба углавном приређивати препаде на непријатеља, на његове мање патроле и постављање заседа. У погледу саботажа треба акције поставити најшире: под паролом ни зрна жита, ни грама масти, ни једног јајета за окупатора, уништавати све што служи окупатору и његовој разбојничкој војсци. Напротив, чувати све оно што је народно и што служи народу, од народа отето, вратити народу. Рушити комуникационе везе, рушењем мостова, железничких пруга, кочење саобраћаја на свим линијама и у свим правцима. Ометати његов сувоземни и речни саобраћај. У сврху извођења саботажних акција на железничком саобраћају на друмовима, мостовима, телефонско-телеграфском саобраћају организовати најшире деловање ударних диверзантских чета од по десет људи. За рушење мостова и других пруга користити све алате и експлозив, уколико располажете експлозивом. Добро би било ако би нам упутили два опробана добра борца, по могућству механичара, на диверзантски курс код вас. Упоредо са поменутиим акцијама треба да водите и акције других врста

као: ослобађање ухапшених, затворених и из концентрационих логора; да рушите и уништавате војне и друге фабрике које служе окупатору, да уништавате војне штабове, полициске, општинске и друге установе створене од стране окупатора и њихових слугу. Чистити поједина села, очистити све оно што служи окупатору и не дозволити већ једном порушеном и уништеном да се обнови. На томе послу треба ангажовати и читав народ ваше области. Народу мора бити позната важност сваке наше акције и сваке наше мере. Не дозволити ни по једном питању да се народ подели, већ напротив радити свим силама на стварању оружаног братства и једлнства свих народа ваше области без разлике на рерске, класне, страначке и друге разлике.

6) На вашем одреду треба да буде стална брига да се бори и на другом пољу: да онемогући окупатору и народним издајницима да одводи наш народ у његову разбојничку војску и на робијашке радове за окупатора. Радници у фабрикама треба да саботирају рад, да одбијају да раде за окупатора и да одлазе у наше одреде. Сељаци треба да буду Цугобилисани да своје крвавом муком стечене плодове са њихових поља, обрађених крвљу и знојем наше напаћене браће, не падну у руке окупатора, да ове плодове предају нашој војсци, прогоњенима — у логорима, затворима и породицама наших бораца. Једном речју, треба мобилисати све поштене и искрене родољубе за борбу против окупатора и народних издајника.

7) Уколико ваш одред не буде у могућности да прими борце у своје јединице и тамо их наоружа, ви ћете их по групама са сигурном стражом и конспиративно пребацивати на територију Срема, где ће се упутити у наше јединице, одреде, бригаде, дивизије. Код нас, уколико не буде услова да се сви борци држе на нашој територији, ми ћемо их послати на територију где привремено делују наше неке бригаде, дивизије.

8) На вама је, другбви, док се наш Народно-ослободилачки покрет и наше јединице не ојачају, да естрого водите рачуна о правилној примени конспирације и држања пред непријатељем. Држати се правила: сваки да зна само оно што ради. Наше намере, покрете, логоровање треба строго чувати, законспирисати. Логоровање по шумама и пољима често мењати. Храну, резерве у храни, одећи, обући и другим потребама чувати и строго законспирисати у за то нарочито направљеним базама. Базе треба правити и по местима према потреби и за људе. Истицати храбро, јуначко

држање у борби пред непријатељем за случај пада непријатељу у руке, а осуђивати лоше и издајничко држање.

9) У јединицама треба завести другарско опхођење, самосвесну и гвоздену војну дисциплину. Однос између другова и другарица мора бити правилан. Друговима и другарицама треба саветовати да не чине једно другом понуде у склапању бракова, јер би то лоше утицало на морал и дисциплину бораца. Искључити употребу веће количине алкохола, нарочито опијања. Казне које се примењују према борцима и руководиоцима свакако треба да буду васпитног карактера, убеђивањем, а непоправљиве, недисциплиноване, неморалне и друге строго кажњавати.

За сад вам дајемо ове опште директиве, а кад будемо добили од вас прве извештаје ми ћемо настојати да вам и у детаљима по свим питањима помогнемо.

Очекујући да ћете нам се ускоро јавити, ми вас другарски поздрављамо са нашим борбеним поздравом

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Командант
Аћим Груловић

Прилози:²

Наредба о орг. вој. власти од септ. 1942 и 7.П.44. Писмо бр. 268/44 и 613/43, чланак 'наше војне школе и народни хероји. Статут сан. службе.

² Поменути прилози Редакција не располаже.

БР. 37

**НАРЕБЕЉЕ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 20 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. ШТАБУ ПРВОГ СРЕМСКОГ
НОП ОДРЕДА ЗА РУШЕЊЕ ПРУГЕ НОВИ САД — БЕО-
ГРАД, ТУНЕЛА КОД ЧОРТАНОВАЦА И МОСТОВА ИЗ-
МЕЂУ ПЕТРОВАРАДИНА И ЗЕМУНА¹**

**ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ**

Ст. пов. Број 278
20-11-1944
Положај

ШТАБУ I СРЕМСКОГ ОДРЕДА

У последње време саобраћај на прузи Београд—Загреб и Загреб—Берлин све је више угрожен за непријатеља. Тим поводом непријатељ се све више користи железничком пругом Берлин—Беч—Пешта—Нови Сад—Београд. Уколико се приближава дан отварања другог фронта, уколико се приближава нашим границама херојска Црвена армија, утолико је све значајнија ова последња пруга којом се непријатељ у последње време користи. Зато је на нашим јединицама врло велика одговорност и дужност да непријатељу на њиховој територији онемогуће овај саобраћај. У вези с тим потребно је да ваш Одред предузме најхитније мере испитивања на који се начин може уништити и онеспособити за употребу тунел код Чортановаца, као и мостови који леже на територији од Петроварадина до Земуна.

Зато предузмите све што је потребно и предложите план и све што је потребно да се ове акције осигурају и да се са успехом изведу. Ово учините што скорије. С обзиром на непријатељске снаге уздуж и поред пруж потребно је предвидети снаге, њихов распоред, као и распоред непријатељских снага које бране овај тунел и које би снаге могле код нашега напада овима прићи у помоћ. Све ове припреме са вашим извештајем, односно предлогом, упутити као строго поверљиву пошту.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОВОДА НАРОДУ!

Командант²

¹ Копија оригинала, писана машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 15-7, к. 211.

² Аћим Груловић

**ТТИСМО ЕКОНОМСКОГ ОТСЕКА ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ
И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД 20 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. ШТАБУ
ЧЕТВРТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ И УПРАВИ БОЛ-
НИЦЕ ШЕСНАЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ О СЛАЊУ ПАКЕТА
БОРЦИМА И РАЂЕНИЦИМА¹**

**ЕКОНОМСКИ ОТСЕК ГЛАВНОГ ШТАБА
НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ**

Број: Сл.

Дава 20.11.1944 год.

Положај

**ШТАБУ IV ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
УПРАВИ БОЛНИЦЕ XVI ДИВИЗИЈЕ (другу Митку²)**

Ових дана политички комесар Главног штаба³ и шеф Економског отсека одржали су са Пок[рајинским] НОО за Војводину састанак по питању снабдевања НОВ. На том састанку споразумели смо се да у границама могућности организујемо повремене пошиљке пакета за борце из Срема од њихових кућа.

Са том одлуком упознат [је] и зам[еник] интенданта XVI дивизије друг Миле.

Споразумели смо се да НОО у свим меетима где је то могуће преузимају од партизанских породица поменуте пакете и да их предају командама места или повереницима Економског отсека који ће организовати пренос тих пошиљки — пакета до Саве, односно до јединица којима су пакети намењени.

Пошиљке пакета организоваће се по јединицама — бригадама или болницама. Тако би у једном транспорту били прикупљени само пакети за једну унапред одређену бригаду.

Пакети засад, с обзиром на тешкоће превоза, могу бити тешки највише 6 кг. и могу садржати само следеће: веш, чарапе, цемпере, одећу, обућу, сланину [и] шунку. Никакви Други артикли за исхрану неће се примати.

Ови пакети би се углавном превозили на товарним коњима.

Из више разлога одлучили смо да се најпре приступи прикупљању пакета за IV В.[ојвођанску] Б.[ригаду] и за

¹ Оригинал, писан машином налази се у архиви ПК СКС за Војводину, под бр. 2108.

* Бранко Пекић. Погинуо 1944 године несрећним судучајем.

⁸ Стеван Јовчић

ону Дивизиску болницу коју снабдева Команда Винковачког подручја преко друга Митка.⁴ То су две јединице које су нам моментано теренски најближе.

Да би се овај посао могао обавити брзо, успешно и тачно потребно је да одмах учините следеће:

1. Да путем једног писма о горњем обавестите све ваше борце и затражите од њих да напишу писма својим кућама и у тим писмима да обавесте своје породице да су у дотичној бригади, односно болници и да од њих затраже пакете у тежини до 6 кг. и са горе наведеним садржајем. Такође у писмима да извеште своје породице да пакете треба да предају МНОО или Команди места и од истих да узму прописну потврду о свему оном шта се налази у поменутом пакету. У писмима нарочито нагласити да се у поменутих пакетима не сме послати никакво писмо и од оних у чијим пакетима контрола буде нашла писмо пакети неће бити упућени.

2. Писма по могућности треба да пођу истог дана и да буду претходно цензурисана од стране штаба бригаде, односно штабова батаљона. Најбоље ће бити ако та писма пошаљете по специјалном куриру до Економског отсека Главног штаба⁵ или Команде Сремског подручја.⁶ Треба нагласити да се пакети траже само из оних места у Срему где смо у могућности да их и преуземо од породица партизана.

3. Ово наређење важи за Дивизиску болницу само ако се са истим сагласи и Штаб XVI дивизије.

4. Економски отсек у заједници са Командом Сремског подручја и НОО извршиће потребне припреме да би поменуте пакете могли благовремено и уредно преузети од партизанских породица и транспортовати до јединица којима су намењени.

Овакав начин снабдевања усвојен је по предлогу другова са терена, који сматрају да ће се тиме много олакшати снабдевање наше Народноослободилачке војске са одећом, обућом па и вешом. И даље ће се као и досад наставити сабирне акције за НОВ, без обзира на ове пошиљке пакета појединаца.

Штаб IV Војвођанске бригаде обавестиће овај Отсек шта је по горњем предузео, као и евентуалне предлоге или примедбе да бисмо могли приступити организацији пријема

* Дивизиска болница се тада налазила у Црњалову (код Бијељине).⁵

⁵ Економски отсек Главног штаба НОВ и ПО Војводине налазио се тада у Фрушкој Гори.

⁶ Команда Сремског подручја налазила се тада у Гргуревцима.

ових пошилики, а то није тако лак посао и он изискује времена.

Уз сваки пакет налазиће се и писмо — или акт из кога ће се тачно видети садржина примљеног пакета код преузимања од партизанских породица и исто писмо или акт ће се предавати борцима са пакетом. На тај начин моћи ће се извршити потпуна контрола да су пакети уредно примљени, односно предати. Уз пакете налазиће се и спроводни акт у више примерака и један примерак добиће и она јединица за коју се шаљу пакети ради контроле.

Поново напомињемо да све горње припреме треба убрзати како би касније, уколико би се ово показало као корисно и потребно, могли да организујемо такве пошилике и за остале бригаде.

Ово писмо достављено је још и Команди Сремског подручја и Покр. НОО за Војводину.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Шеф Економског отсека
Главнoг штаба НОВ и
ПО Војводине
Максим Горановић

БР. 39

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ТРЕЋЕГ БАЧКО-БАРАЊСКОГ НОП
ОДРЕДА ОД 20 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. КОМАНДАНТУ
ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ О СИТУАЦИЈИ
У ОДРЕДУ И ПРИПРЕМАМА ЗА ПРЕЛАЗАК У
БАЧКУ¹**

20-П-44

КОМАНДАНТУ ГЛАВНОГ ШТАБА ВОЈВОДИНЕ

Друже Команданте!

После нашег доласка из Бачке с борцима настојали смо на томе да испитамо ствари о грешкама које су се дешавале у Бачкој. По испитивању истих донето је решење да се стари борци измењају и не враћају у Бачку ради њиховог слабог држања. Узели смо 7 другова Бачвана које сте нам послали из војвођанских бригада, неколико другова новомо-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 7—3, к. 212.

билисаних Бачвана, који су били на диверзантском курсу, такође ће се вратити у Бачку.

Сви борци који ће ићи у Бачку свршили су диверзантски курс теоретски, а практично на терену нису свршили, пошто немамо материјала.

За ово време док се снег налази на земљи нећемо моћи прелазити преко ња свима борцима због трагова и недостатка база. Док се будемо налазили на овоме терену, ми ћемо и даље појединачно прелазити преко, проналазити базе и одржавати везу са теренским радницима. Са већином бораца, са којима се сад налазимо у Подзгнављу Сусека, радимо са њима сваки дан војнички и политички и спремамо их да буду васпитани и спремни борци какве би Бачка требала. За то време док се будемо налазили у Срему, вршићемо акције у Срему, а са мањим групама прелазити у Бачку и вршити мање акције.

Наш одред располаже са 22 борца наоружана са пушкама и бомбама и 3 митраљете. По одласку снега наш одред ће моћи да опстане у Бачкој и да оперише на свим крајевима Бачке.

Политичког комесара још немамо, пре неколико дана упутили смо другу Ратку² писмо у Бачку, које смо тражили да одреди комесара и да га пошаље преко да би се упознао са својом дужношћу. До данас има 160 новомобилисаних Бачвана које смо пребацили из Бачке.

Поводом твога писма које си упутио I С. О.,³ а и нас о томе обавестио, да I С. О. врши акције у пограничној зони Мађарске у договору са нама. Мишљења сам да I С. О. на пограничним местима не врши акције, док ми са борцима не пређемо у Бачку, јер вршењем акција на границаре била би јако отежана веза између Срема и Бачке, јер би Мађари чували јако њихову обалу (који већ и сад копају бункере крај обале) и удвојили страже и патроле. •

20-11-1944 године
Положај

Командант III Бач. Б.П.О.
Величковић Светислав (Цвета)⁴

ГЛАВНИ ШТАВ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ
Број 326
1-III 1944
Положај

⁸ Геза Тиквицки-Ратко, члан ПК КПЈ за Војводину

³ Први сремски НОП одред

⁴ Светислав Величковић-Цвета. Погинуо 1945 године код Питомаче (Подравина) као командант Осме војвођанске бригаде.

БР. 30

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДРУГОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ОД 21 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И
ПО ВОЈВОДИНЕ О БОРБИ У СЕЛУ ЛИПОВЦУ¹**

**ШТАБ
И СРЕМСКОГ ОДРЕДА
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ**

Број: 81
21-11 1944

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

17.11.1944. г. I батаљон овог одреда био је смештен у селу **Липовцу** на одмору, исти је имао задатак да се обезбеди од правца Врбање. Око 13 часова истога дана наишла је фашистичка колона, која је кренула из Врбање у намери да крене преко Липовца и Батроваца за село Моровић, као десна колона непријатељских главнина које су кретале од Шида према Моровићу. Наша заседа која је била у јачини једне петорке касно је приметила непријатеља с обзиром што је било време мутно и падао снег, тако да је непријатељ био примећен у непосредној близини, и био развијен у стрељачком строју и ишао ка селу. Бројно стање непријатеља је било око 250, који је био добро наоружан, са већим бројем аутоматског оружја, како лаког тако и тешког, као и са 2 бацача.

Наш батаљон, који је био размештен по кућама, на извештај о доласку непријатеља брзо се прикупио и развио за борбу, али је непријатељ већ са више страна ушао у близину половине села, борба је отпочела по улицама и по кућама. Наши борци успели су да непријатеља протерају из села, који се у повлачењу почео укопавати на крају села где је имао добре положаје за одбрану на окуки реке Спачве код капеле Свети Лука, где су гумна села Липовца. Фашисти су користили палење сламе, које им је осветљавало, те на тај начин имали бољу прегледност о кретању наших јединица.

Наше чете развијене, непријатеља су потискивале стално до означенога места и видевши да се непријатељ утврдио

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторијског института, под бр. 21-2, к. 212.

почели су заламати лево и десно крило и на тај начин непријатеља опколиле, али с обзиром што је ту био јако брисан простор непријатељ се није могао ликвидирати јер је располагао са великим бројем аутоматског оружја и на тај начин сваки наш покрет, тј. подвлачење ближе ка непријатељу, морали смо претрпети губитке. Наши су се борци привукли до непријатеља на 50—60 м. и истог држали тако опкољеног до 4 сата ујутру 18. II. 1944., јер се видело да није могуће истога ликвидирати, као и услед јаке зиме која је те ноћи била те борци нису могли издржати зиму, као и услед великог утрошка муниције, морали се повући.

Наш батаљон у току целе борбе имао је 1 мртвог, 14 лакше рањених и 2 теже рањена друга, који су транспортовани за болницу Винковачког подручја. За време борбе 3 друга су се загубила за којима су послате потернице.

Наши борци утрошили су за време целе борбе, која је трајала око 8 часова, 4.170 метака. Заплењено је у овој борби 2 пушке маузер са 150 метака, као и 2 комплет униформе немачке.

Непријатељ је претрпео велике губитке јер се приметило да је на 10 кола носио рањенике и мртве. Исти се задржао на том положају све до 9 часова ујутру, када је ушао у село и то само до цркве, а потом се повукао у правцу Врбањс.

Наш батаљон налази се сада у **Липовцу**.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

... бр. 9

Командант
Ил.[ија] Богдановић

**ГЛАВНИ ШТАБ
НО.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ**

Број 295
23 II. 1944
Положај

Број 81 дневнина акција.

БР. 41

**ИЗБЕШТАЈ ШТАБА ЧЕТВРТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 23 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. ШТАБУ ШЕСНАЕСТЕ (ВОЈ-
ВОЂАНСКЕ) НОУ ДИВИЗИЈЕ О БОРБАМА БРИГАДЕ ОД
28 ЈАНУАРА ДО 23 ФЕБРУАРА¹**

**ШТАБ
IV ВОЈВ. БРИГАДЕ
22. II. 1944**

ШТАБУ^ХУГ НОУ ДИВИЗИЈЕ

Положај

2

28. I. извршили смо са целом бригадом пребацивање преко Саве и покрет до Црквшта (у Босут. шумама). Овде смо од Главног штаба НОВ и ПО Војводине добили задатке у вези са нашим боравком у Срему.

29. I. у заједници са VI Војв. бригадом и II Срем. одредом извршен је напад на с. Нијемце. Напад је предвиђен за 21 ч. Јединице VI В. Б. биле су распоређене и постављене у заседи од Шида и Отока. Сам напад на Нијемце требале су да изведу наше јединице. Због касно одређеног часа поласка са полазних положаја и због лутања водича који су по мраку изгубили пут, наше јединице нису благовремено стигле на нападне положаје и нису једновремено отпочеле акцију како је то заповешћу било наглашено. Наш III батаљон је напао у 21,30 ч. и протерао непријатеља оа свога сектора, но није ишао даље у напад због тога што није имао везу са осталим јединицама, које су стигле на нападне положаје тек у 0,30 ч. Акција није успела у потпуности.³

4. II. у 19 ч. напали смо непријатељско упориште у Морвићу. У нападу су учествовали наш I и II батаљон. Наш III батаљон и јединице VI ВБ обезбеђивали су заседом од Шида. IV батаљон је служио као резерва. Напад је почео тачно у одређено време и све нападне колоне су једновремено отпочеле са нападом. Борба је трајала све до 5 ч. ујутро, када су се наше јединице повукле. Борба је била цело време жестока и упорна. У овој борби се пожртвованошћу,

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 1-3, к. 969.

² Текст је изостављен, јер се односи на дејства бригаде у Источној Босни.

³ Види док. бр. 28.

храброшћу и упорношћу карочито истакао I батаљон, који је за све време трагања борбе жестоко јуришао на непријатељске бункере и утврђене положаје. Непријатељ је имао преко 40 мртвих и више рањених. Остатак непријатеља је ујутро, 5. II., напустио Моровић. Из Моровића их је отишло свега око 40.

Заробљено је 18 пушака, 1 пушкомитраљез, већа количина муниције, одела, обуће, ћебади и разног другог материјала.⁴

5. II. поставили смо I и IV батаљон у с. Батровцима, а II и III са VI ВВ у Грку [Вишњићеву] и [Срем.] Рачи. Непријатељ је 5. II. око 16 ч. дошао у Моровић са 2 борних кола и око 150 војника, али се одмах повукао.

6. II. је наш II и III батаљон дошао у Моровић који је непријатељ напустио. Одмах се приступило рушењу моста на р. Босуту. Мост није могао бити уништен са експлозивом, јер нисмо имали довољно експлозива, него је оштећен, а што није учињено експлозивом учинено је ручним алаткама, тако да је мост онеспособљен за прелаз моторизованим или било каквим другим возилима. Ово рушење моста настављено је и следећих дана. Мост је на крају тако оштећен да се и пешице врло тешко прелази.

9. II. поставили смо наше јединице овако: I батаљон у Моровићу, II батаљон у Сољанима (на Ждерићев ст.), III батаљон у Јамени, а IV у Батровцима.

12. II. заповешћу наредили смо свим батаљонима да самоиницијативно траже и предлажу овоме Штабу мање акције на своје сектору које мргу батаљони сами извести. Тако смо I и IV батаљону наредили да поставља заседе на прузи Београд—Загреб, између Шида и Винковаца, фашист. патролама које објеглазе пругу, II батаљон да испитује цесту и жељ. пругу Винковци—Брчко на сектору Гуња—Врбања и северније, те да изврши акције на околна села у којима се налази фашистичка сеоска милиција. Исто тако и III батаљону за његов сектор.

Ноћу 12/13 II. извршио је II батаљон акцију ка селу Подгајице у коме је била сеоска милиција. Милиција није давала отпора него је при наиласку наше јединице побегла. Заробљено је 12 пушака са 250 метака, 18 војничких ћебади, 12 пари цокула, нешто војничког одела и другог материјала, као и 403.000 куна. Новац је предат Економском отсеку Г.Ш.

* Види док. бр. 28.

Ноћу 14/15. II. извршио је III батаљон акцију на с. Рачиновце у коме се налазило око 100 домаћих милиционера и гестаповаца. Борба је трајала 3/4 часа и непријатељ је био протеран. Предало се 25 милиционера са пушкама. Непријатељ је имао 2 мртва. Заробљено је 25 пушака, доста пуцгчане муниције, војничког одела, ћебади и другог материјала.

Ноћу 13/14. II. пошао је I батаљон са једном четом у заседу на прузи Београд—Загреб између Гибарца и Бачинаца, но заседа се није могла поставити због снега и незгодног положаја. Ова чета је на томе месту на прузи посекала 12 тт. бандера и покидала жице.

Ноћу 15/16. II. на прузи Брчко—Винковци између Врбање и Дреноваца једна чета II батаљона посекала је 102 тт бандере и шжидала жице. •

Ноћу 16/17. II. I батаљон са I четом извршио је акцију на с. Бачинце где је конфискована трговина једног усташког зликовца. Конфисковано је доста разног материјала (веша, одела, штофа и сл.) и сав материјал је предат Економском отсеку Г. Ш. НОВ и ПО Војводине. Нешто од материјала (нешто веша и чарапа) остављено је за потребе наших бораца о чему је извештен Економски одсек. У оштини је заплењено 142.000 куна.

17. II. непријатељ је са 1 тенком и 2 борних кола дошао на обалу Босута код Моровића и напао Моровић и наш I батаљон. Наш I батаљон је цео дан водио борбу и није дозволио улазак у Моровић, одн. пребацивање непријатеља преко Босута.

Истог дана у 14 ч. јединице II Срем. одреда и 2 чете нашег IV батаљона нападе су у Липовцу једну групу гестаповаца од око 250 која је дошла у Липовац из Врбање. Непријатељ је из села протеран и заузео је неколико чврстих кућа на ивици села, где се бранио све до 18. II. у 5 ч. када су се наше јединице, углавном због истрошене велике количине муниције повукле. За губитке непријатеља не зна се тачно, но зна се да је на преко 40 кола одвезао рањенике за Брчко.

18. II. наш I батаљон под притиском непријатељске ватре из тенкова, бацача и артиљерије вапустио је око 10 ч. **Моровић** и повукао се у шуму. Непријатељ је тада ушао у **Моровић** у коме се задржао само до ноћи, а у току ноћи га је напустио. Не зна се тачно¹ за непријатељске губитке у људству но зна се сигурно да су **1** подофицир и **1** официр погинули у овој борби и сахрањени у прав. цркви у Ада-

шевцима. 1 тенк је оштећен из наше противтенковске пушке, тако да није могао да се креће. Наши губици су били 12 рањених и 7 погинулих.

Истог дана увече поставили смо наш I батаљон у Грку [Вишњићеву] и Босуту, II у Моровићу, а IV у Страшинцима (иа Копчалићев ст.).

Ноћу 22/23. II наш I батаљон извршио је акцију на с. Мартинце где се налазило 5 финанси и око 25 жандарма. Финанси су се предали одмах, а жандарми су дали кратак отпор после кога су се и они предали. Заробљено је 15 жандарма, 5 финанси и 1 домобран. Заробљено је 22 пушке, 1 пЛтнкомитраљез и око 30 бомби, око 5.000 пушчаних метака, војничког одела, обуће и другог разног материјала.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Зам. политкомесара
Богдан Вујошевић

В. д. начелника⁵
капетан

Командант
мајор
(Отсутан)

⁵ Светислав Тодоровић-Цвиша

РАТНИ ИЗВЕШТАЈ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД 25 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. О БОРБАМА И АКЦИЈАМА ВОЈВОЂАНСКИХ ЈЕДИНИЦА¹

25 фебруара 1944

ГЛАВНИ ШТАВ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОВЈАВИО ЈЕ СЛЕДЕЋИ РАТНИ ИЗВЕШТАЈ:

У ноћи 16/17 о.м. једна партизанска група уз помоћ родољуба уништила је 40 т.т. стубова, чашице и жицу на лишји Врдник—Павловци.

17. о.м. непријатељ је из правца Шида успео помоћу тенкова да се пробије до с. Моровића. Наше јединице, под јаком артилериском и минобацачком ватром повукле су се у реду и без губитака и заузеле нове положаје. Истог дана једна друга непријатељска колона од око 250 непријатељских војника и официра пошла је из правца с. Врбање преко Липовца у намери да се пробије до Моровића. Један батаљон II Сремског одреда који се налазио у с. Липовцу, успео да одбије непријатеља од села и опколи на окуци реке Студве. У дугој и тешкој борби наши борци нису успели да ликвидирају утврђеног опкољеног непријатеља, те су се у зору по наређењу повукли. Непријатељ се са 10 кола мртвих и рањених истога дана повукао у правцу Врбање. Непријатељ, који је успео да продре у Моровић, повукао се у току ноћи у правцу Шида.

17 о.м. II чета Ударног диверзантског батаљона минирала је непријатељски транспортни воз са камионима на железничкој прузи Београд—Загреб између Краљеваца и Добринца. Уништена је локомотива и 3 вагона.

18. о.м. јединице VI Војвођанске бригаде ноставиле су заседе на непријатељске патроле Илок—Шид, близу Иноценц пустаре. На заседу су истовремено наишле две непријатељске патроле које су се кретале у супротним правцима. У насталој борби убијено је 10, рањено 6 и заробљено 7 непријатељских војника. Док се борба водила са непријатељским патролама друге јединице извршиле су напад на Иноценц пустару, коју су бранили наоружани петоколона-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 15—3, к. 212.

ши, а треће јединице на друму Илок—Шид и Илок—Ердевик унингтале 150 т.т. стубова, жице и чашице.

У овим борбама заплешено је 2 пушкомитраљеза, 2 полуаутоматске пушке, 30 пушака, преко 3000 метака, 72 коња, 73 ком. говеда, 200.000 цигарета, доста војничке спреме и велика количина ратног и другог материјала. Спаљене су пустаре Иноценц и Принциповац и уништена утврђења која су се налазила на њима, јер ове пустаре нису непријатељу служиле само као економске базе, већ и као упоришта на овом терену.

19. о.м. I чета Ударног диверзантског батаљона минирала је још један непријатељеки транспортни воз са ратним материјалом, на главној жељезничкој прузи Београд—Загреб између Мартинаца и Лаћарка. Уништена је локомотива и б вагона.

22. о.м. неке јединице VI Војвођанске бригаде дочекале су непријатељску колону у близини села Дивоша. Убијено је 5 (међу којима и 1 официр) и рањено неколико непријатељских војника.

У преко 30 других мањих партизанских акција у првој половини овбг месеца, упадајући често и у сама непријатељска упоришта или се привлачећи сасвим близу ових, наши борци убили су 5 (међу њима и једног официра), заробили 7 непријатељских војника и запленили између осталог: 7 пушака, 4 пиштоља, велику количину војничке спреме, 82 ћебета, 4 пиоаће машине, 110 кгр. каиша (ђона), 100 кгр. дувана, 55 коња, 14 кола, 12 седала, 64 хама, 86 комада говеда и велику количину другог материјала, и уништили један непријатељски камион, једну вршалицу и још 45 метара жељезничке пруге.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

БР. 52

**ИЗВЕШТАЈ ДИВЕРЗАНТСКОГ УДАРНОГ БАТАЉОНА ОД
26 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О БОРБИ С НЕПРИЈАТЕЉЕМ У СЕЛУ ПО-
ПИНЦИМА¹**

**ШТАБ
ДИВЕР. УДАР. БАТ.**
број: службено
26/Н 1944. г.

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ЗА ВОЈВОДИНУ

Извјештај:

Дне 24/И о.г. кренуо сам са другом четом дивер. бат. у правцу пруге у намјери да срушимо воз између Путиваца и Голубинаца. Будући [да] смо од пјешачења били прилично уморни, одгодили смо акцију за идући дан и заноћили у Попинцима. 25/П после подне око 3 сата јавили су нам да иде војска. У року од 3 минута сви смо били спремни за покрет и почели смо се извлачити из села. У том моменту улетила су великом брзином у село два тенка теже категорије. Увидјевши опасност командовао сам бомбашима да бацају протутенковске бомбе, што они нису учинили мислећи да ће се бјегом лакше спасити. Нисмо стигли ни до краја бапги и тенкови су већ кроз затворена врата једне авлије стигли у непосредну нашу близину, отворивши на нас ватру из аутоматског оружја. Видећи пред собом само брисани простор и безизлазан положај у бјежању напред, командовао сам друговима: „Натраг у село“. Прва десетина која је била мени ближе саслушала је наређење и кренула натраг, док је друга десетина наставила бјежати по брисаном простору, тако да су тројица од њих погинула.

Сва тројица су била претходно теже рањена и пали су у снијег. До свакош од њих су фашисти дошли са тенком идогукли их још једним метном у главу. Понели су њихова одијела, шајкаче и оружје. Прва десетина повукла се у правцу Голубинаца и није имала никаквих губитака.

Како сам сазнао предвече у селу од једне тројке која се налазила такођер у селу, један друг је погинуо а један је жив ухваћен. Како сазнајемо од појединаца који су дошли

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторишког института, под бр. 15—3, к. 212.

из Пећинаца тамо је ухваћен један „друг“ по народности Циган који је радио у Попинцима као позадинац, а који је нас видјео кад смо стигли у Попинце. Према изјави истих људи Циган је на саслушању код фашиста рекао: „Ако ме нећете убити ја ћу вам казати где још има партизана“. По томе закључујем да смо издани и да су зато дошли фашисти у Попинце.

Наши другови који су погинули су сљедећи:

Друг Бранко Узелац звани Чаруга.

Друг Стоићев Мита звани Брица.

Друг Јовић Жарко.

Сву тројицу смо још исте вечери сахранили у селу Прхову. 20/II у близини Добринаца дочекани смо од фашистичке патроле на прузи те је том приликом рањен друг командир Душан Вуњак „Сава“ који се сада налази на лијечењу. Друг „Сава“ рањен је у ногу и био би пао фашистима у руке да није било храбрих другова који су га кроз кишу непријатељских куршума извукли из ватре.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Командант
Живко Ковачевић

**ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ**

Број 351
7-1 [1-1944,—
Положај

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ОД 27 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И
ПО ВОЈВОДИНЕ О БОРБИ С НЕМЦИМА ИЗМЕЂУ КРА-
ЉЕВАЦА И ПУТИНАЦА¹**

ШТАБ
1 СРЕМ. ОДРЕДА
Број ИЗ 1944 г.
27-11 1944 г.
Положај

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Извештај о извршеној
акцији.

Ноћу између 24 и 25 II ог. II батаљон овога одреда осигуравао је комору која је ишла из Румског подручја за Митровачко. Комору је пратило две чете, тј. 1 и 3 чета наведеног батаљона. 3 чета имала је у задатку да осигура пругу, док је прва имала задатак да спроведе комору до одређеног места. Распоред колоне био је следећи: 8 чета ишла је у претходницу, а први вод прве чете ишао је испред коморе, а један вод 1 чете у заштитници. Када смо дошли до пруге на 500 метара патрола претходнице изашла је у белим чаршавима на пругу и извидила је лево и десно по 200 метара, потом су упућени водови, 1 вод на десну страну од места прелаза на 400—500 метара док је 2 вод исте чете отишао на леву страну на исто отстојање као и 1 вод ради постављања заседе. Приликом наилаaska 1 вода на пругу наишао је на заседу која је била постављена нашим јединицама, били су У јачини од 10—12 немачких војника. Наоружање је непознато. Наши су борци први отворили ватру на непријатеља али су се они забарикадирали иза пруге по каналима. Борба је била жилава трајала је од 8.30 до 9.30 часова, наши су борци били надмоћнији, другови су се у борби добро показали. Утрошено је 12 бомби, 210 митраљеских метака и 300 пушчаних. У борби је убијено 1 немачки официр, 1 немачки подофицир и 6 немачких војника. Заплењено је 1 пу-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторишког института, под бр. 15—3, к. 212.

шкмитраљез, (талијански шарац), 1 митраљета, 6 пушака, 3 бомбе, 50 метака, 4 фишеклије, 3 ножа, 4 опасача, 8 чакшира, 8 блуза, 6 шињела, 4 штрикова, 7 пари цокула, 3528 куна, 303 рајхсмарке, 20 српских динара и остале разне војничке спреме. По завршеној борби наши борци повукли су се у село Добринце. Непријатељски војници остали су на месту мртви. Сем овог броја који су пресвучени мртви било је још неколико рањених и мртвих али услед наиласка воза наши борци нису били у могућности да претресају даље терен.

У наведеној борби имали смо 2 друга мртва и 1 друга-рицу, и 2 теже рањена друга. Погинули и рањени другови изнети су из борбе.

Наведена борба била је на прузи Београд—Загреб између Краљеваца и Путинаца.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политком
Лазар Љубинковић

(М.П.)

Начелник штаба,
поручник²

⁸ Живан Перичин-Јоле

БР. 52

РАТНИ ИЗВЕШТАЈ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД 28 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. О АКЦИЈАМА ВОЈВОЂАНСКИХ ЈЕДИНИЦА¹

28 фебруара 1944 године

Број 10

ГЛАВНИ ШТАВ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОБЈАВИО ЈЕ СЛЕДЕЋИ РАТНИ ИЗВЕШТАЈ:

12/13 о.м. један наш батаљон разоружао је у с. Подгадцима сеоску милицију. Заплењено је 12 пушака, војничка спрема и други ратни материјал.

13/14 и 15/16 о.м. наше јединице на жељезничкој прузи Београд—Загреб између Бачинаца и Гибарца и Винковци—Брчко између Дреноваца и Врбање исекле су 114 т.т. стубова, а чашице и жице уништиле.

14/15 о.м. један други наш батаљон извршио је напад на село-Рачиновце. После краће борбе непријатељ је био савладан. Убијено је 2 фашистичка војника и заробљено 25 домаћих милиционера. Заплењено је 25 пушака, са доста муниције, војничка спрема и други разни материјал.

22/23 о.м. један други наш батаљон извршио је напад на жандармеријску станицу у с. Мартинцима. После краће борбе непријатељ је савладан. Заробљено је 15 жандарма, 5 финанса и 1 домобран. Заплењено је 22 пушке, 1 пушкомитраљез, преко 5000 метака, 30 бомби, војничка спрема и разни други материјал.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 15—3, к. 212.

БР. 52

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ЧЕТВРТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 28 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И
ПО ВОЈВОДИНЕ О НЕПРИЈАТЕЉСКИМ СНАГАМА У
ПОЈЕДИНИМ ГАРНИЗОНИМА И АКЦИЈАМА БРИГАДЕ¹**

ШТАБ
IV ВОЈВ. БРИГАДЕ
28.11.1944 у 9 ч.
Положај

J
j
I

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај ;

1. Последњих неколико дана стално су нас обавештајци извештавали о покрету већих непријатељских јединица правцем Винковци—Шид као и доласку већих јединица у Жупању и околину. Проверавањем и обавештењима са терена ситуација је оваква: у Шид су стизали у току последњих неколико дана транспорти непријатељске војске од Винковаца. Према извештајима ти транспорти износе укупно 5—6.000 војника са нешто моторизације, коморе, лаке артилерије. Транспорти се нису задржали у Шиду него су продужавали у правцу Илока. Један део, по извештају од синоћ, кренуо је од Илока према Петроварадину. По извештајима овај део, који је дошао до Илока, пребацио се у Бачку.

j
J
j

У Жупањи, по извештајима који нису тачно проверени, налази се непријатељска војска, која је размештена по селима: Бошњаци, Бабина Греда, Гудинци, Шамац. Изгледа да имају нешто моторизације и артилерије. Ова војска се тамо налази већ 4—5 дана.

У Брчком, Гуњи, Врбањи стање је непромењено, тј. налази се редовна посада.

У Рачиновцима и Дреновцима има по 100—150 гестаповца и усташа. У Сољанима нема непријатељске војске. Повремено долазе јаче патроле из Врбање. У Страшинцима су наше јединице.

Предузели смо све мере да би још у току данашњег дана добили тачне податке о војсци на сектору Жупање. Чим примимо ове извештаје известићемо вас.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторичког института, под бр. 15—3, к. 212.

О свакој промени ћемо вас најхитније извештавати.

Напомињемо да је обавештајна служба на коју смо ми упућени врло спора и слабо организована, те стога са удаљенијих сектора, до чијих граница не долазе наше јединице, добијамо често и противречне извештаје, које сами проверавамо што нас задржава и не дозвољава да са тих сектора имамо брзо јасну слику. За сада, изгледа, да је стање у овоме извештају најближе истини.

2. Ноћу 26/27 II о.г. наш III батаљон, са једном четом II Срем. одреда напао је Рачиновце, где има око 100 гестаповаца и усташа. Наоружани су са 4 тешка митраљеза, неколико пушкомитраљеза, 1 лаки бацач мина и пушкама. Настањени су у школи испред које имају један покривен бункер и ровове. Наши борци су са 4 стране продрли до школе, где су неколико пута упадали у ровове и изгонили из њих непријатеља, који је ватром аутоматског оружја опет нагнао наше да ровове напусте. То се понављало више пута. После двочасовне упорне и жестоке борбе наши су отступили јер нису могли ликвидирати школу, која служи непријатељу као добар заклон и утврда, а опасана је рововима и брањена бункером. Непријатељ је претрпео губитке, но не знамо колико и какве. Предузели смо мере да што пре дознамо о губицима непријатеља као и о реакцији на овај наш напад.

Од Гуње, нити од које друге стране није никаква помоћ била упућивана непријатељу у Рачиновцима. У току јучерашњег дана (т.ј. после нашег напада) није такође упућивано никакво појачање овој посади.

Наши губици су 4 погинула и 7 рањених. Од ових су 3 погинула у рововима, а 1 при повлачењу, далеко од упоришта (школе) један километар, од метка из далека испалеог.

3. Ноћу 26/27 II о.г. две чете нашег I батаљона прешле су у Србију са циљем да нападну и ликвидирају посаду у с. Равњу. Задатак није извршен. При повлачењу били су разбијени и један вод од 30 бораца је остао у Србији. За његову судбину још не знамо. Данас ћемо по овоме повести истрагу и о резултату исте тачно вас извести.

4. Према извештајима којима сада располажемо изгледа да се ситуација разбистрила. У току давањег дана треба са свих сектора да добијемо тачне податке, те ћемо направити распоред наших јединица заједно са II Срем.[ским] °Дредом у циљу вршења акција. Уколико се потврди тачност извештаја, које до сада имамо, пребациће се најпре II Срем.[ски] одред на сектор Батровци—Липовац, одакле

треба да дејствује северно од пруге Загреб—Београд на терену који му је одређен, а распоред наших јединица ћемо извршити тако да и ми можемо дејствовати на одређеном нам терену.² О свему ћемо вас тачно обавестити.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар
М. Митровић³

В. д. начелника⁴
капетан

Командант
мајор
Марко Милановић

**ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ**

Број 318
29 11-1944
Положај

Днев. акција бр. 98

² Бригада је дејствовала на просторији: Јамена—Страшинци—Сољани, а после ослобођења Моровића и на просторији: Моровић—Батровац—Липовац.

* Милорад Митровић-Раде

⁴ Светислав Тодоровић-Цвиша

БР. 47

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ЧЕТВРТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 28 ФЕБРУАРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ
И ПО ВОЈВОДИНЕ О ИЗВРШЕНОМ НАПАДУ НА СЕЛО
РАВАЊ¹**

ШТАБ
IV ВОЈВ. БРИГАДЕ
28. II. 1944
Положај

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Извештај о акцији на с. Равањ 26/27. II. 1944

Командант I батаљона² добио је 26. II. 1944 године усмено наређење од команданта Бригаде друга мајора Марка Милановића да испитаситуацију на десној обалир. Саве у с. Равњу, Црној Бари, Банову Пољу и Засавици, гдесепо изјави теренског радника из Равња друга Јове налазе мале посаде недићеваца, те у случају повољне ситуације да изврши прелаз преко Саве из Босута и нападне једно од ових упоришта. Посада у с. Равњу, према исказима споменутог друга, броји око 25 војника, а нису ни остале посаде веће. Овај друг живи у с. Босуту. Команданту батаљона је наређено да се детаљно распита о ситуацији на томе сектору и да телефоном извести команданта Бригаде да ли у ситуацији има неких промена и да ли има изгледа да се акција успешно изведе, те да у томе случају нападне непријатељску посаду у с. Равњу, за [шта] ће добити коначно наређење после оваквог извештаја. Око 15 часова командант I батаљона је известио команданта Бригаде да је стање непромењено. Тада му је издато коначно наређење да пође у акцију. У наређењу за ову акцију (усменом, јер писмено није ни издавано) командант Бригаде је наредио да се Сава пређе у први сумрак, а сам напад да се не продужава преко поноћи, т.ј. најдуже до 24 часа, а потом се пребацити преко Саве. У сам напад да се поведе што млање снага, како би маневрисање било олакшано, а повлачење, одн.[осно] прелаз преко реке осигурати.

У акцију су поведене 2 чете са 5 иушкомитраљеза и 1 противколском пушком. Од штаба батаљона су ишли ко-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 29-2, к. 212.

² Шпиро Лагатор

мандант и политички комесар.³ Према њиховој усменој изјави акција је текла овако: пребацивање преко Саве код Босуа почело је око 20 часова и трајало до 23 часа. За пребацивање преко реке употребљен је један чамац пошто више није било на навозу, јер чамци поручени из Грка нису стигли. По извршеном пребацивању преко реке остављена је једна десетина са пушкомитраљезом да штити прелаз преко реке. Остало је пошло према с. Равњу, одн.[осно] према касарни (караули) на северној ивици села. Нападна колона је подељена у два правца тако, да је један део нападао са северне стране (са цесте Црна Бара—Равањ), а други са југозападне стране. Обезбеђења су постављена и то: на цести према Црној Бари (на окуци цесте заиадно од Равња к. 82) једна петорка, на цести према Засавици и на мосту (два обезбеђења) један вод. Осим тога, један вод је добио задатак да одмах упадне у село и ухвати командира посаде (једног потпоручника) и још неке издајнике и четнике према списку добијеном од теренских радника са тога терена. Борба око саме карауле почела је у 23.30 ч. Непријатељ је био упоран. Касарна је опасана рововима, са једним изтраћеним бункером, а свуда околу жице. Борци су долазили до жица, убацивали бомбе у ровове, али упориште је јако, непријатељ упоран, те није могло бити ликвидирано. Деловима на обезбеђењу издато је најпре наређење да се не повлаче пре него што за то добију наређење. У току борбе (око 3 ч.) обавезани су делови на обезбеђењу да се повуку у зору. У 4 ч. командант батаљона је оценио да упориште неће моћи ликвидирати и издао је наређење за повлачење. Уговореног знака за повлачење није било, него је наређење издато преко курира. У време издавања наређења за повлачење командант батаљона се налазио код вода који је нападао касарну са северне стране, т.ј. од цесте. По куриру је издато наређење воду који је нападао касарну са југозападне стране да се повуче у правцу превоза на р. Сави истим путем којим је и дошао до саме касарне. Командир чете која је давала обезбеђење од Засавице, а који се налазио у селу са водом који је вршио претрес кућа и хапшења, требало је да повуче постављена обезбеђења од Засавице. Обезбеђење од Црне Баре повучено је у састав северне нападне колоне. Командант батаљона је са овом колоном почео одмах да се повлачи према Сави. Друга нападна колона је пошла према Сави и требало да пређе цесту Црна Бара—Равње код к. 82. На цести је била прекинута од непријатеља који је дола-

³ Живко Мали

збио од Црне Баре. Одбила се источно и тамо прешла цесту у намери да се докопа обале Саве и превоза. У томе је била нападнута од непријатеља који је осетио повлачење и настојао да пресече отступницу. По изјави бораца, који су иигли са овом колоном и пробили се до превоза на Сави те исту прешли око 11 сати (њих 6), ова колона је, вероватно због водича (који је можда и намерно то радио) лутала између цесте и Саве скоро 2 сата. За то време остали део батаљона, осим обезбеђења од Засавице, пребацио се преко Саве, а непријатељ је са све јачом упорношћу почео да гони наше делове који су остали, нагонећи их право на реку и опкољавајући их. Пет другова од ових делова, од којих један лакше рањен, успели су већ код саме реке да се пробију и дођу до чамца на превозу, те да се спасу. Остатак од 39 другова, са 2 пушкомитраљеза и противтенковском пушком нису се дохватили превоза, него су опкољени и по свима изгледима уништени (нешто заробљено, а нешто изгинуло). По исказу бораца који су из ове групе успели да се спасу нашим борцима је сасвим нестало муниције. Докле год су имали муниције давали су отпора. На предају није ни један мислио. Неки су рањени, неки су поскакали у Саву и подавили се. Кад је непријатељ већ избио на Саву гонећи наше борце који су се повлачили, део батаљона који се већ био пребацио отворио је ватру из пушака и пушкомитраљеза са леве обале Саве не би ли потпомогао повлачење наших бораца, али без успеха.

Цео овај извештај, и подаци, подноси се на основу исказа команданта батаљона, комесара батаљона, командира 1. чете, командира и зам. командира 3. чете, те једног борца који се спасао из групе која је остала. Из изложенога се види: 1. да је пребацивање преко реке ишло споро и није добро организовано, [2.] да је батаљон остао душ са онестране реке, и 3. да повлачеше није било организовано, нити су предузете потребне мере да се поједини делови при повлачењу помогну.⁴

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар ⁵	—	В.д. начелника ⁶	Командант
М. Митровић		капетан	мајор
			Марко Милановић

⁴ Одлука за напад на село Равањ донесена је без сагласности-г
 ТТ ЈЈ-таба Шеснаесте НОУ дивизије. Због тога је командант батаљона,
 Шпиро Лагатор, кажњен и смењен са дужности,

⁵ Милорад Митровић-Раде

⁶ Светислав Тодоровић-Цвиша

ИЗВОД ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВНИКА ШТАБА ДРУГОГ
СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА ЗА ПЕРИОД ОД 15 ДО 29 ФЕ-
БРУАРА 1944 ГОДИНЕ¹

• ШТАБ
II СРЕМСКОГ ПАРТИЗАНСКОГ ОДРЕДА

Број 87
дана 29 фебруара 1944. г.

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Шаље се препис из оперативног дневника од 15 до 29 фебруара 1944. год.

У међувремену од 15 до 17 фебруара јединице овога Одредa смештегае су у кантогаманима у Липовцу, за то време батаљон је вршио стројевну и б»орбену обуку и политички рад по четама, као и обезбеђење од правца Врбање и од правца Нијемаца. Обезбеђење је вршено истурањем свакодневних заседа у' поменутиm правцима.

17. II. 1944. г. батаљон је водио борбу са немачком колс • ном која је наишла од правца Врбање. Борба је почела 14 часова и трајала све до 5 ујутро 18. II. т.г. У тој борб батаљон се добро показао јер је успео да непријатеља про- тера из села, али с обзиром што је непријатељ био много бројчано већи и што је располагао са већим бројем ауто- матског оружја, и што је исти имао боље прихватне поло- жаје, те услед недостатка, тј. малог броја муниције код на- ших бораца, наш батаљон је извршио повлачење са дотич- ног положаја за шуму на Цапринце. Повлачење је извршено у највећем реду. За време те борбе наш батаљон имао је једног мртвог и 16 рањених. У целој борби утрошено је 4.320 метака.

Наши борци запленили су од непријатеља у тој борби 2. пушке, 150 метака као и 2 комплет немачке униформе и већи број мунициских кутија од бацача.

Од 18. II. до 22. II. т.г. батаљон, као и Штаб одреда са интендантуром, смештени су у селу Липовцу и околним са- лашима, са јединицама рађено је војнички и политички ради усавршавања, као и обезбеђивање дотичног сектора од правца Врбање, Нијемаца и Мале Вашице. ч

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори- ског института, под бр.15—3,к. 212.

23. П. т.г. Одред је одржао са батаљоном прославу 26 годишњице Црвене армије у селу Батровцима. Том приликом, пре почетка прославе, извршена је правилна војничка прелата батаљона. Над батаљоном је извршена војничка смотра и преглед по четама, затим је укратко изнет борцима значај 26 годишњице, као и саопштена [је] наредба о унапређењу новопроизведених официра и прочитан је реферат о Црвеној армији. Даље је настављен културни [програм] са песмама. На прослави је учествовао већи број грађанства.

Од 24 до 26. П. батаљон смештен у селу Липовцу. Рад: **војни** и политички, као и обезбеђење од поменутих праваца.

26. П. покрет за положај Црквиште у вези концентрације непријатеља у околним гарнизонима. Смештај батаљона у селу Страшинцима, а Штаб одреда на положај Црквиште. Одред остаје све до 29. П. на одређеном месту. Рад са једрицама: војно и политичко усавршавање, као и сарадња са јединицама В. Б. у нападу на село Рачиновце као и држање положаја од правца Врбање, Сољана, Ђурића и Рачиноваца.

За ових задњих 15 дана пређена је код бораца најпотребнија стројева и борбена обука, као и [обука] у погледу дисциплине како у месту тако и у покрету.

Морал, борбеност и дисциплина су на довољној висини. Одговорност војних руководилаца слабо се још осећа, али се ради на томе да се стање поправи.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Командант, мајор
Ил. [ија] Богдановић

БР. 49

**НАРЕДБА ШТАБА ШЕСНАЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 1
МАРТА 1944 ГОД. О ПОСТАВЉЕЊУ РУКОВОДИЛАЦА
У ЈЕДИНИЦАМА ТРИДЕСЕТ ШЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ^х**

ШТАБ
ХВИ Н. О. У. ДИВИЗИЈЕ
Број: 54/44
1 марта 1944 г.

НАРЕДБА

Одлуком **Врховног штаба Народно-ослободилачке војске и партизанских одреда Југославије** формирана је ХХХVI Војвођанска НОУ дивизија са слиједећим дивизиским руководством:

I

- 1) Командант, друг мајор **Марко Перичин**² дрсадапгњи командант I Војвођанске бригаде.
- 2) Политички комесар, друг **Стефан Митровић**, досадашњи политички комесар XVI Војвођанске НОУ дивизије.
- 3) Начелник, друг **Антун Колунџић**.
- 4) Заменик команданта, друг мајор **Душан Вукасовић**³, досадашњи командант III Војвођанске бригаде.
- 5) Формирању ХХХVI Војвођанске НОУ дивизије приступиће се одмах.
- 6) За политичког комесара XVI НОУ дивизије, друг **Здравко Ромац**,⁴ досадашњи политички комесар I ј Војвођанске бригаде.]
- 7) Заменик команданта XVI НОУ дивизије, друг мајор **Радослав Јовић**,⁵ досадашњи командант II Војвођанске НОУ бригаде.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 1/1, к. 1245.

² Марко Перичин-Камењар

³ Народни херој Душан Вукасовић-Диоген. Погинуо 23 марта 1945 године као командант 36 дивизије.

⁴ Пашко Ромац-Здравко

⁵ Радослав Јовић-Мишко

II

Обзиром да је већина руководилаца за XXXVI Дивизију, као и попуна чланова Штаба XVI НОУ дивизије из штабова бригада, то се за попуну штабова бригада постављају слиједећи руководиоци:

- 1) За команданта I Војвођанске бришде, друг **Илија Богдановић**,⁶ досадашњи командант II Сремског НОП одреда.
- 2) За политичког комесара I Војвођанске бригаде, друг **Цоје**,⁷ досадашњи политички комесар III батаљона исте бригаде.
- 3) За команданта II Војвођанске бригаде, друг капетан **Сава Согић**,⁸ досадашњи заменик команданта исте бригаде.
- 4) За политичког комесара II Војвођанске бригаде, друг **Пајо Капичић**.
- 5) За команданта III Војвођанске бригаде, друг капетан **Ђорђе Бицики**,⁹ досадашњи заменик команданта I Војвођанске бригаде.
- 6) За политичког комесара IV Војвођанске бригаде, друг **Бранко Радомировић**,¹⁰ досадашњи политички комесар I батаљона II Војвођанске бригаде.
- 7) За политичког комесара V Војвођанске бригаде, друг **Крнета Стеван**,¹¹ досадашњи политички комесар IV Војвођанске бригаде.
- 8) За заменика политичког комесара V Војвођанске бригаде, друг **Владо Поповић**, до сада на служби при Штабу V бригаде.

III

Одлуком Ц.К. К.П.Ј. постављени су политодјели при штабовима Дивизије и то:

За XVI Војвођанску НОУ дивизију:

- 1) Руководилац политодјела, друг **Арсо Мијовић**,¹² досадашњи политички комесар V Војвођанске бригаде.
- 2) Члан политодјела, друг **Милић Максимовић** (погинуо на Тузли).¹³

• Илија Богдановић-Чича

⁷ Јован Штоковац

⁸ Сава Согић-Куса

⁹ Ђорђе Бицики-Ројник

¹⁰ Бранко Радомировић-Жарки

¹¹ Погинуо маја 1944 године у Источној Босни.

¹² Погинуо код Руме почетком новембра 1944 године.

¹³ У међувремену док је стигло постављење од Врховног штаба НОВ и ПОЈ Максимовић је погинуо, па је ову примедбу дао Штаб шеснаесте НОУ дивизије.

3) Члан политодјела, другарица **Љубица Станимировић**,¹⁴ досадашњи члан полиггодјела III Војвођанске бригаде.

4) Члан политодјела, друг **Богдан Перовић**, досадашњи члан политодјела II Војвођанске бригаде.

За XXXVI Војвођанску НОУ дивизију:

1) Руководилац политодјела, друг **Марко Лакић**,¹⁵ досадашњи руководилац политодјела II Војвођанске бригаде.

2) Члан политодјела, друг **Петар Вујовић**, досадашњи члан политодјела III Војвођанске бригаде.

3) Члан политодјела, друг **Мишко Радуловић**,¹⁶ досадашњи члан политодјела II Војвођанске бригаде.

4) Члан политодјела, другарица **Љубица Ђорђевић**, досадашњи заменик политичког комесара V Војвођанске бригаде.

Сви другови руководиоци који су одређени за штабове дивизија и штабове бригада одмах ће се, т.ј. **најхитније** јавити на своје нове дужности. Сви чланови штабова дивизија доћи ће у штаб XVI Дивизије ради упознавања са дужностима и ситуацијом.

IV

Друг **Бил**¹⁷ досадашњи руководилац политодјела III¹ Војвођанске бригаде да дође одмах у Штаб XVI Дивизије, где ће сачекати решење В.Ш.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политички комесар
Митровић¹⁸

Начелник
мајор
Мил. Ђукић¹⁹

Командант
генерал-мајор
Д. Лекић²⁰

(М.П.)

¹⁴ Љубица Станимировић-Соња

¹³ Погинуо фебруара 1945 године код Борча.

¹⁸ Милорад Радуловић-Мишко

¹⁷ Стјепан Дебељак-Вил

¹⁸ Стефан Митровић

¹⁸ Милета Ђукић. Погинуо септембра 1944 године код Ваљева као начелник Дванаестог корпуса.

¹⁰ Данило Лекић

БР. 52

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 2 МАРТА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДАНЕ О ИЗВРШЕНИМ АКЦИЈАМА ОД 16 ДО 29
ФЕБРУАРА¹**

ШТАБ VI. В. Б.
Број: 38/44
Дана 2-ЈЦ-1944 год.
Положај

Предмет: о извршеним акцијама
од 16-11-44 до 29-11-44 год.

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Подносимо извештај о извршеним акцијама од 16-11-1944 године до 29-11-1944 године.

Дана 18-21-1944 године I батаљон VI В.[ојвођанске] Б. [ригаде] добио је задатак да изврши акцију на пустари Иноценц, где се налази једна група петоколониша, а сваког дана долази једна патрола гестаповаца у јачрши од 30 војника на горе поменуто пустару.

Тај батаљон добио је задатак да постави заседу горе поменутој патроли, која свакодневно наилази. Чета, која је била у заседи, сачекала је непријатељске војнике и у борби од 30 минута убијено је 9 гестаповаца, док је више рањено. Пре наиласка ухваћена су два жандарма, који су се предали без отпора. Друга чета заузела је пустару на јуриш те разоружала све цивиле ва пустари, који нису пружи отпора. Заеда која се је налазила код Сота ухватила је једног гестаповца живог, док је једног ранила и тај је успео да побегне за сам Сот.

У овој акцији заробљено је: 2 пушкомитраљеза, 2 аутоматске пушке, 30 пушака и 3.000 метака. Поред тога заробљено је и 71 крава, 70 коња, нешто хране и браварског алата. Заробљено је 200.000 комада цигарета, 100 кг дувана и мања количина разне робе.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 15—3, к. 212.

У овој акцији губици су следећи: 1 друг мртав, а 2 рањена. Непријатељски губици су: 9 убијено, рањено 6 и заробљено 2 жандарма и ухапшено 3 цивила, који су предати Штабу бригаде.

Дана 21-11-1944 године постављена је заседа од стране II батаљона ове бригаде између Бингуле и Чалме гестаповцима који су се кретали у правцу Ердевика из Чалме. Баш у моменту када се батаљон повлачио, те стигао до села Дивоша, гестаповци су наишли од правца Чалме, где су их наше јединице приметиле и отвориле ватру. У тој борби учествовао је и I батаљон. А у борби је убијено 9 фашистичких војника (међу њима један официр), а већи број рањених. Губици наши су друг командир 1 чете I батаљона ове бригаде.

Заробљено је 3 пара одела, 1 чизме и 2 пара ципела.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар
Воја Живановић

Командант, мајор
Жарко Самарцић

**ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ**

Број 346

4-Ш-1944.

Положај

У извештаје акција. —

БР. 51

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ТРЕЋЕГ БАЧКО-БАРАЊСКОГ НОП
ПРЕДА ОД 2 МАРТА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ
И ПО ВОЈВОДИНЕ О ИЗВЕДЕНИМ АКЦИЈАМА¹**

ШТАБ
Ш БАЧ. -БАРАЊ. ОДРЕДА
Бр. 25
2-ЈИ-1944 год.
Положај

Извештај о квршеној
акцији у Соту

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

На дан 28-11-1944 год. једна десетина извршила је акцију у селу Соту.

Запленила је и то: општинску архиву (ухапеила исте охптине бележника), 11 војничких блуза, 7 чакшира, 32 кошуље, 3 капута, 1 шињел и доста платна за веш.

На дан 29-11-44 г. десетина бораца истог одреда минирала је електрични стуб код Каменице, исти је спроводио струју из Н. Сада за Беочин и фабрику, том приликом направљен је кратак спој за фабрику.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Зам. ком[^]анданта
Ђорђе²

ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И ПО. ВОЈВОДИНЕ
Број 349
5-Ш-1944.
Положај

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 11—3, к. 212.

³ Богдан Стојаковић-Црни Ђорђе

БР. 70

**ПРЕДЛОГ ШТАБА ТРИДЕСЕТ ШЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ
ОД 3 МАРТА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ ЗА ФОРМИРАЊЕ СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСКЕ
БРИГАДЕ¹**

**ШТАБ
XXXVI НОУ ДИВИЗИЈЕ**
3. марта 1944 год.

ГЛАВНОМ ШТАВУ ЗА ВОЈВОДИНУ

У споразуму са Штабом XVI НОУ дивизије, има се на-
мјера да се образује VII бригада од јединица XVI и XXXVI
НОУ дивизије. Ова бригада имала би задатак вршења ма-
њих самосталних акција у Срему, као и свих осталих не-
оперативних задатака на томе терену. На овај начин би се
обе дивизије ослободиле свих ових мање више неоператив-
них задатака и као цјелине биле би способније и ударније
при извршењу чисто оперативних задатака већег опсега.

Да би борбена способност ове бригаде била већа, а да се
њеним формирањем не слабе јединице XVI и XXXVI Ди-
визије, како у људству, тако и у наоружању, сматрамо да
би било потребно за њезино формирање одредити што већи
број наоружаног људства из I Сремског ПО. Нарочито би
потребно било додијелити што већи број аутоматског оруж-
ја, јер аутоматског оружја јединице обеју дивизија и саме
немају довољно.

Због удаљености просторије на којој би се ова бригада
налазила, као и ради боље употребе и контроле над истом,
мишљења смо да би она требала стајати под непосредном
командом Главног штаба за Војводину.

Нашој VI Бригади, која ће кроз девет дана бити преба-
чена на десну обалу Саве, наредили смо да по истој овој
ствари ступи у директну везу са Главним штабом за Вој-
водину. Уколико се Главни штаб сложи са овим нашим
предлогом, потребно би било да се одређено људство из I
Сремског ПО одмах прикључи нашој VI Бригади, да **би** га

¹ Копија оригинала, писана машином, налази се у архиви Вој-
ноисториског института, под бр. 34—3, к. 212.

она могла повести са собом на десну обалу Саве, где би се извригило формирање те нове бригаде.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политички комесар
С. [тефан] **Митровић**

Командант, мајор
Камењар²

БР. 53

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ЧЕТВРТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 3 МАРТА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О СИТУАЦИЈИ НА ЊЕНОМ ТЕРЕНУ'**

ШТАБ
IV ВОЈВ. БРИГАДЕ
3. III. 1944

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

1. 2. III. 1944 године непријатељ је у 5 часова изненада напао Јамену, где се налазио наш III батаљон. Непријатељ је дошао из Врбање, преко Сољана до Рачиноваца, а одатле за Јамену. Било је укупно 5—600 војника састављених од усташа, гестаповаца, сеоске милиције. По извештајима било је међу овима и муслимана и четника. Наоружани су били са доста пеш. [адиског] аутоматског оружја, неколико бацача мина и два топа (не знамо каквог калибра). У Јамени су побили око 15 људи, жена и деце, од којих су неке поклали. Тако су из једне породице заклали 3 деце, 1 човека и 2 жене. У другој кући су опет њих троје затворили у собу и бацили неколико бомби унутра и тако их побили. Неки су погинули на улици од бацача. Око 12 ч. су отишли из села у правцу Рачиноваца и Дреноваца. Претходно су запалили неколико кућа.

2. Данас нема никаквих промена на овоме сектору. Није примећен никакав покрет непријатеља у нашем правцу. Наше јединице се налазе у Јамени и Страшинцима, са исту-

² **Марко Перичин-Камењар**

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 7—3, к. 212.

реним јачим обезбеђењима према Сољанилта, Дреновцима и Рачиновцима. Батаљон II Срем.[ског] одреда налази се у Сољанима. У Батровцима налази се један вод II Срем. одреда који одржава везу са Моровићем, у коме се налази наш II батаљон. Наш I батаљон и 1 чета IV батаљона налазе се у Грку [Вишњићеву] и Босуту.

3. Накнадно вам шаљемо друга Љубомирца Недељка из Невесиња, рођ. 1915, ступио у НОВ 15.X.1943, по занимању механичар, радио у Београду у фирмама „Рогожарски“, „Икарус“ и Раковици.

Овај друг је накнадно пријављен као механичар, те га нисмо послали са оном групом која је јуче послата, него га сада шаљемо.

Друг носи собом пушку.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар	в.д. начелника ²	Командант
М.[илорад] Митровић		мајор
		Марко Милановић

П.С. Достављамо преглед бројног стања и наоружања наше бригаде за 1. III. 1944 год.³

**ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ**

Број 342
31 III 1944

Положај
аа

² Светислав Тодоровић-Цвиша

³ Редакција није пронашла овај документ.

БР. 70

РАТНИ ИЗВЕШТАЈ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД 4 МАРТА 1944 ГОД. О АКЦИЈАМА ВОЈВОЂАНСКИХ ЈЕДИНИЦА¹

4 марта 1944 године.

Број 11

НОВ И ПО. ВОЈВОДИНЕ ГЛАВНИ ШТАБ ОБЈАВИО ЈЕ СЛЕДЕЋИ РАТНИ ИЗВЕШТАЈ:

24. II. о.г. III чета II батаљона I Сремског одреда дочекала је фашистичку патролу на жељезничкој прузи Београд—Загреб између Краљеваца и Путинаца. Убијено је 8 немачких војника, од којих један официр и један подофицир. Наши борци запленили су I пушкомитраљез, I ручни митраљез, 6 пушака и осталу ратну спрему.

25. II. о.г. I чета Ударног диверзантског батаљона, на жељезничкој прузи Берград—Загреб између Гибарца и Бачинаца, минирала је транспортни воз са ратним материјалом. Уништена је локомотива и 8 ватона.

28. II. о.г. II батаљон I Сремског одреда поставио је заседу непријатељској патроли од 35 војника, која се кретала друмом Грабовци — Обреж. У борби која је трајала 30 минута истребљено је 16 непријатељских војника, а заплењено је 3 пушкомитраљеза, 13 пушака, 1 пиштољ, 6 бомби, око 800 метака, као и друга војничка спрема, све без сопствених губитака.

28. II. о.г. I чета Ударног диверзантског батаљона на жељезничкој прузи Београд—Загреб код Мартинаца минирала је транспортни воз са ратним материјалом. Уништена је локомотива и већи број вагона.

Ноћу 28/29. II. о.г. једна група бораца из I Сремског одреда запалила је две малте (царинарнице) на улазу у Сремску Митровицу, једну од правца Манђелоса, а другу од правца Великих Радинаца.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

¹ Копија оригинала, писана машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 34—3, к. 212.

БР. 70

РАТНИ ИЗВЕШТАЈ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД МАРТА 1944 ГОД. О БОРБАМА И АКЦИЈАМА ВОЈВОЂАНСКИХ ЈЕДИНИЦА¹

**ПРЕГЛЕД БОРБИ И АКЦИЈА
ЈЕДИНИЦА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ У СРЕМУ ЗА МЕСЕЦ
ФЕБРУАР 1944 ГОДИНЕ**

Јединице НОВ и ПО Војводине које се боре у Срему, у току месеца фебруара о.г., извршиле су преко 60 акција и напада на непријатеља, од којих 16 диверзантских.

На непријатељски саобраћај извршена је 21 акција. 13 акција је извршено на непријатељски железнички саобраћај, од којих 9 на главној железничкој прузи Београд—Загреб.

У тим акцијама уништено је: 7 локомотива, 34 вагона, 708 т.т. стубова, дигнут у ваздух један железнички мост, спаљене 4 стражарнице на железничким пругама. Тим приликама непријатељу су нанети осетни губици како у људству тако и у ратном материјалу, и саобраћај прекидан и обустављан у више махова и на дуже време.

У осталим диверзантским акцијама, поред осталог, спаљене су 4 непријатељске утврђене зграде и 3 архиве и зграде фашистичких оиштина и уништено или оштећено 4 непријатељска моторна возила, међу којима је оштећен и један тенк.

У другим акцијама, борбама, заседама и др. наши борци, према непотпуним подацима (осим диверзантских акција) избацили су из строја преко 230 непријатељских официра и војника, од којих 155 мртвих, преко 24 рањена и 48 заробљених. У тај број урачунато је и 20 ликвидираних народних непријатеља и издајника, које је стигла заслужена казна.

Наши губици у исто време били су 24 мртва и 51 рањен.

У овим акцијама наши борци запленили су поред осталог: 9 пушкомитраљеза, 1 ручни митраљез, 177 пушака, 21 револвер, 13.624 пушчаних и митраљеских метака, велику количину војничке спреме и другог ратног материјала.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

марта 1944 (Из Главног штаба НОВ и ПО Војводине)

¹ Копија оригинала, писана машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 34—3, к. 212.

БР. 56

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСНАЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД
4 МАРТА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈ-
ВОДИНЕ О ФОРМИРАЊУ ШТАБА ТРИДЕСЕТ ШЕСТЕ
ВОЈВОЂАНСКЕ ДИВИЗИЈЕ¹**

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Драги другови,

Жао нам је што смо без вашег учешћа обавили сав посао око формирања Штаба XXXVI дивизије. Имали смо намеру да се претходно састанемо са Вама и договоримо по свим питањима, али због тога што смо обадвојица постали непокретни болесници, до тога није могло доћи. Јавили смо другу Слободану² да дође на састанак штабова дивизија у **Забрђе**. Услед ситуације у Срему, како нам је јављено, није могао да дође.

Два су основна питања која је требало да раоправимо са вама. Прво, питање састава XVI и XXXVI дивизије. Ово смо питање ријешили на основу ранијих наших разговора, — наиме, у састав XVI дивизије ушле су I, II и IV бригада, а у састав XXXVI дивизије III, V и VI бригада. III бригада претставља данас једну од најсолиднијих наших јединица, према томе, она ће бити солидан ослонац XXXVI¹ дивизије како у акционом погледу тако и у погледу кадрова. V бригада, иако недовољно наоружана, по својој борбеној способности не заостаје много иза осталих наших јединица. Како смо обавјештени, у VI бригади налази се доста солидно језгро старих фрушкогорских бораца, језгро које ће моћи да прими извјестан број новамобилисаних. Добро би било, када би I [Сремски] одред дао још један број старих бораца VI бригади. Све у свему, XXXVI дивизија има добре услове развитка, и мислимо да ће у кратко вријеме моћи да створи своју физиономију.

Друго питање које смо желели да с вама расправимо јесте питање оперативног подручја једне и друге дивизије. Наше је мишљење да би требало поступати овако: 1) подузели смо акцију против четника, који су се концентрисали на сектору Ројчевић—Кисељак—Растошница, са I, II и V бривадом, 2) за то вријеме, отприлике 6—7 дана, требало би VI бригада да се пребаци из Фрушке Горе у Босну. Разлог томе јесте упознавање и помоћ тој бригади од стране Штаба

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 15—3, к. 212.

² Аћим Груловић

XXXVI дивизије, 3) после завршене акције против четника, уколико то ситуација буде омогућавала, II бригада (са 5 батаљона) смјенила би IV бригаду на босутском сектору, 4) Штаб XXXVI дивизије, на тај начин, повезао би се са свим својим јединицама и упутио ка Посавини и Требави, како би, кроз извјесне акције, остварио бар дјелимично јединство своје дивизије и 5) XVI дивизије остала би за то вријеме на сектору југоза-падног Срема, Семберије и Мајевице.

Поставили смо задатак пред II и III бригадом да створе своје V батаљоне — I бригада већ има. Од тих батаљона, у најкраћем времену настала би VII Војвођанска бригада, која би преузела на себе задатак који је до сада имала VI бригада.

Извршили смо нова постављења у бригадама. Надамо се да ћете са њима бити задовољни, тим прије, што је Стефан са другом Слободаном претходно разговарао по том питању. Предлажемо вам да та постављења оформите у једној наредби и публикујете у вашем билтену. Потребно је, Дја вагјитније упутите друга Илију Богдавовића и, ако сте у могућности, да саопштите другу Ројнику,³ да се упути у Забрђе, у Штаб XXXVI дивизије, како би што ирије преузео команду над III бригадом.

Мишљења смо, да ви треба да ријешите у заједници са Врховним штабом питање команде над XXXVI дивизијом, и то што прије.

За XXXVI дивизију неопходно је потребна, као што знате, раддо-станица. Зато, *молимо* вас, предузмите све мјере како би се нека радио-станица оспоебила. Радио-телеграфисту XVI дивизије, друга Мајрка, упутите одмах у Штаб XXXVI дивизије, у Забрђе.

Примјећује се извјесна концентрација непријатеља према нашем оперативном подручју. У Тузлу је дошло око 2000 некаквих зеленофесоваца, у Ковиљачи се налази нешто непријатељске моторизације, четници се, јачим снагама, концентришу на сектору Шепак—Кисељак—Растошница итд. Прича се, да се припрема нека офанзива на Мајевицу. Ово постављање непријатеља пружа извјесне знаке таквих намјера. Уосталом, потући ћемо се.

Другарски вас поздрављају

С. Ф. — С. НЛ

4. III. 1944.

Д. Лекић¹
Стефан⁵

³ Ђорђе Бикички-Ројник

⁴ Данило Лекић

⁵ Стефан Митровић

Br. 1000/11

Što nam je to značilo već učesnici obavili su posao oko formiranja Štaba XXXVI Div. ...

Dva su osnovna pitanja, koja smo razmatrali je trebalo da raspravimo na vama. Prvo, pitanje nastavka XVI i XXXVI divizije. Ovo su pitanje riješili na osnovu ranijih naših razgovora, naime, u sastav XVI divizije ušle su I, II i IV brigada, a u sastav XXXVI divizije III, V i VI brigada. III brigada predstavlja jedan od najsolidnijih naših jedinica, prema tome, ona će biti solidan temelj ...

Drugo pitanje, koje smo željeli da vam raspravimo jeste pitanje operativnog područja jedne ili dviju divizija. Naše mišljenje da bi trebalo postupati ovako: 1/ poduzeti smo akciju protiv četnika koji su se koncentrisali na sektoru Ročević-Kiselič-Rastošnica sa II i V brigadom, 2/ za to vreme, od prilike 6-7 dana, trebalo bi VI brigada da se prebaci u Frušku Goru u Bosnu. Razlog tome jeste upoznati pomoć tuj brigadi od Štaba XXXVI divizije, 3/ poslije završene akcije protiv četnika, ukoliko to akcija bude omogućavala, II brigada /sa .../ prebacila bi IV brigadu na Bosanskom sektoru, a /Štab XXXVI divizije .../ povezao bi se sa svim svojim jedinicama i uputio ka Počivini ...

Što nam je to značilo već učesnici obavili su posao oko formiranja Štaba XXXVI Div. ...

Što nam je to značilo već učesnici obavili su posao oko formiranja Štaba XXXVI Div. ...

Što nam je to značilo već učesnici obavili su posao oko formiranja Štaba XXXVI Div. ...

Što nam je to značilo već učesnici obavili su posao oko formiranja Štaba XXXVI Div. ...

Što nam je to značilo već učesnici obavili su posao oko formiranja Štaba XXXVI Div. ...

Stefan

БР. 57

**ЛОПИС ШТАБА ШЕСНАЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 10
МАРТА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈ-
ВОДИНЕ О ПОТРЕБИ ПРЕЛАСКА ЧЕТВРТЕ И ШЕСТЕ
БРИГАДЕ ИЗ СРЕМА У ИСТОЧНУ БОСНУ¹**

ШТАБ
XVI НОУ ДИВИЗИЈЕ
Бр. 60
10 марта 1944 год.

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

1) У саглаености са Штабом XXXVI дивизије и коман-
дантом Главног штаба НОВ и ПО Војводине, Штаб наше
дивизије пребациће II Војвођанску бригаду у Срем, која ће
сменити јединице наше IV и VI бригаде.

2) Молимо вас да по предњем издате потребна наређења
да се наша IV бригада пребаци преко Саве у току 11/12 о.м.
ноћу, а јединице II бригаде извршиће пребацивање у Срем
12/13 о.м. ноћу.

У току 11 о.м. II бригада биће на просторији Бродца, где
ће се извршити смотра исте од стране овога штаба.

Предње вам се доставља ради знања.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За Штаб дивизије

Начелник,
мајор **Мил. Ђукић**²

(М. П.)

ГЛАВНИ ШТАБ
Н.о.в. и П.О. ВОЈВОДИНЕ
Број Службено
11-Ш 1944
Положај
аа

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 1/5, к. 212.
* Види док. бр. 69.

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ОД 22 МАРТА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О ЕВАКУАЦИЈИ ОКУПАТОРА ИЗ ЈУГО-
СЛАВИЈЕ У МАЂАРСКУ¹**

ШТАБ I. СРЕМ. НОП ОДРЕДА

Дана 22 марта 1944 г.

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПОВ

21 марта о.г. непријатељ је предузео напад на Б. Прњавор из три правца. Једна колона дошла је од Стејановаца, једна од Бешенова и једна, од Беочина и избила на Венац. Једна чета, која се налазила у Прњавору, успела је да се у две групе извуче без икаквих губитака, убивши три непријатељска војника. Собом су имали неколико тенкова и борних кола. Учествовало је свега око хиљаду војника. Напад је предузела војска која се настанила у Врднику и Стејановцима, а уочи напада дошло је 16 камиона из Петроварадина за Беочин. Из Беочина су избили на Венац, док су остали избили на гребене око Прњавора. У Прњавору су запалили неке куће и пронашли механичку радионицу и 3 бурета гаСа, које су запалили. Иста војска се увече вратила у своје базе.

Почетком овог месеца немачка војска почела је да се пребацује преко Срема за Мађароку. Војска је долазила из Грчке, Македоније и Албаније. Концентрација им је била у Скопљу, одакле су пребачени за Срем. 7 о.м. војска је пролазила у правцу Винковаца, у чијој се околини и задржавала, са намером да се код Осијек—Богојева пребаци за Мађарску. У то време око Винковаца налазило се 35.000 војника и једна оклопна бригада. 9. 10.м. војска је почела пристизати у Н.[ову] Пазову, Руму и Митровицу и села доњег Срема, где се налазила око једна дивизија. Штаб дивизије био је у Руми. Сва војска имала је ознаку Храстовог троллиста, а једни су поред тога имали и на капи бео цвет. Тој дивизији био је број 100. У почетку се мислило да ће ова војска предузети офанзиву на Ф.[рушку] Гору и доћи Срем, али ниједан информативни извештај није о томе говорио,

¹ Копија оригинала, писана машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 34—3, к. 212.

всћ да имају намеру да окупирају Мађарску и да ое пребаце на Источни фронт. Прво су покушали да се пребаце код Осијека, али пошто су Мађари спречили, то су се Немци пребацили до Петроварадина, где су концентрисали артиљерију (250—300 топова). После два дана затегнутог стања, у Петроварадин је прешла једна мађарска делегација, која је преговарала са немачком командом и одмах затим немачка војска се почела пребацити у Н. Сад и продужавала је даље према Суботици. Првог дана прешло је 14 композиција вагона и преко Ирига'—Венца—Каменице 2000 пешака са тешком, лаком и противавионском артиљеријом. Пребацити је почело 16 о.м. и још се непрестано врши и у Срему се прилике нормализују. За време тог прелаза диверзанти су минирали два воза (између Вогња и Митровице и Лаћарак—Мартинци) и диверзанти ТП одреда два воза (код Пашићева и јбш једном месту)..

Према причању команданта III² одреда у Мађарској влада хаотично стање, пошто је Немачка окупирала Мађарску. Немачка војска у пролазу разоружава мађарску војску, али им одмах и враћа оружје, пошто им претходно немачки официр објасни моментану политичку ситуацију. Мађарска војска је деморалисана. У појединим селима швапска деца су разоружавала мађарске војнике. Полиција и жандармерија не врше никакву контролу и партизани се скоро слободно крећу по селима и народ их радо прима. Велик број Срба прелази у Срем у нашу НОВ. И у Бачкој је ошпте интересовање за партизанае, нарочито после минирања два транспортна воза. Прешло је преко 50 регрута, а очекује се још веће пребацити. Немци су у пролазу почели хватати Србе и облачити их у немачке униформе и собом водити.

За време пролаза немачке војске кроз Срем, у Ф. [рушкој] Гори се налазиле наше 2 чете (једна чета је у Босни), затим батаљон Бригаде³ и батаљон К-де С.⁴ подручја. Не знајући непријатељске намере мало смо маневрисали, док смо батаљону К.[оманде] подр.[учја] саветовали да се чете разиђу (у Посавину, Подунавље и Ф.[рушку] Гору) што су они и учинили, али за све то време слабо је' вођена контрола тако да су скоро вршили зулум по селима. Сада смо им затражили да се поново прикупе. Наше две чете и батаљон бриг. били су стално заједно.

² Односи се на Трећи бачко-барањски НОП одред, чији је командант био Светислав Величковић-Цвета.

³ Батаљон Шесте војвођанске бригаде

⁴ Команда Сремског подручја

Наш II батаљон налазио се у Посавини и неколико дана нисмо имали везу са њиме, пошто су редовни курири престали да иду, те смо поелали специјалне курире, а исто тако и они са њихове стране и на тај начин смо одржавали везу. Повезани на такав начин, опет нисмо имали три дана везу, јер је непријатељ добро осигурао пругу, док су цестама ноћу крстарили камиони и тенкови у правцу Рума—Кукујевци и обратно ио 200 камиона.

БР. 59

ИЗВЕШТАЈ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД 23 МАРТА 1944 ГОД. ВРХОВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ЈУГОСЛАВИЈЕ О РАДУ ГЛАВНОГ ШТАБА ОД ДЕЦЕМ- БРА 1943 ДО МАРТА 1944 ГОДИНЕ¹

ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ
Број 384
23 марта 1944 год.
Положај

ВРХОВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ЈУГОСЛАВИЈЕ

Нашим писмом од 2 децембра 1943 године, број 877,² ми смо Вам поднели извештај са којим се извештајем служи овај Штаб. У исто време достављени су Вам извештаји о раду наших отсека, обавештајног, економског и санитетског.

Сада смо у могућности да Вам овде поднесемо кратак извештај о нашем раду у последње време, од децембра 1943 до данас.

I

О РАДУ ГЛАВНОГ ШТАБА

После белогардејске офанзиве у месецу новембру у Срему и Источној Босни, овај Штаб, услед одсуства већих наших снага у Срему, био је присиљен извесно краће време задржати се на територији Семберије. На терену у Срему после поменуте офанзиве није било могућности да се наш

¹ Копија оригинала, писана машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 22—3, к. 212.

² Види Зборник, том I, књига 6, док. бр. 166.

ЈД_{таб} смести у било којем селу западног Срема, док је у источном Срему непријатељ упадао скоро свакодневно у сва наша места са мањим снагама. То с једне стране. С друге стране наметала се потреба да се овај Штаб нађе на терену одакле би »сигуравао успешно провођење задатака наших јединица и тгравилног руковођења истима. Због тога се наш Штаб прво пребацио у Босутске шуме, а чим је стање у фрушкој Гори дозволило, т.ј. 29 децембра 1943 године преггли смо у Фрушку Гору. Из Фрушке Горе могли смо имати преглед читаве Војводине, а ова је и средиште наше области у Срему, где је наш покрет најбоље развијен. Активизацијом наших снага око Фрушке Горе и у источном Срему, успело нам је са неколико мањих и већих акција поново овладати низом наших села која су раније стајала под контролом наших јединица. Али, услови који су владали у то време ва овом терену нису нам дозвољавали да се крећемо са великом комором и великим бројем особла. Зато смо били присиљени да се пре покрета у Фрушку Гору ослободимо свега онога што би спречавало нашу покретљивост. То смо постигли на тај начин што смо енглеску мисију привремено прикључили нашој XVI Дивизији; комору смо оставили у Босутским шумама; одвојили смо од Штаба поједине отсеке; нашу главну радио-станицу, тешко покретљиву, оставили смо на терену Босутских шума код нашег II одреда. По изричитој жељи тамо је остао и друг генерал-лајтнант Сава Оровић са својом другарицом, пратиоцем и комором. Кад се стање у Фрушкој Гори средило, 5 фебруара ове године Штаб се вратио на терен II одреда. Услед потребе посла на овај терен дошао је друг командант још половином јануара. Услед последње непријатељске офанзиве у Срему 8. III. наш Штаб био је присиљен да се пребаци у Семберију, затим на Мајевицу, где се и сада налази са Штабом наше XVI Дивизије.

II

ЗАДАЦИ КОЈИ СУ ПОСТАВЉЕНИ ПРЕД ГЛАВНИ ШТАБ '

а) Борбе и акције наших јединица

Иза непријатељске белогардејске офанзиве на терену Срема остала су наша два одреда. Њихово деловање било је У то време отежано. Скоро сва села непријатељ је свакодневно контролисао, упадајући у поједина села, вршио масовна хапшења, убијања и пљачкања. На сваку нашу акцију непријатељ је одгаварао одмаздом над мирним становништвом. Вршена су вешања похапшених људи и жена на Друмовима, по селима и по железничким пругама. Морал

у нашем народу нешто је попустио. Деловање четничких банди у то време дошло је до највећег изражаја. Наши борци, кад су наступили већ кишни и хладнији дани и ноћи, били су приморани да станују и да се исхрањују под тешким условима. Код бораца вашег* I одреда може се слободао рећи да је морал био на достојној висини, док код, II одреда то није био случај. Тамо су услови за живот наших бораца били далеко тежи. Па ипак свакодневним политичким радом са народом и нашом војском отпочели смо и изводити мање и веће акције. И уколико су јединице успевале изводити ове акције са успехом све је то позитивно деловало на морал и наших бораца и нашег народа.

У првом реду било [је] Потребно очистити наша села од народних издајника, који су се увукли у наша села. Тим чишћењем похватано је и ликвидирано више четничких, усташких и петоколонашких издајника. Нарочито су изведене неке успешне заседе на друмовима, железничким пругама и ликвидација мањих непријатељских патрола и гарнизона. У погледу диверзантских акција, може се рећи да нисмо ни преетајали деловати већ смо, напротив, уколико су нам то материјална средства дозвољавала, пренели наше акције и на крајеве у којима дотада нисмо вршили акције саботажа. Тако, на пример, извршено је више напада на железнички саобраћај на прузи Шид—Вуковар, Винковци—Вуковар и друге. Изведено је више заседа на главним друмовима Београд—Загреб, Београд—Нови Сад на неирјатељске камионе, мање групе у покретима. Овако упорним деловањем наших јединица непријатељ је био онемогућен да се креће са мањим снагама, био је избачен из многих наших села, тако да је терен I одреда очишћен и да смо дошли у положај да извршимо заповест Врховног команданта друга Тита. Напротив, на овом терену коначно је ликвидирано непријатељско упориште Гргуревци, јако браћево место одакле се кретала непријатељска војска у јужном делу Фрушке Горе и селима око Фрушке Горе, што је имало за последицу да омогући боравак и опсганак много' већих снага него што смо то раније имали на овом терену. На пример, док смо у зиму 1942/1943 на овом терену имали један батаљон са око 100 бораца, сада, у току прошле 1943/1944 г. имали смо на овом терену 2—5 батаљона са око 400 до 800 бораца. Међутим, на терену II одреда стање се много спорије поправљало. Овде је непријатељ показао далеко веће упорности. Симпатије за вашу борбу и за нашу НОВ јиа овом терену знатно су мање. Наш II одред, састављен од једног батаљона са око 120—150 бораца, није могао да са

успехом реши постављене задатке. Ако се узме у обзир да је овај одред састављен од бораца и руководиоца са ма- дим искуством, мање свеоних антифашиста, ипак њихово деловање може се оценити као задовољавајуће. Иако нешто слорије, очишћена су извесна села, вршене су и са овог простора акције саботаже, а добрим делом овај одред са својим снагама био је употребљаван за спроводе транспо- пата новомобилисаних од Фрушке Горе до Источне Босне, за транспорте хране, одеће, обуће и другог за нашу дивизију У Источној Босни. Услови овог нашег одреда под којима се борио били су далеко тежи него I Одред. Формира- њем наше VI Бригаде из оба ова наша одреда и пребацива- њем наше IV Бригаде на овај терен после VI непријатељске офанзиве стање овог одреда донекле се поправило. Ликви- дирана су извесна обновљена маша непријатељска упориш- та, која су била раније маша упоришта, а ликвидирано је јако непријатељско упориште и природно утврђено село (варошица) Моровић. Заузимање овога села од стране наших јединица умногоме је олакшало положај свих наших снага, нарочито у погледу исхране, снабдевања и смештаја.

Приликом оцењивања стања наших јединица, њиховог деловања, треба имати на уму да непријатељ у читавом Срему држи велике своје снаге и да је стално држао. Са својим положајем читав Срем лежи на главним комуника- цијама непријатеља, отуда врло чести случајеви да непри- јатељ има у Срему једну, две и више дивизија.

б) Брига око снабдевања наших јединица у Источној Босни

Наше јединице које делују у Источној Босни после VI непријатељске офанзиве нашле су се у врло тешком поло- жају. Оне су имале да издрже босотињу, голотињу и често хлад. Снабдевање на терену на коме су се налазиле ишло је врло тешко. Нарочито босотиња избацила је из строја ве- лики број бораца из наших јединица. На терену на коме су се наше јединице налазиле у Источној Босни снабдевале су се друге јединице III Корпуса, снабдевале су се болнице III Корпуса и наше дивизије. Пред нас се поставио као ва- жан и хитан задатак помоћи свим овим јединицама у по- гледу исхране, одевања и обувања. Снагама са којима смо располагали у Срему ми нисмо могли са успехом да решимо овај задатак. Зато смо били присиљени да се у сагласности са Штабом XVI Дивизије пребацимо у Срем и да тако осигу- рамо пренос хране, одеће, обуће и другог материјала за све Јединице па и нашу XVI Дивизију. За време бављења наше

Бригаде у Срему вршени су стални транспорти не само

хране и другог, него и велики број мобилисаних бораца. Сви ови спроводи вршени су под веома тешким условима, по киши, снегу, блату, под борбом на главним прелазима, по друмовима, железничким пругама. Преношено је³ а преношено је и колима са 50—60 кола одједанпут или 30'—40 товарних коња. Поближе податке о успеху ове наше задаће добићете од нашег Економског отсека.

в) Формирање наших нових јединица

Приликом сталних транспората новомобилисаних бораца у наше бригаде и њиховим израстањем у веће јединице, у вези са младошћу наших руководећих другова, војних и политичких, показала се неопходна потреба за формирањем наших даљих јединица. У сагласности са Штабом наше XVI Дивизије из раније постојеће четири бригаде, извлачењем по једног батаљона, формирали смо нашу V Бригаду. У вези са задацима и потребама у Срему из наша два одреда извукли смо око 320 бораца, организованих у два батаљона. Формирали смо нашу VI Бригаду. Док је руководство V Бригаде дала XVI Дивизија од својих искусних руководилаца, руководство VI Бригаде формирали смо од другова руководилаца, како смо могли да дамо из Срема. Доцније смо у сагласности са Вашим одобрењем и у сагласности са Штабом XVI Дивизије попунили места заменика команданта у оба наша одреда и у VI Бригади са искусним војним руководиоцима из наше дивизије.

У вези са великим тереном на коме је деловала наша Дивизија, Штаб ове дивизије често је био одвојен, док се један део Штаба валазио ва Требави и у Посавини, други се налазио ва простору Мајевице и Јелице. Отуда није било обезбеђено правилно руководство нашим бригадама. Нарочито се овакво стање у нашим бригадама тешко одразило у VI непријатељској офанзиви. Из свих ових и других разлога ми смо Вам предложили даље формирање наше дивизије, што сте Ви одобрили.

Како смо Вас већ раније известили, наш III Бачко-барањски одред у току јесени сав се пребацио у Срем. Сада је овај одред реорганизован, и тамо је пребачено неколико другова, којима је стављено у задатак да тамо на терену, уз помоћ напштх оргавизација, наставе са својим деловањем. Од њиховог пребацивања до данас прошло је 2 месеца, а да од њих нисмо добили потребних обавештења о њиховом раду. Предузели смо мере да будемо у сталној вези са

³ У документу подаци нису изнесени.

овим одредом. Надамо се да ћемо ускоро тамо моћи упутити једног нашег официра. Њему би ставили у задатак да уз помоћ наших осталих другова тамо одлучније приступи кзвођењу акција, ангажовањем нашег поробљеног народа Бачке за борбу. Изгледи на успешно деловање тамо су врло минимални.

Према обавештењима са којима располажемо у Банату формиран I Јужно-банатски одред. Позвали смо отуда да неко из штаба тога одреда дође до нас. Услед прекида везе у каналу све до овота момента није [нико] дошао. Исто тако обавештени смо да другови из овог одреда имају скроз погрешан став, да у току зиме не треба изводити акције. На ово им је указано, упућено им је једно директивно писмо у коме смо им дали детаљна упутства како у погледу акција тако и у погледу организације самог одреда, дисциплине, чувања тајни, као и по другим питањима, што се падамо да ће друговима олакшати у њиховом раду.⁴ У колико будемо имали могућности и ако ускоро не пређу до нас другови из Баната и тамо ћемо упутити једног нашег официра. Како нас наша веза из северног Баната обавештава, ускоро би тамо могли упутити изван број искусних бораца за извођење акција, до чега се надамо да ће ускоро доћи.

г) Мобилкзација нових бораца за нашу НОВ и ПО

Мобилизација нових бораца за НОВ и ПО у Срему се систематски и непрестано спроводи. Спроводи се по групама око 300 до 500 бораца. Од новомобилисаних бораца једну групу од преко 300 предали смо VI Босанској бригади. Код мобилизације бораца, како у самој организацији мобилизације, транспорту, бризи око транспорта, снабдевања и обуке чињене су извесне грешке. Све ово имало је за последицу да у извесној мери и у извесним местима ова мобилизација не успева у потпуности. Док се у југоисточном Срему на нашу мобилизацију одазивају стопроцентно, у другим местима и крајевима то није случај, нарочито не у западном Срему. Наше грађанске и војне власти нису учиниле све да мобилизацију политички припреме и спроводе. Предузеле смо низ политичких, организационих и војних мера да се осигура правилна и успешна даља мобилизација за НОВ. Изгледи за даљу мобилизацију су повољнији. Рачунамо да ћемо током свакога месеца моћи мобилисати хиљаду и више нових бораца. Тежиште за мобилизацију поставили смо и пред наше НО организације у Банату и Бачкој. Иако

⁴ Види докуменат бр. 36

су тамо изгледи знатно мањи, рачунамо да ће наша мобилизација наићи на повољан пријем у Банату, где је и до сада постигнуто више успеха него у Бачкој, иако се под далеко тежим условима може вршити пребацивање новомобилисаних у Срем.

д) Подизање наших војних руководиоца

Од последњег извештаја, под нашим руководством у нашој Офицерској школи одржана су два курса од по 30 дана, са 3 наставника и једним политичким руководиоцем. На оба ова курса учествовало је око 60 војних руководиоца. Оба курса дала су задовољавајуће резултате, нарочито последњи, на коме су учествовали из сваког батаљона по два слушаоца из свих наших бригада. Настојаћемо да са курсевима наставимо и да побољшамо и даље усавршимо наставу ове школе.

ђ) Наши погинули, рањени и нестали борци

Услед прилива све већег броја нових, често необучених бораца, недовољно искусних руководиоца, сталним и непрекидним борбама примећено је да наше јединице, нарочито у бригадама имају већи број мртвих, рањених и несталих бораца и руководиоца. Указали смо нашим дивизијама на потребу обраћања веће пажње око војничког оспособљавања, свакодневним теоретским и практичним вежбама бораца, десетара, водника и других. Једнострано оспособљавање, свакодневним самополитичким радом успело се одржати све наше јединице на високој борбеној и пожртвованој готовости, али недшкољним војним, теоретским и практичним вежбама у пракси се показало да неувежбани борци и руководиоци далеко више подносе жртве. У последње време питању ббуке у свим нашим јединицама обраћа се већа пажња.

е) Питање наоружања и снабдевања у муницији, експлозиву

У току овога месеца ми смо добили преко енглеске мисије 9 транспората — авиона разног материјала, оружја, и нешто муниције, са око 400 кгр. експлозива. Наше јединице често воде борбу са надмоћнијим непријатељем и са непријатељем код кога [се] слабо долази до оружја и муниције. У циљу да учинимо наше јединице активнијим била би нам нарочито потребна помоћ у аутоматском наоружању и муницији. У том циљу молимо Вас да нас и Ви са Ваше стране што издашније иомогнете. Ако 'би се наше јединице боље

опрем, иле са наоружањем и снабделе са потребном муници-
10М све наше јединице биле би далеко активније у погледу
Борби и акција, смањило би се велики **број** губитака, **изба-**
чених из строја, а смањила би се флукуација бораца, „ма-
ње издржљивих“, из јединица у позадину итд. Нарочито
истичемо потребу **Ваше** помоћи у експлозиву у циљу за-
пречавања сувише густих железничких и других путева.
цигром Војводине, рушењем мостова и других објеката.
Експлозив нам је потребан за прављење *бомби*, које израђу-
јемо у нашим радионицама, а којих можемо израдити у до-
вољним количинама.

ж) Непријатељска офанзива

У више прилика непријатељ је вршио са већим снагама
нападе на наше јединице. Непријатељ са својим нападима
није успео, нама је успело да избегнемо јаче додире са не-
пријатељем, успело је да сачувамо живу снагу и наше
оружје. Последња непријатељска офанзива која се припре-
мала десетак и више дана била је брижљиво припремана. Ми
смо могли прозрети намере непријатеља. Непријатељу је
био циљ да нам пресече отступницу на реци Сави блокара-
њем Саве мониторима и војском, затварањем у простору Бо-
сутских шума и да нас ту присили на борбу. Зато одмах,
чим смо приметили да се непријатељ 7 о.м. поставља према
нашим положајима из праваца Босута—Моровића—Батро-
ваца—Страшинаца и Јамене, наше јединице у току вечера
дочекале су непријатеља, наметнуле му борбу спречавајући
његово надирање и у исто време осигурале и вршиле пре-
бацивање наших снага на десну обалу реке Саве. Неприја-
тељ је у овим окршајима имао губитака док су наше снаге
имале свега једног рањеног. После запоседања обале Саве
од стране непријатеља, непријатељ је бранио с једне стране
прелазе из Срема у Босну и из Фрушке Горе у Босутске
шуме нашим јединицама које су тамо још остале, припре-
мајући напад на Фрушку Гору и на источни део Срема. До
овога напада на источни део Срема и Фрушку Гору није до-
шло јер је непријатељ променио свој план упутивши дивизи-
ју „Храстов лист“ број 100 у Мађарску. На тај начин нама
је успело и овога пута сачувати своје снаге од уништавања
и већих губитака. Друга непријатељска дивизија СС број 13
Босанско-херцеговачка пребацила се доцније у Босну, али
услед наше слабе одбране и непријатељског доброг наору-
жања наше снаге биле су приморане да се са тих положаја
повуку у правцу Мајевице.

III НАШ ОДНОС ПРЕМА ШТАБОВИМА ДИВИЗИЈА

Све доснора ми смо се само обавештавали о стању наших дивизија, односно бригада, нисмо имали већег прегледа у раду наших дивизија. Схватили смо да ми немамо потребе да се мешамо у рад дивизија и бригада. Због тога смо углавном наш рад са бригаама и дивизијама вршили тиме што смо вршили мобилизацију, што смо им слали животне намирнице и опште помоћи. Тек делимично били смо упознати са стањем у бригаама и дивизијама, пгго се показало погрешним. Многи наши војни и политички руководиоци, стари и опробани борци који су делимично били са мањим искуством, од стране Штаба дивизије смењивани су и на места постављави су руководиоци, војни и политички, из других јединица. Тако смо имали у неким штабовима бригада читав штаб и већи део штаба руководиоце који нису израсли из наших јединица, и који нису довољно познавали наше руководиоце па ни саме борце. У погледу одеће, обуће и исхране, морала, дисциплине и другог смо се обавештавали ретко и недовољно. Искуство наш јединица, њихове борбе, недовољно смо политички користили. Али и поред свега тола ми сматрамо да наш однос према нашим дивизијама треба да буде однос сарадше, односно да вршимо већи утицај у Војно-политичком погледу из потреба наше покрајине, у перспективи да су те наш јединице привремено под руководством сада Штаба II Корпуса.

У вези са Вашим наређењем о реорганизацији наше Штаба на основу потребе формирања корпусне војне области, на даље смењивањем са дужности начелника и повлачењем са положаја саветника овог Штаба друга Саве Оровића, наш Штаб остао је без једног стручног војног лица. Наређењем о формирању корпусне војне области ми би требали да имамо поред начелника и његовог помоћника. Смењивањем и повлачењем друга Максима Горановића са положаја шефа интендантуре и услед тога што мм у нашим јединицама оскудевамо у стручним и војним руководиоцима које би могли поставити на овако одговорне положаје, молимо Вас да Ви са Ваше стране из других јединица извршите ова постављења.

V

у прилогу шаљемо Вам списак предлога за постављење и унапређење офидира наших јединица.⁵

VI

Па би могли у потпуности провести Ваше наређење о танизацији оперативног штаба и корпусне војне области (>сНО појединих отсека, молимо Вас да нам пошаљете поближа упутства о оршанизацији, надлежности и раду војних судова, а надамо се да сте већ послали потребна упутства за формирање отсека за заштиту народа.

VII

Наша обавештајна служба само се у неколико поправила. Откривено је више случајева од стране напшх другова изван обавештајне службе, појаве убацивања непријатељских агената и шпијуна у нашу НОВ и ПО. Наша обавештајна служба у читавој покрајини није организована, већ искључиво у Срему, а нема везе са суседним областима изван Источне Босне. Предузели смо мере да се наша обавештајна служба што боље организује и среди.

VIII

У погледу нашег повезивања и одржавања везе са нашим одредима и дивизијама, нарочито ради повезивања са Банатом и Бачком била би нам неопходно потребна ваша помоћ у радио-станицама. Нама би биле потребне 3 добре радио-станице за рад на дужем отстојању и између дивизија и бригада. У ту сврху молимо Вас да нам омогућите да добијемо 5 већих радио-станица и 6 мањих радио-станица за наше бригаде.

Из предњег нашег извештаја, како можете закључити, наша покрајина претставља широки резервоар за обнављање и проширивање наших јединица, постоје услови да наша војска и даље рачуна на свестрану помоћ. У колико се ближи пролеће нарочито услед повољног развоја ситуације на Источном фронту очекујемо даље распламсавање народно-ослободилачке борбе у свим областима наше покрајине, на чему ћемо са своје стране уложити и сами све напоре.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!⁴

Политички комесар⁶

Командант, пуковник⁷

⁴ Редакција није пронашла овај докуменат.

⁶ Стеван Јовичић
Ахим Груловић

^{10 36}Рник тон I, кш. «

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДРУГОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ОД 24 МАРТА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О СИТУАЦИЈИ У СРЕМУ¹**

24-Ш 1944

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Драги другови,

Према Вашем наређењу 21-ЈТ1.² зам.[еник] команданта Одред³ и ја кренули смо са 2 чете. 3 чета није кренула са нама пошто је била далеко на положају. Са нама није кренула Команда места бр. 5⁴ као и теренски радници, јер нису стигли у Баре до 17 часова, а више их чекати значило би одлагање пута. Ја сам јавио команданту Ћати⁵ да дан касније спреми две чете и њих спроведе.

Ми смо стигли без сметње. У Трнави у Штабу Мајевичке бригаде сазнали смо да се фаш.[истичка] војска у току дана налазила у Загонима, Драгаљевцу, Црњелову, Обарској и још у неким само патроле. У току пута није их нигде било на нашем путу. Чим сам стигао ми смо предузели све оно што смо се сггоразумели. На истом месту од сутра чекаће Вас

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 26—3, к. 212.

² Поменути документом Редакција не располаже, али је у вези с овим, потребно дати следеће објашњење: почетком марта 1944 године непријатељ је у југозападном делу Срема предузео офанзиву с намером да уништи јединице НОВ на том терену. Међутим, Други сремски НОП одред и Први батаљон Шесте војвођанске бригаде успели су да се благовремено пребаце преко Саве у Источну Босну. Заједно са овим јединицама прешли су у Босну (9 марта 1944 године) Главни штаб НОВ и ПО Војводине и већи број избеглог народа. Захваљујући маневру ових јединица, непријатељска офанзива је претрпела потпун неуспех и фашисти су се убрзо опет повукли у гарнизоне. С обзиром на такву ситуацију, један батаљон Другог сремског НОП одреда поново се пребацио у Срем и одмах отпочео извођење акција. Крајем марта 1944 године Главни штаб је такође донео одлуку да се врати у Срем, и у вези с тим издао је наређење Штабу Другог сремског НОП одреда да испита ситуацију у Срему и да обезбеди пребацивање избеглица, коморе и Главног штаба из Босне у Срем. (Види док. бр. 62, 63 и 64).

³ Јован Матић-Пишта

⁴ Односи се на Команду места Шид, која се тада налазила у Сремској Рачи.

⁵ Живан Миловановић-Ћата, командант Првог батаљона Другог сремског НОП одреда

све игто је потребно. У западном делу, т.ј. нашем делу Срема. еџа, сем редовних посада, фаш. војске. Јуче су били у Кузмину " Мартинцима али су у току ноћи отихпли. Све се тзеће за Мађарску. У југоисточном Срему има исто доста Оојске, али и њој је циљ Мађарска.

У Грку [Вишњићеву], Рачи и Босуту нема фашиста. У Рачи је побијено преко 100 душа и попаљено 30 кућа. У Босуту 3^е побијено преко 250 душа. У Грку нико није ни погинуо, а ни запаљено.

Мишљења сам да овде се може опстати и доћи, само мислим да би боље било у мањим колонама т.ј. још у 2 колоне ради бржег покрета и мање се нагомилава људство.

у Страшинцима има неке сеоске страже или милиције, а нешто слично и у Липовцу. Батровци су доста страдали. Наше Лалинце и Црквиште су потпуно уништили.

Ако мислите да се не може пребацити цела комора и Г. Ш. пошаљите одмах одредске јединице јер овде има и сувише посла. Бандити су се ослободили, мекушци сумњају, а "непријатељи ликују јер „нема партизана". Још то ваоружано људство ће се лако пробити и пребацити. Овде се стварно може опстати и радити, али сумњам! да се онако огромна комора и администрација као <и помоћно особље као што је било у Рачи може негде сместити. Рача и Босут су силно деморалисани. Све што је нађено живо потучено је.. Почев од деце од 6 недеља па све до стоке лежи по каљугама. у блату. У та места мислим да поново овако улазити без лршгреме незгодно би било. Јуче (23-Ш) стигао је и Лика⁶ са осталима и предузео је све мере за спремање превоза. Чамаца има доста, питање скеле ће се у току дана решити. Рекао ми је да Ви можете одмах кренути, а до тога доба све ће бити спремно. Јуче је у Балатун прешло око 50 недићеваца и 2 официра кренули су за Бијељину д|а хватају везу преко наших избеглица. Наше избеглице се враћају кућама..

Друг. поздрав

С. Ф. — С. Н.!

Станко⁷

⁶ Јосип Шпрајцер-Лика, командант Команде места Шид

⁷ Георгије Васић-Станко, политички комесар Другог сремског одреда

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДРУГОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ОД 25 МАРТА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О ПРИПРЕМИ ЗА ПРЕЛАЗ ИЗ БОСНЕ У
СРЕМ¹**

**ШТАБ
И СРЕМСКОГ ОДРЕДА
Н.О.В. и П.О. ВОЈВОДИНЕ**

Број: Службено
Дана 25. марта 1944 г.
Положај

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Наш II Батаљон до данас није нам послао никакве податке из Срема, те тако немамо везе са њима.

На основу тога што не поседујемо никакве податке од те стране, а располажемо са пет чета нашега одреда, укључујући ту Пограничну чету и III чету I Сремскога одреда, могли би упутити још две чете у правцу Саве са задатком испитивања терена до Саве а затим пребацивање преко реке Саве, на наш терен, са кога би послали детаљан извештај. Са тим двома четама пошао би један члан Штаба батаљона.

По четама које би извршиле покрет до гааших просторија упутили би писмо комесару одреда, у којему би нагласили да нам по сваку цену достави извештај са сектора на којему се налази.

Дана 24 ов. ме-сеца добили смо писмо од Обавештајног центра за Главни штаб, које је упућено за наш Обавештајни центар Штаба одреда односно другу Тонару.² Наш обавештајац друг Тонар пошао је са нашим Другим батаљоном у Срем ради испитивања тамо терена, те так'о нисмо мбгли послати никакве извештаје са нашега сектора за Обавештајш: центар Главном штабу.

Дана 24 ов. мес. појавила се једна четничка група око 10 до 11 часова прије подне у селима Васиљевићима и Савићима. У истоме селу (Савићима) налазила се тамо наша

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторишког института, под бр. 27—3, к. 212.

² Душан Видовић-Тонар, издајник. После резолуције Информ-бироа емигрирао у Мађарску.

једна тројка која се спустила са обезбеђења Коте 376 ради тражења јабука. По улазу четника у село, другове је известио један дечак о доласку четника [и они] су напустили одмах село. Приликом извлачења из села били су примећени од стране четника, на шта су четници одмах отворили ватру на другове. Одмах по извештају осматрача о борби упућен је један вод у село Савиће да растера банду. По појави наших другова четници су прво отворили ватру, на цгга су наши одговорили пушкомитраљеском ватром и тиме присиљили четнике да се разбегну и повуку сваки на своју страну.

По извршеном задатку вод се вратио у састав свога батаљона.

Уколико усвојите наш предлог за слање наших чета преко, молимо Вас да нам одговорите да би могли извршити припрему наших јединица за извршење тога задатка.³

Исто тако молимо Вас да нас известите да ли се друг Мића⁴ налази при Главном штабу.]

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОВОДА НАРОДУ!

За штаб, командант.
поручник
Корица Милан⁵

(М.П.)

**ГЛАВНИ ШТАВ
Н.О.В. и П.О. ВОЈВОДИНЕ**

Број Службено
26-111-1944
Положај
аа

³ Види док бр. 61, 63 и 64.

* Јован Диклић-Мића, секретар ОК КПЈ за западни Срем.

⁵ Милан Корица-Ковач

БР. 60

**НАРЕЂЕЊЕ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 26 МАРТА 1944 ГОД. ШТАБУ ДРУГОГ СРЕМСКОГ
НОП ОДРЕДА ЗА ПОКРЕТ У ПРАВЦУ ТРНАВЕ¹**

**ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. и П.О. ВОЈВОДИНЕ**
Број 401
26. марта 1944. годике,
Положај

ШТАБУ II СРЕМСКОГ ОДРЕДА

Положај

Према извештајима из Срема постоје могућности за наш одлазак у Срем. Ми ћемо извршити одавде покрет у Трnavу ујутро 27 о.м. тако да ћемо бити тамо најдаље до подне истог дана. Ви са јединицама треба исто да извршите покрет, треба да у приближно исто време будете у Трnavи. Покрет према Сави ћемо извршити истог дана. Зато извршите све потребне припреме за покрет и извиђаша у правцу покрета.²

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

ПОЛИТРГЧКИ КОМЕСАР
Стеван Јовичић

КОМАНДАНТ, ПУКОВНИК
А. Груловић³

ШТАБУ II СР. ОДРЕДА⁴

27 о.м. увече кренуће за Срем Команда места V⁵ и део избеглица из Срема. Са том колоном кренуће две чете вашег одреда. Преостале две чете нека остану у Трnavи до 28 о.м. када ћемо ми тамо доћи. Са другом колоном кренуће и наш економски отсек и део избеглица. Ово је учињено да се не би преоптеретио навоз на Сави.

С. Ф. С. Н.!

ПОЛИТКОМ⁶

КОМАНДАНТ⁷

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 20—7, к. 211.

² Види док. бр. 61, 62 и 64.

³ Аћим Груловић

⁴ Ово накнадно наређење дописано је мастилом.

⁵ Команда места Шид

⁶ Стеван Јовичић

⁷ Аћим Груловић

БР. 63

ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДРУГОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ЛП 26 МАРТА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О СИТУАЦИЈИ У СРЕМУ¹

26. Ил. 1944 год.
5.30 часова

Г. [ГЛАВНОМ ШТАБУ] [НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ]

Драги другови,

Ноћас су стигли курири од јединица које су недавно биле
отишле у Срем.

Ситуација је отприлике оваква:

На свом путу нису имали никаквих сметњи. У Срему је-
диница 13 див. више нема. Ср. Рача и Босут и Грк [Вишњи-
ћево] слободни су опет.

У Бос.[анској] Рачи нема такође никога. У западном
Срему непријател. је напустио потпуно опет сав терен, који
смо раније ми држали.² Чак ни Моровић није запосео. У Ли-
повцу и Страшинцима има сада по око 40 домаћих наору-
жаних бандита.

Непријатељ је према извештајима другова и причању
курира начинио страшна зверства.

У Рачи је убио, управо заклао око 100 људи, жена и деце,
који још леже онако заклани у блату јер их досада скоро
није имао ко да склони. Запаљено је око 30 кућа, већином
тамо где су биле радионице. Кућа где је било подручје није
запаљена.

У Босуту су побили много више, око 250 и такође запа-
лили нешто кућа.

У Грку нису ни убили (ни запалили) никог, само су
пљачкали.

У Батровцима су заклали 17 особа. Већина Хрвата исе-
лила се и *сели* се још јер се боје освете. У Моровићу опљач-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
*ког института.

² Види док. бр. 58 и 60.

кали су до голе коже редом све и Хрвате и Србе, а гогле су Хрвате исељавали. Нисам чуо да су иначе у Моровићу чинили нека зверства. Тамо се сад налази батаљон наше Шесте [бригаде].

У Јамени су заклали око 30 особа и докусурили сасвиад оно нешто мало кућа нго још није било запаљено.

У Адашевцима су плачкали, повели са собом нешто младића присшгно за војску, а после [ее] добровољно јавило око 100 младића Срба који [су] одмах и отишли. У Кузмићу, Мартинцима и Лаћарку био је до прекјуче по један батаљон Немаца, али су отишли за Маћарску.

[Иако] је већ много нем.[ачких] јединица и колоне отишло у правцу Маћарске, још увек у селима Фр.[ушке] Горе, доњег Срема и градовима има много Немаца. У доњем Срему нису били запосели само Ашању, Купиново и Прогар, а у Фрушкој Гори нису већи број оних наших села око Фр. Горе. Извршили су реакцију са Бауером у Миттковцима, али нису осим пла<гке ништа чинили народу. У Карловчићу су у блокади убили 4 друга и 3 ранили које су одвезли у земунску болницу. У Руми се налази приличан број моторних возила и оклопљених кола и тенкова — камиони су вршили превоз њихових јединица за Петроварадин. У Петроварадину такође имају трупе које нису у редовном гарнизону. У Илоку се сада налази једна усташка бојна која је дошла од Шида.

Иначе курири при повратку нису имали никаквих сметњи. Кажу да у Црњелову има тих бандита. Имају нешто и артиљерије. Бродац, Бартулић [Батковци], Свињаревце, . . . Чађавици нема непријатеља. Иначе непријатељ се био овде у Сухопољу и . . . верујем да се још налази неколико њихових делова у . . . ³ Углавном пролазак је, ја мислим, потпуно осигуран. Курири су по дану прешли обадве цесте.

За друга Пају,⁴ Пилота⁵ и Металца⁶ еишта не јављају.

Страдало нам је неколико курира који [су] ишли преко пруге између Мартинаца и Лаћарка на

Наши су ухватили једног са фесом у Кучинама коме су нашли крвав нож. Убили су га.

* Изостављене речи су у оригиналу нечитке.

⁴ Паја Геранчевић

* Иван Радосављевић-Пилот

* Народни херој Лазар Саватић-Металац. Умро 1950 године.

У Шиду, Бачинцима и Гибарду, као и селима уз цесту
Дјид—Илок немза непр.[ијатељских] трупа.

Транспорт врше пругом па преко Ст.[аре] Пазове за
Н.[ови] Сад.

Ја мислим да кренем са 2 чете Другог одреда за Срем,⁷
ако ове буду кретале доле, засада се налазим у I одреду.

С. Ф. — С. Н.!

Друг. [арски] поздрав
Станко⁸

БР. 64

**НАРЕЂЕЊЕ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 27 МАРТА 1944 ГОД. ШТАБУ ПРВОГ СРЕМСКОГ НОП
ОДРЕДА И КОМАНДИ СРЕМСКОГ ПОДРУЧЈА ДА ПРУ-
ЖЕ ПОМОЋ МАЧВАНСКОЈ ПАРТИЗАНСКОЈ ЧЕТИ¹**

П.с. Партиске везе не долазе у обзир.

**ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. и П.О. ВОЈВОДИНЕ**
Број службено 404. —
27.111.1944
Положај

**ШТАБУ I СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
КОМАНДИ СРЕМСКОГ ПОДРУЧЈА**

Другу Раду Кушићу и његовој групи бораца потребно је
Да изиђете у сусрет и укажете сваку могућу помоћ. Поме-
нути друг изнеће вам свој задатак и у вези с тим ви ћете
предузети све мере да му изиђете у сусрет. Између осталог
потребна су му два пиштоља.

У вези са његовим важним задатком потребно је да му
изиђете у сусрет у следећем:

⁷ Види док. бр. 61, 62 и 63.

⁸ Георгије Васић-Станко

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 21—7, к. 211.

да о-безбедите прелазак у доњи Срем и смештај у близини обале реке Саве, већ према договору са њим;

да му помогнете да Јгхвати везу са нашим везама на десној обали реке Саве;

да испитате могућности комбинованих акција наших снага са његовом групом.²

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М.П.)

Политички комесар
С. Ј.³

Командант, пуковник
А. Г.⁴

² Почетком 1944 године Врховни штаб НОВ и ПОЈ наредио је, преко Трећег корпуса НОВЈ, Раду Кушићу, партиском раднику на терену, да из Источне Босне пређе у источни Срем, где ће успоставити везу са партиском организацијом у Србији и уз њену помоћ формирати јединице од београдских радника, који ће касније послужити као руководећи кадар. Ове би јединице такође имале задатак да врше сталне акције у Срему и на десној обали Саве, као и да створе сталне и сигурне канале за прелаз нових бораца из Србије у Срем.

Убрзо после примљеног наређења формиран је у Срему, 6 априла 1944 године, један батаљон. Као језгро за његово формирање послужила је Мачванска партизанска чета која се налазила у саставу војвођанских јединица. Крајем маја у Срему је такође формиран још један батаљон. Оба батаљона су водила тешке и скоро свакодневне борбе, у којима су борци стекли велико искуство, које им је омогућило да по преласку у Србију изврше постављене им задатке. Један батаљон, који је прешао преко Саве у Србију, ушао је у састав Друге шумадске бригаде. Други батаљон је, нешто касније, отишао у Банат, а затим је прешао Дунав код Гроцке. Батаљон је имао око 300 одлично наоружаних бораца, и, захваљујући томе, од батаљона и Космајског НОП одреда формирана је Прва космајска бригада. (Ово објашњење је дао друг Раде Кушић.)

³ Стеван Јовичић

⁴ Аћим Груловић

БР. 65

**ОКРУЖНИЦА БРОЈ 3 ГЛАВНОГ НАРОДНООСЛОБОДИ-
ТЕЛНОГ ОДБОРА ВОЈВОДИНЕ ОД 28 МАРТА 1944 ГОД.
И ЈАЧАЊУ ОРГАНА НАРОДНЕ ВЛАСТИ И ЗАДАЦИМА
КОЈИ СТОЈЕ ПРЕД ЊИМА¹**

**ГЛАВНИ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКИ ОДБОР
ВОЈВОДИНЕ**

Окружница бр. 3

**СВИМА НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКИМ ОДБОРИМА
ВОЈВОДИНЕ**

Драги другови!

Јуначке борбе наше прослављене Народно-ослободилачке војске и партизанских одреда Југославије, у којој часно место заузимају и наше војвођанске бригаде и одреди, урађају из дана у дан новим војничким успесима. Бојиште у Југославији постало је важан фронт, на коме крваре десетине немачких и још више оателитских дивизија. Уједињени непријатељи, немачки и италијански фашисти, бугароки жандарми, мађарски жбиревци, недићевски, усташки и четнички издајнички пси, не само што нису успели да ослабе ту борбу, нето она захвата све више територија и подиже све веће масе, а уето осваја пажњу и признање читавог слободољубивог света. Уједињени непријатељи нису успели у Шеетој офанзиви, ни по цену деесетина хиљада својих мртвих, да продру ва вашу слободну територију, на којој народ већ живи под својом, народвом влашћу. Војнички успеси наших јединица све више учвршћују политичке тековине ваше борбе, и оавезници, који у нашим војничким успесима виде драгоцен прилог општој савезничкој борби противу фашизма, из дана у дан све више признају и политичке тековине Народно-ослободилачког покрета. Признање и тгш Цолитичким тековинама, без кфјих војничке акције наших јединица не би имале тај замах и тај значај стигло је и с најмеродавнијег савезничког места, из уста премијера Черчила пред британским парламентом. И уколико се више ближи коначна одлука у оеој циновској бици,

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви ЦК СКС, под бр. 9145, IX, к. 54.

утолико више наши народи имају права да захтевају од савезника не само војничку помоћ, него и потпуно признање демократке воље наших народа, изражене у АВНОЈ-у као једином народном претставништву и у Националном комитету ослобођења Југославије као јединој законитој влади. Избегличка „влада“ је и пред народима Југославије и пред напредном светском јавношћу раскринкана као издајничка клика у служби окупатора, и одлуке АВНОЈ-а о одузимању права законите владе тој издајничкој клици, ускоро ће морати бити прихваћене и од свих великих савезничких држава. "У име наших народа, организатор победа наше ослободилачке војске, творац прве народне државе — отаџбине свих наших народа, маршал Тито, већ је поставио то питање пред савезнике, а један део савезничке јавности већ захтева то признање.

Историске победе Црвене армије, која се већ ближи нашој земљи прешавши Прут, а која дуж целог совјетско-немачког фронта разбија некада силне немачке војске, стављају вам у изглед брзу одлуку у рату, а ту одлуку ће убрзати велики савезнички напади са запада, југа и севера, за које су се у Техерану обавезали, а чије су припреме при крају.

Оспособљавајмо наше НОО-е за вршење народне власти

Све то ставља пред наше органе народне власти велике дужности и сложене задатке. НОО-и треба да појачају свој рад на мобилисању свих људских снага и материјалних средстава за борбу, а у исто време да се оспособљавају све више за правилно вршење народне власти. Показало се приликом кризе и окупације Мађарске од стране немачке Војске [да] наши НОО-и у Бачкој још ни издалека нису били оспособљени да искористе сукоб међу фашистичким ортацима, од којих је један сад постао роб. Морамо наше НОО-е оспособити да у наглим преокретима постану господари ситуације, а да преброде и евентуалне кризе настале нагомиланањем непријатељских снага на полуослобођеној територији.

Иако су НОО-и и сада претежно оршни народне борбе, они све више треба да изграде и усаврше -своје функције народне власти. У Срему они то све више по-стају и добрим делом већ јесу, но у Банату и Бачкој они то тек треба да постану, а постају то кроз што доследвије и самопрегорније спровођење линије Народно-ослободилачке борбе. НОО-и треба да се организационо учврсте и усаврше, у њима не сме бити колебљиваца, кукавица и опортуниста,

ни треба да обухвате антифашисте свих народности Војводине и родољубе свих друштвених слојева, без обзира на политичко уверење. Оно што је досада пропуштено треба накнадити убрзаним корацима, а то је сада олакшано тиме што и у досад замућеним главама свиће сазнање о правом стању ствари и што непрестани порази фашистичких истребљивача [и] победе слободољубивих снага терају памет у главу и онима који су је раније турали у песак као ној.

Организација народне власти

Свима члановима НОО-а познато је какве су дужности и функције НОО и како треба да буду организационо устројени. Но није свима сасвим јасно како, на који начин НОО-и претстављају и врше народну власт, и какав је правилан однос између тих органа народне власти и масовних антифашистичких организација које им могућују да ту власт ефикасно врше.

НОО-и, који код нас у Војводини засад још не могу бити бирани слободно и јавно као у Босни, Славонији, Словенији и другим областима Југославије, потпуно истискују како окупаторску власт тако и ранију противнародну власт која се ставила у службу окупатора. НОО-и су основни облик и будуће народне власти, иако ће се донекле мењати према измењеним условима. НОО-и су носиоци и вршиоци народне власти, но нису они „власт“ споља, није власт својина одборника који је у име народа врше, него кроз њих сам народ има власт. Иако засад још одбори код нас нису бирани, народ има потпуни увид у њихово пословање, а преко конференција, изражавањем својих потреба и изношењем својих предлога, учествује у доношењу одлука. Зато НОО-и морају постићи да народне масе и себе сматрају не само судеоником него и суодговорником за пословање одбора, а не само да их критикују као установу која сама доноси и извршује одлуке. Сем тога, НОО-и преко својих разних отсека, комисија, као и преко читалачких група, десетина, радних јединица и других организационих форми, увлаче широке масе у стварно вршење власти, и не би могли правилно руководити привредним, политичким и културно-просветним животом свога села, среза или округа, када не би преко разних својих помоћних органа и сарадње с масовним антифашистичким организацијама давали читавом народу учешће у вршењу власти. Но ту народу власт претстављају и у име народа врше НОО-и, и Народноослободилачки одбори у њима мора поштовати своју власт. Ауторитет НОО-а расте и згввршћује се правилним радом. Одлуке

НОО-а важе за сваког без разлике, без обзира на то што је становништво учлањено у својим посебним масовним организацијама са властитим руководством. Све антифашистичке организације раде у пуној сагласности с НОО-има, као што то чине и позадинске војне власти, према томе су НОО-и претставници: власти и за мушко и за женско, и за старо и за младо, јер и мушко и женско, и старо и младо учествује подједнако у народној власти. У овим општенародним задацима мора долазити до изражаја јединственост народно-о слободилачког покрета. А пуна сарадња и политично руководство НОО-а *постигне* се сталним додиром и заједничким саветовањем по свим заједничким задацима. Раније се дешавало да у неким кампањама УСАОЈ или АФЖ иступа независно од НОО-а, чак и не обавештавајући их. То је било и услед недовољног сналажења НОО-а у руководству.

Већ је више пута указивано на то да у НОО жене или омладинци не улазе као делегати својих организација, па чак ни само као претставници свих жена и омладине свог места, него као претставници читавог становништва овог места.

Ако се то правилно схвати и спроводи, не може више долазити до погрешних односа између НОО-а и масовних антифашистичких организација. Чланови НОО-а, као такви, одговарају само вишим НОО-има, иако раде у појединим организацијама.

Ниједна кампања, мобилизација или акција за помоћ фронту, не може се правилно спровести без пуне сарадње и разумевања међу НОО-има, војним властима и антифашистичким организацијама. Оне не могу успети ако се све потребне мере претходно не проуче, не припреме и не оршинују. У тим заједничким подухватима НОО-и су организатори и ускладитељи заједничких напора.

Од месних, преко среских до окружних, НОО-и Војводине, потчињени Главном НОО-у Војводине, учествују у систему народне власти у целој Југославији, са врховни[^] политичким и управним органима народне власти Антифашистичким већем НО Југославије и Националним комитетом ослобођења Југославије.

Кампања за победу

*

Оцењујући да је победа на домаку, Национални комитет наложио је да се ове године обради и засеје сва земља.

Упоредо с мобилисањем свих наших снага способних за борбу, морају се мобилисати и све расположиве снаге за оаД, под паролом: „Све за победу!“ Главни НОО Војводине сдразумеће се са свим нашим антифашистичким организацијама и са Главним штабом НОВ и ПО Војводине за потпуно сарадњу, како би у тој кампањи поетигли успех. О потребним мерама добиће НОО-и детаљна упутства, но већ одмах треба приступити припреми и популарисању те кампање. Ради успешнијег организовања привредног живота на полуослобођеној територији у Срему, формираће се при НОО-има привредне комисије и комисије за снабдевање војске. С перспективом да о*е године летина може бити осигурана народу, треба већ унапред да прикупљамо и податке о занатству и индустрији, како би се читав привредни живот могао организовати кад сазру услови. Упутства која ће НОО-и добити није довољно само прочитати, него их треба проучити, продискутовати на конференцијама, припремити њихово извођење у сарадњи са свим антифашистичким организацијама.

Администрација и извештаји

Администрација треба да се у свима НОО-има уреди тако да се увек може имати јасан преглед о стању. Администрација не сме бити компликована, него што једноставнија, али јасна. Извештаји које НОО-и шаљу својим претпостављеним одборима треба да буду конкретни, јасни и прегледни. Из њих треба да се види стање у свима областима рада, да се види јесу ли и како спроведене директиве и ако нису могле, зашто, да ли је грешка до директива.

Културно-просветни одбори

Ради усклађивања културно-просветног рада свих организација и установа, формиран су у једном делу Срема културно-просветни одбори као секције НОО-а. Ти КПО-и, у којима по могућству треба да буде по једно стручно лице, руководе културно-просветним радом на терену, обухватајући њиме читаво становништво. Јединственост руководства постиже се на тај начин што у КПО улази по један претставник УСАОЈ-а и АФЖ, који у својим организацијама спровode заједничке одлуке а преноси из њих искуства. НОО-у одговара читав КПО, али у првом реду онај члан НОО-а који се налази у КПО-у. Од нашег културно-просветног отсека КПО-и ће добити подробија упутства.

Неколико конкретних питања

Однос између НОО-а и војске познат је из многих уредби. Указујемо само на случајеве да се неки НОО-и мешају у надлежности војске (тражећи да се неке акције не Предузму итд.). Војни штабови могу да се саветују с позадинским властима о целисходности неких акција, али извођење војничких акција спада искључиво у надлежност војних штабова, а ради војничке тајне о њима се НОО-и не смеју ни распитивати. НОО-и треба штабовима да дају све лотребне податке, на основу којих ће штабови доносити одлуку. Исто тако- и одлуке војних судова НОО-и морају прихватити. У случајевима који спадају у надлежност војних судова НОО-и имају само да помогну истрагу, а не и да се мешају у надлежност.

О инвалидима НОО-и полуослобођене територије воде бригу као и о ратним жртвама, избеглицама итд., смештајући их и издржавајући их. Међутим, често онеспособљени борци не учествују у политичком и културном животу, пошто се још сматрају укљученим у војску. Тим борцима који су дали здравље за ослобођење народа треба омогућити да политички живе. Уколико немају своје читалачке групе, треба их формирати, а сем тога им давати дужности према способности. У неким местима се на приредбама инвалидима дају почасна места. Та би се пракса могла усвојити, то је манифестација пажње према борцима.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

ГЛАВНИ НОО ВОЈВОДИНЕ

28 марта 1944

БР. 66

**ИЗВЕШТАЈ „СЛОБОДНЕ ВОЈВОДИНЕ“ ОД 30 МАРТА
1944 ГОД. О БОРБАМА И АКЦИЈАМА ВОЈВОЂАНСКИХ
ЈЕДИНИЦА¹**

У СРЕМУ, БАНАТУ И БАЧКОЈ

У току читавог фебруара наше сремеке партизанске јединице вршиле су успешне акције на непријатељске гарнизоне, жандармериске станице и колоне. Међу тим акци-

¹ Овај број „Слободне Војводине“ налази се у архиви ПК СКС за Војводину, под бр. 3089.

јама најкрупније су биле борбе у Моровићу, против две непријатељске колоне, од којих је једна успела да продре у место а друга била опкољена. Једна непријатељска колона повукла се у правцу Шида, а друга се извукла из обруча, [^]ји су обе понеле са собом десетак кола мртвих. Поставивши заседу између Илока и Шида код пустаре Иноценц јединице VI бригаде разбиле су две непријатељске патроле, убивши 10, ранивши 6 а заробивши 7 непријатељских војника, а запленили 2 пушкомитраљеза, 2 аутоматске пушке, 30 пушака, 3.000 метака, 72 коња, 73 грла говеда, 200.000 цигарета и доста војничке спреме.

9 марта непријатељ је јаким снагама предузео офанзиву на наше јединице у Босутским шумама. Уз велике губитке по непријатеља офанзива је пропала, само је непријатељ успео да попали неколико босутских села и терорише становништво. У исто време су неке срезове Срема преплавиле немачке и усташке трупе које су одређене да попуне негде неке од великих празнина у оронулим хитлеровским линијама. Те јединице на одмору биле су не само изгладнеле и уморне, него су већ и показивале јасне знаке деморализације. Те јединице одлазе, али може се претпостављати да ће још неке пролазити нашом територијом, уколико се више помиче совјетско-немачки фронт.

У Баиату су швапски и недићевско-дражиновски фашисти вршили блокаде неколико села, но отпор у Банату расте све више, све више нових бораца се јавља, а у самој позадини родољуби су почели да ликвидирају издајнике и шпијуне. Приликом покушаја мобилизације за недићевску војску наши Банаћани показали су велику свест и борбеност. У Панчеву су насилно мобилисани приредили читаве демонстрације, регрути су одбијали да се потпишу као „добровољци“, а пароле против издајница и крвника Недића прихватили су родитељи па и становници града. Неки насилно обучени демонстрирали су чак и у касарни, а многи побегли. Недићевска мобилизација је пропала захваљујући свести банатских родољуба.

У Бачкој су партизани избацили из пшна један воз са немачким трулама. Сукоб између два доскорашња савезника, између два вековна непријатеља наших народа, Мађара и Немаца, словенски антифашисти Бачке и Барање треба да искористе да високо разбукте пламен ослободилачке борбе.

¹¹ Зборник том I, кн>. 8

БР. 70

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 14 АПРИЛА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О БОРБИ У СЕЛУ МОРОВИЋУ¹**

**ШТАБ
VI ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ**

Број: Службено
Дана, 14 априла 1944 г.
Положај

Предмет: Извештај о борби у Моровићу.
Евид. бр. 197

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Дана 13 ов. м. у 5 сати ујутро дошла је једна композиција оклопног воза са 6 оклопних и четири отворена ниска вагона, који су носили три тенка. Оклопни воз на рампи адашевачкој истоварио је тенкове и без задржавања одмах кренуо према Моровићу, док је један остао на рампи. Погрешно обавештен о нашим снагама у Моровићу, непријатељ је имао намеру да изврши упад у место, али је у томе био осујећен, пошто су наше *снате* на време заузеле положаје да би спречиле њихово надирање.

Приликом кретања тенкова по цести испред мостова успели смо да уништимо један тенк, којег су одвукла једна борна кола у правцу оклопног воза, други тенк који је дошао био је оштећен и вршила се оправка од 11 часова до два сата по подне, тако да се једва одвукао до воза. У међувремену непријатељ је тукао стално наше положаје из топова, тако да смо у тој борби имали два лакше рањена друга.

Ми се и даље налазимо у Моровићу, са задатком да спречимо надирање непријатељских снага у месту, јер према непријатељским подацима непријатељ има намеру да поновно уђе у Моровић.

Акције које смо имали у пројекту приступићемо самом извршавању, пгго нас моментано спречава концентрација непријатељских снага на терену Врбања—Дреновци—Стра-

¹ Копија оригинала, писана машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 34—3, к. 212.

цхинди—*Сољанк—Рачиновци*; намере *концентрације непријатељских снага* на томе терену још засада нису нам познате: уједно се врши испитивање. Верујемо да је то због моста који је срушен на Брежници да би имали контролу саме пруге, а уједно и појачање гарнизона јер су били врло слаби пошто се плаше напада. О свим нашим намерама као и променама бићете на време обавештени.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Полит. комесар
Воја Живановић

Зам. команданта, капетан
Милан Јешић

П.С. У самој борби утрошили смо 65 маузерових м[етака] и 16 протутенковских метака.

Цокеј²

БР. 68

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДРУГОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ОД 17 АПРИЛА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О АКЦИЈАМА ОДРЕДА ОД 1 ДО 15 АПРИЛА¹**

**ШТАБ
II. СРЕМСКОГ ОДРЕДА
Н.О.В. и П.О. ВОЈВОДИНЕ**

Број 91/44

17.IV 1944

Евид. бр. 198

Предмет: оперативни извештај.

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Доиставља вам се извештај о извршеним акцијама од стране јединица овог одреда у времену од 1 до 15 о.м. 1944 г.:

Дана 6 о.м. јединице II батаљона овог одреда у јачини од две чете извршиле су напад на непријатељско упориште

* **Воја Живановић-Цокеј**

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторичког института, под бр. 8/5, к. 212.

у селу Ловасу. Исти батаљон том приликом запленио је 10 пушака, од којих су 7 француских и 3 цивилне, 10 коња, 2 седла, 120 кг. шећера, 4 кола са запрегом, 7 пари ципела, као и 7 пари војничких униформи и разни канцелариски материјал. Приликом извођења акције наш батаљон имао је једног мртвог и два рањена друпа.

Дана 8 о.м. извршила је I чета II батаљона претрес села Сота и том приликом заплењено је три пара ципела, 3 пара одела, 7 коња, 2 кола са запрегом.

Дана 8 о.м. извршила је II чета I батаљона упад у место Мартинце и том приликом запленила 4 пара ципела, 1 пар чизама, 400 ком. цигара, 24.910 куна, 2 кожве ташне, 2 шињела, 3 пара униформи, 1 пиштољ „Ефен“ и ухапсила 2 финанси и железничара, који су предани Војном суду за западни Срем на надлежност.

Ноћу између 8 и 9 о.м. извршила је II чета I батаљона заседу на прузи Београд—Загреб, између Кузмина и Кукујеваца, том приликом наишла је непријатељска патрола у јачини од 14 фашиста. Тек када су се фашисти приближили до 20 метара близу наше заседе иста чета је отворила паљбу на непријатеља, који се запаничио и побегао у правцу Кукујеваца. Када су се фашисти повукли у правцу Кукујеваца, те после кратког времена су се вратили опет назад са појачањем од Кузмина и Кукујеваца, али их је иста чета на јуриш одбила. На дати знак трубе чета се у реду и без губитака повукла.

Том приликом убијен је митраљезац фашистичког митраљеза, као и један њихов подофицир. Том приликом пало је нашим друговима у руке један пушкомитраљез са 21 оквиром пуним метака за исти митраљез, 1 пиштољ „Штајер“, 3 офанзивне бомбе, 30 метака за пиштољ и 2 пара војничког одела.

За горе наведено време поред акција које су извршене, вршени су и већи покрети нашег Одредa, а нарочито нашег II батаљона на чијем је сектору било веће кретање непријатељске војске, а исто тако утрошено је времена и на одмор који је био потребан због великих покрета, а који је искоришћен за војно и политичко подизање бораца.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Зам. команданта, капетан
Ј. Матић²

(М.П.)

² Јован Матић-Пишта

БР. 69

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 19 АПРИЛА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О ИЗВРШЕНИМ АКЦИЈАМА¹**

ШТАБ VI. В. Б.

Број: 51/44

Дана 19-IV-44 год.

Положај

Евид. бр. 202

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Предмет: извештај о извршеним
акцијама.

14-IV-44 г. ваш батаљон налазио се у селу Моровићу са задатком обезбеђења истог. У току истог дана рано ујутру око 6 и 30 часова наишла су три непријатељска тенка од правца Шида, до ћуприје на Босуту.

Наше јединице, које су се налазиле на обезбеђењу са противтенковском пушком, уништиле су један тенк док су један оштетиле, који је успео онај друга да одвуче до Адашеваца, где су се натоварили у панцер и отишли су у правцу Шида. Наш батаљон који је водио борбу имао је даа друга лакше рањена.

15. овог месеца исти батаљон поставио је своју једну чету на друму Бошњаци—Врбања са задатком дочекивања непријатељске патроле. Том приликом наишља су цестом Бошњаци—Врбања два домобрана, који су ухваћени и спроведени до овога штаба. Истог дана наишла су кола истим друмом возећи једнога поштанског чиновника и једног немачко-г официра и 1 редбва, који су успели да побегну са оружјем, осим чиновника, који је ухваћен и спроведен овом штабу. Ухваћени су испитани, **пЈшгени**, а војничко одело скинуто. У тој акцији је заплењено и три пара цокула као и 1 пастув.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 11—4, к. 212.

18 овог месеца батаљон се налазио у селу Моровићу на одмору, као и обезбеђењу самог села. Истог дана наишла су два тенка од правца Шида, који су дошли до моста на Босуту. Диверзантска група ове бригаде је 17 овог месеца поставила нагазне минае на цести испред самог моста. Тенкови су наишли око 16 и 30 часова, први тенк је нагазио на мину и потпуно је уништен, док се други вратио у правцу откуд је дошао и за непуних 30 минута повратио се натраг, где је успео, помоћу дима, оштећени тенк да закачи и одвуче у правцу Шида. Од уништеног тенка, на цести остало је: ланац (гусеница), један точак и једна осовина, које смо бацили у Босут. У тој борби нисмо имали губитака.

Истог дана, око 18 и 30 часова, пола јединице се налазило на положају док је друга пол.[овина] била постројена за вечеру, тога момента дошао је пругом Шид—Адашевци панцер, који је отворио артилериску брзу паљбу на сам Моровић и то у улици где су се наше снаге налазиле, где је имао успешне поготке, који нам је нанео штете. Два друга су рањена и једна другарица, од којих је 1 друг умро.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Полкомесар
В.[оја] Живановић

Зам. команданта, капетан
Милан Јешић

Број 33/44
25.IV.44

БР. 70

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДРУГОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
Д 21 АПРИЛА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О ИЗВРШЕНИМ АКЦИЈАМА¹**

Евид. бр. 203, 204, 205

ШТАБ

ц СРЕМСКОГ ПАРТИЗАНСКОГ ОДРЕДА

Број: Службено
Дана, 21 априла 1944 г.
Положај

Предмет: Извештај

ГЛАВНОМ ШТАБУ Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ

Положај

Дана 16 априла 1944 год. на сектору Семберије непријатељ је довукао на десну обалу реке Саве 4 топа већег калибра и њима тукао следећа села: Грк [Вишњићево], Босут и Срем.[ску] Рачу.

У току ноћи између 16 и 17 IV. ов. г. тучена су иста села, док је у зору 17. IV. ов. г. једна јача колона непријатељских војника око 200, ишла од Кузмина у правцу села Босута. У Босуту се налазила наша I чета I батаљона, која је примила борбу, а која је трајала од 4 часа изјутра па до 10 сати до подне, а доцније се повукла на нове положаје јер је непријатељ тукао како артиљеријом из Босне тако и бацачима са цесте Кузмин—Босут.

По уласку непријатеља у Босут непријатељ је запалио већи број кућа. Исто тако и по доласку у Срем.[ску] Рачу је запалио већи број кућа.

Истог дана у Моровић су дошла два тенка са којима је водила борбу наша VI Војвођанска бригада, који нису успеда пређу преко моста. У тој борби је учествовало и наше протутенковско одељење. У истој борби онеспособљен је један тенк.

У ноћи између 17 и 18 ов.мес. издали смо операциску заповест у којој је обухваћено следеће:

¹ Копија оригинала, писана машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 34—3, к. 212.

I чета I батаљона имала је задатак да изврши напад на непријатеља у Срем. Рачи, а пошто је иста имала у саставу и Пограничну чету којој је од страгае Штаба батаљона стављено у задатак да нападне село Босут.

II чета истога батаљона добила је задатак да нападне на село Ђелетовце, где је имала разоружати 20 домобрана који су служили као сеоска стража. У међувремену се изменила ситуација те је тако отпао напад на Ђелетовце, из разлога што је непријатељ блокирао гролозе Бачинци, Адашевци, и на свим местима односно каналима где се морало прећи постављао је објавнице, које су имале задатак као неке заседе да прршуцају на наше курире или колону, исто тако је између Адашеваца и М. Вашице као и М. Вахпице и Илинаца и Илинаца и Нијемаца. У самим поменутим местима се налазило по две до три [стотине], па и до 400 војника непријатељских.

Чланови Штаба I батаљона су одгодили ту акцију [на] Ђелетовце, али су предузели акцију на Илинце, јер се у самим Илшшима налазио најмањи број непријатељских војника, њих око 100.

Акција на Илинце отпочела је у ноћи око 10 часова, која се завршила врло брзо, јер је наша чета успела да брзо продре до унутрашњости самога села тако да им разбије организовање отпора.

У тој акцији је заплена једна радио-станица, јед пушка „маузерка“, два пиштола, око 2000 метака „маузерових“, као и 10 ћебади, 4 пара комплетна одела, око 4 конзерви и низ других војничких ствари, као ранчеви, торбице, чутурице итд. У тој борби је заробљено два подофицира док их је осам рањено, међу њима и два официра.

Исте ноћи наш II батаљон добио је задатак да спроведе радионицу економског отсека и људство Команде места бр. 5² за Фрушку Гору, и да се задржи на своме сектору одакле би вршио акције на непријатељска упоришта.

Приликом доласка близу пруге нашега батаљона био је примећен од стране непријатеља те му је приређена заседа на 1 и по км. од пруге, на местима горе поменутим, између Кукујеваца и Бачинаца.

Наш II батаљон успео је да разбије заседу на јуриш, али по доласку до пруге дочекао их је оклопни воз, који је отворио брзу паљбу на нашу колону, коју је приметио помоћу својих рефлектора. У тој борби на јуриш успело је да се пребаци чело колоне у јачини око 70 другога међу којима

¹ Команда места Шид

е био заменик комесара одреда друг „Велики“³ друг „Фрања“⁴ као и друг „Трива“⁵, остали део колоне се могао вратити услед јаке митраљеске ватре из панцера и пешадије запосела пругу, јер су исти располагали са поста аутоматског оружја. У тој борби изгубљено је 4 друга, које су фашисти донели у село Бачинце и где су и сахрањени.

Напомена: У истој колони се налазило и људство које је избегло из Семберије, које је прикључено нашем одреду. У истој борби је изгубило везу протутенковско одељење које се још до данас није јавило, али постоји вероватноћа да су се негде склонили и чекају могућност да нам се јаве.

По доласку горе поменута колона која се пробила преко пруге напала је усташе у селу Нештину, али (акција није успела, о којој ћемо вам доцније јавити.

У ноћи између 18 и 19 окт. м. издана је заповест поновно батаљону да се пребаци на раније одређена места и да исти спроведе људство које је раније одређено, сем избеглица из Босне. На правцу којим је кренуо наш II батаљон односно између М. Вашице и Илинаца наишао је опет на заседу која је исто на јуриш разбијена где је убијен један непријатељски војник, заробљена једва пушка и спрема његава. Батаљон је продужио даље преко пруге, затим преко цесте Шид—Товарник, али при самом прелазу цесте наишао је поново оклопни воз који нас није приметио, а доцније и 4 камиона војске, који су ишли у правцу од Товарника у правцу Шида. Са II батаљоном прешао је командант овога одреда, као и комесар одреда и одредски санитет, као и интендантура и II чета I батаљона.

По доласку на ове просторије затекли смо једну чету VI Војвођанске бригаде коју смо ставили под команду овога одреда, а чета нашег I батаљона остала је у Босутским шумама, односно I чета I батаљона.

Штаб одреда се налази у шуми код села Визића које ћете наћи преко одбора истог села.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОВОДА НАРОДУ!

Полит. комесар
Г. Васић⁶

Командант, поручник
Корица Милан

³ Дамјан Петковић-Велики

⁴ Стеван Дороњски-Фрања

⁵ Миливоје Савић-Трива

⁶ Георгије Васић-Станко

ПИСМО ГЛАВНОГ НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКОГ ОДБОРА ВОЈВОДИНЕ ОД 23 АПРИЛА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ О ПОТРЕБИ ВЕЋЕ САРАДЊЕ ВОЈНИХ ЈЕДИНИЦА СА ОРГАНИМА НАРОДНЕ ВЛАСТИ¹

**ГЛАВНИ
НАРОДНО-ОСЛОБ. ОДБОР
ВОЈВОДИНЕ**

23. априла 1944 год.

ГЛАВНОМ ШТАБУ НАРОДНО-ОСЛОБ. ВОЈСКЕ И ПАРТ.
ОДРЕДА ВОЈВОДИНЕ

Драги другови,

Овим желимо вас обавестити о делатности овога одбора и да изменимо мисли по појединим питањима за која сматрамо да је потребна обострана сарадња, за њихово сређивање и правилно решавање и то:

I. Да би одговорили задацима које пред нас ставља АВНОЈ и Национални комитет, као и да би спровели у живот одлуке, уредбе и решења њихова, формиран је Главни народно-ослободилачки одбор Војводине, а његов извршни орган је *Извршни одбор ГНООВ*. Рад је подељен на отсеке, и то:

- 1) снабдевање војске,
- 2) управни и судски,
- 3) просветни и политичко пропагандни,
- 4) народне привреде, шума и руда, и
- 5) народног здравља и социјалне политике.

Према томе они ће вршити организацију народне демократске власти, а за сва питања из области грађанске управе биће тумач и решавање ГНООВ, или, према овлашћењу, Извршни одбор и поједини отсеци. Вас молимо да се по појединим заједничким питањима, а нарочито питањима. Народно-ослободилачке борбе и јачања Народно-ослободилачког покрета, на њих обраћате.

II. О годишњем успеху народно-ослободилачких одбора, уз помоћ масовних организација УСАОЈ-а и АФЖ-а на са-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторијског института, под бр. 15—4, к. 212.

бирној акцији у материјалу и новцу за нашу војску, мишо зам: послали извештај. Ту није урачугато оно што су поједини одбори сакупили и непосредно предали војсци, лето тако нису урачунате сабране намирнице и материјал кз Јсампање АФЖ-а и УСАОЈ-а, као ни оно што наш карод даје својој војсци при смештају у месту непосредно.

III. Према директиви Националног комитета ми смо дали упутства подручним НОО-а да формирају привредне комисије, које имају задатак да организују колективну обраду напуштене земље у корист *НОФ-а* а за нашу војску, уз активно учешће у раду масовних организација.

У овом потхвату потребна нам је помоћ и наше војске. Зато вас *молимо* да нашим радним јединицама *ставктева* расположење слободно људство за рад у моби, као итеглећу стоку, а нарочито у босутском крају где је становштво страдало, не би ли тако колико толико олакшали обраду земље опљачканим и попаљеним селима. У жтом случају потребно је да забраните свим војним јединицама, курирцима и појединцима употребу и мобилизацију коња, волова, кола итд. све док траје сетва и у току жетве. Изузетак учините за рањенике, болеснике и курире на дужој стази, којишрају бити снабдевени специјалним дозволама за употребу превозних средстава.

IV. За безбедност позадине месни НОО-и постављају у селима на улазу месне страже, које имају задатак да контролишу сва лица која долазе и одлазе, да се у села неби увлачили шпијуни, да село непријатељ не би изненада кирао, да спречава шверц животних намирница итд. Ту дужност врше по дану омладина и нарочито жене, а школуди.

Овим нашим стражама у савееном вршењу њихове дужности доста пута отежавају и чине сметње курири, војвци па и поједине војне старешине, вређајући их погрднимречима и псовкама. Омиљени су им одговори на тражењелегитимација: „Оружје је моја легитимација“. Или: „Иди ти У Босну па тамо тражи легитимацију, а не ту да се правиш важан" и слично.

Молимо вас у интересу службе безбедности да наредите свима вашим јединицама, подручним установама и кван-Дама да се на захтев месних стража морају легитимисати. У случају да наиђу да се когод *против* стражи и не\$?да легитимише, био то војник- или грађанско лице, треба ^{се}ваши војници да интервенишу у корист страже.

V. *Културно просветни и политичко пропагандни рад* народно-ослободилачких одбора и војске треба да буде усклађен и да се успостави пуна сарадња. Ми имамо своја два листа — „Слободну Војводину“ и „Истину“. Преко ових наших органа апеловали смо на одговорне руководиоце и установе да помогну својом сарадњом и да преко њих што чешће обавештавају нашу јавност о животу и борби коју води наша војска.

Исто тако, војска је организовала митинге и културне приредбе у селима, не тражећи сарадњу НОО-а и масовних организација. Такве приредбе нису могле манифестовати потребно јединство фронта и позадине, и оне су биле колико корисне толико и штетне.

У интересу успешније културно-просветне и политичко-пропагандне сарадње народно-ослободилачких одбора и војске потребно је: да своме односном отсеку ставите у задатак да организује сарадњу у нашој штампи, да све приредбе, јавне скупове и манифестације, као и све врсте политичко-пропагандног рада изводе по могућности у заједници са НОО-а. Молимо да од својих издања листова, летака итд. пошаљете по један примерак нама. Ми ћемо са своје стране, ради обавештења и упознавања нашега рада, сва наша јавна издања, директиве и друго слати вама.

VI. *Судска сарадња* војних и народних судова неопходно је потребна, па би требало и вашем отсеку да укажете на ту потребу.

VII. *Инвалидско питање* код нас још није добило правилно решење. Нашем старању, да наши борци који се враћају из војске као инвалиди и болесни осете другарску и братску топлину наше позадине, потребна је помоћ и војске. Њима је потребно омогућити равноправни и пуни културно-просветни и политички живот, којим живи и наша позадина, уздизати и оспособљавати их као слободне грађане у слободној земљи и припремити их за нове лозиве у животу, уколико су онеспособљени за досадашњи.

У извршењу овога задатка имамо више сметњи, као нпр.: добар део инвалида и болесника када се врати у село заузима негативан и критичерски став према раду НОО-а и масовних организација. НОО-ма упућују се на старање и сви други странци, који нису служили у нашој војсци, а који су на поновном комисиском прегледу проглашени на неспособне и враћени у позадину. Међу њима, догађа се, да нам долазе страни, непознати, туђи и непријателски елементи, па и шпијуни.

Један од разлога критизерског става појединих наших Инвалида и болесника јесте, што су они недовољно обавештени и упознати о настојању нашег највишег политичког тела, Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије, на изградњи нове народне и демократске државне заднице и што нису довољно упознати са радом и задацима Националног комитета као извршног органа народно-демократске власти, и дужности његових подручних органа народно-ослободилачких одбора. Наше борце треба упознати с корисном и значајном улогом коју су у Народно-ослободилачкој борби одиграле наше масовне организације.

Команде које отпунгају или распоређују инвалиде и болеснике треба да траже од њихових једрица карактеристике и да их пошаљу надлежним ОНОО-а код којих се они налазе на старању. За оне који нису били борци наше војске и који су на поновној комисији отпуштени, треба да пошаљу обавештајне податке којима располажу надлежним ОНООа.

VIII. Наши НОО-и имају доста труда око збрињавања и исхране избеглица и погорелаца, нарочито у пострадалим крајевима, па вас молимо да подручним командама дате упутства да са њима сарађују и учествују у томе раду.

IX. *Здравствена служба* за чување народног здравља у нашој позадини врло је слаба, а помоћ војног санитета недовољна. Зато вас молимо да нас у решавању овога питања помогнете. Засада нам је потребно да на ваш болнички течај примите по неколико слушалаца које ћемо ми упутити, а који треба да служе за потребе народа. Затим да омогућите војним лекарима да указују што више лекарске помоћи народу, да нам помогну на сузбијању заразних болести итд.

X. *По мобилизационом питању* сматрамо¹ да би наши срески и окружни НОО требали да буду боље обавештени ради самог старања о његовом политичком успеху. Потребно је да позадинске власти буду обавештене о спровођењу мобилизације. Досада се само месним НОО-а наређивало да се позову и доведу одређена лица. Затим примећујемо да се код^{по} Јединих случајева неправилно приступило мобилизационом раду, нпр. у Стејановцима. Затим неовлашћено и противзаконито се поступило када је вршена мобилизација другарица за болнички течај (пример Бешеново), као и мобилизација другарица за радну службу, коју спроводи Саво Пе-

тровић.² Ниједном законском одредбом, уредбом или наређењем Врховног штаба нису жене проглашене војним обвезницима.

У вези са овим питањем, молимо вас да својим подручним органима дате упутства, да приликом спровођења мобилизације извеее надлежне окружне НОО-е и да их позову да пошљу у комисију своје претставнике у одређено место. Најбоље је да се мобилизација другарица за болничке течајеве врши преко АФЖ-а на добровољној основи. Радове на шивењу рубља у војним радионицама треба да уступе АФЖ-у. Ако АФЖ не би могао да одговори постављеном задатку, обратите се овом одбору за заједничко решавање тога питања.

XI. Вашим актом бр. 7/44 од 9.IV. и Команде подручја актом бр. 28/44 од 10. IV. ви сте друга Обрада Јурипгића-Мику поставили за референта. Како је именовани друг већ раније стављен нама на расположење и од наше стране додељена му функција у ОНОО-у, а пошто немамо погодног друга да га замени, то вас молимо да за вашу потребу нађете друго лице.

Другарски поздрав

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За секретара
Божа³

Претседник
Коста⁴

Број 38/44
27. IV. 44

² Као Недићев агент, осуђен од Војног суда на смрт стрељањем.

³ Лука Мркшић-Божа. Октобра 1943 године у Срему је створен Иницијативни одбор, претворен новембра исте године у Покрајински народноослободилачки одбор Војводине. Одбор је имао четири члана: Николу Груловића, Јована Поповића, др Славка Кузмановића и Луку Мркшића. Марта 1944 године Покрајински НО одбор се проширује кооптирањем нових чланова и добија назив: Главни народноослободилачки одбор Војводине. Одмах се конституисао и поделио послове: Груловић је био претседник и водио је унутрашње послове и финансије; Поповић — секретар и задужен за просвету; Мркшић — члан Одбора и вршилац дужности секретара, јер је Поповић и даље остао на раду у редакцији „Слободне Војводине“; Александар Шевич, члан Одбора, био је задужен за привредне послове, а Кузмановић за правосуђе.

⁴ Никола Груловић-Коста

БР.57

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 27 АПРИЈА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
НОЈВОДИНЕ О БОРБАМА У БОСУТСКИМ ШУМАМА 21
И 23 АПРИЛА¹**

ШТАБ VI. В. Б.
Број: 52/44
Дана 27-1У-44 год.
Положај
Евид. Бр. 209, 210

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Достављамо извештај о борбама које смо имали у Босутским шумама 21 и 23-1У-44 године.

Из извештаја којег смо вам раније доставили² могли сте видети да је непријатељ покушавао у три напада са тенковском колоном да заузме Моровић.

Покушаји су били узалудни, непријатељ је имао следеће губитке: 2 тенка уништена и један оштећен. Један тенк потпуно је уништен, пошто смо гусенице и неколико осовина бацили у Босут. Видевши нашу упорност банда је довукла панцер, који је стално тукао наше положаје у сва три напада.

После трећег напада напустили смо Моровић и логорили смо на старом навозу Студве.

За време ових напада на Моровић имали смо следеће губитке: један погинуо и 4 лакше рањена, и то сви од артиљерије.

Пошто су непријатељске снаге потиснуте из Семберије од стране наших дивизија, непријатељ је био приморан да баци око 3.000 војника на сектор: Босут, Грк, Рача, Моровић, Адашевци, Вашица, Липовац, Илинци и Батровци да би омогућио пребацивање рањеника преко Босуца цетом за Кузмин.

II Сремски одред напустио је свој терен и ако смо били против такве одлуке с обзиром на растреситост непријатељских снага, и постојала је могућност да заплитимо села и позадину на овоме терену. Уједно овде се налазило око

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 1/5, к. 212.

* Види док. бр. 69.

140 избеглица и теренских радника из Семберије и приликом напуштања свога терена на коме је остала свега једна чета без икаквих обавештења о непријатељским снагама била је приморана да се пасивизира. Избеглице и теренски радници препуштени су сами себи, питајући их ко хоће може да иде са њима, а ко неће нека остане на терену.

Налазећи се у врло неповољном положају били смо приморани, да ставимо ту чету под своју*команду, а избеглице и теренске раднике под своју заштиту. У току 21 овог месеца непријатељ је кренуо из правца Моровића, Батроваца и Липовца у правцу Студве у намери да прочисти тај терен пошто је добио податке да на овоме терену нема наших снага. Ми смо се налазили са две чете овога батаљона покрај старог навоза Студве, а претходно смо упутили једну чету, да сачека непријатељске снаге, које се крећу: Илбк—Шид и Илок—Ердевик, ова чета добила је задатак пре концентрације непријатељских снага. За време логоровања у шуми избацили смо заседе, од горе поменутих праваца. Заседе према Моровићу и Липовцу имале су борбу са непријатељем пре него што је ушао у шуму. Колона која се кретала од Моровића била је враћена на првобитне положаје и осујећена је у намери да уђе у шуму. Непријатељ је имао 4 мртва. Колона која се кретала од Батроваца и Липовца у јачини од 200 до 250, успела је да дође до старог навоза на Студви и да се састане са колоном која је требала да дође од Моровића. Да би заштитили избеглице и теренске раднике били смо приморани да примимо борбу и скренемо пажњу на своје снаге. Борба је примљена у јачини једног вода без аутоматског оружја. Ток борбе трајао је око 30 минута. Непријатељ је имао следеће губитке: 4 мртва и 6 рањених. Наши губици износе: један мртав. Непријатељ је ипак успео да се пробије до Моровића. За време борбе утروшено је 150 мет.

Дана 22 овог месеца задржали смо се у истом логору избацивши извиђачка одељења на ивице пгуме. За то време непријатељ је у току дана ишао колоном до Јабучја и Босутске станице „чистећи терен од партизана“.

Дана 23 овог месеца непријатељ је концентрисао све своје снаге у Моровићу, за то време уједно се налазио и панцер у непосредној близини села са 6 хаубица. Концентрација била је поново уперена на чишћење терена, којим су прошли 21 овог месеца. Јачина непријатељских снага износила је 800—1000 војника. Извиђачка одељења, која су била истурена на ивицама шуме, приметилa су око 9 часова ко-

у која се кретала од правца Моровића и благовремено
л₃вестила овај штаб. Обе чете које су се налазиле у логору,
и три аутоматска оружја заузеле су одређене положаје и
пихватиле борбу са непријатељем. У силном налету наше
наге успеле су да поколебају непријатељски стрељачки
трој, који је почео да се предаје. Али бројчано надмоћнији
непријатељ успео је да се прибере и поврати своје првобитне
положаје. Маневар од стране наших чета био је потпуно
успешан с обзиром на непријатељско тешко оружје, мино-
бацаче и хаубице као и аутоматско оружје. Борба је тра-
•ала 2—3 часа. У тој борби успели смо да заробимо: један
тешки митраљез са 4000 метака, који је поново за време
борбе повраћен; једна тромблонска пушка са 9 тромблona и
маузер" пушка са 250 метака као и резервни хладник од
тешког митраљеза, који се налази у јединици. За то време
борбе непријатељ није успео да дође до логора и био је при-
моран да се свим својим снагама врати у Моровић.

Губици непријатеља износе: 11 мртвих и 30 рањеника.
Наши губици: 5 рањених, од којих су 2 теже рањена.

Непријат. [ељска] артиљерија која је непрекидно тукла
положаје, леву и десну обалу Студве где се налазила ко-
мора, избеглице и теренски радници, успела је да убије два
друга и то: комесара батаљона из Семберије,³ телефонисту
при Команди места бр. V.⁴ Том приликом теже је рањен и
дивизиски курир друг Обрад, који се налазио на допусту.
За време борбе утрошено је 682 метка.

Нису нам биле намере да уопште примамо борбу са не-
пријатељем, али у питању је била заштита избеглица и те-
ренских радника, које нисмо могли упутити од себе пошто
нисмо имали везе са четом II Сремског одреда, као ни пре-
глед гарнизона око Гуње. После тих борби сазнали смо пу-
тем патрола да је терен према Јамени и Страшинцима, Со-
љани потпуно чист, где смо одмах на тај терен упутили не-
наоружано људство под командом друга Ђорђа, команданта
Мајевичког одреда.⁵ Теренски радници и избеглице из Сем-
берије успели су у току 25 овог месеца да се пребаце за
Восну.

Ситуација на овоме терену потпуно је чиста, неприја-
тељ је своје снаге повукао у Шид. Ми се налазимо на Му-
шидском салашу: Чета II Сремског одреда смештена је
У Рачи. Команда места V на Босутској станици. Везу одр-
жавамо чврсто преко Моровића.

³ Филип Глигоровић, комесар батаљона Мајевичког НОП одреда

⁴ Команда места Шид

⁵ Ђорђе Ђојић

Овог момента стигли су курири од чете која се налази у Фрушкој Гори са следећим извештајем: чета је два пута успела да запоседне друмове: Илок—Шид, Илок—Ердевик; али издаја је постојала од стране сељака из Сота тако да непријатељ није наишао. У Прњавору код Прибрше Главе заробили су 10 пари одела и радио-апарат. На захтев меппгана из Нештина чета у заједници са четом II Сремског одреда извршила је напад на 100 усташа, који су дошли да пљачкају село. Непријатељ би био протеран да се није чета II Сремског одреда повукла са положаја и својим повлачењем успела је да омогући непријатељу да изврши напад са леђа нашој чети, која је била такорећи опкољена.

Чета је ипак успела да се извуче из места, али су јој нанесени губици и то: 2 мртва и један рањен, а издајом једне жене фашисти су успели да ухвате болничарку те чете, која је била остала код рањеника, али рањеник је успео да се извуче. У тој уличној борби фашисти су имали 10 мртвих.

Напомена: Приликом преласка из Фрушке Горе на терен II Сремског одреда извршене су следеће акције за 30 дана и то: сачекивање непријатељских патрола, које су се кретале пругом Кузмин—Илача. Сачекивањем тих патрола онемогућили смо непријатељу да 15 дана потпуно контролише пругу. Бачен је мост на Брежници, који се је налазио на прузи Винковци—Брчко, тако да је саобраћај био прекинут 10 дана у моменту када су већ почеле да се извлаче непријатељске снаге из Босне. Такође сачекивањем непријатељских патрола на друму Бошњаци—Врбања онемогућили смо непријатељу пролаз с малим снагама. Приликом борбе око Моровића уништили смо 2 тенка и 1 оштетили. О борбама у Босутским шумама као и чете која се налази у Фрушкој Гори наведено је у извештају, а и остале горе поменуте акције поднесене су писменим путем.

До борби у Босутским шумама успели смо да убијемо 18 фашиста. У борбама у Босутским шумама убијено је у офанзиви 29 фашиста (ту је урачунато и 10 усташа, које је убила чета у Фрушкој Гори) и 36 рањених фашиста. Укупни непријатељски губици за 30 дана износе: *47 мртвих бандита и 36 рањених.*

Наши губици за 30 дана: 4 погинула, 10 рањених и 1 ухваћена другарица.

Извештаје о вршењу акција нисмо могли раније доставити пошто нисмо имали довољних података. За време на-

цег боравка на овоме терену обавештајна служба потпуно
• подбацила, такођећи равна нули. Све што смо успели да
сазнамо то је учињено преко патрола.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар
Боја Живановић

Зам. команданта, калетан
Милан Јепгаћ

БР. 73

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ОД 28 АПРИЛА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О ИЗВРШЕНИМ АКЦИЈАМА¹**

ШТАБ

I. СРЕМ. ОДРЕДА

Број 148 1944 г.

28.ГУ.1944 г.

Положај

Евид. бр. 213, 215, 216

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Извештај о акцијама

Ноћу између 24 и 25. IV. о.г. једна петорка II батаљона овог одреда извршила је акцију на броду „Триглав“ који се налазио код „Шест топола“ под Београдом и том приликом запленила: 19 ћебади, 2 железничке бунде, 1 кишну кабиницу, 1 совјетску оригинал заставу са српом и чекићем и још неке ситне ствари. Брод није потопљен, али је наређено једној чети I батаљона да га одмах потопи и о томе поднесе извештај.

Ноћу између 24 и 25. VI. о.г. I чета II батаљона овог одреда извршила је претрес салаша Рудолфа Тајса и том приликом ухватила и самот Тајса који је био познати зликовац

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 17—4, к. 212.

и организатор акција на наша села Јаково и Бољевци, а који је крив за задња убиства у Јакову. Том приликом запленио је 5 пари одела, шаторско крило, 3 кутије ексера, 56 ком. електричних сијалица, 24 штранге за амове, 3 гуме од аута, 1 бормашина, 1 бицикл, 910 кг. нафте, 250 кг. чистог олаја, 5 лит. бензина, 3 коња, 1 кола, 4 ком. свиња, 9 ком. говеда, 2 телета, 3 радио-апарата и много других ситница. Рањен командир вода Србијанац.

Тајс је по саслушању, пошто је признао учињена дела, ликвидираан.

Дана 25. IV. о.г. једна тројка II чете II батаљона овог одреда извршила је у бечменском атару мању акцију ухвативши на орању Роберта Сорга, познатог зликовца из Бечмена који је са собом имао нову „Маузер“ пушку са 50 метака (зрна од метака била су сасечена да би имала јаче разорно дејство). По саслушању на коме је признао да је учествовао у реакцијама у Прогару и другим селима, ухапшени је ликвидираан. Том приликом запленио је горе наведена пушка са метцима.

25. IV. о.г. заменик комесара и водник „Шиља“ IV чете II батаљона овог одреда обилазили су насипом поред Саве између Јакова и јаковачке пумпе стражу и том приликом сачекали су их у заседи 3 немачка војника (још није проверено да ли су били четници или немачки војници, али су били обучени у немачко одело. Имали су 1 митраљету, 2 пушке и пиштољ), пустили их на саму цев, похватили и разоружали. После тога метнули су их у чамац и наредили им да веслају, а они су седели у чамцу и пошли у правцу Србије. У међувремену другови „Пека“ и „Шиља“ погледом су се споразумели и истовремено сваки по једног фашисту бацили у воду, док је трећи фашиста из пиштоља опалио метак у водника „Шиљу“ који је погршуо. Друг „Пека“ искочио из чамца и испливао натраг на обалу.

Ноћу између 25 и 26. IV. о.г. једна десетина III чете нашег II батаљона запленила је од месних петокOLONаша у Кленку 8 коња, које је предала команди места Рума.

Ноћу између 26 и 27. IV. о.г. једна десетина II чете нашег II баталзона извршила је претрес неколико фашистичких кућа у селу Добановцима. Још раније је сазнала да се код једне куће налазе 3 фашистичка војника на отсуству. Том приликом наши борци су заробили Мандал Мирка, Мандал Ранка, Крајчи Ђуру и Агарски Ранка, сва тројица² војници

² У документу је погрешно написано, а треба да стоји: четворица.

цепријатељске војске. Истом приликом је заплењено: 4 кола са прибором, 2 кола, 2 пара цивилних одела, 1 пар дигела, 1 цепни сат, 1 цивилни капут, 3 ћебета, 1 пушка, 4 пара војничког одела и других ситних ствари.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар
Лазар Љубинковић

(М. П.)

Зам. команданта
(отсутан)

БР. 74

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДРУГОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ОД 28 АПРИЛА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О АКЦИЈАМА ПРВОГ БАТАЉОНА ОД 16
ДО 25 АПРИЛА¹**

**ШТАБ
II СРЕМСКОГ ПАРТИЗАНСКОГ ОДРЕДА**

Број
Дана, 28 априла 1944. г.

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Доставља вам се препис извештаја Штаба I батаљона о извршеним акцијама у времену од 16 до 25 априла 1944. г.

Дана 17 о.м. ујутру око 6.30 сати кренула је једна фашистичка колона од Кузмива према Босуту. Наша патрола извидница која се срела са истима на пола пута између Вртића и Босута припуцала је и повукла се у село, на мост на реци Босуту.

I чета нашег батаљона која се налазила у Босуту заузела је положај на мосту и у кућама поред Босута, те тако дочекала колону фашиста која је била у јачини од 150—200 Бојника.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 16—4, к. 212.

Борба се водила око 3 сата, те смо се после тога морали повући, јер нас је непријатељ тукао јаком минобацачком и митраљеском ватром.

Непријатељ је располагао са 2 тешка бацача, 3—4 „шарца“ и неколико п.[ушко] митраљеза, као и пикаваца.

Том приликом рањен је један друг.

Тада смо се повукли у реду до шуме, тј. до босутске станице, где смо запосели пругу и бару Јаруге, а са патролом испитивали стање у Грку [Вишњићеву], Босуту и Ср.[емској] Рачи и насип, као и Саву са обе стране.

Ноћу између 17 и 18 о.м. I чета нашег батаљона извршила је демонстративно испитивање села Ср. Рача, тј..] испитивање непријатељских снага у месту. Наша чета је припуцала на село, али пошто из села нисмо добили ни-} какву митраљеску, нити пушчану ватру, наше патроле су ушле у село у коме се фашисти нису налазили.

Исте ноћи један вод теренске чете извршио је такође испитивање непријатељских снага у селу Босуту. Вод који је стигао под село заупуцао је, али фашисти нису ватром одговорили, док су наше патроле установиле да се они налазе у селу, а чула се вика, лупа и видело се где су палили куће.

Истог дана, тј. 16. IV. око 3 сата по подне, почела је да туче артиљерија са насипа од Босанске Раче. Наша јединица се налазила у Босуту. Ватра је трајала до увече око 10 сати, кад је почео са гранатама рушити куће.

17. о.м. када су фашисти напали на село Босут у исто време добијала се ватра артиљериска са истог места у оело у околицу Грку [Вишњићева], Боеута и Ср. Раче.

18. о.м. пребацивала је артиљерија преко нашег положаја и добацивала у село Грк и тукла у шуму око Раче и Босута. Ватра је трајала од 8—10 сати, тукли су по шуми око Раче и преко Босута око Грка.

19 о.м. око 2 сата наишла је патрола фашистичка у јачини 30 Шваба где их је наш I вод I чете дочекао код моста нза Јаругама. Исте су се разбиле и после кратког времена почела је артиљерија да туче баш на тај пблжај те се наши тог момента повукли са тог положаја, а доцније опет заузели исти положај.

Током ноћи стално је тукла артиљерија по прузи од Ср. Раче до Грка.

20 о.м. прешли смо са пруге на Лисник, али смо и даље имали патроле на прузи и испитивали стање у селима Грк, Босут и Рача.

БР. 75

**„ВОЈВОДИНА у НАРОДНОМ УСТАНКУ" — ЧЛАНАК
ЈОВАНА ВЕСЕЛИНОВА, ОБЈАВЉЕН У „НАШОЈ БОР-
БИ", БРОЈ 24 ОД МАЈА 1944 ГОДИНЕ¹**

ВОЈВОДИНА У НАРОДНОМ УСТАНКУ

Када смо прошле године славили свој велики празник 1 мај, били смо радосни, јер смо могли да кажемо да смо и ми знатно допринели Народно-ослободилачкој борби, која се води широм наше земље. Радовали смо се што је у то време већ била формирана наша Прва војвођанска бригада и што смо имали јак партизански одред у Срему. Наш Одред и наша Бригада били су тада познати због низа успешних акција које су извели. А сада можемо бити још поноснији. Народни устанак, који се 1942 и 1943 у великој мери развио у Срему, постепено је почео да се шири и у Банату и Бачкој. Устанак захвата све шире народне масе, стално расту наше војне јединице. Данас имамо шест војвођанских бригада и четири партизанска одреда. У свима областима наше покрајине ничу и учвршћују ое народно-ослободилачке организације.

Борба нашег народа у Војводини у протеклој години није за потцењивање. Од прошлог 1 маја до данас, више од 10.000 Војвођана ступило је у наше славне војвођанске бригаде и одреде. Само наши борци у Срему уништили су до 600 вагона непријатељског жита. У Бачкој и Срему спаљено је преко 2000 вагона кудеље и румска кудељара. На стотину непријатељских возова бачено је у ваздух. Побито је десетине хиљаде непријатељских војника и официра. У Срему данас имамо око 60 села из којих је протерана фашистичка власт. Наши бачкобарањски и јужнобанатски одреди показали су приличну активност. У Банату је спаљено неколико непријатељских силоса пуних жита, разоружано је неколико жандармериских станица. Наши борци у Бачкој спалили су око 1500 вагона кудеље, бацили у ваздух 3 воза и извели више ситних акција. Кад говоримо о партизанском ратовању у Војводини, треба истаћи да се код нас борбе воде углавном по равном терену, чиме је доказано да се партизани могу одржати и бити активни не само у плани-

¹ Означени број „Наше борбе" налази се у архиви ПК СКС за Војводину, под бр. 851.

цама него и у равници. За то нам најбољи пример пружају наши јуначки сремски партизани. Децембра прошле године, када је поље било потпуно голо, избачена су из шина 24 швапска воза са ратним материјалом и трупима. Јануара месеца ове године објавио је Главни штаб Војводине, да су сремски одреди извели 50 разних акција. За тај један месец бачено је у ваздух 9 непријатељских возова, убијено је 195 непријатељских војника и официра, заплећене 83 пушке, 2 тешка и 5 пушкомитраљеза, 78 коња, 33 говечета, итд.

А кад овим акцијама војвођанских партизана додамо још и велике победе које су однеле наше бригаде које се боре у Источној Босни, онда постаје још очигледнији велики допринос Војвођана у борби за ослобођење наше домовине и нову Југославију. Војвођани у Босни разбили су неколико јаких непријатељских офанзива на Источну Босну, уништили су издајничка гнезда четника краља Петра и Драже Михаиловића, побили на стотине усташа и Шваба, запленили огромну количину ратног материјала и држе у својим рукама велики део Источне Босне. Маршал Југославије, наш друг Тито, већ неколико пута је похвалио Војвођане изразивши своје признање њиховом јуначком држању у борбама.

Народно-ослободилачки покрет постигао је у Војводини и лепе политичке успехе. Народно-ослободилачки одбори постали су важан фактор у народној борби и они свакодневно ничу по Банату и Бачкој. Војводина је добила и свој највиши политички орган — Главни народно-ослободилачки одбор Војводине. У Срему је учвршћена народна власт у местима из којих је протерана окупаторска и усташка власт. Око ових органа народне власти окупили су се сви поштени родољуби и антифашисти, створено је јединство словенских народа у борби против страних освајача и домаћих издајника. Народ све смелије ступа у борбу за нову, народну, демократску федеративну Југославију, у којој ће наша Војводина добити широку аутономију и самоуправу. Народ у позадини свестрано потпомаже своје борце храном, одећом, обавештењима итд.

Па ипак, наша Војводина још није дала овој великој борби све што треба и мора дати. Банат и Бачка још увек много заостају за Сремом, како војнички тако и политички. Успеси постигнути у овим областима морају се учврстити, и треба смелије ићи даље и у организовању нашег народа

" У развијању оружане борбе. Из тих крајева треба мобили-

Лгисати што више родољуба и антифашиста за наше одреде, бригаде и дивизије. Цела Војводина мора бити захваћена општим народним устанком, јер борба нашег народа постаје све значајнија. Ослобођењем Украјине Хитлер је изгубио украјинско жито, стоку и др. за своју разбојничку војску и зато се он већ сада спрема да до гола опљачка нашу Војводину. Онемогућити овај разбојнички план немачког фашизма јесте један од најважнијих задатака наше војске и нашег народа.

Ослободилачка Црвена армија свега је неколико стотина километара удаљена од Војводине. Фронт против немачких фашистичких освајача све се више приближава нашем крају. Војводрша је постала позадина фронта, њу непријатељ користи као базу за нападе иа победоносну Црвену армију. Наш народ и наша војска морају учинити све што од њих зависи да та позадина буде што несигурнија и што опаснија за непријатеља, читава наша Војводина мора постати чврста и сигурна позадина наше Народно-ослободилачке војске и партизанских одреда.

Сваки наш и најмањи успех морамо добро организационо учврстити. Јер у Војводини, с обзиром на наш терен, скоро је немогуће водити успешне војне акције без постојања чврстих народно-ослободилачких организација по местима преко којих ће народ помагати своје борце и водити борбу против окупатора и домаћих издајника. Чврсте организације по местима неопходно су нам потребне већ данас, а сутра ће нам бити још потребније када народни устанак захвати више маха.

Да би испунили велике задатке које је ослободилачка борба нашег народа ставила пред нас, морамо појачати и учврстити јединство свих словенских народа, створити оружаном братство за борбу против окупатора и домаћих издајника и за нову Југославију. У ту борбу треба увући и свепштене антифашисте несловенских народа. Морамо створити моћан Народно-ослободилачки покрет у свим областима наше Војводине. Морамо појачати оружану борбу, нарочито у Бачкој и Банату, и свуда стварати нове одреде и бригаде. Потребно је до краја раскринкати и уништити чулавце краља Петра и Драже Михаиловића, те изроде из племена Вука Бранковића. Морамо скинути маску с лица Мачеку и издајничкој клици око њега. Морамо разбити и уништити усташке банде, Хортијеве разбојнике, недићевце, лажиповиће, Иринеје и друге изроде.

Војводина мора постати чврст стуб Народно-ослободилачког покрета у нашој земљи и она ће то и бити. Народи Војводине одазваће се позиву АВНОЈ-а и Националног комитета ослобођења Југославије, одазваће се позиву великог Тита и поћи ће у још одлучнију битку за ослобођење наше домовине, за нову, народну, демократску федеративну Југославију.

Жарко²

БР. 76

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ПРВОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ОД 2 МАЈА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
О ИЗВРШЕНИМ АКЦИЈАМА¹**

ШТАБ I СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА

2 маја 1944 год

Положај

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Достављамо вам извештај о извршеним акцијама овога одреда.

I батаљон:

Ноћу између 14 и 15 априла 1944 год. II чета овог батаљона направила је заседу у Врднику код купатила према Старој колонији. На заседу је наишла фашистичка патрола У јачини од 15—20 војника. Њихово наоружање је било 2 авионска митраљеза, 2 пикавца и остало пушке. Заеда је постављена око 22 часа; око 23 часа наишла је фашистичка патрола. Наши борци су их пустили на 5—10 корака и на њих отворили ватру. Од првог плотуна неколико фашиста је попадало, док су остали заузели положаје и одговорили ватром. Фашисти су имали побочницу која је ишла пругом⁸ која је највише ометала нашим друговима. Фашисти су се⁹ помешали са радницима те је и то сметало нашим борцима. Борба је трајала 15 минута у којој су фашисти били

⁸ Јован Веселинов-Жарко

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 37/5, к, 212.

разбијени. У борби је заробљено 1 ашшнски митраљез, 1 пикавац са 40 метака, 1 пушка са 30 метака, 2 пара фишеклија и два пара чизама. Како се у близини од 100 метара налазио фашистички бункер из кога су фашисти тукли, а и сам терен није био погодан другови нису могли покупити оружје од погинулих фашиста. Приликом борбе убијено је 5 и 3 рањена фашистичка војника. Наши губици износе 1 погинули и 1 рањен.

II батаљон:

Дана 21 априла ог. II и III чета овог батаљона направила је заседу на прузи Кленак—Ллатичево патроли која осигурава пругу. Једна чета је направила заседу према Кленку, док је друга према Ллатичеву, пошто се тако крећу и патроле од Кленка и Ллатичева и у шуми се састају. На заседу је наишла прво патрола од Кленка. Извидница ове патроле од 2 домобрана и 2 железничара била је истурена на 500—600 метара од главнине, и два домобрана цестом као побочница. Када је ова извидница дошла до наших положаја, позвани су да дођу даље да им се ништа неће десити. Међутим домобрани нису то хтели већ су одмах почели бежати натраг, тако да су наши борци морали пуцати, пошто је заседа већ била откривена. Наши борци заробили су ова 4 домобрана од којих је 1 лакше рањен. Остала патрола која је стајала код стражаре побегла је натраг, као и патрола која се кретала од Ллатичева.

У акцији заробљено је 4 пушке са 300 метака., 3 опасача, 3 пара фишеклија, 2 торбице, 4 пара одела и 4 пара ципела.

Домобрани су предати Обласном војном суду. По завршетку акције наши борци су се повукли у шуму. Приликом ове акције нисмо имали губитака.

Ноћу 21/22 априла ог. једна деетина II чете упала је у село Кленак и од фашиста запленила 6 коња, који су предати Команди места Рума.

Ноћу између 24/25 априла ог. I чета овог батаљона извршила је претрес салаша Рудолфа Тајса, којом приликом су и њега живого ухватили. Он је био познати зликовац и организатор реакције на наша оела Јаково и Бољевце и главни кривац за задња убиства у Јакову. Том приликом заплениено је: 24 штранге за амове, 3 гуме од аута, 1 бормашина, 1 бицикл, 910 кгр. нафте, 250 кгр. чистог олаја, 5 литара бензина, 3 коња, 1 ам, 1 кола, 4 свиње, 9 ком. говеда, 2 телад, 3 радио-апарата, и много других ситнијих ствари. Тајс је по саслушању, пошто је признао учињена дела, ликвидан.

Ноћу између 24/25 априла о.г. обавештајни орган овог батаљона са још 5 другова извршио је акцију на броду „Хриглав“ који се налазио код „Шест топола“ под Београдом, и том приликом запленили: 19 ћебади, 2 жел. бунде, 1 кихпну кабаницу, једну совјетску заставу (оригиналну) и још неке ситније ствари. Брод није потопљен али је наређено IV чети да то изврши.

Приликом бомбардовања Београда и околрше фашистички бродови из те околине сместили су се у близини „Макиша“. Капетан брода (један од тих) дошао је и предао се **нашој** IV чети, од кога смо за ово дознали. На броду се није **налазило** од оружане снаге, сем обичне пратње. Након тога два вода IV чете отишла су на лице места и извршила **по-гапање** 3 брода, док је четврти запаљен услед тога што није **могао** бити потопљен. Бродови су „Отаџбина“, „Галеб“, „Обилић“ и „Лабуд“ са укупно 655 тона. На бродовима се налазила посада од 14 мушкараца и 2 жене који су **спроведени** до Штаба батаљона. Од заробљене посаде 2 Немца су предата Обласном војном суду, неки су остали у нашим редовима, а неки су пуштени. Овом приликом заплењено је: 3 писаће машине, 17 ћебади, 1 сат, 6 литара гаса, 1 каса са 20.730 динара, 2952 куне и 9500 румунских леја, 1 вага, 2 пара чизама, 2 конопца и 3 бицикла.

Дана 25 априла о.г. једна тројка II чете овог батаљона у бечменском атару на орању ухватила је Роберта Сорга. познатог зликовца из Бечмена, који је са собом имао пушку „маузер“ и 50 метака. Меткб је (зрно од метка) засекао да би имало јаче разорно дејство. По саслушању, на коме је признао да је учествовао у реакцији у Прогару и другим местима, исти је ликвидиран. Том приликом заплењена је 1 пушка и 50 метака.

Истога дана једна петорка II чете у бечменском атару запленила је 2 коња са опремом од једне Швабице која је орала, када је угледала другове иста је оставила коње и побегла. Другови нису за њом пуцали.

Ноћу између 25/26 априла о.г. једна десетина III чете запленила је од месних петоколониша у Кленку 8 коња.

Ноћу између 26/27 априла о.г. једна десетина II чете извршила је претрес неколико фашистичких кућа у Добановцима, погго је дознала да се код једне куће налазе 3 фашистичка војника, који су се налазили на отсуству.

Том приликом наши борци су заробили Мандал Мирка, ^О-ндак Ранка, Крајчи Ђуру и Агарски Ранка, који су се налазили на отсуству.

Том пршшком заплењено је: 4 коња са прибором, 2 кола, 3 пара цивилних одела, 1 пар ципела, 1 цепни сат, 1 капут цивилни, 3 ћебета, 1 пушка, 4 пари војничког одела и остале ситније ствари.

Ноћу између 28 и 29 априла ог. I чета овог батаљона извршила је претрес два салаша близу Бежаније на које долазе и ноћивају неке избеглице из Београда, а које дању иду на лађу на Сави. Том приликом заплењено је 1 доглед, 5 ћебади, 18 гаћа, 5 кошуља и других ситних ствари.

Дана 29 и 30 априла I чета овог батаљона извршила је паљење зграде и то у Јакову 2 школе, попов стан, бележников стан и школски дом, у Бољевцима жел. станицу, магацин при истој и 2 школе. Ове зграде су попаљене зато, пошто смо сазнали да су фашисти имали намеру да се уселе у ова села. Паљење је извршено по споразуму са позадинским властима, а наишло је на добар пријем код становништва.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар
Лазар Љубинковић

Командант, капетан
Марко Тањурцић

(М. П.)

БР. 85

НДРЕЂЕЊЕ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 5 МАЈА 1944 ГОД. ШЕСТОЈ ВОЈВОЂАНСКОЈ БРИ-
ГАДИ, ПРВОМ И ДРУГОМ СРЕМСКОМ НОП ОДРЕДУ И
КОМАНДИ СРЕМСКОГ ПОДРУЧЈА О НАДЛЕЖНОСТИ
ШТАБОВА НА СЕКТОРИМА ГДЕ ДЕЈСТВУЈУ *ЊИХОВЕ*
ЈЕДИНИЦЕ¹

ГЛАВНИ ШТАБ
НОВ. и ПО. ВОЈВОДИНЕ
Број 78/44
Дана 5. V. 1944 год.

ШТАБУ VI ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ,
ШТАБУ I И П СРЕМСКОГ ОДРЕДА,
КОМАНДИ СРЕМСКОГ ПОДРУЧЈА

Да не би у будуће долазило до неспОразума између штаба бригаде, штабова одреда и Команде подручја, а по питању војничког деловања и акција, то издајемо следеће образложење које ће сви штабови сматрати као мерило по коме ће доносити своје одлуке и као наређење кога се морају придржавати.

1. На сектору на коме се налази штаб бригаде он претставља оперативни штаб тога сектора. Све остале оперативне јединице потпадају у *оперативном погледу* под команду штаба бригаде и не могу извршити никакву операцију а да претходно не извести тај штаб.

2. Ако би се један батаљон нашао на сектору једног одреда без иједног члана штаба бригаде, онда ће тај батаљон потпасти под команду штаба одреда. **Ако** би с тим батаљоном био 1—2 члана штаба бригаде онда ће се одлуке доносити заједнички.

3. На оном сектору где нема бригаде штаб одреда претставља оперативни штаб тога сектора и све остале јединице потпадају у оперативном смислу под његову команду.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Зам. команданта
мајор
Срета Савић

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског Института, под бр, 25—5, к. 212.

БР. 82

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 6 МАЈА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈ-
ВОДИНЕ О ГРЕШКАМА ШТАБА ДРУГОГ СРЕМСКОГ
НОП ОДРЕДА¹**

ШТАБ VI. В. Б.

Број: Службено

Дана 6-У-44 год.

Положај

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Подносимо вам уочене грешке које је починио Штаб 11 Сремског ПО и то:

1. Наш штаб на заједничком састанку са Штабом П Сремског ПО решио је да треба напасти нека упоришта, која су фашисти привремено- запосели. Циљ напада је био да преухитримо непријатеља, који је спремао напад на шуму. Ову одлуку штаб П Сремског одреда је изменио, а да о томе није обавестио наш штаб. У међувремену штаб тога одреда донео је другу одлуку, да треба напустити њихов терен и пребацити се за Фрушку Гору, пошто су очекивали офанзиву, с тим што ће једну чету ипак оставити на том терену. О измени њихове одлуке нас су обавестили уочи самог њиховог одласка, тако да смо им мм указали на неправилност, коју су учинили. На наш гредлот да оставе још једну чету они су пристали с тим да та чета изврши обезбеђење гаа пругу при њиховом прелазу, а да се у току исте ноћи врати и ухвати везу с нама. Ову чету уопште нису вратили него су је повели са собом. Друг Јова² зам. [еник] команданта Одред предложио је да ће он остати са ове двије чете што је и учинио.

2. Како су њихове јединице моментано располагале са већим бројем муниције, а наше са врло малим бројем то смо од њих затражили да нам уступе извесну количину муниције што су и обећали (ово је обећао командант друг Ковач),³ али ово нису спровели у дело.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 10—5, к. 212.

² Јован Матић-Пишта

³ Милан Корица-Ковач

3. При пролазу кроз село Батровце оставили су болеснике са 5 бораца, који ће их обезбеђивати, а да ни једне ни ДРУГЕ НИСУ нигде сместили, пошто је и сам народ истога села почео одлазити бојећи се и он офанзиве. >

4. Исто у селу Батровцима оставили су команданту Мајевичког одреда⁴ са 140 цивила, већином теренских радника из Семберије, а да нијесу предвидели да очекивана офанзива може похватати све то људство, што би тиме нанијели велики политички ударац.⁵

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар
Воја Живановић

Зам. команданта,
капетан
Милан Јешић

БР. 79

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА ДРУГОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ОД 8 МАЈА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БАТАЉОНА ЗА
ПРИХВАТАЊЕ БОЛНИЦЕ ТРЕЋЕГ КОРПУСА НОВЈ¹**

**ШТАБ
II СРЕМСКОГ ПАРТИЗАНСКОГ ОДРЕДА**

Број: Служб. /44 г.
Дана, 8 маја 1944 год.
Положај

ЈЕДИНИЦАМА II СРЕМСКОГ ОДРЕДА

Положај

ЗАПОВЕСТ:

Ситуација:

Непријатељска офанзива на Источну Босну и даље се наставља. Исто тако непријатељска офанзива на западни део Срема коју је подузео прошлог месеца, углавном није успела, једино што је успео непријатељ да уђе у Босут где се и задржао, а док је кроз остала места само прошао и повукао се.

У Босуту непријатељ се утврдио односно се оградил>икавим жицама и ископао је ровове ради личног обез-

* Ђорђе Ђојић

⁵ Види док. бр. 89

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-ског института, под бр. 29—7, К. 211.

беђења. Непријатељ из истога места шаље патроле јаче у правцу села Грка [Вишњићева], левом обалом реке Босута, а док је десном обалом Босута покушавао у више махова да продре до Грка [Вишњићева], што му није успело.

У вези са непријатељском офанзивом на Источну Босну наша болница III Корпуса пробијала се кроз Источну Босну за Срем, где су је успут нападале четничке банде и присиле је да се иста раздели у више група те тако у мањим групама пребацује до самога Срема.

Наш задатак:¹

I.) Прихватање болнице на нашој страни и вршити смештај исте у селима које ми одредимо. Исто тако батаљони ће сами тражити погодне акције које буду у стању да изврше, на секторима које им ми доле одредимо.

Штабови 'батаљона на смену вршиће обезбеђење болнице са једном четом, а друга ће му стајати на расположењу.

У вези са горе наведеним:

НАРЕЂУЈЕМО:

Наш I батаљон извршиће у току данашњег дана прикупљање својих јединица у селу Батровцима, одакле ће кренути у село Липовац где ће му бити стално боравиште, односно полазна тачка на непријатељска упоришта које буде штаб батаљона нашао за згодно за напад.

Напомињемо штабовима батаљона да убудуће буду самоиницијативни у раду у погледу извршавања акција, јер само извршавањем акција ми ћемо решити проблеме нашег одреда, као што је голотиња и босотиња нашег људства, а једно што је најважније то је набавка оружја за наоружавање ненаоружаних другова.

II.) Наш II батаљон задржаће се у току данашњег дана у селу Моровићу са целим својим батаљоном са задатком обезбеђења Моровића од правца Адашеваца као и од села Кузмина. У том циљу ћете организовати обавештајну службу како у једном правцу, тако и у другом правцу.

Сутра, т.ј. 9 ов. мес., пребацићете једну Влашу чету на просторије око Бачиноваца којој ћете ставити у задатак Ершење акција на томе сектору, као испитивање Семберије (о општем стању у Семберији).

III.) О свакој извршеној акцији поднети одмах писмени извештај како о плену тако и о борби.²

¹ Види док. бр. 84.

у циљу правилнијег рада и равномерног извршавања акција, II батаљон вршиће од данас обезбеђење болнице, [а онда] ће предати обезбеђење I батаљону 14 ов. месеца, који ће исто тако предати након 7 дана II батаљону.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар³

Командант, поручник
Корица Милан

БР. 80

**НАРЕДБА БРОЈ 15 ШТАБА ПРВОГ СРЕМСКОГ НОП
ОДРЕДА ЗА 10 МАЈ 1944 ГОД. О ФОРМИРАЊУ ЧЕТЕ НА
ТЕРЕНУ ФРУШКЕ ГОРЕ И ПОСТАВЉЕЊУ РУКОВО-
ДИЛАЦА¹**

НАРЕДБА БРОЈ 15

ШТАБА I СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА ЗА 10 МАЈ 1944 ГОДИНЕ

По указаној потреби формирају се две чете на терену Фрушке Горе, које ће бити под директном контролом Штаба I Сремског НОП одреда.

За њихове руководиоце постављају се ови другови:

За командира I чете друг Глигорије Матић „Гига“, досадањи в. д. командира.

За његовог заменика друг Ива Шашиначки, досадањи водник.

За комесара чете друг Милорад Радић.

За зам. комесара друг Бранко Окановић „Лека“,² досадањи зам. комесара.

За водника те чете поставља се друг Сударевић Живко, раније десетар.

За командира II чете поставља се друг Лазар Марковић, потпоручник, досадањи заменик командира чете.

За његовог заменика поставља се друг Ђирић Милован „Ђука“, досадањи водник.

⁸ Георгије Васић-Станко

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторијског института, под бр. 27—7, к. 211.

² Погинуо августа 1944 године код Беле Цркве.

За комесара чете поставља се друг Скакун Живан „Ђена“, досадањи комесар чете.

Заменик комесара неће се поставити до даљњег.

За водника поставља се друг Јанковић Јефта, досадањи десетар.

Ова наредба ступа одмах на снагу.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар
Лазар Љубинковић

Зам. команданта
поручник
Бошко Ћирић

(М.-П.)

БР. 81

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 13 МАЈА 1944 ГОД. ЗА НАПАД НА НАСЕЉЕ СОЛНОК
И ДЕМОНСТРАТИВАН НАПАД НА СЕЛО ПУТИНЦЕ ¹**

**ШТАБ
VI ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
13 маја 1944 год
Положај**

ЗАПОВЕСТ ЗА 14 МАЈ 1944 ГОДИНЕ.

Ситуација:

Према добивеним подацима непријатељ је успео да концентрише своје снаге из сталних гарнизона укупно око 3000 и врши делимично чишћење посавских шума, као терор и пљачку по селима. Досадашњи II батаљон I Сремског одреда пружио је мали отпор према непријатељу, али га није могао задржати у својим намерама.

Ради спречавања пљачке и неометаног вршљања по д.јоњем] Срему, поставља се следећи

задатак:

Две чете II батаљона VI В. Б. и чета I Сремског одреда извршиће напад на насеље Солнок [Жарковац] и демонстративан напад на село Путинце. У циљу горње изложене ситуације:

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторијског института, под бр. 37/5, к, 212.

НАРЕЂУЈЕМО:

У Солноку налази се 50—60 домаћих наоружаних Шваба и усташа, без аутоматског оружја. Утврђења немају, размештени су по кућама.

Штаб II батаљона VI В. Б. са две чете извршиће напад на Солнок и за што бржу ликвидацију употребиће лаки бацач.

Чета I Сремског одреда у јачини једнога вода и помоћу тешког бацача извршиће демонстративан напад на село Путинце. Демонстративан напад усмерити од друма Солнок—Путинци, који ће уједно служити као и обезбеђење од стране путиначког гарнизона према Солноку.

Други вод исте чете поставиће обезбеђење на друму Рума—Путинци (раскрсница друма: Рума—Путинци, Рума—М. Радинци).

Диверзантска група -VI В. Б. поставиће нагазне мине на горе поменутој раскрсници где ће се налазити вод у заседи.

Напомена:

Горе поменутом акцијом руководиће зам. команданта VI В. Б. који ће детаљисати акцију на самом терену, тј. према потпунијим подацима. Уколзико буде потребно и допунити заповест.

Зборно место за покрет из логора извршиће се у 15 часова на Јабуци.

Превијалиште у току самих операција одредиће се пред саму акцију.

Штаб батаљона и команда чете настојаће пред саму акцију да детаљно упозна сваког борца са задатком, али првенствено извршити мобилизацију одговорних другова што се уједно ставља у задатак заменицима политкомесара. На задатку настојати да се постигне садејство аутоматског оружја и бомбашких одељења. Нарочито треба да дође упорност до изражаја.

Знаци распознавања за 14 и 15: Блуза—Београд, Пиштољ—Пећ. Борбени знаци за извршење акције: Ибра—Цокеј.²

СМРТ ФАШИЗМУ СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар,
В.[оја] Живановић

Зам. команданта
капетан
Милан Јешић

⁸ Види док. бр. 84.

*

БР. 82
ДОПИС КОЈУ ЈАНДЕ МЕСТА ШИД ОД 15 МАЈА 1944 ГОД.
ЗАМЕНИКУ КОМАНДАНТА ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И
ПО ВОЈВОДИНЕ¹

КОМАНДА МЕСТА ШИД
НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Број: 216/44.
15. маја 1944. године
Полохсај

ДРУГУ МАЈОРУ „КОЉИ“

Драги друже,

Други дан Ускрса када су савезнички авиони летели преко Семберије за Земун један савезнички авион ловац запалио се и пилот је био присиљен скочити, а спустио се у Црњелову где су га ђикани [четници] ухватили и предали немачкој војсци.

12. о.м. када се 8 четника пребацило у Срем код Јанковићеве колибе, другови из Липићевог² батаљона ухватили су ђикава [четника] **Јачковић Светозара** из Црњелова који је сарађивао са четницима још од 1942. године, а који је признао да је суделовао у хапшењу савезничког пилота и да је носио падобран, [као и то], да су савезничког пилота предали Немцима када су они наишли.

Бандит Јачковић Светозар је после испита стрељан.
Предње ваад се доставља знања ради.

СМВТ ФАШИЗМУ — СЛОВОДА НАРОДУ!

Политички Делегат
Витаз

Командант
Лика⁴

(М.П.)

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, год бр. 26/5, к. 212.

* Славко Станковић-Липић
Витомир Змилићевић-Вита
Јосип Шграјцер-Лика

БР. 83

ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ЛПТ 16 МАЈА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О БОРБИ У СОЛНОКУ¹

ШТАБ VI В. Б.

Изрој: 61/44 год.

Дана 16-У-44 г.

Положај

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Предмет: извештај о акцији

Ноћу између 14 и 15 овог месеца две чете II батаљона извршиле су напад на Солнок [Жарковац], а чета I Сремског одреда употребљена је за демонстративан напад на село Путинце и потребна обезбеђења приликом извођења акције.*

Напад на Солнок почео је у 11. часова, а завршен у 12 часова. У самом Солноку није било неких нарочитих утврђења сем једног бункера и неколико ровова, који су у првом налету ликвидирани и приморали [смо] фашисте на отпор из кућа.

Фашистички крволоци, који су пружали отпор, за кратко време били су ликвидирани. За време борбе истребљено је и уништено 33 фашистичка бандита међу којима се налази и неколико окорелих, који су вршили пљачку и терор по нашим селима. Нехотице за време борбе убијена је и једна жена са дететом, која није хтела да стане на позив једног митраљесца и тако је страдала, јер је био велики мрак.

У Солноку од оружја је заплењено: 7 „маузерки“, 3 прерађене („маузерке“), „мађарице“ 2 комада, 1 „манлихер“, 2 „винтовке“ и 1 цивилна број 16.

Запаљене су 2 куће у Солноку и то: таборника и једног учитеља.

У борби за Солнок утрошено је 350 комада „маузер“ муниције. На село Путинце испаљено је 12 мина из тешког бацача. Нису нам познате жртве приликом демонстративног напада на Путинце.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторског института, под бр. 20—5, к. 212.

² Види док. бр. 81.

При повратку, на прузи Врдник—Рума, наша колона сукобила се са фашистичком патролом и после кратке борбе фашисти су најурени у панично бекство. Том приликом је избачено 6 мина из лаког бацача и две мине из тешког, које су се згпотребиле [у нападу] на павловачку станицу (упориште), одакле је банда припуцавала на колону. У борби на прузи згртошено је 150 „маузер" метака.

Напомена: За све време борби наше јединице нису имале губитака.

Достављамо вам преглед оружја и заплењених ствари, које смо углавном предали I Сремском одреду.³

Претходно смо вам доставили извештаје о извршеним акцијама наших јединица ове бригаде и овај извештај вам шаљемо из којих имате преглед извршених акција за 15 дана.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар
Воја Живановић

Командант
Петар Матић

³ Редакција није нашла овај докуменат.

БР. 85

**ОПЕРАТИВНИ ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДРУГОГ СРЕМСКОГ
НОП ОДРЕДА ОД 16 МАЈА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ
НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ О АКЦИЈАМА ОДРЕДА ОД 30
АПРИЛА ДО 15 МАЈА¹**

ШТ АБ

II СРЕМСКОГ ПАРТИЗАНСКОГ ОДРЕДА

Број: — 44 г.

Дана, 16 маја 1944 год.

Положај

Предмет: 15-то дневни извештај,
у времену од 30 априла
па до 15 маја 1944 год.

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

. Доставља вам се оперативни извештај овога Одрета у времену од 30 априла па до 15 маја ов. г. и то:

Дана 4 маја, т.ј. у ноћи између 2 и 3 маја ов.г., једна чета II батаљона у саставу са I четом I батаљона напала је непријатељско упориште у селу Кукујевцима, где је заплешено следеће:

10 пушака „маузерки“, 1 „винтовка“, две цивилне пушке и 1 руски пикавац, исто тако заплешено је 300 метака за „маузерке“, 4 ком. за „винтовку“, 50 метака за пикавац и око 45 ком. метака за цивилне пушке. У борби је уништено 3 непријатељска војника, док су се остали разбегли. Запаљена је општина, усташки табор и културбунд, али није тачно да је културбунд изгорео. У тој борби нисмо имали жртава осим једног друга који је лакше рањен. У месту је заплешена велика количина платна и све врсте мануфактурне робе за кошуље и хаљине како мушке тако и женске.

У истоме месту заплешено је 860.000 куна, као и 1600 лира, који је новац заплешен од шверцера који су ухапшени У истоме селу. У истоме месту дигнуто је 5 радио-апарата, од којих су три исправна и два неисправна.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског Института, под бр, 25—5, к. 212.

Дана 6 маја ов.г. формиран је, т.ј. попуњаван [одред] од Теренске и Пограничне чете, које су се налазиле на терену овог Одрода.

У ноћи између 10 и 11 маја ов.г. пребацила се једна четничка група из Семберије у Босутске шуме код села Јамене у јачини од 8 четника, коју је групу дочекала наша једна чета II батаљона и растерала и том приликом ми смо имали свега једну жртву (друга), а у истој борби наши борци успели су да ухвате једнога четника живогасаоружјем.

У ноћи између 13 и 14 маја ов.г. извршио је наш I батаљон демонстративни напад на фашистичко упориште у селу Кукујевцима, где су наши борци успели да исте фашисте растерају и да се повуку на железничку станицу одакле су стално пуцали и ометали рад у самоме селу, те је том приликом заплењено 9 пари коња и 7 пари запрега, пет пари обуће, 3 пара одела и радио-апарат, једно јахаће седло, од оружја само једна ловачка пушка, 50 ком. кошуља, поред овога заплењено је много мануфактурне робе која је послата у Економски отсек Г.Ш.В.

Дана 13 маја ов. г. наша I чета II батаљона дочекала је фашистичку патролу у заседи под селом Босутом на прузи, те је отворила ватру на фашисте и том приликом убијено је 3 фашистичка официра и 17 тешко рањених војника и око 12 лакше рањена фашистичка војника, ми од наше стране имали смо једну жртву (другарицу) и једног друга лакше рањеног. Исти мртви официри и сви рањеници донесени су у село Кузмин.

Поред свих ових акција наши батаљони ишли су неколико пута у разне заседе у намери да дочекају фашистичке патроле које се крећу, али ни једног пута није наишла патрола.

Преко месеца вршени су већим делом покрети, одржавани политички часови, као и војничка обука другова, и разни састанци, поуке другова о руковању оружја, развијање у стрелце, војна пешадиска обука итд.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За Штаб зам. команданта.
капетан
Јован Матић

БР. 85

**ОПРЕДЕЉЕЊЕ ШТАБА ДРУГОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ОД 16 МАЈА 1944 ГОД. ЈЕДИНИЦАМА ОДРЕДА, ПРВОМ
КАТАЉОНУ ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ И МА-
ТРВИЧКОМ НОП ОДРЕДУ ЗА НАПАД НА БОСУТ И
ВРТИЋ¹**

**ШТАБ
и СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
16 маја 1944. г.**

**ЈЕДИНИЦАМА II СРЕМСКОГ ОДРЕДА,
И I БАТАЉОНУ VI. В. Б., КАО И ШТАБУ МАЈЕВИЧКОГ
ОДРЕДА.**

Ситуација: У Шиду се налази непријатељска војска, укупно око 500 [војника], која има задатак обезбеђење места. У Митровици 1500—2000 [војника], који имају задатак обезбеђење града. Винковци: у граду се налази око 2000 војника који имају задатак обезбеђење града, као и вршење патроле по селима Винковачког среза,

У осталим местима на линији Винковци—Митровица и по свим железничким станицама налазе се посадни гарнизони за обезбеђење пруге.

Семберија: У Бијељини¹ се налази око 300 непријатељских војника који су дошли као стални гарнизон у Бијељину из Брчког. У околним местима око Бијељине налазе се мање групе зеленокадроваца и четника, док у Д. Броцу налази се око 50 припадника 13 СС бос.-херцеговачке дивизије.

У Босутским шумама, тј. у Кљештевици, налази се 1 сатнија домобрана која има распоред: око 30 на Вртићу, а остатак на ушћу Босута у Саву, тј. с леве обале реке Босута, где им је главни логор, а један мањи део се налази у самом селу Босуту у кућама поред пумпе.

Поменуто војска у свима гарнизонима које смо навели нема никаквих офанзивних намера засад сем обезбеђења ваведених места.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског Института, под бр, 25—5, к. 212.

Наш задатак: У циљу проширавања наше слободне територије као и лакшег хватања веза [са] нашим селима, на пр. [са] Кузмином, Мартинчиша и Лаћарком, наше јединице извршиће напад на непријатеља који се налази у Босуту и на Вртићу и ликвидирати га. Ликвидацијом непријатељског упоришта у Босуту онемогућићемо непријатељу полазне положаје на нашу територију са којих би он могао сваког момента да испадне. У вези с горе наведеним²

НАРЕЂУЈЕМО:

Наш I батаљон извршиће покрет са својим четом и то (три вода) од Моровића право на цесту КузмЦн—Босут, где ће распоредити своје јединице за напад на непријатеља који чува мост на Вртићу. Свој четврти вод поставиће у Моровићу за обезбеђење од правца Шида, коме ће се придодати противколска пушка из II батаљона, а истом ће се придодати и тешки митраљез, док пушкомитраљез тога вода придодати оном воду који напада, односно који буде вршио обезбеђење од правца Кузмина.

По ликвидацији непријатељског упоришта на мосту, оријентисати један вод у правцу непријатеља у Босуту, тј. ставити га на расположење Штабу II батаљона, који ће га правилно употребити.

У случају да се непријатељска комора налази код Благajsке колибе ставити том воду у задатак да је исти нападне [и] по могућности да је зароби, а ако не, да је уништи по сваку цену.

Штаб батаљона прикупиће мине нагазне, како своје тако и II батаљона, и упутиће их са водом који врши обезбеђење од Кузмина, који ће их поставити на цесту једно 2 км. од Кузмина. Мине тако поставити да их тенк не може заобићи, а исто тако искористити места где је цеста висока и где тенкови не могу ићи поред цесте.

Напомињемо Штабу батаљона да ће му на обезбеђењу остати цела чета, тј. по ликвидацији непријатеља на **мОсту**, и да са том четом мора бранити по сваку цену прелаз преко Вртића. На положају мора остати све дотле док им се не нареди повлачење.

На одређеном месту батаљон мора бити тачно у 15 минута до 3 часа 17 о.м.

⁸ Види док. бр. 84.

II. Наш II батаљон пребациће се са својим батаљоном³ на леву обалу реке Босута, одатле ће кренути у правцу непријатеља (пребацавање извршити са својом једном четом Грку [Вишњићеву], а са другом четом на Јаругама, где ћете сачекати једни друге). По доласку до места, где шума почиње уз Босут, извршићете распоред ваших јединица, тј. упутићете једну чету од шпица шуме (види на карти кота 81) одакле ћете право са том једном четом изаћи на цесту и по избијању те чете на цесту отпочеће напад на непријатеља са обема четама истовремено. Тој чети, која иде од поменуте коте, даћете ракетни пиштољ која ће (ракетним пиштољем) дати знак за паљбу бацачима. По испаљеном одређеном броју метака из бацача, извршиће снажним налетом напад на непријатеља и скршити сваки отпор његов. По извршеној блокади, тј. по стезању обруча око непријатеља у самом углу Босута, одвојићете један вод који ћете упутити насипом у правцу Мартинаца, који би вас обезбедио од те стране. Вод ћете послати до саме пумпе, коме ћете ставити у задатак да се не сме повући све дотле док му се не нареди.

Напомињемо Штабу батаљона да успех зависи од брзине и енергичности, те тако ћемо моћи и ликвидирати непријатеља.

III. Батаљон VI В. Б. извршиће покрет од Лисника до преко Раче за Босут где ће са једном својом четом извршити напад на непријатеља у кућама око моста у којима је смештен непријатељ. Са својом Г1 четом служиће као прихватница у Грку [Вишњићеву] у случају ако буду наши батаљони приморани да се пребацују односно да отступају са леве обале реке Босута, а иста да им омогући то пребацавање. Са својом III четом вршиће обезбеђење од правца Босанске Раче.

Чета која врши напад биће појачана са одељењем тешког митраљеза, као и бацачким одељењем. Постављање бацача одредиће сам Штаб батаљона, с којима ће уједно и руководити.

Напомињемо Штабу батаљона да [од] ликвидације непријатеља са десне обале Босута зависи и ликвидација непријателских снага на левој обали Босута, јер тиме ће омогућити нахпим јединицама, односно помоћи нашим јединицама које нападају са северне стране, односно од правца

³ У документу је погрешно написано, а треба да стоји: „... пребациће се са својим јединицама ...”

Кузмина и Мартинада. Исто тако водити рачуна да нишанције тешког бадача не би пребацивали и тиме тукли наше јединице које нападају са поменутог правца. Напад мора бити брз и енергичан и тиме ћете постићи постављени задатак.

Напомињемо Штабу батаљона да води рачуна да, према извештајима, постоје минска поља, те да води рачуна о томе да на означена места не би нагазили борци.

Мајевички одред извршиће покрет са својим јединицама до Домускеле с тим да контролише навоз Лисник, као и навоз на Домускели и правац од Јамене и тиме онемогући прелаз четничким групама [на] леву обалу реке Саве.

IV. Бадачи нашег Одрода ставиће се под команду директно Штабу одрода, као и тешки митраљез II батаљона и поставиће се на место где то буде одређено.

По избијању чете II батаљона на цесту, која треба да да знак ракетом, значиће са зеленом а затим црвеном ракетом, које морају следити једна за другом.

Напомињемо Штабу батаљона да води строго рачуна о том, да не би дошло до забуне и тиме упропастили целу ствар. Исто тако ако би наше нишанције пребациле из бадача, [да] означе са једном црвеном ракетом у правцу Србије, а ако би подбацили — са једном белом у правцу Грка [Вишњићева].

У случају да на неком месту непријатељ буде тврдокорно бранио прилаз, значићете са две беле [ракете] место где треба бацач да туче. Бадачи одрода избациће сваки по две мине које морају следити једна за другом, после чега мора доћи до коначног јуриша на непријатеља, и скршити сваки непријатељски и најмањи отпор.

V. Оанитет одрода, односно превијалиште одрода (тријажна станица) налазиће се на десној обали реке Босуа — на Јарузи, код чете која ће вршити, односно служити као прихватница и ту треба упућивати све рањенике.

Штаб одрода ће се налазити на десној обали реке Босуа код тешког бадача, тј. (види на карти где стоји Анзон).

Напад мора отпочети тачно у три часа 17 о.м. У том циљу све јединице морају бити 15 минута раније на одређеним местима.

Напомена: Штаб I баталона значиће наилазак непријатељске војске јаче са две беле и једном црвеном ракетом, које има бацити у правцу Мартинаца. Исто тако Штаб

батаљона упућиваће своје рањенике до навоза у Грку, одакле ће до Команде места где ће добити интервенцију даторску (код Команде).

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Зам. политкомесара
Петковић Дамјан

Командант, поручник
Корица Милан

П.С.

Интендант одреда у заједници са интендантима батаљона настојаће да се припреми храна, која ће се по потреби до- ставити борцима на положају.

БР. 86

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДРУГОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ОД 19 МАЈА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ Ц ПО
ВОЈВОДИНЕ О БОРБИ У БОСУТУ**

ШТАБ
II СРЕМСКОГ ПАРТИЗАНСКОГ ОДРЕДА

Број: 22/44. г.
19 маја 1944. г.

Предмет: *извештај*

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Дана 17 о.м. у 3.40 часова извршен је напад на нецријатељско упориште Босут.² У нападу је учествовало 2 батаљона, док је 1 био на обезбеђењу, односно од помејута 2 батаљона директно су нападале 3 чете, док су 2 служиле за прихватнице на навозима. О плану напада и распореду видећете из заповести коју вам у прилогу шаљемо. у заповести стоји да напад има почети у 3 часа по поноћ док је задоцњено за читавих 40 минута грешком водича, који није одвео на одређено место Штаб одреда, одакле је могао руководити акцијом.

У борби са непријатељем нисмо имали никаквог плена сем једног заробљеног, који је заробљен 7 часова пре по-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиву Војноистори-ског института, под бр. 25—5, к. 212.

² Види док. бр. 85.

четка напада. У борби са непријатељем уништено је 18 непријатељских војника, као и 22 рањена, међу њима и натпоручник. Са наше стране имали смо 6 мртвих и 13 рањених другова.

Борба, која је вођена са непријатељем, трајала је од 3.40 до 8.20 часова пре подне, [када] смо се морали повући, имајући у виду да им сваког момента могу доћи у помоћ тенкови који би нам исто тако нанели тешке губитке приликом пребацивања наших јединица преко Босуца.

Неуспех ове акције може се углавном приписати томе што нисмо имали способних људи за руковање тешким оружјем са којим је располагао одред, јер иста нису искоришћена до максимума, односно није испољена њихова ватрена моћ над непријатељем тако да смо га могли уништити. Исто тако није било јединства у коначном јуришу на непријатеља, иако је то било наглашено у заповести, те тако непријатељ се снашао у налету једне наше јединице, док друга јединица уопште није извршила постављени задатак као прва, и ту се непријатељ сконцентрисао и давао отпор нашој јединици, која је дошла до жица.

Према извештајима, раније добивеним, а и по исказима заробљеника непријатељ је располагао са 2 тешка митраљеза, као и са 3 п. митраљеза и са 1 пикавцем. Док је то било нетачно, у борби која је отпочела осећало се много више аутоматских оружја, као и један до два шарца.

Од руководиоца, у борби изгубили смо заменика команданта I батаљона VI Б. Б.³, који је погинуо приликом повлачења преко једне чистине, и једног нашег командира⁴ из II батаљона који је тешко рањен на жицама испред непријатељских ровова и понесен као рањен и том приликом падне бацач у близини њега и рани још три друга тешко поред њега, који су доцније сви извучени.

Напомињем да углавном неуспех овог Одрода односно неуспех ове акције може се углавном приписати неискоришћености тешког оружја, као и неизвршавању задатка [од стране] чете I батаљона VI В. Б.

Истог дана када смо се повратили на наше положаје одакле смо пошли у акцију, на Лиснику је приметио непријатељски авион, ненаоружано људство, које се купало око

³ Стојан Личина-Жаца

⁴ Ђорђе Станковић, из Сремске Раче

насипа и прало веш, бацио је бомбу на њих, тј. **неколико бомби** и митраљирао. Том приликом погинула су **два** друга, док их је 5 тешко рањено.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За Штаб
Командант, поручник
Корица Милан

БР. 87

**НАРЕЂЕЊЕ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 23 МАЈА 1944 ГОД. ВОЈВОЂАНСКИМ ЈЕДИНИЦАМА
ЗА УНИШТАВАЊЕ МИНА НА ОБАЛИ ДУНАВА И ЗА
ДОСТАВЉАЊЕ ИЗВЕШТАЈА О НЕПРИЈАТЕЉСКОЈ ПРО-
ТИВАВИОНСКОЈ ОДБРАНИ¹**

**ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. и П.О. ВОЈВОДИНЕ**
Број: 138/44
Дава 23. V. 1944 год.

ШТАБУ VI В. БРИГАДЕ,
ШТАБУ I и II СРЕМСКОГ ОДРЕДА,
ШТАБУ I УДАРНОГ ДИВЕРЗ. БАТ.,
III БАЧКО-БАРАЊСКОМ ОДРЕДУ,
КОМАНДИ СРЕМСКОГ ПОДРУЧЈА

Дунав је миниран од савезничке авијације. Ономогућавајте Немцима да дознају какве се мине употребљавају. Пробајте да уништите сваку мину која се нађе на обали. Мина је око 3 метра дуга са малим котачићем одозго. У близини задњег краја је зрачни усисавач. 2 и по киле експлозива треба употребити да се уништи мина. Њега треба поставити у близини задњег краја у противном краку котачића тако да се мина може одмах уништити. Мине су врло осетљиве и опасне, високог разорног дејства, са њима треба опрезно радити. Означене су са 5 офарбаних белих значака на зеленом простору. Доставити број или марку мине ако се иста уништи.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 31—7, к. 211.

Непријатељ употребљава протав савезничке авијације, која минира Дунав, противавионске топове ношене на шлеповима. Треба доставити све могуће информације о томе у детаље: где се налазе шлепови, да ли су вучени или се сами возе без да их вуче брод. Исто тако треба доставити и податке о другим непријатељским средствима које би могао употребити противу савезничке авијације, као напр. препрека од жице преко реке.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Зам. команданта
мајор
Срета Савић

БР. 88

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДРУГОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ОД 23 МАЈА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О АКЦИЈАМА ОДРЕДА ОД 17 ДО 22 МАЈА¹**

**ШТАБ
II СРЕМСКОГ ПАРТИЗАНСКОГ ОДРЕДА**

Број: 25/44 г.

Дана, 23 маја 1944 год.

Положај

Предмет: извештај

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
Положај

За време извођења акције 17 ов.мес. на непријатељско упориште у Босуту,² а у циљу обезбеђења, потпуно је оне-*способљси* мост на реци Босуту у Моровићу, тако да је сада ван сваке употребе.

Дана 19 ов.мес. ваш I батал*он направио је заседу на путу Нијемци—Товарник, у циљу сачекивања патроле која се кретала тим путем. Уместо патроле наишао је један фашистички наредник (немачки) кога су ухапсили. Поред тога, народ их је приметио, те је заеда била компромитована усто се батаљон морао повући из заседе у оближњу шуму

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 35—5, к. 212.

² Види док. бр. 86.

цпод Илиаца. Након краћег времена у село је дошла непријатељска војска која је вршила ханшење народа по самоме селу.

Друга једна јача патрола која је кренула за претрес салаша у циљу потере за наредником, почела је палити одреда салаше. Наш батаљон пошто се налазио близу банде извр-ШЮ ј^е напад ка исту и том приликом успео да ухвати три жива непријатељска војника и два да убије. *Остали су се разбежали.*

Том приликом заплењено је 3 пушке са 40 метака, као и одеће. Након краћег времена пошто су [се] фашисти скон-центрисали и прибрави отворили су наново ватру на шуму, тј. на наш *батаљон* који се поново вратио у свој логор, и на основу њиховог пуцања заробљени војници покушали су да беже и у самоме бежању ликвидирани, тј. убијени.

У тим борбама нисмо имали жртава.

У ноћи између 20 и 21 маја ов.г. наш II батаљон порушио је железничку пруту између Шида и Моровића у дужини од 400 до 500 метара, тј. између села Адашеваца и Шида.

У ноћи између 21 и 22 маја ов.г. наш I батаљон напао је на фашистичко упориште Товарник у коме се налазило 16 жандарма који су били добро утврђени у својој станици, 45 милиционера који су се налазили у општини, 30 гестаповца који су се налазили у школи и 40 гестаповца на% железничкој ставици. Наш батаљон успео је да ликвидира са школом и општином, док са жандармерском станицом није успео да ликвидира.

Том *приликом заплењено је*: 4 државне пушке са 230 метака, 9 шињела и 12 ћебади, и поред тога запалила [је] школу, где је *било* припремљено за смештај болнице, и општину коју су фашисти одмах по самом одласку наших јединица из села успели да угасе. У тој борби убијено је 7 непријатељских војника, док за рањене нисмо добили податке.

Приликом повлачења из села и доласком већ под пругу одвојио се комесар чете од своје чете и вратио се назад у село (намера нам Његова није позната) где је и погинуо. Поред њега је нађен и један непријатељски војник мртав, кога је он вероватно у свом сусрету убио. Код њега је вађена сва његова спрема као и једна пушка коју је вероватно негде запленио. Исти је погинуо пред *самом црквом*
> одакле су [га] фашисти однели и сахранили у гробљу.³

³ Ненад Васић, из Јанковаца (Винковци)

У истој борби имали смо два рањена друга, један теже и један лакше рањен.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За Штаб, командант,
поручник
Корица Милан

БР. 89

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДРУГОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ОД 27 МАЈА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О РАЗЛОЗИМА КОЈИ СУ ГА РУКОВОДИ-
ЛИ ДА НЕ ИСПУНИ ОБЕЋАЊА ДАТА ШЕСТОЈ ВОЈВО-
ЂАНСКОЈ БРИГАДИ¹**

**ШТАБ
II СРЕМСКОГ ПАРТИЗАНСКОГ ОДРЕДА**

Број: 33/44
27 маја 1944. г.

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

У вашем допису од 7 о.м. под бројем 82/44. г.² поставили сте питања по следећим тачкама, на која вам одговарамо:

1.) Зашто је ваш Штаб изменио заједничку раније донесену одлуку између Штаба [Шесте] бригаде и вашег Штаба, да се нападну нека упоришта која је непријатељ привремено запосео, и зашто о тој промени ваш Штаб није обавестио Штаб бригаде?

Одлука за коју се напомиње у овој тачки није ии донета, односно закључена, из разлога што је већ дан раније било постављено пред штаб одреда, односно штаб одреда поставио себи у задатак да спроведе ненаоружано људство радионице економског отсека,³ као и људство Команде места V⁴ и људство Команде места Семберија, као и инвалиде који се налазе при Команди места. Из тога разлога није

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 45—5, к. 212.

² Редакција није пронашла овај докуменат.

³ Односи се на Економски одсек Главног штаба

⁴ Команда места Шид

б#о усвојен предлог о наладу на Адашевце и Малу Вашицу. да нашем састанку који је одржан 17. априла у 2 часа по подне где смо расправљали то питање, Штаб бригаде⁵ је био упознат са нашим задатком, који смо вам горе навели, те тако није био необавештен о нашем прелазу преко пруге, односно напуштању територије с десне стране Босута, јер на самом састанку командант овог одреда је рекао да се ДУДСИВО, које је повео наш II батаљон за Ф.[рушку] Гору и дошао до пруге те због наиласка панцера морао вратити, мора вечерас пробити горе по сваку цену.

На основу тога Штаб бригаде је био упознат и није био необавештен.

2.) Зашто сте Штабу бригаде саопштили одлуку о повлачењу у Ф.[рушку] Гору тек уочи самог вашег одласка и зашто нисте оставили још једну чету на оном терену како сте се били договорили са Штабом бригаде?

Из одговора по првој тачки види се да је Штаб бригаде ипак био обавештен о нашем поласку за Ф. Гору, где смо вам и навели разлог зашто смо кренули. На нашем састанку којег смо одржали тога дана донели смо закључак да нам остане једна чета на Малој Јарузи код Босута, а једна чета у с. Батровцима, с тим што би ова чета из Батроваца кренула у пратњу колоне, односно транспорта који се имао пребацити за Ф. Гору, јер је наш II батаљон био ослабљен тиме што му се једна чета била већ пребацила једну ноћ раније под борбом с панцером.

Поменута чета која је ишла у пратњу требала је да допрати транспорт преко пруге и преко цесте Шид—Товарник. По самом нашем доласку на линију Илинци—М. Вашица примили смо борбу са непријатељем и изгубили смо у времену, на што смо даље кренули и прешли пругу у пола 2 часа по поноћи, као и цесту већ касније око 1.45 по поноћи, те тако није више постојала могућност да се чета врати одакле је пошла, а још и поред тога, услед кратког времена, постојала је опасност да ћемо осванути на линији Илок—Шид, и рачунајући на борбу, која нам је могла бити наметнута на тој линији, ми смо морали повести и ту чету I батаљона и њоме појачали обезбеђење тога великог транспорта.

3.) Зашто од заплећене муниције нисте дали ништа Штабу бригаде иако је командант вашег одреда обећао да ће ^ати?

⁸ Види док. бр. 84.

Према непотпуном извештају који смо примшга и по причању бораца, да се приликом борбе у Илинцима запленило 5.000 метака, а [кад] је тачније утврђено и по извештају штаба батаљона, а што је проверио и сам командант одреда, да муниције није заплењено више од 2.000, а иста је била, како вам је познато, потребна II Сремском одреду.

Командант одреда, када је био обећао муницију, он је Штабу бригаде обећао на основу тога што је Штаб бригаде сазнао раније о заплењених 5.000 метака, на то им је командант овог одреда и обећао, док је доцније утврђен тачан број, те услед тога није могао штаб одреда дати муниције Штабу бригаде јер му је иста потребна.

4.) Зашто сте у Батровцима оставили болеснике са свега 5 бораца а да ни једне ни друге нисте сместили, те тиме довели у животну опасност и борце и болеснике?

Приликом преласка, дан раније, нашег II батаљона који се офирао тиме што је имао кола, у саставу колоне са болесницима и са рањеницима (које је имао наш одред, њих овега тројица, од којих је 1 рањен и 2 тешко болесна од тифуса) ми их нисмо возили колима јер је постојала иста могућност за откривање колоне. На основу тога ми смо одредили људе који познају терен овога сектора и предали им болеснике те да би се са њима склањали по шуми и маневрисали испред непријатеља. Тачно је да нисмо одредили одговорне другове који ће бити одговорни за рањенике и болеснике. НЈашто се и осећамо кривим.

5.) Зашто сте у с. Батровцима оставили команданта Мајевичког одреда⁶ са 140 цивила без икакве заштите иако сте знали да постоји могућност да наиђе непријатељ и уништа их, што би нам постао велики политички ударац?

На састанку претставника Партије из Семберије и у присуству команданта овог одреда, као и шефа Обавештајног центра друга Металца⁷ донета је одлука да се наоружано људство Команде места Семберије прикључи нашем II батаљону, а исто тако и ненаоружано људство да се прикључи томе транспорту о којем смо вам горе навели где би се спровело до Команде места IV⁸ и тамо задржало док се стање не побољша у Семберији. Ненаоружано људство је бројало 48 особа, а наоружано 30 другова, те према томе

• Борђе Ђојић

⁷ Народни херој Лазар Саватић-Металац

⁸ Команда места Сремска Митровица налазила се тада у манастиру Дивошу.

ни у ком случају није било 140 цивила. како је то у тачки наведено.

На питање које постављате зашто смо га оставили у Батровцима је разлог што је сам командант Мајевичког одреда поставио питање зар он не би могао са остатком тога људства које се није пробило прво вече преко пруге, од којих су остали све ненаоружано људство и 10 наоружаних, да маневрише кроз шуму, тј. да се пребаци на Црквиште и да се са цивилима из Јамене склања по шуми, а исто тако да буде у близини обале Саве и да у сваком моменту се може пребаци преко. Разлог за одбијање прелаза преко пруге од стране команданта Мајевичког одреда друга Ђорђа је тај што је друг командант Ђорђе знао под којим околностима ми прелазимо пругу, јер се уверио дан раније приликом покушаја II батаљона, те тако бојао се одговорности за своје људство које би приликом прелаза могао да изгуби, те тако 48 цивила је остало у шуми тј. у селу Батровцима одакле су кренули у шуму са својих 10 наоружаних другова и са командантом Ђорђем да би се уклонили испред непријатеља и тиме себе уклонили ван сваке опасности од негријатеља.

б.) Зашто сте Штабу бригаде послали писмо да крене у Ф. Гору са свим снагама, и њиховим и вашим, те да поведу пограничну и теренску чету иако смо донели решење на заједничком састанку да у Ф. Гору пређе само Штаб бригаде са својим батаљоном?

На нашем састанку на коме је расправљано о реорганизацији VI В.[ојвођанске] Б.[ригаде] донет је закључак да ми упутимо писмо Штабу VI В. Б. у коме би га позвали одмах горе као и у ком би навели разлог зашто се повлачи. Исто на том састанку је закључено да ми укључимо у састав бригаде 60 наоружаних бораца, као и ненаоружано људство кога имамо прековише, односно преко 30 бораца ненаоружаних у батаљону, што смо и учинили. На том састанку је донет закључак да из теренске и пограничне чете узмемо нама у састав нашег одреда 45 пушака, а остало да ставимо на расположење Команди сремског подручја, што смо и учинили. На том састанку није расправљано питање где ћемо ми формирати, односно попуни-ти наш II батаљон, те тако нисмо имали ни података о ситуацији доле у Босутским шумама и ми смо позвали теренску и пограничну чету горе да би употпунили наш II батаљон. На основу те неизвесности о стању у Босутским шумама ми смо позвали и нашу чету I батаљона.

Напомена: Објашњеше што нисмо досада ово учинили.

Два дана доцније по пријему овога дописа, на који смо вам сада одговорили, покушали смо писменим путем да вам одговоримо, али у исто време добили смо писмени извештај да наш један батаљон крене одмах за Ф. Гору за пријем оружја и муниције са којим је требао кренути и командант овог одреда што је требао усмено да одговори на постављена питања. Приликом боравка, односно састанка у Ф. Гори и на састанку са чланом Г. [лавног] Ш. [таба] а са мајором другом Лалом,⁹ где је командант имао намеру да одговори на постављена питања мајор му је одговорио да се то тражило писменим путем и тим се путем мора и поступити. Разлог за неслање овог извештаја су акције које су следиле једна за другом те смо ми тако били раштркани и тиме онемогућени да исто учинимо.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЈГОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар
(Отсутан)

Командант, поручник
Корица Милан

БР. 90

**РАТНИ ИЗВЕШТАЈ БРОЈ 12 ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И
ПО ВОЈВОДИНЕ ОД 28 МАЈА 1944 ГОД. О АКЦИЈАМА
ПАРТИЗАНСКИХ ОДРЕДА¹**

28 маја 1944 године

Број 12

**ГЛАВНИ ШТАБ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОБЈАВИО ЈЕ СЛЕДЕЋИ
РАТНИ ИЗВЕШТАЈ:**

16. П. Јединице III Бачко-барањског одреда у Бачком Градишту убиле су 1 непријатељског војника.

17. П. Иете јединице убиле су у Чуругу 1 непријатељског војника.

17. П. Патроле Пограничне чете на реци Сави заробиле су 1 непријатељског војника.

⁸ **Јован Бељански-Лала**

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 37/5, к, 212.

23. II. Јединице III Бачко-Барањског одреда у Госпођиначком атару убиле су 4 и раниле више непријатељских војника.

28. II. Тројка команде места Ириг између Јаска и Павловаца у заседи убила је 2 непријатељска војника. Заплено је 2 пушке и остали прибор.

28. II. Јединице III Бачко-барањског одреда упале су у Сог, где су запалиле општинску архиву и заплениле већу количину платна за веш и друге спреме.

29. II. Јединице истог одреда минирале су електрични стуб код Каменице који је спроводио струју из Новот Сада за Беочин. Услед овог рад електричне централе био је прекинут.

1/2 III. I чета I батаљона I Сремског одреда у Беочину запалила општинску зграду и архиву. Заплењена је већа количина канцелариског материјала. Овом приликом прешло је на нашу страну 13 непријатељских војника.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

БР. 91

РАТНИ ИЗВЕШТАЈ БРОЈ 13 ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД 28 МАЈА 1944 ГОД. О БОРБАМА И АКЦИЈАМА ВОЈВОЂАНСКИХ ЈЕДИНИЦА¹

28 маја 1944 године

Број 13

ГЛАВНИ ШТАБ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОБЈАВИО ЈЕ СЛЕДЕЋИ РАТНИ ИЗВЕШТАЈ:

За време непријатељске офанзиве на западни Срем и Источну Босну од 9 марта до 27 маја 1944 године, наше јединице које се боре у Војводини извршиле су следеће акције:

10. III. Једна чета I Сремског одреда извршила је упад у Каменицу. Убијено је 3 непријатељска војника и заплењено 5 пушака и 300 метака.

14. III. I чета Ударног диверзантског батаљона, на главној железничкој прузи Београд—Загреб, између Мартинаца и Лаћарка, минирала је транспортни воз са војском. Уништена је локомотива и неколико вагона.

¹ Оригинаал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 37/5, к, 212.

16. III. II чета Ударног диверзантског батаљона, на главној железничкој прузи Београд—Загреб, између Митровице и Лаћарка, минирала је транспортни воз са војском. Уништена је локомотива и неколико вагона.

17. III. Јединице III Бачко-барањског одреда, на прузи Субртица, код Врбаса, мргаирале су непријатељски воз. Уништена је локомотива и 3 вагона.

28. III. Јединице I Сремског одреда, код Беочина минирале су два електрична стуба. Услед овога електрична централа је престала радити за извесно време.

Истог дана I батаљон I Сремског одреда у заседи код Марадика побио је 16 непријатељских војника. Међу убијеним војницима налазио се и један усташки заставник.

29. III. Исти батаљон на друму Илок—Ердевик исекао је 290 т.т. стубова.

30. III. Јединице I Сремског одреда истерале су Немце из Дивоша, који су дошли ради пљачке. Убијено је 10 и рањено 5 непријатељских војника. Међу убијеним војницима налазио се и чувени зликовац Адам Молнар из Чалме. Непријатељ је био приморан да све опљачкане ствари остави на месту, које су касније враћене власницима.

Истог дана II чета Ударног диверзантског батаљона на железничкој прузи Београд—Загреб код Руме минирала је транспортни воз. Уништена је локомотива и неколико вагона.

1. IV. Јединице III Бачко-барањског одреда на железничкој прузи Сомбор мрширале су непријатељски воз. Уништена је локомотива и неколико вагона. Том приликом исечено је и 50 т.т. стубова.

Истог дана I чета Ударног диверзантског батаљона на главној железничкој прузи Београд—Загреб код Шида минирала је транспортни воз. Уништена је локомотива и неколико вагона.

5. IV. Иста чета на истој прузи код Оролика, минирала је два воза. Уништене су 2 локомотиве и 12 вагона.

Истог дана II батаљон I Сремског одреда на истој прузи између Земуна и Нове Пазове исекао је 207 т.т. стубова.

6. IV. I батаљон I Сремског одреда на фашистичкој пустири код Илока запалио је неколико вагона кукуруза. •

7. IV. Непријатељ је у јачини од 1500 војника извршио напад на Фрушку Гору. Јединице I Сремског одреда одбиле су напад, наневши непријатељу осетне губитке.

Истог дана II чета Ударног диверзантског батаљона на главној железничкој прузи Београд—Загреб, између Пути-

наца и Краљевада, минирала је воз. Уништена је локомотива и неколико вагона.

Истог дана јединице II Сремског одреда у Ловасу заплениле су 13 пушака.

8/9. IV. Јединице истог одреда на главној железничкој прузи Београд—Загреб код Кукујеваца у заседи убиле су 4 непријатељска војника, запленивши 1 пушку и нешто ратне спреме.

10. IV. Јединице II Сремског одреда на железничкој прузи Винковци—Брчко на реци Брежници уништиле су железнички мост 20 м. дуг. Пруга је онеспособљена и саобраћај прекинут за дуже време.

11. IV. I батаљон I Сремског одреда извршио је напад на санаторијум на Иришком Венцу. Убијен је 1 непријатељски војник, а заплењена већа количина санитетског материјала.

12. IV. I чета Ударног диверзантског батаљона на главној железничкој прузи Београд—Загреб између Срем. Митровице и Вогња минирала је брзи воз са војском. Уништена је локомотива и неколико вагона.

13. IV. Две чете I батаљона I Сремског одреда у Врднику убиле су 10 непријатељских војника и заплениле 1 пушкотрицалез, 1 пикав!ац и 1 пушку.

Истог дана непријатељ је са јачим снагама и тенковима извршио нагтд на Моровић. I батаљон VI Војвођанске бригаде после дуже борбе одбио је напад и том приликом 1 тенк уништио и 1 оштетио.

17. IV. II чета Ударног диверзантског батаљона на главној железничкој прузи Београд—Загреб, између Краљеваца и Путинаца, минирала је теретни воз са намирницама. Уништена је локомотива и неколико вагона.

18. IV. I батаљон II Сремског одреда у Илинцима у краћој борби заробио је 8 и ранио 2 непријатељска војника, а запленио 2000 метака, 1 радио-станицу и други ратни материјал.

19. IV. II чета Ударног диверзантског батаљона на главној железничкој прузи Београд—Загреб, између Батајнице и Нове Пазове, минирала је транспортни воз са војском. Уништена је локомотива и неколико вагона. '

Истог дана јединице II Сремског одреда, код Нештина, убиле су 10 и раниле 12-непријатељских војника.

21. IV. Један вод VI Војвођанске бришде у БОСЛГСКИМ шумама на реци Студви убио је 8 и ранио 14 непријатељских војника.

23. IV. Две чете II Сремског одреда код села Моровића убиле су 12 и раниле 18 непријатељских војника, а заплениле 4000 метака и 1 тешки митраљез.

24. IV. Једна чета VI Војвођанске бригаде и једна чета II Сремског одреда у заседи код Ердевика и на друму Шид—Илок убиле су 11 и раниле 4 непријатељска војника.

25. IV. Јединице I Сремског одреда на реци Сави код Макгапа потопиле су 4 брода од укупно 655 тона.

26. IV. I чета Ударног диверзантског батаљона на главној железничкој прузи Београд—Загреб, између Мартинаца и Лаћарка, минирала је воз. Уништена је локомотива и неколико вагона.

27. IV. II чета Ударног диверзантског батаљона на истој прузи између Путинаца и Голубинаца минирала је транспортни воз са ратним материјалом. Уништена је локомотива и неколико вагона.

Истог дана I чета Ударног диверзантског батаљона на истој прузи између Срем. Митровице и Вогца минирала је воз. Уништена је локомотива и неколико вагона.

Истог дана две чете II Сремског одреда извршиле су напад на село Кукујевце. После краће борбе непријатељ је био протеран из села и повукао се у бункере на железничкој станици. Убијено је 2 непријатељска војника, а запленијено је 13 пушака, 1 пикавац, нешто муниције и 11 кола материјала за одело и веш.

28. IV. I чета Ударног диверзантског батаљона на главној железничкој прузи Београд—Загреб, између Срем. Митровице и Лаћарка, минирала је транспортни воз са војском. Уништена је локомотива и неколико вагона.

30. IV. II чета Ударног диверзантског батаљона на истој прузи између Путинаца и Краљсваца минирала је путнички воз са војском. Уништена је локомотива и неколико вагона.

29. и 30. IV. иста чета на друму Војка—Стара Пазова и Бечмен—Сурчин минирала је два моста.

2. V. I чета Ударног диверзантског батаљона на главној железничкој прузи Београд—Загреб између Лаћарка и Мартинаца минирала је теретни воз. Уништена је локомотива и неколико вагона.

4. V. Иста чета на истој прузи између Срем. Митровице и Лаћарка минирала је особни воз са војском. Уништена је локомотива и неколико вагона.

5. и 6. V. II Диверзантска чета на истој прузи између Путинаца и Голубинаца минирала је два воза. Уништене су 2 локомотиве и 10 вагона.

д. V. Иста чета на друму Пећинци—Суботиште минирала је гвоздени мост.

13. V. Две чете I Сремског одреда на прузи Петроварадин—Беоцин порушиле су пругу у дужини од 350 метара и уништиле мост 15 м. дуг и 8 метара широк.

Истог дана две чете VI Војвођанске бригаде на прузи Рума—Павловци порушиле су 500 м. пруге и исекле 250 т.т. стубова.

13. V. Једна чета II Сремског одреда у заседи код Кузмина убила је 3 официра и ранила 28 непријатељских војника.

14. V. II чета Ударног диверзантског батаљона на главној железничкој прузи Београд—Загреб, између Руме и Краљеваца, минирала је теретни воз са цистернама. Уништена је локомотива и неколико вагона.

15. V. I чета Ударног диверзантског батаљона на истој прузи код Шида минирала је транспортни воз са ратним материјалом. Уништена је локомотива и неколико вагона.

Истог дана две чете VI В. бригаде извршиле су успешни напад на колонију Солнок. Убијено је 33 немачка војника, а заплењено је 11 пушака и други ратни материјал.

16. V. I чета Ударног диверзантског батаљона на главној железничкој прузи Београд—Загреб, између Оролика и Славковаца, минирала је теретни воз са ратним материјалом. Уништена је локомотива и неколико вагона.

19. V. Јединице II Сремског одреда код Илинаца убиле су 2 и заробиле 3 непријатељска војника.

21. V. Јединице истог одреда порушиле су железничку пругу Београд—Загреб, између Шида и Адашеваца, у дужини од 500 метара.

Истог дана I чета Ударног диверзантског батаљона на истој прузи, између Гибарца и Бачинаца, минирала је воз. Уништена је локомотива и неколико вагона. Истом приликом порушен је мост на прузи.

Истог дана иста чета на друму Батровци—Градина минирала је мост.

22. V јединице II Сремског одреда у Товарнику код Шида побиле су 27 и раниле вше непријатељских војника. Заплењено је 4 пушке и други ратни материјал. Запаљене су школа и општина, које су служиле окупатору као упориште.

24. V. једна чета I Сремског одреда на друму Рума—Ириг исекла је већи број т.т. стубова.

25. V. јединице I Сремског одреда на друму Купиново—Обреж исекле су 70 т.т. стубова.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

БР. 92

**НАРЕЂЕЊЕ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 30 МАЈА 1944 ГОД. МОБИЛИЗАЦИСКОМ ОТСЕКУ ЗА
ОГРАНИЧЕЊЕ ПРИЈЕМА РЕГРУТА¹**

**ГЛАВНИ ШТАБ
НОВ и ПО ВОЈВОДИНЕ**
Број: 159/44
дана 30. V. 1944 год.

ШЕФУ МОБИЛИЗАЦИСКОГ ОТСЕКА Г.Ш.В.

1. С обзиром на ситуацију у којој се налазимо већ више од 2 месеца, на пренатрпаност свих сектора Срема у регрутима и немогућношћу њиховог транспортовања за Ист. Босну требало би ограничити примање регрута. Треба примати само оне који немају где да се склоне а који су прогоњени од фаш. власти; који су потпуно здрави и способни те могу издржати све напоре и тешкоће.

2. У вези са регрутним центрима и регрутима који се налазе при командама места и у вези са ситуацијом која се може врло брзо изменити потребно је да се одмах предузме копање склоништа (база) за све регруте о којима ми водимо бригу. Склоништа треба копати по шуми и пољу за десетине, а копаће она десетина која ће у то склониште бити смештена. За сваку десетину одредити по једног руководиоца. Све деоетине треба снабдети са резервном храном за неколико дана. За Талијане треба копати посебна склоништа.²

¹ Копија оригинала, писана машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 32—7, к. 211.

² Немачки жандармериски пук који је учествовао у офанзиви на Фрушку Гору имао је у својој комори италијанске војнике. Међутим, кад је комора изненада нападнута од Првог сремског НОП одреда између Стејановаца и В. Радицаца, већи број Италијана се предао.

3. У регрутним центрима треба организовати војнички живот, те свакодневни војнички и политички- рад међу њима. Не треба дозволити ни момента да мирују и ништа не раде јер би се, с обзиром да су то нови борци, могли деморалисати. Значи треба стално с њима радити, оспособљавати их војнички и уздизати их политички како би отишли у јединице са извесним предзнањем и потребном чврстином за савлађивање свих напора и тешкоћа на које би наишли када буду увршћени у борачку јединицу.

4. О свему учињеном поднећете исцрпан извештај.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Зам. команданта
мајор³

БР. 93

**ПРЕДЛОГ КОМАНДЕ МЕСТА СРЕМСКА МИТРОВИЦА
ОД 31 МАЈА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ ЗА ФОРМИРАЊЕ СЛОВАЧКЕ ЧЕТЕ „ЈАН-
КО ЧМЕЛИК“¹**

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Услед војно-техничких околности многи Словаци, који се добровољно или путем мобилизације налазе у нашим редовима, нису послати у словачку јединицу „Јуре Јаношика“,² већ су разбацани по нашим командама подручја и места. Тако се, напр. у Команди [места] Сремска Митровица налази тридесет Словака, а у Команди места бр. V³ 15 Сло-

³ Срета Савић-Коља

¹ Оригинал, цисан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 16—5, к. 212.

² Приликом пребацивања партизана из Срема у Босну, почетком новембра 1942 године, од Словака је формирана чета, названа „Јаношекова рота“, по имену чувеног словачког борца за права радних-људи Јура Јаношека. Она је са сремским и босанским јединицама водила многе борбе против окупатора и домаћих издајника у Босни и заједно са осталим јединицама учествовала и у великим борбама у Херцеговини и Црној Гори.

³ Команда места Шид

вака. Ови другови, који су без оружја, могли би већ сада, док се не успостави веза са „Јаношиковим“ батаљоном, учествовати активно у борби.

Предлажемо стога, да се у Срему формира посебна словачка јединица — чета у саставу сремских одреда или у VI бригади, која понајвише оперише у Срему. Како је највећи број добровољаца из Старе Пазове, предлажемо да чета носи име народног хероја Јанка Чмелика,⁴ сељака из Старе Пазове. Ово ће имати нарочитог одјека на непробуђене Словаке из Старе Пазове, која броји преко осам хиљада Словака.

Када настану повољније прилике, ова се чета може прикључити „Јаношиковом“ батаљону у Првој војвођанској бригади.

Међутим, ова јединица могла би и надаље остати у Срему, јер би то имало великог политичког утицаја на сремске Словаке, који би на овај начин непосредно долазили у додир са својим борцима за народно ослобођење. Словачка чета у Срему у близини Бачке несумњиво би усталасала и редове бачких Словака.

Подносимо овај предлог, јер наша је жеља да бојни зов Народно-ослободилачке борбе нађе што дубље одјека у срцима наше словачке сабраће. Желимо да словачки народ узме што активнијег учешћа у овој борби, јер само кроз њу може добити своја права у заједници равноправних народа нове Југославије.

У очекивању што скоријег решења наше молбе кличемо:

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

КОМАНДА МЕСТА СРЕМСКА МИТРОВИЦА,

31 МАЈА 1944.

⁴ Народни херој Јанко Чмелик, члан КПЈ од 1937 године. Ухваћен новембра 1941, покушао је да побегне из затвора, али је ухваћен. У усташком затвору и земунској болници Чмелик је страшно мучен, али се херојски држао и није никога одао. Стрљан је у Сремској Митровици 12 маја 1942 године као секретар Окружног комитета.

БР. 94

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДРУГОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ОД 1 ЈУНА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈ-
ВОДИНЕ О БОРБАМА И АКЦИЈАМА ОДРЕДА ОД 1 ДО
31 МАЈА¹**

**ШТАБ
II СРЕМСКОГ ПАРТИЗАНСКОГ ОДРЕДА**

Број: —/44 г.

Дана 1 јуна 1944 год.

Положај

Предмет: Извештај о акцијама у вре-
мену од 1 до 31 маја 1944 год.

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Достављамо вам извештај о извршеним акцијама II
Сремског НОП одреда у времену од 1 до 31 маја ов. г.

I батаљон

Дана 6 маја ов. г. дочекана је петорка II чете овог батаљона од стране фашиста у селу Липовцу. Фашисти су отворили ватру, другови видећи да је непријатељ надмоћнији извукли су се из села. У близини се налазио наш батаљон који је одмах на пуцање послао своју II чету да интервенише. Чета је успела да разбије непријатеља који се чамцима пребацио преко реке Босути и отишао у правцу села Адашеваца.

За време борбе у селу се налазила четири друга из ударне групе друга „ТУЋЕ”,² од којих су двојица погинула за време борбе. Бандити који [су] ометали рад наше чете похапшени су.

У ноћи између 13 и 14 маја ов.г. II чета овог батаљона извршила је напад на непријатељско упориште на Куку-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 8—6, к. 212.

² Арх Туна, командир теренске партизанске чете. Погинуо октобра 1944 године код Лежмира.

јевце. Чета је успела да после кратке борбе разбије непријатеља. Том приликом заплењене су следеће ствари: 9 пари коња са запрегом, 3 пара одела, 1 радио-апарат, 1 седло, 5 пари ципела, 1 цивилна пушка и много мануфактурне робе.

Дана 19 ов.мес. наш батаљон направио је заседу на путу Нијемци¹—Товарник да сачека патролу која се кретала тим путем. Уместо патроле наишао је фашистички наредник који је ухапшен и предан Војном суду за западни Срем. Истога дана по подне једна јача непријатељска патрола дошла је на Илиначке салаше који се налазе под самом шумом и почела их палити. Пошто се наш батаљон налазио у близини извршио је напад и после кратке борбе разбио непријатељску патролу која се разбегла. Том приликом ухваћена су трижива непријатељска војника док су два убијена за време борбе. Заплењено је 3 војничке пушке, 5 пари војничких униформи и обуће. Ми нисмо имали губитака.

У ноћи између 21 и 22 маја ов. г. наш батаљон напао је фашистичко упориште Товарник у коме се налазило 16 жандарма, 45 милиционера и 30 гестаповца. Батаљон је успео да разбије милиционере који су се налазили у општини, гестаповце који су се налазили у школи. Том приликом заплењене су 4 војничке пушке са 230 метака, 9 шињела, 12 ћебади итд. У тој борби убијено је 7 непријатељских војника, док смо [ми] имали једног друга мртвог и два рањена.

Ноћу између 25 и 26 маја наш батаљон извршио је напад на село Томпојевце. После кратке борбе батаљон је успео да разбије непријатеља. Заплењене су следеће ствари: 4 пара одела, 6 опасача и упртача, 25 коња, 11 кола са коњском запрегом и 112.700 куна. Губици непријатеља нису установљени. Батаљон је имао 1 мртвог и две другарице и једног друга који су лакше рањени.

Ноћу између 29 и 30 маја ов. г. батаљон је напао непријатеља који се налазио у Ђелетовцима. Батаљон је наишао на јако слаб отпор непријатеља који се после кратке пуцњаве разбегао. Заплењен је следећи материјал и оружје: 5 војничких пушака, 300 метака, 2 бомбе, 3 пара одела, 4 шињела, 5 пари ципела, 150 кг. шећера, 32 коња, 16 кола са запрегом, 3 радио-апарата, 2 бицикла и другог материјала.

Приликом извођења акције запаљена је кућа усташког таборника и убијена су 2 бандита. Ми нисмо имали губитака.

Ноћу између 30 и 31 маја један вод II чете овога батаљона извадио [је] леш политичког комесара II чете овог батаљона,³ који је погинуо приликом напада на непријатељско упориште Товарник, а који се није могао извући те су га фашисти нашли и сахранили у товарничком гробљу. Исти леш полкомесара спроведен је до места где ће бити сахрањен.

II батаљон

У ноћи између 10 и 11 маја ов.г. пребацила се једна четничка група из Семберије у Босутске шуме код села Јамене у јачини од 8 четника коју је групу дочекала наша једна чета II батаљона и растерала их. Том приликом чета је имала једног друга мртвог, а у истој борби наши борци успели су да ухвате једног живог четника са оружјем.

Дана 13 маја ов. г. I чета овога батаљона дочекала је фашистичку патролу у заседи под селом Босутом на прузи, те је отворила ватру на фашисте и том приликом убијена су 3 фашистичка официра и 18 војника као и око 23 рањена фашистичка војника, док је иста чета имала једног друга лакше рањеног и једну другарицу мртву.

У ноћи између 21 и 22 маја ов.г. наш батаљон порушио је железничку пругу између Адашеваца и Моровића у дужини од 400—500 метара.

У ноћи између 26 и 27 маја ов. г. наша I чета II батаљона у вези са диверзантском групом, којој је дала обезбеђење, минирала је два моста на железничкој прузи Винковци—Брчко. Оба моста потпуно су анеспособљена. Том приликом ми нисмо имали никаквих губитака.

Дана 27 маја ов.г. рано ујутру око 5—6 часова напали су фашисти нашу II чету II батаљона која се налазила у свом логору на Црквишту. Када су фашисти наишли на стражу која их је прописно зауставила и када је тачно утврдила ко им иде у сусрет, иста је стража отворила ватру на непријатеља. Иста чета која се ту налазила одмах је прихватила борбу са непријатељем, али фашисти су већ опколили логор са неколико страна. У тој борби налазио се заменик команданта II батаљона друг заставник Момчило⁴ који је код себе имао пушку и тукао на банду, а када је испуцао све метке узео је пушкомитраљез и из њега тукао на фашисте, те је том приликом погинуо и банда је ухватила иети тај пушкомитраљез. У тој борби имали смо два мртва друга и

³ Ненад Васић. Види док. бр. 88.

⁴ Момчило Кузминац

једнога рањеног, а утврђено је да је непријатељ имао једног мрвог док се број рањених није могао установити.-У тој борби изгубили смо две војничке пушке.

Дана 25 маја ов.г. наш батаљон поставио је заседу на путу Дреновци—Сољани, те су том приликом наишла 4 непријатељска војника од којих су три жива ухваћена и једнога су ранили који је успео да побегне. Заплећене су 4 мазерове пушке.

Истога дана наш се батаљон сместио у селу Страшинцима, те у 12 сати напали су фашисти наш батаљон, који је одмах прихватио борбу са непријатељем. Пошто су фашисти добили помоћ на два камиона наш батаљон био је приморан да се повуче у свој логор. Том приликом имали смо једног друга рањеног, док се број непријатељског тубитка у људству није установио.

II Сремски НОП одред

У ноћи између 2 и 3 маја ов.г. једна чета II батаљона у саставу са I четом I батаљона напали су непријатељско упориште у Кукујевцима, где је заплечено следеће: 10 пушака „маузерки“, 1 „винтовка“, 1 цивилна, 1 пикавац, 300 метака за „маузерку“, 50 ком. метака за пикавац, 4 метка за „винтовку“, око 45 метака за цивилне пушке, 2 цивилне пушке, 1 телефон, 500 калема конца, 10 кг. дувана, 800 ком. књижица папира, 400 ком. шибица, 21 коњ, 10 кола са запрегом, један бицикл, 860.000 куна, 1600 лира и много мануфактурне робе. У тој борби уништено је 3 непријатељска војника, док су се остали разбегли. Запаљена је општина, усташки табор и „културбунд“ али није тачно да је изгорео. Ми смо имали једног рањеног друга.

Дана 17 маја ов.г. у 3.40 часа прије подне извршен је напад на непријатељско упориште у Босуту.⁵ Исти напад је извршен у саставу са оба наша батаљона и I батаљоном VI Вој.[вођанске] бригаде. У борби са непријатељем уништено је 18 непријатељских војника док је 22 рањено, међу њима и натпоручник. Са наше стране имали смо 6 мртвих и 13 рањених другова.

Неуспех ове акције може се углавном приписати томе што нисмо имали способних људи за руковање са тешким оружјем са којим су располагале наше јединице, јер иста нису искоришћена до максимума, односно није испољена њина ватрена моћ над непријатељем тако да смо га могли уништити. Од руководиоца изгубили смо једнога друга ко-

⁸ Види док. бр. 84.

цандира наше I чете II батаљона.⁶ У борби са непријатељем дисмо имали никаквог плена осим једног заробљеног бандмта, који [је] заробљен 7 часова пре почетка борбе.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар
Г. Васић

Командант, поручник
Корица Милан

БР. 95

**РАТНИ ИЗВЕШТАЈ БРОЈ 14 ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И
ПО ВОЈВОДИНЕ ОД 2 ЈУНА 1944 ГОД. О БОРВАМА И
АКЦИЈАМА ВОЈВОЂАНСКИХ ЈЕДИНИЦА¹**

2 јуна 1944 год.

Број 14

ГЛАВНИ ШТАБ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ О БОРВАМА И АКЦИЈАМА У СРЕМУ ОБЈАВИО ЈЕ СЛЕДЕЋИ РАТНИ ИЗВЕШТАЈ:

25. V. јединице II Сремског одреда у борби са Немцима код Страшинаца убиле су 10 и раниле већи број непријатељских војника.

26. V. Минери на прузи Винковци—Борово између Нухтра и Винковаца минирали су брзи воз са немачком војском. Уништена је локомотива и 10 вагона.

Истог дана јединице II Сремског одреда после краће борбе протерале су непријатеља из Томпојеваца, наневши му осетне губитке у људству и ратном материјалу.

27. V. једна минерска група на прузи Београд—Загреб између Шида и Товарника минирала је воз. Уништена је локомотива и неколико вагона.

Истог дана ова група на прузи Винковци—Брчко на реци Спачви и Брежници минирала је два моста. Рушењем мостова саобраћај је прекинут.

28. V. Минерска чета на прузи Београд—Загреб између Шида и Гибарца минирала је транспортни воз са ратним материјалом. Уништена је локомотива и 5 вагона.

⁶ Ђорђе Станковић

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 37/5, к, 212.

Истог дана ова чета на прузи Београд—Загреб између Руме и Краљеваца минирала је транспортни воз са војском. Уништена је локомотива и неколико вагона.

29. V. батаљон VI Војвођанске бригаде на прузи Београд—Загреб између Шида и Товарника минирао је транспортни воз. Уништена је локомотрша и неколико вагона. Истом приликом разрушена је *железничка* пруга у дужини од 150 метара. Саобраћај је био обустављен 23 часа.

Истог дана јединице II Сремског одреда нападе су на Томпојевце. После краће борбе непријатељ је био протеран из села, оставивши већи број мртвих и рањених војника.

30. V. јединице VI Војвођанске бригаде након краће борбе ликвидирале су непријатељско упориште у Илачи. Непријатељ је имао 30 мртвих војника. Заплењена је извесна количина ратног материјала.

31. V. јединице исте бригаде нападе су непријатељски гарнизон у Јакову, у коме су се налазили војници Павелићевог тјелесног здруга. После краће борбе непријатељ је имао 23 мртва и 30 рањених војника.

1. VI. јединице ове бригаде у заседи на прузи Беочин—Каменица убиле су 9 усташа. Заплењено је оружје и сва остала спрема.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

БР. 96

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 5 ЈУНА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈ-
ВОДИНЕ О БОРБАМА И АКЦИЈАМА БРИГАДЕ ОД 15
МАЈА ДО 3 ЈУНА¹**

ШТАБ VI В. Б.
Број: 77/1944 г.
5 јуна 1944 г.
Положај

Предмет: извештај о акцијама.

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Доставља вам се извештај о изведеним акцијама VI Вој-
вођанске бригаде.

I батаљон

17. V. 1944 г. У 3.40 часова пре подне извршен је напад на непријатељско упориште у Босуту, као и на њихов логор у Клештевици. Напад је извршен у заједници са јединицама II Срем. одреда. Број непријатељских војника овога упоришта био је око 300. У тој борби непријатељ је имао око 18 мртвих и око 22 рањена, међу њима и један натпоручник. Наши губици су 5 мртвих и 8 рањених. Упорипге није ликвидирано*

29/30. V. о.г. Јединице овог батаљона извршиле су напад на фашисте у селу Илачи. У том селу налазило се 60 милиционера. После краће борбе наше јединице присилиле су непријатеља на повлачење који је успео да дође у Састав гестаповаца који су се налазили на станици, а који служе за обезбеђење груге. Борба је трајала 1 сат. Непријатељски губици у овој борби износе 20—25 мртвих, којом је приликом убијен и један окорели зликовац код којег је заробљена 1 руска ми-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 12—5, к. 212.

траљета са око 100 метака и руски пиштољ са 7 метака.

Наши губици у овој борби су: 2 погинула (од којих је један из Економског отсека) и 1 рањен.

Том приликом је заробљено 3 пушке, око 150 метака, 2 цивилне пушке, док су остали зликовци остало оружје сакрили у баште. Заплењен је 1 радио-апарат, 1 писаћа машина и доста писаћег материјала, 6 пари одела, 6 пари ципела и 15 кошуља. У дућану једног усташе конфисковано је материјала за 10 пари одела, платна за 12 кошуља, 5 ком. марама, 50 кг. шећера, 20 кг. кафе, 20 кг. соли, 1000 цигарета и разних других ствари. Заплењено је и 3 пара коња са целокупном загрегом.

1/2. VI. о.г.

Извршена је акција на село Кузмин, у којем се налазило 110 гестаповака. У овој борби непријатељ је био изненађен, јер су га наши другови нашли на спавању. У овој борби није употребљавана пушчана нити митраљеска ватра, него само двобој са бомбама. У завршној борби неки наши другови упали су у собе где је непријатељ спавао, док су други с бомбама тукли споља, тада се морао направити застој да се исти другови не би потукли између себе, тако да се непријатељ прибрао и почео жилаво да се брани. Ова пауза је омогућила непријатељу да се прибере и да после тога да жилав отпор.

У овој борби убијено је 50 непријатељских војника, 10 тешко рањено и нешто лакше. Од оружја заплењено је 2 пушке.

Наши губици су: 1 погинуо, 24 рањена, од којих 4 тешко, док осталих 20 су доста лако. Између осталих рањен је и комесар батаљона друг „Попа”,¹ комесар чете друг „Ђуре”² (лакше [рањен]), зам. комесара 2 чете друг „Батан” (теже рањен).

¹ Бошко Јовановић-Попа

² Георгије Јовичић-Ђура

II. батаљон

15. V. о. г. 2 чете овог батаљона извршиле су напад на Сонок, док је чета I Сремског одреда извршила демонстративан напад на село Путинце и дала потребно обезбеђење приликом извођења операција. Напад је почео у 11 часова, а завршен у 12 часова. Непријатељ који је пружио отпор био је за кратко време ликвидан. У тој борби уништено је 33 фашистичка бандита, међу којима се налазило неколико зликоваца који су вршили пљачку по нашим селима. Од оружја заплењено је 16 пушака разних врста. Запаљене су две куће и то таборникова и" учитељева. Наших губитака није било.
- У истом селу конфисковано је: 17 коња, 7 кола, 16 комада амова, 50 кг. шећера, 3 бицикла, 4 пара ципела, 1 пар чизама и 2 чакшире.
- 17/18. V. о. г. Један вод II батаљона и један вод I Сремског одреда исекао је 85 бандера на друму Илок—Сот. На бандерама су полупане чакшице и жице су покидане.
- 28/29. V. о. г. Напао је II батаљон бункер на раскрсници пруге Врдник—Павловци и друма Бешеново—Ириг. Пошто је бункер био ограђен са два реда жица, први на отстојању од бункера 80 м, а други 120 м тако да две десетине које су вршиле напад, док су остале јединице обезбеђивале нису успеле да дођу до самог бункера, тако да бункер није ликвидан. То м приликом рањено је 4 друга, од којих је један већ подлегао ранама, а остала 3 су лако рањена.
31. V. о. г. . Постављена је заседа на прузи Беочин—Каменица, с циљем да се потуче патрола и воз нападне. Наш II батаљон напао је патролу (усташе), која се упутила много ранзије прије воза, тако да воз није ни наишао.. У тој борби убијено је 11 уеташа и 6 рањено. Од оружја заплењено је 5 пушака, 3 пара фишеклија, 2 торбице за муницију, 250 ме-

така, 2 хангранате, 5 пари ципела, 2 чакшире и 1 блуза. Наших губитака није било.

1/2. VI. о. г. Један вод овог батаљона извршио је акцију на мало опоравилиште („Санитас“) које се налази између Иришког Венца и Ирига, у акцији је заплењено 20 државних ђебади.

2/3. VI. о. г. Постављена је заседа на прузи Вогањ—• Митровица у јачини од једног вода. Приликом наиласка непријатељске патроле наши су отворили ватру, тако да је непријатељ имао губитака 5 мртвих и 3 рањена. Наших губитака није било.

Исте је ноћи један наш вод минирао пругу између Руме и Вогња. Воз који је наишао у 4 сата ујутру одлетео је у ваздух (о непријатељским губицима немамо података).

III батаљон

30/31. V. о. г. Извршен је наггад на фашистичко упориште у селу Јакову. У упоришту се налазило 150 усташа који су припадали Поглавничком телесном здругу. Исти су били настањени у кућама око раскршћа. Имали су 25 ископаних ровова и неколико бункера. Напад је почео у 10,30 часова и трајао је до 1 час после пола ноћи. У овој борби непријатељ је имао 26 мртвих и 18 рањених. Наши губици су 7 мртвих и 16 рањених, од којих су два теже, док су остали лако рањени. Упорште није ликвидирано.

2. VI. о. г. Овај батаљон у заједници са једном четом I Срем. одреда напао је фашистичку колону која се је враћала после извршене пљачке из Карловчића за Шимановце. Непријатељ који је приметио наше јединице које су јуриле за њима да их, нападну заузео је положај у каналу и отворио ватру. Борба је трајала 2 сата. Јачмна непријатељске колоне била је 60 војника. У тој борби наш батаљон убио је 22 непријатељска војника и 3 заробио. Један од њих је Шмит познати зликовац и организатор реакција у Срему, је-

дан немачки подофицир, и трећи Шмитов писар. Том приликом заплењен је следећи ратни материјал: 1 т.[ешки] мргграљез „Бреда“, 2 п.[ушко] митраљеза „Шоша“ са око 10—12 шаржера, 15 пушака разних врста, 3 пикавца са преко 20 шаржера, 2.000 метака, војничке спреме, напљачканих ствари из Карловчића, 1 парабелум и друго. Наши губици су 3 мртва и 5 рањених. У тој борби погинуо је командант батаљона друг „Катле-ни.“⁴ Том приликом чета I Срем.[ског] одреда убила је 11 неп.[ријатељских] војника-

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Зам. политкомесара
Радивоје Голубовић

БР. 97

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 7 ЈУНА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈ-
ВОДИНЕ О НАПАДУ НА ВРДНИК¹**

ШТАБ VI В. Б.
Број: 80/944 г.
7 јуна 1944 г.
Положај

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Ноћу између 5 и 6. о. м. један вод 2 чете II батаљона заједници са диверзантском групом истог батаљона извршио је-упад у Врдник. -Том приликом разоружана је посада од 13 људи која је била утврђена у 3 бункера. Ова посада обезбеђивала је цистерне са бензином које су садржале 1,200.00 литара.

⁴ Народни херој Владимир Обрадовић-Камени

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 13/5, к. 212.

Посада је разоружана уз помоћ 3 Словенца, који су припадали тој посади, али су са нама одржавали везе. Ова три друга задржана су код нас у батаљону са свом њиховом спремом као и оружјем, док су 9 бандита на челу са њиховим подофициром (подофицир је произведен у чин официра) предати Обласном војном суду, док је један гфиликом разоружавања побегао.

Том приликом заплењен је следећи ратни материјал: 3 авионска митраљеза са 18 шаржера, 9 „маузер“ пушака, 1 митраљета са 5 шаржера, 1 пиштољ типа „берета“, 1 ракетни пиштољ, 24 офанзивне бомбе, 10 ђебади, 11 фишеклија, 6 опасача, 2 ножа, 1 телефон, 12.000 „маузер“ метака, 180 метака за митраљету, 30 ракета, 15 метака за пиштољ, резервни прибор за сваки митраљез.

Диверзантска група поставила је мине у циљу минирања цистерни. Мине су експлодирале, али резултат њиховог дејства још не знамо.

Исте ноћи вод 1 чете овог батаљона са диверзантском групом тог батаљона искидао је железничке шине на главној прузи Београд—Загреб између Вогња и Руме у дужини од 190 м.

У ове две акције није било наших губитака.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Зам. политкомесара
Радивоје Голубовић

Ев. бр. 186
Број 212/44
7. VI. 44
а/а

**НАРЕДБА БРОЈ 19 ШТАБА ПРВОГ СРЕМСКОГ НОП
ОДРЕДА ЗА 7 ЈУН 1944 ГОД. О ФОРМИРАЊУ ШТАБОВА
ПРВОГ И ДРУГОГ БАТАЉОНА И ПОСТАВЉЕЊУ РУКО-
ВОДИЈАЦА¹**

НАРЕДБА БРОЈ: 19

ШТАБА I СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА ЗА 7 ЈУН 1944 ГОДИНЕ

По **указаној потреби** и сагласности са Главним штабом НОВ и ПО Војводине, **формира** се Штаб I и II батаљона I Сремског НОП одреда.

За руководство штабова батаљона постављају се ови другови:

I батаљон:

За команданта: Матић Глигорије,² досадањи зам. команданта бив. I батаљона овог одреда.

За зам. команданта: Ово место остаје упражњено до даљег.

За политкома: Скакун Живана „Цену“, досадањег политкома I чете овог одреда.

За зам. политкома: Окановић Бранка „Леку“, досадањег зам. политкома II чете овог одреда.

За интенданта: Влајко Калаузовић, досадањи економ чете.

За обав. официра: Ово место остаје упражњено до даљег.

II батаљон:

За команданта: Новаковић Богољуб „Фрушкогорац“, досадањи командир чете.

За зам. команданта: Ово место остаје упражњено до даљег.

За политкома: Светозара Николића „Брацу“, досадањег политкома III батаљона VI Војвођанске НОУ бригаде.

За зам. политкома: Стевана Гаврића, досадањег политкома I чете овог одреда.

За интенданта: Живана Мухића „Башу“, досадањег економи чете.

За обавепггајног официра: Ово место остаје упражњено до даљег.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 35—7, к. 211.

² Глигорије Матић-Гига

така, 2 хангранате, 5 пари ципела, 2 чакшире и 1 блуза. Наших губитака није било.

1/2. VI. о. г. Један вод овог батаљона извршио је акцију на мало опоравилиште („Санитас“) које се налази између Иришког Венца и Ирига, у акцији је заплењено 20 државних ђебади.

2/3. VI. о. г. Постављена је заседа на прузи Вогањ—Митровица у јачини од једног вода. Приликом најлакше непријатељске патроле наши су отворили ватру, тако да је непријатељ имао губитака 5 мртвих и 3 рањена. Наших губитака није било.

Исте је ноћи један наш вод минирао пругу између Руме и Вогња. Воз који је наишао у 4 сата ујутру одлетео је у ваздух (о непријатељским губицима немамо података).

III батаљон

30/31. V. о. г. Извршен је напад на фашистичко упориште у селу Јакову. У упоришту се налазило 150 усташа који су припадали Поглавниковом телесном здругу. Исти су били настањени у кућама око раскршћа. Имали су 25 ископаних ровова и неколико бункера. Напад је почео у 10,30 часова и трајао је до 1 час после пола ноћи. У овој борби непријатељ је имао 26 мртвих и 18 рањених. Наши губици су 7 мртвих и 16 рањених, од којих су два теже, док су остали лако рањени. Упориште није ликвидирано.

2. VI. о. г. Овај батаљон у заједници са једном четом I Срем. одреда напао је фашистичку колону која се је враћала после извршене пљачке из Карловчића за Шимановце. Непријатељ који је приметио наше јединице које су јуриле за њима да их, нападну заузео је положај у каналу и отворио ватру. Борба је трајала 2 сата. Јачина непријатељске колоне била је 60 војника. У тој борби наш батаљон убио је 22 непријатељска војника и 3 заробио. Један од њих је Шмит познати зликовац и организатор реакција у Срему, је-

дан немачки подофицир, и трећи Шмитов писар. Том приликом заплењен је следећи ратни материјал: 1 т.[ешки] митраљез „Бреда“, 2 п.[ушко] митраљеза „Шоша“ са око 10—12 шаржера, 15 пушака разних врста, 3 пикавца еа преко 20 шаржера, 2.000 метака, војничке спреме, напљачканих ствари из Карловчића, 1 парабелум и друго. Наши губици су 3 мртва и 5 рањених. У тој борби погинуо је командант батаљона друг „Камени.“⁴ Том приликом чета I Срем.[ског] одреда убила је 11 неп.[ријатељских] војника.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Зам. политкомесара
Радивоје Голубовић

БР. 97

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 7 ЈУНА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
О НАПАДУ НА ВРДНИК¹**

ШТАБ VI В. Б.
Број: 80/944 г.
7 јуна 1944 г.
Положај

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Ноћу између 5 и 6. о. м. један вод 2 чете II батаљона у заједници са диверзантском групом истог батаљона извршио је-упад у Врдник. Том приликом разоружана је посада од 33 људи која је била утврђена у 3 бункера. Ова посада обезбевала је цистерне са бензином које су садржале 1,200.000 литара.

⁴ Народни херој **Владимир Обрадовић-Камени**

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 13/5, к. 212.

У Штабу одреда попуњују се следећа упражњена места:

За пом. шефа Обавештајног центра: Коларић Ђорђе
• „Мали“, досадањи политком болнице „Ф“.³

За пом. интенданта: Ерцеговца Раду, досадањег пом.
шефа Обавештајног центра.

За магационера: Нићковић Младена, досадањег курира
Штаба одреда.

Ова наредба ступа одмах на снагу.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НХ^РОДУ!

Зам. политкома
Војко⁴

Зам. »оманданта
поручник
Бошко Ђирић

(М. П.)

БР. 99

**РАТНИ ИЗВЕШТАЈ БРОЈ 15 ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И
ПО ВОЈВОДИНЕ ОД 10 ЈУНА 1944 ГОД. О БОРБАМА И
АКЦИЈАМА ВОЈВОЂАНСКИХ ЈЕДИНИЦА¹**

10 јуна 1944 год.

Број 15

**ГЛАВНИ ШТАБ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОБЈАВИО ЈЕ СЛЕДЕЋИ
РАТНИ ИЗВЕШТАЈ О БОРБАМА СВОЈИХ ЈЕДИНИЦА:**

Наше јединице, извршујући наредбу Врховног коман-
данта Народно-ослободилачке војске и партизанских одре-
да Југославије маршала Тита, у љутим бојевима извојевале
су неколико значајних успеха, задавши непријатељу тешке
ударце:

1) Наша XVI Дивизија у силовитом налету на делове
XIII СС дивизије на сектору Брчко—Тузла, заузела је 8
јуна Лопаре и Заједницу, потукавши непријатеља до ногу,
она је том прршиком убила 350 непријатељских војника и
официра (од којих 150 Немаца) и велики број ранила. За-
плењено је: 8 далекометних топова, 50 великих камиона са

³ Односи се на болницу која се налазила у Фрушкој Гори.

⁴ Гавра Механцић-Војко

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 240/5, к. 212.

гусешгцама, 10 амбулантних камиона, 5 танкета, већи број моторцикла и бицикла, као и велику количину муниције и осталог ратног материјала и опреме.

2) Наша XXXVI Дивизија у офанзивним операцијама, против снага XIII СС дивизије, четника и зеленог кадра заузела је 7, 8 и 9. VI. Крстац, Теочак, Крћине И Баре, том приликом потукла 170 непријатељских војника и официра и већи број ранила. Заплењено је: 5 пушкомитраљеза шарџаца, 1 лаки бацач, 1 противтенковски топ, већи број пушака, 4 радио станице, 4 митраљете, већи број пшптоља и другог ратног материјала и хране.

3) Наша VI Војвођанска бригада у саставу XXXVI Дивизије, која сада оперише у Срему, у наставку својих офанзивних операција извела је следеће акције:

1. VI. један батаљон минирао је железничку пругу Београд—Загреб између Руме и Вогња и на истој оставио заседу. Похнто воз није наишао у току ноћи, батаљон се повукао, а мину оставио. Око 4 сата изјутра наишао је воз, којег је мина бацила у ваздух. Уништена је локомотива и неколико вагона.

1. VI. један батаљон дочекао је у заседи на друму Шимановци—Карловчић колону од 60 Немаца, која је ишла из Карловчића са опљачканим стварима. После краће борбе убијено је 33 војника и официра, а заробљено 3, међу којима [и] познати зликовац Шолт. Наши борци отели су од Немаца све ствари које су у Карловчићу напљачкали и вратили их влаоницима. Заплењено је: 1 т. митраљез, 2 пушкомитраљеза и 3 пикавца.

1. VI. јединице ове бригаде у заседи на железничкој прузи Београд—Затреб између Срем.[ске] Митровице и Вогња убиле су 5 и раниле 3 немачка војника.

2. VI. један батаљон водио је борбу са Немцима у Кузмину. У дугој и тешкој борби, која се углавном водила бомбама наши борци убили су 50, а 10 теже и више лакше ранили непријатељских војника и официра.

6. VI. један вод упао је у Врдник и заробио посаду од 13 војника утврђених у 3 бункера. Заллењено је: 3 авионска мотраљеза, 21 митраљета, 9 пушака, 12.000 метака, 24 бомбе, 1 пиштољ и остала ратна спрема.

6. VI. један вод на железничкој прузи Београд—Загреб између Срем. Митровице и Вогња искидао је шине у дужини од 1 км тако да је саобраћај обустављен.

4) Наш I Сремски одред, настављајући са извођењем партизанских акција поетигоа је следеће успехе:

2. VI. јединице овог Одрета на железничкој прузи код Беочина срушиле су мост, тако да је саобраћај био обустављен за дуже време.

Истог дана ова група бораца напала је непријатеља у бункеру по дану у Врднику и убила 2, а ранила 4 непријатељска војника.

4. VI. једна десетина напала је ва малту (царинарницу) код Ср. Митровице, на друму према Јарку. Убијено је 12 полицајаца и 1 усташа, а 1 је рањен.

5. VI. на железничкој прузи Београд—Загреб између Срем. Митровице и Вогња разрушена су оба колосека и покидане т.т. жице у дужини од 1 км.

7. VI. једна група партизана у заседи код Грабоваца убила је 1 немачког официра и 3 војника, а запленила: 1 п. митраљез, 3 пушке и 1 револвер.

5) Наш II Сремски одред водећи офанзивне операције у последње време нанео је непријатељу велике губитке и оштетио и угрозио његов саобраћај. Стога је непријатељ сконцентрисао јаче снаге и извршио офанзиву на сектор II Сремског одрета. Непријатељска офанзива завршила се неуспехом, непријатељу није успело да продре на сектор овог Одрета, већ се морао повући натраг у своје гарнизоне, претрпевши осетне губитке.

6. VI. Непријатељ је са око 300 војника дошао у Липовац, где га је дочекао један наш батаљон и нанео му тешке губитке, одакле је продужио у правцу Моровића. Овде је дошао појачан са 3 тенка и неколико камиона. Наш батаљон, који се налазио у Моровићу, приморао је непријатеља да се повуче, изгубивши му из строја 47 мртвих и већи број рањених војника и официра.

6) Наш III Бачко-барањски одред, који оперише у Бачкој 1. VI. у Бачкој Паланци запалио је 50 вагона кудеље, коју је непријатељ намеравао да изведе за своје потребе.

7) Наши минери прихватили су нарелбу Врховног команданта и са великом жртвованомшћу, излажући своје животе опасности спроводе исту у дело, разарајући непријатељски саобраћај, уништавајући велике количине локомотива, ватона и ратног материјала.

30. V. минирали су транспортни воз са ратним материјалом на главној желез. прузи Београд—Загреб између Гибарца и Бачиваца. Уништена је локомотива и 8 вагона.

3. VI. на истој прузи између Шида и Товарника на мосту минирали су теретни воз са угљем. Уништена је локомо-

тива и 10 вагона, а мост порушен. Заробљено је 5 домобрана и 4 железничара.

4. VI. на железничкој прузи Београд—Нови Сад између Ср.[емских] Карловаца и Чортановаца минирали су транспортни воз са војском, који је одлетео у Дунав.

6. VI. на интернационалном друму Београд—Нови Сад код Срем. Карловаца минирали су један мост.

Од дана изласка наредбе Врховног команданта о преласку јединица Народно-ослободилачке војске у офанзиву на непријатеља, наше јединице ^оје се боре у Источној Босни и Војводини нанеле су непријатељу следеће губитке:

- 1) мртвих 674 војника и официра,
- 2) заробљених 25 војника и официра,
- 3) рањених 795 војника и официра,
- 4) минирано: 4 локомотиве и 25 вагона,
- 5) запаљено: 50 вашна кудеље,
- 6) заплењено: 8 далекометних топова, 50 великих камиона са гусеницама, 10 амбулантних камиона, 5 танкета, 1 лаки бацач, 1 противтенковски топ, 4 радио-станице, много митраљеза, пушака, митраљета, муниције и осталог другог ратног материјала.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ! .

БР. 100

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 15 ЈУНА 1944 ГОД, ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О АКЦИЈАМА БРИГАДЕ ОД 1 ДО 15 ЈУНА¹**

ШТАБ VI В. Б.
Број: 86/1944 год.
15 јуна 1944
Положај

Предмет: извештај о акцијама.

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Доствљамо вам извештај о акцијама ове Бригаде од 1
јуна до 15 јуна 1944.

I баталјон

8. о.м. I батаљон VI Војвођ. бригаде водио је борбу са непријатељском колоном која се кретала од Шида у правцу Моровића, е намером да уђе у Моровић. Овај батаљон дочекао је непријатељску колону и у краткој борби оштетио је један непријатељски тенк и убио 6 непријатељских војника и неколико ранио. Том приликом непријатељ није успео да уђе у село Моровић, већ је био приморан да се врати у своје упориште.

Наши губици у овој акцији су: 1 мртав.

II батаљон

Ноћу између 5 и 6 о.м. II батаљон ове Бригаде извео је акцију на непријатељске бункере у Врднику, који се налазе у непосредној близини цистерни. Бункери су се налазили у појасу минског поља ограђени бодљикавом жицом. Наши борци уз помоћ родољуба искористили су једини прилаз и без губитака разоружали сва три бункера.

Том приликом заробљено је 9 непријатељских војника, а од оружја заплењено је: 3 авионска митраљеза, 9 „маузер" пушака, 1 митраљета, 1 ракетни пиштољ, 1 пиштољ типа „берета". 24 офанзивне бомбе, 10 ђебади, 11 фишеклија, 6 опасача и 1 телефон и 10.000 „маузер" метака.

У моменту када су наши борци разоружавали непријатељске бункере диверзантска група повукла се до цистерни

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 35—7, к. 211.

са бекзиом и исте минирала. Уништена је знатна количина бензина и уља за моторе.

14 о. м. у неколико налета непријатељски авиони бомбардовали су и митраљирали село Моровић. У селу се налазио II батаљон ове Бригаде. У моменту када су непријатељски авиони иаишли наши борци отворили су митраљеску ватру на I непријатељски авион који је ниско летео. Исти је оштећен од митраљеске ватре и спустио се недалеко од Моровића, тј. на адашевачко поље према Шиду.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Пошиткомесар
Воја Живановић

Командант
Петар Матић

БР. 101

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДРУГОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА
ОД 16 ЈУНА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
О БОРБАМА И АКЦИЈАМА ОДРЕДА ОД 1 ДО
15 ЈУНА¹**

**ШТАБ
II СРЕМСКОГ ПАРТИЗАНСКОГ ОДРЕДА**

Број: 74/44 г.

Дана, 16 јуна 1944 г.

Положај

Предмет: Извештај о акцијама у
времену од 1 до 15 јуна 1944 год.

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Достављамо вам извештај о извршеним акцијама у времену од 1 до 15 јуна ов.г., које је извршио овај одред.

I батаљон

У ноћи између 3 и 4 јуна ов. г. наш II вод II чете у саставу са II водом III чете I батаљона у вези са диверзантском групом којима је дао обезбеђење при минирању же-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 245/5, к. 212.

лезничке пруге, дочекали су железнички воз између Шида и Товарника. Када је воз био избачен наш II вод II чете извршио је јуриш где је након кратке борбе успео да ликвидира воз у којему су се налазили 10 домобрана, 4 железничара и нешто немачке војске који су успели да побегну из разлога тога што је наша снага била мала. Ухваћено је 10 домобрана и 4 железничара.

Заплећене су следеће ствари: од оружја 9 „маузерових“ пушака, 3 пара фишеклија, 12 ранаца, 4 торбице, 8 ћебади, два шаторска крила, 4 војничке блузе, 3 војничке чакшире, 3 пара ципела, 100 ком. „маузерових“ метака и много других ситнијих ствари. Испаљено је око 120 метака.

Воз је запаљен али није потпуно изгорео.

У овој акцији нисмо имали никаквих губитака.

У ноћи између 6 и 7 ов. мес. наша II чета у саставу са I водом III чете I батаљона извршили су напад на непријатељско упориште у селу Гибарцу. У месту се налазило око 20 милициоцера, који спавају преко ноћи на железничкој станици, а врше патроле ноћу по самоме селу. Наши борци нису наишли ни на какав отпор.

Приликом уласка у само село заплећене су следеће ствари: од оружја заплећен је један пиштољ марке „Ефен“ и четири цивилне пушке, један пар војничких чизама, 1 пар ципела, 50 кг. ооли, 33 кг. шећера, нешто дувана, двоја кола и четири коња са коњском запрегом као и нешто канцеларског папира.

Уласком у општ-ину наши борци су све књиге попалили и уништили.

У самоме месту нисмо имали никаквих губитака.

Преласком преко железничке пруге непријатељ је дао јаку митраљеску ватру са железничке станице, али чета је успела да се пребаци преко пруге са пленом без икаквих губитака.

Испаљено је око 50 метака.

II батаљон

У ноћи између 6 и 7 ов. мес. наша I чета II батаљона извршила је акцију рушења железничке пруге између Шида и Адашеваца, где је порушила у дужини од 300 метара.

Приликом вршења акције нисмо имали никаквих губитака.

II Сремски НОП одред

Дана 7 ов. мес. наш I батаљон добио је задатак да постави своје чете на следећи положај;

једну чету у село Липовац са задатком да брани прелазе од правца Врбање и од правца Адашеваца.

Другу чету да постави у село Батровце са задатком да брани прелаз на навозу у самим Батровцима, а

трећу чету да постави на Градину са задатком да брани прелазе од села М. Вапшце.

Дана 8 ов. мес. око 9 часова пре подне дошли су фашисти у село Липовац у јачини од 300 од правца Врбање, где их је дочекала наша I чета I батаљона и примила са њима борбу." У исто време појавила се друга колона, која је заобила наше положаје, вођена мештанима из села Липовца и тако се нашла са левог крила наше чете. Борба је трајала од 9 часова до 12 часова, после чега се наша чета морала повући уелед наилазка непријатеља са левог крила. Иста чета се повукла преко Марикова у шуму. У тој борби наша I чета I батаљона имала је 6 мртвих другева и 5 рањених, а непријатељ је имао 15 мртвих међу којима је и један официр и 10 рањених. У истој борби изгубили смо 5 војничких пушака.

По повлачењу наше I чете на Мариково повукла се и наша II чета I батаљона из села Батроваца на Господску бару где је заузела положај. У исто време непријатељ је надирао из села Липовца за Батровце. У међувремену док је непријатељ улазио у село Батровце [и] надирао према раскршћу наша III чета I батаљона, која је добила задатак да се повуче са Градине, наишла је у самоме селу на непријатеља где је дошло до опгтре борбе, нашто се наша чета морала повући у састав своје II чете I батаљона док се III чета повлачила у састав II чете, непријатељ се повукао откуда је и дошао.

У овој борби испаљено је око 1000 ком. пушчаних метака и око 200 ком. 'метака за пикавац.

На сектору нашег II батаљона који је Он држао није дошло до жешћих-борби сем што је било припуцавања, тј." на сектору Алимпића салаш—Богданов стан, том приликом нисмо имали никаквих губитака.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар
(Отсутан)

Командант, поручник
Корица Милан

БР. 125

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 6 ЈУЛА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈ-
ВОДИНЕ О АКЦИЈАМА БРИГАДЕ¹**

ШТАБ VI В. Б.

Дана 6-УН-44 год.

Број 1/44

Положај

/ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Предмет: извештај о акцији

II батаљон ове бригаде је између 4/5 дана заузео положаје по примљеној заповести. Ујутру око 7 часова, док је чета тог батаљона била у заседи од правца Шида и 1 чета према Адашевцима, у то време наишао је 1 камион усташа, где су наши борци отворили ватру и из противтенковских пушака онеспособили камион. Фашисти у том моменту искочили су из камиона и заузели положај, док за њима дошло је у помоћ 4 камиона непријатељске војске где су наше снаге биле присиљене да се повуку након 1 сата борбе у правцу Батроваца и зазеле положаје низ реку Босут.

Непријатељски губици у тој борби према нетачним подацима, како извештава штаб батаљона да је пало око 40 непријатељских војника за које ћемо вам касније тачније доставити.

Наши губици: 4 мртва (3 друга и 1 болничарка) док је 4 нестало еа пушкомитраљезом (по исназу штаба батаљона да другови не знају пута и приликом повлачења одбили се у десно према Илиначкој шуми, стога постоји могућност да ће се пронаћи. Уколико дознамо шта је са њима ми ћемо вас обавестити). 3 друга лако рањена.

У тој борби је утрошено: 975 пушкомитраљееких метака, 643 пушчаних метака, и 15 противтенковских метака, 3 шше из лаког бацача.

У току ноћи, док су наше јединице биле на положају, 1 вод овог батаљона конфисковао је у селу Малој Вашици од непријатељских породица ствари у сагласности са МНОО. О истој конфискацији поднесен је извештај Економском отсеку Г. Ш. В.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 25—6, к. 212.

Дана 5-УП-44 о.г. 2 чета овог батаљона била је у заседи у Илиначкој шуми од правца Нијемада. Од те чете један вод био је у заседи под селом Апшевцима који је затварао пут од Подграђа. Поподне око 4 сата наишла је непријатељска колона, иста је била сачекана од стране тог вода, непријатељ се у паничном бекству повукао према Подграђи у лравцу Нијемаца.

Наших губитака у тој борби нема, а исто се не зна ни за непријатељске. Касније ћемо поднети извештај док о истом сазнамо.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Поотиткомбсар, мајор
Радивоје Голубовић

Командант, капетан
Милан Јешић

БР. 103

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 10 ЈУЛА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈ-
ВОДИНЕ О НАПАДУ НА НЕПРИЈАТЕЉСКО УПОРИШТЕ
У СЕЛУ СТРОШИНЦИМА¹**

ШТАБ VII Б. Б.
Број: 4/44
Дана 10-УП-44 год. '
Положај

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Предмет: извештај о акцијама

У ноћи између 9/10 овог месеца I батаљон ове бригаде У заједници са II батаљоном II Сремског одреда извршили су напад на делове 13 Бооанско-херцеговачке СС дивизије, који су се утврдили у селу Стрoшинцима, њих у јачини око 200. Циљ напада је био да се одузме иницијатива непријатељу, који је пре тога узастопце три дана вршио нападе на наш I батаљон, као и ликвидација непријатељског упоришта у селу Стрoшинцима.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 3—2, к. 1399 А.

II батаљон II Сремског одреда вршио је обезбеђења од Рачиноваца, Дреноваца. Сољана и Прокоповог стана нашем батаљону који је вршио напад на село — упориште. Напад је отпочео око 12 сати у ноћи. Наш батаљон је успео да сузбије непријатеља у 2 до 3 зграде одакле је давао жестоки отпор. После 2 и по часовне борбе наш батаљон се повукао наневши непријатељу осетне губитке. Упориште није ликвидирано.

Губици непријатеља нису нам познати, али се верује да их је било доста, о тачним губицима непријатеља јавићемо касније пошто будемо утврдили тачан број погинулих и рањених. Један непријатељски војник је са оружјем заробљен од стране II батаљона II Сремског одреда.

Нашим губици су: 1 погинуо, 2 друга и 2 другарице рањене.

Наши борци запленили су 2 пара коња, 2 кола, око 38 комада говеда (од усташких фамилија), 2 пара војничког одела, 2 пара чизама, 1 пар цокула и др. ситније ствари.

У овој акцији угрошено је: 5 тешких мина, 30 лаких, 11 противтенковских метака и 3.720 комада пушчане муниције.

10 овог месеца непријатељ је кренуо од Нијемаца према Илинцима, где се је сукобио са нашом четом која се је налазила на том терену. Борба је трајајха 1 сат. Нашим борцима је успело да непријатеља одбију, који се је и повукао. Непријатељ је био наоружан са 3 тешка митраљеза, неколико лаких и 1 бацачем. По изгледу непријатељ је сазнао да се наша чета налази на том терену, те се је послужио лукавством на тај начин што су били једним делом обучени у цивилу, другим делом у женске хаљине у н&мери да на тај начин опколи нашу јединицу и уништи. Ово лукавство^ му је послужило те је успео да се потпуно приближи нашој јединици.

У циљу испитивања наших снага као и нашег наоружања, места. боравка и друго ове банде су. упутиле једног СС-ца од 14 година у село Илинце, који је ухваћен и доведен код нас. Исти изјављује да се бави специјалном хипи-јунажом и да је шпијунску школу завршио¹ у Осијеку. Исти изјављује да се у Осијеку редовш> одржавају курсеви за шпијунажу.

Губици непријатеља нису нам познати. Њихова јачина која је вршила напад била је око 200. Наших губитака није било. 4 друга у тој борби су изгубила везу и пошла у правцу Батроваца. Исти још нису дошли.

Патроле II батаљона ове бригаде ухватиле су данас 3 фашисте из СС Херцеговачксмбосанске дивизије. Двојица од њих били су партизани. Суд води истрагу.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, мајор
Радивоје Голубовић

Командант, капетан
Милан Јешић

БР. 104

ИЗВОД ИЗ КЊИГЕ ДЕПЕША ШТАБА ДВАНАЕСТОГ
КОРПУСА НОВЈ¹

11. VII [1944 год.] 14.00

Ковач² је са својима напао Јелисаветин канал. Отпор непр. био је јак. Борба је трајала 4 и по сата, непр. разбијен и протеран, гнезда су ликвидирана бацачима. Непр. је претрпео велике губитке. 10 мртвих нађено у каналу. Наши су имали 2 мртва и ..³ рањених.

11. VII [1944 под.] 14.00

5. о.м. ујутру наишао један камион усташа на Ибрин⁴ бат. који је обезбеђивао од Шида. Камион је уништен противтенковком. Борба је трајала 11 сати. Клада је затим дошло 4 камиона помоћи наши су се повукли: на одређени поЛожај. Непр. је имао око 45 мртвих и више рањених. Наши су имали 4 мртва, 4 нестала и 3 рањена.⁵

11. VII [1944 год.] 15.00

Истог дана је непр. пошао из Нијемаца. Ибрина јединица га је сачекала те га жестоком ватром натерала у бекство у правцу Нијемаца. Не зна ее колики су непр. губици. Наши нису имали губитака.⁶

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 8—10, к. 589 Б.

² Милан Корица-Ковач био је тада командант Другог сремског НОП одреда.

³ У оригиналу је број изостављен.

⁴ Милан Јешић-Ибра, командант Седме војвођанске бригаде

⁵ Види док. бр. 102.

⁶ Види док. бр. 102.

11. VII [1944 год.] 15.00

Жарко⁷ јавља. 22 јуна су севернобанатски партизани напали кудељару код Кикинде. Постројења су разорена а фабрика онеспособљена за рад. Заплењено 10 пушака.

11. VII [1944 год.] 15.00

Жарко јавља да у Банату треба формирати два одреда, на југу и северу.⁸ Објективни услови за рад су повољни. Тражи да одредимо једног команданта одреда за сев. Банат. Заменик политкома и комесар биће Милојко Филипчев.

11. VII [1944 год.] 16.00

Предлажем да за Банат иде Шиптар.⁹ Не знам кога би другог могли послати јер тамо треба човек са великим искуством партизанског ратовања.¹⁰

11. VII [1944 год.] 16.00

5 о.м. покидана је жел. пруга Бгд—Згб између Илаче и Товарника у дужини од 500 м. Возови не саобраћају ноћу те можемо слободно пругу рушити. Ср.¹¹

11. VII [1944 год.] 16.00

6 и 7 о.м. Ибрин бат. је водио жестоке борбе прво са јаким патр.[олама] а после са две компаније фесароша¹² на сектору Јамене—Строшинци—Дреновци. Наши су натерали фесароше у паничан бег. Непр. је имао око 15 мртвих и више рањених.

БР. 105

ИЗВОД ИЗ КЊИГЕ ДЕПЕША ШТАБА ДВАНАЕСТОГ
КОРПУСА НОВЈ¹

12. VII 30. 14.00

У борбама које су наше јединице водиле 5 и 6. о.м. непр. је имао око 100 мртвих и много више рањених.²

⁷ Јован Веселинов-Жарко

⁸ Види док. бр. 124.

⁹ Марко Тањурчић-Шиптар

¹⁰ Радиограм је упућен Покрајинском комитету КПЈ за Вој-
Еодину од стране Главног штаба НОВ и ПО Војводине.

¹¹ Срета Савић-Коља, заменик команданта Главног штаба НОВ
и ПО Војводине

¹² Односи се на муслимане из 13 „Ханџар“ СС дивизије.

¹ Оригинал, писан руком, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 8—10, к. 589 Б.

² Радиограм Седме војвођанске бригаде. Види док. бр. 102.

12. VII 31. 15.00

у ф.[рушкој] Гори нема *непр. [ијатељских] снага*, осим у сталним упориштима, али су и ту ослабљене.³

12. VII 32. 15.00

Цокеј⁴ је приликом напада на линији Шид—Бачинтхи запленио т.митр. Непр. је имао 13 мртвих и више рањених.⁵

12. VII 33. 15.00

Јуче је око 400 непр. војника дошло у М. Вашицу и на Градмну. Тукли су наше положаје и с. Батровце из 3 хаубице, панцера, бацача и митраљеза али наравно без успеха. Коља.⁸

12. VII 35. 20.00

Ситуација: после офанзиве на Ф.[рушку] Гору непр. је запосео линију Сава—Дунав у циљу да нам онемогући везе. У доњем Срему запоседнута Јарчина од Јарка преко Буђановаца и Добринца до Петроваца у истом циљу. Офанзива је у јек у Подунављу. На сектору зап. Срема непр. стално покушава да врши упаде у наша осл. места. Коља.

12. VII. 38. 14.00

Аћим⁷ каже да у састав Корпуса⁸ пође само Дуле⁹ а Ибра¹⁰ да потпомогне његово пребацивање ако буде потребно. Исто тако да је замена јединица у току акције немогућа. Рекао ми је да ти јавим да пошаљеш комесара и зам. комесара за Ибру.¹¹ Коља.

³ Радиограмски извештај Обавештајног отсека Главног штаба НОВ и ПО Војводине

⁴ Воја Живановић-Цокеј, комесар Шесте војвођанске бригаде

⁵ Види док. бр. 106.

⁶ Срета Савић-Коља. Депеша је од стране Главног штаба НОВ и ПО Војводине упућена Дванаестом корпусу НОВЈ.

⁷ Аћим Груловић, командант Главног штаба НОВ и ПО Војводине

⁸ Дванаести корпус НОВЈ

⁹ Петар Матић-Дуле, командант Шесте војвођанске бригаде

¹⁰ Милан Јешић-Ибра, командант Седме војвођанске бригаде

¹¹ Радиограм је упућен Штабу Дванаестог корпуса НОВЈ од стране Главног штаба НОВ и ПО Војводине.

БР. 125

ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 13 ЈУЛА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О АКЦИЈАМА БРИГАДЕ¹

ПШТАБ VI ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ

Број: 97/1944 год.
дана 13 јула 1944 год.
.Положај

Предмет: Извештај о акцијама.

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

По одлаоку ове бригаде из Б. [осутских] шума извршене су следеће акције:

8. о.м. наш П батаљон који се са комесаром ове бригаде² пробијао из Б.[осутских] шума за Ф.[рушку] Гору на прузи између Гибарца и Бачинаца разбио [је] непријатељску заседу, и заробио 1 тешки митраљез, 2000 метака, убио 4 непријатељска војника и једног заробио. На нашој страни је 1 иогиноу и 1 нестало.

7/8. о. м. I батаљон ове бригаде извршио је напад на **пру-**гу Врдник—Рума, где се налазио непријатељски бункер који је спречавао слободан пролаз на друму Ириг—Бешеново. У нападу је учествовао и „дон бул“ с којим смо рачунали да ћемо моћи ликвидирати исти. Међутим због немогућности да се привучемо на потребно отстојање нисмо успели да ликвидирамо непријатељски бункер.

У тој акцији имали смо 2 мртва и једног лакше рањеног. Непријатељски губици су непознати.

8/9 о.м. Јединице ове бригаде у заједници са јединицама I Срем. одреда извршиле су напад на непријатељско упориште пустару између Манђелоса и Гргуреваца. Напад је вршен по дану. Постављена је заседа непријатељу који се кретао са пустаре за Митровицу. Заседа је имала задатак да потуче непријатеља и да измами што већи број из непријатељског упоришта, да би олакшали коначну ликвидацију самог упоришта.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторишког института, под бр. 25—6, к. 212.

² Воја Живановић

У почетку акција се развијала по плану и потученој групи која је наишла на заседу пошли су у помоћ из гарнизона још 30—40 војника, тако да је из гарнизона било отсутно 60—65 војника. У заседи одредска једшшца убила је 14 усташа и стражара, и 4 заробљено. Запленила је 14 пушака и 1 п. митраљез. Десетмна која је пратила кола, а кретала се 1 км иза кола, када је почела борба покуцхала је да побегне кроз село Манђелос у пустару. Иста је дочекана од једне чете I батаљона ове бригаде и разбијена. Том приликом је заробљено 4 непријатељска војника и 1 п. митраљез, док су рањени успели да побегну. Непријатељ, који је излазио из пустаре у помоћ, вратио се са пола лута јер су га наше јединице проговиле. Исти нису успели да се врате у пустару, већ се разбегли по атару, тако да је један део отишао у Чалму, док је други отишао за Митровицу, Тада су две чете I батаљона прешле у налад на пустару, *после* кратке бацачке ватре. Непријатељ је био добро утврђен и био је упоран, тако да акција на саму пустару није успела, а што је било унапред и предвиђено.

После 3 сата борбе непријатељу је стигло појачање из Митровице, тако да смо се после кратке борбе са појачањем повукли без губитака.

У овој акцији непријатељ је укупно изгубио 35—40 мртвих и 10—15 рањених, од чега је (како смо обавештени са поуздане стране) 10 тежих рањеника умрло.

Наши губици су: 4 лакше рањена.

Ноћу између 6/7 о.м. I чета I *батаљона ове* бригаде, која се налазила у *д.јоњем*] Срему, по свом повратку пробијајући непријатељски обруч на Јарчиви према Шашинцима заробила је 1 т.[ешки] митраљез, 2000 метака и разбила непријатељску блокаду. Непријатељски губици су нам непознати. На нашој страни није било губитака.

10/11. о.м. Јединице ове бригаде и јединице I Срем. одреда извршкле су напад на непријатељско упориште у Чалми. У нападу је учествовао I батаљон ове бригаде, док [су] II батаљон ове бригаде и јединице I Срем. одреда обезбеђивали путеве одакле би непријатељ могао евентуално да наиђе. Напад је лочео у 12 часова, а завршио се у 4 ујутру. Непријатељ је располагао поред добро изграђених утврђења у центру села и рововима око села. Наше јединице наишле су на слаб непријатески отпор у непријатељским рововима, те су брзо исте ликвидирали, али непријатељ је успео да се повуче у главно упориште. Сви наши покушаји да ликвидирамо добро утврђени непријатељски гарнизон остали су без успеха . . .

Губици непријатеља у овој акцији према после добивеним подацима износе 19 војника . . .

Наши губици у овој акцији износе 3 лако рањена друга. Заплењено је 9 војничких и 4 цивилне пушке.

Док смо ми нападали на непријатеља Економски отсек и Команда подручја конфисковали су храну из петоколонашких кућа, о чему ће вас вероватно обавестити.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, мајор
В.[оја] Живановић

Командант
П. Матић³

П.С.

У нападу на пустару и Чалму нисам навео да смо ми и рачунали да нећемо потпуно успети. Главни циљ био је да повучемо неп.[ријатеља] у гарнизоне са Јелиоавет.[иног] канала.⁴

Дуле

БР. 107

ЗАПОВЕСТ ШТАБА СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ ОД 15 ЈУЛА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БАТАЉОНА ЗА НАПАД НА НЕПРИЈАТЕЉСКО УПОРИШТЕ У СЕЛУ СОЉАНИМА¹

ШТАБ VII ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ

Број: 9/44
Дана 15-УН-44 г.
Положај

ЗАПОВЕСТ

Секција 1 : 100.000

Ситуација:

Непријатељ који је вршио офанзиву у доњем Срему повукао се и једним делом се налази у [Срем.] Митровици, док други део се налази у Винковцима. Даље намере непријатеља засада су непознате.

⁸ Петар Матић-Дуле

⁴ У оригиналу је напомена дописана руком.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторичког института, под бр. 1/1, к. 1399.

Сољане: У месту се налази око 50 до 60 усташке припремне бојне. Од наоружања имају 1 тешки митраљез и 2 пушкомитраљеза, остало пушке. Њихов задатак је обезбеђење села.

Врбања: У месту се налази око 60 гестаповца и око 250 домаће милиције. Њихово наоружање је пешадиско. Њихов задатак је обезбеђење села и контролисање једним делом пруге Винковци—Брчко.

Дреновци: У месту се налази око 250 до 300 фесароша који припадају 13 СС дивизији. Њихово наоружање пешадиско. Њихов задатак је обезбеђење самога места, као и једним делом контролисање цете Гуња—Дреновци.

Прокопов Стан: У овом месту налази се око 250 непријатељских војника, од којих је 120 из 13 СС дивизије, а остало СС-ци.

Строшинци: У самом месту налази се око 150 до 200 непријатељских војника који припадају 13 СС дивизији. Њихово наоружање, као и ових на Прокоповом Стану пешадиско.

Задатак непријатеља у овим гарнизонима је поред чувања њихових гарнизона, такође и кошење и одвлачење жита на тим теренима. У вези тога наш задатак је да спречимо непријатељу извоз жита бар са једног дела овог терена, као и спречавање непријатељу да контролише терен Сољани—Страшинци—Јамена.

У том циљу:

НАРЕЂУЈЕМО:

1.) II батаљон ове бригаде извршиће напад између 16 и 17 овог месеца на непријатељско упориште Сољане.

2.) I батаљон ове бригаде запосећиће у циљу обезбеђења ове положаје: цесту ко-ја води од правца Врбање према Сољанима на каналу кота 87. Затим на друму Дреновци—Сољани, на каналу између коте 85 и Сољана. Најзад ће се поставити једним делом од правца Прокоповог Стана—Сољани и то на каналу Видина Струга.

Детаљан план за извођење ове акције штабови батаљона ће прорадити у заједници са штабом бригаде.

3.) II батаљон Г1 Сремског одреда у заједници са једним батаљоном Мајевичког одреда² извршиће напад на непри-

² Марта 1944 године Мајевички НОП одред је прешао у Срем ради сређивања и попуне. С Одредом су прешли рашеници и позадински радници на територији Семберије. Мајевички одред је, у заједници са војвођанским јединицама, дејствовао у Срему све до краја Јуна 1944 године, када је прешао у ужу Србију.

јатељско упориште — село Страшинци, с тим што ће II батаљон II Сремског одреда вршити напад на само упориште, док ће батаљон Мајевичког одреда вршити обезбеђење од правца где би непријатељ могао да притекне у помоћ.

Главни циљ напада овога батаљона је привући пажњу непријатеља у околним гарнизонима на себе, како би јединице VII бригаде успешније ликвидирале непријатељско упориште у селу Сољани. Дакле, напад на непријатељско упориште у селу Страшинцима не треба схватити као демонстративан напад, него по могућству и ликвидација истог упоришта.

4.) У вези горе наведених акција једна теренска чета у заједници са диверзантском групом порушиће иете ноћи мост на прузи Винковци—Брчко између станице Спачве и Бољкове шуме.

Ова чета по завршетку свога задатка поставиће се код Бравичевог стана на рубу шуме од правца Врбање, где ће ухватити везу са јединицама VII Војвођанске бригаде.

Батаљон II Сремског одреда као и батаљон Мајевичког одреда отпочеће напад у 22 часа.

Јединице VII бригаде отпочеће напад у 23 часа, с тим што ће јединице које врше обезбеђење запосести своје положаје пола сата раније.

Напомињемо штабовима батаљона да тачно у одређеном времену отпочну са нападом на непријатељска упоришта као и запоседање положаја.

Нежа штабови батаљона најенергичније приступе што бржој ликвидацији упоришта.

Све јединице извршиће покрет из досадашњих логора 16 овог месеца у правцу постављених им задатака, где ће при томе водити рачуна да стишу у одређено време.

Бригадно превијалиште налазиће се на Ждерићевом салашу, одакле ће се рањеници упућивати у село Батровце. Штаб II батаљона II Сремског одреда као и Штаб батаљона Мајевичког одреда одредиће превијалиште по свом нахођењу, одакле ће рањенике упућивати у село Моровић.

Референти санитета настојаће да у току сутрашњег дана припреме возила за извлачење рањеника.

Место Штаба бригаде налазиће се код тешког оружја које ће се накнадно одредити.

Штаб II батаљона II Сремског одреда ухватиће везу курирским путем са Штабом бригаде чија ће веза бити на Ждерићевом салашу.

Борбени знаци: Лика—Перица.

Уговорени знаци: махање пушке с десна у лево три пута, одговор: махање са пушком изнад главе три пута.

Знак повлачења значиће се испаливањем једне беле ракете у правцу Студве, а ликвидација упоришта испаливањем **једне** беле и једне црвене, једне за другом у правцу **Јамене**.

После извршених задатака јединице ће се сместити на следећи начин:

I батаљон VII В. Б. сместиће се у селу Батровцима са задатком обезбеђење навоза, Градине, као и реке Босуа.

II батаљон VII В. Б. сместиће се у селу Липовцу са задатком обезбеђења од правца Врбања као и контрола реке Босуа.

По доласку I и II батаљона Штаб III батаљона VII В. Б. рокираће своје снаге и сместиће се у селу Моровићу са задатком обезбеђење од правца Шида и Кузмина.

Батаљон II Сремског одреда као и Мајевички батаљон повући ће се на своје првобитне положаје.

Напомена: Нека штабови батаљона настоје да сва аутоматска оружја као и бомбашка одељења у овој акцији искористе до максимума. У току сутрашњег дана штабови батаљона детаљно ће прорадити ову заповест са командама чета.

Друг командир ударне групе Туња³ улугиће 4 до 5 водича који су познаваоци ових терена. Водичи треба да стигну до 10 часова у Штаб бригаде.⁴

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, мајор
Радивоје Голубовић

Командант, капетан
Милан Јешић

³ Арх Туна.

⁴ Види док. бр. 109

БР. 125

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 20 ЈУЛА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БАТАЉОНА ЗА НА-
ПАД НА НЕПРИЈАТЕЉСКО УПОРИШТЕ У СЕЛУ НИ-
ЈЕМЦИМА¹**

**ШТАБ
VII ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ**

Број: 12/44
Дака 20-УИ-44 год.
Положај

ЗАПОВЕСТ

Секције 1 :100.000

Ситуација: Непријатељске снаге које су дошле од правца Винковаца предузеле су офанзиву на **Фрушку Гору**, и већ два дана воде борбе са нашим јединицама.

Шид: Стални гарнизон у јачини око 500 непријатељских војника и њихов задатак је обезбеђење самот места и пруге. Наоружање пешадиско.

Товарник: 40 гестаповаца, 48 милиционера, на прузи 20 хилфполицајаца. Задатак ове војске је обезбеђење пруге и овога места. Њихово наоружање пешадиско.

Илача: 60 милиционера који имају задатак обезбеђење самот места, као и 20 на прузи (хилфполиција), који одржавају везу са Товарником и Шидским Бановцима. Њихово наоружање пешадиско.

Шидски Бановци: 120 милиционера, као на прузи 40 хилфполициј^а. Задатак ове војске је обезбеђење овог места као и пруге. Њихово наоружање пешадиско.

Отрок: 2 компаније Немаца, 1 вод I полицај-батаљона, који служе за обезбеђење места и мостова на прузи Винковци—Брчко.

Нијемци: 52 непријатељска војника који припадају I полицај-батаљону, 40 милиционера.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 25—6, к. 212.

Шихово наоружање: 2 тешка митраљеза, 2 тешка бацача, 3 лака пушкомитраљеза, остало пушке. У месту има 4 бункера, који су покривени од горе и у које може да стане по 15 људи.

* У вези офанзиве коју непријатељ врши у Фрушкој Гори и у циљу ликвидације непријатељског упоришта Нијемаца

НАРЕЂУЈЕМО:

1.) II батаљон ове бригаде извршиће напад између 20 и 21 овог месеца на непријатељско упориште Нијемце.

2.) III батаљон ове бригаде запосешиће у циљу обезбеђења са своје две чете, као и минерским одељењем, цесту Ђелетовци—Нијемци. Са једном четом извршиће напад на мост који се налази на реци Босуту.

3.) I батаљон ове бригаде између 20 и 21 овог месеца запосешиће канал на путу Нијемци—Комлетинци, као и исти минирати. I батаљон оставиће једну десетину код навоза на Опачви.

4.) II Сремски одред са своја два батаљона запосешиће између 20 и 21 о.м. ове положаје: цесту која води од Мале Вашице према Градини на каналу где је мост порушен. Другим делом својих снага поставиће се између Илинаца и Нијемаца на коти 85. И вајзад са једним делом својих снага запосешиће пут Товарник—Нијемци код Иванца, с тим што ће једну десетину поставити на путу Липовац—Врбања. Јединице II Сремског одреда минираће све путеве где би непријатељ са моторним возилима могао да притекне у помоћ.

Штаб бришде као и Штаб II Сремског одреда детаљан план за извођење ове акције прорадиће у заједници са штабовима батаљона, док штабови батаљона прорадиће са командама чета.

Јединице VII бригаде отпочеће напад у 22 часа и 30 минута, с тим што ће јединице које врше обезбеђење запосести своје положаје тачно у 22 часа.

Напомињемо штабовима батаљона да тачно у одређено време почну са нападом на непријатељско упориште, као и запоедање положаја за обезбеђење.

Штабови батаљона одредиће батаљонско превијалингге одакле ће све рањенике упућивати за село Батровце.

Место Штаба бригаде налазиће се код II батаљона.

Борбени знаци: Босут—Тиса.

Знак ликвидације упоришта значиће се испаливањем 2 беле и 1 црвене ракете у правцу Илинаца. Знак за

повлачење 2 црвене и 1 бела ракета испаливањем једне за другом у правцу реке Спачве.

Јединице II Сремског одреда нека успоставе везу са најближом јединицом VII В. Б. I батаљон VII В. Б. успоставиће везу на реци Босуту са III батаљоном и то на месту код Валеровог стана. III батаљон поелаће једну патролу која ће се налазити на реци Босуту у правцу Валеровог стана. У случају јачег непријатељског надирања штабови батаљона најбржим путем обавестиће Штаб бригаде.

Јединице које врше обезбеђење имају упорно држати своје положаје у случају непријатељског надирања у правцу Нијемаца, док ће II батаљон настојати да што брже ликвидира само упорипгге.

После извршеног задатка све јединице имају се вратити на своје првобитне положаје.

' СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, мајор
Радивоје Голубовић

Командант. капетан
М.[илан] Јешић

БР. ИУ9

ИЗВОД ИЗ КЊИГЕ ДЕПЕША ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ¹

22. VII [1944 год.]²

16. о.м. минирана 2 бетонска моста на прузи Винковци—Брчко.

22. VII. [1944 год.]

VII [Војвођанска] бр.[игада] извршила напад на 60 усташа у Сољанима. После краће борбе упориште је ликвидирано. Непр.[ијатељ] имао неколико мртвих, 5 заробљених, а остали су побегли. Заплењено 1 т.м., 2 п. митраљеза, неколико пушака, муниције [и] доста друге спреме.

¹ Оригинал, писан руком, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 4-10, к. 589 Б.

² Сви радиограмски извештаји упућени су Врховном штабу НОВ и ПО Југославије.

22. VII. [1944 год.]
 Јединице VI В.[ојвођанске] бр.[игаде] и I Ср.[емског] одр.[еда] 17 и 18 о. м. водиле жестоке борбе у Ф.[рушкој] Гори са неиријатељем који је нападао из разних праваца.
12. VII. [1944 год.]
 Непр.[ијатељ] је био успео да опколи пггаб VII [војвођанске] бр.[игаде] [и] I Ср.[емеког] одр.[еда] и да заплени нашу радио-станицу и друге ствари оба пггаба, док су наши успели да се извуку.
22. VII. [1944 год.]
 Кратко време после пола сата VI [Војвођанску] бр.[игаду] је изненада напао непр.[ијатељ].
 Жестоком бацачком ватром наши борци су натерали непр. у паничан бег, те повратили радио-станицу и све остале ствари и запленили 4 т.[ешка] митраљеза.
22. VII. [1944 год.]
 На ивици шуме према Гргуревцима и пустари наши борци су дочекали непр.[ијатеља] и одбили га неколико пута уз велике губитке.
22. VII. [1944 год.]
 У Ф.[рушкој] Гори наши борци су водили жестоке борбе са непр.[ијатељем] који је успео да уђе у шуму. Неки положаји су прелазили неколшко пута из руке у руку. Напокон су наши успели да га одбију наневши му велике губитке.
22. VII. [1944 год.]
 18. о.м. увече наше јединице су се повукле на разне стране.
22. VII. [1944 год.]
 Непр.[ијатељ] је у овим борбама претрпео губитке који се цене на преко 100 мртвих и много рањених. Непр. је био потпуно разбијен тако да су бежали у паници остављајући све за собом.
22. VII. [1944 год.]
 2 бат.[аљон] VI [Војвођанске] бр.[игаде] са регрутима пробијајући се према Босуту напао је Јелисаветин канал и протерао непр. наневши му тешке губитке. Заплењен 1 шарац и неколико пушака.
22. VII. [1944 год.]
 Непр. снаге које су нападале бројале су око **4.000** војника са *неколико* тенкова. Другог дана су добили појачање.

22. VII. [1944 год.]
25 јун-а група бораца Бачког [НОП] одреда извршила напад на магацин оружја и муниције у с. Гложњу. Заплењено је 2 п. митраљеза, 5 м.[ашинских] пушака, 14 пупхака и много муниције. Магацин са остатком оружја и муниције дигнут је у ваздух. Непр.[ијатељ] је имао 2 мртва и више рањених.
22. VII. [1944 год.]
10 јуна група бораца наишла на заседу на друму [Бачка] Паланка—Чиб. Заседа растерана и убијена 2 војника и 1 ранили. Наш 1 лако> рањен.
22. VII. [1944 год.]
По селима око Ф.[рушке] Горе непр. није вршио велики *терор. Издајници су били активни.* Шуму је непр. претресао детаљно у целој ширини.
22. VII. [1944 год.]
Непр.[ијатељ] у јачини од 1600 војника запосео и утврдио линију Јелисаветин канал од Дунава до Бачинаца—жел. пруга Бачинци—Шид и цеста Шид—Илок коју је оградио бодљикавом жицом и нагазним минама. Непр. има намеру да раздели Срем на два дела и тако располови наше јединице. И поред тога наше јединице успевају да се под борбом пробију.
26. VII. [1944 год.]
Непр. предузео офанзиву већих размера на нашу ослобођену територију у Босутским шумама. VII [Војвођанска] бриг. [ада] и Босутски [НОП] одред повукли су се у Славонију, на просторију Жупања—Прковци—Срњача—Бел. Копаница—Јаруге (секц. Винковци). VI [Војвођанска] бр.[игада] и Фрушкогорски [НОП] одред остали су у ист. делу Срема.³ Ми⁴ се налазимо са VII бригадом.
27. VII. [1944 год.]
Главнина непр. нападачких снага је иста.
27. VII. [1944 год.]
Све четири операције назване су „Корнблуме 1. 2. 3. и 4.“ Командант операт.[ивног] шт.[аба] генерал Илски начел.[ник] шт.[аба] потпуков.[ник] Волтер.⁵

³ Види док. бр. 111.

⁴ Односи се на Главни штаб НОВ и ПО Војводине.

⁵ Пошто је ухваћена заповест немачке команде", намере непријатеља и план офанзиве откривени су три дана пре почетка напада на ослобођену територију.

27. VII. [1944 год.]
Офанзива је овако зашгшљена: 666 пук., 6 бојна и 6 пол.[ициски] бат.[ал>он] запоседају леву обалу Босуа од Апшеваца до ушћа Босуа.
27. VII. [1944 год.]
1 пол.[ициски] пук као -северна колона напада од Нијемаца и Врбање на Липовац, развија се и чисти терен од Босуа до Студве.⁶
29. VII. [1944 год.]
26 о.м. наша 7 [Војвођанска] бриг. напала је негар. упоришта Бабину Греду и Слав. Шамац. После краће али оштре борбе непр. је разбијен и натеран у бекство. Заробљено је 7 усташа и доста ратног материјала.
29. VII. [1944 год.]
27. о.м. јединице наше 7 [Војвођанске] бриг. ликвидирале су јако утврђено упориште Штитар. После дуге и упорне борбе наши борци су на јуриш заузели непр. утврђење. Убијено 5 усташа и више рањено. Заробљено је 17 усташа, 1 п. митраљез, 20 пушака, 3 мотоцикла, муниције и много другог материјала.
31. VII. [1944 год.]
Северобанатски [НОП] одред 25 јуна бацио воз на прузи Бечкерек—Румунија [Темишвар]. Уништена лок. и 4 вагона. Жртава доста. 29 јуна бачен воз на прузи Панчево—Бечкерек код места Орловата. Уништена локомотива и 3 вагона. Има жртава.
31. VII. [1944 год.]
Северобанатски [НОП] одред напао на општину и пошту у Куманима. Спаљена општинска архива и уништен поштански уређај. Убијен 1 полицајац и 2 агента Геетапоа. У корист НОФ-а заплењено у општини и пошти 853.000 динара.

⁸ Поред ових снага, непријатељ је једним батаљоном Полициског пука и једним батаљоном 13 СС дивизије извршио напад од Дреноваца са задатком да овлада линијом Моровић—Сремска Рача. Осталим снагама 13 СС дивизија, појачана једним моторизованим батаљоном, запосела је десну обалу Саве од Н. Брезовог Поља до Сремске Раче, са задатком да онемогући војвођанским јединицама пребацивање преко Саве.

БР. 110

**ПИСМО ГЛАВНОГ НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКОГ ОДБО-
РА ВОЈВОДИНЕ ОД 4 АВГУСТА 1944 ГОД. СВИМА ОКРУ-
ЖНИМ НО ОДБОРИМА О БОРБИ ПРОТИВ НЕПРИЈА-
ТЕЉСКИХ АГЕНАТА И КОНТРОЛИ КРЕТАЊА
СТРАНАЦА¹**

**ГЛАВНИ
НАРОДНО ОСЛОБОДИЛАЧКИ ОДБОР ВОЈВОДИНЕ**
4. августа 1944. год.

СВИМА ОКРУЖНИМ НАРОДНО ОСЛОБОДИЛАЧКИМ
ОДБОРИМА

Драги другови,

У вези са војном и политичком ситуацијом у свету и код нас, а с обзиром на перспективу скоре победе над фашизмом, потребно је да предузмемо нове мере за заштиту наше народне имовине и за појачано осигурање наше безбедности у позадини.

Налазимо се у времену када можемо да се надамо скором ослобођењу од фашистичке окупације. Зато сада треба енергично да предузмемо ограничење извоза наших производа на фашистичка тржишта, да тиме сачувамо за нашу војску и народ, у часу победе, што више потребних добара и да отежавамо снабдевање непријатеља.

Окупатори и усташе, после њиховог пораза и неуспеха, у последње време довлаче и убацују групе четника из Србије у Срем, са намером да ометају нашу Народдо-ослободилачку борбу. Заједнички оа војно-позадинским властима потребно је да НОО — и појачано узму учешћа у борби против окупатора, усташа и четника. Исто тако треба у тој борби јаче него до сада да учествују и све наше антифашистичке организације. Да борба против пете колоне буде што успешнија, потребно је појачати контролу кретања странаца и мештана на нашој ослобођеној територији.

У вези са напред изложеним треба предузети ове мере:

I Ограничење трговиње

1.) Извозитина фашистичка тржишта може се само онда, ако је нужно да се набавља опште потребна роба, као напр. лекови, коже, мазиво за вршалице и друге машине, итд.

¹ Препис оригинала, писан машином, налази се у архиви Војно-историског института, под бр. 57—7, к. 211.

2.) Које производе, у којим количинама и коме ће се одобрити извоз, одлучиваће и даваће дозволе срески НОО-и на предлог месних НОО-а.

3.) У вези с тим окружни и срески НОО-и треба да помогну и да организују размену добара унутар наше ослобођене територије.

II Борба против пете колоне

1.) Окружни НОО-и у заједници са позадинским војним властима организоваће патроле и заседе, у којима треба да учествују сви антифашисти. Окружни НОО-и нека у ту сврху мобилишу све путем антифашистичких организација.

2.) За наоружање потребног броја лица стараће се позадинске војне власти. А остали извршаваће оне задатке које могу да врше без оружја.

3.) Патролама, одаосно вођама патрола које буду организовале команде места треба народно-ослободилачки одбори да излазе у сусрет на тај начин што ће им давати сва потребна обавештења, водиче итд.

4.) Месни НОО-и нека изврше у свима местима попис лица која имају оружја и муниције (количину муниције). Ове спискове доставити командама места преко среских НОО-а.

5.) Дозволе о даљем ношењу оружја издаваће команде подручја, односно команде места на предлог среских НОО-а.

6.) Потребно је проверавати све гласове о кретању и намерама непријатеља, како се не би наседало лицима која злонамерно убацују лажне вести ради стварања панике. Имена таквих лица треба достављати среским односно окружним НОО-има.

III Контрола кретања странаца и мештана

1.) Свако лице које жели да путује мора да буде снабдевано еталном легитимацијом којом ће се утврђивати идентитет.

2.) Осим легитимације издаваће се за свако путовање посебна дозвола.

3.) Легитимације и дозволе за путовање издаваће срески НОО-и на предлог МНОО-а, а према приложеним формуларима.

4.) О свима издатим легитимацијама морају срески НОО-и да воде писмену евиденцију, а посебну евиденцију о издатим дозволама за путовање.

5.) Срески НОО-и водиће списак сумњивих лица. Сумњиви вима могу да се не дају путне дозволе само у споразуму са командама места.

6.) На мељаву у фашистичка места може појединац да иде само једанпут месечно. Стога треба упозоравати да свако самеље довољну количину за месец дана.

Ради што успешнијег вођења народно-ослободилачке борбе и постигнућа што скорије победе потребно је, да се ове мере што енергичније спроводе. Стога се ставите одмах у везу са нашим позадинским војним властима и антифашистичким организацијама, да би се ове мере што пре и што успешније спровеле.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Са другарским поздравом,

Секретар
Божа с. р.²

Претседник
Коста с. р.³

ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. и П.О. ВОЈВОДИНЕ
Број Службено
30/УШ 1944
Положај

ШТАБУ VI и VII ВОЈБОЋАНСКЕ БРИГАДЕ,
ШТАБУ СРЕМСКЕ, БАЧКО-БАРАЊСКЕ И БАНАТСКЕ
ОПЕР. ЗОНЕ,
КОМАНДИ ФРУШКОГОРСКОГ, БОСУТСКОГ И ПОСАВ-
СКОГ ПОДРУЧЈА

Достављамо вам препис окружнице Главног народно-ослободилачког одбора Војводине од 4 августа 1944 године, ради знања и поступка.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Командант, пуковник
Аћим Груловић

(М. П.)

* Лука Мркшић-Божа
8 Никола Груловић-Коста

БР. 125

НАРЕЂЕЊЕ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 6 АВГУСТА 1944 ГОД. ШТАБУ ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНС-
КЕ БРИГАДЕ ДА ИСПИТА СИТУАЦИЈУ И КОНТРО-
ЛИШЕ КРЕТАЊЕ НЕПРИЈАТЕЉА У ЗАПАДНОМ ДЕЛУ
СРЕМА¹

**ГЛАВНИ ШТАБ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ**

Број Службено
6 авг. 1944 год.

Положај

ШТАБУ VI ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ

Положај

Ваш Штаб нека се одмах повеже са Штабом I Сремског одреда у циљу заједничке акције на подручју западног Срема. Ваша јединица, у заједници са снагама I Сремског одреда које се налазе на територији Фрушке Горе и једним делом снага I Диверзантског ударног батаљона које ће вам одмах *бити* придодате, имаће задатак да испитује ситуацију и стално контролише кретање непријатеља у западном делу Срема. Својим деловањем настојаћете да непријатељу спречите кретање у мањим групама на том терену, а по могућности протерати непријатеља и присилити га да се повуче у своје гарнизоне.

О свима променама и акцијама на томе терену подносићете редовно и на време своје исцрпне извештаје овоме Штабу.

Друго. Ставља вам се у задатак да испитате како је дошло до тога да комора која је била упућена из Фр.[ушке] Горе за доњи Срем буде изненађена од непријатељске заседе и разбијена на Јарчини.

Мишљења смо да је посреди недовољна опрезност и лош војнички поступак приликом прелаза места где непријатељ може да постави заседе. Због тога ћете по овој ствари доставити овом Штабу исцрпан извештај.

У вези са послатим предлогом за постављање батаљонских руководилаца у вашој јединици, извештавамо вас да

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 25—6, к. 212.

се саегав батаљонских руководилица потврђује у целости према поднетом предлогу од 5 авг. т. г.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОВОДА НАРОДУ!

Командант, пуковник
Аћим Груловић

БР. 112

**НАРЕЂЕЊЕ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 7 АВГУСТА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА ШЕСТЕ И СЕДМЕ
ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ, ПРВОГ И ДРУГОГ СРЕМ-
СКОГ НОП ОДРЕДА И КОМАНДИ СРЕМСКОГ ПОДРУЧЈА
ЗА ОБЕЗБЕЂЕЊЕ СЛОБОДНЕ ТЕРИТОРИЈЕ¹**

**ГЛАВНИ ШТАБ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ**

Стр. пов. број: Служб.
7 авг. 1944 год.
Положај

ШТАБОВИМА VI И VII ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ, I И II
СРЕМСКОГ ОДРЕДА, КОМАНДИ СРЕМСКОГ ПО-
ДРУЧЈА И РЕФЕРЕНТУ ЗА ЗАШТ. НАРОДА ПРИ
КОМАНДИ СРЕМ. ПОДР.

Положај

Под снажним ударцима ослободилачких снага Црвене армије ломи се немачко-фашистичка машина, разбијен је један део немачког источног фронта, а савезничка офанзива у Италији и Нормандији све се више развија. Јединице НОВЈ успешно проводе своје офанзивне операције на свим фронтovima. Наше снаге у Војводини, издржавши и одбивши све нападе непријатеља, развијају своје успешно деловање у Срему и у читавој Војводини.

У таквој војно-политичкој ситуацији у свету и код нас, у редовима окупатора, усташа и четника, осећају се све више знаци страха и панике, јер им се приближава коначна казпа и овета због њихових недела извршених над нашим

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторијског института, под бр. 3—2, к. 1399 А.

народом, приближава се час ослобођења наше земље, приближава се дан слободе наших народа, када ће наши моћи у својој демократској, федеративној Југославији изградити за себе срећан живот и благостање.

Али уколико се ближи дан ослобођења, утолико ће четничке и усташке банде чинити и даље покушаје да ометају нашу Народно-ослободилачку борбу, нашу јуначку НОВ и ПО Војводине у њиховој борби за праведну ствар.

У циљу да онемогућимо сваки покушај деловања окупатора и четничко-усташких банди, наше оперативне јединице у Срему као и војне и грађанске власти треба да предузму све мере како би се онемогућио сваки покушај тих банди. Сваки покушај четничких банди из Србије да се пребаце на нашу територију треба откривати и немилосрдно непријатеља уништавати не дајући му мира ни дању ни ноћу.

У вези са напред изложеним наређујемо:

1) Све наше војне и војно-позадинске власти уз свесрдну помоћ народно-демократских власти, организоваће у свим селима и варошима, у нашим пољима и шумама, на путевима, мостовима и пролазима, под руководством војних лица, заседе и патроле у циљу контроле свих лица, откривајући и уништавајући четничке банде. У томе циљу Команда сремског подручја, преко својих команди места, извршиће распоред својих снага и снага из народа и уз помоћ грађанске власти контролисати спровођење постављених задатака. •

2) У циљу контроле кретања војних и грађанских лица наше оперативне јединице и војно-позадинске власти снабдеваће појединце и мање групе са уредним и једнообразним писменим дозволама за кретање. У прилогу вам се доставља по један образац ове дозволе као и личне легитимације НОО-а као узор.

3) Све војне и грађанске као и народно-ослободилачке организације, оружане и ненаоружане имају најсавесније вршити ову контролу. Исто тако обавештајну службу вршиће све ове организације као и појединци.

У хитним и потребним случајевима тражиће помоћ војних јединица.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Прилог: писмо НОО-а²

Командант, пуковник
А.[ћим] Груловић

⁵ Види док. бр. 110.

БР. 113

НАРЕЂЕЊЕ ОПЕРАТИВНОГ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ И ПРВОГ СРЕМСКОГ НОП ОДРЕДА ОД 7 АВГУСТА 1944 ГОД. ЈЕДИНИЦАМА БРИГАДЕ И ОДРЕДА ЗА НАПАД НА ЧЕРЕВИЋ¹

**ОПЕРАТИВНИ ШТАБ
VI В. Б. И I СРЕМ. НОП ОДРЕДА**
7 августа 1944 г. број 3
Положај

ЈЕДИНИЦАМА VI ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ И I СРЕМ. НОП
ОДРЕДА

Положај

Ситуација: **Беоцин:** У овом месту се налази 940 фашистичких војника који су распоређени по разним деловима места и то: у манастиру 30 усташа, Ердељ 35 усташа, табор 245 усташа, домобрана и Немаца 330 који се налазе по бункерима и 300 домаћих Шваба који врше патролу по месту, углавном војска нема никакове друге намере сем обезбеђење места.

Врдник: У овом месту се налази око 800 фашистичких војника са задатком обезбеђења места, као и угљенокопа. Наоружање исте војске је пешадиско.

Вел. Радинци: У месту се налази око 150 непријатељских војника наоружаних лаким пешадиским ваоружањем и 1 лаким бацачем са задатком обављања жетве као и вршидбе и спровођења жита за Руму.

Пустара „Граб. Брдо“: У самој пустари налази се око 300 усташа, наоружаних лаким пешадиским наоружањем, а задатак истих је обезбеђење пустаре.

Черевих: У месту се налази око 60 усташа, наоружаних са 1 тешким митраљезом, 1 „шарцем“ и 4 п. митраљеза, као и са 3—4 митраљете, док остало су пушке. Задатак је истих обезбеђење вршидбе у месту и извлачење жита из Черевиха за Беоцин.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 4/1, к. 1245.

Наш задатак: У циљу спречавања несметаног извлачења жита из Черевиха као и плачка коју свакодневно врше усташе у селу, наше јединице извршиће' напад на село Черевих у ноћи између 7 и 8 о.м.²

У вези горе наведеног

НАРЕЂУЈЕМО:

1.1 батаљон I Срем. одреда извршиће напад на само упориште Черевих, с тим што ће сам Штаб батаљона извршити распоред јединица за напад.

Напомиње се Штабу батаљона да води рачуна о распореду својих јединица пре самог напада како непријатељ не би пре времена осетио наше присуство у близини. Исто тако водити рачуна да колоне које буду одређене са источне стране као и са западне да истовремено стигну на одређена места. Настојати да све војне руководиоце као и политичке упознате са детаљима како би знали сваки руководити са својом јединицом.

Изнад града, т.ј. на полазном положају бити тачно у 10.30, одакле извршити распоред јединица, те тачно у 11 часова извршити напад на непријатеља.

2. I батаљон VI Војвођ. бригаде поставиће се на положају у циљу обезбеђења од правца Беочина и то: једну своју чету поставиће на цести код „Крста“ где ће поставити противколску пушку, као и поставити нагазну мину, а поред тога и довољан број аутоматског оружја. Остале своје две јединице поставити на коту 317, 196, 201, а између поменутих кота добро одржавати везе као и контролу како непријатељ не би искористио долине, те се повукао кроз положај.

Напомиње се Штабу батаљона да на положаје изађе на време, т.ј. у 10.30 часова како би спречио евентуално појачање непријатеља. Исто тако Штаб батаљона одредиће једну десетину којој ће придодати против-тенковски бацач „џон-бул“, којој ставити задатак да изврши демонстративан напад на беочински манастрф како би скренуо пажњу на себе. Иста десетина својим нападом има отпочети у исто време када чује борбу у Черевиху.

3. Напомиње се штабовима батаљона да приликом борбе буду енергични како би своде задатке извршили у потпуности.

² Види док. бр. 115 и 131

У случају јачег непријатељског наилаaska од Беочина, а батаљон не буде у стању да га задржи, Штаб батаљона ће настојати да курирским путем обавести Штаб одреда који ће руководити овим операцијама. Поред курирског обавештења даће знак помоћу ракетног пиштоља, с тим што ће испалити 1 црвену и 2 зелене у правцу Дунава, након чега се повлачити под борбом према Черевиху, затим на „Тестеру“.

Штаб батаљона који врши напад ликвидацијом упоришта даће знак са 1 белом, 1 црвеном и 1 зеленом испалењем ракетом у правцу Дунава. У случају да задатак јединице не успију извршити Штаб одреда даће знак са 2 беле и 2 црвене ракете у правцу Ф.[рушке] Горе, које ће уједно означити и за повлачење свих јединица грчко „Тестере“ за наше логоре.

4. Штаб одреда као и превијалиште одреда налазиће се у граду код куће Јоце Јездимиrowa „Ђурина“.

Све заробљенике као и плен упућивати до Штаба одреда. Борбени знаци: Бошко—Цокеј.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, мајор (VI В.[ојвођанске] Б.[ригаде]) Воја Живановић	Командант, поручник (I Ср.[емског] НОП одреда) Бошко Ћирић
--	---

БР. 114

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 9 АВГУСТА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О НАПАДУ НЕПРИЈАТЕЉА НА КОМОРУ
ЕКОНОМСКОГ ОТСЕКА ГЛАВНОГ ШТАБА¹**

ШТАБ VI ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ

Број: 116/1944 године

9 август 1944 године

Положај

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Потврђујемо вам пријем дописа који су нам упућени од 4², 6³ и 7⁴ о.м.

¹ Оригинал, писан руком, »алази се у архиви Војноисториског института, под бр. 9—4, к. 1245.

² Види док. бр. 110.

³ Види док. бр. 111.

⁴ Види док. бр. 112.

1. Испитали смо случај коморе која се пребацује из Ф.[рушке] Горе за доњи Срем и обратно. Подаци које нам је пружио друг М. Савић⁵ су следећи:

У току последњих дана комора је разбијена три нута:⁶ први пут када је ишла из д.[оњег] Срема за Ф.[рушку] Гору на прузи између Вогња и Руме, други пут кад се враћала празна из Ф. Горе за д. Срем. Са комором се кретала и 1 чета II батаљона VI Војвођ. бригаде која је нешто испредњачила напред. Заеда је направљена од стране непријатеља између Јарка и Фишерове пустаре. Чета II батаљона VI В. Б. није примила борбу, већ се повукла. У међувремену стигла је и чета која је пратила комору (чета Подручја), која исто није примила борбу. Чета В. Б. несметано се пребацила преко цесте, а фашисти воји су направили заседу чети која је пратила комору и вероватно због невојничког наступања и будности комора је тога пута изгубила 9 коња, а 5 другова је рањено.

8. VIII. када је кренула комора у правцу Ф. Горе неколико друтова изашло је раније на цесту како би испитали прелаз. Приметивши фашисте комора се одбила удесно за 500 м, међутим како је наступала лева побочница један од другова ее закашљао фашисти их примете и отворе ватру. Борба је примљена и под ватром се комора пребацивала. Тога пута фашисти су били одбијени. Међутим када се комора удаљила 800 м од цесте, од Руме су стигла 1 борна кола која су ометала покрет коморе. После те борбе у Ф. Гору није стигло 8 коња. Немају податке да ли су се вратили назад или су их фашисти заробили. Такође нема се ни преглед коњоводаца код товарних коња. [Комори] која је стигла оштећена у Ф. Гору недостају ове ствари:

- а) 4 сандука маузер муниције,
- б) 3 сандука енглеске муниције,
- ц) 23 комада за противтенковски бацач „џон-бул”,
- д) 11 кг. дрвених клинаца,
- е) 250 ком. батерија,
- ф) 42 кг. соли,
- г) 6 комада носила.

То су подаци које нам је пружио друг „Трива” у вези са нападом на комору.

2. Што се тиче таласа ви ћете нама давати на -4207 КЦ ту ћемо најбоље примати. Првих 5 мин. зваћете ви нас, а других 5 мин. ми вас док не успоставимо везу. Уколико вам

⁵ Миливоје Савић-Трива

⁶ Односи се на комору Главног штаба НОВ и ПО Војводине која је преносила храну, одећу и обућу из Срема у Источну Босну.

талас не одговара и ако се не нађемо за прва два дана ви пређите на талас 5300 КЦ, или у противном ви нас обавестите на коме желите таласу да нас зовете. Са радом почињемо од 10. VIII у одређено време.

3. Достављамо вам тачне податке поводом извршених акција.

а) Ноћу између 4 и 5 о.м. када је вршен демонстративан напад на пуестару „Грабовачко брдо“, тога пута запаљено је на пустари: 4 вагона жита у камарама (неовршено), сва слама са 100 јутара жита, овчара (наслон за овце) и вршаћа машина.

б) Приликом напада на Черевих и валета непријатеља из гарнизона Беочина на заведу која је била постављена између Черевиха и Беочина од стране VI Б. Б. непријатељ је претрпео ове губитке: 20 мртвих, 10 рањених, 8 удављених (међу којима се налази и један ватсатник), затим у Дунав бачено 4 п. митраљеза и 1 тешки и пушке утопљеника. Непријатељ је забранио прилаз цивилима ка Дунаву пошто на томе месту где се налазе утопљеници стално трагају за оружјем, а такође и за утопљеницима. Непријатељ, који је те ноћи био потпуно разбијен, у паници повлачио се у гарнизон, причао је: „Још овакове борбе нисмо имали са партизанима“. Народу у Черевиху је саопштено ко жели да врше и да има хлеба нека дође у Беочин.

4. Што се тиче свих врста акција на, овоме подручју решавамо их у заједници са члановима Штаба I Срем. одреда. Имамо већ неколико припремљених о којима ћете доцније бити обавештени. Наш III батаљон контролише западни део Ф. [рушке] Горе.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкоресар, мајор
Воја Живановић

БР. 115

ИЗВОД ИЗ КЊИГЕ ДЕПЕША ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ¹

1. VIII. [1944 год.]

Северобанатски [НОП] одред 9 јула сачекао у заседи код Елемира граничаре на Тиси. Убијен 1 непр. војник,

¹ Оригинал, писан машинном, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 3—2, к. 1399 А.

заплењена ггушка, остали се разбегли. 21 јула сачекана непријатељска патрола код Перлеза. Убијена 2 војника и заплењена 1 пушка.

12. VIII. [1944 год.]

Почетком месеца јула фашистички бандити лод командом познатих крволока Бауера, Шписа, Ковке, Ханге и других извршили су терор и пљачку [у селима] на територији Срема. У овој реакцији убијено је 98 људи, жена и деце, 5 рањено, одведено 158. Запаљено и оштећено 324 куће, опљачкано је 1268 ком. стоке и 47.770 кг. жита, брашна и кукуруза. Поред тога опљачкано је много других ствари и целокупна материјална пггета износи -512.605.710 куна.

12. VIII. [1944 год.]

Наша бригада² је извршила напад на Черевих. У току борбе, која је трајала 2 сата, непријатељу је ггрстизало појачање. Село је заузето, а помоћ одбијена. У борби убијено 20, удављено у Дунаву 8 од којих натсатник и 7 војн. Потопљено:]едан т. митраљез, 4 п. мит. и 8 пушака.

12. VIII. [1944 год.]

7, 8 и 9 о.м. непријатељ вршио нападе на нашу комору иоја се кретала у Ф.[рушку] Гору и из Ф.[рушке] Горе у Срем. Напади су одбијени. На страни непријатеља било је великих губитака.

14. VIII. [1944 год.]

12. о.м. по подне четници, недићевци и Немци уз садејство артиљерије и баача отпочели су ирелаз преко Саве. Фронтом од 40 км. од Прогара до Греде. После трочасовне борбе услеле су две груле четника да се пребаце преко Саве. Једна група одбијена, док је друга успела да се одржи.

14. VIII. [1944 год.]

Једновремено са нападом из Србије Немци отпочели напад из Бечмена и стигли су до Прогара. Наше јед. дају јак отпор, али изгледа да је пребацавање јачих размера.

14. VIII. [1944 год.]

13 о.м. Немци и четници су иотиснули наше јед. те се пребацују у већим масама код Прогара. Наше јед. се повлаче под упорном борбом. Ситуација је доста озбиљна.

² Односи се на Шесту војвођанску бригаду.

14. VIII. [1944 год.]

Сви четници који учествују у нападима из Србије ва Срем носе на левој руци белу траку са немачким печатом.

15. VIII. [1944 год.]

После дводневних упорних бојева наше јед. су успеле да непријатеља разбију и одбију. Непријатељ се поново пребацио преко Саве у Србију. Наше јед. су имале доста мртвих и рањених, о чему ћемо накнадно доставити извештај.³

БР. 116

ПИСМО ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД 17 АВГУСТА 1944 ГОД. ШТАБУ БАНАТСКЕ ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ О УПУЋИВАЊУ РАДИОСТАНИЦЕ, ТЕЛЕГРАФИСТЕ И ШИФРАНТА¹

**ГЛАВНИ ШТАВ
НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ**

Број: сл.

17 августа 1944 г.

Положај

ШТАБУ БАНАТСКЕ ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ

Положај

Драги другови,

У прилогу вам шаљемо наредбу о постављању другога², као и првобитну наредбу о формирању зона.

Упућујемо вам радио-станицу са телеграфистом другом Лазом Субашићем.

Упућујемо вам такође друга³ са шифром. Друг је детаљно упознат са радом шифре и он ће бити код вашег Штаба шифрант.

Одмах по добијању радио-станице, т.ј. још у Срему, успоставите са нама радио-везу како би могли контролисати

³ Сви радиограмски извештаји упућени су Врховном штабу НОВ и ПО Југославије.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 45—7, к. 211.

² Види док. бр. 117.

¹ У оригиналу је име изостављено.

њено функционисање. Ово је потребно стога, како би се евентуално недостаци могли отклонити на лицу места.

Кад примите радио-станицу, радио-телеграфисту, шифру и шифранта известите нас радио-шифром и потврдите пријем.

Упозоравамо вас да се обавезно и тачно придржавате предвиђеног времена радио-станице.

Шаљите нам редовни извештај о акцијама са кратким описом акције, датум кад је иста извршена, сопствене и непријатељске губитке у људству и материјалу.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Полит. комесар
Стеван Јовичић

Командат, пуковник
Аћим Груловић

(М. П.)

БР. 117

**НАРЕДБА ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ЗА
17 АВГУСТ 1944 ГОД. О ПОСТАВЉЕЊУ РУКОВОДИЛАЦА¹**

НАРЕДБА БРОЈ:²

**ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ЗА 17 АВГУСТ
1944 ГОДИНЕ**

I

1. Наредба број од 22 јула 1944 године³ мења се уколико што се дрсадањи вршилац дужности команданта VI Војвођанске бригаде поручник друг Корица Милан поставља за команданта Сремске оперативне зоне.

2. За вршиоца дужности команданта VI НОУ бригаде поставља се друг Илија. Романовић.

3. За комесара Сремске зоне поставља се друг Гаја Механџић.⁴

4. За начелника Сремске оперативне зоне поставља се друг Никола Стојановић.⁵

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 45—7, к. 211.

² У оригиналу број наредбе није наведен.

³ Редакција није пронашла овај докуменат.

⁴ Гавра Механџић-Војко

⁵ Никола Стојановић-Караџић. Погинуо августа 1945 године несрећним случајем.

5. За команданта Бачко-барањске зоне остаје и даље друг Светозар Величков,⁶ за комесара остаје друг Ђорђе Васић.

6. За начелника Бачко-барањске зоне поставља се друг Живан Продановић.

7. За команданта Банатске зоне поставља се друг Тањурџић Марко.⁷

8. За комесара Банатске зоне поставља се друг Филипчев.⁸

9. За начелника Банатске зоне поставлл се друг Живан Перичин.⁹

II

Све остало изнето у наредби овога Штаба од 22 јула 1944 године остаје и даље на снази.

III

Друг Дамјан Петковић¹⁰ одређује се на службу у Персоиалном отсеку Главног штаба.

Друг Новак Михаиловић¹¹ одређује се на службу у Персоиалном отсеку Главног штаба.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Полит. комесар Начелник, мајор Командант, пуковник
Стеван Јовичић Арт.[ур] Л. Хрибар Аћим Груловић

(М. П.)

• Светислав Величковић-Цвета
¹ Марко Тањурџић-Шиптар
⁸ Милојко Филипчев
" Живан Перичин-Јоле
¹⁹ Дамјан Петковић-Велики
¹¹ Новак Михаиловић-Лака

БР. 118

**НАРЕДБА ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ЗА
18 АВГУСТ 1944 ГОД. О ФОРМИРАЊУ ПЕТОГ БАНАТ-
СКОГ НОП ОДРЕДА И О ПОСТАВЉЕЊУ РУКОВОДИ-
ЛАЦА¹**

**НАРЕДБА БР . . .
ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ЗА 18. 8. 1944 ГОДИНЕ**

I

Услед бројног и оружаног пораста налгих јединица на територији северног Баната, под данашњим даном именујемо те оружане снаге V Банатског народно-ослободилачког партизанског одреда. За руководство тога одреда именујемо ниже наведене другове:

II

За политичког комесара одреда друга Цвејића Мила.

За заменика команданта одреда и вршиоца дужности команданта одреда друга Соларов Ж. Велислава.

За заменика политичког комесара друга Филипчев Милојка.

За об. официра одреда друга Барнић Недељка.²

III

За политичког комесара I батаљона друга Милошевић Младена.

За заменика команданта I батаљона и вршиоца дужности команданта батаљона друга Рађеновић Гојка.

За заменика политичког комесара I батаљона друга Брцанског Живу.

За об. официра I батаљона друга. Средојев Бранка.

За интенданта I батаљона и вршиоца дужности интенданта одреда друга Попов Мила.

За референта банитета I батаљона и вршиоца дужности референта одреда другарицу Петковић Зорку

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 46—7, к. 211.

² Народни херој Недељко Барнић-Жарки. У борби с Немцима пао је жив непријатељу у руке. У затвору је подвргнут свирепом мучењу и пошто није ништа одао, 12 септембра 1944 године измрцвареног Барнића Немци су живог закопали.

IV

Сви горе именовани другови ш> саопштењу ове наредбе имају предати досадашње дужности новоодређеним друговима, а дужности на које су одређени по саопштењу ове наредбе примити.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

18ЛЧП-1944 г.
положај

За главни штаб
НОВ и ПО
Војводине
поручник
Жив. Перичин³

БР. 119

**ЗАПОВЕСТ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД
19 АВГУСТА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА СРЕМСКЕ ОПЕРА-
ТИВНЕ ЗОНЕ, ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ И КО-
МАНДИ СРЕМСКОГ ПОДРУЧЈА О ПРИПРЕМАМА ЗА
РАЗБИЈАЊЕ ПРЕТСТОЈЕЋЕ НЕПРИЈАТЕЉСКЕ ОФАН-
ЗИВЕ¹**

ГЛАВНИ ШТАБ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Број 272
дана 19 августа 1944 године
Положај

I

**ШТАБУ СРЕМСКЕ ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ,
ШТАБУ VI ВОЈВОЂАНСКЕ НОУ БРИГАДЕ,
КОМАНДИ СРЕМСКОГ ПОДРУЧЈА**

ЗАПОВЕСТ

Секција Бачка Паланка 1:100.000

Ситуација: На подручју Фрушке Горе непријатељ држи следеће гарнизоне:

Врдник са јачом посадом Немаца, усташа и домобрана. Данас је дошло појачање у Врдник од 200 гестаповаца и 100 Италијана, који ће вероватно вршити блокирање Јаске. У Руми, Ми-

• Живан Перичин-Јоле

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 4@—7, к. 211.

тровиди, Кузмину, Манђелос[кој] пустари, Манђелосу, Чалми, Ердевику, Илоку, Сусеку, Бечину и на Венцу налазе се стални фаншстички гарнизони у укупној јачини од 5.000 до 6.000 непријатељских војника.

Наши задаци: У случају непријатељске офанзиве мањих размера држати Фрушко Гору и офанзивним акцијама натерати непријатеља у тарнизоне. У случају офанзиве већих размера (гарнизонских снага и већих појачања) са свим расположивим снагама одржати се у Фрушкој Гори до пада мрака, а потом све снаге извући у најпогоднијем правцу.

У циљу извршења овога задатка

НАРЕЂУЈЕМО:

1) Фрушкогорски партизански одред са једним батаљоном вршиће стална осматрања и патролирања од к. 203 (северно од Бешеновачког Прњавора) — Мрамор (сев. од М. Ремете)—Копачевац—Црвени Чот—Кестенски пут—Катанске Ливаде. На к. 203—Мрамор—Црвени Чот поставиће стална осматрачка одељења у јачини од једне петорке са п.[ушко] митраљезом, док ће горњом линијом упућивати стално патроле и то једновремено две патроле од супротног правца, тј. једну од к. 203 ка Катанским Ливадама (предвиђеним правцем) а другу од Катанских Ливада ка к. 203.

2) Штаб VI бригаде затвараће правац од Тестере (к. 140) —Чонак—Сад (к. 308)—Мачковац. На одређеним тачкама поставиће стражарска одељења и то на Тестери [к. 140] и Мачковцу у јачини од једне десетине са п. митраљезом, а на Чонку и Саду једну петорку са п. митраљезом. У оба правца (са десна улево и обратно) упућиваће патроле. Уску везу одржавати десно и лево са јединицама Фрушкогорског одреда.

3) 2 батаљон Ф.[рушко] г.[орског] одреда, који се сада привремено налази код Р.[охаљевих] кућа, поставиће стражарска одељења на Кратини (једну десетину)—Јанок (једну десетину) — на Липовцу (петорку) на Краснику (петорку) и на В. Градини десетину. Осим овог осигурања одређиваће и патроле у оба правца.

4) Батаљон Команде подручја поставиће стражарска одељења на следећим положајима: Гај—к. 334 (сев. од Гргуреваца)—Папрења. Осим ових стражарских одељења одређи-

ваће и патроле које ће се повремено спуштати у правцу Ман-ђелоса—Гргуреваца—Шуљма и Бешенова.

5) Све јединице горе изнете вршиће извиђачко-заштитничку службу, док ће VI бригада образовати главнину, а употребљаваће се према конкретној ситуацији. Сва руководства јединица дужна су да најстроже и најпедантније врше осигурање и осматрање одређених праваца и да сваки непријатељски покрет најхитније јаве овом Штабу телефоном или куририма на коњима.

6) Диверзантски батаљон Сремске оперативне зоне приступиће одмах припреми минирања свих друмова и евентуалних непријатељских праваца. Мине не постављати него их припремити и базирати на таква места одакле ће моћи сваког момента извршити минирање.

7) Свима операцијама, тј. борбама руководиће непосредно овај Штаб.

8) У току ноћи могу се осигурања и повући што се оставља увиђавности одговорних штабова, но с тиме да се иста повуку тек падом мрака, а да пред саму зору буду опет свака на својим местима. Ноћне патроле слати у оба правца и то најмање једанпут пре и једанпут после пола ноћи.

9) Извршити најхитније маскирање логора и забранити сваки покрет већим групама по отвореним просторима. Око логора поставити аутоматска оружја тако да могу бити употребљена за тучење ниско летећих авиона и то само онда кад су ови открили наш логор и почели са митраљирањем или бомбардовањем.

10) Све што је потребно рећи ће се у току операција.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Начелник, мајор
Арт.[ур] Ј1. Хрибар

Командант, пуковник²

(М. П.)

² Аћим Груловић.

БР. 125

**НАРЕДБА ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ЗА
21 АВГУСТ 1944 ГОД. О ФОРМИРАЊУ КОМАНДИ ПОД-
РУЧЈА НА ТЕРИТОРИЈИ СРЕМА¹**

**НАРЕДБА БРОЈ: 19
ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ЗА 21 АВГУСТ
1944 ГОДИНЕ.**

I

По указаној потреби, а према наредби Врховног Штаба НОВ и ПОЈ од 9 фебруара 1944 г. формирају ее на територији Срема три команде подручја, и то:

- а) Фрушиогорека Команда подручја
- б) Посавска Команда подручја
- д) Босутска Команда подручја, са следећим секторима рада:

1. Фрушкогорска Команда подручја: Илок, друм Илок—ТТид пруга Митровица—Инђија, пруга Инђија—Бешка, линија од Бешке у правцу севера до Дувава.

2. Посавека Команда подручја: од источне границе фрушкоторске Команде подручја до Дунава и Саве, и

3. Босутска Команда подручја: од западне границе фрушкогорске Команде подручја на запад до границе са VI Корпусом.

II

Свака команда подручја формираће на своме подручју потребан број команди места и то:

1. Фрушкогорска Команда подручја формираће две команде места:

- а) Команду места Ириг, и
- б) Команду места Сремска Митровица.

2) Посавека Команда подручја формираће две команде места:

- а) Команду места Земун, и
- б) Команду места Рума.

3. Босутска Команда подручја формираће једну команду места:

- а) Команда места Шид.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторијског института, под бр. 25—6, к. 212.

Свака команда подручја одредиће секторе рада команда места онако како се то у пракси најбоље показало, о чему ће извести овај штаб.

III. За руководство у командама подручја постављају се:

1. У Команду фрушкогорског подручја:

за команданта: капетан Сима Весковић

за политкомесара: Чобановић Живан²

за зам. команданта — мобилизациског **официра: Николић Никола**³

за интендантског официра: Милосављевић Светозар

за референта санитета: Марковић Радинка.⁴

2. У Команду посавског подручја:

за команданта: Чавић Миленко

за политкомесара: Филипин Душан

за зам. команданта — мобилизациског официра: **Веселиновић Влада**⁵

за интендантског официра: Весић Живан⁶

за референта санитета: Јевремовић Вера

3. У Команду Босутског подручја:

за команданта: Маричић Тривун⁷

за политкомесара: Убавић Петар

за зам. команданта — мобилизациског **официра: Велимировић Милош**

за интендантског официра: Клапаревић Васа

за референта санитета: Лазић Живка⁸

IV

На предлог Команде Сремског подручја за руководство у командама места постављају се:

1. У Команди места Земун:

за команданта: Драгишић Паја

за политкомесара: Павковић Сава

за зам. команданта: Богдановић Ђока

2. У Команди места Рума:

за команданта: Контић Живојин

за политкомесара: Девић Ђока

за зам. команданта: Веселиновић **Милан**

² Живан Чобановић-Јаблан

³ Никола Николић-Чича

⁴ Радинка Марковић-Сека

⁵ Влада Веселиновић-Ваца. Извршио самоубиство 1945 године.

* Живан Весић-Кинез

⁷ Тривун Маричић-Триша

⁸ Живка Лазић-Ваба

3. У Команди места Ириг: /
за команданта: Гудурић Илија, потпоручник
за политкомесара: Јанчић Мита⁹
за заменика команданта: Јовичић Тодор¹⁰
4. У Команди места Срем. Митровица:
за команданта: Миљански Гојко
за политкомесара: Васковић Живан
за заменика команданта: Торбица Јован
5. У Команди места Шид:
за команданта: Босанчић Ратко
за политкомесара: Кузмановић Стеван
за заменика команданта: Јанковић Игшат

V

1) Санитетски отсек ће поставити, на предлог референта санитета команди подручја, у сваку команду места по једну болничарку (болничара), која ће бити одговорна по санитету дотичне команде места.

2) Економски отсек ће поставити, на предлог интендантског официра команде подручја, у сваку команду места по једног интенданта и потребан број помоћног особља економске струке.

3) Све остало помоћно особље, у администрацији, интендантури и санитету поставиће свака команда подручја, о чему ће известити овај штаб.

4) По завршеној организацији све команде подручја ће поднети овом пггабу извештај о бројном стању и наоружању људства, као и списак упусленог и неупусленог људства.

5) Свака команда подручја имаће под својом командом по једну наоружану чету, која ће служити за спровођење коморе и обезбеђење команде подручја.

Команда места имаће под својом командом десет до петнаест наоружаних бораца, који ће служити као обезбеђење.

VI

Ова наредба ступа одмах на снагу.

Наредба ово-га штаба број 6, од 9 марта 1944 г. ставља се ван снаге.

СМРТ 'ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

Политички комесар:	Зам. команданта,	Командант,
Стеван Јовичић	мајор	пуковник
	Срета Савић	А.[ћим] Груловић

⁹ Мита Шиђанин-Јанчић

¹⁰ Тодор Јовичић-Шиме

БР. 121

**НАРЕДБА ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД
21 АВГУСТА 1944 ГОД. О ПОСТАВЉЕЊУ РУКОВОДИ-
ЛАЦА¹**

**НАРЕДБА БРОЈ 20
ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ЗА 21 АВГУСТ
1944 ГОДИНЕ.**

I

По указаној потреби врше се следећа постављења у отсецима Војне области Главног штаба НОВ и ПО Војводине, и то:

1. У Економском отсеку постављају се:
за помоћника шефа Економског отсека: Јовичић Милан,
за секретара: Малешевић Лазар,
за благајника и књиговођу: Малешевић Лазар,
за референта за снабдевање јединица: капетан Савић Миливој,
за референта радионице: Рончевић Радивоје,²
за референта за транспорте: Топаловић Миленко,
за интенданта: Ренчел Антон.
2. У Војно-судском отсеку постављају се:
за референта по позадинским кривицама: Др Фредерик Давид,
за референта по војним кривицама: Тишма Иван.
3. У Обласном војном суду постављају се:
за потпретседника: Матић Ђура,
за члана: Тишма Иван.
4. У веће Обласног војног суда за северни Срем постављају се:
за претседника: Крцалић Стеван,
за чланове: Бањанин Тома и Рохал Јован.
5. У веће Обласног војног суда за источни Срем постављају се:
за претседника: Јововић Иван,
за чланове: Крстић Тодор и Стевин Сима.
6. У веће Обласног војног суда за западни Срем постављају се:
за претседника: Јовановић Тодор,

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви ПК СКС за Војводину, под бр. 2235.

• Умро 1945 године.

- за чланове: Јанковић Игњат и „Попа”.³
7. У Санитетском отсеку постављају се:
 - за референта за позадински санитет: Др Пејаковић Радослав,
 - за референта за оперативне јединице: Др Гњатић Бора,
 - за шефа слагалишта: Рађеновић Даница.
 8. У штабовима оперативних зона постављају се, и то:
 - за референта санитета у Штабу Сремске оперативне зоне: Црногорчевић Смиља,
 - за референта санитета у Штабу Бачко-барањске оперативне зоне: Поповић Живана,
 - за референта санитета у Штабу Банатске оперативне зоне: Милутиновић Нада.
 9. У Отсеку за мобилизацију постављају се:
 - за референта за мобилизацију: Каленић Илија,
 - за референта за отпуштене из оперативних јединица: Видовић Душан.

II -

1. Шеф Економског отсека поставиће својом наредбом све потребно техничко и стручно особље, о чему ће известити овај Штаб.
2. Шеф Војно-судског отсека предложиће овом Штабу секретара за отсек, сам ће својом наредбом поставити све потребно техничко особље у отсеку и већима, те ће извршити распоред стручног особља које му стоји на располагању, о чему ће известити овај Штаб.
3. Шеф Санитетског отсека поставиће својом наредбом све потребно особље у отсеку, те ће извршити распоред лекара који му стоје на располагању, поставити управнике као и друго особље у болницама, а у споразуму са штабовима зона поставити референте у одредима, а по извршењу свеш наведеног известити овај Штаб.
4. Шеф Отсека за мобилизацију ће својом наредбом поставити све потребно особље, о чему ће известити овај Штаб, а за постављање, секретара поднеће предлог.

III

Наредба овог Штаба број: 7 од 9 марта 1944 шдине остаје и даље на снази, осим тачака 2, 3, 6, 7, 9 и 10 из тачке III и IV, што се ставља ван снаге.

³ Бошко Јовановић-Пола

IV

Ова наредба ступа одмах на свагу.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

**Пшштички комесар
Стеван Јовичић**

Командант, пуковник
А.[ћим] Груловић

Зам. команданта
Срета Савић

БР. 122

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 21 АВГУСТА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БАТАЉОНА ЗА
ОДБИЈАЊЕ ПРЕТСТОЈЕЋЕ НЕПРИЈАТЕЉСКЕ ОФАН-
ЗИВЕ НА ФРУШКУ ГОРУ¹**

ШТАБ VI ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ

Број: 5/1944 године
' 21 августа 1944 шд.
Положај

ШТАБУ I, II, III, И IV БАТАЉОНА VI ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ

Положај

ЗАПОВЕСТ:

Секција Бачка Паланка 1:100.000

Ситуација: На подручју Ф.[рушке] Горе непријатељ држи следеће гарнизоне:

Врдник са јачом посадом Немаца, усташа и домобрана. Пре два дана је дошло појачаше у Врдник од 200 гестаповаца и 100 Талијава, који ће вероватно вршити блокирање Јаска. У Руми, Митровици, Кузмину, Манђелоекој пустари, Манђелосу, Чалми, Ердевику, Илоку, Сусеку, Беочину и на Венцу налазе се стални фашистички гарнизони у укупној јачини од 5.000—6.000 непријатељских војника.

¹ Оригинал, писан машинном, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 6—1, к. 1245.

Наши задаци: У случају непријатељске офанзиве мањег размера држати Ф. Гору и офанзивним акцијама натерати непријатеља у гарнизоне. У елуцају офанзиве већих размера (гарнизонских снага и већих појачања) са свим расположивим снагама одржати се у Ф. Гори др пада мрака, а потом све снаге извући у најпогоднијем правцу.²

НАРЕЂУЈЕМО:

1. Фрушкогорски партизански одред са једним батаљоном вршиће стална осматрања и патролирања од к. 203 (северно од Б.[ешеновачког] Прњавора) — Мрамор (сев. од М. Ремете) — Копачевац — Црвени Чот — Кестенски пут — Катанске Ливаде. На к. 203 — Мрамор—Црвени Чот поставиће стална осматрачка одељења у јачини од једне петорке са п. митраљезима, док ће горњом линијом упућивати сталне патроле и то једновремено две патроле од супротног правца, т.ј. једну од к. 203 ка Катанским Ливадама (предвиђеним правцем), а другу код Катанских Ливада ка к. 203.

2. Штаб IV батаљона затвараће правац од Тестере (к. 140) — Чонак — Сад (к. 368) — Мачковац. На одређеним тачкама поставиће стражарска одељења и то: на Тестери и Мачковцу у јачини од једне десетине са п. митраљезом, а на Чонку и Саду једну петорку са п. митраљезом. У оба правца (са десна улево и обратно) упућиваће патроле. Уску везу одржавати десно и лево са јединицама Ф.[рушкогорског] одреда.

3. Штаб III батаљона ове бригаде (који се привремено налази код Рохалевих кућа) поставиће стражарска одељења на Кратини (једну десетину), — Јанок (једна десетина) — на Липовцу (петорку) — на Краснику (петорку) — на Вел. Градини (десетину). Осим овог осигурања одређиваће и патроле у оба правца.

4. I батаљон ове бригаде даће мање своје патроле на местима: Камен — и Телефон,³

5. II батаљон ове бригаде даће своје страже или патроле на Папрењи.

6. Све јединице горе изнете вршиће извиђачко-заштитну службу, док ће I и II батаљон ове бригаде образовати главнину, а употребиће се према конкретној ситуацији. Сва

² Види док. бр. 119.

³ Овај назив није нађен на карти. Штаб бригаде је, вероватно ради боље оријентације, означио поједине земљишне објекте који на карти нису именовани.

руководства горе наведених јединица дужна су да најстрожије и најпедантније врше осигурања и осматрања одређених праваца и да сваки непријатељски покрет најхитније јаве овом пггабу телефоном или куририма на коњима.

7. Свима операцијама, тј. борбама руководиће овај Штаб.

8. У току ноћи могу се осигурања и повући нгго се оставља увиђавности одговорних штабова, но с тим да се иста повуку тек падом мрака, а да гред саму зору буду свака на својим местима. Ноћне патроле слати у оба правца и то једанпут на ноћ.

9. Јединице у напупгшњу евога положаја имају предати обезбеђења оној јединици која их заступа.

10. Извршити маскирање логора и забранити сваки покрет већим групама по отвореним просторима. Пронаћи места и поставити аутоматска оружја тако да могу бити употребљена за тучење ниско летећих авиона, и то само онда када су ови открили наш логор и почели са митраљирањем или бомбардирањем.

11. Све што је потребно рећи ће се у току операција.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, мајор
Воја Живановић

В. д. команданта
И. Романовић⁴

БР. 123

**НАРЕДБА ШТАБА БАЧКО-БАРАЊСКЕ ОПЕРАТИВНЕ
ЗОНЕ ОД 23 АВГУСТА 1944 ГОД. ЗА ФОРМИРАЊЕ БАЧ-
КО-ПАЛАНАЧКОГ, ШАЈКАШКОГ И СУБОТИЧКОГ НОП
ОДРЕДА¹**

НАРЕДБА БР. 1

**ШТАБА БАЧКО-БАРАЊСКЕ ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ
ЗА 23-VIII-1944 Г.**

I

По указаној потреби формирају се, на територији ове зоне три партизанска одреда и то:

1. — I Бачко-паланачки Одред, који ће оперисати у срезовима Оџачком, Паланачком и Кулском.

⁴ Илија Романовић

¹ Оригинал, писан руком, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 53—7, к. 211

2. — II Шајкашки одред, који ће оперисати у Жабалском, Титедском, Новосадском и Бечејском срезу и
3. — III Суботички одред, који ће оперисати у Тополском, Сомборском и Суботичком срезу.

II

За команданта I Палаиачког одреда поставља се друг Рада (Иван Новаков).

За комесара I Паланачког одреда поставља се друг Брацика.²

За команданта II Шајкашког одреда поставља се друг Ћале.³

За полит. комесара II Шајкашког одреда поставља се друг Риле Тодор.⁴

За команданта III Суботичког одреда поставља се друг Спартак Јован Микић.⁵

За полит. комесара III Суботичког одреда поставља се друг Њаради Јован.

III

Ова наредба ступа одмах на снагу, а укида се досадањи вазив Бачко-барањског одреда.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Полит. комесар Станко®	Начелник штаба Миша ⁷	Командант зоне Цвета ⁸
---------------------------	-------------------------------------	--------------------------------------

Број 304
25-УШ-1944
Положај

У наредбе
25-УШ-44

- Сава Тодоровић-Брацика
- ¹ Александар Козарски-Ћале
- ⁴ Тодор Гавриловић-Риле
- ⁵ Јован Микић-Спартак. Погинуо је 1944 године приликом ослобођења Суботице.
- ⁸ Георгије Васић-Станко
- ⁷ Живан Продановић-Миша
- ⁵ Светислав Величковић-Цвета

БР. 118

ИЗВОД ИЗ ИЗВЕШТАЈА ПОКРАЈИНСКОГ КОМИТЕТА
КПЈ ЗА ВОЈВОДИНУ ОД 24 АВГУСТА 1944 ГОД. ЦЕН-
ТРАЛНОМ КОМИТЕТУ КПЈ¹

ПОКРАЈИНСКИ КОМИТЕТ КПЈ
ЗА ВОЈВОДИНУ

ЦЕНТРАЛНОМ КОМИТЕТУ КПЈ

Драги другови,

2

У читавом Банату наш рад се сасвим повољно развија. **Нарочито** се осећа активност наших партизанских јединица. Непријатељ досад није предузимао веће акције „чишћења“. **Наша** активност, нарочита војничка, врло добро је деловала **ва** расположење народа. Народно-ослободилачком покрету прилазе све више и они којима досад није било јасно ко је Дража. По селима свакодневно ничу нови НОО. Имамо везе **оа** преко 100 села и скоро у свим тим местима постоје НОО. На северу је формиран ОНОО. По многим местима створене су нове партиске организације. Имамо тамо преко 200 чланова Партије, 6 СК³ и 2 ОК.⁴

У северном Банату имамо два мања одреда,⁵ сваки броји око 50 бораца, а у јужном од постојећих снага створили [смо] такође два одреда. Тамо смо послали и двадесетак бораца из Срема⁶. Сада тамо имамо око 120 пушака, 4 п. митраљеза и прилично другог ситног оружја. Сремци ће тамо бити искорпнђени као руководиоци, пошто рни имају више искуства. На југу је изведено неколико значајнијих акција. Само у двама акцијама другови су заробили 58 пушака и п. митраљез, доста муниције и друге војничке спреме. У једној од ших акција ухваћен је и стрељан „командант“ „белоцркванског корпуса“, код кога је у цепу нађено овлашћене „чика Драже“ за формирање „корпуса“ и именован је за „команданта“. Из тога документа се види да Дража у том крају нема наоружаних људи. „Команданту“ се наређује

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви ПК СКС за Војводину, под бр. 3014.

² Текст изостављен, јер се односи на партиски рад на терену.

³ Шест среских комитета КПЈ

⁴ Два окружна комитета КПЈ

⁶ Види Зборник, том I, књ. 6, док. бр. 3.

• Види Зборник, том I, књ. 6, док. бр. 4.

да скупи 80 људи, кчзји ће касније, „у даиом моменту“, до-бити 40 аутомата и исто толико пушака. Ликвидирано је још неколико Дражинових агената и отворених шпијуна оку-патора. У свим акцијама с наше стране нико није ни рањен нити погинуо, док је непријатељ имао доста губитака. Једна акција у којој је заробљено 34 пушке изведена је у три сата по подне. Код села Парте, на једном државном имању, на-паднута је стража од 10 људи и разоружана. Нем. официр је заробљен и стрељан и ту је ослобођено 15 политичких осуђеника, већином комуниста. После неколико овако успе-лих акција непријатељ је био присиљен да повуче поли-цију из скоро свих српских села у јужном Банату бојећи се да пархизани не дођу лаио до оружја. На овај начин нама је олакшано кретање, рад и снабдевање. Ово је умногоме омогућило учвршћивање народне власти по местима.

У новоформирани ОК за јужни Банат ушли су следећи другови: секретар Душан Богданов,⁷ члан Партије од 1941, раније је био секретар СК Рума и члан ОК Партије за ист. Срем. Њега је ПК послао на рад у Банат пре два и по ме-сеца и тамо је добро радио; Пера Јовановић, студ. права,⁸ члан Партије од 1940, у одреду од 1941; Жарко Деспотовић,⁸ чл. Партије од 1942, правник, у одреду од 1941; Радован Влајковић,⁹ у СКОЈ-у од 1941, а у Партији од 1943, секре-тар ОК СКОЈ-а за јужни Банат, радник. Петог члана ОК Партије узеће се са терена.

За чланове Партије у јужном Банату издат је огапирнији циркулар у коме је објашњена линија наше Партије. Одр-жан је на том терену партиски курс за сеоеке и среске активисте. Курс је трајао 13 дана. Неколико другова ће доћи на курс у Срем.

Као што видите, ситуација у јужном Банату је сасвим друкчија од оне ко-ју је познавао друг Н. Петровић.¹⁰

И у северном Банату се покрет даље развија по свим линијама. За релативно кратко време дигнуто је у ваздух 5 возова; оваквих акција било би и више да је било експло-зива. Вођене су акције за уништење непријатељског жита. Само за три дана спаљено је око Бечкерека 80 вашна не-пријатељског жита. И у овом делу Баната непријатељ није подузимао значајније акције против наших снага. У овом

⁷ Душан Богданов-Сенко

⁸ Жарко Деспотовић је у међувремену погинуо, а на његово ме-сто је дошао Бора Велић, студент ветерине.

⁹ Радован Влајковић-Бата

¹⁰ Никола Петровић налазио се тада при ЦК КПЈ, где је при-мио нову дужност.

крају одржано је два партиска курса за сеоске и среске активисте.

Под конач августу одржаће се партиско саветовање на коме ће се претрести досадашњи рад и одредити непосредни задаци за будући рад.

У вези са капитулацијом Румуније предложили смо нашем ГШ-у да одмах упути у јужни Банат један добро-наоружан батаљон бригаде, који ће заједно са тамошњим партизанима оперисати, вршити мобилизацију људства итд. У том делу могу већ сад оперисати и веће јединице пошто имамо везе с Румунијом. У више места у Румунији раде наши друшви где формирају НОО. Та села исхрађују наше партизане кад се налазе у Румунији, У читавом граничном делу у Румунији не осећа се рад румунске Партије и зато смо ми дозволили нашим друговима да могу и тамо радити. Овај батаљон треба да иде тамо чим пре, јер су [се] и дражиновци активизирали после наших акција, а сад ће, вероватно, бити још активнији. Према непровереним вестима, Дража намерава да изврши насилну мобилизацију. Учинићемо све да ово спречимо и да што више људства ми мобилишемо. Потребно је да нам савезници шаљу што више оружја; и по могућности да спугтају у самом Банату. Ако је могуће одобрите да неко од савезничке мисије оде у Банат.

У Бачкој се такође нешто напредовало. Прилично се урадило на организационом пољу, мало смо се учврстили тако да нас непријатељ теже прогања. Повереништво ПК створило је неколико партиских организација по селима и више НОО. У јулу месецу имали смо тамо 3 СК и 83 чл. Партије. Немамо ниједно окружно руководство. Отпочело се и тамо с акцијама, само су акције ретке. Повереништво је учинило велику грешку што није помагало тамошњи Одред. Одред је био дуго времена неповезан с Повереништром. О осталим слабостима у Бачкој причао вам је друг Никола. Бачка нам је најслабија тачка у нашем раду. Слабе везе с овом области отежавају контролу тамошњег рада и благовремену интервенцију ПК. Сада смо успоставили везу с Бачком и преко Баната и надамо се отада бити ближе и Бачкој. Покушаћемо- да преко Баната шаљемо и регруте за наше бригаде. У Бачкој је непријатељ мобилисао скоро све за рад способне мзчпарце, а делимично и млађе жене. У многим селима уопште нема омладине.

Наш покрет у Срему и даље се повољно развија. Сви покушаји четника из Србије да се пребаце у Срем и створе по нашим селима упоришта осујећени су. По селима се нађе

ЛЮ који издајник, али су они обично изоловани од народа, То се најбоље видело за време кад су се чулавци [четници] били нребацили на нашу страну. Народ их је пљувао и ни у једном селу није се показало неко колебање код народа. У Срему сада имамо три партизанска одреда — Фрушкогорски, Посавски и Босутски.¹¹ Овде је и VI [Војвођанска] бригада. Акције се изводе свакодневно. Уништено је много непријатељског жита (још немамо тачне податке о количини уништеног жита, али се зна да је у појединим срезovima спаљено по 5—700 јутара).

У Банату и Срему можемо доста мобилисати, нарочито у Банату јер тамо непријатељ није успео да изврши мобилизацију нити је ондашње Србе слао на робијашке радове у Немачку. Банатски Срби углавном су терани на присилне радове код банатских Шваба и зато се они сада налазе у својим селима.

С другарским поздравом

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М.П.)

24 августа 1944

¹¹ Упоредо са формирањем Сремске оперативне зоне формиран су и одреди: Фрушкогорски, Посавски и Босутски. Они су били под командом Штаба Сремске оперативне зоне, који је координисао дејства одреда. Фрушкогорски НОП одред дејствовао је на територији Фрушке Горе, Посавски на територији југоисточног Срема, а Босутски на територији Босутских шума. Сваки одред је имао у свом саставу два батаљона, а непосредно под командом Штаба Зоне налазио се Јуришно-диверзантски батаљон. Зона, као оперативно руководство, постојала је до 10 септембра 1944 године, када су од свих одреда формиране бригаде: од Фрушкогорског Осма војвођанска бригада, од Босутског Девета војвођанска бригада, од Посавског Десета војвођанска бригада, а од Јуришног батаљона Једанаеста пратећа бригада (види док. бр. 144).

БР. 125

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 24 АВГУСТА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О НАПАДУ НА НЕПРИЈАТЕЉСКА УПОРИ-
ШТА У МАНЂЕЛОСУ И МАНЂЕЛОСКОЈ ПУСТАРИ¹**

ШТАБ VI ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ

Број: 127/1944 год.

24 августа 1944 год.

Положај

Предмет: извештај о акцији.

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Ноћу између 22 и 23. о.м. јединице ове Бригаде и једнога батаљона Фрушкогорског одреда извршиле су напад на Манђелоску пустару и село Манђелос, постављајући обезбеђења [од] главних непријатељских упоришта: Руме, Митровице, Лаћарка и Чалме.

Напад је отпочео у 21.45 мин., а завршен је у 1.15 мин.

I батаљон ове бригаде добио је задатак да ликвидира село Манђелос у коме се налазило око 200 непријатељских војника. Приликом самог наступа непријатељ је успео прецизном минобацачком ватром и осталим аутоматским оружјем да нанесе дотичној чети губитке. У самом наступу чета се невојнички кретала и том приликом избачено је 15 другова из строја, тако да је настала пометња у самом стрелачком строју услед рањених другова. Чета која се налазила у резерви исту је сменила и делимично успела да примора непријатеља на повлачење у село. Истовремено са југоисточне стране нападала је 2 чета истог батаљона. Ова чета успела је једним крилом да продре у центар (цркве и школе), али непријатељ се тврдокорно бранио, тако да се борба само продуживала. У самом наступу обе чете I батаљона имале су приличне губитке, тако да њихова ударност у датом моменту није могла доћи до изражаја. Непријатељ је, био невероватно упоран и неколико пута покушавао да изврши контра-јуриш на наше снаге које су продрле у центар села, али сваки покушај је пропао. После тога снаге I батаљона повучене су на полазне положаје.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 25—6, к. 212.

Губици непријатеља нису нам познати.

IV батаљон ове Бригаде добио је задатак да нападне Манђелоеку пустару. Батаљон је извршио напад са две и по чете у три правца и то: севера, истока и запада. По слије ватре тешког оружја уследио је напад јединица. Чете су правилно извршиле наступање, али стрељачки строј који се налазио у непосредној близини бункера и зграда око 40—50 м није био довољно упоран да изврши упад у пустару. У том моменту запаљене су три зграде и сено које се налазило у пустари, која је осветлила стрељачки строј тако да је био изложен непријатељској ватри. Вод 2 чете који је имао задатак да изврши јуриш у пустари пошао је на извршење задатка, али простор био је минирао и ту је претрпео неуспех, т.ј. услед нешто погинулих и рањених другова поремећен је стрељачки строј истог вода који је био приморан да се доцније повуче. Ватра која је осветљавала прилазе упоришту онемогућавала је четама услед светлости и брисаног простора да правилно изврше свој задатак. За то време док се стрељачки строј налазио немоћан пред упориштем непријатељ је прецизном ватром из бункера прилично нанео четама губитке, тако да [је] јединица била приморана на повлачење.

Губици непријатеља нису нам познати.

II батаљон ове бригаде који се налазио у заседи примио је борбу око 11 часова са два тенка и два камиона који су долазили од правца Митровице. Борба се отворила са непријатељем где су одмах жестоком ватром из против-тенковских пушака приморали непријатеља на повлачење. Непријатељ се повукао том приликом од око 400—500 м од наше заседе, ту се концентрисао и тукао положаје истог батаљона. Наши су такођер одговорили ватром из бацача, тако да се непријатељ последије једног часа и 30 мин. морао повући. За све то време као и касније непријатељ је тукао из панцера на наше положаје, али није имао никаквог успеха.

III батаљон ове Бригаде није имао борбу са непријатељем, а приликом повлачења 3 чета истог батаљона исекла је на друму Ердвик—Чалма 2 и по км телефонско-телеграфских жица.

Нисмо још до данас успели да тачно проверимо губитке непријатеља.

Наши губици су: 17 мртвих (6 погинулих другова остали на пустари, које нисмо успели да извучемо), 68 рањених (42 теже и непокретна, а 26 лакше рањено). Од оружја у самој

борби остао је „Дон-бул“, 2 п.митраљеза и две пушке. Оружје је остало на пољу које је било минирано за улаз у пустару.

За време борбе утрошено је 3.457 енглеских метака, 3.159 маузерових метака, 400 метака из пикаваца, 47 мина из „Дон-була“, 40 мина из тешког бацача и 78 мина из лаког бацача.

Ноћу између 23 и 24. о.м. 1 чета IV батаљона са одељењем тешког оружја извршила је демонстративан напад на Манђелоску пустару. Напад је почео у 22 часа, а завршен у 2 часа по поноћи. Приликом прилаза пустари патрола је наишла на непријатељско одељење које је било истурено од упоришта око 600 м са митраљеским одељењем. Вод који је имао задатак да изврши тај демонстративан напад одбио се југо-источно од места заседе и отворио ватру на непријатеља који се одмах повукао у упориште. За време демонстративног напада избачено је 3 мине из т.бацача и 500 метака из митраљеза и пушака. Губитака на нашој страни није било.

Напомена: На састанку са штабовима батаљова констатовано је следеће: да је борбевост у јединицама била на завидној висини, али услед брисаног терена и недовољне војничке обуке јединица, као и недовољна сналажљивост војно-политичких руководиоца и неодржавања контакта унутар самих батаљона проузроковало је неизвршење задатка.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, мајор
Воја Живановић

В. д. команданта
И. [лија] Романовић

БР. 126

**ЗАПОВЕСТ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 27 АВГУСТА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА СРЕМСКЕ,
БАЧКО-БАРАЊСКЕ И БАНАТСКЕ ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ
И ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ ЗА РУШЕЊЕ КО-
МУНИКАЦИЈА И ОНЕМОГУЋАВАЊЕ САОБРАЋАЈА
НЕПРИЈАТЕЉСКОЈ ВОЈСЦИ¹**

ГЛАВНИ ШТАБ
НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
Стр. пов. Оп. Број: 2/44
27. VIII. 1944. год.

Строго поверљиво!
Не сме пасти непријатељу у руке

ЗАПОВЕСТ

Секција: Винковци, Вуковар, Бијељина, Бачка Паланка, Сремски Карловци, Шабац, Обреновац, Београд 1:100.000.

Наши задаци: У вези споразума Врховног штаба са савезничким командама о сарадњи наше војске са савезничким сувозешгим, поморским и ваздухопловним снагама, а у циљу потпуног прекидаша саобраћаја немачкој војсци, наше јединице су добиле задатак да на територији Војводине потпуно укоче саобраћај у времену од 1 до 7 IX 44.

У циљу извршења овога задатка²

НАРЕЂУЈЕМО:

1.) Сремска оперативна зона:

31 [VIII]/! [IX] а). Батаљон Посавског одреда напада деоницу пруге Земун—Батајница.

Други батаљон Посавског одреда напада деоницу пруге Батајница—Инђија.

Један батаљон VI Бригаде напада на деоницу пруге Рума—Инђија.

Други батаљон VI Бригаде напада на деоницу пруге Срем. Митровица—Рума.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 54, 2—7, к. 211.

² Види док. бр. 129 и 140.

Батаљон Фрушкогорског одреда напада на део пруге Петроварадин—Сремски Карловци.

I батаљон Босзггског одреда напада на деоницу пруге Митровица—Винковци.

II Жупањска ударна чета Босутског партизанског одреда напада на деоницу пруге Гуња—Винковци.

Батаљон Мајевичког одреда напада ка деоницу пруге Жупања—Винковци.

Ударна чета Босутског одреда напада на деоницу пруге Винковци—Вуковар.

1/2 батаљон Фрушкогорског одреда напада на линију Срем. Карловци—Бешка.

Батаљон Мајевичког одреда напада на линију Градиште—Роковци.

2/3 батаљон [Шесте] бригаде напада на деоницу пруге Инђија—Батајница.

Батаљон [Шесте] бригаде из Фрушке Горе напада на линију Митровица—Мартинци.

Батаљон Босутског одреда напада на линију Гуња—Спачва.

3/4 батаљон Посавског одреда напада на линију Батајница—Земун.

Батаљон Босутског одреда напада на линију Спачва—Оток.

4/5 батаљон бригаде напада на линију Рума—Инђија.

Батаљон Босутског одреда напада на линију Винковци—Товарник.

Батаљон Фрушкогорског одреда напада на линију Бешка—Инђија.

5/6 батаљон Фрушкогорског одреда напада на линију Инђија—Стара Пазова.

6/7 батаљон Посавског одреда напада на линију Инђија—Нова Пазова.

Батаљон [Шесте] бригаде напада на линију Вогањ—Рума.

Батаљон Фрушкогорског одреда напада на линију Рума—Буђановци.

Батаљон [Шесте] бригаде напада на линију Ср.[емска] Митровица—Рума.

Батаљон Фрушкогорског одреда на линију Бешка—Инђија.

Батаљон Посавског одреда на линију Буђановци—Кленак.

Батаљон Босутског одреда на линију Спачва—Оток.

Батаљон Босутског одреда на линију Винковци—Шид.

Ударна чета Босутског одреда на линију Винковци—Вуковар.

Мајевички одред на линију Жупања—Винковци.

Према горњем распореду задатак јединица Сремске Оп. Зоне био би:

1.) 31/1. Један батаљон VI Бригаде напада на деоницу пруге Рума—Инђија и остаје у доњем Срему.

Други батаљон VI Бригаде напада на деоницу пруге Сремска Митровица—Рума и враћа се у Фрушку Гору.

2/3 Батаљон бригаде из доњег Срема напада на деоницу пруге Инђија—Батајница и остаје у доњем Срему.

Батаљон бригаде из Фрушке Горе напада на лхшију Сремска Митровица—Мартинци и враћа се у Фрушку Гору.

4/5 Батаљон бритде из доњег Срема напада на линију Инђија—Рума и остаје у доњем Срему.

6/7 Батаљон бригаде из доњег Срема напада на линију Вогањ—Рума и враћа се у Фрушку Гору.

Батаљон бригаде из Фрушке Горе напада на линију Сремска Митровица—Рума и враћа се у Фрушку Гору.

2.— 31/1 Један батаљон Фрушкогорског одреда, који се дан раније морао пребацити на источне падине Фрушке Горе, напада пругу на линији Петроварадин—Сремски Карловци и остаје и даље на терену источне Фрушке Горе.

1/2 Исти батаљон из источне Фрушке Горе напада на деоницу пруге Сремски Карловци—Бешка и враћа се у састав свог Одред.

4/5 Други батаљон Фрушкогорског одреда који се има дан раније пребацити на проеторију источне Фрушке Горе или у атар између Ирига, Инђије и Руме, напада на деоницу пруге Бешка—Инђија и пребацује се на терен Инђија—Стара Пазова—Нови Карловци или Ириг—Инђија—Рума.

5/6 Исти батаљон напада на деоницу пруге Инђија—Стара Пазова и пребацује се у доњи Срем.

6/7 Исти батаљон из доњег Срема напада на линију Рума—Буђановци. По извршеном задатку пребацује се у Фрушку Гору.

3.— 31/1 I батаљон Посавског одреда напада на деоницу пруге Земун—Батајница.

II батаљон Посавског одреда напада на деоницу пруге Батајница—Инђија.

3/4 I батаљон Посавског одреда напада на деоницу пруге Батајница—Земун.

6/7 I батаљон Посавског одреда напада на линију Инђија—Нова Пазова.

II Батаљон Пооавског одреда напада на линију Буђановци—Клснак.

4. 31/1 Батаљон Босутског одреда напада на деоницу пруге Винковци—Ср. Митровица.

Жупањска ударна чета Босутског одреда напада деоницу пруге Гуња—Винковци.

Вуковарека ударна чета Босутског одреда напада на деоницу пруге Винковци—Вуковар.

2/3 Батаљон Босутског одреда напада на линију Гуња—Спачва.

3/4 Батаљон Босут. одреда напада на линију Спачва—Оток.

4/5 Батаљон Босутског одреда напада на линију Винковци—Товарник.

6/7 Батаљон Босутског одреда напада на линију Винковци—Шид.

Жупањска ударна чета Босутског одреда напада на линију Спачва—Оток.

Вуковарска ударна чета Босутског одреда напада на линију Винковци—Вуковар.

5. 31/1 Батаљон Мајевичког одреда, напада на деоницу пруге Жупања—Винковци и остаје на терену нгума Славир.

1/2 Батаљон Мајевичког одреда напада на линију Градиште—Раковци и враћа се у састав свог Одред.

6/7 Батаљон Мајевичког одреда напада на линију Жупања—Винковци.

б). У времену од 1 до 7. IX. један батаљон VI. бригаде, наоружан са 2 „Дон-була" и 4 противколске пушке нападаће оаобраћај на Дунаву из разних погодних места а према стварној ситуацији.⁴

2. Бачко-барањска оперативна зона:

Са свима расположивим снагама напада непријатељски саобраћај на жељезничким пругама, путевима, рекама и каналима на читавом свом оперативном терену. Првенствено обратити пажњу на прекидање жељезничког саобраћаја на линији Тител—Нови Сад; Нови Сад—Сомбор; Нови Сад—Суботица и Нови Сад—Стари Бечеј.

Објекте напада изабирати сами према конкретној ситуацији.

Нападе вршити у времену од 1 до 7 IX 44.

3. Банатска оперативна зона:

Са сврша расположивим снагама напада непријатељски саобраћај на жељезничким пругама, путевима, рекама и ка-

налима на читавом свом оперативном терену. Првенствено обратити пажњу на прекидање жељезничког саобраћаја на линији ПанчевО'—Тител; Панчево—Петровград и Панчево—Вршац.

Објекте напада изабирати сами према конкретној ситуацији.

Нападе вршити у времену од 1 до 7 IX 44.

4. Скреће се најстроже пажња на потпуну конспирацију овога наређења, јер уколико непријатељ сазна био би ометен наш план у потпуности, а што је још важније и план целокупне сарадње наше војске са савезничким снагама у предвиђеном времену.

Штабовима одреда саопштити ово наређење у целости, а штабовима батаљона издаваће само изводна наређења уколико се одное на њихов задатак.

5. Штаб Сремске оп. зоне оспособиће свој јуришни батаљон тако, да овај створи 6 ударних минерских група за рушење мостова и пруге. Ове ће ее групе распоредити тако, да се предају две ударне групе на расположење Штабу VI бригаде, две ударне групе Посавеком одреду, а две Фрушкогорском одреду. Босутеки одред, уколико нема диверзаната, треба такође да добије две ударне минерске групе. Распоред ударних минерских група извршиће Штаб Зоне.

6. Сав минерски материјал поделиће Штаб Зоне свима јединицама које учествују у рушењу објеката тражећи претходно стручно мишљење Штаба Јуришног батаљона. Минерски материјал ће бити предан ударним минерским групама, које ће за исти и одговарати.

7. Напад на жељезнички саобраћај вршити тако да одређени батаљони запоедну пругу на потребној дужини, обезбеде се са обадва правца, а минерске групе приступају одмах минирању пруге, мостова и пропуста. Штабови батаљона опскрбиће се тестерама и секирама, те док минери руше пругу, приступиће рушењу т. т. стубова и кидању жица. Уколико има могућности да се жица покупи и донесе у Фрушку Гору, обавезно је сакупити и донети. Ово наравно важи само за оне батаљоне који се по извршеној акцији исте ноћи враћају у Фрушку Гору.

Код одабирање нападних сектора тражити првенствено мостове и пропусте које рушити. Имати у виду да се не смије излагати људство непотребним губицима, и онде где је непријатељ јако утврђен не вршити нападе.

8. Уколико, услед непријатељске реакције, коју ћемо изазвати нашим нападима на његов саобраћај, поједине је-

динице не буду могле извршити напад на предвиђено место, оставља се иницијативи одговорних руководилаца, да место напада помере у лево или у десно, но тако да обавезно настоје те ноћи извршити одређени задатак.

Скреће се пажња друговима да су наше акције у склопу акција целокупне наше војске у Југославији и да ми морамо дати све од себе да не изостанемо иза осталих наших јединица у овим најодлучнијим и вајсудбоноенијим тренуцима које преживљава наш народ. Према успеху појединих јединица показале се њихова права вредност. Потребно је створити утакмицу између појединих батаљона, који ће батаљон порушити највише мостова, пропуста, пруге.

9. Осим рутпења пруге, одређени батаљони ће на својим секторима приступити и рушењу мостова на цестама, а у току ноћи на друмовима постављати нагазне мине и добро их маскирати, како би у току дана, чим наиђе непријатељско возило експлодирале и тако укочиле и на друмовима саобраћај.

10. Везу одржавати најужу са овим Штабом преко курира, телефона и путем радио-станице, тако да овај Штаб добије свакодневне извештаје о свим акцијама које су изведене у току воћи.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

Полит. комесар,
Стеван Јовичић

Командант, пуковник
Аћим Груловић

Начелник Штаба,
мајор
Арт.[ур] **Л. Хрибар**

БР. 127

**НАРЕДБА ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД
28 АВГУСТА 1944 ГОД. О ФОРМИРАЊУ ЧЕТА ЗА ВЕЗУ
ПРИ ГЛАВНОМ ШТАБУ И БАЧКО-БАРАЊСКОЈ ОПЕРА-
ТИВНОЈ ЗОНИ¹**

НАРЕДБА БРОЈ 22

ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ЗА 28 АВГУСТ
1944 ГОД.

I

Саобраћај између Срема и Бачке до сада није правилно регулисан те није функционисао онако како је то било потребно.

У циљу регулисања и побољшања тога саобраћаја

НАРЕЂУЈЕ СЕ:

1.) Успоставља се чета за везу Главног штаба, која се ика старати за правилно функционисање свих одређених канала преко Дунава. Командир те чете биће одговоран овоме Штабу за правилно функционисање везе.

2.) За кшандира Дунавске чете за везу Г. Ш. одређује се друг Кара-Димитријевић.

II

1.) Успоставља се чета за везу Бачко-барањске оперативне зоне која има задатак, да уз припомоћ Дунавске чете за везу Г.Ш. врши пребацивање људства из Бачке за Срем. Командир те чете биће одговоран за свој рад Штабу Бачко-барањске оперативне зоне.

2.) За командира те чете одређује се друг Ђорђе Тепавац.

III

Команде обеју чета за везу имају узајамно услоставити три канала за везу, према усменом договору у овоме Штабу. Осим ових канала морају се одмах успоставити и резервни канали, такође према усменом договору.

IV

Канали 1 и 2 функционисаће свакодневно и тим путем ће се пребацивати курири и новомобилисано људство. Каналом

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви ПК СКС за Војводину, под бр. 2770.

број 3 могу се пребацити само руководиоци и специјални курири, који ће имати за то нарочите дозволе.

За правилно функционисање ове везе издаје се упут који се прилаже уз ову варадбу.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М.П.)

Полит. комесар Начелник. мајор Командант, пуковник
С. Јовичић² Арт. Л. Хрибар⁸ А. Груловић⁴

Достављено:

Командиру чете за везу Г.Ш.
Командиру чете за везу Бачко-барањске оперативне зоне,
Штабу Сремске оперативне зоне,
Шефу Отсека за везу при овом Штабу — за архиву,
Штабу Бачко-барањске оперативне зоне.

У п у т

За правилно вршење службе везе на Дунаву.

Према указаној потреби а на предлог одговорних другова овај Штаб издаје упут у следећем:

1.) Ниједно лице, без обзира на чин и положај који има у нашој воједи или у позадинским властима, не може се без нарочите објаве пребацити преко Дунава ни у једном правцу.

2.) Објаве могу издавати Главни штаб Војводине, Сремска оперативна зона и Бачко-барањска оперативна зона.

При овим наведеним штабовима морају се успоставити књиге у које ће се убележавати сва она лица којима је објава издаана са кратким подацима: ко га упућује и којим послом иде. У објави се може назначити и са колико пратилаца одређени друг иде.

3.) Свако лице које се превози преко Дунава, без обзира на ранг и чин, дужно је да се у чамцу понаша онако како то захтева од њега одговоран друг који чамцем управља.

¹ Стеван Јовичић

* Артур Хрибар

⁴ Аћим Груловић

Забрањено је најстроже разговарати, пушити и лармати за време чекања на превоз, у чамцу и по изласку на обалу док се не удаљи са места искрцавања.

Пре уласка у чамац сваки се друг, обавезно, мора изути, ако то од њега тражи одговоран друг који управља чамцем.

4.) Сви другови који се превозе преко Дунава морају бити: у потпуно трезном стању. Установи ли се да је неко напиту или пијан, и поред тога што поседује дозволу за превоз, неће бити превезен.

5.) За време превоза чамцем одговоран је друг који управља чамцем. Сви другови који се превозе чамцем, имају се у свему покоравати том другу јер је он командант чамца.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М.П.)

Полит. комесар Начелник, мајор Командант, пуковник
Арт. Л. Хрибар А. Груловић

БР. 128

ЗАПОВЕСТ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 28 АВГУСТА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА ШЕСТЕ ВОЈВО-
ЂАНСКЕ БРИГАДЕ, СРЕМСКЕ ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ И
КОМАНДИ ФРУШКОГОРСКОГ ПОДРУЧЈА ЗА ОБЕЗБЕ-
ЂЕЊЕ ЛОГОРА ОД БОМБАРДОВАЊА НЕПРИЈАТЕЉ-
СКИХ АВИОНА¹

ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ
Број 309
28/УШ 1944
Положај
Оп. бр. 5

ЗАПОВЕСТ

Ситуација: Непријатељски авиони су учестали у последње време дневним и ноћним митраљирањем и бомбардовањем наших логора у Фрушкој Гори.
- Циљ ових ваздушних напада јесте у првом реду

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторишког института, под бр. 55—7, к. 211.

узнемираваше, наших трупа а' потом наношење губрггака.

У циљу отклањања опасности од ваздушних напада

НАРЕЂУЈЕМО:

1. Све јединице које логорују у Фрушкој Гори одредиће дневне и ноћне оематраче неба. Ови осматрачи неба биће постављени на таквим местима, одакле ће моћи оематрати и ослушкивати долазак непријатељских авиона. Поступак је њихов следећи: дању, кад примете да непријатељски авиони надлетају Фрушку Гору или се приближавају Фрушкој Гори, са било којег правца даваће знак узбуне, а поготово кад непријатељски авиони лете ниско. Ноћу, кад чују да се авијација приближава Фрушкој Гори, морају бити на опрези, али не давати још узбуну, јер се не зна да ли су савезнички или непријатељски авиони. Уколико такви ноћни авиони буду ниско надлетали над нашим логорима, давати знак узбуне, а поготово ако се чује да на неким местима ти авиони мрггралрфају. На знак узбуне сви борци одмах ускачу у за то већ унапред припремљене ровове где остају до завршетка узбуне.

2. По свим логорима одмах поставити звона или челичне плоче са којима ће се давати знак узбуне. Са знацима за узбуну рукују оематрачи неба који су лично одговорни за правилну употребу и функционисање знака узбуне. Кад се чује знак узбуне у једном логору, има се одмах исти знак пренети ва остале логоре. Свака саботажа и злоупотреба знака узбуне биће најстроже кажњена.

3. Све команде логора у Фрушкој Гори приступиће одмах изради ровова —склоништа од напада из ваздуха. Ови ће ровови бити израђени по приложеној скици. Ровова мора бити толико да се сва лица која се налазе у логору могу склонити. Ровови морају бити такве величрге да у њих стане од 6—10 особа. Команде и штабови појединих логора биће лично одговорни ако ти закони не буду готови на време.

4. У свим логорима мора се одмах приступити постављању оружја за тучење ниско летећих авиона. У првом реду за ово користити тешке митраљезе са противавионским постољем. Осим овог поставити 3—4 пушкомрггралрфеза на погодним местима за тучење авиона. У том циљу на одређена места забости јаке ракле, израдити кружни ров и у њих по-

ставити нишаицију и помоћника, а на ракље поставити пушкочетанике како се види из приложене скице.

5. Потврдите писмено пријем овог наређења.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политички комесар
С.[теван] **Јовчић .**

Командант, пуковник
Аћим Груловић

Начелник, мајор
Арт.[ур] **Л. Хрибар**

(М. П.)

Достављено:

Штабу VI Војвођанске бригаде 3 ком.

Штабу Сремске оперативне зоне 2 ком.

Команди Фрушкогорског подручја 1 ком.

БР. 129

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА СРЕМСКЕ ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ ОД
28 АВГУСТА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О ИЗВРШЕНИМ ПРИПРЕМАМА ЗА РУ-
ШЕЊЕ КОМУНИКАЦИЈА¹**

**ШТАБ
СРЕМСКЕ ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ**

Стр. пов. Бр. 2/44

Дана 28. VIII. 1944

Положај

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПОЈ

Положај

У вези са следећим задацима који претстоје² учинили смо следећу расподелу како Јуришног батаљона у минерске групе тако и минерског материјала:

1) Пошто Штаб бригаде располаже већ са једном групом минера који су довољно стручно способни за извршавање

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 54/3—7, к. 211.

² Види док. бр. 126.

постављених задатака те тако да од две групе, које би се имале придати Штабу бригаде, отпада једна с тим што би та иста, која отпада, била придодата Босутском партизан. одреду. Те тако распоред група био би следећи: 2 ударне групе Посавском одреду, 2 ударне групе Фрушкогорском одреду, 1 удар. група VI В.[ојвођанској] бригади, као и 1 удар. група Босутском одреду.

2) Минерски материјал са којим располажемо на терену Сремске оперативне зоне је 250 кг. на терену Посавског одреда као и 800 кг. на терену Фрушкогорског одреда који би се поделио на терене одреда и то: VI В.[ојвођанска] бригада би добила 150 кг., а пошто већ код њих има 150 кг. то би тако иста имала укупно 300 кг. са потребним прибором.

На терену Посавског одреда налази се 250 кг. и додали би још 100 кг. са терена Фрушкогорског одреда тако да би Посавски одред располагао са 350 кг.

Пошто на терену Босутског одреда не налази се ни мало експлозива, додајемо му, с обзиром на једну групу као и на комуникацију коју он има да руши, 300 кг.

У том случају на терену Фрушкогорског одреда остало би 350 кг. које би употребио Фрушкогорски одред као и бригада уколико јој то буде потребно.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомеоар Начелник, Командант, поручник
Г. Механцић³ Н. Стојановић⁴ М. Корица⁵

ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ
Стр. Пов. Број К. 2/44
28ЛШ1-1944
Положај

(М. П.)

а/а

29-^111-1944

³ Гавра Механцић-Војко
^{*} Никола Стојановић-Караић
⁵ Милан Корица-Ковач

БР. 130

**НАРЕЂЕЊЕ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 30 АВГУСТА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА СРЕМСКЕ,
БАЧКО-БАРАЊСКЕ И БАНАТСКЕ ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ,
КОМАНДАМА ПОДРУЧЈА И ОТСЕЦИМА ГЛАВНОГ ШТА-
БА ЗА ПРЕДУЗИМАЊЕ МЕРА У ЦИЉУ СПРЕЧАВАЊА
ПРЕЛАСКА РАЗБИЈЕНИХ ЧЕТНИЧКИХ ЈЕДИНИЦА ИЗ
СРБИЈЕ У ВОЈВОДИНУ¹**

БР. 131

**РАТНИ ИЗВЕШТАЈ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈ-
ВОДИНЕ О БОРБАМА И АКЦИЈАМА ВОЈВОЂАНСКИХ
ЈЕДИНИЦА У ТОКУ ЈУЛА И АВГУСТА 1944 ГОДИНЕ¹**

ВОЈВОДИНА У БОРБИ

**ГЛАВНИ ШТАВ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ О ДЕЛАТНОСТИ СВОЈИХ
ЈЕДИНИЦА ДОСТАВИО ЈЕ СЛЕДЕЋИ РАТНИ ИЗВЕШТАЈ:**

Веће непријатељске снаге припремале су напад на наше јединице које оперишу у Босутским шумама. Али наше снаге осујетиле су вамере непријатеља на тај начин и сто су забациле непријатељу за леђа и што су наступиле у офанзиву даље према западу.

У току првих дана своје делатности, јединице које су избегле доћи у дотицај са већим непријатељским снагама, очистиле су од непријатеља места: Бабину Греду, Славонски Шамац и Штитар. У току чишћења ових места убијено је 7 а заробљено 24 усташка бандига. Заплењено је: 1 п. митраљез, 26 пушака и други ратни плен.

На читавом терену Војводине (Срема, Бачке, Барање и Баната) у циљу да опљачка пшеницу овогодишње жетве, непријатељ је држао веће своје снаге скоро у свим местима. Али и поред тога наши борци успели су од непријатеља да

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 42—7, к. 211.

Овај докуменат је исти по садржају са документом објављеним у овој књизи под бр. 112.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви ПК СКС за Војводину, под бр. 3528.

отму преко 350 вагона жита. На тај начин наше снаге, сачувавши своју живу силу, образовале су нове јединице и боре се за пшеницу која је потребна вашем народу и нашој НОВ и ПОЈ.

Поред ових акција наше јединице извеле су и низ других успешних акција, међу којима:

У Срем:

3. VIII. једна група минера, на прузи [Срем.] Карловци—Чортановци, уништила је минирањем једну локомотиву и 8 вагона са ратним материјалом. Истог дана једна друга група на 3 места оштетила је железничку пругу између Никинаца и Платичева.

5. VIII. једна наша чета, у заседи између Добринца и Сибача, дочекала је једну непријатељску колону. У борби која је трајала 1¹/_г сат ванети су непријатељу велики губици. Наша 3 друга су погинула.²

Истог дана непријатељ је на Јарчини приредио заседу једној нашој колони која је сироводила комору. У краћој борби непријатељска заседа била је разбијена и наша је колона наставила пут.

7—8. VIII. комбиноване наше јединице, одреди и бригаде, извршиле су напад на непријатеља у селу Черевиху. После двосатне борбе непријатељ је био савладан и место ослобођено. У току борбе непријатељу је пристигло појачање из БеочЈша. У двократном јуришу наших јединица ова помоћ је била одбијена. У овим борбама убијено је 28 непријатељских војника. Уништен је 1 тешки, 4 п. митраљеза и 8 пушака.³

Истог дана једна мања наша јединица, у заседи Лаћарак пустара, убила је 6 непријатељских војника и заробила 4 пушке са 160 метака и 2 коња.

9. VIII. једна наша чета заробила је фашистичку вршлицу у селу . . .,⁴ док је у Сурчину уништила другу вршлицу.

10. VIII. једна наша чета на друму В. Радинци—Рума дочекала је једну мању групу непријатељских војника. Убијено је 24 војника, а заробљено: 1 п. митраљез, 6 пушака, 1 митраљета и 6 пиштоља.

² Ове акције су извеле минерске јединице Шесте војвођанске бригаде и Првог сремског НОП одреда.

³ Види док. бр. 113.

⁴ У оригиналу су слова избрисана, те се назив села не може прочитати.

- Истога дана један наш батаљон на путу пустара Лаћарак дочекао је у заседи непријатељску колону. Том приликом убијено је 10 а рашено 15 непријатељских војника.

12. VIII. минирана је железничка пруга између [Срем.] Митровице и Вогша.

Истог дана једна непријатељска колона упала је у село Прогар и ту се настанила. Наше јединице су извршиле напад на ове непријатељске снаге. У вишечасовној борби убијено је 20 а рашено око 50 непријатељских војника. У исто време са србијанске стране, у ширини од 40 км, непријатељ је отворио велику артиљеријску, минобацачку и митраљеску ватру на наше положаје поред Саве. Док је једна група покушала да од Бољевца дође за леђа нашим јединицама, друге групе пребацивале су се из Србије помоћу лађе. У овим борбама непријатељ је имао велике губитке у потицулима, подављенима и рашенима, услед чега је био приморан да се повуче на полазне положаје. У току ових борби уништен је један камион са неколико војника. Истога дана једна наша чета упала је у непријатељски гарнизон у Гибарцу где је заплешено 3 пушке и друга ратна спрема.

13. VIII. једна маша група минера разрушила је 50 метара железничке пруге на линији Моровић—Шид.

18. VIII. једна група минера на главној прузи Београд—Загреб уништила је један непријатељски контролни воз.

19. VIII. на главном друму Београд—Загреб између Лаћарка и Мартинаца минирашем је уништен један велики мост.

Ноћу између 22 и 23. VIII. једна наша већа јединица извршила је напад на немачко-усташку посаду на казнионској пустари и на посаду у селу Манђелосу. Борба је почела око 10 сати ноћу и трајала је све до $\frac{1}{3}$ после пола ноћи. У борби су била употребљена тешка оруђа и са једне и са друге стране. Борба је била упорна. Непријатељ се тврдокорно бранио у сваком рову, бункеру и згради. У току најжешћих борби непријатељу су пристизала појачања. Наши борци постепено су савлађивали непријатеља заузимајући спољне ровове и бункере непријатеља, освајали зграду по зграду у пустари Манђелосу. Непријатељ се повукао у највеће и најчвршће зграде из којих је давао жесток отпор. Појачаше је било (одбијено). Непријатељ је у овим борбама претрпео врло велике губитке, док су наши губици такође знатни. Наше јединице нису успеле да плански савладају последње зграде јер је терен био оветљен испред осталих зграда које су гореле. Исти случај био је и у Манђелосу

где су фашисти запалили око утврђених зграда камаре сламе. Да не би претрпели веће губитке наше јединице су се по наређењу повукле.⁵

У Банату

5. VII. група партизана у селу Куманима уништила је општинску и поштанску архиву.⁶

8. VII. мања група партизања убила је у селу Елемиру једног непријатељског војника.⁷

21. VII. мања група партизана упала је у село Перлез где је убила два непријатељска војника и заробила једну непријатељску пушку.⁸ Истог дана друга група у селу Потпорањима извршила је напад на месну стражу. Убијен је један полицацац и 3 издајника. Заплењен је 1 пушкомитраљез, 23 пушке, 9 пиштоља, муниције, бомби и друго, те уништена општинска архива.

24. VII. једна чета баватског одреда извршила је напад на село Гребенац. Непријатељ није давао отпора. Заплењено је 34 нушке, 1 пиштољ, 705 метака и друго. Општинска архива и полицијска зграда запаљени су.

28. VII. једна чета банатских партизана извршила је напад на село Врачев Гај. У краћој борби убијен је четнички командант Белоцркванског корпуса, Војислав Герга, код кога је нађен декрет о поетављашу за команданта корпуса. Уједно је убијена једва издајница и запаљена општинека архива. Истог дана је једна друга група партизана на друму Врачев Гај—Дубовац посекала 40 тт. стубова.

У Бачкој

14. VII. једна тројка партизана била је опкољена у атару Футога. Приликом успешног пробијања убила је 2 а ранила 2 непријатељска војника.

17. VII. група бораца на прузи Нови Сад—Суботица, код Пашићева минирањем је уништила једну локомотиву и 4 вагона са ратним материјалом.

20. VII. једна група партизава у заседи код села Чуруга убила је 3 непријатељска војника.

22. VII. група партизана извршила је напад на схражарницу код Петроваца. У краћој борби рањено је 7 непријатељских војника. Заплењено је том приликом 12 пушача са 500

⁵ Види док. бр. 125.

⁶ Види док. бр. 109.

⁷ Види док. бр. 115.

⁸ Види док. бр. 115.

метака, 7 ручних бомби и друга војничка спрема. Уништена је радио-станица.

31. VII. партизани су на прузи Нови Сад—Суботица код Руменке уништили једну локомотиву и неколико вагона са ратним материјалом. Истог дана нападнута је стража у пољу која је чувала непријатељско жито и 1 салаш. Убијена су 3 а заробљен 1 непријатељски војник.

13. VIII. на прузи Нови Сад—Суботица код Врбаса минирањем је уништена 1 локомотива и 5 вагона. На страни непријатеља било је жртава.⁹

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

БР. 132

**НАРЕДБА ШТАБА БАЧКО-БАРАЊСКЕ ОПЕРАТИВНЕ
ЗОНЕ ОД 31 АВГУСТА 1944 ГОД. О ПОСТАВЉЕЊУ РУ-
КОВОДИЛАЦА И ФОРМИРАЊУ СОМБОРСКОГ НОП
ОДРЕДА¹**

**НАРЕДБА БРОЈ 4
ШТАБА БАЧКО-БАРАЊСКЕ ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ ЗА 31 АВГУСТ
1944 ГОДИНЕ.**

I.

Наредбом број 23 Главног штаба НОВ и ПО Војводине за дан 28 август 1944 године друг Светозар Величков,² досадашњи командант Бачко-барањске оперативне зоне смењује се са свог досадашњег положаја и ставља на расположење Штабу Бачко-барањске оперативне зоне.

II.

За команданта Бачко-барањске оперативне зоне поставља се мајор Ђура Дулић, досадашњи официр при Главном штабу.

® Све ове акције извели су делови Бачко-барањског НОП одреда,

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 2—8, к. 211.

² У документу је погрешно написано. Треба да стоји: Светислав Величковић-Цвета.

III.

Досадшињи командант Паланачког НОП одреда друг Рада³ смењује [се] са свога досадашњег положаја и ставља иа расположење Штабу Паланачког одреда.

IV.

За команданта Паланачког НОП одреда поставља се друг Светозар Величков, доадашњи командант **Бачко-барањске** оперативне зоне.

V.

Према указаној потреби на територији ове зоне формира се Пети НОП Сомборски одред.

Оперативно подручје овог одреда јесу Сомборски, Апатински, Дзрђански и Батински срез.

VI.

За команданта Сомборског НОП одреда поставља се друг Миле Веселиновић.

За политичког комесара истог одреда поставља се друг • Депалов Никола.

Предња се наредба доставља на знање и поступак.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ

Политички комесар	Начелник	Командант, мајор ⁶
Станко⁴	Миша⁵	

321

2-1X-1944

У наредбе.

* Иван Новаков-Радв
* Георгије Васић-Станко
* Живан Продановић-Миша
* Бура Дулић

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 31 АВГУСТА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О БОРБАМА БРИГАДЕ ТОКОМ ЈУЛА И
АВГУСТА¹**

ШТАБ VI ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ

Број: 129/1944 год.

31 августа 1944 год.

Положај

Предмет: извештај о акцијама.

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Достављамо вам преглед извршених акција за месец јули и август, као и губитке које смо нанели непријатељу у тим борбама.

Извршене акције у месецу јулу:

Ноћу између 5 и 6. VII. о. г. II батаљон ове бригаде приликом преласка пруге Бачинци—Гибарац имао је борбу са непријатељем, а истовремено снаге II Срем. одреда и делови VII В. Б. нападали су Вашицу и Јелисаветин Канал, пошто је непријатељ у то време рокирао своје снаге из Ф.[рушке] Горе ка Босутским шумама у циљу офанзиве. II батаљон имао је задатак да се пробије по сваку цену и борба на прузи трајала је 30 мин., јер се непријатељ утврдио у вактерници између Бачинаца и Гибарца, уз помоћ лаких бацача био је натеран у панично бекство. Том приликом убијено је 6 непријатељских војника и 1 заробљен. Од оружја заллењено: 2 пушке, тешки митраљез „брета" и 1500 метака. Наши губици износе 1 теже рањен и 1 нестало.

Ноћу између 6 и 7. VII. о. г. једна чета I батаљона ове бригаде и 2 чете I Срем. одреда приликом пробијања из Д.[оњег] Срема за Ф. Гору водиле су борбу на Јарчини и на прузи Рума—Вогањ. У то време непријатељ је вршио офанзиву на терену д.[оњег] Срема. Јединице које су се том приликом пробијале убиле су 9 непријатељских војника, а заллењено: 1 тешки бацач, 7 пушака, тешки митраљез „брета"

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторишког института, под бр. 14—3, к. 1245

да", нешто војничке обуће и одеће. Наши губици су: 1 мртав и 2 рањена.

Ноћу између 7 и 8. VII. о. г. 2 чете I батаљона ове бригаде извршиле су напад на бункер који се налази [на] прузи Врдник—Павловци. Тога пута пробано је наше оружје против-тенковски бацач „дон-бул" који није могао уништити бункер услед своје масивне грађе. Нису нам позвати губици непријатеља. Наши губици су 1 погинуо и 2 рањена.

Дана 9. VII. о. г. јединице VI В. Б. и I Срем. одреда имале су за задатак да сачекају непријатеља у заседи између Манђелоса и Срем.[ске] Митровице, а потом изврше демонстративан напад ва пустару и уколико постоји могућност да је ликвидирају. Акција се одвијала по предвиђеном плану. Непријатељ је сачекан у заседи и извршен је напад на Манђелоску пустару „Грабовачко брдо". Било је могућности да се ликвидара Манђелоска пустара, али услед помоћи која је долазила из Митровице и Чалме наше снаге биле су приморане да се повуку. У тим борбама непријатељу су нанети ови губици: 40 мртвих, 10 рањених и 7 заробљених. Од оружја заплењено је: 2 п. митраљеза, 17 пушака са потребним бројем муниције. Наши губици су 8 лакше рањених.

Ноћу између 11 и 12. VII. о. г. извршен је напад на упориште Чалму. Непријатељ, иако добро утврђен, последије 3-часовне борбе био је приморан да се повуче у школу. Услед кратког времена јединице ове бригаде биле су приморане да напусте непријатеља, јер није било изгледа на потпуно ликвидацију, услед недовољног броја оружја, који би одговарао таквом утврђењу. Том приликом непријатељ је имао 80 мртвих војника, међу којима се налазило и већи број петоколонишких породица. Од оружја заплењено је 1 митраљета, 8 пушака, нешто муниције и храгаа за нашу војску. У тој борби имали смо 3 лакше рањена друга.

Дана 17. VII. о. г. отпочела је делимично офанзива на терен Ф.[рушке] Горе. Непријатељске снаге бројале су 2.500—3.000 војника. Наше снаге бројале су укупно 3 батаљона. Непријатељ је упорно наваљивао на терен Ф. Горе два до три дана и коначно је потпуно разбијен и осујећен у намерама. Непријатељски губици износе: 250 мртвих, 270 рањених непријатељских војника. Заплењено је: 4 т. митраљеза, 2 пикавца, 8 пушака, радио-станица и уништен је 1 ауто, као и остали ратни материјал. Наши губици су: 24 мртва, 36 рањених другова.

Дана 24. VII. о. г. II батаљон ове бригаде напао је по дану четнике који су прешли из Србије, а потом се сместили у

Обреж. После борбе која је трајала 45 љан. непријатељ је натеран у „ОбецЕсу бару“, где се делом подавио, а мањи број успео да побегне преко Саве у Србију. Том приликом најмање се подавило 40 четника у Обецкој бари, док је 11 заробљено. Од оружја је заплењено: 1 пикавац, 1 белгијански п. митраљез (неисправан), 15 пушака и радио-апарат. Наши губици су: 3 лакше рањена друга.

Непријатељски губици у току целог месеца износе: 425 мртвих, 280 рањених, 29 заробљених.

Од оружја загошњено је: 1 т. бацач, 4 пикавца, 11 т. митраљеза, 57 пухпака, радио-станица, радио-аларат и остали ратни материјал.

Наши губици у току целог месеца износе: 26 мртвих, 55 рањених и 2 нестала друга.

Изведене акције у месецу августу:

Ноћу између 3 и 4 о. м. II батаљон ове бригаде срушио је пругу Платичево—Никинци. Пруга је уништена на неколико места у дужини око 500 м, тако да саобраћај није радио 2 дана.

Дава 5. о. м. један вод II батаљона дочекао је на друму Сибач—Добринци једну непријатељску колону од 25 војника. Том приликом борба је трајала око 1 сат и истовремено се повукле [како] наше снаге тако и непријатељске, пошто наше снаге нису биле довољно упорне и потпуно подбациле у тој заседи. Непријатељ је имао 7 мртвих. Наши губици су 3 мртва друга.

Дана 8. о. м. 1 чета III батаљона код Лаћарачке пустаре дочекала је једну непријатељску патролу и заробила. Том приликом заплењено је 4 пушке са потребном муницијом и 3 бомбе.

Ноћу између 8 и 9. о. м. I батаљон ове бригаде налазио се у заседи између Беочина и Черевиха, док је I батаљон вршио напад на 60 усташа који су се налазили у Черевиху. Непријатељ је протеран из села Черевиха, а снаге које су долазиле у помоћ од Беочина после упорног настојања да притехну у помоћ снагама које се налазе у Черевиху буду потпуно одбијене и уништене. Непријатељски губици износе: 22 мртва, 10 рањених и 12 се удавило у Дунавцу. Жртва са наше стране није било.

Дана 10 о. м. 1 чета I батаљона поставила је заседу на друму Рума—Вел. Радинци. Непријатељ је ишао у колони У јачини од 25 војника. Том приликом убијено је 24 фашистичка војника, док је 1 успео да лобеше. Од оружја заплењено је: 1 митраљета, 5 пушака, 3 пиштоља, 640 метака и

разног плена. Наши губици су 2 мртва и 4 рањена.

Дана 11. о. м. једна чета III батаљона ове бригаде сачекала је на друму Чалма—Лаћарак једну непријатељску колону у јачини од 15 непријатељских војника. Том приликом убијено је 15 војника непријатељских. На нашој страни није било губитака.

Дана 13. о. м. на истом друму заплењен је један камион са 2 петоколонаша. Камион је предан Економском отсеку Г. Ш. В. а заробљеници Судском отсеку.

Ноћу између 15 и 16 о. м. једна чета III батаљона ове бригаде на друму Илок—Шид уништила је т.т. линију исекла 50—60 бандера.

Ноћу између 17 и 18. о. м. једна чета III батаљона сакупила је 15 км телефонског кабла.

Ноћу између 22 и 23. о. м. јединице ове бригаде извршиле су напад на село Манђелос и упориште Манђелоску пустару „Грабовачко брдо". У том нападу непријатељски губици износе: 24 мртва и 36 рањених. Наши губици су: 17 мртвих и 68 рањених другова. Том приликом на положају остало нам је 2 п. митраљеза, 1 „џон-бул" и 2 пушке. После тога напада вршени су демонстративни напади на Манђелоску пустару. Нису нам познате жртве непријатеља приликом тог демонстративног напада.

Ноћу између 29 и 30. о. м. минирао је друм Манђелос—Митровица и примећено је да је једно моторно возило одлетело у ваздух.

Непријатељски губици у току месеца августа износе: 94 мртва, 46 рањених и 18 заробљених.

Од оружја је заплењено: 1 п. митраљез, 12 пушака, 1 митраљета, 3 бомбе, 3 пиштоља, 2000 метака и осталог ратног материјала.

Наши губици су у току месеца августа 22 погинула, 75 рањених.

Напомена: Борбени морал јединица у свим горе наведеним акцијама био је на достојној висини. Запшка се недовољна обученост бораца и недовољна ударност јединица. Овде нисмо навели ситније економске акције које су вршиле јединице ове бригаде.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, мајор
Воја Живановић

В. д. команданта
И.[лија] Романовић

БР. 134

**НАРЕДБА ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД
1 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ЗА ОБЕЗБЕЂЕЊЕ СКЛОНИШТА
И РАЗВИЈАЊЕ ВЕЋЕ БУДНОСТИ У ВОЈВОЂАНСКИМ
ЈЕДИНИЦАМА¹**

НАРЕДБА БРОЈ: 25

**ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ЗА 1 СЕПТЕМБАР
1944 ГОД.**

1) У последњим офанзивама у Срему, а нарочито у Фруцкој Гори, непријатељ није имао никаквих војничких успеха, већ је напротив доживео низ неуспеха добијајући ударце тамо где се није надао, а једном је за време такозване офанзиве био иотпуно разбијен и натеран у панични бег претрпевши велике хубитке у људству и материјалу.

Сви ти успеси наших јединица умањени су немарношћу и неодговорним радом ваших руководилаца у војно-позадинским организацијама, што је непријатељ искористио у својој пропаганди.

И поред ранијих усмених и писмених наређења о томе ко треба и ко може копати оклоништа (базе) за материјал и људство, у последњим офанзивама се десило да је непријатељ пронашао доста таквих склоништа и тиме нам нанео прилично велике хптете у људству и материјалу.

Узрок томе свакако је крајња немарност и неосећање одговорности наших руководилаца. Такав рад наших руководилаца свакако не доноси никакве користи нити подиже углед наше борбе, већ напротив руши углед нашем покрету и војсци, даје непријатељу материјала за његову пропаганду и наноси нам штету у људству и материјалу.

2) У последње време, а нарочито у последњим офанзивама и у времену пре офанзива, примећено је да непријатељ убацује у наше редове своје људе у циљу шпијунаже. Ти људи долазе у виду цивила — добровољаца, домобрана и жегаа. Њихов задатак је углавном да достављају фашистичким властима извештаје о броју и иаоружању наших јединка, о саставу и месту боравка наших штабова и команди, о нашим симпатизерима и народно-ослободилачким одборима у нашим ослобођеним селима, о смештају наших рањеника, о месту склоништа база итд.

¹ Препис оригинала, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 7—1, к. 1245.

Тахви се шпијуни обично када дођу у ваше редове између својом оданошћу НО борби и гледају да свакако стекну поверење напшх руководилага, даље они гледају, у већини случајева, да буду онеспособљени за оперативне јединице и да се увуку у наше војно-позадинске организације и штабове.

Неки наши руководиоци поверују тим шпијунима и дају им чак одговорне дужности, пгго свахако тим чине, и не знајући, огромне штете кашем покрету, а то произилази због немарности и крајње небудности тих руководилага.

3) Код неких наших игтабова налазе се савезнички официрце за везу. Примећено је да се неки руководиоци и борци према њима често понашају невојнички, што се одражава у томе да их или уошлте не поздрављају, или их поздравл>ају невојнички. Често свако са њима [о] свачем разговара, дају им неовлашћено разна, често нетачна обавештења итд. Све то умањује у очима тих официра нашег прокрета углед, умањује и добијени утисак о нашој дисциплини и организацији.

Да се све то не би више дешавало, те да би се стало на пут грешкама које се чине,

НАРЕЂУЈЕМО:

1) Све команде и штабови ће одмах ириступити прегледу склогошге — база и материјала који се у њима налази. Уколико за склоништа зна више људи него што је потребно, и уколико нису подесна за материјал одмах треба материјал преместити у друга сигурна склоништа.

2) Одмах треба пристугшти копању нових склоништа, како за људство тако и за материјал. Склоништа могу копати само поверљиви и одговорни другови, а по нека од нарочите важности копаће сами пгтабови или команде.

3) Повести најдеталнију истрагу ло питању узрока и кривица за проналажете склоншита од стране непријатеља у прошлим офанзивама. Треба брижљиво анализирати сваки случај посебно и извући потребне закључке и поуке. Горња обавештења могу давати само они који су за то овлаштени.

II.

1) Упозорити све руководиоце и борце да се никоме и нигде не сме говорити о положајима, покретима, задацима и логорима наших јединица, штабова и устаиова, као ни о саставима наших штабова и имена појединаца из њих. Ово треба и наредити.

2) Јединицама не треба издавати наређења сувише рано, већ тек пред сам полазак. У важнијим случајевима треба давати штабовима или командама наређење у затвореном коверту, са наређењем да се може отворити тек по поласку на извесну територију. на нека одређеиа места или заказан састаиаак.

3) Свима онима хоји иутују на ослобођеној територији треба издавати објаве, а све сње хоји се нађу без објаве треба спровести најближем штабу или команди.

4) Употребити сва могућа средства да се шпијуни откривају и хапсе, на тај начин што ће се борци и руководиоци улознати са начином доласка шпијуна у нашу средину и са начином њиховог рада.

III.

1) Сви борци и руководиоци морају обавезно поздрављати савезничке офицере и према њима се војнички понашати.

2) Савезничким официрима треба излазити у сусрет, ако они шта затраже, али то само у границама предвиђеним овом наредбом. Обавештења, ма какве врсте била, могу давати само штабови или команде хоји су за то овлаштени.

3) Забрањује се свим руководиоцима и борцима да **било** шта траже, материјал или обавештење, од савезничких официра, било за себе лично или за своју команду.

IV.

Свако неизвршење или извртање овог наређења **биће** најстроже кажњено.

(М. П.)

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Командант, пуковник
А.[ћим] Грулавић с. р.

Да је препис веран евоме оригиналу, тврди и оверава:
Штаб VI Војвођ. бритаде 3 ееггтембра 1944 године.

Шеф обавештајног центра
Металац²

* Народни херој Лазар Саватић-Металац

**БИЛТЕН ОБАВЕШТАЈНОГ ОТСЕКА ГЛАВНОГ ШТАБА
НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД 1 СЕПТЕМБРА 1944 ГОДИНЕ¹**

ОВ. ОТСЕК ГШВ

1. IX. 1944 г.

БИЛТЕН БР. 4.

О непријатељским снагама на терену Срема,
Славоније, Источне Босне.

Земун:

1. Немачке јединице:

1. Platzkommandantur- 11/1033 Хитлерова улица бр. 3 у згради бивше команде Морнарице, 6 официра, 10 војника и под-официра. Имају 2 п.м.
2. Fliegerhorstkommandantur³ у тунелу код Бикдерове виле изнад Тошиног бунара, делом у околним вилама и зградама на самом аеродрому. Штаб и људство око 130 људи са 6 мот. возила. Наоружање: пушке и око 20 митраљеза и парабела.
3. Transport-sicherungs Regiment⁴ бр. 4 у Кошичкој школи у јачини око 400 људи са око 20 возила разне врсте, која се налазе у служби у Земуну и Београду. Наоружање око 20 аутомата и пушке.
4. Feldeisenbahnausbildungsbataillon⁵ бр. 1 у улици Цара Душана бр. 65, око 90 људи. Са Штабом укупно око 90 људи без аутомата.
5. Armeepferdepark⁶ са око 400 људи и 30 разних запрежних возила. Ту су придодати и око 300 талијанских заробљеника за разне радове. Наоружање: 2 брдска топа, око 10 т. митраљеза и 20 п.[ушко] митраљеза. Са штабом заједно смештени су у Коњичкој школи и у логору крај писоле.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви ЦК СКС, под бр. 7400, XI б, к. 80а.

² Месна командантура

³ Командантура аеродрома

• Пук за обезбеђење транспорта

• Железнички наставни батаљон

• Армиски кошски депо

6. Bahnhofkommando⁷ ка железничкој станици Земун и Францтал, сжо 15 људи.
7. Sammel-Sanitätspark⁸ 130 у Новоградској улици близу санитетског слагалишта. Углавном сжо 30 људи санитетског особља. Са њима је и 10 руских заробљеника.
8. Krankentransportabteilung⁹ бр. 315 са око 40 мот.[орних] возила. Укупно око 60 људи. Смештени су у истој згради.
9. Код православне цркве у Добановачкој улици налази се непозната немачка јединица са 300 људи, од којих је увек пола у покрету или расходу. Наоружање 3 лака топа, 40 аут.[оматских] пушака, неколико митраљеза и пушака.
10. Око аеродрома и на аеродрому око 400 војника, рачунајући ту људство **Flieger** команде, стражаре, летачко особље и наоружане раднике немачке народности.
11. Око 140 људства **Heirnwacht** страже.¹⁰ Њих има сжо 450 по списку, али на лицу стално има свега око 140. Наоружани су пушкама и имају 8'ликаваца. Командант Лотшпајх, књижар.'
12. У згради у парку где је било среско начелство има 70 Немаца са 14 разних возила од којих 5 малих вучних кола на гусеницама. Добро су наоружани,
13. Feldhunclessiafol (Одељење са псима) на Факултетском добру, близу Коњичке школе, око 220 војника и око 300 паса. Имају око 15 аутомата и 5 мот.[орних] возила.
14. Transpontkoimsmaintantur у згради **бивше** полициске школе свет 2 официра и 10 војника. То је команда транспорта у НДХ Иепостава 33.
15. 2/517 Mot. Kriegslazaret. Војна болиница у згради Команде ваздухопловства, једно

Команда железничке станице
 Сабирни санитетски парк
 Екипа за транспорт рањеника
 Месна (домаћа) стража

одељење у згради „Југанила“ близу жел. станице, једно у Бежаниској ул. под брдом Калварија. Овој болници придодата је болница у Шумарском факултету, где су смештени заробљеници: Талијани, Екглези, Американци, Руеи, партизани и др. Болница има укупно око 600 боленина, 120 болничког особља, 50 војника, око 20 мот. возила. Наоружање немају осим страже код заробљеничког лазарета коју [сачињавају] 20 руских слободњака наоружаних пушкама.

16. У Земуну се налазе 2 радионице за поправку аутомобила и то једна у Морфијевој ул. иза Факултета, а друга у Бежаниокој ул. у близини протестантске цркве. Ове радионице имају око 40 мот.[орнПх] возила иа погравци. Прва носи назив К. И. П. 533. Б. 34, друга К. И. П. 533. Б. 35.
17. У пжолу и зградама око жел. станице Францтал има увек на пролазу око 200 војника разних јединица са и без оружја.
18. У хотелу „Црни орао“ и у једној згради прекопута има 15 Немаца наоружаних који свакодневно и неуморно раде на изради и умножавању војних карата.
19. На чувању пловног материјала и на раду у речној пловидби има око 15 Немаца.
20. Радио станица код Батајнице 6 Немаца.
21. У згради гимназије где је досада био један део армиског дггаба, изгледа саобраћајни део, који је ових дана отишао у Француску, налази се у неким просторијама нека немачка јединица интендантуре са одећом и опремом. У другој згради у парку, где је раније била школа Lohnstelle,¹¹ са око 20 аутомобила и 60 војника.
22. У хотелу „Централ“ Umschlagstelle¹² слагалиште носила и санитетског прибора.

Школа ученика у привреди
Претоварно слагалиште

23. У Дубровачкој ул. поред окружног уреда Команда гестапоа (Е.К.З.)¹³, који има 4 аутомобила у Земуну и 6 малих тенхова и 15 аута у Београду. 3 официра, 20 војника и 10 иоузданика (Богдан Бутарин).

II. *Домобр.* [анске] *јединице:*

1. I бојна II Докиадне пуковније II Докнадаог здруга чији је штаб у Винковцима. Јачина бојне око 350 људи, 2 пешачке и једна митраљеска сатнија. У саставу бојне је опоравилипши сат око 100 људи (како кад). Наоружање: 3 мала топа (један покварен а за остале нема довољно мунџије), 8 „Шварцлозе“ митраљеза (3 покварена). Смештени су у касаргама у парку и 50 у кланици Предовић и на стражи код објеката Ваљаоне, радиостанице и др.
2. Посадни сат VII поадног здруга код иравославне цркве око 150 људи, само пушке. Дају страже код рад.[ио] станице у Новоградској ул. бр. 23, код војне пекарне у Творничкој ул., код фабрике кожа, код електричне централе, коњушнице и ДР-
3. Пом.[оћни] домобр.[ански] вод 40 људи, само пушке. Има за задатак хватање војних бегунаца. Налазе се у истој згради.
4. У истој згради налази се и Штаб III бојне VII прометног здруга железничке уст. војнице.
5. Штаб једне бојне П.Т.С. на Бекићевом салашу на путу за Батајницу око 30 људи са 4 митраљеза.
6. 70 морнара речног полициског склопа. Минерски одјел сада појачан на 80 људи. Са бродовима „Загреб“ и др. мањим бродовима ваде мзше из Дунава. Дохпли су из Немачке или са Црног Мора. Касарна им је на Дунавском кеју близу трамвајских шупа.

Einsatzkommando (Извршна комавда полиције)

7. У бившој пол.[ициској] школи око 10 жандарма све неки старији људи. Прате возове итд. Међу њима један виооки у-сташа Костелац са великим брковима. Земунска полиција има 62 агента и око 140 униформисаних полицајаца, од њих је 20 на осигурању жетве. Werk-schutz¹⁴ је смањен на 7—8 људи.

III. Предузећа у Зем-уну:

1. „Икарус“ ххред коначноод ликвидацијом. Ради се само још један „Бленхајм“ и кад буде готов онда је крај. По слагалишту има још десетину радника.
2. „Змај“ покушава са израдом неких делова, али нема радника. Неке машине су демонтиране ради сеобе.
3. „Братенбах“ је почео опет са израдом метала и четака и не ради више намештај за Немачку.
4. „Телеоптик“ ради оа 120 радника иа изради авионских инструмената.
5. Ваљаоница плеха има нешто материјала и покушава са радом. Кожара ради пуном паром, фабрика туткала, Вукајчић ткаоница, „Луфтханса“¹⁶ у недостатку радника више стоје него раде.

IV. Аеродром:

1. После савезничког оомбардовања Команда аеродромских подручја бр. 13 (FlughafenbereichskoTrimandarLtur 13), преместила се у Краљ.евићево (Банат), командант пуковник Флајшер. Сада на аеродрому има 18—20 авиона, од тога 2 скупљача мина, 1 „Штуиа“, 2 „Гиганта“ (1 покварен), 3—4 хрватска аиарата и нешто олупина. Некад наиђу 5 до 6 апарата „Луфтхансе“ и по која „Рода“ из Баната. 26 о.м. Немци су транстортовали „Гигантима“ офицере и штабове из Румуније, употребили су око 20 апарата.

Полиција за обезбеђење индустријских објеката
Цивилно ваздухопловно друштво

V. Објекти:

Код свих објеката постоје обични земљани бункери раније изграђени. То су обичне рупе за једног војника. Тих рупа има око свих касарни а највише око Метта где је стража. Те рупе су у виду бунара, око 2 м. дубине на пола локривене, једна од друге удаљена је 60—80 м, Има их крај пута, код аеродрома, крај пута за Батајницу и око касарне. Патроле не крстаре улицама осим вечерње за контролу војника. Само на дан капитулације Румуније ходале су градом коњаничке патроле, које ће увек патролирати у случају приправности.

Флак осигурање: раскрсница Земун — Београд—Панчево и Дунава; Земун—Петроварадин.

На осигурању тих чворова и тога сектора Дунава налазе се одељења 38 противавионског пука 20 П. А. дивизије и то: 1. 566 абт. 38/20¹⁶ у Земуну са I., III. и IV. батеријом са 12 топова 88 мм., са 20 топова 20 мм.

549 абт. [Abteilung] 38/20 у Београду са 8 топова 88 мм. и 8 топ. 20 мм., 754 абт. [дивизиона] са 4 топа 20 мм. и 4 противавионске [ионска] четвороцевна митраљеза, II батерија 566 абт. [дивизиона] са 6 топ.[ова] 88 мм. и 3 топа 20 мм. и 3 митраљеза са 4 деви од 20 мк. Eisenbahnflack¹⁷ који осигуравају мост и пругу.

913 абт. 38/20у Панчеву I батерија са 12 митраљеза, 3. бат. са истим наоружањем у Иванову и 4. између Панчева и Иванова. Eisenbahnflack у Панчеву има 3 топа са 4 цеви.

4. 913 абт. 38/20 2. бат. у Нови[м] Бановцима са 6 топ.[ова] од 4 цеви. Оруђа су им рапоредјена од Сурдука до Бановаца. 706 V. [ierling] (покретни) 38/20¹⁸ са 1. и 3. батеријом свака по 6 топ.[ова] 88 мм. и по

¹⁸ 566 противавионски дивизион 38 ПА пука 20 ПА дивизије

¹⁷ Железнички вагони на којима су монтирани противавионски

топови

¹⁸ 706 четвороцевни противавионски дивизион 38 ПА пука 20 ПА дивизије

2 тола 20 мм. у Петров^радину. У Н.[овом] Саду налази се 2. батерија тога бат. [дивизиока] са истим бројем оруђа. У њиховом саставу налази се и око 30 баражних балона којима они рукују.

6. У Н.foВој] Пазови где је и штаб те Флак [ПА] дивизије налази се један део 885 Flackabteilimig.¹⁹

Рума:

1. Посадни сат VII посадног здруга око 160 домобрана у А.[долфа] Х.[итлера] ул. 216. имају 8 митр.[аљеза]. Дају етражу код војног магацина у истој ул. и пратећи вод од 30 људи са 2 митр.[аљеза] за воз Кленак—Рума.

2. Делави једног бат.[аљоиа] 3. пол.[ициског] регт. [пука] око 350 л>уди, остали део бат.[ал>она] распоређен је у Никинцима, Грабовцима и Платичеву. Штаб регт. у Жел. ул. бр. 25. Војска је смештена у војном магацину у Жел. ул. и у нем. хпколи. Имају 6—8 камиона и 2 [путичка] аутомобила.

3. Око 200 Немаца Ортскоманде, старијагодишта, смештени код радио станице, телеф. централе и неких радионица.

4. Око 100 војника уз Hauptmanschaft огдnungs полиције у Штефани ул. 159, 10 „шараца". На расположењу за акције Е. К. 3.

5. 25 о. м. дошло је у Руму из Винковаца 300 Немаца који су смештени у фабрици ципела „Пинц", а други у Краљевцима на станици.

6. 600 наоружаних Шваба, Heimatswacht.

7. Feldlazarett²⁰ 1/562 оа 300 кревета у бив. гимназији. Радио станица у соколани, телеф. централа у Гл. ул. код кем.[ачке] банке. Команда Е. К. 3. у Ивановој ул. 3, преко лута полиције. Ортскомјанда у згради Милеуснић и Хофман.

Аеродром у Руми је евакуисан са свим постројењима у правцу Загреба, наводно за Немачку.

" 885 ПА дивизион

" Ратна (пољска) болница

База панцера је у жел. станици Рума. Одатле иде по потреби. Има 2 мања тенка и 2 борна кола.

У Руми има 4 изграђена бункера и то 1 ход српске цркве у Ир.[ипжој} ул., други у центру града, трећи код игралишта и четврти у парку код жел. пруге. Поред ових бункера, има у граду на главним раскрсницама, као и по улицама и на улици у град, заклона (као барикаде) и мањих бункера направљених од стубова.

Петрова-
радин:

1. Долобранске јединице:

1. Посадни сат Сремског здрула

Зракопловна лхколска луковнија са својом II бојном која се састоји из 2. и 3. сати, из Ђачхе сати, дочасничка пжола, стојерна сат, 1. сат и самовозни сат.

Топогчка дочасничка школа 160 питомаца, 130 регрута и 130 извежбаних војника, 4 тола 100 мм, 3 пољска топа М 16/19 и 4 пољска 70 мм М 28.

Од немачких јединица налазе се 1. и 3. бат. 706 флак абт. (покретног) 38 пука 20 флак дивизије. Толови су у Петроварадину постављени на брду Транжамент, тврђави и код моста.
(Транжамент К. 128).

Заповест о одбрани града није измењена и налази се у ранијем Билтену бр. 3.²¹
Летачка официрска школа зрак. шк. пуковније налази се у Борову.

Ср. Митро-
вица:

I Домобранске јединице:

штаб VII лосадног здруга (раније Сремски здруг),

штаб 3. бојне истог здруга,

3. сатнија са 2 официра и 80 војника,

4. стројничка сатнија са 2 официра и **240** војника,

једна сатнија која је дошла из Врдника, дојавни вод са једним официром и 18 војника,

" Редакција није пронашла овај број билтена.

- рад. станица 7. посадног здруга,
штаб 3. док. бојне 1. новачке луковније
са 312 војника,
митровачки помоћни вод 53 војника,
1. сат. 3. бојне прометних уст. здругова 145
војника,
6. сат 1. бојне 1 уст. одбранбеког здр. 96
војника и 2 офиц. од којих је један вод
био на Манђелоској пустари.
2. Једна комп. Хилфпошмције око 143 вој-
ника,
око 100 Немаца уз Ортскоманду, већином
старија годишта,
4. комп. 808 бат. 606 Sicherimngsregiment²²
која је била у Манђелосу ради обезбеђе-
ња жетве и вратила се пре два дагаа у
Митровицу.
- Иришки
Венац:
Са источне стране цесте Ириг—Петрова-
радин око 500 м. од државног лечилишта
налази се фаш. упоршите око бив. тури-
стичког дома велико око 4 км. у квадрат,
ограђено са 8 реди бод. [љикаве] жице, са
око 600 раднизса из разних крајева, који
већ 7 месеци граде тамо нека постројења.
Радове изводи фирма Wolf из Београда,
Теразије 36, и Wagmaoht Bauleitung Na-
unin, Београд Бранкова 25.
Унутар тога логора на јужној страни на-
лази се други логор ограђен са 9 реди бод.
жкце једним повезаним грудобраном и са
8 бункера од дрвета и земље. Тојеуства-
ри упориште. Ту се налази једна СС комп.
која је била формирана заједно са јед.
13 СС дивизије, али сада потпада под ди-
ректну команду Фиреровог главног стана.
Радио постројења налазе се у бив. турист.
дому. Има изгледа да ће се посаде из тог
упоришта ускоро евакуисати.
- Ср. Кар-
ловци:
На жел. станици гаалази се једна ком. 811
бат. 311 гренадирског пука, који дајујед-
ну десетину за обезбеђење жељ. моста 1
км. источно од циглане. ЈБудство те комп.

²² 606 пук за обезбеђење

- су већином старија годишта. Комп. истог батаљона и пука налази се и у Беочину, за коју смо добили обавештење да је добила *наређење* за покрет и да ће се ускоро са осталим јед. сконцентрисати код штаба свога бат. у Инђији за даље вршење покрета. Има 300 пушака за Хрвате. Осим тога *има* у Карловцима једна комп. Hilfspolizei,²³ око 70 људм, који имају задатак контроле терена око Карловаца. Осим тога има 22 полицајца град. полиције и 6 жандарма.
- Чортановци: Једна комп. из 811 бат. 311 арен. пука обезбеђује жел. станицу у Чортановцима и тунел гсод Чортановаца.
- Бешка: На жел. станици једна комгх. 811 бат. 311 грен. пука *и* у селу изван број организованих културбундаша [Kulturbund]²⁴.
- Кшденица: У бив. жандармеријекој касарни налази се посад, домобр. сат и подоф. минерска игкола. Имају 2 бацача, 2 т. митр. и 10 п. митраљеза. 40 дтгобр. из зрак. [опловне] шк. [олоке] пуковније осигуравају пругу до Лединаца. Осим тога 120 ваоружаних цившга који имају пушке код својих кућа. 40 *Немаца* са око 40 Талијана, који су имали задатак сечење шуме за Луфтгаукоманду Београд из 566 абт. 38/20.²⁵ *заробљеници* су од јединица НОВ.
- Крушедолски
Прњавор: У манастиру Кр. Прњавор налази се један самостални Б. Д. О. (Besondere Dienstordnung)²⁶ бат., око 480 људи и 12. полусатнија VII пос. здруга. Њихов је задатак чување барутних складишта у манастиру и око манастира. У последње време примећено је да је непр. све више довлачио барута, муниције и другог материјала у

²³ Чета помоћне полиције

²⁴ Фашистичка организација Немаца који су живели у Југославији.

²⁵ Ваздушно територијално подручје Београд из 566 ПА дивизиона 38 ПА пука 20 ПА дивизије

²⁶ У документу је *потребно* написано. Треба да стоји: Befehlshaber der Ordnungspolizei (Команда полиције за одржавање реда).

складишта код Кр. Прњавора. Северозападно од манастира северно од' цесте према Иригу налази се помоћни нем. аеродром који је осисобљен за употребу. Овај бат. има у магацину поред свога наоружања и 32 т.[ешка] м.[итрал>еза].

Путинци: На жел. станици једна комп. са око 120 војника од 12 жел. страж. бојне. Од те јединице у селу станује њ'их 40, а на мосту на прузи према Голубинцима једна десетина као стална лосада. У селу има осим тога око 300 наоружаних Швабапод командом бандита Мора. Заговедник комп. на станици је oberleitnant [поручник] WEIS из Митровице.

Инђија: На жел. станицама распоређен је по један вод 2. сат. жел. бојне. Један сат 1. лов. пуковније. Штаб 811 бат. 311. грен. пука. Једна сапнија легиокара, око 80 војника, смењгени су у згради бив. мађарске школе. Покретна војгаа радионица за поправку тенкова у Шилеровој ул. Имају 2 теика иа оправци. Штаб жел/ бојне налази се у ул. према Бешки бр. 12. Покретна болница налази се у старој згради ерпске школе. Недавно стигла је у Инђију једда радна чета и понтоњерија.

Кленак— Рума (жел. пруга) Жел. пруга Руша—Клекак осигурана је са 1. бојном 7. пос. здруга, тако да се у сваком селу, Кленку, Платичеву, Никинцима, Буђановцима, налази по једна сатнија од те 'бојне. Сатније су јачине од 80—120 људи врло просечног пешачког наоружања и слабог морала. Национални састав су Хрвати и Словаци. Стожер бојне им је у Руми. Од сатаије у Буђановцима налази се један вод на обезбеђењу ћуприје код Јарчине. У Буђановцима и Добринцима налазила се по једна комг. од 606. [пук за обезбеђење]

	Siecherungsregimente, 808. бат.[аљон]. Оне су сада повучене пошто је вршидба завршена.
Јаково:	Једна сатнија усташа П. Т. С. (Поглавниковог телесног сдруга), контролишу околицу села, а у селу су добро утврђени.
Батајница:	Укупно 195 немачких војника. Национални састав, Белгијанци, Немци, домаће Швабе и Хрвати. У соколском дому је радионица вазд. команде из Земуна која врши полправке аутомобила. Од те јед. из радионице 30 војника налазе се у школи, <i>преко</i> лута <i>апотеке</i> . У кафани Стеве Бећара око 10 војника који припадају Тарнте тој радионици. У радионици налази се сада на оправци око 45 камжжа, возила су ларкирана у сок. дворишту, на ллацу код цркве и шк. дворишту. 5 жандара налазе [се] у Табаковића пекари. На жел. еганици 85 Хилфполиције.
Хртковди:	15 жандара, 7 финансиа и око 30 домаћих наоружаних Шваба.
Јарак:	На Критовжевом салашу код Јарка смештена је једна комп. Хилфполиције, око 120 војника. Око целог салаша налазе се 4 бункера, који су повезани бедемом оаграђеним од дрвџета и земље високим око 1.20 м. са пушкарницама. Имају 2 минобацача и 2 т. митраљеза. Свакодневно иду по следовање у Руму у неодређеко време и са неодређеним енатама.
Чалма:	Једна комп. гестаповаца чији се штаб бат. налази у Митровици и око 100 наоружаних домаћих Шва]ба. Око целе Чалме и на раскрсницама у селу изграђени су чврсти бункери и ровови.
Врдник:	За чување рудничких постројења, складишта Liiftagaukommando ²⁷ 30 из Београда, складишта зрак. школ. пуковније налази се укупно око 946 војника и то овако:

" Команда ваздушног територијалног подручја

Feldmunitionslager²⁸ 35 људи,
Feldluftanklager²⁹ 36 људи,
Landeschützenzug³⁰ 42 човека,
Nachsehukoimpaigne³¹ 46 људи,
VolksdeutſichenwacMzug³² 120 људи,
Једна Инфантерие компанија³³ 111 људи,
Schwarzhemdenbataillon³⁴ Италијани 320
људи (то је најпоузданија војска у Врд-
нику),

посадни сат 7. посад. здруга 120 људи,
један вод од зрак. школ. пуковније, који
чува екладишта на Бекатову, 59 војника и
један вод од исте пуковније код склади-
шта на Дубочашу. Осим тога недавно је
стигло у Врдгогк 57 војника који треба
тамо да се вежбају у герилском ратова-
њу. У последње време они праве заседе
око Врдника и крећу се и ноћу и дању
по околици.

Кузмин:

Једна комп. гестаповаца који припадају
бат. у Митровици. Смештени су у две но-
во изграђене куће на вашаришту на кра-
ју Кузмина према Кукујевцима. Имају
дрбро изграђене бункере а и саме куће су
тако зидане да сви зидови имају добро
изграђене пупжарниде. Имају бод. жицу
и минско поље. Остале улице и крајеви у
Кузмину ноћу су потпуно слободни, тако
да је чак и општина препуштена случају
да ли ће наше јединице доћи или не.

Босут:

Јединице домобр. 7. пос. здруга и Хилф-
полиције које су тамо некад биле као по-
јачање отишле су и шда се тамо налази
само једна комл. 808 бат. 606 пуковније.
Утврдили су се око моста, браие на реци
Босуту код оомог ушћа реке Босута у
Саву. Утврђења су дуго [трајна].

²⁸ Ратно мунициско слагалиште

²⁸ Ратно ваздухопловно слагалиште

³⁰ Стрељачки вод

³¹ Чета за дотур

⁸² Стражарски вод немачке националне маџине

" Пешадиска чета

⁸¹ Батаљон црних кошуља

Вигаковци:

1. Штаб II Бојне 2 докнадног домобранског здруга, смештен је у касарнама са својих 5 сатнија, од којих су 1 митраљеска, 2 стрелачке, 1 поправка, 1 здравствена сатнија, свега 540 људи од којих су 300 наоружаних. Ова бојна прима регруте из новачких пуковнија, једно време их вежба, а потом понуђава разне ловачке здругове. Поред ових налази се још једна лосадна сатнија, која је смештена у Мађарској школи. Наоружање бојне и посадне сатније 10—12 п. митраљеза, 10—15 пикаваца и пушке. Морал и дисциплина слаба, национални састав: Хрвати 60%, муслимани 25%, Словаци и Русини 15%. У свакој сатнији налази се по 4—6 Немаца који су као контрола.
2. Штаб III Ловачког здруга смештен у шумарској згради; око 10—12 официра, од *тога* 2 пуковника, 1 мајор, остало надсатници и сатници. Од Немаца има 1 Hauptmann³⁵ и 1 Leutnant.³⁶ Као обезбеђење штаба налази се 1 сатнија од V Ловачке пуковније. Наоружање ове сатније је 2 т. бадача, 10 „шараца“, 18 пикаваца. Национални састав 60% Хрвати, 30% муслимани, 10% Русини и Словаци.
3. 1 компанија гестаповца Б.Д.О. II батаљона који су смештени у грађанској школи, састављени од 80 бораца и 100 регрута. Регрути су све сатља деца од 12—14 год. екупљени из концентрационих логора, које сваки дан вежбају руковањем оружја. Наоружање 1 т. бадач, 2 „шарпд“, 8 п. митраљеза и 8 пикаваца. Регрути су наоружани са *галијанским* пушкама. Национални састав 45% Хрвати, 35% домаће Швабе, 10% муслимани, 5% Немци, 5% Срби.
4. 1 компанија Немаца из 262 дивизије, око 10 раздељени на јединице II докнадне бојне, а 120 у парку на линијама. Распо-

³⁵ Капетан

³⁶ Потпаручник

лажу са 15—20 камиона, неколико моторцикла. Наоружани су са 4 т. бацача и лаким аутоматским оружјем. Национална припадњаост Баварци.

5. Опскрбни баталјон 13 СС „Ханцар“ Босанско-херцеговачке дивизије³⁷ око 350 вој. У овај батаљон спадају њихове пекаре, болнице, радиоеице, послуга и страже по магацинима. Један део смештен је у Боновој циглани, где им се налази и пекара, која сада не ради. На Босуту имају болницу са око 60 рањеника. У радионици у парку на линијама имају већи број моторних возила на оправци. Ту је возни парк исправних моторних возила којима

³⁷ 13 СС Босанско-херцеговачка „Ханцар“ дивизија формирана је маја 1943 године на основу споразума између Хитлерове Немачке и Павелићеве НДХ. У њеном саставу налазили су се 27 и 28 брдски ловачки и 13 артиљериски пук.

Приликом формирања ове дивизије, а у циљу врбовања регрута, биле су створене две комисије. Седиште главне комисије налазило се у Загребу и ту се вршило регрутовање и скупљање регрута. Седиште друге комисије било је у Земуну. Она је такође имала задатак да врши регрутовање и да регруте шаље у оабирни центар, у Загреб.

У погледу врбовања људи за формирање ове дивизије највећу помоћ комисијама пружали су поред целокупне штампе НДХ, муслимански свештеници, који су имали утицаја на непросвећене муслиманске масе. После верских обреда пред џамијама су одржавани зборови, на којима су муфтије говориле и позивале вернике да се јаве у 13 СС Дивизију.

Кад је завршеко врбовање и кад су се у Загребу прикупили регрути, новоформирана 13 СС Дивизија пребачена је у Немачку, а затим у Француску, где су војници имали да сврше обуку и да се преваспитају на чисто верској основи. Ово преваспитање било је поверено младим муфтијама који су се васпитавали у специјалној школи у Берлину, коју је основао врховни муфтија из Јерусалима Ел-Хусеин. За преваспитавање војника био је лично заинтересован и Ел-Хусеин, који је више пута посећивао касарне новоформиране 13 СС Дивизије, држао регрутима пропагандистичке говоре и заклео их на верност немачким трупама и Хитлеру. Пошто су преваспитани и војнички обучени, онда су, да би се разликовали од осталих фашистичких јединица, добили, поред бајонета, специјалне ножеве за клање, тзв. ханцаре, по котима је и Дивизија добила име. И тако наоружани ханцарима, наХушкани, упућени су у Југославију, где су извршили безброј злочина. Куда год су прошли крволоци 13 СС „Ханцар“ дивизије, за њима су остајале попаљене куће и лешеве покланих сељака у муслиманским, српским и хрватским селима. (Објашњење дато на основу материјала Комисије за ратне злочине. Препис ових докумената налази се у архиви Војноисториског института» под бр. 14—4, к. 9.)

се служе. Наоружање 2 тенка, 3 борна кола, 2 тгротивколца, 3—5 бацача и 30—40 лако аутоматско оружје, те исправних 30—40 камиона. Национални састав: 40% муслимани, из Хрватске, 20% Арнаути, 20% Хрвати, те 20% домаћих Шваба и Немаца.

6. На станици се налази штаб VIII Железничке бојне „Жестра“, са једном сатнијом од 65 домобрана наоружаних са неколико митралеза. Национални састав: Хрвати и нешто муслимана.

7. Осим тога има 25 оружника, 25 усташа, 30 агената и 35 градских полицајаца.

Недалеко железничке станице налази се кондентрациони логор у коме се налазе партизанске породице око 400 људи, жена и деце. Логор чувају усташе и градска полиција, ксжандаштг логора је Obergruppenführer⁸⁸ Мецгер, који је ових дана за своја крволочна дела одликован од поглавника „Звонимировом круном за храброст“, с њим се валази и ерески начелник познати зликовац Тољ.

Оток:

Један батаљон од 262 дивизије, око 480 Немаца, раелоређен је на следећим положајима:

1. 270 вој. налазе се у месту ради обезбеђења радне бојне на Спачви;
2. 40 војника на месту преко Босуца на прузи Винковци—Брчко;
3. 30 војника на дрвеном мосту на друму Винковци—Привлака;
4. на Привлачкој станици 30 војника;
5. на мосту на Брежници 40 војника, остатак налази се по разним радионицама по месту, наоружани су са 4 лака бацача, 8 т. мит., око 20 п.мит., нешто пикаваца и пушака. Командант им је Обрст Вехбинг. Национална припадност: 50% чешки и пољски Немци, 30% Шваба, 10% Пољаци и 5% Чеси.

⁸⁸ **Полициски** чин, по рангу раван чину генерал-лајтнанта.

Један вод 40 гест. Б.Д.О. II бат. смештен је у школ^, а наоружан је са 2 т. мит., 1 п. мит. и 1 тромблоном. Од тога вода сада се налази 20 војника у Комлетинцима.

20 Шваба наоружани пушкама, који не држе стражу.

Раднабојнаброји 400 људи, а еече дрва на Спачви за рудник „мантана" у Косовској Митровици. До сада су отатремили 4000 кб. метара. Национални састав ове бојне: 60% Срби и 40% Хрвати. Официри су наоружани пиштољима, подофицири пушкама, а има још 30 пушака којима одржавају стражу у логору.

Само меето и сви положаји које држи посада Отока утврђено је зиданим бункерима и отвореним рововима, а на појединим местима оплетене су жице и постављена минска поља.

1. Штаб I-е бојне, I-ог прометног здруга усташке војнице, смештен у згради усташких надлештава. Уз штаб се налази једна сатнија усташа- од 100 војника који су смештени испод зграде где је и штаб. Остале сатније ове бојне смештене су по селима Вуковарског среза и један део у /источном Срему. Наоружани су у месту 2 т. бацача, 8—10 п. мит. и неколико пикаваца. Национални састав Хрвати, највише из Херцеговине и нешто Личана.

У месту је један вод 30 људи од V-е посадне сатније, VI усташке бојне чији се штаб налази у Илоку. Ови чувају стражу на станици код бензинске пумпе. Наоружани су са 1. т. митраљезом, 1 п.[ушко] мит., 1 пикавац, а остало пушке.

2. Компаније, команде гестапоа са једним водом, смештене у грађанској школи, припадају Б.Д.О. II бат. II ком. Остали делови те ком. распорћени су сто селима Вуковарског среза. Овај вод има 55 војника, 2 официра и 5 подофицира, Наору-

- жани су 1 т. бацач, 3 п. мит., 5 пикаваца, остало пушке. Национални састав: Немци из Полске, домаће Швабе, остало Хрвати.
3. Једна сатнија дом. од 8 Ловачке пуковније. 80 до 100 војника, смештени су у Милеровој текстилној фабрици. Команда те војске је у Петровцима. Наоружани су [са] 3 „шарца“, 4—6 пикаваца. Национални састав: 90% Хрвати и 10% Немци (као коитрола).
 4. 550 немачких војника, који припадају разним јединицама. 100 авијатичара, 130 противавионских артиљераца, остало пешадија, сви скула наоружани су са 2 тенка, 2 борна кола, 40 камиона, 6—8 луксузних аутомобила, 10—12 мотоцикла, 30—40 бицикла, 3 противколска тола, 6 противавион. (ских) толова, 6 противав. мит. [раљеза], 8—10 т. [ешких] бацача, већи број шараца и пикаваца. Смештене су по равним зградама, официри су у хотелу „Лав“, виши официри у дворцу грофа Елца, док је војска смештена у швапској школи, Дому сирочади и приватним зградама. Национална припадност официра је разна: 30% Немаца, 20% чешких Немаца, 20% лољских Немаца, остало овдашње Швабе. Дисциплина и морал добри.
 5. Од VIII СС Босанско-херцеговачке дивизије³⁹ налази се 160 војника у месту док је 120 војника отишло у Осијек. Располажу са 6 камиона, 3 лукеузна, 4 мотоцикла. Наоружани су са 4 т. бацача, нешто шараца и пикаваца. Смештени су крај Вуке на периферији града. Имају 4 до 5 камиона, 1 велика борна кола, 3 луксузна аутомобила. Наоружани су са 4 т. бацача, нешто „шараца“ и пикаваца. (Задне наведено наоружање припада онима који

³⁹ У документу је погрешно написано. Треба да стоји: „Од XIII СС Босанско-херцеговачке дивизије...“

су отишли за Осијек.) Национални састав: 70% муслимани и Арнаути, 10% Немци, а осталих 20% су Хрвати и Швабе.

6. Оружника 30 у бившој жандармериској касарни. Наоружани су 1 п. митраљезом. и 1 пикавац. Остало пушке и нешто пиштоља. Имају 1 поручника, 2 наредника и 2 водника. Национални састав: 20 жандарма су Хрвати, 4 Швабе, 6 муслимана.
7. Агената 30 (који су у жупсиом редарству), наоружани [су] пжптољима, а када се крећу по селима носе са собом пикавце.
8. Жупске полиције 35, наоружани пиштољима и пикавцима.

Као стално обезбеђење места има две ком. СС гаолице, око 300 војника, затим жандармерије и градске полиције, финанси, милиције око 200. Сви су они наоружани са лаким аутоматским оружјем и пушкама. Између жел. станице и фабрике сухомеснате робе смештена је једна противавионска батерија која припада 13 СС див. Располажу са 3 лака топа и 4 противав. мит. У источном делу града смештена су 3 борна кола која припадају или противав. бат. или панцеру на прузи Вигаковци—Рума. 2 сатнија VI-е усташке боје 50 војника.

21. VIII-44 8 лов. пуковнија са своје 2 бојне око 1200 људи, са 6 топова и то 3 противколца 37 мм. и 3 брдска „Пито“, 10 т.[ешких] бацача, изван број л.[аких] бацача, те већи број лаког аутоматског оружја. Штаб луковније као и штаб II бојне исте пуковније са целом бојном око 500 војника, налази се у Мегу. Наоружање II бојне 3 топа, и 5—6 т.[ешких] бацача, остало лако оружје. Штаб I-е бојне налази се у М. Вашици, где се налази и 2 сатнија исте бојне. Остале сатније распоређене су у Илинцима, Товарнику и Адашевцима.

Овде се налази стожерна сатнија 6 усташке бојне, 80 војника, „Фелд-жан-дармерије“ 40 војника и 300 грађанске милиције. Остале сатније 6 усташке бојне раепоређене су по селима ради вршидбе. У Сусеку се налази 6 усташка сатнија VI усташке бојне настањена на Чоту изнад места, 100 војника. Нештин: 1 сат. VI усташке бојне од 80 до 100 војника укопани на брду крај села према Илоку. Осим њих у Нештину се налазе 50 гест. из компаније из Илсиса смештени у кући Рајка Рајковића. У Соту има 35—40 усташа из разних сатнија VI усташке бојне и око 30 гестаповаца који су ради осигурања вршалица и друма Шид—Илок. IV сатнија VI усташке бојне налази се у Беочину ради чувања фабрике цемента. У Шаренграду се налази 3 сатнија VI усташке бојне око 100 војника ради осигурања жетве.

Фабрика цемента има 1000 радника за разне употребе. Демент се вози возом и шлеповима. Сваки дан одлази на разне стране возом и шлеповима 100—150 вагона цемента. Око фабрике налази се 16 бункера, неки од дрвета, неки од цемента. Један ком. 311 гјука, чији се штаб налази у Инђији, командант је капетан Броналд. Немци су распоређени по буикерима, 15—20 војника у сваком, а остали се налазе у касарни. Овде је и 4 сат. VI усташке бојне (150 војника, некада и више). Командант им је натпоручник Стјепан Шкрлин, учитељ из Илока. Ови су распоређени на Средeљу и у селу. Усташе које се налазиле у манастиру, њих 35 војника, отишле су у бункере око фабрике и на Средeљу. 5 бункера код фабрике чувају 15—20 усташа у сваком бункеру. Сваки дан иду по 20 усташа у спровод воза до Лединаца, а у возу се налазе 15 усташа који иду до Петроварадина. 6 сат. III бојне VII посадног здруга 130 војни-

ка, заповедник натсатник Струхар Франца из Митровице. Ови чувају 3 бункера, у сваком по 20 домобрана. Пристаниште на Дунаву чува 30 домобрана, а са усташама у спровод вџаа иду 20 домобрана.

Ст. Пазова:

Има 475 разних фашистичких војника. Српска пжолa има 70 војника Белгијанаца наоружаних оа 2 топа, 3 тешка митраљеза, 2 противавионска митралеза, остало пушке и бомбе. Имају 2 луксузна и 4 теретна аутомобила, пред зградом имају ровове у дужини 20 метара и 1 бункер од земље. У словачкој школи 80 гестаповаца са заповедником Пучером из Руме, наоружани су са 4 тешка и 5 лаких митраљеза и 5 пушкомитраљеза, 3 митраљете, остало пушке и бомбе. Пред зградом 1 бункер од бетоиа и копани ровови у цик-цак у дужини од 50 до 60 метара, кжо зграде бодљикава жица 8—10 метара.

У другој словачкој школи која се налази преко пута суда има 120 Галијана, * Руса и Немаца. Наоружани су са 1 противав. тоиом и 1 противав. митр., 4 тешка и 2 п. митраљеза, остало еве пушке.

У словачком дому „Кино" налазе се 50 Немаца регрута без оружја.

У Згради опћине има 15 полииЈајаца, који су наоружани са 2 п. митраљеза, остали пушке и пиштоље.

У згради Славка Ивковића има 12 жандарма Хрвата наоружаних са пушкама и понеки пиштољем.

У Инђијској улиди, преко пута млина Торер и друг, смептено је 140 усташа, који су раније били на салашу Саве Петровића.

Железничка станица има 65 гестаповаца „Хилф" полиције, заттоведник Вапгаш из Руме. Наоружани са 2 т., 4 п. митраљеза, остало пушке. Утврђени су са 2 бункера од бетона. један је на улазу на перон, а други код магазина. Око станице

се налази бодљикава жица у дужини од сто метара.

Житарска задруга. има 40 Талијана, наоружање 2 противав. митраљеза и 1 противав. топ, 1 тешки митраљез, остало пушке. Имају 5 камиона и 1 луксузни ауто.

Гајићева циглана, преко пута житарске зграде, има 50 Руса и Италијана, наоружани са 2 противав. топа, 1 п. митр., остали пушкама. Имају 8 камиона.

Магазин' сунцокрета обезбеђен је са 40 Немаца. Наоружан је са 1 п. митраљезом. У магазину се налази 3 вагова санитарског материјала.

1-и Промет. здруг
У. В.

Јединице овог здруга смештене су у овим селима:

""

Са једном сатнијом у Угриновцима (80 усташа наоружаних са 2 т. [ешка], 6 п. митраљеза и 5 гварабела). Свакодневно врште покрете за следовање у Земун нм Добановце, и то иду по 15 усташа са 1 п. митраљезом.

У Добановцима се исто налази 1 сатнија усташа 120 в.; добили су појачање још 30 усташа неке деце, наоружани су са 2 т. митраљеза и 7 п. митраљеза. Смештени су у основној школи и утврђени су бункерима, 1 испред школе, 1 у дворишту школе где се налазе и ископани ровови, 1 бункер испред општине, 1 бункер у дворишту општине, сви су бункери зидани од цигле и висеки 1 и по метар.

У Голубинцима се налази 4 сатнија I бојне I П.З.У.В.⁴⁰ 150 војника смештени овде ради вршидбе. Осим њих има: 17 жан. у згради Schos. Наоружани са једним пушкомитраљезом, остали пушке. У општини 5 полицајаца. Војска је утврђена са 10 бункера и то: 3 сред општинским двориштем, 3 пред општином, 3 пред жан. касар., једна у рупама у улици „Пркос“.

⁴⁰ Прометни здруг усташке војнице

- Инђија:** Овде се налази пггаб 811 бат. 311 пука са једном непотпуном сат. односно компанијом од 60 људи, размештени 30 војника у бункерима жел. станице Инђија село, наоружани са два лака митраљеза. 30 војника налази се на жел. станици Инђија са једним теш. и два лака мнтр. и 3 пикавца.
- Једна сатнија лов. пуковније 80 војника настањени су у касарни. Наоружани са 2 бацача, 4 теш. и два лака мтгр., 3 митраљете и остали пушке.
- Једна сатнија легионара са 80 војника настањени у згради мађарске школе, наоружани са 4 теш. и 4 п. митр., 1 бацач и 3 митраљете.
- Бат. противавионске арт. 50 војника, настањени у згради домовинске млине, наоружани са 6 противав. топова, 2 шарца, остали пушке.
- Покретна радионица броји 50 војника, смештени у Шилеровој улици, са 2 мала тенка, једним бацачем. једним теш. и 1 лаким митр.
- Команда компанижел. смештена на станици са 10 војника, док је штаб бат.[аљона] смештен у улици према Бешки број 12. Осигуравају их 12 војника. Наоружани су са 6 митр. и 6 пипгоља. Има још 15 тел. у згради Pfefer. Покретна болница са сан. материј. налази се у згради српске школе. 1 рад. чета и лонтоњерија.
- Бечмен:** Једш. «омп. [чета] Хклфполидије 90—100 војника, заповедник оберлајтнант Hütner. Ту се налази и Kreiskommando са неколико официра и Hauptmann Золет, има неколико војника као послугу у канц. Око 150 домаћих Шваба врше патролу сто селу по потесу. Често пута упадају у села Прогар, Бољевци и Петровчић, где врше пљачку и убијање.
- Шимановци:** Једна комп. Хилфполиција 130—150 људи. Имају 1 бацач мина, 2 т. митра-

- љеза* и 7 п. м. Смештени оу у соколском дому са 10 утврђених бункера. Сваки дан иду по следовање у Ст. Пазову.
- Купински Кут:** 400—450 недићеваца, л>отићеваца и Ћикана [четника], настањени су у Куту и свакодневно шаљу патроле у Купиново у јачини од 15—20 војника и то од 10—12 часова пре подне.
- Бољевци:** Ноћу између 30 и 31. VIII. као и ноћу између 31 и 1. IX. пребацила се једна већа група четника са нешто Немаца око 500 наоружаних и 150 без оружја и то између Пумпе и Веранде. Заповедник је мајор Сендић. Наоружани су са 1 т. и 1 л. бацачем, 4—5 п. м. и неколико митр. белгиских. Бомбе су добили од усташа из Јакова, а пушке би за ненаоружане требали исто добити од њих.
- На обали Саве (преко од Бољеваца) налазе се 2 лађе, свака са 1 топом. Намеравају да се утврде у Бољевдима.
- Сурчин:** Једна комп. Хилфполидије и једна сат. домобрана, 30 жандара и око 200 наоружаних домаћих Шваба.
- Грабовци:** Једна комп. Б.Д.О. бат. емештена у неколико добро утврђених кућа. Свакодневно иду по пошту у Платичево 15—20. в.
- Крчедин:** Домаћа милиција 80 људи.
- Ириг:** Једна комп. гестаповаца, око 60 војника, и домаћа милиција. Чеого иду у околна села ради пљачке.
- Вогањ:** 150—200 домаће милиције.
- Павловци:** Једна комп. гестаповаца на осигурању пруге Врдник—Рума, настањени у бункерима уз пругу.
- Лаћарак:** Једна сатнија 7. пос. здруга са 70 војника.
- Ердевик:** Један вод гестапо-полиције и око 200 наоружаних Шваба. Утврђења у центру села.
- Мирковци:** Једна комп. 170 нем. војника за обезбеђење места и чување заробљеничког ло-

	гора. Наоружани са 2 т. бацача, 1 т. м. и 10.—12 п.м. пикаваца. У логору се налази 55 руских заробљеника и 90 Талијана, раде ш> шуми и послуга по месту код Немаца. Утврђени су у 2 бункера и на улазима села имају ископане ровове.
Ст. Јанковци:	Једна сат. домобр. V лов. пуховније око 90 војника, смештени у општини са 1 т. бацачем, 3 „шарца" и 4—5 пикаваца. Национални састав 70% Хрвати и 30% муслимани.
Оролик:	140—150 наоружане месне милиције, утврђени у 2 бункера, који су оплетени жицом.
Привлака:	80 наоружаних [припадника] милиције. Имају пушке, а утврђени су у 2 мала бункера насред села. Хрвата 60%, а Шваба 40%.
Сотин:	Домаћа милиција, наоружана са 1 т.м., 3 п.м. и 160 пушака.
Ловас:	Милиција наоружана са 1 т.м., 4—5 п.м. и 180 пушака. Имају 6 бункера од земље. Поред милиције има и 25 гестаповаца који припадају Вуковарској комп. Наоружани са 2 м. и 1 пикавцем.
Свињаревди:	Домаћа милиција наоружана са 3 митр.. 1 пикавац и 120 лушака. Имају 4 бункера, од којих су 2 ограђена са бод. жицом. Осим ових има 30 гестаповаца који исто тако приидају Вуковарској комп.
Берак:	Милиција наоружана са 3 п.м., 76 пушака, 4 бункера од цигле. 25 гестаповаца 2. комп. 3. бат. из Осијека. Наоружани са 2 п. м., 1 пикавац, а остало пушке.
Томпојевци:	Милиција наоружана са 1 п.м. и 60 пушака, имају 2 бункера, 30 усташа 1. бојне 1. прометног здруга из Вуковара, наоружани са 2 п.м. и 1 пикавцем.
Опатовец:	80 уегаша 3. припремне бојне из Оеијека и 10 уст. 1. бојне из Вуковара. Имају 1 т. бацач, 8 п.м. и 3 пикавца.

Чаковци:	30 гестаповаца који припадају комп. у Вуковару са 2 п.м. и 2 пикавца.
Миклушевици:	25 усташа 1. бојне из Вуковара са 2 п.м. и 2 пикавца. Преко дана патролирају по атару и претресају салаше.
Негославци:	40 усташа 1. бојне из Вуковара са 1 шарцем и 2 п.м. и 2 пикавца.
Петровци:	Две сатније 400 домобр. 8. лов. пуковније.
Строшинци:	Једна комп. из 13 СС див. и један бат. 3. пол. регт. који се после офанзиве вратио из Жупањског среза и сместио у месту на одмор.
Нијемци:	Једна комп. гестаповаца 1. бат. 3. пол. регт. и 40 месних усташа. 29. VIII. 20 гестаповаца отишли у Винковце. Сада има 80 гестаповаца.
Рачиновци:	Једна комп. гестаповаца бат. Б.Д.О.
Врбзња:	Једна комп. тестагсоваца око 150 војника припада Б.Д.О. бат., од којих 100 обезбеђују жел. станицу и ттругу, а 50 село. 150 наоружаних месних милиционера.
Дреновци:	Једна комп. Опокрбног бат. 13 СС див. од 200 војника са 10—15 камиона и већом комором. Око 70 милиционера.
Ђурићи:	150 говеда, 40—50 коња и извештан део коморе који припадају 13 СС див.
Бијелџина:	Једна бат. 27. пука 13. СС див. са 30 камиона и 6 топова. Један бат. гестаповаца око 300 војника (Хилфполиције).
Брезово Поље	Један бат. 27 пука 13 СС див. око 800 војника, са извесним бројем мот. возила.
Брчко:	Два бат. 28 пука 13 СС див. око 1500 војника и једна пуковнија домобрана 10. пос. здруга.
Медаши:	Четнички штаб Раје Банчића са 200—250 четника, који често мењају место боравка.
Балатун:	30 четника који одржавају везу са Србијом и дају патроле на савском мосту код Раче.

У осталим местима овог дела Семберије формиране су по селима четничке

страже од мештана у јачини 1—10 људи. Народ овога краја лритисли су са великим порезом под изговором да је то за куповање оружја којим треба да се наоружају да би у „даном моменту“ могли преузети власт. У том циљу схгровели су мобилизацију свих људи од 18—50 год. које су оставили код куће и изговарају се да још немају оружја да их наоружају. Жетва је обављена у целој Семберији, а жито није све изнесено.

Шабац:

170 нем. војника Wehrmacht⁴¹ (Пољаци и Чеси). *Команда ових* је потпуно спремна да напусти Шабац, док су спремили и бензин за путовање, а власт треба после њиховог повлачења да преузму недићеваца. Недићеваца има око 150, од којих се 60 налазе као погранична стража и то од Шалда према Думачи, Мишару, Орашцу те допиру до реке Добраве. Ово отстојање износи око 15 км. Такође се налази у граду око 15 љотићеваца.

Између Мрђановаца и Прова налази се једна караула са 60 недићеваца, те неколико каоружаних сељака, који држе стражу од Прова низ Саву.

На цести Бсоград—Шабац налазе се мање групе четника који често долазе до Саве са намером да се пребаце у Срем. *Командант* ових четничких група је капетан Рачић. Од Шалца према Дреновцу налази се 150 четника који су одбили Дражин позив да се повуку у брда, лутају по околним селима и врше пљачку и насиље над спановништвом.

Ваљево:

135 Немаца који очекују покрет као и гаосада Шапца.

ИСПРАВАК:

1. Код описа гарнизона у Чалми треба додати да се тамо налази још једна комп. [чета] 812. бат. 606 Sicherungsregiment,

⁴¹ Оружана сила
" 812 батаљон 606 пука за обезбеђење

2. Јединица 808. бат. 606. пуковније за коју је наведено да је из Манђелоса отишла у Митровицу, отишла је из Митровице у правцу Загреба.
3. 1. и 3. бат. 706. V покретног абт. отишли су 1. IX. у правцу Н.[овог] Сада. Опис гарнизона у Икђији унесен је два пута, први опис је погрешан.

ПРИЛОЗИ:

1. Досада идентификаане јединице у Срему.⁴³
2. Извештај Опер. одјела Минорса.⁴⁴
3. Обавијест бр. 3 о непријатељу (заповједништво II. Док. здруга).
4. Саобраћај.
5. Допис из Земуна.
6. Распис Минорса за штедњу текућег горива.
7. Заповест о одбрани града Ср. Митровице (заповест о одбрани Земуна и Петроварадина у Билтену бр. 3).

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М.П.)

**

Шеф Отсека
капетан
Шешеринац⁴⁵

Досада идентификоване јединице у Срему:

1. **7. госадни здруг са штабом у Митровици.**
 1. бојна са шест сатнија.
 2. бојна са три сатније.
 3. бојна са четири сатније.
 4. бојна са 3 сатније.

Разни посадни сатови, здравствени сат, дојавни сат и друго.
2. 606. Sicherungsregiment [пук за обезбеђење] са 808. бат. и 812 бат., Штаб регименте [пука] у Руми.

⁴³ Осим овог Редакција није пронашла остала документа.

⁴⁴ Министарство оружаних снага НДХ

⁴⁵ Димитрије Шешеринац-Геца

3. 3. Pol. Freiw. Rgt. са штабом у Руми [3 чета пол. добровољачког пука].
4. 6. усташка бојна Илсж, са шест сатнија.
5. 1. Pol. Freiw. Rgt. бр. 1. „Kroatien", [1 чета 1 пол. добров. пука „Хрватска"], сада у околици Осијека.
6. Зракопловна школ. пуковнија Петроварадин.
7. Једаи бат. 262. нем. пеш. дивизије Оток;
8. 2. докнадни лов. здруг Винковци.
9. 2. докнадни топнички склоп — Петроварадин.
10. 18. топ. склоп — Петроварадин.
11. 3. лов. здруг у Винковцима.
5. лов. пуковнија у Врпољу и
8. лов. пуковнија у Шиду.
12. 20. Флак дивизија Нова Пазова са 38. флак Ргт. у коју су уврштени
706. В. покретни abteilung,
566. Абт.,
754. Абт.,
913. Абт.,
225. мотор. Абт.,
549. Абт. и
885. Абт.
13. Делови 13. СС див. углавном један обскрбни бат. Жупањ. срез.
14. 12., 10. и 11. жел. страж. бојна.
15. 811. бат.[аљон] 311. грен.[адирског] пука.
16. Једна самостална СС комп.
17. Делови прометног здруга уст.[ашке] војнице.
18. Јединице П.Т.С. (Поглавниковог телесног здруга).
19. Јединице Heimwacht-а и припремне уст. бојне.

БР. 140

ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 1 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И
ПО ВОЈВОДИНЕ О ИЗВЕДЕНИМ АКЦИЈАМА¹

ШТАБ VI ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ

Број: 131/1944 год.

1. IX. 1944 године

Положај

Предмет: Извештај о акцијама.

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Ноћу између 31 и 1. о.м. II батаљон ове бригаде извршио је рушење желез. пруге између Голубинаца и Путинаца.

Онеспоеобљено је желез. пруге у дужини *око* 1200 м, а исечено је око 60 комада бандера, т.т. жице и чашице су уништене.

Непријатељ је пуцао из својих бункера и једна десетина појавила се у стрелце од Голубинаца на коју је једна чета пре времена отворила ватру и натерала да се повуче у упориште.

Батаљон је пришао задатку у 22 часа, а завршен је у 2 сата по поноћи. Диверзантска група потрошила је следећи материјал: експлозива 275 кг., детонирајућег штапина 185 м, спорогорећег штапина 44 м, рударских капсули 250 комада и 44 упаљача за спорогорећи штапин.

Дана 1. о.м. III батаљон ове бригаде поставио је заседу у селу Дивошу, као и бочна обезбеђења на ивици села, у намери да сачека непријатеља који свакодневно долази из Чалме и одвози циглу за прављење бункера у Чалми. Колона која се кретала од Чалме у јачини од 25 непријатељских војника, кад је дошла до самог села Дивоша, скренула је у правцу истока, т.ј. према „Великој страни“, где их је сачекала 3 чета истог батаљона која се налазила на бочном обезбеђењу. Чета је пустила непријатеља на 10 м и отворила ватру. Непријатељ је почео испочетка да даје отпор, али је у том моменту друга чета истог батаљона извршила опкољавање, где је дошло до гухнања и кундачења.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 54/5—7, к. 211.

² Види док. бр. 126.

Непријатељ, који се налазио опкољен у обручу, потпуно је уништен, а остатак је гоњен у саму Чалму.

Непријатељски губици износе: 12 мртвих и 1 заробљен.

Власти губици: 1 теже и 3 лакше рањена друга, који су упућени у болницу.

Од оружја је заплењено: 1 митраљез „шарац“, 1 пикавац „шмајсер“, 6 маузер пушака, 1 парабелум (неисправан), око 2.000 маузерових метака и осталог ратног плена.

У акцији је утрошено 2 мине тешког бацача, 10 мина лаког бацача и око 900 метака пушчаних и митраљеских.

Држање бораца и руководилаца у овој борби било је на висини.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, мајор
Воја Живановић

В. д. команџанта
(Отсутан)

БР. 137

ИЗВЕШТАЈ ШТАБА СРЕМСКЕ ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ ОД 2 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ГЛДВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ О АКЦИЈАМА БОСУТСКОГ НОП ОДРЕДА¹

ШТАБ СРЕМСКЕ ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ

Бр.: 105/44 г.

Дана, 2. IX. 1944 год.

Положај

Предмет: Достава извештаја о извршеним акцијама јединица Босутског НОП одреда

ГЛАВНОМ ШТАБУ Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ

Положај

Достављамо вам извештај о извршеним акцијама јединица Босутског НОП одр*еда.

У ноћи између 31. VIII. и 1. IX. 1944 г. II и III чета I батаљона Босутског НОП одреда у саставу са новоформирана-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторијског института, под бр. 54/7—7, к. 211.

ном IV четом (која је без оружја) извршиле су акцију на железничкој прузи између Бачинаца и Кукујеваца.

Војска је без икакве сметње дошла управо на пругу. 1 вод III чете осигуравао је пругу од Бачинаца, а 2 вод исте чете, појачан са једном деетином 2 чете, осигуравао је пругу од Кукујеваца. Остатак II чете и чета ненаоружаних заједно са диверзантском групом рушили су пругу.

Акција је извршена на овај начин: најпре су диверзанти помоћу експлозива раскинули пругу на 9 места. Потом је чета ненаоружаних са лопатама и будацима дошла на пругу и почела да руши овај део насипа на коме су постављени шлиперци. Један део ненаоружаних другова је са тестерама секао т.т. стубове. Рад на прузи одвијао се неометан 45 минута. За то време они који су рушили насип успели су да разбацају камење и шљунак са пруге у дужини од 50 м., а они који су секли бандере исекли су 50 бандера.

У то време наишли су фашисти од Кукујеваца на нашу заседу и отпочело је пуцање. Са радом на прузи морало се прекинути. **Наша заседа** одбила је неггријатеља и стерала га опет у бункере на станици. Но фашисти су и даље пуцали дуж пруге из бункера код Кукујеваца и Бачинаца. Чим би непријатељ престао са паљбом, другови су поново ишли на пругу да наставе са послом. Прекиди у пуцању били су кратки и рад се није могао даље наставити. Дат је знак за повлачење и наше јединице повукле су се без губитака.

Оштећено је гсруге минама (и то оба колосека) у дужини од 108 м. Оштећено је укупно 36 шина. У дужини од 60 м. издигнута је шина заједно са шлиперима (само 1 колосек) и одгурнуто у страну. Како је рад био прекинут због узнемиравања од стране непријатеља, није нам успело да превинемо шине.

Држање другова у акцији просечно је добро.

Муниције је утрошено:

1) пушчане	150 ком.
2) митраљеске	290 ком.
3) мине за мали бацач	8 ком.

Исте ноћи 1 чета I батаљона и I ударна чета Босутског НОП одреда извршиле су акцију на прузи Врбања—Оток, на Спачви. Те две чете спроводиле су истовременао ненаоружане другове за Славонију. Уз себе су имале једну минерску групу. Чете су на пругу стигле доста касно (у 2 сата УЈУтру). Минама су уништили 150 м. пруге. На истом ме-

сту исечено је 10 бандера. При раду другови нису узнемиравани од стране неггријатеља.

Других података засада о тој акцији немамо.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Командант, поручник
М.[илан] **Корица**

БР. 138

**ЗАПОВЕСТ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 3 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА СРЕМСКЕ
ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ, ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
И КОМАНДИ ФРУШКОГОРСКОГ ПОДРУЧЈА ЗА ПРО-
ШИРЕЊЕ ОСЛОБОЂЕНЕ ТЕРИТОРИЈЕ И РАСПОРЕД ЈЕ-
ДИНИЦА, И ВОЈНОПОЗАДИНСКИХ УСТАНОВА¹**

**ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ**
Број 7
3-1X 1944
Положај

ЗАПОВЕСТ

Секција: Бачка Паланка 1:100.000

Ситуација: Услед наших напада и притиска непријатељ се повукао из својих јаких упоришта Државна пустава Грабовац (Манђелоска пустава) — село Манђелос. Јужно од Фрушке Горе налази се још осим Врдника још 2 упоришта Чалма и Ердевик.

Наши задаци: Пошто нам се, повлачењем непријатеља, територија знатно проширила, а како наилазе јесенски дани, потребно је да наше јединице

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр.54/3—7,к. 211.

уђу у касељека меета ради бољег склашаша од атмосферских прилика [непогода]. Присутством наших снага јужно од Фрушке Горе омогућава се нашем народу мирнији и сталоженији живот, као и потпуно искоришћавање својих имања.

У циљу извршења овога задатка

НАРЕЂУЈЕМО:

1) VI Војвођанска бригада поставиће се на просторији Цргаровци—Државна пустара Грабовац (Манђелоска пустара)—Манђелос—Лежимира—Рохалева кућа—Свилош.

Предлажемо следећи распоред: један батаљон у Државној пуетари Грабовац. Овај батаљон смеетио би једну чету у селу Гргуревцима са задатком да истура стражарска одељења у правцу Шуљма—Великих Радианаца. Ноћу би ова чета истурала обезбеђења у виду тајних патрола, дојавница дубоко у правцу. [Сремске] Митровице и Руме.

Батаљон из Државне пустаре Грабовац давао би тако исто једно стражарско одељење код јужног излаза села Манђелоса.

Други батаљон сместио би се у шумарској кући, северно од села Лежимира, са двома четама, а трећу чету у Рохалевим кућама. Чета из Рохалевих кућа истурала би стражарска одељења у правцу села Дивоша и у правцу села Вижића и Нештина. Батаљон из Лежимира давао би стражарска одељења у правцу села Свилоша. Ноћу би се та одељења могла упутити мало дубље у правцу непријатеља. По повратку трећег батаљона са задатка исти би се могао сместити у селу Гргуревцима, с тим што би се чета из Гргуреваца вратила у оастав овог батаљона.

Штаб бригаде ће се сместити по свом нахођењу на најпогоднијем месту, о чему ће нас известити.

2) Штаб Фрушкогорског одреда сместиће се на венцу Фрушке Горе, на таквом месту одакле ће стражарским одељењима најбоље моћи контролирати у правцу Мале Ремете, Црвеног Чота и Тестере (правац Черевих—Баноштор). Контролу свих праваца одржавати стражарским одељењима у јачрши једне десетине са пушкомитраљезом.

3) Штаб Сремске оперативне зоне поставиће се на таквом месту одакле може најбоље одтоварити овоме задатку; о месту свог смештаја обавестиће најхитније овај штаб.

4) Све позадинске власти могу се сместити по селима јужно од Фрушке Горе према своје нахођењу.

5) Имати на уму, да овај распоред не значи круто држање положаја и упоришта, него је циљ овога да се прошири ослобођена територија, народу омогући безбрижан живот у својим домовима као и мирно обрађивање своје земље, а нашим борцима удобнији. смештај. Дубоким обезбеђењима у правцу непријатеља открићемо благовремено сваки његов покушај напада на нашу ослобођену територију и бићемо у стању, користећи упоришта и погодан маневар, да сваки његов мањи напад одбијемо, а у случају припремања веће офанзиве, моћи ћемо раније сазнати и тако се благовремено извући на погодније положаје у изабраним правцима.

6) Приступити одмах¹ изради заклона од непријатељског дејства са земље и из. ваздуха. Поред станова где ће се становати одмах израдити ровове и противавионске бункере како је то предвиђено заповешћу овога штаба, оп. број 5 од 28 августа 1944. год.² Ово је обавезно за све штабове, установе и команде на овоме терену. Приступити најсвистранијем маскирању од угледа из ваздуха.

7) Обратити најстрожију пажњу на конспирацију и ни коме не давати обавештења о местима команди и установка, као ни о њиховом броју. Овоме штабу не пуштати никога без претходног телефонског одобрења од стране овога штаба. За сваки конкретни случај тражите телефоном одобрење,

8) Обратити највећу пажњу на извиђање у правцу ка непријатељу, с тим што треба имати у виду да непријатељ пред зору врши концентрацију и привлачење нахпим положајима. Стога узору бити нарочито опрезан, а ноћу истурати стражарска одељења дубоко лрема непријатељу. Тежити да обезбеђења буду што растуренија, али никад велике јачине, тако да главнина остане што јача и што способнија за интервенцију у сваком правцу. У случају борбе на једном сектору без икаквих наређења или одобрења Јштервенисати и помоћи нападнути сектор.

9) Са народом поступати пажљиво имајући у виду да нас је тај народ жељно очекивао и да он у нама мора видети увек само своју заштиту и понос. Уколико су борци смештени по селима, морају се примерно владати, како доликује борцима НОВ.

¹ Види док. бр. 128.

10) Отсек за везу повезаће све установе и команде телефонеком линијом.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М.П.)

Начелник, мајор
Арт. Л. Хрибар³

Командант, пуковник
А. Груловић⁴

Достављено:

ЦГтабу Сремске оперативне зоне
Штабу VI Војвођанске бригаде
Команди Фрушкогорског подручја
Економском отееку Г.Ш.В.
Отсеку за везу Г.Ш.В.

БР. 139

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 3 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМАЈ БАТАЉОНА
ЗА РАСПОРЕД И СМЕШТАЈ ЈЕДИНИЦА НА ОСЛОБО-
ЂЕНОЈ ТЕРИТОРИЈИ¹**

ШТАБ VI ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ

3 септембра 1944 год.

Положај

ЗАПОВЕСТ

Секција Бач. Паланка 1 : 100.000

Ситуација: Услед наших напада и притиска непријатељ се повукао из својих јаких упоришта Државна пу-стара „Грабовац“ (Манђелоска пустара) — село Манђелос. Јужно од Ф.[рушке] Горе налазе се, осим Врдника, још и упоришта Чалма и Ерд-девик.

⁸ Артур Хрибар

⁴ Аћим Груловић

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-ског института, под бр. 54/7—7, к. 211.

Наши задаци: Попгго нам се, повлачењем непријатеља, територија проширила, а како наилазе јесенки дани, потребно је да наше јединице уђу у насељена места ради бољег склањања од атмосферских прилика [непогода]. Присутством наших снага јужно од Ф.[рушке] Горе омогућава се нашем народу мирнији и сталоженији живот, као и потпуно искоришћавање својих имања.

У циљу извршења овог задатка

НАРЕЂУЈЕМО:

1. — Наша бригада поставиће се на просторији Гргуревци—Државна пустара „Грабовац“ (Манђелоска пустара)—Манђелос—гЛежимир—Рохалеве хуће и Свилош.

Распоред снага: I батаљон ове бригаде у Државној пустири Грабовац, с тим да би моментано одвојио једну чету и сместио у селу Гргуревцима са задатком да истура стражарека одељења у правцу Шуљма и Вел. Радицаца. Ноћу би ова чета истурила обезбеђења у виду тајних патрола објавница дубоко у правцу [Сремске] Митровице и Руме. Чете из пуетаре Грабовац давале би тако исто једно стражарско одељење код јужног излаза села Манђелоса.

II батаљон ове бригаде по доласку из д.[оњег] Срема сместиће се у селу Гргуревцима, е тим што би се чета из Гргуреваца вратила у састав свога батаљона, обезбеђење би предала II батаљону.

III батаљон ове бригаде сместиће се у шумарску кућу (фештерај) северно од села Лежимира са две чете, а трећу чету сместиће у Рохалеве куће. Чета из Рохалевих кућа истурала би стражарска одељења у правцу села Дивоша, Визића и Нештина. Чете из фештераја давале би стражарска одељења у правцу села Свилоша. Ноћу би се та одељења могла упутити мало дубље у правцу непријатеља.

Штаб бригаде сместиће се у селу Гргуревцима.

2. —• Имати на уму да овај распоред не значи круто држање положаја и упоришта, него је циљ овога да се прошири олобођена територија, народу омогући безбрижан живот у својим домовима, као и мирно обрађивање своје земље, а нашим борцима удобнији смеппгај. Дубоким обезбеђењима у правцу негфијатеља открићемо благовремено сваки његов покушај напада на нашу ослобођену територију и бићемо у стању, користећи упоришта и погодан маневар, да сваки његов ма[невар] осујетимо, а у случају припремања веће офанзиве, моћи ћемо раније сазнати и тако се бла-

говремено извући на погодније положаје у изабраним правдима.

3. — Приступиги одмах изради заклона од непријатељског дејства са земље и ваздуха поред станова где ће се становати. Одмах изградити ровове и противавионске бункере како је то предвиђено у -овоме Штабу. Ово је обавезно.

4. — Обратити најстрожију пажњу на конспирацију и никоме не давати обавештења о местима команди и штабова, као ни о њиховом броју.

5. — Обратити највећу пажњу на извиђање у правцу од непријатеља, с тим што треба имати у виду да непријатељ пред зору врши концентрацију и привлачење нашим положајима. Стога у зору бити нарочито опрезан, а ноћу истурити естражарска одељења дубоко према непријатељу. Тежити да обезбеђења буду што растуренија, али никад велике јединице, тако да главнина остане што јача и што способнија за интервенцију у сваком правцу. У случају борбе на једном сектору без икаквих наређења или одобрења интервенисати и помоћи нападнути сектор.

"6. — Са Народом поступати пажљиво имајући у виду да нас је тај народ жељно очекивао и да он у нама мора видети увек само своју заштиту и понос. У колико су борци смештени по селима, морају се примерно владати, 1-сако доликује борцима НОВ.²

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, мајор
(Отсутан)

В. д. команданта
Илија Романовић

¹ Види док. бр. 128.

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА СРЕМСКЕ ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ ОД
4 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ О АКЦИЈАМА ФРУШКОГОРСКОГ И БО-
СУТСКОГ НОП ОДРЕДА¹**

**ШТАБ
СРЕМСКЕ ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ**

Бр: 109/44 г.

Дана, 4. IX. 1944 год.

Полскај

Предмет: Извештај о извршеним акцијама
јединица Фрушкогорског и Бо-
сутског НОП одреда.

ГЛАВНОМ ШТАБУ Н.О.В. и П.О. ВОЈВОДИНЕ

Положај

Достављамо вам извештај о извршеним акцијама једи-
ница Фрушкогорског и Босутског НОП одреда.²

У ноћи између 31. VIII. и 1. IX. ов. г. јединице Фрушко-
горског НОП одреда извршиле су акцију на железничку
пругу Сремеки Карловци—Петроварадин. У акцији је уни-
штено три локомотиве и 9 вагона, који су заоаљени. Поред
те акције порушено је 500 мет. железничке пруге, као и за-
паљена чуварница на жел. прузи, у којој је нађена једна
„маузер" пушка.

У ноћи између 1 и 2 ов. мес. порушена је железничка
пруга између Срем. [ских] Карловаца и Бешке у дужини 500
мет. Поред тога исечено је 10 телефонских стубова као) и
запаљена чуварница и порушен бункер који се налазио по-
ред ње.

У ноћи између 31. VIII. и 1. IX. ов. г. II Ударна чета Бо-
сутског НОП одреда порушила је железничку пругу између
Мирковаца и Ст. Јанковаца у дужини око 180 метара оба
колосека.

У ноћи између 2 и 3 ов. мес. јединице Босутског НОП
одреда порушиле су железничку пругу између Спачве и
Врбање, где је порушено у дужини око 50 метара. Поред
тога разбацан је наеип под шинама.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 54/5—7, к. 211.

² Види док. бр. 126.

За време извршавања тих акција било је узнемиравања од стране непријатеља и то на месту између Срем. Карловаца и Бешке и између Спачве и Врбање. У свим тим акцијама јединице нису имале ниједног губитка као ни рањених.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Командант, капетан
М. Корица

(М. П.)

**ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В.' И П.О. ВОЈВОДИНЕ**
К. Стр. Пов. Број 2/44
4. IX 1944
Положај

Евидентирано
М. Ј.

БР. 141

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 6 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И
ПО ВОЈВОДИНЕ О АКЦИЈАМА БРИГАДЕ¹**

ШТАБ VI ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ
Број: 135/1944 год.
6 септембра 1944 г.
Положај

Предмет:

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Ноложај

Дана 5. о. м. 2 чета I батаљона запосела је положај између Черевиха и Баноштра на „Поторањској ћуприји“ у намери да сачекају бродове који пролазе Дунавом и на тај начин укоче речни саобраћај.

Око 17 ч. наишао је брод са шлеповима кога су пратила 2 патрошна чамца. Наша заседа отворила је ватру на брод и

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 54/6—7, к. 211.

шлепове и оштетила брод који је прешао на мађарску страну и остао.

Од 2 о. м. до 5 о. м. био је потпуно заустављен саобраћај, на Дунаву услед акције која је претходно била извршена.

После јучерагање извршене акције непријатељ је отворио ватру из топова и бункера оа друге стране Дунава, а исто тако и из патролних чамаца.

Наших губитака није било.

Утрошено је: 250 митраљеских метака, 6 мина за „донбул“ и 9 противтенковеких метака.

Истога дана око 200 непријатељских војника пошли су у правцу шуме између Дивоша. Банда се концентрисала из упоришта Чалме и Ердевика. У том моменту, када су фашисти запосели положај, јединице III батаљона ове бригаде предузеле су напад на непријатеља. Приликом наступања наших јединица, како фронтално тако и бочно, непријатељ се неводнички повлачио према Чалми. Борба је трајала око 30 минута. Претпоставља се да фашисти имају нешто и рањеника, јер су се приметили трагови крви, а уједно и гомилање 'Око поједиваца.

У борби је утрошено 6 мина из лаког бацача, 600 пушчаних и митраљеских метака.

На нашој страни није било губитака.

Држање бораца и руководиоца прилично добро.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, мајор
Воја Живановић

В. д. команданта
(Отсутан)

**ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ**

К. Број Стр. Пов. 2
6/IX. 1944
Положај

8/ IX. 44

Евидентирао
М. Ј.

БР. 142

**ВАНРЕДНО САОПШТЕЊЕ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО
ВОЈВОДИНЕ ОД 8 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. О МАСОВНОМ
ПРИСТУПАЊУ ДОМОБРАНА НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧ-
КОМ ПОКРЕТУ¹**

ВАНРЕДНО САОПШТЕЊЕ

Последњи позив маршала Тита, упућен домобранима и свима осталима који служе окупатора, имао је изванредно јак ефекат. Широм целе Југославије поједине формације домобрана у целини прилазе нашој Народно-ослободилачкој војсци. Задњих дана код нас, у Војводини, приступање домобрана нашој НОВ добило је нарочито велике размере.

Цео гарнизон домобрана у Петроварадину, укључивши зраколовну пуковнију, топнички склоп, топничку школу и друге јединице, прешао је на страну Народно-ослободилачке војске. Са овим јединицама приступили су и њихови поједини делови из других места. Сви официри и војници дошли су са целокупним лаким и тешким наоружањем.

Из других места Војводине, Каменице, Беочина, Врдника и других, долазе домобрани у већим групама и пријављују се нашим војним јединицама.

Међу усташама и четницима завладала је паника, страх и колебање. Они лутају, и на све могуће начине покушавају да спашу голи живот.

Све ово што се догађа у редовима окупаторских слугу последица је величанствених победа Црвене армије и савезничких армија, а такође снажне офанзиве наше Народно-ослободилачке војске која је досада успела да, рушењем саобраћајних веза на стотине места, потпуно онемогући непријатељу повлачење из наше земље.

Снажењем Народно-ослободилачке војске и Народно-ослободилачког покрета убрзава се дефинитивно чишћење окупатора и издајника, усташа, четника и других, из наше земље и уводи се искључива власт Народно-ослободилачке војске и народно-ослободилачких одбора.

8 септембра 1944 год.

**ГЛАВНИ ШТАБ
НАРОД. ОСЛОБ. ВОЈСКЕ И ПАРТ. ОДРЕДА
ВОЈВОДИНЕ**

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви ЦК СКС, под бр. 9311, IX, к. 68.

**НАРЕЂЕЊЕ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 9 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. КОМАНДАМА ПОДРУЧЈА
ШТАБОВИМА ОПЕРАТИВНИХ ЗОНА, ШТАБОВИМА
ШЕСТЕ И СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ И ОТСЕЦИ-
МА ГЛАВНОГ ШТАБА ЗА ФОРМИРАЊЕ ВОЈНОПОЗА-
ДИНСКИХ ОРГАНА У НОВООСЛОБОЂЕНИМ МЕСТИМА¹**

**ГЛАВНИ ШТАБ
НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ**

Број: 327

9 септембра 1944 год.

КОМАНДАМА ПОСАВСКОГ, ФРУШКОГОРСКОГ И БО-
СУТСКОГ ПОДРУЧЈА,
ШТАБОВИМА СРЕМСКЕ, БАЧКО-БАРАЊСКЕ И БАНАТ-
СКЕ ОПЕРАТИВ. ЗОНЕ,
ШТАБОВИМА VI И VII ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ,
ЕКОНОМСКОМ ОТСЕКУ ГЛАВНОГ ШТАБА ВОЈВОДИНЕ,
ОТСЕКУ ЗА ЗАШТИТУ НАРОДА ПРИ ГЛАВНОМ ШТАБУ
ВОЈВОДИНЕ

ОшпТом офанзивом наших снага и свакодневним савез-
ничким нападима на непријатељске саобраћајне комуника-
ције, саобраћај непријатеља у нашој земљи потпуно је па-
рализован.

Позив Маршала Југославије друга Тита од 30. VIII. о.г.
упућен свим припадницима непријатељских оружаних сна-
га наишао је на разумевање код велике већине непријатељ-
ских војника и официра. Као доказ јесте пример неприја-
тељског гарнизона у Петроварадину, који се цео 8. о. м. са
целокупним својим наоружањем и спремом придружио на-
шим јединицама.

Крах фашистичке Немачке је врло близак, а са тим и
крах њезиних сателита. Нема сумње да непријатељ наме-
рава уништити све оно што не буде могао понети са собом
из наше земље, а што би могло нама користити.

Да бисмо осујетили непријатеља у његовим намерама
приликом његовог повлачења из наше земље, а у часу осло-
бођења потребно је завести искључиво војну власт наше
НОВ Војводине и НОО-а.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 7—8, к. 211.

У вези-са тим

НАРЕЂУЈЕМО:

1.) У свим местима која сада држе окупаторске и издајничке снаге треба успоставити војну власт НОВ чим ове снаге напусте место.

2.) Одмах по уласку у место и након успостављања власти НОВ, треба забранити кретање грађанства из места, без разлике за мештане и странце који се нађу у месту приликом уласка ослободилачких снага.

Потом треба одмах приступити хапшењу свих народних издајника у месту и предавати их народним судовима. Хапшење народних издајника вршиће лица и јединице одређене за то.

Цео овај посао организоваће референт за заштиту народа, коме ће се ставити на раеположење неке јединице, или пак делови јединица.

ЗабраНа о напуштању места треба да траје онолико времена колико је потребно органима наших власти да похапсе све народне издајнике у месту.

3.) Једним прогласом треба позвати становништво да све оружје и ратну спрему коју је непријатељ оставио у месту, а која буде пронађена предаје нашим властима. Ово треба да вреди и за оружје које су појединци имали за време док су се окупаторске и издајничке снаге налазиле у месту, а које се код њих затекне приликом уласка ослободилачких снага у место. Истим прогласом упозорити грађанство да ће бити строго кажњен сваки онај ко покуша да прикрије или ма на који други начин затаји оружје или што друго од војничке спреме, као и сваки онај ко помоше другога да учини исто то.

Одмах при уласку у место и код преузимања власти треба настојати да се што је могуће више спречи непријатељ код покушаја да уништи оружје и спрему при извлачењу.

4.) Већ сада је примећено да се неки усташки војници пресвлаче у цивилна одела и напуштају своје гарнизоне да би избегли казну која их чека за њихова недела.

У шоразуму са органима наших позадинских власти треба нојачати контролу кретања цивилних лица, како бисмо спречили бекство крвника наших народа и осујетити их у њиховој намери да избегну заслужену казну.

5.) Треба настојати свим могућим расположивим средствима да се спречи непријатељ иако покуша да уништи неке објекте који би нашој НОВ и нашем народу били неопходно

потребни у-првим данима наше власти. Значи да такве објекте треба чувати.

6.) Одмах по успостављању наше војне власти Економски отсек ће преко својих помоћних органа извршити попис и преузијгање целокупне покретне и непокретне имовине окупаторских војних и цивилних власти, имовине народних издајника, петоколониша, усташа и четника, а све у духу закона и наређења Врховног штаба и Националног комитета.

7.) Одмах по преузимању војне власти у месту треба ступити у везу са органима наших позадинских власти и у најтешњој сарадњи са њима приступити даљем извођењу својих задатака.

У местима где не постоје НОО-и треба настојати да се они одмах поставе, опет у споразуму и сагласности са нашим позадинским властима.

8.) У Бачкој, Банту и Барањи оав **овај посао обавиће наше оперативне јединице које тамо оперишу.** Оне ће и даље обављати и све друге послове војно позадинских власти све док се ове не поставе.

9.) Са овим наређењем и упутима треба да су потпуно упознате команде места, позивајући их да се најтачније придржавају датрех им упута.

Прилажемо текст прогласа који ће се прочитати грађанству приликом уласка ослободилачких јединица у место.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Командант, пуковник
А. Груловић

(М.П.)

ПРОГЛАС

(Уписати име једиЛице или установе) за дац

У моменту када разбијене окупаторске и издајничке снаге, тучене и гоњене од јединица НОВЈ и њених савезника, беже главом без обзира, јединице НОВ улазе у меето, ослобађају га и заводе своју војну, 'односно грађанску власт. Овим моментом престаје свака даља власт окупаторских и издајничких јединица, а власт јвдиница НОВЈ ступа на снагу.

Позивамо све претставнике војних и цивилних надлежних у месту да одмах изврше предају истим лицима одређеним за то од стране власти Ослободилачке војске.

Војна власт НОВЈ гарантује личну и имовну безбедност свима онима који се својим радом и држањем нису огрешили о интересе НОБ у току њеног трајања.

Све грађане позивамо на рад, ред и покорвање наређењима наших јединица. Дужност је свакога грађанина да пружи пуну помоћ властима ослободилачке војске ради што бржег сређивања прилика и омогућавања нормалног живота [и] рада у месту.

Сваки покушај ровања против војних власти Ослободилачке војске од стране евентуално заосталих окупаторских и издајничких војника има се обавезно пријављивати војним властима НОВЈ, а лојединце и проказивати.

Све оружје и војничка спрема, било какве врсте, било властито или оно што је остало од непријатеља у месту, мора се у најкраћем року предати нашим војним властима. Позваће се на најстрожију законску одговорност сваки онај ко покуша задржати, прикрити или упропастити оружје или војничку спрему, као и сваки онај ко омогући другоме да то исто учини.

Такође треба предавати и сву другу имовину непријатељске војске и бивше државе, која је остала у месту из одласка непријатељских и издајничких снага.

До одобрења забрањује се свакоме лицу напуштање места у било коју сврху, иако га јединцима тако и групама. Могу се кретати само она лица која за то имају дозволу војних или позадинских власти НОВЈ.

Од *својих* вас, вашег држања и ваше помоћи војним и грађанским властима НОВЈ овиси брзо сређивање прилика и омогућавање нормалног живота и рада у месту.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Дана

Потпис

БР. 144

НАРЕДБА БРОЈ 28 ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД 11 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ЗА ФОРМИРАЊЕ ОСМЕ, ДЕВЕТЕ, ДЕСЕТЕ И ПРАТЕЋЕ БРИГАДЕ ГЛАВНОГ ШТАБА ВОЈВОДИНЕ¹

**НАРЕДБА БРОЈ: 28
ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ЗА 11. СЕПТЕМБАР
1944. ГОД.**

С обзиром на велики ирилив људства у нашу војску, долазећег из непријатељских војска и мобилисаних, указује се потреба формираша нових јединица.

НАРЕЂУЈЕМО:

1.) Фрушкогорски НОП одред формира се у VIII НОУ војвођанску брипаду.

За команданта ове бригаде поставља се друг капетан Корица Милан², досадашњи командант Сремске оперативне зоне.

За политичког комесара поетавл*а се друг Бранковић Владимир³, досадашњи политкслвсаар Фрушкогорског НОП одреда.

За пом. политкомесара поетавља се друг Миленко Брзак⁴, досадашњи пом. политкомесара Фрушкогорског одреда.

Оперативно подручје ове бригаде биће: терен Фрушке Горе, североисточно од линије Земун—Рума—Сремска Каменица.

2.) Босутски НОП одред формира се у IX НОУ војвођанску бригаду, с тим што ће VII Војвођанска бригада свој II батаљон дати у састав IX Бригаде.

За команданта ове бригаде поставља се друг капетан Василије Крстић⁵, досадашњи командант I Батаљона VII В. Б.

За зам. команданта ове бришде поставља се друг капетан Станковић Славко⁶, досадашњи командант Босутског НОП одреда.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви ЦК СКС, под бр. 6499, IX, к. 75.

² Милан Корица-Ковач

³ Владимир Бранковић-Гаца

⁴ Миленко Брзак-Уча. Погинуо је 19 септембра 1944 године код Гргегега.

⁵ Василије Крстић-Вале

⁶ Славко Станковић-Липић

За ПОЛШТИЧКОГ комесара ове бригаде поставља се друг Механцић Гавра,⁷ дооадашњи комесар Сремске оперативне зоне.

За помоћ. комесара ове бригаде поставља се друг Скакун Живко,⁸ досадашњи политички- комесар I Баталона Фрушкогорског НОП одреда.

Оперативно подручје ове бригаде биће досадашње оперативно подручје Босутског НОП одреда.

3.) Посавски НОП одред формира се у X НОУ војвођанску бригаду.

За команданта ове бригаде поставља се (друг капетан Јован Матић,⁹ дооадангњи командант Посавског НОП одреда.

За зам. команданта поставља се друг Ђојић Ђорђе.

За полит. комесара поставља се друг Николић Цвеја," досадашњи полит. комесар Посавског НОП одреда.

За помоћ. комесара поставља се друг Гајић Паја,¹¹ досадашњи помоћ. полит. комесар Посавског НОП одреда.

За шчелника Јлтаба ове бригаде поставља се друг Никола Стојановић¹², досадашњи изчелник штаба Сремске оперативне зоне.

Оперативно подручје ове бригаде биће досадашње оперативно подручје Посавског НОП одреда.¹³

4.) VI и VII Војвођанска бригада поставиће се на територију Фрушке Горе.

5.) VII Војвођанска бригада оставиће свој II баталон у Босутским шумама и ставити га на расположење штабу IX НОУ В. бригаде, а са осталим јединицама кренуће одмах у Фрушку Гору.

6.) Овом се наредбом укидају Сремска оперативна зона и НОП одреди у Срему.

7.) Формира се пратећа бригада при Главном штабу НОВ и ПО Војводине.

У састав ове бригаде улазе:

а.) Пратећи баталон Глав. штаба Војводине

б.) Ударни П.П.К. баталон (баталон за борбу против пете колоне).

ц.) Баталон тешког оружја и

д.) Поморска чета.

⁷ Гавра Механцић-Војко

⁸ Живко Скакун-Ђена

⁹ Јован Матић-Пишта

¹⁰ У документу је погрешно написано. Треба да стоји: Светозар Николић-Браца.

¹¹ Паја Гајић-Бранко

¹² Никола Стојановић-Карацић

¹³ Бригада је дејствовала на територији југоисточног Срема.

За руководство ове бригаде тостављају се следећи дру-
гови:

за команданта бригаде друг капетан Бошко Ђирић, до-
садашњи командант Фрушкогорског НОП одреда.

За политичког комесара друг Душко Костић-Бире.

За пом. комесара другарица Даус Анка-Црна.

Другарицу Даус и друга Костића штаб VI Оригаде ста-
виће на расположење овом Штабу.

8.) Сваки штаб бригаде формираће од старих и испроба-
них бораца по једну пратећу чету за борбу против пете
колоне.

9.) Ова наредба ступа одмах на снагу.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Начелник, потпуковник

Арт. Ј. Хрибар

Комшздант, пуковник

А, Груловић

(М.П.)

БР. 145

ЗАПОВЕСТ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ ОД 11 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БАТАЉОНЛ ЗА УНИШТЕЊЕ ЧЕТНИКА НА ТЕРИТОРИЈИ ДОЊЕГ СРЕМА¹

ШТАБ VI ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Број: 9

Датум: 11/IX 44 год.

ЗАПОВЕСТ

Ситуација: Услед настале ситуације у нашој земљи, а
такођер и у Срему, домобрани који се налазе у
непријатељским ларџЕГОГонима у све већим маса-
ма и организовано прилазе н&шој НОВЈ. Наша
VII Војвођ. бригада, кзоја се налази у Босутским
шумама, доћи ће на терен Ф.[рушке] Горе и
сменити VI Војвођ. бригаду са досадашњих по-
ложјаја. Колебање које је настало код неприја-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 20—1, к. 1399 А

² Види док. бр. 146.

теља и **последњи** позив који *им-је* упућен од Маршала Југославије друга Тита **треба** у потпуности искористити, те на тај вачиц ослабити непријатељски табор,

Задатак: Поред окупаторских снага у разним гарнизонима на терену доњег Срема налазе се и четници Драже Михаиловића, који желе у датом моменту да узму власт у своје руке. Задатак ове бригаде је да уз помоћ снага које се већ налазе на том терену потпуно истреби четџе и омогући ступање **Домобрана** у нашу НОВЈ.

У циљу тога

НАРЕЂУЈЕМО:

1. — Све јединице VI Војвођ. бригаде, тј. I и III батаљон, сутра 12. о.м. прикупиће се у 17 часова у селу Бешенову. У ствари, то ће бити зборно место, одакле ће јединице кренути у доњи Срем на задатак.

2. — III батаљон ујутро у 7 часона извршиће покрет са досадашње кантонманске просториједо Беш.[енов,ачког) Прњавора, где ће се сместити и обезбедити све прилазе, тако да их непријатељ не би изненадио.

I батаљон остаће у току данашњег дана на својим историјама, а покрет извршиће се као што је горе наведено.

3. — Настогјати да се јединице добро одморе ц на тај начин биле способне да изврше претстојећи покрет.

4. — Интендант батаљона у сагласности са штабовима повадиће сву резервну мупицију, која је смеппгена у базе, да би се иста понеога и доделила II батаљону ове бригаде. Такође све непотребне ствари из коморе предати Економском отсеку Г. Ш. В.[ојводине], који је смештен у Гргуревцима. У том времену штабови батаљона утицаће правилним поступком на друтове домобране, који су нам се прикључили, да сву сувишну обућу и одећу уступе нашим борцима, тако да би једхипша била што еластичнија у покрету.

Сутра до 12 часова интендант батаљона постараће се да буду „титовке" готове, које су већ наручене, У противном понеће шињеле на терен д. Срема и довршити их.

Напомена: *Штабови батаљона повеиће строго рачуна да се не сазна задатак наше бригаде.*

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, мајор
Воја Живановић

(М.П.)

В. д. команданта
Илија Романовић

БР. 146

**ЗАПОВЕСТ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 12 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА ШЕСТЕ,
СЕДМЕ, ОСМЕ, ДЕВЕТЕ И ДЕСЕТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ НОУ
БРИГАДЕ ЗА НАПАД НА НЕПРИЈАТЕЉСКА УПОРИ-
ШТА: КУПИНОВО, ПРОГАР И БОЉЕВЦЕ¹**

**ГЛАВНИ ШТАВ
НОВ и ПО ВОЈВОДИНЕ**
Оп. Број 11
12 септембра 1944 године
Положај

ШТАБУ VI, VII, VIII, IX и X ВОЈВОЂАНСКЕ НОУ
БРИГАДЕ

ЗАПОВЕСТ

Секција Вуковар, Бачка Палагака, Ср. Карловци, Бијељина,
Шабац и Обреновац.
1 : 100.000

Ситуација: Непријатељ у наглom повлачењу железнич-
ким и путним комуникацијама јужно од Дунјава,
а према северу и северо-западу. Код неприја-
теља влада расуло и деморализација.

Код нас из дана у дан све јачи рривлив до-
мобрана у наше редове.

Четници се групишу и стварају упоришта на
обали¹ Саве, а на линији Обреж—Кухшпово—
Прогар—Бољевци.

- Наши задаци:**
- 1.) Чишћење непријатељских упоришта.
 - 2.) Разоружање непријатељске војске и
извлачење материјала.
 - 3.) Напад на комуникације рушењем истих
и постављањем заседа спречавати попра-
вак истих. Водити рачуна о штедњи
људства.
 - 4.) Привлачење домобранства у наше редо-
ве и
 - 5.) немилоордно уништавање четника.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 26—8, к. 211.

У циљу извршења ових задатака

НАРЕЂУЈЕМО:

1.) VI бригада креће даиасе 12 ов. м. у југоисточни Срем са задатком, да у садејству са X бригадом нападне и укишти четничка упоришта Обреж, Купиново, Прогар и Бољевце.

Штаб VI бригаде по доласку у југоисточни Срем преузима оперативнио руководство и над X брипадрм.

При прелазу железничке пруге између Ср. Митровице и Руме исту порухпители нза што ширем фронту.

2.) X бригада под оперативним руководством VI бригаде има задатак уништење и чишћење четничких упоришта на линији Обреж. Купиново, Прогар и Бољевци.

3.) VII бригада поставља се на положај Фрушке Горе, с тим да:

I батаљон буде у селу Лежимиру,

II батаљон на Државној пустари Грабовац (у рејону к. 163),

III батаљон у селу Шуљам.

Њен је задатак: прихват људства које долази у наше редове и према потреби чишћење непријатељских упоришта.

4.) VIII бригада пребациће се још у току II² ов. м. на просторију Каменица—Буковац—Ириг, са задатком да ухвати везу са иарнизонима Петроварадин, Каменица, Срем. Карловци и Крушедол.

Испитати могућност рушења тунела у Чортановцима.

Везу одржавати путем радио-станице, коју ће командант, VIII бригаде ххрижити од Отсека за везу Г. Т.

За специјални задјатак VIII бригади прилаже се посебна заповест.

5.) IX бригада има задатак да одржава најтешњу везу и сурадњу са гарнизонима на својој територији. Придолазеће припаднике домобранства прихватати, а све остале ра'зоружати.

6.) Све припаднике домобранства, легије и милиције који до 15 ов. м. приступе у редове Народно-ослободилачке војске распоредити овако:

војнике и ниже офицере у састав чета и батаљона, а више офицере упутити у овај Штаб.

² У документу је погрешно написан датум. Треба да стоји: 12 ов. м.

Све оне који би се после 15 10в. м. затекли ван наших редова без обзира да ли буду заробљени или добровољно пређу на нашу страну имају се разоружати, задржати по бригадама до даљег наређења и о томе известити одмах овај штаб.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Командант, пуковник
А. Груловић

БР. 147

**ЗАПОВЕСТ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 12 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ЈУРИШНОГ БАТА-
ЉОНА ПРАТЕЋЕ НОУ БРИГАДЕ ГЛАВНОГ ШТАБА
ВОЈВОДИНЕ ЗА РУШЕЊЕ ЖЕЛЕЗНИЧКЕ ПРУГЕ ИЗМЕ-
ЂУ РУМЕ И ВРДНИКА¹**

**ГЛАВНИ ШТАБ
НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ**
Оп. бр. 13
12 септембра 1944 г.
Положај

**ШТАБУ ЈУРИШНОГ БАТАЉОНА ПРАТЕЋЕ
БРИГАДЕ Г. Ш.**

ЗАПОВЕСТ

(Секција: Бачка Паланка 1:100.000)

Ситуација: Према прикупљеним подацима, Немци спре-
мају хитну евакуацију Врдника. За тај циљ на-
ручени су вагони.

Наши задаци: По сваку цену спречити извлачење из Врд-
ника, а и повлачење Немаца.
У циљу извршења задатка

НАРЕЂУЈЕМО:

Јуришни багаљон има одмах по пријему ове заповести
извршити ноћни напад на жељезничку пругу Рума—Врд-
ник и то: на деоници Рума—Павловци и Павловци—Врдник.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 20—1, к. 1399 А

² Види док. бр. 146.

Наиад извршити на шта ширем фронту и постављањем засера осујетити брзи гогсравак. Водити рачуна о штедњи људства.²

О извршењу известити.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Командант, пуковник
А. Груловић

БР. 148

ДОПИС ОПЕРАТИВНОГ ОТСЕКА ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД 13 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ОБАВЕШТАЈНОМ ОТСЕКУ ГЛАВНОГ ШТАБА ВОЈВОДИНЕ КОЈИМ СЕ ТРАЖЕ ПОДАЦИ О НЕПРИЈАТЕЉСКИМ СНАГАМА У ГАРНИЗОНИМА НА ТЕРИТОРИЈИ СРЕМА¹

**ОПЕРАТИВНИ ОТСЕК
ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ**

Број 12
13 септембра 1944 г.
Положај

ОБАВЕШТАЈНОМ ОТСЕКУ Г. Ш. В.

У вези претстојећих офанзивних акција наших јединица у Војводини, потребно је да најхитније доетавите овом Отсеку сав елаборат (планове, распоред утврђења, бројно стање и наоружање) следећих непријатељских гарнизона: Сремске Митровице, Чалме, Павловаца, Врдника, Ердевика, Руме итд.

Приступите прикупљању података о садашњем стању у тим гарнизонима, као и које ће јединице бранити гарнизоне и које ће објекте да запоседну, пошто, преласком домобранских јединица у наше редове, фашистички план одбране је

⁸ Јуришни батаљон Једанаесте војвођанске НОУ бригаде у ноћи између 14 и 15 септембра извршио је напад на бункер на прузи између Врдника и Руме кога је успео да ликвидира (извештај се налази у архиви Војноисториског института, под бр. 1—2, к. 1247).

¹ Оригивал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 13—8, к. 211.

поремећен, те ће вероватно овај изменити. Потребно је, дакле, сазнати какво је садашње стање.

За сада би било најважније сазнати шта је са Чалмом, Мичровицом, Врдшпдам и Павловцима.

Наша офанзива требало би да отпочне 16 ов. м., али уколико се добију подаци за Чалму раније, напад на Чалму могао би да уследи и ноћу између 14/15 IX.

С другарским поздравом

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Шеф отсека
потпуковник
Хрибар

БР. 149

**НАРЕЂЕЊЕ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 14 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ОСМЕ ВОЈВОЂАН-
СКЕ НОУ БРИГАДЕ ЗА РУШЕЊЕ КОМУНИКАЦИЈЕ ПЕ-
ТРОВАРАДИН—ДОБРИЛОВЦИ¹**

ГЛАВНИ ШТАБ
НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
Бр. Сл.
14 септембар 1944
Положај

ШТАБУ VIII ВОЈВОЂАНСКЕ НОУ БРИГАДЕ

Фашистичка неман у нeredу пред надмоћном Црвеном армијом и нашим храбрим бригадама повлачи се интернационалним даумом од Београда ка Новом Саду.

1.) Наш завдатак је да се исиористи ова слабост непријатељских хорди и По могућности униште сви објекти на интернационалном друму између Петроварадина и Добриловца (к. 270).

2.) Испитати могућност чишћења и рушења угаоришта око ових објеката и извршити њихово уништење.

¹ Копија оригинала, писана машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 15—8, к. 211.

3.) Домобракеке по.саде које би се нашле доввести у наше редове, а СС по могућности уништавати.

У циљу извршења ових задатака командант VIII бригаде, који се налази на овом сектору, нека испита могућност;

1.) Рушења и уништења мостова и пропуста на друму Петроварадин—Добриловац к. 271 (раскрсница пута). Пропусти се налазе код к. 79 Селиште—Поток, Липовац—Поток и код Банстола. Мост се налази у Ср. Карловцима на Есиковачком потоку.

Мостови и пропусти нису минирани.

2.) Испитати могућност рушења вијадукта на главном путу у селу Мајуру пред Петроварадином. Овај вијадукт чува стража културбунда, хосоја се налази удаљена од вијадукта 100 м у приватној кући на улазу у *сво са* леве стране уз бодљикаву жицу.

3.) По пријему (овог акта комапдаит VIII бригаде о^дредиће једнЈо одељење које ће одмах отићи на железничку станицу Бешка и утврдити да ли се још налазе тамо 5 моторних бро|дова покривени мрежом на железничкој рампи.

Ако исте пронађете, по могућности уништити експлозивом.

О постојећој могућности за извршење и евентуалном извршењу ових акција одмах известите овај Штаб.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Начелник, потпуковник

Командант, пуковник-

БР. 146

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 14 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ЗА НАПАД ЈЕДИНИЦА ШЕ-
СТЕ И ДЕСЕТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ НА НЕПРИ-
ЈАТЕЉСКО УПОРИШТЕ У СЕЛУ КУПИНОВУ¹**

**ШТАБ VI ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ**

Број: 10
Датум: 14/IX 1944 год.
Положај

ЗАПОВЕСТ

Секцхтја Обреиовац 1:100.000

Ситуација: Поред гарнизона које држи окупатор, пре 15 дана пребациле су се четничке банде на ослобођену територију доњег Срема у намери да учврсте своју власт и у датом моменту претставе себе као ослободиоце.

Очигледно се примећује да четничке банде пљачкају напга мирна села и врше утицај на цивилно становништво.

Пред снаге VI Војвођ. бригаде и X Војвођ бригаде поставља се следећи

Задатак: Снаге VI и X Војвођ. бригаде извршиће напад на четничку банду која је смештена у селу Купинову. Бројно стање непријатеља износи око 1.000 војника. Наоружање: 2 тешка бацача, митраљез „брета“, 18 п. митраљеза, а остало пушке. Морал је прилично слаб, с обзиром да имају насилно мобилисаних војника. Четнички штаб смештен је у кући Франца, а остале снаге распоређене су на ивицама села.

У циљу тога

НАРЕЂУЈЕМО:

1. — Штаб X Војвођ. бригаде поставиће своје снаге као обезбеђење. Чета направиће заседу на раскрсници цеста

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 26—8, к. 211.

² Види док. бр. 170 и 183.

Деч—Петровчић—Карловчић (прека калдрма), затим чета код села Ашање и чета на Јарчини код „Прогарске пумпе“.

а) II батаљон X Бригаде поставиће се на ивици Јасенске шуме, чији је задатак да контролише реку Саву и спречи извлачење непријатељских снага из села Купинова.

б) III батаљон X В. бригаде поставиће се у „купинском куту“ код коте 75 др паробродске станице, са задатком спречавања извлачења четничких снага из села Купинова у правцу „купинског кута“.

ц) Штаб X Војвођ. бригаде детаљисаће ову загаовест у односу на распоред својих снага.

2. — II батаљон ове бригаде имаће задатак да нападне четнике у селу Купинову уз помоћ I батаљона ове бригаде. Распоред снага је следећи: Штаб II батаљона упутиће једну своју чету ивицом Обетске Баре (покрај бента), која ће имати задатак, кад истера непријатеља са бента, да изврши упад у улицу која води од Обетске Баре на раскрсницу села. Другу своју чету упутиће цестом у само село, с тим што ће један и други вод чистити куће крај саме цесте. Трећу чету упутити да, напада цестом Прогар—Купиново са задатком да чисти куће лево и десно од цесте све до раскршћа у селу.

3. — I батаљон ове бригаде одредиће једну своју чету која ће запосести са југо-источне стране цесту која води покрај Велике Баре и потпољтоћи надирање чете II батаљона, која наступа цестом Пропар—Купргово.

Остале две чете Штаб I батаљона задржаће у резерви на ивици шуме „Грабовина“ (Споменик), које ће по потреби напада бити уногребљаване.

4. — III батаљон ове бригаде поставиће своју једну чету у село Обреж. Она ће истурити обезбеђења на ивици шуме „Матијевица“, на цести Обреж—Огар, и употребити диверзантско одељење за минирање. Иста чета истуриће један вод на обезбеђење нута Витојевци—Грабовци код к. 74. Другу своју чету поставиће на ивици Обетске Баре, од манасгира Мајке Ангелине до к. 74, где ће се сместити вод пратећег оружја. Тешко оружје, бацач и митраљез, дејствоваће на „град“ при повлачењу четника из села, а такође тешки бацач дејствоваће на непријатељске снаге ако се буду извлачиле каналом крај цесте који вкзди на Саву.

Трећу своју чету поставити на путу који води од Купинова за Саву у продужењу 2 чете, од к. 74 до просеке која избија од Обетске Баре на Саву. Од те цесте истурити једну десетину на пут у шуми „Црегговац“ код коте 76 која ће имати задатак контроле Саве.

5. — Штаб I батаљона упутиће у састав X Војвођ. бригаде своје бацачко одељење. Штаб III батаљона упутиће у састав II батаљона све противтенковске бацаче „дон-буле“.

Напомена: Почетак напада извршиће се 15 о. м. у 5.15 часова. Положаје запосести у 4 сата и 45 минута.

Знак за напад означиће се са 2 мине из тешког бацача, које ће бити уперене у село (кућа Франца).

Штаб VI Војвођ. бригаде налазиће се на цести Споменик—КупиНово, а Штаб X Војвођ. бришде на ивици „Јасенске шуме“, с тим што ће претходно упутити једног члана штаба бригаде као претставника у штаб VI В. Б.

Бригадно превијалиште VI В.Б. налазиће се на Споменуку и штаб I батаљона одредиће једну десетину за обезбеђење.

Штабови батаљона одредиће батаљонска превијалишта према операцијама батаљона. Штаб X В. бригаде одредиће своје превијалиште према својој иницијативи.

Интендант батаљона у сагласности са својим штабовима Побринуће се за кола у потледу рањениха.

Штаб II батаљона ове бригаде постараће се за довољан број иознаваоца терена (водича).

Заузимање села Купинова објавиће се ракетама и то: 2 црвене и 1 зелена ракета у правцу Саве.

Штабови батаљона настојаће међусобно да што чвршће одржавају везу, а извештаје слати свакога сата Штабу ове бригаде. Војни и политички руководиоци извршиће темељите припреме за напад. Настојати да упорност у овој борби дође до потпуног изражаја. Заробљенике упућивати у овај Штаб.

Покрет са десетинама просторија извршиће јединице за напад у 20 часова.

Борбени знаци за време борбе: Илија — Јова.

Уговорени знаци: махањем капе увис, а одговор дизање пушке 3 пута увис.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкамесар, мајор
Воја Живановић

В. д. Команданта
Илија Романовић

(М. П.)

БР. 146

**НАРЕЂЕЊЕ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 15 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ДЕВЕТОЈ ВОЈВОЂАНСКОЈ
НОУ БРИГАДИ ДА НА ПУСТАРАМА ОВЧАР И ГРАБОВО
ОДУЗМЕ СТОКУ КОЈУ СУ ФАШИСТИ ОПЉАЧКАЛИ¹**

**ГЛАВНИ ШТАБ
НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ**
Оп. Број 13
15 септембар 1944
Полснај

ШТАБУ IX ВОЈВОЂАНСКЕ НОУ БРИГАДЕ

1.) Према добивеним гаодацима фашисти чувају на пустари Овчар (сев. ист. од села Негославци) око 250 свиња, оваца и гаведа и на пустари Грабово к. 109 (источно од села Нешславци) око 200 пунокрвних коња и изван број говеда, опљачканих од нашег народа, који је напустио своје дпшве.

Наш је задатак да ову стоку и коње отнемо од непријатељских хорди и склонимо на нашу оеловођену територију.

У циљу извршења овог економског задатка Штаб IX бригаде испитаће могућност ове акције и поступити према своме нахођењу, у погледу јачине снага за извршење овог задатка.

Сву стоку и коње која буде од фашиста спасена отерати у Босутске шуме и извести о брсију и где се налазе, како би овај штаб издао даље наређење за прихват исте.

2.) У селу Мартинцима налази се око 800 домобрана, који припадају V Ловачкој пукоганији, склони предаји и неборбени.

Штаб IX Бригаде испитаће могућност предаје односно разоружања овог гарнизона мирним путем.

У случају предаје, људство сматрати нашим ратним заробљеницима и са истима правилно и поступати.

О извршењу задатка под 1) и 2) одмах извести ради даљих директива.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Начелник, потпуковник
Хрибар

Командант, пуковник
А. Груловић

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 26—8, к. 211.

БР. 146

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 15 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БАТАЉОНА
ЗА ФОРМИРАЊЕ НОВИХ ЧЕТА У СВИМА БАТАЉО-
НИМА¹**

**ШТАБ IV ВОЈБОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ**

Бр. №ј: 11

Дана: 15 IX 1944 год.

ЗА П О В Е С Т

Услед прилива домобрана које смо доделили I и III батаљону ове бригаде чете броје око 120 другова, што отежава војним и политичким руководиоцима преглед самих јединица и руковођење. Да би батаљони као и чете били што способнији за задатке које стоје пред овом бригадом, чете по батшвонима бројаће максимум 70—80 другова.

У циљу тога

НАРЕЂУЈЕМО:

I

Штабови батаљона по пријему ове заповести приступиће формирању четврте чете у батаљону. После формирања чете послати предлоге о именовању команди чета, што треба да буде достављено најкасније до 16. о. м. у 7 часова у овај Штаб, да би се могла издати наредба о именовању истих.

1.— Штаб I батаљона упутиће 60 наоружаних домобрана са 2 п. митраљеза „збројовке“ и једног домобранског официра који се налази при једној команди чете.

2.— Штаб III батаљона упутиће 60 домобрана са једном збројовком (п. митраљез) и једног домобранског официра који се налази при команди чете у истом батаљону.

3.— Штабови батаљона горе поменуте наоружане другове упутиће на распоред штабу II батаљона који се налази у селу Купинову.

То треба одмах извршити да би штаб II батаљона могао на време да формира 4 чету.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторијског института, под бр. 26—8, к. 211.

² Види док. бр. 170 и 183.

II

4.— Штабови батаљона у свакој чети држаће се раније формиције, т. ј. 2 вода са 2 десетине на вод у чети.

5.— Смештај јединица ове бригаде је следећи:

I батаљон: 2 чете у Суботишту (Мишковци), једна чета у селу Товарнику.

II батаљон: у селу Кугшнову.

III батаљон: у селу Обрежи.

Штаб бригаде: у селу Мишк!овцима (Суботишту у кући Животе Јеремића).

Обезбеђен.а лоставити по усменом наређењу Штаба ове бригаде.

Обавештајну службу развити у свим правцима, и о томе обавештавати Штаб ове бригаде.

Напомена: Штабови I и III батаљона приликом додељивања људства за други батаљон треба да се руководе лравилном расподелом, а не одабирати и боље другове до-мобране задржати у својој јединици.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, мајор
Воја Живановић

(М. П.)

В. д. команданта,
Илија Романовић

БР.146

**ЗАПОВЕСТ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 17 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА ВОЈВОЂАН-
СКИХ БРИГАДА ЗА РУШЕЊЕ КОМУНИКАЦИЈА КОЈИ-
МА СЕ ПОВЛАЧЕ НЕМАЧКЕ ТРУПЕ¹**

**ГЛАВНИ ШТАБ
НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ**
Оп. Бр. 14
17 септембар 1944 г.
Положај

ЗАПОВЕСТ

(Секција: Бачка Палаика, Ср. Карловци!, Ср. Митровица,
Шабац, Обреновац 1:100.000).

Ситуација: Немачке дивизије, угрожене великим успе-
-сима и дејством Црвене армије са истока, а
- крупним операцијама наше војске у Србији и
Македонији, у пуном су повлачењу из Грчке,
а пршгремају и брзо повлачеље из Албаније и
Југославије.

Предзнаци повлачења показују се и код нас
тима што Немци видно групишу на поједине
важне отсудне комуникације, које воде у прав-
цу севера.

Као заштитнице по гарнизонима и комуни-
-кацијама остављају своје слабе снаге и издај-
-дајничке трупе.

Наши задаци: 1.) Уништити жел. комуникацију и **објекте**
на релацији Земун—Винковци.

2.) Уништити железничку комуникацију и
објекте на релацији Земун—Инђија—Петрова-
радин.

3.) Уништити жел. комуникацију и **објекте**
на релацији Рума—Кленак.

4.) Рушити друмове и објекте на истима, Ш-
-рочито мостове и вијадукте.

5.) Онемосгућити повлачење непријатељског
материјала и тешког наоружања, моторизова-
них зедшница и томе слично.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 26—8, к. 211.

б.) Пред јачим непријатељским снагама² повући се и постављати дубинске заседе.
У диљу извршења ових задатака

НАРЕЂУЈЕМО:

1.) VI бригада има задатак:

по пријему ове заловести извршиће покрет за Фрушку Гору и поставити се на просторију Јазак—Бешеново—ТТТуљам—Гргуревци—Манђелос.

При преласку преко жел. пруге уништиће исту на линији Путинци—Рума.

Нападаће жел. пругу на линији Врдник—Рума и Путинци—Митровица.

Да ликвидира сва упоришта која се налазе дуж ове пруге.

Железничку пругу рушити ноћу, а за ово користити ненаоружано људство, које тражити од мобилизациског отсека.

По дану о.федмти мапе заседе и у случају да непријатељ Иокуша оправак пруге спречити борбом.

2.) VII бригада има задатак:

а) да изврши напад на жел. пругу Рума—Кузмин. Пругу кидати и рушити, а жел. насип раскопати. Задатак извршити ноћу.

За овај задатак користити ненаоружано људство, које тражити од Мобилизациског отсека.

Да ликвидирате сва упоришта која се налазе дуж пруге.

По дану одредити мање заседе јачине по процени ситуације, да непријатељ не би успео извршити поправак.

б) Јуришни батаљон у сарадњи са VII бригадом има задатак да уништи жел. пругу Рума—Врдник—Кузмин.

в) Штаб VII бригаде испитаће могућност ликвидирања непријатељских упоришта Илок—Сол—Ердевик—Чалма.³

За Ердевик и Чалму прилаже се скица.

За овај задатак Штаб VII бригаде користиће противколску батерију и Јуришни батаљон XI бригаде.

Дању оставити на жел. прузи према оцени ситуације мање снаге, да се непријатељу осујети поправак жел. пруге.

Пред јачом снагом повући се, људство штедети.

Све снаге да буду међу собом добро новезане.

⁴ Односи се на квислиншке јединице.

³ Види док. бр. 160 и 161.

VII бригада ио доласку VI бригаде, поставља се на просторији Привина Глава—Љуба—Рохаљеве куће— [Ст.] Дивош—Лежимир.

Нападаће линију Митровица—Шид,

4.) VIII бригада има задатак:

да уништи и паралише жел. пругу Инђија—Петроварадин.

— да уништи све објекте на интернационалном друму Инђија—Петроварадин.

— Пошто непријатељ овим друмом отступа у неред и преноси камионима материјал, то мање групе нападати у циљу извлачења што више ратног материјала.

На друму поставити нагазне мине и мипе на вучу. Експлозив изузети из каменолома Раковац.

Преко дана поставити заседе на линији Добриловац к. 270 па до Инђије.

Од Добриловца к. 270 до Петроварадина нападати на повлачећег непријатеља јачим снагама и водити борбу, па се потом повлачити у шуму.

Ступити у везу са каменоломом који данас прима наша власт, па када буде из Петроварадина извучена на каменолом сва нафта и бензин, минирати мост у селу Раковцу, мост на друму и пругу преко Шандровачког потока и мост на друму и пругу код Раковачког салаша.

Са мањом снагом ликвидирати гарнизон у Каменици у којој се налази око 40 усташа. Порушити жел. пругу Беоцин—Петроварадин и минирати вијадукт на овој пруги пред Петроварадином.

Експлозив за ове задатке узети из каменолома Раковац.

Штаб VIII бригаде извидеће могућност економске акције ка. Јојкићевој пустари ради извлачења стоке. Известити радиопутем када ће се акција вршити.

5.) IX бригада има задатак:

да нагвада и руши жел. комуникацију Винковци—Шид; Винковци—Вуковар; Винковци—Гуња и Винковци—Жупања.

Железничку пругу Винковци—Жупања и Винковци—Гуња кидати и разносити помоћу ненаоружаног људства, да се спречи повлачење Немаца из правца Тузле.

Експлозив за овај задатак узети од Јуришног батаљона.

6. X бригада има задатак:

да уништи и паралише саобраћај на жел. пруги Путинци—Рума, Рума—Кленак.

**Део гаруге Рума—Клеинак потпуно однети што даље од
најСИпа гаомоћу ненаскружане радне снаге.**

Да поруши оба моста на каналу Јар-чииа и то један у селу Јарку (раскрсница путева), а други на месту где жел. пруга пресеца канал 4 км северно од села Буђановаца.

По дану поставити мање заседе јачине према процени и водити борбу да непријатељ не би могао вршити поправак пруге.

% Пред јачим снагама повући се.

7.) XI бригада има задаткис:

морнаричка чета на Дунаву има одмах изузети од управе каменолома три пшепа, које ће натоварити камењем и код Велике Аде потопивши их затворити Дунав.

Усташе су н&пуетиле Нештин и Сусек.

Тако исто затворити Дунав на Черевихком Пруду, помоћу средстава која се налазе на лицу места.

Осигурање за несметани рад овог задатка одредиће сам командир морнаричке чете у споразуму са штабом бригаде.

Брзометним топом и иротивколским пушкама затворити пловидбу на Дунаву.

8.) Отсеку за везу. У циљу да штабови бригада могу напред наведене задатке у потпуности извршити успособиће све јединице за радио-везу.

9.) *Обавештајни отсек:*

Издати свима бригадама скице упоришта са прикупљеним подацима о јачини и наоружању на одређеним секторима за извршење задатка.

10.) Све ове задатке штабови бригада ће детаљно проучити и припремити, а потом издати потребне зајавности тако да опћа офанзива на све објекте почне ноћу 18/19 IX. 1944 и траје до потпуног уништења добијених сектора у овој заповести.

11.) Овом штабу свакодневио достављати најхитније извештаје о резултату.

12.) У вези са овом ситуацијом, а пошто је истекао рок за добровољно прелажење дрмобраиских и других јединица, који су били у табору непријатеља, наређујемо да се предузму следеће мере:

а) Све оне јединице или појединци који се налазе ва страни непријатеља после наше наредбе са роком до 15 ов. м., а нису могле из ма којих разлога да пређу на време на сву страну, прихватити и у будуће, укшгико добровољно приђу на нашу страну, увршћивати их у наше јединице.

б) Све оне који ће се ухватити да се на страни непријатеља са оружјем у руци боре против НОВ и ПОЈ ставити пред војни суд и по кратиом поступку [им] судити и најстрожије казнити.

ц) Сви официри и подофицири који су прешли добровољно задржавају своје чинове.

Напомена: 1.) Кад су мање јединице на прузи у току даиа, са задатком ометања оправка пруге, јаче снаге морају бити тако постављене да могу своје истакнуте снаге прихватити.

2.) Приликом ових акција настојати да се прикупи што већи број седала ради формирања коњичмог ескадрдаа.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Достављено: Штабу VI, VII, VIII, IX, X и XI Војвођанске бригаде.

Отееку за везу и О&авештајном отсеку Г. Ш. В.

Начелник, потпуковник
Хрибар

Командант, хјумовник
А. Груловић

БР. 154

ЗАПОВЕСТ ШТАБА ЈЕДАНАЕСТЕ ПРАТЕЋЕ НОУ БРИГАДЕ ОД 17 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. МОРНАРИЧКОЈ ЧЕТИ ДА ОНЕМОГУЋИ НЕПРИЈАТЕЉУ ПЛОВИДБУ ДУНАВОМ¹

**ШТАБ
XI ПРАТЕЋЕ НОУ БРИГАДЕ**

Оп. Бр. 2

Дана 17. IX. 1944 г.

Положај.

ЗАПОВЕСТ

(Секција: Бачка Паланка 1 : 100.000.)

Ситуација: Немачке дивизије, угрожене великим успесима и дејством Црвене армије са испока и крупним операцијама наше војске у Србији и Македонији, у пуном су повлачењу из Грчке, а припремају и брзо повлачење из Југославије.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 20—1, к. 1399 А

² Види док. бр. 146.

Јаш задатак: Уништити све комуникације и објекте који могу служити непријатељу за ховлачење трупа и материјала.

Онемогућити повлачење непријатељског материјала и тешког наоружања, моторизованих јединица и томе слично.²

НАРЕЂУЈЕМО:

Морнаричка чета:

Морнаричка чета ове Бригаде на Дунаву има одмах изузети од управе каменолома три (3) шлепа, које ће натоварити камењем и код Велике Аде потопивши их затворити Дунав.

Тако исто затворити Дунав на Черевихком Пруду помоћу средстава која се нађу на лицу места.

Брзометним и противколским пухпакама затворити пловидбу на Дунаву и спречити пролазак непријатељских лађа са ратним материјалом. (Брзометни топ и противтенковска пушка у току 18 о.м. биће достављени чети).

Осигурање за несметани рад ио овоме задатку командир морнаричке чете одредиће сам, а у случају да му је потребно појачање одаах известити овај Штаб.

Рад по овоме задатку почиње ноћу 18/19 септембра и траје до потпуног уништења непријатеља.

Овом штабу свакодневно достављати најхитније извештаје о резултату и раду по овој заповести.

Напомена: Усташе су напустиле Непгшн и Сусек.

У вези са овом ситуацијом, а пошто је истекао рок за добровољно прелажење домобранских и других јединица које су биле у табору непријатеља, наређујемо да се подузму следеће мере:

- а). све бне јединице или појединци који се налазе на страни непријатеља после наше наредбе са роком до 15 о.м. а нису могле из ма којих разлога да пређу на време на ову страну, прихватити их и у будуће уколико добровољно приђу на нашу страну, уврћити их у наше јединице.

² Види док. бр. 153 и 182.

Хртковци: У месту се налази 20 жандарма и 30 домаћих Шваба. Морал им је врло слаб.

Платичево: Нема непријатељске војске.

Кленак: Нема непријатељске војске, али свакодневгао из Шапца прелазе два тенка преко моста у Кленак и контролишу само место.

Поводом горе изложених упоришта пред јединице VI и X Војвођанске бригаде поставља се следећи:

Задатак: Пред VI Војвођанску брипаду поставља се задатак напада на упориште Грабовце. Упориште се налази у центру села покрај цркве, захватајући један део улице која води од Товарника и соака који избија на Гредице Баре. Дакле цело раекршће је опасно буПкерима, који су рађени у виду пољске фортификације, а испред самих бункера унаоколо постављена је жица. Упориште се еаетоји из једне велике зграде у којој је смештена војска и 2 куће у којима су смештени официри. Бројно стање 100 непријатељоких војника гестаиоваца и Немаца. *Наоружање:* 6 тешких митраљеза, 8 пушкомитраљеза, 15 шмајсера и 1 лаки бацач. Претпоставља се да имају и тромБЛОн. Морал код оаких војнива је прилично добар. У задње време врше пљачку и терор у селу. Један батаљон X Бригаде напашће упориште **Хртковце**, а други батаљон ставиће се на обезбеђење поводом операција иа упориште Прабовце.²

У циљу тола

НАРЕБУЈЕМО:

1.) II батаљон VI В. Б. добија задатак да нападне упориште Грабовце. Наиад ће се извршити у три иравца и то: 1 чета приближиће се самом упоришту покрај улице која води од ТоВарника, 2 чета приближиће се од Обрешке улице и соака који води на Гредице Баре, 3 чета приближиће се упоришту између каиала и соака који води иа Гредице Баре. Дакле, неиријатељу дати отвор за извлачење према Платичеву (цестом) с тим пгго ће 4 чета, уколикр би се непријатељ извлачио иреко даиа, II батаљоиа иоставити

² Види док. бр. 168.

заседу на цести Грабовци—Платичево код Старих Грабоваца оа задатком уништења непријатеља. Штаб батаљона <то ликвидацији самог упоришта оставиће једну чету у селу код заробљеника у самом упоришту, другу чету одредиће за обезбеђење села, а трећа ће шнити непријатеља, ако би се извлачио.

2.) I батаљон VI В.[ојвођанске] Бригаде поставиће се на ивицу шуме Каракуша са задатком затварања друма Клеиак—Грабовци. Једну своју чету иоставити на ивици хпуме код Муњаче Баре, другу чету код Црног Пања са задатком контроле реке Оаве и пггићења прилаза ивици шуме преко Мишара, коте 78; трећа чета поставиће се на раскрсници путева Кленак— Грабовци и пута који води од реке Саве за Грабовце код коте 80. Две чете које се калазе на ивици шуме имају задатак да спрече сваку интервенцију непријатеља која би се кретала од Кленка, уколико би непријатељ са великим снагама из Шапца кренуо у помоћ и потиснуо наше снаге са ивице шуме, у том случају, те две чете поставиле би се на друг^у обранбену линију код коте 81, просека која води од Криваја Баре—реке Саве, а трећа обранбена линија у крајњем случају била би код коте 80, где би ове две чете које се налазе на ивици шуме ушле у састав треће чете.

3.) III батаљон VI В. Бригаде поставиће своје снаге на ивици шуме Лесковак са задатком затварања цесте Платичево—Грабовци. Заседе треба да се протежу од Видаковца до пшица шуме Лесковак.

4.) Штаб X бригаде одредиће један батаљон који ће затворити пут Никинци—Товарник, а истовремено иоставити и заседу која треба да се протеже од шуме Павлака и ивица шуме Барадинци.

Штаб X бригаде детаљно ће издати заповест батаљону који напада село Хртковце и прецизирати заседу батаљона који затвара >пут Никинци—Товарник, Никинци—Грабовци.

5.) Диверзантека чета ове бригаде минираће друмове и то Никинци—Товарник, цесту Платичево—Грабовци, и друм Кленак--Грабовци. .

6.) Штаб I и III батаљона ирикључиће бацачка одељења пппабу II батаљона (тешке бацаче), одељења код тешког митраљеза понети на заседе. Штаб I батаљона упутиће 3 протутенковске пушке у састав X бригаде. Штаб II батаљона за напад на уиориште примиће од I и III батаљона тенковске бацаче („Цон-бул") тако да за напад располаже са 4 „Цон-була". Штаб III батаљона задржаће један „Цон-бул"

који ће му бити постављен на цести Платичево—Грабовци. Штаб I и III батаљона у саставу јединице понеће по две протутенковеке пушке.

Напомена: Зборно место јединица VI В.[ојвођанске] бригаде — ивица шуме Вучковац, пут Обреж—Грабовци, у 22 часа и 30 минута. Почетак напада 19 о.м. у 5 часова, тако да се снаге II батаљона до 4.30 часова убаце у село и буду распоређене. Снаге које су постављене на заседе поставиће се у 4 часа. Батаљон X Бришде, који напада на Хртковце, треба да иочне са нападом у 22 часа између 18 и 19 о. м.

У почетку напада ватре на упориште отвараће се само из протутенковских бачача „Дон-бул“, а по потреби из лаких и тешких бачача.

Бригадно превијалиште налазиће се за време борбе на ивици шуме Вучковац, где је зборно место.

Штаб-бригаде налазиће се на ивици села Грабовца код гробља, друм Грабовци—Обреж. Штабови батаљона одређиће своја батаљонска превијалишта на самом терену.

Штаб X В.[ојвођанске] бритде упутиће једног члана штаба у овај штаб.

Штаб III батаљона одржаваће везу са батаљоном X бригаде и са I батаљоном ове Бригаде који су постављени у заседе. Без обзира на промене, извештаје овоме штабу слати свака 2 сата.

Ликвидација Грабовца значиће се са три црвене ракете и 2 зелене у правцу шуме Лошинаца.

Борбени знаци: У току борбе су знаци **Сава**—Живко. Уговорени знаци за дан: три пута дизање пушке у десној руци увис, а одговор: махање капом у левој руци увис.

Покрет са др-садашњих просторија извршиће се самоиницијативно с тим да се буде тачно у одређено време на зборном месту.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политиомесар, мајор
Воја Живановић

(М.П.)

В. д. команданта.
Илија Романовић

БР. 146

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 18 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БАТАЉОНА
ЗА РУШЕЊЕ КОМУНИКАЦИЈА И ОНЕМОГУЋАВАЊЕ
ПОВЛАЧЕЊА НЕМАЧКИХ ДИВИЗИЈА¹**

**ШТАБ VII ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ**

Број: 86
Дана: 18/IX-1944 год.
Положај

ЗАПОВЕСТ

Р[^]рррдаг^{4*}, Секција Бачка Паланка **1 : 100.000**

Ситуација: Немачке дивизије, угрожене великим успесима и дејством Црвене армије са Истока [и] круштим операцијама наше војске у Србији и Македонији у пуном су повлачењу из Грчке, а припремају брзо повлачење из Албаније и Југославије.

Предзнаии иовлачења показују се и код нас тиме што се Немци видно групишу на поједине важне и одсудне комуникације а које воде у правцу севера.

Као заштитницу по шрнизонима и комуникацијама остављају своје слабе снаге и издајничке групе.

Наши задаци: Извршити напад на железничку иругу Рума—Кузмин. Пругу кидати и рушити, а железнички насип раскопати. Задатак извршити ноћу. Рушити друмове и објекте на истима, нарочито мостове. Онемогућити повлачење непријатељског материјала и тешког наоружања, моторизованих јединица и томе слично.²

У циљу извршења ових задатака

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 26—8, к. 211.

² Види док. бр. 170 и 183.

НАРЕЂУЈЕМО:

I батаљон
са 3 стре-
љачке
чете

извршиће рушење пруге Мартинци—Лаћарак и то почев од сецишта цесте Мартинци—Лаћарак и пруге Винковци—Земун, до моста преко Манђелоског Потока (железничког). Рушење пруге извршиће на тај начин што ће је прекинути на једном месту, а даље да је завијајући је руши са насипа. На овом сектору иорушиће све пропусте, који постоје. Порушиће односно испилити (истерисати) све телеграфско-телефонске стубове, сасећи сву жицу (телефонску) и поломити све шалице (телефонске).

Као помоћ у раду иа рушену добиће 100 не-наоружаних од Мобилног отсека Г.Ш.В.

Организацију самога рада извести ће онако како је то наведено у додатку заповести.

За сечење пруге и рушење објеката на истој бити ће батаљону упућени диверзанти заједно са диверзантоким материјалом од Штаба бригаде.

По извршеном задатку батаљон ће се повући и запосести положај на следећи начин: Штаб батаљона са пратећом и комором и једном стрељачком четом остаће у Манђелосу. Једну своју чету упутиће у Лежимир. Другу своју чету упутиће на друм Лежимир—Манђелос—Митровица. Та ће чета заузети иоложај на истом друму код коте 90 испод Секичкијевог салаша (јужно).

Задатак те чете је да затвори пут Митровица—МанђеДос, а уједио и да својом ватром потпомотне чету III батаљона која ће се налазити на друму Велики Радинци—Митровица, ако би непријатељ покушавао надирати тим друмом.

Штаб батаљона побриути ће се да се алат потребан за рад прибави благовремено.

II бата-
љон са 3
стрељач-
ке чете

извршиће напад на релацију железничке пруге Кукујевци—Кузмин и то почев од сецишта цесте Кукујевци—Кузмин и железничке пруге у источном правцу докле стигне (према Кузмину).

За рушење пруге добиће Батаљон од Команде места Митровица 100 ненаоружаних.

На истој релацији извршиће уништење свих телеграфских стубова, телефонске жице и шалица, као и I батаљон. Порушиће и све пропусте на истој релацији уколико постоје.

Диверзанте и диверзантеки материјал добиће од Штаба бригаде. Алат који је потребан за рад, Штаб 'батаљона ће сам сакупити у евом досадашњем месту, а после акције вратиће га власницима, од којих је и добио.

По извршеној акцији батаљон ће заузети положаје на следећи начин: Штаб 'батаљона, комора и пратећа [чета] сместиће се у манастир Кувездин.

Једну своју чету поставиће на положај на Глошчићу кота 143 западно од Старог Дивоша. На истом положају поставиће и тешки митраљез. Циљ тога положаја је затварање пута Ердвик—Стари Дивош—Чалма.

Остале две чете сместиће у Старом Дивошу.

По завршеном нападу иа гругу батаљон ће се повући преко Бингуле. Да би јединица МЈога стигли у одређено време на одређено место акције, потребно је да пође још за дана са својих досадашњих положаја те да се пребаци на сектор Дивош—Бингула прије смркавања.

У току дана који ће следити иза извршења напада на пругу, обратиће Штаб батаљона нарочиту пажњу на непријатељска упоришта Чалму и Ердвик. Према указаној потреби упутиће у правцу села ПиштинанЈа иатроле ради контроле тога пута.

III батаљон са 3 стрељачке чете

извршиће напад на релацију железничке пруге Митровица—Вогањ. Напад ће извршити почевши од трећег километра од железничке сташпге Срем. Митровица у западном правцу докле стигне. На истом сектору порушиће све телефонске стубове, пресећи жицу и уништити телефонске шалице, као и све пропусте. Диверзанте и диверзантски материјал добиће од Штаба бригаде.

По извршеном задатку батаљон ће се поставити на пшгожаје како следи: једну своју чету упутиће ка положај да Курдин'2 и по км југоисточно од Стејановаца. Чета ће се поставити у трокуту цеста Јазак—Рума и Стејановци—Рума, те ће контролисати промет на истима.

Један свој вод оставиће на цести Велики Радинци—Митровица и то на каналу преко којег прелази цеста југозападно од коте 92 (северно од Милекићевог салаша).

Остатак снаш оставиће у Великим Радинцима, где ће се налазити и Штаб батаљона.

За рад око рушења пруге батаљон ће добити 100 ненаоружаних од Мобилизационог отсека Г. Ш. В.

Батаљон ће још пре сумрака кренути из Шуљма у правцу Великих Радинаца, како би могао на време стићи на место акције.

IV батаљон са свим својим деловима

остаће на својим досадашњим положајима, с тим што ће на дан који следи иза извршења акције остати читав дан са свим људством у приправности и то зато да би могао прихватити по потреби коју другу јединицу, или пак да би био опреман за евентуално убацивање у борбу.

Штаб бригаде

остаје на своме досадашњем месту.

Интендантура и санитет

остају на својим досадашњим местима.

Веза:

Одмах по завршетку акције поднети Штабу бригаде извештај о извршеној акцији.

У току дана који ће следити иза акције обратити пажњу својим истакнутим деловима да незу међусобно одржавају уколико је могуће само погледом, да се међусобним слањем патрола не би открили.

Ворбени знаци:

Ноћу ће борбени знаци бити Пилот—**Шаца**, а дању позив: кружно махање капе изнад **главе**

десном руком, а одговор: избацивање пушке десном руком у страну.

Време почетка

акције: Акција има почети на свим релацијама на дан 18-1X о.г. у 22 часа.

Додатак заповести:

Организација рада има се спровести гаа следећи начин: формирати одељења од 10 људи, који ће бити распоређени по двојкама. Двије двојке са пилама (тестерама), једна двојка са секирама, једна двојка са шкарама за резање жице или нечим сличним а задња ће имати за задатак да одврће носаче шалица, које ће сакупљати. Прва двојка резаће телефонске стубове у висини 10 до 20 цм изнад земље. Ни у ком случају не дозволити резање на већој висини. Задатак друге двојке јесте да већ срушене стубове препили на половину. Трећа двојка са секирама уништавати ће телефонске шалице разбијајући их.

Прије почетна рада одредити ће се тачно колико ће која десетина имати да сруши стубова. Ако би се посао завршио пре предвиђеног времена, проширити сектор рада у најпогоднију страну.

Сваки батаљон осигурати ће свој сектор на којем ће вршити акцију на тај начин што ће минирати пругу са једне и са друге стране места акције на најмањој удаљености од 500 м. Позади места на којем је пруга минирана поставити заседу у јачини једног вода. I батаљон избацити ће поред тога и на цесту према Лаћарку осигурање.

На положаје, које ће јединице батаљона посетити по извршењу напада на пругу, поставити ће се протуколска пушка и минирати ће путеве испред својих положаја.

Штабови батаљона водити ће рачуна о томе да прихвате своје јединице, које ће бити истурене, ако би ове биле присиљене на повлачење услед надирања јачих непријатељских снага. Циљ поседовања нових положаја који су доста истурени према главним комуникацијама јесте ометање непријатељског саобраћаја и тома тај начин да се дочекају у заседи мање непријатељске јединице

које еада често крстаре по друмовима. Такове мање јединице оачекивати и напасти. Нападати и непријатељеку моторизацију уколико иста не би била сувише велика.

У циљу омогућавања повлачења тих истакнутих делова штабови батаљона размотрити ће пажљиво терен ради постављања тешког оружја на положај са којег би се могло штитити повлачење властитих истакнутих делова.

У случају отварања борбе на било којем сектору, суседне јединице оријентисати ће се у правцу борбе и потпомагати ону јединицу која ће бити у борби.

Штабови батаљона иобриинути ће се да иабаве добре водиче за извршење акције.

Да би акција могла да почне тачно у одређено време потребно је да сви штабови благовремено напуете своје досадашње положаје. Још за време дана извршити покрет тако да се до спуштања мрака превали извеетан део пута. Све припреме извршити у току дана благовремено.

Алат ноји је потребан батаљони ће мобилисати у местима у којима се сада налазе. Водити рачуна о томе да се врати власницима. Сакупити што већи број секира и ћускија као и лопата и будака. Уколико ће бити доста расположивог времена вршити прекапање пруге иа појединим местима.

Напомиње се да ће све ове акције бити вршене у знаку натјецања. Водити ће се евиденција о томе који је батаљон уништио већи део пруге, телефонских стубова, мостова, непријатељских војника, заробио више непријатељског материјала и тд.

За елучај да на сектору које јединице који је добила за акцију буде непријатељских утврђења, иста покушати ликвидирати. Тај покушај за ликвидацију не треба бити упоран већ ако се види да је ликвидација везана са дужим отиором пооаде утврђење само блокирати.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

ПолиткОмесар, мајор
Л. Љубинковић

(М. П.)

Командант, мајор
Милан Јешић

В. д. начелника
поручник

чрр.¹

БР. 146

ЗАПОВЕСТ ШТАБА ЈЕДАНАЕСТЕ ПРАТЕЖЕ НОУ БРИГАДЕ ОД 18 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ЈУРИШНОМ БАТАЉОНУ ЗА УНИШТЕЊЕ ПРУГЕ РУМА—ВРДНИК¹

**ШТАБ
ХИ ПРАТЕЖЕ НОУ БРИГАДЕ**

Оп. Бр. 2

Дана 18/IX. 1944 г.

Положај

ЗАПОВЕСТ

(Секција Бачка Паланка 1:100.000).

Ситуација: Немачке дивизије, угрожене великим успеси-ма и дејством Црвене армије са истока и крупним операцијама напге војске у Србији и Македонији, у пуном су повлачењу из Грчке, а прииремају и брзо повлачење из Југославије.

Наш

задатак: Уништавати све комуникације и објекте који могу служити непријатељу за повлачење трупа и материјала.²

Онемогућити повлачење непријатељског материјала и тешког наоружања, моторизованих јединица и томе сличнб.

НАРЕЂУЈЕМО:

Јуришни батаљон:

Јуришни батаљон има задатак уништења железничке пруге Рума—Врдник, као и ликвидирања свих упоришта која се налазе дуж ове пруге.

Железничку пругу иоружити ноћу, а за ово¹ кормстити ненаоружано људство које ће добити од мобилизациског отсека, од кога одмах ово тражити.

По дану одредити мање заседе и у случају да непријатељ покуша оправак пруге сиречити борбом. Организовати прихват ових заседа у случају непријатељског јачег наиада на ове заседе.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 26—8, к. 211.

² Видидок. бр. 170 и 183.

Пругу кидати и рушити, а железнички насип раскопати.

Полазак за извршење овог задатка 18/1X. 1944 год. у 18 час. и рад траје до потпуног извршења ове заповести.

О раду по овој заповести достављати свакодневно штабу писмене извештаје.

Напомена: Потребно је једновремено нападати упоришта и рушити пругу.

У вези са овом ситуацијом, а пошто је истекао рок за добровољно прелажење домобранских и других јединица које су биле у табору непријатеља, наређујемо да се предузму следеће мере:

а). Све оне јединице или појединци који се налазе на страни непријатеља после наше наредбе са роком до 15 о. м. а нису могли из ма којих разлога да приђу на време на ову страну, прихватити их и у будуће уколико добровољно приђу на нашу страну, уврштавати их у наше јединице.

б). Све оне когји ће се ухватити да се на страни негфијатеља са оружјем у руци боре против НОВ и ПОЈ ставити пред војни суд и по кратком поступку им судити и најстроже казнити.

ц). Сви официри и подофицири који су прешли добровољно задржавају своје чинове.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, мајор
Скакун Живко

Командант, капетан
Бошко Ћирић

В. д начелника³
мајор

³ Мирко Рендић

БР. 158

**НАРЕДБА ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД
19 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ЗА ФОРМИРАЊЕ ОФИЦИР-
СКЕ И ПОДОФИЦИРСКЕ ШКОЛЕ¹**

НАРЕДБА БРОЈ: 32.

**ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ЗА 19 СЕПТЕМБАР
1944 ГОД.**

I

У циљу гтодизања наших војних руково-дилаца образује се при овоме штабу официрска и подофицирска школа.

Командант школе биће друг пуковник Марјан Ђурђевић,
Поштитички комесар школе биће друг Михаиловић Новак.²

Помоћник комаиданта биће друг потпуковник Берток
ЈБудевит.

Ађутант шкооте капетан друг Трухар Фрањо.

Наставник капетан друг Томић Јанко.

II

Официрску школу похађаће батаљонски и четни руко-
водиоци, које одреде штабови бригада.

Подофицирску школу ће похађати водници и десетари
које одреде штабови батаљона.

III

Официрска и иодофицирска школа трајаће 30 радних
дана, а почеће када буду завршене све припреме од стране
комаиде школе.

IV

Распоред рада, предмете и иачин иаставе одредиће ко-
манда школе у сагласности са овим штабом.

V

Екоиомски отсек постараће се да команду школе сиабде
свим потребним за њезин живот и рад.

VI

Команда Фрушкогорског подручја одредиће једну десе-
тину из своје чете у јачини од 10 бораца и једног десетара,
коју ће сутра, 20. о. м. предати команданту школе.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 21—8, к. 211.

² Новак Михаиловић-Лака

VII

Отсек за везу овога штаба повезаће официрску школу телефоном са другим јединицама и установама, за шта ће ступити у везу са командјом школе.

VIII

Санитетски отсек одредиће једну болвичарку која ће се јавити команди школе сутра, 20 о. м.

IX

Мења се тачка 44 наредбе овога штаба број 31 од 14. IX. о. г. уколико што се друг Чеак Јосип додељује на службу у Отсек за каоружање овога штаба.³

X

Новодошле офицере распоређујемо на следеће дужности:

- 1.) Костренчића др Ивана на службу у Војну област.
- 2.) ПоручИика Васића Миливоја на службу у војну област.
- 3.) Капетана Веселиновића Милорада на службу у Фрушкогорско иодручје.
- 4.) Заставника Рупника Фрању на службу у VI/ В. бригаду.

XI

За иомоћника полит. комееара IX Војвођанске НОУ бригаде поставља се друг Рајковић Милутин.

XII

Ова наредба ступа одмах на снагу.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Начелник, потпуковник
Арт. Ј. Хрибар

Командант, пуковник
А. Груловић

(М. П.)

³ Редакција није пронашла овај докуменат.

БР. 159

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 19 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БАТАЉОНА
ЗА ПОКРЕТ ПРАВЦЕМ: СУБОТИШТЕ—БРЕСТАЧА—БУ-
ЂАНОВЦИ—ШАШИНЦИ—БЕШЕНОВО¹**

**ШТАБ VI ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ**

Број: 15
Дана: 19/IX 1944 год.
ГГоложај

ЗАПОВЕСТ

^секција Обреновац—Бачка Паланка 1 : 100.000)

Ситуација: Неагачна фашистичка војска, угрожена на Балкану, гледа по сваку цену да се извуче са Балкана на север, односно [у] Мађарску и Немачку, иа би 'тамо могла отпочети нове борбе против наших савезника. У вези горе изложеног иаш је

Задатак: спречавање фашистичкој војсци да се извуче мирно из наше земље, те стога м^орамо настојати рушењем комуникационих веза да омете мо излаз. У циљу извршења ових задатака²

НАРЕЂУЈЕМО:

данас 19 о. м. II и III батаљон извршиће покрет и то од Суботишта—Брестача—Буђановци—Шашинци—Бешеново, где ће добити даљи распоред.

1. II батаљон VI В.[ојвођанске] бригаде биће као претходница, односно даће претходницу правилно.

2.) III батаљон VI В. бригаде сачињаваће главнину и организовати заштиткицу.

3.) Бригадна комора биће у саставу коморе III батаљона, за коју одговара командант батаљона, као и за цели батаљон.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 18—1, к. 1245.

² Види док. бр. 168.

4.) Штабови батадона, тј. њихови команданти, одредиће команданте претходнице и заштитнице и по потреби побочнице.

5.) Команданти батаљона настојаће да се колона правилно креће, односно да не буде лутања и прекидања везе. Настојаће да нађе доброг водича, кога ће предати команданту претходнице, за кога је именовани одговоран.

6.) Команданти батаљона настојаће да се колона нормално креће, а одмор ће дати командант колоне.

7.) Командант колоне биће в.[ршиДац] д.[ужности] команданта бригаде.

8.) Иокрет ће се извршити из кантонмана II батаљона (Брестача) у 17 часова данас, тј. 19 о. м. Настојати да јединице буду у то време припремљене за покрет, односно да вечерају.

Напомена

а) настојати да се војничка спрема правилно носи у покрету, тј. ћебад, шињеле оавити, који неће да обуче, и преко себе их метнути, тако да сваки борац буде увек спреман за борбу, а да му не би ништа сметало и остало. Мине од малих бацача да се не носе у рукама и на пушци, како је то примећено, а које отежава борцима покрет, већ да се веже кутија са минама канапом или другим и да се метне на леђа (као руксаг).

б) настојати иа том да се не излази из колоне да се пије вода и друго, већ борци који имају чутурицу нека иаспу воде пре поласка.

в) Борбени знаци за време покрета **Митар—Ђока**.

г) Само командант колоне има право да коњем јаше поред колоне, док остали јахачи треба да уђу у колону и да се држе стално свога места.

Ова заповест треба да се у потпуности спроведе.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Помоћник политкомесара,
капетан
Радивоје Голубовић

В. д. команданта
Илија Романовић

БР. 146

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 19 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ОПЕРАТИВНОМ ОТСЕКУ
ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ О РУШЕЊУ
ЖЕЛЕЗНИЧКЕ ПРУГЕ ИЗМЕЂУ РУМЕ И КУКУТЕВАЦА¹**

**ШТАБ VII ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ**

О. Број: 2

Дата: 19/IX - 1944 шд.

Предмет: извештај о напад
на релацију железничке
пруге Рума—Кукујевци.

ОПЕРАТИВНОМ ОТСЕКУ Г. Ш. НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

На основа заповести Главног штаба НОВ и ПО Војводине оп. број 14 од 17 септембра 1944 г.,² три батаљона ове бригаде извршила су напад, тј. 18 иа 19 о. м., напад на железничку релацију Рума—Кукујевци.

Релација је била подељена у три сектора.

На сектору Вогањ—Срем. Митровица дејствовао је III батаљон ове бригаде.

На сектору Лаћарак—Мартинци дејствовао је I батаљон ове бригаде.

На сектору Кузмин—Кукујевци дејствовао је II батаљон о. б.

1. На сектору III батаљона налази се један двоспратни бункар назван „Стаљинград“, који је саграђен поред прогуста преко којег прелази железничка пруга преко потока Чикаш. Секција Бачка Паланка и Шабац 1 : 100.000. На трећем км. од железничке станице Срем. Митровица налази се једна стражара у којој се налазило 10 непријатељских војника.

Батаљон је према добивеној заповести кренуо из Шуљма у 17.30 сати до села Радица, где је узео водича и извршио

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторишког института, под бр. 26—8, к. 211.

² Види док. бр. 170 и 183.

дефинитивку поделу јединица. Из Великих Радинаца кренуо је на задатак у 20 сати. Осигурање је било постављено од жељезничке станице Вогањ и Срем. Митровице, а један вод имао је задатак да блокира бункер „Стаљинград“.

У 22 сата приликом наилаaska претходнице батаљона на жељезничку пругу код стражаре на 3 км од Срем. Митровице посада се је бранила, али је иосле краће ватре иапустаила исту и побегла у правцу Срем. Митровице. На истом месту батаљон је започео са рушењем пруге и телефонских стубова. Приликом избијања претходнице на жељезничку пругу Погинуо је један друг.

Рад на рушењу пруге почео је у 22.30 сати. Вод који је био послат на обезбеђење од Срем. Митровице демонстративно је напао бункер на самом рубу Срем. Митршице.

Око 23.30 сати примећено је било неколико моторних возила како се крећу из иравца Вогањ према Срем. Митровици. Вод који је био на осигурању од Вогања није ва време минирао сециште пруге и цесту Вогањ—Срем. Митровица, тако је моторизација могла несметано прећи то место. При наиласку саме моторизације вод се је повукао и није отворио ватру на исту како би то требало. Непријатељ, који је дошао на 6 камиона, распоредио се у стрелце од цесте Вогањ—Срем. Митровица и наступао према истој отварајући ири томе жестоку ватру. Штаб батаљона издао је наређење да се рад настави догод ће то бити могуће. Рад је инастављен све до 0,45 сати, када је издато Наређење за повлачење. Борба на прузи (на месту рушења) није примљена, али је борбу примио вод који је био на обезбеђењу од Срем. Митровице са непријатељским снагама које су одатле наступале.

Према командама које су биле издаване од стране непријатељских официра могло се закључити да исте ирипадају немачким формацијама.

У повлачењу рањен је један друг.

Пруга је пресечена на 5 места, један колосек збачен је са насипа у дужини од 50 метара, а срушено је око 40 телефонских стубова. Рушење је обустављено због притиска непријатеља.

За време борбе истахао се примерним држањем као рукшодилац козуГандир 3 чете Незир Пашић.

Кривци за напуштање положаја на осигурању од правца Вогањ биће узети на одговорност.

Непријатељски губитци нису иам познати.

Наши губитци су; 1 мртав и 1 рањен.

У току борбе утрошеко је 1.900 метака, 3 мине за „Дон-бул“, 10 метака за противтенковеку и Јшкку, за пикавац 150 комада метака.

За време акције показало се да су новопридошли другови још недорасли за извршење озбиљнијих задатака. Показало се је да је извешан број склон паници.

2. На сектору I батаљона уз жељезничку пругу има 5 чврсто грађених бункера. Батаљон је блокирао 2 од њих иотпуио, те је сав свој рад вршио под скоро епалном непријатељск'ом ватром.

Акција тога батаљона почела је у 21.30 сати, а повлачење је наступи.то у 0.30 сати. Прула је на том сектору прекинута на 8 места на дужини од 1 и по км. Срушено је око 40 телефонских стубова.

Око 24 сата из Мартинаца је пошла моторизација (камиони и теикови) ^према месту где се вршила акција. Панцер је из Мартинаца почео да туче топовском ватром место на којем се налазио батаљон. Штаб батаљона издао је наређење за повлачење када се непријатељ иалазио око 500 метара од жељезничке пруге.

У току борбе утрошено је 2.200 метака, 2 бомбе и 300 шмајсер метака.

Губици непријатеља иису познати.

На нашој страни било је 3 рањена. Није се вратио заменик комесара батаљона друг Богдаи Радаковић. Исти се је приликом повратка налазио у колони, али се није вратио на место кантонмана.

За време акције и борбе новопридошли другови у томе батаљону држали су се добро.

3. На сектору II батаљона није било непријатељских утврђења.

Акција на томе сектору је почела у 22.30 сати. За време читаве акције банда је стално пуцала из Кукујеваца. Знак за повлачење дат је око 2 сата после поноћи. Узнемиравања активнијих од стране непријатеља није било.

Батаљон је порушио 1 и ио км. пруге, пресекао је поред тога на још 4 места, порушио је један пропуст у дужини од 4 метра и срушио око 60 телефонских стубова. Заплењено је око 10 км. телефонске жице.

Утрошка муниције није било.

Закључак: Укупан уфшак муниције 4.100 пушчаних, 450 пикавчевих, 2 бомбе, 3 мине за „Дон-бул“, 10 противтенковских метака.

Наши губ^ици 1 погинуо и 4 рањена.

Пруга пресечеи на 18 места, срушено 140 телефонских стубова, заробљено 10 км телефонске мније, срушен је један мост.

Из ове акције могле би се извући'следеће поуке:

а) За акције рушења пруге која је добро осигурана утврђењима потребна је претходна ликвидација појединих утврђења, уколико је разм-ак између њих мали. Ово важи нарочито за случај ако је терен пруге отворен.

б) Обзиром иа то да главну пругу осигуравају доста велике снаге непријатеља треба акцију припремити тако да један батаљон или јединица врши само осигурање, док други има задатак рушења пруге. Потреба оваковога рада указује се нарочито (ако се употребљана и ненаоружано људство над којим је потребна јака контрола.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, мајор

Л. Љубинковић

Командант, мајор

Милан Јешић

В. д. начелника
поручник
Владо

БР. 161

ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ЈЕДАНАЕСТЕ ПРАТЕЋЕ НОУ БРИГАДЕ ОД 19 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ О АКЦИЈИ ЈУРИШНОГ БАТАЉОНА¹

ШТАБ XI ПРАТЕЋЕ НОУ БРИГАДЕ

Оп. Бр. 2

Дана 19. IX. 1944 г.

Положај.

ГЛАВПОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Оперативни отсек

У вези заповеди Оп. бр. 14 од 17.IX.1944² године подносимо следећи извештај о раду Јуришног батаљона ноћу између 18/19.IX.1944 год.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 2—2, к. 1247.

² Види док. бр. 153 и 157.

Јуришни батаљон, ојачан са једним топом и једним „Дон-булГом“, извршио је напад на бункер код жељезн. станице Павловци и истовремено предузео рушење жељезничке пруге Рума—Врдник на делу пруге јужно од Павловаца ка Руми. Напад је почео у 11.30 часова и трајао је до 3 часа ујутру. За време напада оштећен је велики непријатељски бункер на жељ. станици Павловци тако, да без велике оправке исти није способан за становање и давање јачег отпора. Непријатељски бункер на жељезничкој станици Павловци није могао ликвидирати у току ове борбе зато што је непријатељ давао јак отпор, а минска поља око бункера нису уништена, а топ није дао онај резултат који се од њега очекивао услед необучености послуге с топа.

У току ове операције раскидао је жељезничке пруге око 150 метара. Осим овога уништено је 2^х/г км. телефонске жице која је заједно са изолаторима донета и предата Отсеку за везу.

Једна десеташа извршила је рушење моста на путу Јазак—Рума и код Тршчара 1 км. јужно од Јаска.

Рад на овом задатку продужава се ноћу 19—20. IX. 1944 године.

Приликом ових операција утрошено је и то:

47 граната за топ 47 мм.

8 мина за бацач „Дон-бул“.

70 кг. експлозива.

2 против-тенковске бомбе и 1 дефанзивна.

30 мина за лаки бацач.

200 маузерских и 800 комада енглеских метака пушчаних.

Губитака с наше стране није било, непријатељ је имао губитака, тачан број известиће се накнадно када се провери.

По извршеној акцији остављена је заседа у јачини једног вода.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОВОДА НАРОДУ!

Полит. комесар
мајор

Командант, капетан
Бошко Ћирић

В. д. начелника Штаба

БР. 146

**НАРЕЂЕЊЕ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 20 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ДЕВЕТЕ НОУ БРИ-
ГАДЕ ДА ИЗВРШИ ПРИПРЕМЕ ЗА СЛУЧАЈ НЕПРИЈА-
ТЕЉСКЕ ОФАНЗИВЕ¹**

**ГЛАВНИ ШТАБ
НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ**

Број 362

20-IX. 1944

Положај

ШТАБУ IX НОУ БРИГАДЕ

Цоложај

Драги другови,

Примили омо вашу **Дцепешу** из које смо могли дешифровати, иако врло тешко, да око вас има већих непријатељских снаш, а да код вас има доста ненаоружаних и цивила.

Наше је мишљење да тратите будно ситуацију код непријатеља и у случају да осетите да се на вас припрема каква јака офанзива, извршите поирет ка СлавоЛији.

Ваш је најглавнији задатак да сачувате ненаоружано људство), а у другом реду да вршите нападе на неирјатељска упоришта и његове комуникације. Простудирајте добро ствар, иако дођете до убеђења, да вашим нападима на непријатеља можете изазвати његову офанзиву, онда немојте га за сада нападати, нарочито док се код вас буду налазили рањеници, које вам сада шаљемо. Ово процените добро, простудирајте и донесите одлуку. О овоме нас, иако, известите.

Ови ће рањеници бити транспортовани што ире, а до тога времена имате бити будни и ваш главни задатак ће бити да их сачувате по сваку цену.

- Уиуђујемо вам и седам авијатичара, које упутите са рањеницима авионима за Италију.

Ситуација је врло добра и сваког часа очекујемо да ће наш Корпус гфећи Саву на неком месту. Зато морамо по сваку цену задржати ненаоружане, ноје ћемо одмах предати Корпусу за поуну. Ако се неке јединице нашег Кор-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторишког института, под бр. 26—8, к. 211.

пуса пребаде преко Саве на ваш терен, предајте им све не-наоружано људство.

Дакле, опрезно и будно, водећи рануна о главним вашим задацима.

Обавештавајте нас редовно о ситуацији код вас, а вашем телеграфисти кажите да пажљиво откуцава депеше.²

С другарским поздравом

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За штаб, начелник,
потпуковник
А. Хрибар

БР. 163

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 20 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БАТАЉОНА
ЗА РУШЕЊЕ ЖЕЛЕЗНИЧКЕ ПРУГЕ¹**

**ШТАБ VII БОЈВОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ**

Оп. Број: 3

Дана: 20/IX 1944 год.

Положај

ЗАПОВЕСТ

Секција: Бачка Паланка и Шабац 1 : 100.000.

У вези са новим задацима, а према наређењу Г. Ш. В., Штаб² ове бригаде издаје следеће

НАРЕЂЕЊЕ:

**III бата-
љон са
свим сво-**

јим деловима остаје у селу Великим Радинцима, с тим што ће давати обезбеђење на цести за Сремску Митровицу јужно од Коте 92. Чеггу из Стејановаца пову-

² Види док. бр. 171.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 20—1, к. 1399 А

² Види док. бр. 146.

ћи ће и оместити у Великим Радинцима.. Комору и пратећу чету сместити ће у северном делу села.

У случају јачег непријателског притиска батаљон ће се повући у правцу села Шула^ам по претходном о&авештењу Штаба ове бригаде.

I батаљон: Штаб батаљона са две стрељачке чете пратећом и комором остаје на Манђелоској пустари. Чета у Лежимиру има се сместити у бившој шумарији како би била близу телефона. Као што је раније наређено има положаје држати на Градини.

Батаљон ће давати осигурање на путу за Митровицу источно од коте 98. Цесту минирати. На путу Манђелос—Чалма извршити осигурање код коте 128.

У случају наиласка већих непријатељских снага иравац повлзачења тога батаљона биће преко Манђелоске планине у северном правцу.

II батаљон са 3 стрељачке чете

имати ће задатак да иоћу 20 на 21 о. м. отпрати рањенике који се упућују за Босутске игуме преко пруге између Кукујеваца и Кузмина. Са друге стране пруге рањенике ће прихватити један батаљон IX бригаде. Пребацивање рањеника извршиће се од Рохалељевих кућа. Покрет са Рохалељевих кућа има се извршити најкасније у 17 сати, да би прије спуштања мрака могао бити у Бингули. Батаљон ће ио иредаји рањеника извршити кидане пруге иа релацији Кукујевци—Кузмин. Диверзанте ће одмах ио пријему овота наређења упутити у овај Штаб, где ће исти добити експлозив.

По извршеном задатку батаљон ће се повући на своје старе положаје.

За случај јачег непријателског притиска батаљон ће се повући у правцу Рохалељевих кућа.

IV батаљон са свим својим деловима

пребацити ће се са својих досадашњих положаја у село Стејановци. Ноћу између 20 и 21 о.м. извршити ће рушење пруге на сектору Митровица—Вогањ. Диверзанте ће добити од Штаба ове

бригаде. Рушење ће извршити ма прузи јужно од Волеровог еалаша у источном правцу. По завршетку акције батаљон ће се иовући у село Стејановце. Осигурање свога кантенмана у Стејановцу давати ће један вод на коти 115 на путу Стејановци—Рума, а други вод на коти 145 северо-источно од Стејановаца, одакле ће контролисати и пут за Бешеново.

За случај јачег непријатељског притиска правац повлачења тога батаљона бити ће према Бешенову и Бешеновачком Прњавору.

Борбени
знаци

биће за ноћ 20 иа 21 о.м. Техничар—Ибра.

Веза:

Штабови батаљона обратити ће нарочиту пажњу на међусобно одржавање везе путем патрола.

Штаб бригаде, интендантура и оанитет: остају и даље у Гргуревцима.

Додатак
запове-
сти:

Штаб I и III батаљона упутити ће одмах диверзанте, који се код истих налазе, у штаб бригаде.

III батаљон извршити ће минирање пута зи Митровицу испред положаја свога осигурања, а исто то учинити ће и IV батаљон на путу за Руму.

Штабови батаљона одредити ће одмах по доласку на нове положаје, а они који остају на старим местима одредити ће одмах положаје за тешка наоружања.

У правце који се не могу контролисати са места на којима су постављена осигурања слати патроле. Извештавати овај Штаб о свим променама које се дешавају на сектору батаљона. Не ограничити се само на слање извештаја о борби. Батаљони који ће вршити напад на пругу имати ће задатак и рушење телефонских стубова, као и сакупљање телефоноке жице.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, мајор Л. Љубинковић	В.д. начелника ³ поручник (М.П.)	Командант мајор Милан Јешић
---	---	-----------------------------------

Достављено: I, II, III, IV батаљону, Интендантури VII. В. Б.

* Владимир Јанковић-Влада

БР. 146

**НАРЕЂЕЊЕ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 21 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. КОМАНДИ ВОЈНЕ ОБЛА-
СТИ ЗА ФОРМИРАЊЕ ЗАРОБЉЕНИЧКИХ ЛОГОРА ПРИ
КОМАНДАМА БОСУТСКОГ И ФРУШКОГОРСКОГ ПО-
ДРУЧЈА¹**

**ГЛАВНИ ШТАБ
НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ**
Број 304
21. IX-1944
Положај

У вези са последњим наређењем В. Ш. еви неиријатељски војници, који буду заробљени у борбама са јединицама НОВ, имају се обавезно ставити у заробљеничке логоре.

Војна област овова штаба иступиће одмах стварању ових логора. Логоре треба створити при командама Босутског и Фрушкогорског подручја и они морају бити уређени на војнички начин. При сваком логору треба поставити команданта, поштитичког комесара и стражу са потребним бројем стражара, који ће бити одговорни за рад, ред и сигурност у логору.

Сразмерно прирасту броја заробљеника треба повећати број помоћног особља према стварној потреби логора.

Оа војницима у логору мора се постојати пристојно. Не сме бити појаве малтретирања заробљеника, управо поступак и држање органа наших власти мора бити такав да демантује све непријателске тврдње о тобожњем нечовечном поступању наших војника са заробљеницима.

Заробљеници се могу употребити за разне пољске радове, при чему стражари треба да су опрезни, а поступак опет само војнички.

Ако неки од заробљеника, после извесног времена ироведеног у логору, изрази жељу да се бори на страни НОВ, треба му то дозволити, ири чему треба пазити да се у војску упуте само они који стварно желе да се боре и који би својим присуством само користили, а не штетили.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 26—8, к. 211.

Поступак јединице која зароби војника за време спровођења од места где је извршегао заробљавање до логора треба да буде опет војнички, а понашање бораца који спроводе заробљенике пристојно и својствено борцима НОВ.

Команде подручја дужне су водити сву бригу о лоторима на своје подручју.

Војна област подносиће овоме штабу извештај о животу, раду и реду заробљеничких логора, о броју заробљеника и другом, сваких 15 дана.

Доставља се: Војној области ради извршења, 06. отсеку знања ради, штабовима бригада ради знања и правилног постојања у случајевима заробљавања непријатељских војника.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Начелник, потпуковник,

Команданг, иуковник

А. Груловић

(М. П.)

БР. 165

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 21 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БАТАЉОНА
ЗА ОБЕЗБЕЂЕЊЕ СЛОБОДНЕ ТЕРИТОРИЈЕ¹**

**ШТАБ VII БОЈВОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ**

Оп. број; 8

Дана: 21/IX-1944 год. 22 часа

Положај

ЗАПОВЕСТ

Секција Бачка Паланиа 1 : 100.000

Обзиром на чињеницу да су се на источни дио Фрушке Горе пребациле неке наше јединице, а у циљу што бољег осигурања наше ослобођене територије, Штаб Ове бригаде издаје следеће²

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 261/ 2—8, к. 211.

² Види док. бр. 180.

НАРЕЂЕЊЕ

I батаљон: Штаб батаљона са своје двије чете, колтором и иратећом четом остаје у Лежмиру, с тим што ће једну своју чету пребацити у Шишатовац.⁴ Задатак те чете бити ће да не дозволи банди да уђе у [Ст.] Дивош. У томе циљу избацити ће претстраже преома Дивошу. Уколико би банда покушавала да уђе у Дивош чета ће се спустити са својих положаја у правцу Дивоша и спречити њене намере. Чета на Рохалевим кућама има остати па својим положајима. На цесту Лежмир—Манђелое батаљон ће избацити на коту 174 (код крста) једну десетину са пушкомитраљезом и потребним бројем мина за минирање цесте. Десетина ће минирати пут у елучају да примети долазак непријатеља. Према томе припремити ће рупе За мине.

Штаб батаљона. испитати ће могућност постављања заседе на сектору Дивоша, уколико би се по непријатељском кретању на цести Ердвик—Чалма могло закључити да то и надаље намерава чинити.

По доласку II батаљона, који ће преузети положаје одређене у овој заповести, повући ће Штаб батаљона своју чету са Рохалевих кућа.

II батаљон: По повратку са одређеног му задатка сместиће се на Бингулску плаину у село Пјшттинац. Једну овоју чету пребацити ће у село Визић. Чета ће давати осигурање на коти 279 (тригонометар) испод Прдиноља. Задатак овог осигурања, које ће бити у јачини једне десетине са пушкомитраљезом, јест контрола терена према Илоку. Једну тројку избацити ће на пут Визић—Ердвик. У случају наилаока јачих непријатељских снага повлачити ће се гребениом преко коте 195 и манастира Ђипша према Старој Бингули. На Бингулокој плаши поставити ће Штаб батаљона свој тешки митраљез јужно од коте 285 (Маторце), са задатком тучења непријатеља који би се покушавао кретати цестом Ердвик—Чалма. Штаб батаљона испитати ће могућност постављања заседе на сектору села Бингуле.

На коту 226 југозападно од Старе Бингуле избацити ће једну десетину са пушкомитраљезом

рвди о-сматрања просторије и осигурања од правца Ердекика.

У случају да би неиријатељ покушао да се креће путем Ердевик—Чалма епуштати ће се јединице тога батаљона ближе према Бингули и нападати га.

III батаљон: Смешта се у самом селу Манђелосу. Осигурдње кантонмана датићенапут Чалма—Велики Радинци код к. 128 једну десетину са пушкомитраљезом. а на пут Манђелос—Митровица -на 400 метара јужно од к. 122 исто тако једну десетину са пушкомитраљезом са потребним бројем мина за минирање пута. Десетииа ће извршити мннирање у слуиају наиласка непријатељских снага, рупе за мине припремити ће одмах при иоседању положаја. На к. 122 поставити ће се противтенковска путика.

IV батаљон: Пребацити ће у село Велике Радинце једну своју чету, док ће остатак снага остати у Шуљму. На пут Велики Радинци—Митровица избацити ће та чета једну **петорку на** 1 км од Великих Радица. Цесту Велики Радинци—Стејаиовци **контролиоати патролаЕма**. У Стејановцима ће се налазити једна **чета VI** бригаде.

Иеточно од тога батаљона налазит ће се снаге VI бригаде.

Штаб бригаде, интендантура и санитет:

пребацити ће се на дан 22 о.м. у Лежимир. Покрет ће извршити истога дана у 4 сата у јутру. Интендант бритаде и рефереит санитета споразумно ће извршити све припреме и потребно за покрет.

Веза: Веза ће се одржавати оа батаљонима, који имају при руци телефон, телефоном, а са осталима куририма.

Додатак заповести:

За случај наиада јачих непријатељских снага на просторију коју држе јединице ове бригаде главни одбранбени положаји бити ће како следи: II батаљон Стара Бингула—к. 252—тригонометар 245—тригонометар 313 испод Храстика.

I батаљон: тригонометар 313—к. 187 Света Петковица — коса изнад Ман. Шишатовца — Велика Градина.

III батаљон: повлачи се на линију 'Велика Градина (са десним крилом до пута Сусек—Лежмир) — Кречанска Јама тригонометар 340—тригонометар 351. На к. 220 јужно од Реметског Поља поставити ће тешки митраљез, који би се касније повукао према тригонометру 351.

IV батаљон: запосести ће положаје на Главици к. 311 и к. 334 северозападно од Главице.

Јуришни батаљон XI бригаде држат ће положај од - к. 294 изнад Ђурђевца—к. 289—к. 318 изнад Окопа. Поседање ових положаја може се извршити само по одобрењу овога Штаба, који ће то наредити по процени ситуације и наређењу Г. Ш. В.

Штабови батаљона ставити ће у дужност својим оперативним официрима и војним инструкторима организацију претстражарских положаја, који су одређени у овој заповести, док [ће] сами штабови вршити контролу и давати потребне директиве. У погледу постављања тешког оружја на положај придржавати се већ датих упута и о томе питању. О свакој важној промени извештавати овај Штаб.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, мајор
(Сл. отсутан)

Командант, мајор
Милан Јешић

В. д. начелника
поручник.

(М. П.)

БР. 146
ЗАПОВЕСТ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 22 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ШЕСТЕ ВОЈКП
БАНСКЕ БРИГАДЕ ЗА РУШЕЊЕ КОМУНИКАЦИЈА И
СПРЕЧАВАЊЕ ПОВЛАЧЕЊА НЕПРИЈАТЕЉСКИХ ЈГ
ДИНИЦА¹

ГЛАВНИ ШТАБ
НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
Оп. бр. 15
22 септембар 1944
ПоЈГожај

ЗАПОВЕСТ

(Секција Бачка Паланка, Шабац, Ср. Карловци, Обреновац
1 : 100.000)

Ситуација: Непријатељ држи упоршпта Шид, Кукујевци, Кузмин, Мартинци, Ердевик, Чалма, Ср. Митровица, Рума, Павловци и Врдник у циљу да омогући жељезнички и сувопутни саобраћај на постојећим комуникацијама.

Поред тога настоји оправити пругу Врдник—Рума и успоставити саобраћај на њој у циљу извлачења ратног материјала из Врдника.

Наши задаци: Ометање оправке пруге и њено даље рушење као и обезбеђење и осигурање ослобођене територије с југа, југоистока и истока.

Ради извршења овог задатка

НАРЕЂУЈЕМО:

1.) I батаљон VI бригаде у Бешенову. Од чете у селу М. Ремета (Реметица) упутиће једно стражарско одељење са п. митраљезом у село Јазак са задатком да осматра и осигурава путеве и правце од Павловаца, Врдника и Ирига.

2.) Штаб I батаљона ће одредити једно стражарско одељење у село Стејановце ради осигурања и осматрања пута и праваца од Павловаца и Руме.

3.) Једно стражарско одељење одредити ће на коту 120 (Зеленик) северно од села Стејановаца ради осматрања и

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 26—8, к. 211.

^хурања сескжог пута који води из Ирига, између Павловаца и Руме преко ове коте за Бешеаово.

4.) Упутити ће једну чету и гоставити у село Бешеновачки Прњавор с тим да чета истури једно стражарско одељење на Црвени Чот (Чардак) преко дана, ради осматрања и осигурања стаза које воде од Беочина, Врдника и Венца. Стражарско одељење постављати у зору, а повлачити га по паду мрака у састав чете. Ради склањања од непогоде одељењу одредити или саградити колибу.

Скреће се пажња Штабу батаљона да се у селу Вел. Радинцима налази једна чета батаљона VII бригаде из Шуљма, ради осигурања и осматрања. О томе обавестити подређене јединице и делове, како би могли ступити у везу са овом четом.

О свим иокретима непријатеља као и примећеним намерама, хитно извештавати овај Штаб.

5.) Пошто се Јуришни батаљон XI Прат. бригаде преселио на Држ. пст. Грабовац, то ће I батаљон VI бригаде преузети његов задатак око рушења пруге Врдник—Рума.

Јуришиом батаљону XI бригаде дат је задатак рушења пруге Рума—Митровица, те се у томе мења заиовест ои. бр. 14 од 17 IX 1944 год. овога Штаба.²

Непријатељ наетоји пругу Врдник—Рума олравити ради извлачења ратног материјала из Врдника. Ометати и шречавати непријатељу оправку ове пруге и продужити са њешим рушењем.³ Потребан експлозив тражити од Отсека за наоружање Г. Ш. В.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Начелник, потпуковник , Командант, иуковник
Арт. Л. Хрибар А. Груловић
(М.П.)

Достављено: Штабу VI бригаде и Штабу
I батаљона VI бригаде.

² Види док. бр. 153.

³ Види док. бр. 180.

БР. 186

**НАРЕЂЕЊЕ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 22 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ШТАБУ СЕДМЕ ВОЈВО-
ЂАНСКЕ БРИГАДЕ ЗА УНИШТЕЊЕ НЕПРИЈАТЕЉ-
СКИХ ПОСАДА У ИЛОКУ, ШАРЕНГРАДУ, СОТУ, ЕРДЕ-
ВИКУ И ЧАЛМИ¹**

ГЛАВНИ ШТАБ
НОВ и ПО ВОЈВОДИНЕ
Бр. 16
22 септембар 1944
Положај

ШТАБУ VII ВОЈВОЂАНСКЕ НОУ БРИГАДЕ

Непријатељ држи у местима Илоку, Шаренграду, Соту, Ердевику и Чалми своје посаде.²

Штаб бригаде ће испитати јачину ових посада и проучити могућност њихове ликвидације. Ликвидацију оних посада где је то могуће одмах и извршити, за остале поднети извештај и потребне предлоге за извршење овог задатка.

Штаб бригаде ће са својим јединицама блокирати друм Чалма—Ердевик—Илок и по истоме сиречити сваки саобраћај. Овај задатак извршити ће се постављањем заседа на поменутом друму дању, а у случају одвијања саобраћаја ноћу, по потреби такођер постављати заседе.

Наставити даље са нападима на комуникације Шид—Ср. Митровица, њезиним рушењем и спречавањем оправке. За потребан експлозив обраћати се Отсеку за наоружање Г. Ш. В.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Начелник, потпуковник
Арт. Л. Хрибар

Командант, пуковник
А. Груловић

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 26—8, к. 211.

² Види док. бр. 170 и 183.

БР. 168

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 23 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ
И ПО ВОЈВОДИНЕ О НАПАДУ НА НЕПРИЈАТЕЉСКО
УПОРИШТЕ У ГРАБОВЦИМА¹**

ШТАБ VI ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ
Број: 153
Дана: 23/IX 1944 год.
Положај

Предмет: извештај о акцијамга

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Између 18 и 19 о.м. једна група диверзаната порушила је пругу између Руме и Краљеваца у дужини од 300 м. дуплог колосека. Пруга је порушена иомоћу експлозива.

21 о.м. два батаљона VI В.[ојвођанске] бригаде, уз иомоћ 2 батаљона X Бригаде, извршила су иапад на упориште Грабовце.

П 'батаљон VI В.[ојвођанске] бригаде добио је задатак да нападне само упориште. Ш 'батаљон VI В. бригаде био је на обезбеђењу на цести Никинци—Платичево која води ка Грабовцима. Један батаљон X бригаде затварао је прилаз од Кленка ка Грабовцима, а други батаљон X В. бригаде са својим двома четама затварао је прилаз од Никинаца на путу који води покрај канала и шуме Барадинци, док је једну своју чету имао у Товарнику. Сви путеви који воде ка Грабовцима, односно пред обезбеђењима, били су минирани. Запоседање самога упоришта било је извршено око 5 сати ујутро, т.ј. у то време били су запоседнути полазни положаји за напад на само упориште, док је обезбеђење запосело своје положаје у 4 сата ујутро.

Батаљои који је нападао само упориште привукао се не олажено у непосреду близииу самих утврђења. Око пола 6 сати напји су отиочели оа наиадом и отворили јаку мргграљеску и „Цон-булску" ватру на непријатељске бункере. Овај први иапад трајао је сат и по у коме је ликвидирано 4 непријатељсва бункера, а који нису били запоседнути од наше стране из разлога, што је непријатељ имао везу изме-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 21—4, к. 1245.

ђу тих бункера и осталих у којима се још налазио, т.ј. бункери били су међуеобно везани рововима и зидом у којем су биле утрађене пушкарнице, одакле је давао јак отиор. Исто тако на нркви се налазила осматрачница са тешким митраљезом који је контролисао цео терен и тукао наше положаје. Око 9 сати извршен је и други напад у којем је ликвидирано још 2 бункера и запаљена је зграда из које је даван најжешћи отпор. У току тога напада запаљен је и кров и торањ цркве, који се после кратког времена срушио, а што нам је омогућило даље наиредовање према осталим бункерима.

Око 11 сати прекинули смо напредовање и извршили поиовно! прегруписавање снага ради коначног ликвидирања целог упоришта. Направљен је иов распоред скага и око 14 часова отпочели смо нов напад.

Ватром из тешких бацача тукли смо од 14 до 14.30 часова, а одмах после бацачке ватре почели смо са напредовањем према бункерима. Жестока борба трајала је све до 6 часова, у којој су ликвидирани скоро сви бункери сем два из којих је даван жесток отпор. У 18 часова опет смо извршили прегруписавање снага и са два „Дон-була“, које смо морали нроз коиане зидове провлачити ближе иајвећем буикеру, извршен је поиовни напад у којем је био ликвидиран и наведени бункер. После тога наши борци упали су у бункере и ровове и отпочели са даљим капредовањем ка последњем бункеру одакле је још увек даван жесток отпор, а из којега нису фашисти дочекали наше борце, већ су почели бежати. Исто тако почео је бежати и остатак фашиста који се још иалазио ио рововима и зградама. С обзиром на то што се већ смрачило успело је неким фашистима да побегну, док су остали потучени. У 20 часова истога дана упориште је било потпуно ликвидирано.

Тога дана није долазила никаква интервенција из оближњих упоришта.

Непријатељски губици износе 40 мртвих. Наххш губици јесу 2 мртва и 22 рањена, од којих је 4 теже, а остали лако рањени.

Заплењено је: 25 разних пушака, 1 пушкомитраљез, 2 пикавца, 6 тешких митраљеза, 1 тешки и 1 лаки бацач, 1 парабелум, 6 мина за лаки бацач, 9 мина за тешки бацач, муниције 10.000 маузер метака, 1 радио-станица, 2 радио-апарата, 1 писаћа машина и доста остале ратне спреме.

У оеој борби утрошено је: 12.000 разних метана, 37 мина од лаког бацача, 12 мина од бацача тешког, 130 мина од „Дон-була“, 29 бомби.

У овој акцији држање бораца било је врло добро, а тако исто и новопридршних другова, бивших домоорана, било је добро држање, тако да се скоро није могло разликовати од осталих старих бораца.

22 о.м. једацице које су и даље остале на истим положајима, како је напред наведено, нису имале борбу 21 о.м. већ је непријатељ 22 покушао да интервенише. Око 7 сати пошао је непријатељ са 3 тенка из Шапца и наишао на батаљон X бригаде, који је бранио прилаз од Кленка. Борци су их оачекали [и], пустивши их да се приближе, отворили су ватру из протутенковских пушака и утншили један тенк. Фашисти су исти тенк закачили за остале и одвукли.

Око 10 часова истога дана пошао је непријатељ од Руме преко Никинаца и Платичева ка Грабовцима у јачини од око 300 фашистичких војника, међу њима је био повиати зликовац Бауер, Ригл, Алтгајер, шеф отсека ЕК² 3 (непознатог имена), Гига Мариловић (вођа четника из Кузмиш Деврња из Карловчића, Баћа из Адашеваца, Бора Матић из Кузмина и Никола Радаковић (кога су наше јединице заробиле). Исти су наишли на положаје III батаљона VI В. бригаде, који су их пустили на блиско отстојање и отворили жестоку митраљеску и пушчану ватру, тано да је борба трајала свега 20—25 минута и непријатељ је натерао у панично бекство натраг у Никинце. У тој борби убијено је 28 непријатељских војника међу којима су познати зликовци Гига Мариловић из Кузмина, Деврња из Карловчића, Алтгајер и шеф ЕК 3 (немачки капетан). По извештају сељака из Платичева, који су возили, рањено је 9—10 непријатељских војника. У тој борби заплењено је: 1 лаки митраљез „Мзхсим“, 1 „Шарац“, 1 руеки пушкомитраљез, 5 пикаваца, 17 разних пушака, 1 тромблон пушка, 4 пиштоља (кал. 7.65), муниције: 800 маузер метака, 300 метака за пикавце, 22 тромблонске бомбе, 2 ракет пиштоља са 24 ракете и осталог материјала.

У овој борби су наши губици следећи: 1 потинуо и 7 рањених од којих су 3 тешко рањена а 4 лако.

Држање бораца у овој борби било је такође на висини.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, мајор

Воја Живановић (М.П.)

В.Д. команданта

Илија Романовић

Накнадно су у околини упоришта пронађена још 4 мртва баидита.

² ЕтвГкоттапдо (Извршна команда полиције)

БР. 186

**ЗАПОВЕСХ ШТАБА СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 23 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БАТАЉОНА
ЗА РУШЕЊЕ КОМУНИКАЦИЈА КОЈИМА НЕПРИЈАТЕЉ
ИЗВЛАЧИ СВОЈЕ СНАГЕ¹**

ШТАБ VII ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ
оп. број: 10
Дагаа: 23-ЛХ 1944 иод. 8 час.
Положај

ЗАПОВЕСТ

Секција: Бачка Паланка 1:100.000

На осншу наређења Г. Ш. В. оп. број 14 од 17 овог месеца² Штаб ове брипаде у циљу извршења истог издаје следеће

НАРЕЂЕЊЕ

I батаљон Извршити ће диверзију оа једном и по четом на релацији пруге Кукујевци—Кузмин. Пругу сасећи на што више места и уништавати телефонске стубове. По изласку на пругу снаге се имају поставити у заседу и то на следећи начин: поставити ће се стрељачким ланцем преко пруге, док ће унапред и у деено избацити једну шесторку са пушкомргграљезом на око 150 метара од пруге. Исто ће учинити и са леђа. Те шесторке бити ће оријентисане једна у правцу Кузмина и једна у правцу Кукујеваца. Стрељачки ланац ће се иоставити косо преко пруге како би могао извршити опкољавање иеиријатеља који би долазио пругом било са које стране. У заседи ће јединице чекати до 24 сата. Ако до тога времена не дође непријатељ почети ће са кидањем пруге и телефонских стубова.

По извршењу задатка једиинце ће се вратити на своје положаје.

II батаљон Извршити ће заседу иа путу Ердвик—Илок. Заседу ће поставити са десне стране друма код

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 26—8, к. 211.

² Види док. бр. 170 и 183.

к. 198. У заседи ће одредити једиу и по чету, с тим што ће један вод избацити у правцу Љубе, ради осигурања десног бока. Са људством у заседу поћи ће један члан Штаба батаљона. Тим снагама треба дрдати и противтенковску пушху.

Ш батаљон Извршити ће са једном четом и по диверзију на релацији пруге Мартинци—Јтањарак. У погледу поступка и рада вреди све како је наведено за I батаљон.

По извршењу задатка јединице ће се ловрати на своје досадашње положаје.

IV батаљон Извршити ће диверзију на релацији жељезничке пруге Митровица—Вогањ и то са једном и по четом. За постављање заседе и кидање пруге вреди све како је иаведено за I и III батаљон. ЈБудство које ће ићи на задатак повести ће собом кола на којима ће довести оакупљену жицу.

Време извршења: све акције имају се извршити у току ноћи 23 на 24 о.м.

Борбени знаци: Техничар—Ибра.

Додатак заповести:

шталбови батаљона чије јединице иду на рушење пруге добити ће од Штаба бригаде диверзанте и диверзантски материјал. Алат потребан за извршење задатка узети ће у селима у којима се налазе и водити ће строго рачуна о томе да исти буде враћен власницима. Водиче ће пронаћи благовремено.

По извршеном задатку поднети ће извештај овоме Штабу.

Са људством које ће ићи на извршење задатка поћи ће један члан Штаба батаљона.

ЈБудство II батаљона које ће ићи у заседу треба да понесе резервну храниу, јер банда која [се] свакодневко креће на цести која је иаведена у задатку, не долази увек у исто време и можда ће морати чекати до иосле подне. Обратити пажњу на ирикривеност.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, мајор
Л. Љубинковић

Командант, мајор
Милан Јешић

В.д. начелника,
поручних

ВР. 170

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 23 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И
ПО ВОЈВОДИНЕ О ПРЕДУЗЕТИМ МЕРАМА ЗА УНИ-
ШТЕЊЕ НЕПРИЈАТЕЉСКИХ УПОРИШТА НА ЗАПАД-
НИМ ОБРОНЦИМА ФРУШКЕ ГОРЕ¹**

ШТАБ VII ВОЈБОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ
Оп. број 11
Даиа: 23/IX-1944 год.
Положај

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

У вези вашег акта оп. број 16 од 22 септембра о.г.² изве-
шћујемо вас у следећем:

(Звај Штаб предузео је већ испитиваше могућности за
ликвиданију непријатељских упоришта на западним оброн-
цима Фрушке Горе.

Блокаду друма Чалма¹—Ердевик врше I и II батаљон ове
бригаде, док је за ометање непријатељског саобраћаја на
друму Ердевик—Илак издата зајовест II батаљону ове
бригаде.

Рушење пруге на релацији Шид.—Рума наставит ће се и
даље уколико ће се располагати са екопловивом.

Прилажемо заповест 'оп. 10³, а зајовест оп. број 8⁴ до-
стављена је већ начелнику Г. Ш. В.⁵

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М.П.)

Политкомесар, мајор
Л. Љубинковић

Командантг, мајор

В. д. начелника
поручник

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 26—8.

² Види док. бр. 167 и 183.

³ Види док. бр. 167.

⁴ Види док. бр. 165.

⁵ Артур Хрибар

БР. 171

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДЕВЕТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 23 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И
ПО ВОЈВОДИНЕ О ЈАЧИНИ НЕПРИЈАТЕЉСКОГ ГАРНИ-
ЗОНА У БОСУТУ¹**

ШТАБ
IX ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ
Број 12/44
23. септембра 1944.
Голожај

ГЛАВНОМ ШТАБУ ВОЈВОДИНЕ

Положај

На ваш акт број 362 од 20. IX. 1944. г.² извештавамо следеће:

Ситуацију око нас будно пратимо имајући у виду наш главни задатак, да сачувамо рањенике и све ненаоружане људе.

До одласка ранвеника нећемо нападати у офанзивном смислу ни објекте ни непријатељска упоришта, јер је ситуација засада још непромењена, с тим да је непријатељ Ионово заузео Босут. Јачина непријатељског гарнизона у Босуту је 250 Шваба—„У/ећгасМ" са 2 топа и 2 тешка бацача. О даљем развоју ситуације извештаваћемо редовито.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, мајор
Г. Механцић³

Камаидангг, капетан
В. Крстић⁴

В.д. начелника
капетан⁵

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 228, к. 211.

² Види док. бр. 162.

³ Гавра Механцић-Војко

⁴ Василије Крстић-Вале

⁵ Антон Офенбекер

БР. 186

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 24 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ЗА РУШЕЊЕ ПРУГЕ КЛЕ-
НАК—РУМА¹**

**ШТАВ VI ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ
Оп. број: 18
Даиа: 24/IX 1944 год.
Положај**

ЗАПОВЕСТ

(Секција Шабац—Обреновац 1:100.000)

Ситуација: Рума располаже са 1.000 фашистичких војника.

Никинци." посада 200 усташа и 50 гестаповаца (појачан гарнизон).

Хртковци: до сада није било, у току јучерашњег дана образована посада упорипгга од 180 гестаиваца.

Јарак: на Критовчевом салашу 120 гестаиваца. Образовањем иов/ог упоришта у селу Хртковцима непријатељ је створио повезану линију од Митровице — Јарак — Хртковци—Никинци која му може уједно служити као контрснла пруге Клеиак—Рума, као и контрола друма Кленак—Рума, који би могао елужити за извлачење непријатељских снага из Србије. Да би потпуно омели иепријатељске иамере поставља гаам се следећи

Задатак: Јединице VI и X Војвођанске бригаде имају потиуио да онесиособе пругу Кленак—Рума, те у сврху тот

НАРЕЂУЈЕМО:

1) III батаљон VI В. бригаде има да онеспособи иругу на сектору Клеиак—Платичево.

2) II батаљон VI В. б. [ригаде] има да онеспособи пругу на сектору Платичево—Никинци.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 26—8, к. 211.

² Види док. бр. 170 и 183.

3) 2 батаљока Х В. б. [ригаде] има да онеспособе пругу на сектору Никинци—Рума.

4) Уништен>е пруге има се извршити у потпуности и то на тај начин да се изваде еви шлупери и исти претестеришу, затим да се помоћу ашова и лопата прекопа насип ируте (бент), затим да се телеграфоке хптанге иретестеришу и то на неколико места а уједно на њима разлупају чашице. Жица да се скине и ионесе са собом. Штабови батаљона постараће се неизоставно да се сав алат потребан за овај рад прикупи у селу, зашта ће бити лично одговорни команданти батаљона.

5) Додељене друиове легалце, које су штабови батаљона примили у току јучерашњег дана, повести са собом и употребити их при уништавању пруге.²

6) Потребна обезбеђења на секторима свога деловања поставиће сваки батаљон за себе.

7) У кантонимау батаљона оставити из сваког батаљона комору, пратећу чету и једну борачку чету.

8) Са радом отиочети истовремено на свим секторима тачно у 22 часа 24 о.м. те ирема томе надлежни командаици батаљона подесиће покрет својих јединица из кантонмана.³

9) Борбени знаци: **Пера—Пишгољ.**

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Полигасомесар, мајор
Воја Живановић

В. д. начелнина,
Синиша Јовановић

В. д. команданга
Илија Романовић

² Односи се на илегалне раднике и симпатизере НОП који су због терора окупатора морали да напусте градове и дођу у НОВ.

* Види док. бр. 181.

)

БР. 173

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 24 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БАТАЉОНА
ЗА РАСПОРЕД ЈЕДИНИЦА¹**

ШТАБ VII ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ
Оп. Број 13
Дана: 24 IX-1944 шд.
Положај

ЗАПОВЕСТ

Секција Бачка Паланка 1:100.000

У вези са новим задацама јединица ове бригаде Штаб бригаде, издаје следеће

НАРЕЂЕЊЕ:

- I батаљон са свим сврјим деловима остаје на својим досадашњим иоложајима.
- II батаљон са свим својим деловима остаје на својим досадашњим иоложајима.
- III батаљон са свим својим деловима извршити ће покрет са својих досадашњих положаја у Менђелосу и пребацити се у село Визић. Од чете II батаљона која се већ тамо налази преузеће положаје на којима је иста давала осигурање. Поред тога избацити ће на к. 253 испод Јабучја у правцу Нештина једну десетину ради осматрања иросторије ирема Илоку и Нештину.²
- IV батаљон са свјжг својим деловима извршити ће покрет са својих досадашњих ноложаја преко Гргуреваца—Манђелоса—Лежимира за манастир Ђипша, где ће се и сместити. У циљу осигурања избацити ће једну десетину са пушкомитраљезом на к. 194 северно од В. Кратина.
- Исхрана:
Батаљони који врше покрет изузети ће од интенданта ове бригаде суву храну.

¹ Оригинал, пцсан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 25—1, к. 1399 А.

² Види док. бр. 183.

Штаб бригаде, интендантура и санитет остају у Лежимиру.
Веза:

одмах по доласку на нове положаје батаљони имају да успоставе међусобну везу.

Додатак заповести:

Батаљони који према овој заповести имају да изврше покрет кренути ће са својих досадашњих положаја у 17 сати данас, тј. 24 о.м.

Сутра, тј. на дан 25. о.м., одмах после обављеног доручка извршити ће покрет I батаљон ове бригаде са својих досадашњих положаја на Бингулску планину. На исту ће се сместити према договору са Штабом II батаљона.

II батаљон појачати ће своју контролу у току сутрашњег дана над цестом Ердевик—Чалма тиме што ће истакнути више своје истакнуте делове.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М.П.)

Политкомесар, мајор

Л. Љубинковић

Командант, мајор³

В. д. начелника⁴
поручник

³ Милан Јешић-Ибра

⁴ Владимир Јанковић-Влада

БР. 186

**ИЗБЕШТАЈ ШТАБА ЈЕДАНАЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ НОУ
БРИГАДЕ ОД 24 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТА-
БУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ О МИНИРАЊУ КОМУНИКА-
ЦИЈА¹**

ШТАВ
ХИ ПРАТЕЋЕ НОУ БРИГАДЕ

Оп. Бр. 6

Дана 24. IX. 1944 г.

Положај.

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Оперативни отсек

У вези заповеди оп. бр. 14 од 17. IX. 1944 године² подно-
симо следећи извештај:

1.) Ноћу 22—23. IX. 1944 шд. упућена је једна тројка Ју-
ришног батаљона са задатком рушења моста (ћуприје) на
путу Павловци—Врдник. Овај задатак је тројка у потпуно-
сти извршила, тј. мост је разрушен.

2.) Ноћу 23—24. IX. 1944 године упућена је једна тројка
из Јуришног батаљона са задатком минирања путева у селу
и око села Павловаца, у циљу спречавања Немаца у пљачка-
њу истог села. Овај задатак је у потпуности извршен. Дана
24 ујутро око 7 часова налетео је један немачки камион на
постављену мину у селу Павловцима а који је дошао у циљу
пљачкања села. Камион и посада су потпуно разнесени.
Број погинулих за сада се још не зна.

Истог дана око 9 сати наишла су једна немачка кола из
Руме на мину која је била остављена на путу поред пруге.
Ова кола су такође била упућена ради иљачке. Кола и коњи
су потпуно са целом посадом уништени, у колима је био 1
Немац са женом из Грабоваца који су овом приликом поги-
нули.

Наших губитака није било.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Полит. комесар

мајор
(Отсутан)

В. д. начелника Штаба

мајор
(Потпис нечитак)

Командант, капетан

Б. [ошко] Ћирић

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 26—8, к. 211.

² Види док. бр. 170 и 183.

БР. 186

**ЗАПОВЕСТ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 27 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ОСМЕ ВОЈВОЂАН-
СКЕ НОУ БРИГАДЕ ЗА РАЗМЕШТАЈ ЊЕНИХ ЈЕДИ-
НИЦА¹**

ГЛАВНИ ШТАБ
НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
Оп. Бр. 21
27 септембра 1944
Положнј

ЗАПОВЕСТ

(Секција: Бачка Паланиа, Ср. Карловци 1:100.000)

Ситуација: Непријатељ држи упорниш Шид, Кукујевце, Кузмин, Мартинце, Ердевик, Чалму, Ср. Митровицу, Руму, Павловце и Врдник у циљу да омогући железнички и сувоиуши саобраћај на истојећим комуникацијама.

Наши задаци:

Ометање оправке пруге и њеНо даље рушење као и обезбеђење и осигурање ослобођене територије с југа, југо-истока и истока.

» Штаб VIII бригаде, у вези иаређења достављеног радиограмом, извршиће одоусах са бригадом иокрет на територију средње Фрушке Горе.

По ирелаеку на нову територију ради извршења иовог распореда у циљу осигурања и вршења даљих акција.

НАРЕЂУЈЕМО:

1.) Штаб VIII бригаде ће поставити један батаљон у селу Мала Ремета (Реметица).

Овај батаљон ће иступити једно јаче стражарско одељење у село Јазак са задатком, да осигурава и осматра иутеве и правце од села Павловаца, Врдника и Ирига.

Батаљон ће упутити једну чету у село Бешеновачки Прњавор, кзоја ће иступити једно стра-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 26—8, к. 211.

жарско одељење са аутоматским оружјем на Црвени Чот (Чардак). Задатак одељења је дневно осматрање и осигурање стаза које воде од Беочика, Врдника и Венца. Стражарско одељење постављати у зору, а повлачити га по паду мрака у састав чете.

У случају да има могућности смештаја овог одељења у какву просторију на Црвеном Чоту, остављати га на осигурању и преко ноћи.

2.) Један батаљон поставиће у село Бешеново, који ће упутити једну чету у село Стејановце.

Ова чета истуриће једио стражарско одељење за осматрање пута и праваца од Павловаца и Руме.

3.) Један батаљон ће поставити у село Шуљам, а овај батаљон ће упутити једну чету у село Вел. Радинце.

Ова чета истафиће стражарско одељење ради осигурања и осматрања путева и праваца који воде од Вогња и Руме.

4.) Штаб VIII бригаде испитаће могућност ликвидације Ирига о чему поднети извештај и потребне предлоге.

Поред наведеног наставити са рушењем пруге и нута Врдник—Рума и контролисати саобраћај. Ометати и спречавати непријатељу оправку пруге, јер настоји са истом извлачити ратни материјал из Врдника.

Напомена: ради могућности одржавања везе са другим јединицама дају се следећи подаци: XI бригада држи линију и тачке: Манђелос, Пустара Грабовац, Гргуревци.

VII бригада држи линију: Визић—Пиштинац—северно од Ст. Дивоша—Лежимир.

О предњем обавестити подређене јединице и делове.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Полит. комесар

Командант, пуковник

А. Груловић

Начелник, пуковник

Арт. Хрибар

GLAVNI ŠTAB
NOV I PO VOJVODINE
Op. Br. 22
27 septembar 1944
Položaj

ŠTABU XI PRATEĆE BRIGADE

U sadejstvu sa VII Vojvotanskom brigadom izvršite napad na Ilok .
i Sarengrad.

Za napad ce se upotrebiti južni bataljon, četa protivoklopnih
građa i mornarička četa.

Prateći bataljon ostaje u selu Banjeolu sa zadatkom obezbeđiva-
nja od pravca Sr. Mitrovica i Čalma.

U cilju izvršenja ovog zadatka stupite odmah u vezu sa štabom VII
brigade, koja je dobila tačne zapovesti.

Smrt fašizmu - Sloboda narodu!

Polit. komesar

Načelnik, potpukovnik

Komandant, pukovnik

БР. 176

**НАРЕЂЕЊЕ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 27 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ЈЕДАНАЕСТЕ ПРА-
ТЕЊЕ НОУ БРИГАДЕ ЗА НАПАД НА ИЛОК И ШАРЕН-
ГРАД¹**

ГЛАВНИ ШТАБ
НОВ и ПО ВОЈВОДИНЕ
Оп. Бр. 22
27 септембар 1944
Пошожај

ШТАБУ XI ПРАТЕЊЕ БРИГАДЕ

У садејству са VII Војвођанскбм бригадом извршити на-
пад на Илок и Шаренград.²

За напад ће се употребити јуришни батаљон, чета про-
тивоклопних оруђа и морнаричка чета.

Пратећи батаљон остаје у селу Манђелосу са задатком
обезбеђења од правца Ср. Митровице и Чалме.

У циљу извршеша овог задатка ступите одмах у везу са
Штабом VII бригаде,³ која је добила тачне заповести.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Полит. комесар
С. Ј.

Командант, пуковник
Г.

Начелник, потпуковник
А. Х.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 32—8.

² Види док. бр. 182.

³ Види док. бр. 179.

**НАРЕДБА ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ЗА
28 СЕПТЕМБАР 1944 ГОД. О ПОСТАВЉЕЊУ РУКОВОДИ-
ЛАЦА И ФОРМИРАЊУ АРТИЉЕРИСКЕ ПОДОФИЦИР-
СКЕ ШКОЛЕ¹**

НАРЕДБА БРОЈ: 34
ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ЗА 28 СЕПТЕМБАР
1944 ГОДИНЕ

I

По указаној потреби службе расгоређујемо другове по следећем:

1. друга Петра Петровића, полит. комесара батаљона за полит. комесара XI Пратеће бригаде.²
2. друга поручника Јована Вујића за шефа Моб. отсеа.
3. друга каиетаиа Благојевић Душака за наставника Официрске школе.
4. друга капетана Лођу Николића, досадашњег шефа Моб. отсека, за члагаа Еноиомоног отсека.
5. друга поручника Павловића Жарма на службу у VI бригади.
6. доуга и-поручника Ивић Стојана на службу у VI бригади.
7. друга судског поручника Јоксимовића Момира на службу у Команди босутског подручја.
8. друга капетана Марковић Антуна на службу у Команду места Сремска Митровица.

II

. При Официрској школи формираће се и Артиљериска подофицирска шкОпа. Руководилац ове школе за стручне предмете биће друг капетан Благојевић Душан као II помоћник команданта школе и уједно наставник из артиљериских

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 34—8, к. 211.

² У исправци, коју је Главни штаб НОВ и ПО Војводине накнадно дао (докуменат се налази у архиви Војноисториског института, под бр. 34—8, к. 211), стоји: „У наредби овог Штаба број 34 од 28 септембра 1944 године под тач. 1. стављено је омашком да је Петар Петровић постављен за полит. комесара XI Пратеће бригаде, а требало је ставити: „Друга Петра Петровића, полит. комесара батаљона, за полит. комесара батаљона Пратеће бригаде“.

Ово унети као измену у наредби број 34 од 28-IX-1944 год“.

предмета, док ће за остале опште предмете остати наставници школе.

Моб. отсек Војне области ставиће на расположење другу капетану Благојевић Дзгшану око 30 омладинаца добровољаца, који су завршили најмање 4 разреда основне школе, који ће бити учесници курса.

Овај курс биће погчињен у свему Команди Официрске дјколе.

Почетак курса је одмах чим се заврше све припреме, а трајање до 40 дана.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

Полит. комесар
С. Јовичић

Командант, пуковник
А. Груловић

Начелник, потпуковник
Арт. Ј. Хрибар

БР. 178

**УПУТСТВО ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 28 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ШТАБУ БАНАТСКЕ ОПЕРАТИВНЕ
ЗОНЕ ЗА ФОРМИРАЊЕ ПАРТИЗАНСКИХ ОДРЕДА И ЊИХОВО
ДЕЈСТВО НА ТЕРИТОРИЈИ БАНАТА¹**

ГЛАВНИ ШТАБ
НОВ и ПО ВОЈВОДИНВ
Број: 393,—
28 септембра 1944 год.—

ШТАБУ БАНАТСКЕ ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ

У вези извештаја комесара теога штаба о ситуацији и стању наших јединица у Банату, овај штаб је на свом заседању донео следеће одлуке:

1.) Одобрава се формирање пет одреда у Баиату/који су под директно вашим руководством, с тим да их ви по вашем нахођењу и према приликама и ситуацији повећавате, смањујете или укидате.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 33—8, к. 211.

2.) Под вашу команду ставља се и IV батаљон VI В бр[анско-вођанске] бригаде и у исто време мења назив у Ударни батаљон Банатске оперативне зоне.

3.) Овај батаљон биће основица за будућу бригаду, коју ћете ви формирати по вашем нахођењу и у погледу ситуације. Формирање бригаде по нашем мишљењу за сада не долази у обзир, због ситуације у Багаату и на суседном фронту (Румунија).

4.) Све наоружане Банаћане — старије борце које имамо овде шаљемо вам, да их фороушрате у једну чету која ће вам служити као пратећа а која ће вам проводити појачани војни и политички рад те из ње црпили кадрове и појачања за ваше одреде. Ову чету такође можете употребљавати за мање транспорте и акције.

5.) Отсек за везу предложио је друпа Јелена за свог референта који ће вам одговарати за читаву курирску, телеграфску, телефонску везу као и за навозе. Радио-станицу коју сте сад добили пошаљите у северни Банат, с тим што ће и даље одржавати везу са нама и са вама.

6.) Моб. отсек послао је код вас шефа Регрутног центра и његовог помоћника који ће обављати све послове око мобилизације и транспортовања регрута.

7.) Обавештајни отсек послаће шефа Пом. [оштног] об. [авештајног] центра за Банат који ће бити при вашем штабу и који ће ујединити све рејонске (одредске) центре и створити организацију об. службе.

8.) *Операције:* Напојте да се развије активност наших јединица на читавом сектору Баната, макар и мање акције, главно је да се наше јединице свуда осећају. Са Ударним батаљоном изводите и даље батаљонске акције, а у недостатку таквих могу се и поједине чете слати на самосталне задатке а потом се враћају у састав батаљона. Треба настојати да се батаљон не растура већ да вам он послужи за горе наведене сврхе.

9.) Осим војничких акција треба вршити и политичке. У свим очишћеним местима од окупаторске власти, треба држати политичке зборове и конференције, сваку акцију по селима и око њих треба и политички објаснити. Наше јединице треба да се што чешће налазе у ослобођеним местима ради чврстог повезивања са народом. У местима где још нема НОО треба [их] одмах формирати од људи проверених и вољних да раде за НОП.

10.) *Борба против пете колоне:* По овом питању морате најтешње сарађивати са нашим организацијама на терену-

распадање четничких организација и њихових јединица настојте да се и даље врши и то на тај начин што ћете одвајати колебљиве и заведене од окорелих ортодоксних четника. Злочинце изводити пред суд и кажњавати, а прве који се добровољно јаве укључити у наше јединице, најбоље их слати у Срем. Са овима послати исцрпне податке и оаслужање у дупликату и то Моб. отсеку и Г. Ш. Шпијуне и издајнике немилосрдао кажњавати и чистити. Об. [авештајна] служба нека развије своју активност у том правцу.

11.) Питање наоружања решаваћете помоћу акција и сарезника. По нашем мишљењу, људе који се тамо јављају треба наоружавати и остављати колико год може. Најјачи одред треба да вам буде Белоцрквански који треба да створи извесну ослобођену територију (источно и западно од Песка)- На овај одред ослањаће се сви одреди, а ш њега ћете углавном црпи људство приликом формирања бригада.

12.) Санитетски одсек распоредио је лекара који се налази при батаљону за вашег референта санитета, као поклоњеник референта остаће другарица Јања.²

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Пошит. комесар,
С. Јовичић

Комаидант, пуковник
А. Груловић

Начелник, потпуковник,
Арт. Л. Хрибар

¹ Јања Драгојловић

БР. 186

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ ППТ
28 СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БАТАЉОНА ЗА
ОСЛОБОЂЕЊЕ ИЛОКА¹**

ШТАБ VII ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ
Оп. Број: 18
Дана: 28/IX-1944 год.
Положај

ЗАПОВЕСТ

Секција: Бачка Палагаша и Вуковар 1:100.000

Ситуација: Повећани притисак снага Народно-ослободилачке војске у свим деловима наше отаџбине присиљава непријатеља да из својих истакнутих упоришта, која се налазе подаље од главних комуникација, извлаче убрзаним темпом храну и материјал. Њему је јасно да та упоришта неће моћи одржати услед свакодневног јачања НОВ и да ће једнога дана морати повући сваге из њих или да ће иста бити ликвидирани. Храну и материјал настоје одвући у близину главних комуникација. При том извлачењу свога материјала непријатељ пљачка наш сиромашни народ, убија, тера у концентрационе логоре, уопште врши терор какав До' сада није вршио.

Задатак наше бригаде јест да на сектору западног дела Фрушке Горе спречи непријатеља у његовим намерама и да народ, који је већ много претрпео у току Народно-ослободилачког рата, ослободи фашистичке тираније. У томе циљу нападају се железничке Комуникације, цестовни саобраћај и непријатељска упоришта. Као друго место са непријатељском посадом, које има ова бригада за задатак да ликвидира, јесте Илок.

У упоришту Илок има: око 60 усташа, који су смештени уз цесту Шид—Илок под број 1. (легиона нацрта Илока), око 120 гестаповаца, који ДР"

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 26—8, к. 211.

² Види док. бр. 170 и 183.

же зграду школе код илочке цркве као и бункере у западном делу Илока, око 200 мештана милиционера. Врло је вероватно да ће половина милиционера бацити оружје обзиром на чињеницу да у месту има наш НОО и да међу самим милиционерима има наших симпатизер[^]. Међу гестаповцима имаде исто тако присталица НОБ. Рачунатисе може да ће отпор давати усташе, један део гестаповаца и око половина милиционера.

У околним упориштима налазе се следеће снаге:
Шид: око 1.200 усташа и гестаповаца са 2 тенка, неколико кзмиона и око 4 топа.

Кукујевци: 1 'бојна гестаповаца са нешто моторизације.

Ердевик: 110 гестаповца и усташа и око 200 милиционера.

Чалма: 500 гестаповца и око 100 милиције.

Кузмин: 1 бојна У;Ш-е Ловачке пуковније.

Митровица: Око 2.100 непријатељских војника са непознатим наоружањем.

Беоцин: око 700 гестаповаца, усташа и милиције.

Шаренград: 400 усташа, који припадају сатнији из Илока са нешто милиције.

Задатак посаде у наведеним упориштима јест: чување комуникације Београд—Загреб као и свега што је горе наведено.

Наоружање посаде Илок је следеће: 5 тешких митраљеза, 1 лаки бацач, 1 тромблон, 6 пушкo-митраљеза, а остало пушке, 100 комада бомби, офанзивних.

Опис упоришта и утврђења види се из приложене скице уз ову заповест.

У циљу ликвидације упоришта Илок, Штаб ове бригаде издаје следеће

НАРЕЂЕЊЕ :

Размепгпај и задатак појединих батаљона биће следећи:

Ликвидацију упоришта вршиће I и III батаљон.

Осигурање ће давати II и IV батаљон.

Јуришни батаљон XI бригаде даваће осигурање од Шаренграда на тај начин што ће извршити напад на то упориште и по могућности га ликвидирати.

Чета VIII бригаде осигураваће правац од Бечигаа до Тестере. Морнаричка чета XI бригаде имаће задатак контроле десне обале Дунава и са-о)браћаја на њему Бачка Паланка—Илок.

I батаљонау биће придодат један протуколски топ. III батаљону биће придодат 1 протуколски топ. Тешке бацаче, протутенковске пушке, „Цонбулове" и минерске кесице употребљаваће јединице при нападу по властитом нахођењу.

I батаљон

нападаће на упориште са источне стране (од.Нештина). Напад ће изводити иа следећи начин: једна чета нападаће Нештинском улицом, те ће имати за задатак ликвидацију бункера на источном делу упоршпта.

Друла чета тога батаљона нападаће са јужне стране и то тако да ће имати за задатак да ликвидира упориште у пољопривредној шкои и бункере од пољопривредне цжоле у правцу центрума места. Трећа чета остаће као резерва тога батаљона. Прогуоклопјни топ биће придодат у почетку чети која ће нападати од правид Нештина.

Место Штаба батаљона биће у почетку борбе уз цесту Илок—Нештин, а касније, по ликвидацији првог бункера у циглани са јужне стране цесте иод циглане. У току борбе Са померањем јединица помераће се и Штаб батаљона. Код сваке чете има бити по један члан Штаба батаљона.

По ликвидацији бункера на Нештинској улици један вод те чете пребацити на илочку скелу, ради ликвидације страже, која би се евентуално ту налазила. По ликвидацији те страже вод се има оријентисати у правцу Бачке Паланке. Томе воду придодаће се једна протутенковска пушка. Људство тога вода ва том положају има заузети што боље заклоне и својом ватром спречити евентуални покушај непријатеља да из Бачке Паланке притекне у помоћ упоришту Илок.

Остале снаге имају извршити подилажење ка школи (цркви) и поставити се у заклон, тј. извршити блокаду школе и бункера између школе и хфкве.

По извршеној блокади имају ступити у дејство „Цонбул", топ, а уколико ће бити могуће прићи

ближе, и микерске кесице. После тако извршене припреме извршиће се јуриш на зграду, а прије самова јуриша позвати на предају посаду школе.

Све горе наведене радње вршити што енергичније и брже, али ипак уз потребан опрез, јер ће оаљю на тај начин успети брза ликвидација упоришта и са најмање жртава. Детаљнија разрада заповести извршиће се у заједници са Штабом бригаде на останку штабова батаљона према прије издатој заповести.

Ш батаљон

нападаће упориште са једном својом четом од правца Шид. Задатак те чете биће ликвидација бункера уз цесту Илок—Шид и касарне (куће) у којој се налази банда. Иза тога чета ће продужити напредовање у правцу школе и илочки хџве. За ликвидацију бункера и зграде умотребити „Дон-бул" и минерске кесице. Друга чета нападаће упориште са западне стране, тј. од Шаренграда. Њен задатак биће ликвидација бункера на западном делу Илока и зграде котарског суда. Уколико би се у згради насупрот котарском суду налазило штогод бандита, ликвидираће и њу. Даље напредовање те чете биће у правцу цркве односно школе у центру места. За ликвидацију бункера и зграда употребити се протутенковске пушке и минерске кесице. По ликвидацији бункера уз цесту Шид—Илок и зграде у којој се налази банда уз исту цесту, „Дон-бул" ће се пребацивати тој чети. Према потреби, ликвидације бункера и зграда на сектору те чете потпо-моћи ће се протуоклошним топом. Та чета, која напада од правца Шаренграда, има обратити иажњу са сваг левог бока на терен у правцу Дунава, јер је вероватно да ће банда покушавати да се пробије у том правцу.

Трећа чета тога батаљона остаће као резерва те ће бити убацивана у борбу према потреби.

По ликвидацији горе наведених бункера и зграда јединице тога батаљона имају се подвући на најзгодније положаје око цркве и школе, тј. извршити блокаду са југозападне, западне и северозападне стране. По извршеној блокади са згодних места стављати у дејство „Дон-булове", протутенковске пушке и кесице. Уколико ће бити

погодних места са којих би, из близине, могао тући топ привући ће се исти и тући саму зграду или бункер испред ње.

Место штаба батаљона биће при почетку напада код к. 133 а касније ће се померати заједно са снагама које ће нападати. Са сваком јединицом која ће вршити напад биће један члан Штаба батаљона.

Јуриш на главну зграду (школу) извршиће у заједници са I батаљоном по извршеној заједничкој припреми јуршпа оа тешким оружјем.

Све радње извршавати енергично и брво, како би било што мање жртава, а успех што сигурнији. Детаљнија упутства добиће штабови батаљона на еастанку штабова са Штабом бригаде.

II батаљон

*Имаће за задатак обезбеђење од правца Ердевика. Са своје две чете поставиће се у заседу код к. 198 на друму Ердевик—Љуба. На том положају извршити укопавање. Са преосталом својом четом поставиће се у шуму Велики Бакоњ. Та чета избациће у правцу Брдевика на к. 162 једну тројку рада осматрања оамога места 'И промета на цести Ердевик—Љуба. У случају поласка непријатељских снага у правцу Љубе чета ће се оријентисати у правцу друма. Ватру неће отворати одмах већ Ле претходницу поопустити, а ударити са бока тек кад иста наиђе на заседу код к. 198, Нарочиту пахчњу има обратити та чета на прикривеност свога. положаја.

О свакој промени која би се дешавала на сектору тош батаљона извештавати хитно Штаб бригаде.

Задатак читавог батаљона јест: да не пропусти непријатељске снаге које би покушавале да притекну у помоћ упорихпту Илок. Испред положаја заседе поставиће се натзне мине у шахматском поретку. ПолОжзај мина изабрати тако да може бити брањен ватром аутоматског оружја. Протутенковску пушку поставити такођер ва положај.

IV батаљон:

имаће за задатак осигурање од правца Шид. Са својом једном четом и тешким митраљезом по-

: ставиће се гаа к. 190 са десне стране друма Илок—Шид на 1.500 метара западно од Сот. Задатак те чете биће коитрола друми Шид—Сот, а обратиће пажњу и на пут Шид—Света Петка—Иноцегац Двор. Са другом својом четом поставиће се са леве стране друма Сот—Шид у висини к. 190 на коси код слова „Глава”. Цесту испред положаја минирати, као и II батаљон. Протутенковску пушку поставити на зшдан положај, да би у заједници са аутоматским оружјем могла бранити прилазе минама. О свакој важнијој промени на томе сектору обавештавати хитгао Штаб бригаде.

Успоставити везу оа II батаљогаом.

Задатак батаљона је да одржи положај по сваку цену и не дозволи непријатељу продирање у правцу Илока.

Штаб бригаде

налазиће се уз цесту Шид—Илок са десне стране код „Орашја”.

Бригадно превијалиште:

Бригадни оанитет налазиће се уз друм ЈБуба—Илок код к. 207 (са десне стране). Рањенике II и IV батаљона упућиваће штабови диоектно за Визић, а одатле за Лежимир.

Рањеници I и III батаљоиа упућиваће се у бригадни сагаитет код к. 207.

Ба1*аљонска превијалишта биће на пошдним местима која ће одрвдити штабови батаљона.

Веза:

Веза са једимицама одржаваће се на следећи вачин: са IV батаљоном ће се успоставити по могућности телефонска веза.

Са II батаљоном одржаваће се веза мотоциклом.

Поред тога штаб II и IV батаљогаа упућиваће према потреби курире на коњима, а неће чекати на долазак мотоцикла.

Са пгтабом I батаљона успоставиће се по могућству телефонска веза.

Са штабом III батаљона одржаваће се веза куриријуга-релејима. Службу везе организоваће пгга-

бови батаљона најоавесније да би иста функционисала правилно.

Код к. 207 (на раскршћу цеста) налазиће се релејна станица Штаба бригаде.

Време покрета:

I и III батаљон кренуће из села Визића на дан 28 о.м. у 23 часа.

II и IV батаљон имају подесити време покрета тако да на положаје одређене овом заповешћу стигну до 1 сат на дан 29 о.м.

Почетак напада:

Напад на упориште Илок има почети на дан 29 о.м. у 4.30 сати изјутра. До тога времена има се извршити годилажење и то неприметно положајима одбране.

Знак за напад:

неће се давати за све јединице, нето ће штаб I и III батаљона отворити ватру оа по 5 мина из тешког бадача тачно у време одређено овом заповешћу. Иза тога знака извршити снажан притисак на непријатељска упоришта ватром из свих аутоматских оруђа и пушака те му не дозволити да се снађе. За време ватре вршити приближавање бункерима и стезати непријатеља у правцу центра.

Борбени знаци:

Пиртић — Цопа, а други: Ми — Нападамо.

Употребу двоструких знакова објаснити борцима. Знаци за дан биће: позив: три пута десном руком махати кружно изнад главе, а одговор: три пута избацити пушку десном руком у страну.

Интендантура

остаје у Лежмиру, као и бригадна амбуланта.

Остали знаци:

Штаб I и III батаљона по заузећу сваког бункера и зграде из које је даван отпор избаћиће једну зелену ракету.

Штаб II батаљона у случају наиласка јачих непријатељских снага избаћиће у правцу Илока једну зелену и једну црвену ракету.

Штаб IV батаљона избаћиће у случају наиласка јачих непријатељских снага у правцу Илока 2 зелене ракете.

Исхрана:

Штаб IV батаљона организоваће исхрану у Соту, Штаб II батаљона у Љуби, а I и III на терену по заузећу упоришта.

Место комора:

Све батаљонске коморе сместиће се у селу Виџићу.

Додатак заповести:

По извршеној ликвидацији упоришта биће избачене 3 црвене ракете у правцу Љубе.

Полициску службу и уредовање у оаом месту преузеће I батаљон. Исти ће преузети организовани претрес кућа. Најстрожије се забрањује самовласно свабдевање, непотребно задржавање по кућама, одвојено тражење јела и пића, јер такви поступци само задржавају циљ саме акције, - поред тога то није војнички поступак. Из искуства је познато да се банда често пута сакрива појединачно по кућама и очекује иоједине борце у заседи.

У случају да се банда покушава пробијати из упоришта, задатак је оне јединице на чијем би се делу то десило да непријатеља прогони до уништења.

III батаљон, по заузећу упоришта, има одмах да се повуче на к.- 207 (раскроницу), одакле ће притицати у помоћ батаљонима који се налазе у заседи за случај непријатељског надирања.

Куће из којих ће бити даван отпор могу се палити у току борбе. Уколико ће бити потребно пробијати суседне куће, које ће се налазити крај упоришта.

У борби не штедети непријатеља, а са заробљеницима поступати строго војнички. Није дозвољена туча заробљеника нити било какво малтретирање, већ их све спронодити до Штаба бригаде.

Економски део акције извршиће чланови Економског отсека Г.Ш.В. Према томе јединице при уласку у место немају права да самовласно улазе у радње и поједине куће. Људство које ће бити потребно за вршење економског дела акције доделиће Штаб I батаљона члановима Економског

отсека и само то људство моћи ће улазити у радње итд. и оакулљати плен.

Хватање неиријатеља НОБ и злочинаца вршиће чланови ОЗН-е. Људство тштребно за ту сврху доделиће Штаб I батаљова члановима горњег отсека.

Остало људство употребити исжључиво за одржавање реда и стражарску службу.

Постуггак са схановништвом има бити примеран, пошто је то мчсто једно од оних у која Народно-ослободилачка војска улази по први пута.

По зидовима и ф\адама кућа излепити прогласе које имају штабЛзи батаљона у припреми за случај ослобођења места. Ово се ставља у дужноет комесарима батаљона. Исто тако организовати и писање парола на уочљивим и згодним местима. Осигурање Штаба бригаде даће пратећа чета Штаба бригаде. Диверзанте и диверзантски материјал добиће батаљони од Штаба бригаде.

У овој акцији показаће се вредност наше бригаде, која досада ужива велики углед. Бригади је пало у част да иапада прво среско место ва територији Војводине. У овој акцији треба да се оправда поверење које више руководство има у вашу јединицу, те да наша бригада, иако је млада, стане у прве редове иаших војвођанских јединица. Зедатак бригаде је изводљив и зависи од залагања и пожртвовности сваиог борца и руководиоца. Успех акције [биће] утолико [већи] што ће се брзином извођења радњи и еланом смањити жртве.

Заповест прорадити са командама чета и упозвати их детаљно са задацима.²

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОВОДА НАРОДУ!

(М. П.)

Политкомесар, мајор
И. Љубинковић

Командант, мајор
Милан Јешић

В.д. вачелника,³
поручник

² Види док. бр. 183.

³ Владимир Јанковић-Влада

РАТНИ ИЗВЕШТАЈ ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД СЕПТЕМБРА 1944 ГОД. О БОРБАМА И АКЦИЈАМА ВОЈВОЂАНСКИХ ЈЕДИНИЦА¹

РАТНИ ИЗВЕШТАЈ Број 20
ГЛАВНОГ ШТАВА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

15 IX Ударили батаљон Банатске оперативне зоне, на прузи Орловат—Петроград, заробио је 1 воз са војном спремом. Узете су велике количине војне спреме, док је остатак заједно са возом уништен.

18/19 IX једна минерска група VI бригаде иа жељ. прузи Београд—Загреб, између Руме и Краљеваола, минирањем разрушила је 300 м. жељ. пруге дуплог колосека.

19/20 IX јединице VIII бригаде заробиле су на интернационалном путу Београд—Нови Сад, између Ср. Карловаца и Чортановаца 1 немачки луксузни ауто „Мерцедес Бенц“ у коме су се налазили 1 немачки потпуковник и 1 капетан, који су дали отпора те су теже рањени, те 1 женска особа. Од оружја заплењено је 2 митраљете и 1 пшнтољ.

20 IX једна чета VIII бригаде сукобила се са непријатељем у шљивику Месеш, код села Буковца. У оштрој борби наши борци су убили 20 и ранили оио 20 непријатељских војнива, ншсон чега се непријатељ повукао.

21 IX јединице VIII бригаде код села Ремете водиле су борбу са непријатељем, који је био наоружан са тешким аутоматским оружјем, а у јачини једне чете. После 3 часовне борбе непријатељ је натеран на повлачење према Крушедолу. Убијено је у тој борби 12 непријатељских војника (домаћих Шваба), а око 20 рањено. Заплењено је: 2 пушкомитраљеза, 2 митраљете и 8 пушака.

Истог дана јединице VI бригаде у садејству са другим батаљоном X бришде извршиле су напад на утврђено непријатељско упориште село Грабовце. После жестоке борбе од 15 часова и више узастопних налета наших бораца заузет је последњи непријатељски бункер и тиме потпуно ликвидирано ово упориште. Непријатељ је имао 44 мртва војника. Заробљено је 25 пушака, 1 пушкомитраљез, 2 митраљете, 1 тешки и 1 лаки минобацач, 15 мина, 1 парабелум, 10.000 пушчаних метака, 1 радио-станица, 2 радио-аарата. 1 писаћа машина и много друге ратне спреме.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви ПК СКС за Војводину, под бр. 3541.

21/22 IX јединице VII бригаде разрушиле су жељ. пругу на 4 места и 1 моет на линији Београд—Загреб, између Куз-мрша и Кукујеваца.

22 IX јединице јемнш- банатског одреда² запалиле су општинску архиву у Делиблату и заробиле 16 пушака и 700.000 динара у корист НОФча.

Истог дана један ударни батаљон³ у Банату у борби око Делиблата убио је 15 и заробио 6 непријатељских војника. Заплењено је 9 пушака, 6 бомби и 5 пиштоља.

Истог дагаа јединице X бригаде, које су брагаиле прилаз на путу од Кленка за Грабовце, сачекале оу 3 непријатељска тегака који су пошли из Шапца за Грабовце. Оштећен је 1 тенк, док су се остали повукли.

Истог дана јединице VI бригаде, које су браниле ирилаз на путу од Никинаца и Платичева према Грабовцима, дочекале су једну непријатељску колону од 300 војника. У жестокој борби убијеио је 28 непријатељских војника, међу којима Алтгајер, један немачки капетан шеф ЕК,⁴ Деврња и Гига Мариловић, а заробљен је зликовац Радаковић Никола, док је 10 рањено. Заплењено је: 1 митраљез „Максим“, 1 митраљез „Шарац“, 1 руски пушкомитраљез, 5 митраљета, 17 пушака, 1 тромблонска пушка, 4 пиштоља, 800 метака, 22 тромблонске бомбе, 2 ракетгаа пипггоља са 24 ракете и много другог ратиог материјала.

22/23 IX једиа тројка удариог батаљоиа порушила је мост иа путу Павловци—Врдник.

Исте ноћи једна минерска група на прузи између Кукујеваца и Кузмина сукобила се са **непријатељском** патролом. После краће али жестоке борбе иаши борци су се повукли.

23 IX једиинице VIII бригаде водиле су борбу са непријатељем код села Крушедола, који је добио појачање од СС батаљона у јачини 400 људи. У тој борби убијегао је 35 војника од којих 2 официра. Заплењено је: 2 пушкомотраљеза, 3 митраљете, 2 пиштоља и 8 пушака.

23/24 IX јединице VI бригаде разрушиле су жељезничку пругу Врдник—Рума, између Руме и Павловаца у дужини од 1.000 м и пресекли 30 шлипера, а поред тога исту покидали још на три места. Непријатељ је за време акције приггуцавао из бункера.

Исте ноћи једна тројка удариог батаљона минирала је путеве око села и у селу Павловцима у циљу спречавања

² Ударни батаљон Банатске оперативне зоне

³ Исто

⁴ Егаеа^гкоттапсЈо (Извршна команда полиције)

доласка фашиста у село због пљачке. На мину је наишао један немачки намион са војском, који је потпуно разнесен. Број мртвих непријатељских војника није, познат. Затим су на мину наишла једна немачка кола, која су требала преносити опљачкане ствари, те су и она разнесена заједно са војницима који су били у колима.

22/23 IX једна минерска група на жељ. прузи Београд—**Загреб** између Мартинаца и Лаћарка минирањем ршрушила је пруту на 12 места. Непријатељ је за време акције припуцавао из бункера.

Исте ноћи једна минерска група VII бригаде разрушила је жељ. пругу Београд—Загреб између [Срем.] Митровице и Вотња на 6 места и посекала 35 т.т. стубова, те запленила 6 км телефонске жице. Непријатељ је за време акције припуцавао из бункера, а по свршеној акцији наши бојрци у свом повратку наишли су на непријатељску патролу, која је после краће борбе растерана.

24/25 IX једна чета Јуришмог 'батаљона',⁵ водећи жестоку борбу са јачим непријатељским патролама, које су чувале пругу Београд—Загреб на сектору Ср. Митровица—Рума, успела је да под непријатељском ватром разруши пругу у дужини од 500 м, а затим се без губитака повукла.

Наше јединице које оперишу у јужном делу Баната извршиле су низ успешних акција и заплениле веће количине ратног материјала.

У Цреггаји запаљено је 5 великих магацина са војном спремом, гаакон што је нретходно изнесегаа већа количина исте спреме, тј. гаа 76 кола, док је остало уништено.

Истовремено запаљена је општинока и поштагасиа архива у истом месту и угаиштен т.т. уређај.

У околици Делиблата, гааше јединице водиле су борбу са четницима, који етоје под командом четничког вође Вука. У једиом логору нађено је и заробљеога 30 четника, који су разоружагаи, а од којих је 25 прешло добровољно на гаашу страну.

Минирана је жељ. пруга између Панчева и Краљевићева те је уништен 1 воз, који је преносио камионе, а на прузи између Ковачице и Дебељаче, ммнирањем пруге, уништен је 1 воз оа ратногл спремом.

Том приликом угаиштеио је 2 локомотиве и око 15 вагогаа.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Септембра 1944 године (Из Главног штаба НОВ и ПО)

⁵ Јуришни батаљон Једанаесте војвођанске пратеће бригаде

БР. 181

ИЗВЕШТАЈ ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ О АКЦИЈАМА БРИГАДЕ ОД 15 СЕПТЕМБРА ДО 1 ОКТОБРА 1944 ГОДИНЕ¹

ШТАБ VI ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ
Број: 190
Датум: 1/X 1944 год.
Положај

Петнаестодневни извештај
о извршеним акцијама.

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

I батаљон:

Између 16-17 IX. о.г. овај батаљон је порушио 2 км. железничке пруге и то: на прузи Шабац—Рума од Буђановачке Јарчине према Руми и између Никинаца и Кленка. Са пруге су почупани шлипери заједно са шинама. Шлипери су већим делом по пола исечени. Исто су исечене на тој дужини и бандере на којима су разлупане чшпице. Сметаша од стране непријатеља није било.

Између 23 и 24 IX. о.г. чете су извршиле акцију на железничку пругу Врдник—Рума.

Пруга је преврнута у дужини једног километра и исечено је око 30 шлипера, диверзантско одељење је на рампи у правцу Руме пресекло пругу још на три места. Непријатељ је отварао ватру из павловачког бункера и са цесте, са наше стране је ватром одговарано. За време акције лакше су рањена³ друш борца. Непријатељски хубици нису нам познати.

26. IX. о.г. диверзантско одељење батаљона уз обезбеђење једне десетине из 1 чете извршило је минирање пруге Врдник—Рума и то између Павловаца и Врдника. Између два бункера пруга је пресечена на 6 места. Непријатељ је отварао ватру из бункера, док са наше стране није се одварало. Са наше стране није било никаквих губитака. Непријатељски губици нису иако познати.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 24—4, к. 1245.

Између 27 и 28. IX. о.г. приликом осигуравања хруге за прелаз крлоне, десетИна, која је осигуравала прелаз од Зогња, нашпла је на мину. Мина је била смештена у јендеку и том приликом рањено је 5 другова, од којих 3 теже а 2 лакше. Недалеко од места где је мина била постављена налазила се је и фашистичка патрола, коју је ваше обезбеђење отварањем ватре одбацило у бункер, одакле је непријатељ отворио ватру. Непријатељски губици нису нам познати.

II батаљон:

Између 18 и 19 IX. о. г. група диверзаната порушила је пругу између Руме и Краљеваца у дужини 300 м. дуплог колосека. Пруга је рушена помоћу експлозива. Непријатељ није ометао рушење.

21. IX. о. г. батаљон је извршио акцију на негаријатељско упориште у с. Грабовцима. Обезбеђење давала су два батаљона ове бригаде и јединице X Војвођанске бригаде. Истога дана је упориште ликвидирано. Заплењено је: 25 разних пушака, 1 пушкомитраљез, 6 тешких митраљеза, 1 тешки и 1 лаки бацач, 6 мина за лаки бацач, 9 мина за тешки бацач, 1 парабелум, 10.000 маузер метака, 1 радио-иредајна и 1 радио-пријемна станица, 1 радио-апарат, 1 писаћа машина и доста остале војничке спреме. Непријатељски губици износе 44 мртва. Наши губици: 2 мртва и 22 рањена од којих 4 теже а остали лакши рањени.

III батаљон:

Између 23 и 24 IX. о. г. једна чета порушила је на железничкој станици с. Платичева 8 бункера, од којих су два минирана, а 6 бункера су разваљени крамповима. За време вршења акције није било сметњи од стране непријатеља.

22. IX. о. г. пошао је непријатељ од Руме преко Никинаца и Платичева ка Грабовцима у јачини од 300 фашистичких војника у помоћ упоришту Грабовци. Између с. Витојеваца и Платичева ваишли су ва положаје III батаљона, који су их пустили ва блиско отстојање и отворили жестоку митраљеску и пушчану ватру. тако да је борба трајала свега око пола сата и непријатељ је ватеран у панично бекство натраг у Никинце. Непријатељски губици: 28 мртвих, међу којима познати зликовци Гига Мариловић из Кузмива, Деврња из Карловчића, Алгагајер и један немачки капетан, рањених је било 9—10 војиика. Наши губици: 1 логинуо и 7 рањених од којих су три тешко а 4 лако. У тој борби је заплењено: 1 лаки митраљез „Максим“, 1 „Шарац“, 1 руски

пушкомитраљез, 5 пикаваца, 17 разних пушака, 1 тромблон пушка, 4 пиштоља, 800 маузер метака, 300 метака за пикавце, 22 тромблонске бомбе, 2 пиштоља за ракете, 24 ракете и осталог ратног материјала

Између 24 и 25 о. м. три чете батаљана извршиле су акцију на железничку пругу Кленак—Платичево.

Разорепа је односно бачена са насипа и онеспособљена за сваки саобраћај пруга у дужини од 5 км., посечено је 60 телефонских бандера са којих је поскидана жица. За време вршења акције сметњи од стране непријатеља није било.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар. мајор
Воја Живановић

В. д. команданта
Илија Романовић

В. д. начелника
Синиша Јовановић

БР. 182

**ИЗВЕШТАЈ ЈЕДАНАЕСТЕ ПРАТЕЋЕ НОУ БРИГАДЕ ОД
2 ОКТОБРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈ-
ВОДИНЕ О ОСЛОБОЂЕЊУ ШАРЕНГРАДА¹**

ШТАБ
XI ПРАТЕЋЕ НОУ БРИГАДЕ
Оп. Бр. 9
Дана 2. X. 1944 г.
Положај

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
Оперативни отсек

У вези заповести оп. бр. 22 од 27. IX. 1944 године,² до-
ставља Вам се следећи извештај:

1) Јуришни батаљон

Задатак батаљона:

- а. Ликвидирање лосаде Шаренграда,
- б. Обезбеђење VII Бригаде која напада Илок затварањем пута Шид—Илок.

¹ Копија оригинала, писана машином., налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 6—2, к. 1247.

² Види док. бр. 176.

а. Батаљон је кренуо 27. 1К. 1944 год, оа пустаре у 12 часова правцем с. Манђелос — с. Лежимир — с. Визић, где је стигао у 17.30 чаеова и где је дат одмор до 19.30 часова. У 19.30 чаСовла батаљон је кренуо правцем с. Визић — с. Молонин — с. Шаренград, где је у току ноћи заузео полазни положај за напад.

Распоред батаљона 28. IX. у 4 часа био је следећи:

I чета ојачана са једним бацачем одређена да иападне упориште у самом граду.

II чета у заееди и то: један вод 1.500 метара источно од Шаренграда са задатком затварања пута Шаренград—Илок, а другим водом на западној ивици града са задатком блокирања града.

III чета у заееди и то: један вод заладво 50 метара од града ба задатком затварања града, а други вод у резерви позади прве чете.

Распоред непријатеља у Шаренграду:

Један део поседе у Ватрогасном дому а мањи део у житном магацину.

НЈапад:

Напад је отпочео 28. IX. у 6.30 часова нападом Прве чете на означена непријатељска упоришта. Непријатељ је одмах давао отпор из Ватрогасног дома, док је посада из житног магацина побегла у оближње куће.

I Чета приближида се Ватрогасном дому на 6 метара и убацивањем ручних и протутенковских; бомби као м гађањем из бацача успела је, да после борбе од 45 минута истера посаду из уиоришта, а која је побегла у правцу Дунава. Ова посада уепела је укрцати се у чамце и отпловити низ Дунав према Илоку, али је саченана од заседе II чете која је ватром из пушкомитрал^еза и пушака успела сву ову посаду ликвидирати јер [су] се чамци преврнули, а што није убијено у чамцима нотопило се. За време борбе на Дунаву I чета је организирила претрес кућа у циљу проналаска оних који <су се сакрили по кућама.

Минерско одељење овога батаљона за време ове акције извршило је минирање и потапање једнога штек-шлепа.

Овај задатак завршен је 28. IX. до 9 часова.

Непријатељски губици: 2 погинула, 19 потопљених и побијених, 10 заробљених и 2 добровољно пришла.

Наши губици: 1 теже и 1 лакше рањен.

Плен: 13 кола разног материјала.

б. Обезбеђење операција на Илоку:

У 11 часова 28.1X. добивена је заповест да I чета крене ка друму Илок—Шид и Илок—Ердевик са задатком затварања пута ка Илоку.

Упућена чета стигла је око 14 часова на положај Принциповца [пст.] (пустара) одакле је приметила једну непријатељску формацију у покрету.

I чета одмах се распоредила за борбу и нападом на бок и са леђа, а после борбе од 2 часа принудила ову непријатељску формацију на отступање уз велике губитке. Непријатељ је отступио у правцу Сота оставивши на месту борбе 8 мртвих, дрк је остале успео одвући.

Ова чета преноћила је на положају Пршпшповац [пст.] (пустара) где је остала и 29.1X. до 13 часова, а у саставу IV батаљона VII бригаде.

II и III чета овога батаљона остале су и даље у Шаренграду као обезбеђење док трају операције за Илок.

Услед непријатељског притиска, на положају Принциповца [пст.] (пустара) I чета овога батаљона са IV батаљоном VII бригаде повукла се на време на нов положај на раскрсници пута Илок—Шид и Илок—Ердевик.

У 14.40 часова истога дана непријатељ је отпочео напад на наш положај јаком артилеријом и бацачком ватром и надирањем друмом Шид—Илок где је борба примљена. Борба је трајала до 18.45 часова када се наведене јединице морале повући услед недостатка муниције.

Повлачење је извршено у правцу села Визића, али приликом овога повлачења чета је ступила поновно у борбу са постављеним непријатељским заседама те је скретањем са овога правца почела отступати у правцу ЈБубе, а потом скретањем на исток стигла 30. IX. у 4 часа у Бингулске планине.

Непријатељски губици: на Принциповцу 20 мртвих, број рањених непознат, а на друму Шид—Илок око 60 што мртвих што рањених.

Наши губици: 2 мртва, 1 теже рањен и 6 лакше рањених.

Плен: 1 пушкомитраљез „збројовка“, 12 војничких и 1 цивилна пушка, 16 ручних бомби и 6.000 метака „маузер“.

Ситуација у Шаренграду за време акције I чете ван истог.

29.1X. у 11 часова један моторни чамац наЈоружан са митраљезима допловио је Дунавом из правца Вуковара и покушао да искрца појачања у Шаренграду, али ватреном

интервенцијом III чете моторни чамац је одбијен и спречено искрцавање. После 15 минута пред Шаренград допловила је једна ратна лађа и отворила артиљеријску и митраљеску ватру на Шаренград у циљу да се под заштитом ове ватре изврши искрцавање трупа, али ово није успело услед јаке интервенције ватре II чете као и потапање штек-шлепа тако да лађа није могла пристати.

Приликом претреса села прокађено је иа таваша 6 усташа, 3 гестаповца и 1 домобран, а 1 финанси и Г домобран добровољно су прешли на нашу страну. Међу усташама налазио се гласовити зликовац усташки бојник Лаворић Мирко који је после саслушања стрељан. Исто тако је стрељан приликом нашег повлачења усташа Стјепан Мајор јер није хтео да иде. Стража у Лежимире убила је 1 кочијаша Швабу из Шаренграда који је покушао побећи хфиликом превоза ратног плена.

Непријатељски губици: 3 стрељана, 8 заробљених, 2 добровољно пришли.

Наших губитака није било.

29. IX. у 17 часова добијено је наређење за повлачење II и III чете ради стицања у помоћ I чети али пошто је I чета у то већ отступила, то је II и III чета продужила покрет ка лустари Грабово Брдо.

II чета морнара

27. IX. у 12 часова упућена је у правцу Непгина са задатном осигурања и затварања Дунава на делу Илок—Нештин.

29. IX. једна група ове чете напала је брод са шлеповима на Дунаву. Овај транспорт био је у пратњи једног наоружаног брзог борбеног брода. Група је извршила ватрени шпад на брзи борбени брод и успела је да исти онеспособи за даљу пловидбу пошто се насукао на спруд. На броду било је мртвих и рањених, што се видело приликом сисавања ове посаде од стране мађарске војске.

Исто дага у 17 часова чета се повукла на положај Тестера.

Непријатељски губици: непознат број мртвих и рањених.

Наших губитака није било.

Плена није било.

III чета тешког оружја

Према заповести овога штаба 27. IX. у 13.30 часова извршен је покрет 2 топовског одељења са пустаре Грабово Брдо

правцем Манђелоски виногради—Венац—Чотови—Тестера где је одељење стигло у 18.30 часова и остало на преноћишту.

28.IX.1944 год. према заповести овога штаба кренуло је II топовско одељење са Тестере у 1.30 часова преко села Грабова избивши на друм Багаштор—Сусек у 6.30 часова. Задатак топовског одељења да оа положаја по-годног краја друма сачекује долазак непријатељских бродова Дунавом и у садејству са Морнарском четом врши потапање бродова. Око 11 часова истога дана издата је заповест да ово топовско одељење крене друмом преко села Сусека за Нехптин где је стигло у 16.30 часова. У 20 часова изд.то је наређење овога штаба у Визићу да ово топовско одељење улази у састав I батаљона VII бригаде при нападу гаа Илок. Поред ове издате наређење да се формира I топовско одељење и 2 бацачка одељења са задатком да крену у састав Јуришног батаљона ове бригаде. Одељење је стигло у село Визић у 18 часова кад је придодато и то: 1 топ са послугом III батаљону VII бригаде, једно одељење бацача I батаљону VII бригаде, а друго одељење бацача III батаљону VII бригаде. Покрет из Визића извршен је у 24 часа а етигло до југозападне стране Илока у 6.45 часова када је отпочео напад на Илок.

Нагаад гаа Илок извршен је по плану VII бригаде и то:

I топовско одељење које је ушло у састав III батаљона који нагаада Илок са јужзападне стране гаоставило је топ да коси десно од пута Шид—Илок и отворио ватру у 7 часова на зграду покрај цркве где се имало података да су смештени гестаповци и са пугаа 3 поготка зграда је погођена, затим на Иолопривредну школу и уопело је ућуткати непријатељску ватру.

По гааређењу командагата VII бригаде топ је скинут са овог положаја и упућен у оам град оа задатком уништења посаде бугакера те ушао у састав III батаљона и са југозападне стране отпочео са уништењем бункера гаа раскрсницама улица саме вароши, и уопео да пуним погоцима уништи 3 бункера. У 18 часова по гааређењу VII бригаде топ се повукао на салаш југозападно од града где је преноћио.

II топовско одељење кренуло је 28.IX. у 1 час из села Нештина иа раније означену раскрсницу путева ради уласка у састав I батаљона VII бригаде. Овај батаљон отпочео је напад гаа Илок у 7 часова оа источне стране док је ово топовско одељење са потребним осигурањем остало на очекујућем положају на друму источао од Илока. У 8 часова ово одељење кренуло је главиом улицом у Илок и дошло на 400 метара источно од општине. У 9 часова по пријему на-

ређења од стране начелника³ Г.Ш.В. II топовско одељење кренуло је главном улицом према општини и источно од општинске подесним прилазом привукло се ближе бункеру код крста испред тврђаве ради уништења поменутог бункера. Овај покрет је извршен под непријатељском ватром и топ постављен на положај 150 метара испред поменутог бункера. На бункер су испаљене 2 панцирне гранате које су имале пун погодак, уништили бункер побивши 14 фашиста. Даље гађање са овог положаја није се могло вршити јер је око 10 часова отворена јака ватра са бродова на Дунаву којом приликом је експлозијом једне гранате на ћошак куће где је био постављен топ, рањен један од послуге топа. Према наређењу начелника Г.Ш.В. топ је са овог истакнутог положаја повучен у главну улицу. У 15 часова ово одељење по наређењу команданта батаљона отворило је ватру и торањ цркве у Илоку на ком је био постављен непријатељски теški митраљез, и по избачених 8 панцирних граната непријатељски митраљез је ућуткан.

29. IX. II топовско одељење у 7 часова отворило је поновно ватру на торањ цркве у Илоку са кова је поновно дејствовао непријатељски митраљез, а после избачене 4 панцирне гранате непријатељски митраљез је поново ућуткан. У 10 часова поново је отворена ватра на тврђаву док је I топовско одељење својом ватром ликвидирало 2 бункера на самој тврђави. У 11.30 часова ово топовско одељење повукло се је на свој ранији положај где је било у осматрању све до 19 часова када се са I и III батаљоном VII бригаде повукло за Непгин и даље за Сусек где је стигло у 23.30 часе. и где је преноћило.

I топовско одељење по извршеној попуни муницијом кренуло је 29. IX. у 7.30 часова у састав III батаљона. Отпочело је ватром освајање појединих солидно грађених зграда у граду у коме се сместиле бандитске формације, као и бункера у самоме граду и успело [се] до 12 часова да се ликвидира. У 18 часова истога дана ово одељење је ушло у састав колоне и отступило у правцу Нештин—Сусек где је стигло у 23.30 часова.

Одељења бацача придата су била I и III батаљону VII бригаде те ће извештај о њиховом раду доставити командант VII бригаде.

Непријатељски губици: непознати.

Власти губици: 2 мртва и 1 рањен,

Плена није било.

³ Артур Хрибар

Укупни губици приликом ових операција:
непријатељски: око 82 убијена и рањена, 19 потопљених, 10 заробљених, 2 добровољно пришли.

Наши: 4 мртва, 10 рањених.

Плена: 13 кола разног материјала, 1 пушкомитраљез „збројовка“, 12 војничких и 1 цивилна пушка, 16 ручних бомби и 6.000 метака „маузер“.

Утрошено: разне пушчане муниције 6.360, за митраљезе 590, за бацаче мина 50, за сљшак 50, 95 панцирних граиата и 25 ударних граната.

Наших губитака у оружју и материјалу није било.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, мајор

Командант, капетан

В.д. начелника, мајор

БР. 183

ИЗВЕШТАЈ СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ ОД 3 ОКТОБРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈ- ВОДИНЕ О БОРБАМА ЗА ОСЛОБОЂЕЊЕ ИЛОКА¹

ПГГАБ VII ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ
Оп. Број: 192
Дана: 3/X-1944 год.
Положај

Предмет: извештај о ликвидацији
упоришта Илок.

ОПЕРАТИВНОМ ОТСЕКУ Г.П.В.

Положај

У вези заповести горњег Штаба оп. број 14 од 17-IX-о.г.¹ извршен је напад од јединица ове бригаде на упорипгге Илок.

1. Борба се је водила на просторији Ердвик—Љуба—Сот—Илок—Шаренград. Терен је углавншг валовит и шре-

¹ Оригинал, гшсан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 21—2, к. 1399 А.

* Види док. бр. 153.

кривен местимично шумом. У оквиру налада на Илок II батаљон XI Пратеће бригаде имао је за задатак ликвидацију непријатељског упоришта Шаренграда. Уједно је имао за задатак да осигурава акцију на Илок од правца Вуковара.

2. У ликвидацији упоришта суделовао је I и III батаљон ове бригаде, а осигурање су давали II и IV батаљон, као и II батаљон XI, Пратеће бригаде. Морнаричка чета XI Пратеће бригаде вршила је осигурање од Нештина и контролисала тргомет на Дунаву. Распоред снага, као и задаци јединица извршен је заловешћу оп. (број 18 овога Штаба).³

3. Непријатељ је припадао деломично формацији гестаповца — Бецирк [рејон] Илок у јачини од око 120 људи, једној сатнији VI усташке бојне у јачини од око 80 људи. Поред тога било је у упоришту око 200 цивила милиционера.

У Шаренграду је било око 40 усташа VI усташке бојне.

4. Непријатељ је имао за задатак да чува упориште Илок. Нахпа намера била је ликвидација упоришта. Одлука за напад донета је од Штаба ове бригаде по претходном саветовању са Г.Ш.В.-ом.

5. Заповест овога Штаба оп. број 18 достављена је Г.Ш.В. на дан 28-IX-44. -

6. Борба за ликвидацију упоришта, почела је на дан 29-IX-44 године у 6.30 сати ујутру и трајала је до 19 сати на дан 30-IX-44 године.

Закашњење са којим је почео напад настало је услед јаке кише и расквашегаот терена, који је јако отежавао покрет јединица.

7. Борба је почела једновремено на оба сектора са којих се је нападајало. Јединице су правилно заузеле полазне' положаје на које су се привукле неприметно иако је већ било прилично видно. Моментално изненађења био је заступљег у довољној мери тако да је банда на неколико места напустила бункере одмах у почетку или их није чак ни поседала. У унутрашњости места банда се је завукла у бункере, који су били солидно грађени и давала је отпор из њих. Борци су се довлачили до истих гаа домет бомбе и ликвидирали неколико бункера помоћу минерских кесица („партизагаске кесице"). Непријатељ-кад је видео да се гаалету гааших бораца не може одупрети, напуштао је бункере у моментима кад су борци долазили на домет бомбе иако је до тога момента давао из њих отпор.

Налет наших бораца био је од самог почетка толико силан да се је негаријатељ нашвд око пола десет сати сабијен

³ Види док. бр. 179.

у самој тврђави, т.ј. у цркви, школи и још једној згради, осим што је у сектору сваког батаљона остао још само по један велики бункер из којих је давао отпор. Поред тога била је блокирана и зграда Пољопривредне школе у којој се је налазило око 10 бандита. Бункер на сектору I батаљона ликвидиран је до 12 сати истог дана.

На сектору III батаљона непријатељ је око 12 сати изашао из тврђаве и прешао у контранапад вјероватно зато што је пропустио притисак наших бораца којима је нестало муниције. Јединице III батаљона повукле су се за око 200 метара и на тим положајима остале до сутрашњег дана. Том приликом непријатељ је поново запосео бункер „Чаглин“, кафану у бившој Александровој улици и још два бункера који нису били разорени одмах приликом првог налета наших бораца. Непријатељ се ту задржао до идућег дана.

Пољопривредна школа ликвидирана је до краја дана, и то на тај начин што је запаљена и минирања. Од бандита успео је побјећи само један, три су заробљена, два су убијена приликом покушаја бјега, а остатак је изашао.

Истог дана око 8.15 сати непријатељ је напао на положај II батаљона, који је осигуравао леђа акције од правца Ердевика. Непријатељске снаге биле су: једна сатнија усташа, једна ескадрила гестаповца и око 100 милиционера. Покушавао је да напредује у три кошоне, Борба је трајала до 10 сати истог дана када се је непријатељ повукао оставивши 6 мртвих и 2 заробљена. Према накнадно добивеним подацима непријатељ је у Ердвик довезао 20 мртвих и рањених. У току тога дана непријатељ није нападао по други пут на положај тога батаљона.

Око 7.30 сати истог дана непријатељ је са око 400 људи напао на положај IV батаљона који је осигуравао правац од Шида. Непријатељ је пошао из Сота, али је био одбијен. Око 15 сати истог дана покушао је опет напад, али је по други пут одбијен те се повукао у Сот¹.

Ситуација крајем дана 29-IX-44 г. била је следећа: непријатељ је био одбијен у главну тврђаву, а покушаји да му се пружи помоћ извага пропали су. У току дана дотурена је јединицама потребна муниција.

Према одлуци Штаба бригае у току ноћи вије вршен напад на тврђаву.

Непријатељ исто тако није подузимао ништа значајније.

На дан 30-IX-44 продужио је са нападом на сектору III батаљона, т.ј. са западне стране. Око 9 сати отворио је ва-

тра из бацача, тозха и аутоматског оружја на непријатељске положаје, а иза тога извршен је јуриш. Непријатељ је истеран из бункера „Чаглин“ и кафане из које је давао отпор. Око 12 сати истога дана истеран је из последњег бункера на томе сектору и сабијен опет у тврђаву као и претходног дагаа.

Око 13 сати истога даиа непријатељ је почео тући бадачима и топовима положаје II и IV батаљогаа, који су били на оеигурању. Истовремено непријатељ је напао **оба** положаја^а са пешадијом и тегаковима. Обзиром на ту чињеницу повучен је део Јуришиог батаљона из Шаренграда и пребачен као помоћ тим батаљонима. II батаљон се под притиском непријатеља и под борбом повукао на к. 186 североисточгао од ЈБубе. IV батаљон повукао се гаа коту 207 (на раскрсницу). Непријатељ је каставио својим јаким притиском на II батаљон цестом Ердевик—Илок **каО** и летњим путем Ердевик—шума Велики Бакоњ—к. 249, те је настојао да га опколи. Благовременим пребацивањем снага на тај еектор спречегаа је та гаамера непријатеља. Око 17 Сати непријатељ је успео да се тенковима пробије кроз положаје II и IV батаљоиа и пође у правцу Илока.

Око 15.30 сати добијен је извепгшј у Штабу бригаде да се је код Шаренграда (између Шаренграда и Илока) пребацио непријатељ са јачим снагама из Мађарске.

Обзиром на стање сиТуације Штаб бригаде дао је знак за повлачење у 16 сати. Видело се је да би даље држање блокаде непријател>а било неумесно. Повлачење је извршено у реду. Према накнадно добивеним извештајима у Илок је те вечери стигло око 2.300 непријатељских војника. За време извлачења I батаљона, који је формирао заштитницу, непријатељ га је обаеипао снажном ватром аутоматског оруђа са земље и са Дуиава, одакле су тукла аутоматска оруђа са двеју лађа.

II и IV батаљон повукли су се у правцу Визића и Бингулске планине, а I и III у правцу Нештина и Оусека.

8. Резултати 'борбе су следећи: непријатељ је на заседама и у самом упоришту имао 127 мртвих војнина и 4 официра, заробљено је 65 бандита, 250 пушака, 1 тешки митралез „Бреда“, око 7.000 метака, ликвидирано је 12 чврсто грађених бункера и 3 зграде из којих је непријатељ давао отпор. Поред тога извучено је 150 до 170 кола плена. О количини и врсти плена податке има Економски отсек Г.Ш. В.[ојводине]. Број рањених је непознат.

Наши губици су следећи: 15 мртвих, 50 рањених, 9 несталих. Међу рањенима налази се: политкомесар 1 чете I батаљона друг Миленко Чобановић, водник 2 чете I батаљона друг Душан Плавић, комесар 1 чете II батаљона друг Колђић Живан, водник првог вода 1 чете II батаљона друг Ахмед Салихбеговић. Погинуо је политкомесар 1 чете IV батаљона Владимир Јевсејенко.

У борби је уништена 1 пушка пототком из тешког бацача.

Утрошено је 24.875 метака пушчаних и митраљеских, 120 мина за тешки бацач, 20 мина за „Дон-бул“, 150 метака за протуколску пушку, 2.000 метака за пикавац и 100 кг експлозива.

9. Од учесника нарочито су се истакли следећи друтови: водник 2 чете III батаљона Свилокос Илија, инструктор 2 чете истог батаљона потпоручник Кугрдбеговић Мустафа, командири 3 чете истог батаљона Пашић Незир, политкомесар 3 чете истог батаљона Карамехмедовић Абдулах, те борци истог батаљона Будимир Фабијан, Бендер Стево, Боштваковић Томо, Стјепан Међеш, Зајц Мирко и Нешковић Шабан, политкомесар 1 чете I батаљона Миленко Чобановић, другарица Ђурђевић Славица из 1 чете истог батаљона, Мунир Вукалић, курир 2 чете истог батаљона, Андрија Лабаш и Иван Бобоша, бомбаши 2 чете истог батаљона, борци IV батаљона Мусинов Илија, Махнадејев Саит, Гањин Ђура, Ррадна Павел, Сандалов Тимотеј.

Лица која би требало позивати на одтвор[ност] ради слабог држања није било.

10. Акција је била добро припремљена и сва предвиђања била су углавном тачна. Може се рећи да је једино централно утврђење Илока, тврђава, била јача него се претпоостављало. Одлуке и издане заповести биле су реалне што¹ се види из тока борбе. Све отпорне тачке непријатеља биле су ликвидирани пре предвиђеног времена. Што се тиче преласка трупа из Мађарске, није се претпостављало да би га непријатељ покушавао извршити са толиким снагама. Руководиће и управљање борбом бшго је добро. Може се рећи да су се све јединице у борби држале добро, а руководство да се је добро сналазило.

Употреба протуколских топова који су били придодати овој бригади повазала се је као врло ефикасна. Исто вреди и за употребу „партизанских кесица“ које су се показале као врло успешно средство за ликвидацију бункера. Тешки бацачи гађали су прецизно.

За време тока борбе, у I и III батаљону налазио се стално по један члан Штаба бригаде, а начелник⁴ Г.Ш.В.[ојводине] обилазио је стално положаје ових батаљона. Врло је вероватно да би ликвидација упоришта успела потпуно да је било могућности да се блокада продужи још у току идуће ноћи.

Веза између јединица функционисала је правилно. Између Штаба бригаде и III и IV Батаљона усиостављена је била телефонска линија, а са осталим јединицама веза је одржавана куририма. Показало се је у овој борби да је веза при ликвидацији већих упоришта отсудан фактор за правилно доношење одлука као за успешан исход борбе.

Количина плена која се је могла извести далеко је већа од онога колико је стварно извезено. Разлог томе јест непотпуна организација економског дела акције, коју је требао провести Економски отсек Г.Ш. В.

По извршеном повлачењу јединице су се сместиле како следи: I батаљон сместио се у Непгину, II у Визићу, III у Сусеку, а IV у Бингулским планинама.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М.П.)

Политкомесар, мајор
Л. Љубинковић

В.д. начелника,
поручник
Влада

Командант, мајор
Милан Јешић

⁴ Артур Хрибар

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 5 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БАТАЉОНА ЗА
ПРЕМешТАЊЕ ЈЕДИНИЦА НА НОВЕ ПОЛОЖАЈЕ¹**

**ШТАБ
VII ВОЈВ. БРИГАДЕ
Положај
5-X-1944
Оп. бр. 22**

ЗАПОВЕСТ

Секција: Бачка Паланка 1:100000

На основу наређеша Главног штаба НОВ и ПО Војводине ова бригада треба да заузме нове положаје ради осигурања ослобођене просторије Фр¹шке Горе. У циљу извршења горњег задатка штаб ове бригаде издаје следеће

НАРЕЂЕЊЕ

**I бата-
љон са
свим на-
оружа-
њем**

напустиће своје досадашње положаје и пребациће се у село Шуљам. Штаб бригаде сместиће се у самоме месту са комором и пратећом четом. Једну своју чету пребациће у село В. Радинце. На 1500 метара на цести за Митровицу избациће та чета једну десетину ради обезбеђења и осматрања. У правцу Стејановаца слаће патроле ради контроле. Остало људство нека се одмара и нека се изврши сређивање јединица као и да се настави са војничким и политичким радом.

**II бата-
љон са
свим
својим
дело-
вима**

остаје на својим досадашњим положајима у Лежмиру. Ради осигурања свога кантонмана избациће једну своју чету у Шишатовца. Иста ће у

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 26—8, к. 211.

² Види док. бр. 170 и 183.

правцу Дивоша слати стално патроле. На цесту Лежимир—Манђелос избациће једну десетину код коте 174 код крста са протутенковском пушком.

III бата-
љон са
свим
својим
дело-
вима

пребациће се са својих досадашњих положаја у село Бешеново. Један свој вод пребациће у село Стејановце. Исти ће на цесту за Руму **избаци**ти једну десетину са протутенковском пушком, **а на** коту 110 код Умка једну тројку ради осматрања. Једну своју чету пребациће у село М. Ремету која ће избацити једну десетину на Мрамор **на** коту 396 ради осматрања правца од Јаска. Једну **трој-**ку избациће ка коту 234.

Са осталим људством, које није на положају, наставити са војничким и политичким радом.

IV бата-
љон са
свим
својим
дело-
вима

пребациће се ш својих досадашњих положаја и сместиће се у селу Манђелосу. Ради осигурања избациће на цесту Манђелос—Митровица једну десетину на 800 метара јужно од коте 122. Другу своју десетину избациће у правцу Чалме на коту 128. У правцу В. Радиваца слати патроле.

Остало људство што боље одморити и извршити сређивање једивица у што већој мери.

Штаб
бригаде:
Интен-
дантура
и санитет
Додатак
запове-
сти:

сместиће се у Шуљму.

са штабом бригаде.

будући да ову бригаду очекују у најскоријој будућности врло важни задаци, ставља се у дужност свим штабовима батаљона да своје јединице среде у вајкраћем времену и да их оспособе за покрет. Људство које није на положају нека се

одмара. Војнички и политички рад да се настави интензивно и даље. Ради поуне муницијом, одећом и обућом својих јединица нека се штабови одмах повежу са интендантом бригаде од којег ће добити све оно са чиме се моментано располаже, а у изгледу је да ће се у најскорије време јединице моћи потпуно снабдети са свим што им је потребно.

Распоред снага какав је наведен у горњој заповести извршити одмах по пријему наређења.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Поштомесар, мајор
Л. Љубинковић

в. д. начелника, пор.
Јанковић

Командант, мајор
Милан Јешић

БР. 185

**НАРЕДБА ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД
6 ОКТОБРА 1944 ГОД. ЗА ФОРМИРАЊЕ ТРЕЋЕ ВОЈВО-
ЂАНСКЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ¹**

НАРЕДБА БРОЈ: 37

ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ЗА 6 ОКТОБАР
1944 ГОДИНЕ

По указаној иогреби, а по овлашћешу Врховног штаба
НОВ и ПО Југославије,

НАРЕЂУЈЕМО:

1. Да се одмах формира нова НОУ дивизија, која ће привремено носити назив „III Војвођанска НОУ дивизија“.
2. У састав новоформиране дивизије да уђу: VII, IX и X НОУ бригада.
3. У штаб III Војвођанске НОУ дивизије постављамо:
за команданта дивизије, потпуковника друга Вукасовић Душана, досадашњег зам. команданта XXXVI НОУ дивизије.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторишког института, под бр. 6—2а, к. 1245.

За политичког комесара дивизије, друга Јовичић Стевана. **досада** политичког комесара **овог** штаба.

За заменика команданта дивизије, мајора друга Матића Петра, досада команданта VI бригаде.

Начелник Штаба дивизије биће накнадно одређен.

4. Штаб новоформиране дивизије да отпочне функционисати 7 о. м. обухватајући Срем као оперативно подручје.

5. Штаб XII Корпуса НОВЈ упутиће одмах у овај штаб потпуковника друга Вукасовића.

6. До даљег наређења III Војвођагаска НОУ дивизија биће под непосредном командом овога штаба.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Полит. комесар
(Сл. отсутан)

Командант
генерал-лајтнант
Коста Нађ

• (М. П.)

Достављено:

Штабу XII Корпуса

Штабу III Војвођ. дивизије

Штабу VII, IX и X бригаде

Војној области Г. Ш. Војводине

Пропатандном отсеку

Обавештајном отсеку

Оперативном отсеку

Отсеку за везу

Персоналном одељену

Отсеку за наоружање

Напомена:²

Стављена ван снаге
Види наредбу бр. 40
од 13/X- 1944 год.³

² - Напомена је руком дописана.

³ Види док. бр. 197.

БР. 186

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 6 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ПРВОГ БАТАЉОНА
ДА ЗАТВОРИ ПРАВАЦ ШАБАЦ—РУМА¹**

ШТАБ VI ВОЈ. БРИГ.

Оп. Бр. 22
6 октобра 1944
Положај

ЗАПОВЕСТ

(еекција Шабац 1:100000)

Ситу-

ација: Непријатељ опкољен у Шапцу има намеру да се извуче преко Кленка за Руму или Ср. Митровицу.

Задатак: Затворити све прилазе Шабац—Рума и обратно. У циљу тога

НАРЕЂУЈЕМО:

I батаљон упутиће 1 чету у село Витојевце ради обезбеђења кантонмана у Грабовцима.

III батаљон појачаће [Са] свију прилаза Рума—Шабац и обратно на следећи начин:

I [једном] четом затворити пут Кленак—Хртковци, који улази у [Ревир] Синај[ске] Баре (кота 81). Патроле слати Дуж ивице Синај. Баре све до р. Саве. Испред уласка пута у пгуму поставити прот. тенк. пухпку и минирати.

I [једном] четом затворити пругу Кленак—Платичево, преко пруте сеоски пут Клекак—Платичево, који води кроз Вел. Поље. Патролом контролисати пругу.

I [једном] десетином затворити пут Хртковци—Кленак, а са 3 десетине друм Хртковци—Платичево, улаз у шуму Милетиљ луг (кота 81) и пут минирати.

I [једном] четом затворити пут Никинци—Платичево. Изврхпити минирање и поставити прот. тенк. пзчпку.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 26—8, к. 211. ² Види док. бр. 170 и 183.

Затгоседање положаја извршити хитно.
Уговорени знади: Стеван — Стрела Суботица..
СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За штаб, начелник Штаба
Синиша Јовановић
(М. П.)

БР. 187

**ИЗВЕШТАЈ ДЕСЕТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ НОУ БРИГАДЕ ОД
8 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ЈЕДАНАЕСТЕ ВОЈВОЂАН-
СКЕ НОУ БРИГАДЕ О РАСПОРЕДУ СВОЈИХ ЈЕДИНИЦА¹**

ШТ АБ
Х ВОЈ. НОУ БРИГАДЕ
8 октобра 1944. год.
Положај

ШТАБУ ХИ ВОЈ. НОУ БРИГАДЕ

Положај

Наше једагнице су смештене на следећи начин:

1.) I батаљон са две своје чете налази се у селу Бечмену, са задатком затварања правца од Сурчина и контролисања истог терена. Друге две чете налазе се у селу Купинову, са задатком пребацивања легалаца и осигурања прелаза преко Саве.

2.) II батаљон налази се у селу Шимановцима са своје две чете, а трећа чета се налази у селу Дечу, док четврта чета се налази на путу (Подунавље). Задатак је истог батаљона контролисање прелаза од Ст. Пазове и Батајнице.

3.) III батаљон се налази у селу Грабовцима са задатком контролисања прилаза од Руме према Шапцу, као и спречавања повлачења непријатељских формација из Шапца.

Ради нашег обавештења јављамо вам да смо извештени од наших обавештајних органа да у селу Прхову има фашистичке војске и то једна борна кола са око 30—40 војника. У селу Пећинцима такођер има већи број фашиста (број непознат) и три топа окренута према селу Добринцима (имаде и нешто камиона). У селу Попинцима исто има фашистичке војске непознатог броја.

¹ Копија оригинала, писана машином, налази се у архиви Војно-историског института. под бр. 8—2, к. 1247.

Ове непријатељске снаге изгледа имају задатак да осигурају повлачење непријатеља за Руму. Повлачење се врши: Земун—Пазова—Голубинци—Попинци—Пећинци—Краљевци—Рума.

Ово вам јављамо да би могли извршити потребно осигурање из поменутих праваца, јер ми, како из горњег видите, немамо расположивог људства с обзиром да су нам снаге разбацане по доњем Срему, а у духу постојеће заповести.

О евентуалним променама ситуације на терену на ком се налазите извештавајте нас као што ћемо и о променама код нас исто вас известити.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За Штаб
командант, капетан.
Јован Матић

БР. 188

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 9 ОКТОБРА 1944 ГОД. ЗА ПРЕЛАЗ ПРЕКО САВЕ¹**

ШТАБ VI ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ

Оп. Број 23/1944 год.

9 октобра 1944 године

11 часова Положај

ЗАПОВЕСТ

Секција Шабац 1:100.000

Ситуација: Непријатељске снаге налазе се окупљене у **ТТашпу** и Обреновцу. Непријатељски тенкови повремено се крећу друмом Београд—Шабац. У вези горе изложеног, наш је

Задатак: Да бригада уђе у састав своје дивизије (XXXVI) и врши даље садејство у саставу дивизије. У циљу тога

НАРЕЂУЈЕМО.

1. Данас у 14 часова јединице бригаде извршиће покрет из кантонмана на реку Саву на простору „Грабовачко острво“, с тим да пребацивање преко реке Саве има се извршити .

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 6—2а, к. 1245.

у селу Мрђеновцу. Пребацавање јединица извршиће се помоћу расположивих дереглија и чамаца. Прије извођења прелажења I батаљон обезбедиће превоз осталих јединица преко Оаве на тај начин, да ће обезбедити простор 2 км лево и десно од навоза, с тим да се положаји појачају свим оруђима које има у свом саставу осим т. бацача. -

Превоз ће се извршити у времену између 16 и 17 часова.

Ред превоза: II батаљон, III батаљон, Штаб бригаде и I батаљон.

2. При извршењу прелаза реке II батаљон образоваће мосто^бран и то на следећи начин:

патролама јачине једне десетине контролисати пут од места превоза — село Мрђеновац—Орид. Другом патролом од места превоза — према селу Орашцу. Одмах по прелазу извидети да ли има наших делова и у случају да се налазе најхитније успоставити везу. О свим појавама при извиђању најхитније известити овај штаб.

3. III баталлн по извршеном прелазу реке Саве сакупиће се у селу Мрђеновцу.

4. II батаљон као и штаб бригаде по извршеном прелазу реке Саве налазиће се исто у селу Мрђеновцу.

5. По извршеном целокупном превозењу јединица ове бригаде извршиће се наступни марш са правцем кретања: село Мрђеновац—Предворица—Скупљен—Јаловик.

У претходницу одређује се II батаљон ове бригаде. Постарати се за водиче у селу Мрђеновцу.

III батаљон сачињаваће главнину и у његовом саставу биће бригадна комора, за коју одговора командант батаљона као и за цели батаљон.

I батаљон ове бригаде организоваће заштитницу.

Штабови батаљона, тј. њихови команданти, одредиће команданте претходница • и заштитница, а по потреби и побочница.

Команданти батаљона настојаће да се колона правилно креће како не би било прекидања везе. Одмор ће дати командант колоне.

Командант колоне биће в. д. команданта бригаде.

Борбени знаци за време покрета **Илија — Душан.**

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомееар, мајор
Воја Живановић

(М. П.)

В. д. команданта
Илија Романовић

В. д. начелника²

¹ Сениша Јовановић

БР. 189

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 10 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА ПРВОГ И ЧЕ
ТВРТОГ БАТАЉОНА ЗА ПОСТАВЉАЊЕ ЗАСЕДА¹**

ШТАБ VII ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ
Оп. Број: 28
Дана: 10/X 1944 год.
Положај

ЗАПОВЕСТ

Секција: Бачка Паланка и Шабац 1:100.000

Због наеталих ггрилика и ради лакшег извршења задатка добивеног од пгшба III Војвођанске НОУ дивизије, оп. број 1 од 9. о. м. мења се издата заиовест од стране овог шгаба са оп. бројем 27. од 9 о. м.² у следећем:

*

1 бата-
љон оа •
2 чете

извршиће заседу на друму између с. Лаћарак—с. Мартинци. Минирање друма нагазним минама извршиће на пропусту код канала западно од коте 80. Заседу поставити на раскршћу пута Чалма—Лаћарак и Лаћарак—Мартинци, која ће вршити обезбеђење са правца Лаћарка. (Ту поставити противтенковску пушку). Снагу у заседи поставити код прелаза М. [анђелоског] Потока преко друма Лаћарак—Мартинци. Приликом наиласка непријатељске колоне са правца Лаћарка, пропустиће је заседа на раскршћу цеста, све док му моторизација, која ће се вероватно налазити на челу, не наиђе на нагазне мине. Када непријатељско чело стигне на нагазне мине заседа ће напасти на колону. **Уколико колона није дугачка, т. ј. прешла је раскршће пута, напахпће је заседа код Лаћарка са истока.**

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторишког института, под бр. 35—1, к. 1399А.

¹ Редакција није пронашла овај докуменат.

УКОЛТИКО непријатељ има на зечељу моторизацију, заседа код Лаћарка ће је држати у ижху са својом противтенковском тгушком.

Покрет батаљона из села Шуљма одмах гтосле ручка, т. ј. у 13 сати, до села Манђелоса. Након доласка у село, батаљон ће прикупити водиче и организовати вечеру у селу. Покрет из Манђелоса на задатак у 16 сати.

Извлачење батаљона после извршене акције или наиласка непријатељских јачих снага не сме да буде у лравцу села Лаћарка јер би непријатељ ту могао да постави заседу, него Манђелоским Потоком до села Шуљма, где ће му остати комора и једна чета тога батаљона (која је ноћас дошла из доњег Срема).

IV батаљон

извршиће заседу на друму између Вогња и Срем. Митровице, између кота 93 и 92. И то на овај начин: што ће поставити напазне мине један километар источно од коте 93. Оставиће осигурање према селу Вогњу, а заседу поставити [на месту] где Манђелов К. [анал] пресеца исти друм. Пропустити непријатељеку колону која би пролазила из села Вогња тако да му чело колоне, на којем ће се вероватно налазити моторизација, нагази на наше нагазне мине. Кад је чело нагазило на мине јединице у заседи напашће непријатеља. Уколико колона није дугачка обезбеђење од Вогња напашће непријатеља са источне стране, с тим што ће један део оставити на осигурању од правца Вогња.

Полазак на задатак из кантонмана у 16 сати, повратак после извршеног задатка. Комору и пратећи вод оставиће у кантонману.

Ворбени знаци:

Миле — Мика, а други: Бечеј — Ослобођен.

Додатак заповести:

За друти и трећи батаљон остаје даље на снази заповест овог штаба оп. број 27. од 9 о. м.

Све остале одредбе које нису унесене у ову заповест остају исте по заповести оп. број 27. од 9 о. м.

Мине и диверзанте који ће минирати цесту упутиће овај штаб на време са материјалом.

У задатку бити угоран и сналажљив. Настоятец
неоријатеља што више потући и по могућности за-
робити плен.³

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

Политкомесар, мајор
Лазар Љубинковић

Командант, мајор
(Сл. отсутан)

В.д. начелника штаба
капетан

БР. 190

**НАРЕДБА ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД
12 ОКТОБРА 1944 ГОД. ЗА ФОРМИРАЊЕ СРЕМСКЕ ВОЈ-
НЕ ОБЛАСТИ¹**

ВАРЕДБА БРОЈ: 39

ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ЗА 12 ОКТОБАР
1944 ГОДИНЕ

По указаној потреби

НАРЕЂУЈЕМО:

1. Да се одмах формира за читаво подручје Срема војна област, која ће се називати „Сремска војна област Главног Штаба НОВ и ПО Војводине“.

2. По ослобођењу Срема стално седиште Сремске војне области биће у Сремској Митровици.

3. Делокруг рада и надлежност Војне области прописани су наредбом Врховног Штаба НОВ и ПО Југославије од 8 септембра 1943 године.

4. Сремска војна област Главног Штаба Војводине непосредно стоји под Војном области Главног Штаба НОВ и ПО Војводине. Сремској војној области непосредно су потчињене команде подручја и то: Команда босутског (шидског), фрушкогорског (сремско-митровачког) и посавског (земунског) подручја.

³ Види док. бр. 193.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторишког института, под бр. 41—8, к. 211.

5. Сремска војна област Главнот Штаба НОВ и ПО Војводине отпочеће са радом одмах.

6. За команданта Сремске војне области постављамо матора друга Јована Бељанског.

Да би Сремска војна област могла отпочети са радом, Војна област овога Штаба привремено ќе одреди за службу у Сремској војној области подеоне другове од својих расположивих кадрова. Предлоге за дефинитивно постављање учинити овом штабу што пре.

7. Сва постављања за војне области и команде подручја врши овај штаб на предлог Војне области овог штаба.

8. Постављања у командама места врши Војна област овог штаба.

9. Успостављање и формирање војних области и команди подручја врши овај штаб, а успостављање команди места врши такође овај штаб на предлог Војне области овог штаба.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Полит. комесар,
потпуковник
ЈБ. Момчиловић

Командант,
генерал-лајтнант
Коста Нађ

Зам. команданта,
пуковник
А. Груловић

(М.П.)

Достављено:
Војној области Г. Ш. Војводине
Г.Н.О.О.-у за Војводину
Сремској војној области
Штабу III Војвођ. НОУ дивизије
Отсецима Г. Ш. Војводине

/

БР. 191

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА БАЧКО-БАРАЊСКР ОПЕРАТИВЦр
ЗОНЕ ОД 12 ОКТОБРА 1944 ГОД. ГЛАВНОМ ШТАБУ НОК
И ПО ВОЈВОДИНЕ О СИТУАЦИЈИ НА ТЕРИТОРИ Ш
БАЧКЕ¹**

**ШТАБ
БАЧКО-БАРАЊСКР ОПЕР. ЗОНЕ
НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
12-X-1944 г.**

ГЛАВНОМ ШТАБУ НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ

Положај

Последњи догађаји на ратишту унесли су пуну пометњу у читав државни апарат Мађарске, а то се нарочито одражава у Бачкој. Готово по целој Бачкој иастало је једно очито безвлашће, То се нарочито очитује по селима, где се партизани крећу преко целога дана, само покатакд прође понека немачка или мађарска колона војске, по градовима се још донекле и држе, али вадлештва су већ сва побегла, немачка војска просто натерује Мађаре на држање власти, али њима се баш не остаје. Готово оав немачки и мађарски живаљ Бачке повлачи се са војском (осећа се крив за оно што је ирема нашем иароду чинио).

Свих иет наших одреда налазе се на терену, тј. сваки на своме сектору, са њиша у последње време немамо везе због овог изузетног стања. Одреди су активни, не прође нити један дан да бар један воз не одлети у ваздух, врше одреди и нападе на жандармериске и полициске постаје као и општине, на пр. после акције на полицију и жандармерију у Гложану, штуке су митраљирале и бацале бомбе по селу, има 2 цивила рањена и 4 куће од бомбардовања срушене. Наши су у Гложњуубили 3 жандарма и 2 полицајца. Акције наших одреда нижу се једна за другом, али немамо тачних података те етога не можемо поднашати извештаје. По акцијама најбоље се истиче Суботички одред, а у последње време не заостаје нити Новосадски и Паланачки, Сомборски и Шајкашки изгледа да су нешто слабији. Одреди су бројно доста слаби, искључиви разлог је за то недо-

¹ Копија оригинала, писана машином, налази се у архиви војно историског института, под бр. 44—8, к. 211.

статак оружја. Због малог бројног стања одреда и лежи разлог слабе везе, када се има у виду удаљеност појединих одреда, малобројно стање, а кретање курира искључиво ноћу због неослобођене територије, за одржавање везе (добре) морао би се употребити оав одред.

Услови за мобилизацију су врло добри, управо сјајни, сатдо је немогуће пребацивати толики број људи. Када би **прилике** дозвољавале мобилизацију односно¹ пребацивање **-јављало** би се на стотине свакога дана. За 15 дана несметане мобилизације могло би се мобилисати близу десет хиљада бораца: Мађари у Новом Саду врше тоталну мобилизацију, али то је заправо једна комедија, Срби се уопште не јављају, а и Мађари доста слабо, чак и оно што се јави **једном** неки мађарски а други пут пак неки немачки официр растера својим кЛгћама. Ми дајемо директиве народу да се склања ко како з-на. То наилази на врло добар одзив и сви салаши су пуни оних који се склањају испред мобилизације. Сви једва чекају позив па да отпочну напад на непријатеља. У самом Новом Саду формирали смо ударне водове за обезбеђење преузимања власти. Када би било оружја у самом Новом Саду за 24 сата створили бисмо једну а можда и две бригаде. Новосадски одред држимо близу Новог Сада, тако да бар Нови Сад за 2 сата заузмемо пре неголи дође Црвена армија.

Четници у Новом Саду може се рећи да и не постоје, били су отпочели жив рад са врло slabим успехом, сада све њих¹аве главешине хватају везу са нама. Свој рад, тј. тежиште рада пребацили су на Сомбор и Стапар, али како нам изгледа без неког резултата.

Много бриге нам задаје формирање војнопозадинских установа а и самих војних јединица које ће се вршити за пар дана, с обзиром да немамо кадра уопште.

Овај извештај писан је на брзину, само да Главни штаб добије извештај уввд у етање у Бачкој, а чим се мало прилике среде надамо се да ће Главни штаб доћи код нас те нас у свему потпомоћи, пошто овде досада, готово се може рећи, није било партизанских јединица, а вој. позадинских установа уопште и није- било.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар

Командант, мајор

БР. 192

**НАРЕДБА ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 13 ОКТОБРА 1944 ГОДГ ЗА ФОРМИРАЊЕ СРЕМСКОГ
ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ¹**

НАРЕДБА БРОЈ: 40

ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ЗА 13 ОКТОБАР
1944 ГОДИНЕ

• Нашу наредбу број 37 од 6 октобра 1944 године² стављамо ван скаге и

НАРЕЂУЈЕМО:

1. — Да се одмах формира Оперативна зона за оперативно подручје читавог Срема, која ће носити назив: „Сремска оперативна зона“.

2. У састав новоформиране Оперативне зоне да уђу: VII, IX и X Војвођанска НОУ бригада.

3. За команданта Оремске оперативне зоне постављамо мајора друга Матића Петра, а за политкомесара друга Јовичић Стевана.

4. Штаб Зоне да отпочне са радом одмах.

5. До даљег наређења Сремска оперативна зона биће под негосредном командом овог штаба.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Полит. комесар,
потпуковник
Љ. Момчиловић

Командант,
генерал-лајтнаг
Коста Нађ

(М. П.)

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 42—8, к. 211.

² Види док. бр. 185.

БР. 193

**ИЗВЕШТАЈ СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ ОД 13
ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ТРЕЋЕ ВОЈВОЂАНСКЕ НОУ
ДИВИЗИЈЕ О БОРБАМА И АКЦИЈАМА БРИГАДЕ¹**

**ШТАБ VII ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ**

Оп. Број: 32
Дана: 13/X-1944 год.
Положај

Предмет: извештај оа сектора
Иришки Венац

ШТАБУ III ВОЈВОЂАНСКЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ

Положај

На основи заповједи² горњег I штаба оп. бр. 1 од 9 о. мјес. овај штаб бригаде упутио је два батаљона на сектор Иришки Венац—Сремски Карловци—Гргетег, са задатком ометања непријатељског саобраћаја на комуникацијама ва релацији интернационалног друма Инђија—Сремски Карловци и жељезничке пруге Бешка—Сремски Карловци.

Командант VII В. Б. који се валази као члан штаба бригаде код та два батаљона својим писмом које је примљено у овом штабу дне 13 о. мјес. извјестио је следеће:

„Дава 11 о. м. кретала се је друмом Крушедоох—Ириг једна непријатељска колона, т.ј. заробљеници који су били у логору око 3.000, спроводило их је око 50 војника, за њима ее је кретала моторизација, камиони и борна кола. Наш II батаљон добио је задатак да избије са једном четом пред колону, док III батаљон добио је задатак да удари с леђа непријатељу. Та чета није стигла пред колону која је ишла, него пред камионе који су се кретали позади заробљеника. Камиони су од стране те чете заробљени и то под борбом, и морали су бити залањени као и материјал који није био нарочите важности. Главни материјал који ее може употребити за нашу војску узет је. Борба је трајала од 12 до

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 29—2, к. 1399А.

² Редакција није пронашла овај докуменат.

5 сати послје тгодне, банди је стизала помоћ са правца Ирига и Крушедола, али је увијек одбијена.

Наши губици: 3 друга рањена и то 2 теже, исти су упућени ноћас код вас.

Непријатељски губици нису нам познати.

Са камионима спаљена је и приколица, камиони су спаљени у близини Ирига и Сурдуније.

Дана 12 овог мјес. банда је напала на наше положаје који су били на самој цести Ириг—Крушедол. И били смо приморани да се повучемо на ивицу села, гдје и сада држимо положај. Непријатељ се је пробио цестом са три тенка и остало камионима и (много) силним колима која су отишла у правцу Крушедола, које вјероватно извлаче ствари и [врше] сеобу Шваба из Бешке и Инђије. Тенкови и камиони стално крстаре и туку наше положаје. Овог сам момента баш дошао са положаја и банда се налази на цести од правца Ирига, са 2 топа који туку наше положаје. Имају 1 мали и 1 већи топ. Ова цеста како је по изгледу да им је још једина за извлачење њихових снага, које стално крстаре непрекидне колоне дању и ноћу. Ја сам поставио оба батаљона ка цести између 11 и 12, тј. ноћу, те нису се кретали, док јутроје напали су наше положаје на самој цести, вјероватно да им је тај друм од велике важности.

За извођење акције за које ми ћемо испитати и колико је могуће извјестићемо. Ја се налазим са оба батаљона у Нерадину и држим положаје више Гретега, тригонометар 342, са једном четом III батаљона, док остале чете III батаљона налазе се у Венцу на санаторијуму и затварају цесту Ириг—Каменица, а остатак тог батаљона држи леву ивицу Нерадин од правца Крушедола. II батаљон запосео је десну ивицу села, тј. од правца Ирига, са једним водом запосео је к. 491, тј. Еугенов пут на раскрсници путева, остало налази се у мјесту. Уколико будемо приморани ми ћемо се повући горе у шуму на Венац, али ако останемо дуже у шуми биће незгодно јер је већ хладно време и киша нас бије, а такођер и за исхрану биће незгодно. О свему томе извјестите Штаб дивизије и шта да се даље предузме. Војска је јако заморена, јер онога пута када смо кренули из Ремета стигли смо ујутро у 7 часова у Нерадин, с тим што ее је војска мало одмориле и ^одмах кренула на задатак, примила је борбу и тако сада је војска стално на положају дању и ноћу. Могућноет засједе на интернационалном друму немогућа је, то ћете видјети из извјештаја који сте добили. Углавном колоне се не крећу том цестом него

Нерадин—Крушедол—Нриг. Овог момента примјећује се колоне и од Крушедола која надире према Нерадину, видећемо даље како ће се развијати. Углавном банда из Ирига вели да ће да дође [да] спали Нерадин. Ми ћемо настојати, уколико можемо, да за{аржимо а уколико се не [може] повућићемо [се].

Пошаљите нам вјести и све остале новости које се дешавају код вас. Дешеше шаљем али не примам од њих."

Предњи извјештај доставља се на знање.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ! -

(М.П.)

Политкомесар, мајор

Лазар Љубинковић

В.д. начелника
окапетан

Команданг, мајор

(Сл. отсутан)

БР. 194

**ИЗВЕШТАЈ ОБАВЕШТАЈНОГ ЦЕНТРА БОСУТСКОГ РЕ-
ЈОНА ОД 14 ОКТОБРА 1944 ГОДИНЕ¹**

**ОБАВЕШТАЈНИ ЦЕНТАР
БОСУТСКОГ РЕОНА**

4

дана 14.X.1944 г.

Положај

Подносим свој редовни извјештај са терена овог рејона:
Винковци:

У самом месту има око 200 новомобилисаних усташа (II посадна бојна) осталих око 150 отишло је у Осијек. У сабирном логору има 25 стражара усташа.

У грађанској школи 'у Михановићевој улици налази се 200 гестаповаца.

У саљгом граду има око 1000 њемачких војника. Ових дана примјећују се јаке колоне њемачке војске која иде од Жупање према Осијеку преко Винковаца. То су углавном

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви ПК СКС за Војводину, под бр. 2761.

позадинске трупе, које превозе санитарски материјал, муницију, алат и стару спрему. Исте колоне задрживају се ради одмора у Винковцима 10 [до] 12 сати, тако да је град увек пун пролазних трупа.

13 СС дивизија повлачи се из Босне преко Жупање са тешким топништвом тако да се засада повукло око 3000 војника са око 40 топова.

Поред тога у граду има 60 организованих домаћих Шваба наоружаних пушкама.

Лазе:

14. о.м. кроз Лазе прошаде камиони и кола у правцу Винковаца и обратно, који возе храну.

13. о.м. прошла су кроз Лазе троја кола са немачком спремом у правцу Винковаца а у пратњи 175 Немаца.

Шид:

У Шид је стигла са камионима једна сатнија помјешана са осталом немачком војском, којој јединици припада та сатнија није позвано. Бићете извјештени.

Товарник:

У кући Јулке Шимоф у Товарнику налази се једна немачка радио-станица.

Са осталог терена нисам добио никакве извјештаје.²

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Шеф об. центра
Вита³

* Извештај је упућен Обавештајном отсеку Главног штаба НОВ и ПО Војводине.
³ Витомир Милићевић

БР. 195

**УПУТСТВО ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ
ОД 15 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ БАЧКО-БАРАЊСКЕ
ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ ЗА МОБИЛИЗАЦИЈУ ЉУДСТВА
НА ТЕРИТОРИЈИ БАЧКЕ¹**

**ГЛАВНИ ШТАБ
Н.О.В. И П.О. ВОЈВОДИНЕ**

Број 447
15-Х-1944
Положај

ШТАБУ БАЧКО-БАРАЊСКЕ ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ

Ваше писмо од 12 о.м. примили омо.²

Као мајважнији ваши задаци у овом моменту били би следећи:

1. Ваш штаб треба да буде на окупу ради бржег и успешнијег рада.

2. Главни део нашег штаба требало би што пре да се хтебаци на ослобођену територију Бачке и да ухвати везу са совјетском командом ради брзог координираног рада.

3. Мобилизацију вршите у највећем обиму, а људство шаљите на ослобођену територију Бачке. Као језгро за прихват новомобилисаних нека вам служе стари борци и кадрови из ваших одреда. Одреди нека и даље остану, имајући у саставу добре диверзантске групе, вршећи акције на неослобођеној територији.

4. Нове бригаде немојте формирати без нашег одобрења. Наше бригаде треба да буду јаке до 2.500 људи, што треба да имате на уму.

5. Све стручњаке, нарочито ваздухоплавце, саобраћајце, инжењере, телеграфисте, шофере, итд., прикупљајте и шаљите на ослобођену територију. Њих водите у евиденцији, имајући за њих тачне спискове.

Исто тако водите евиденцију о свим постојећим аеродромима на ослобођеној територији, имајући за њих тачне описе, скице и све потребне техничке податке.

6. Организујте на ослобођеној територији наше цивилне власти и све што је у вези с тим потребно.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 44—8, к. 211.

² Види док. бр. 191.

7. Наш штаб још се налази у Срему. Надамо се да ћемо у најскорије време отићи у Банат.

8. У Срему је формирана Сремска оперативна зона за читав Срем. Командант Зоне је мајор друг Дуле, Петар Матић, а комеор друг МЈаксим, Јовичић Стеван. С њима одржавајте тесну везу.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Повтит. комесар
потпуковник

(М. П.)

Командант
генерал-лајтнант
Коста Нађ

БР. 196

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 19 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БАТАЉОНА
ЗА РУШЕЊЕ КОМУНИКАЦИЈА РАДИ ОНЕМОГУЋАВА-
ЊА ИЗВЛАЧЕЊА НЕПРИЈАТЕЉСКИХ СНАГА¹**

**ШТАБ VII ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ**

Оп. Број: 43

Дака: 19/X. 1944 год. •

Полож:ај

ЗАПОВЕСТ

Секција Бачка Паланка, Срем. Карлшци

1 : 100.000

Ситуација: Последњи савезник фашистичке Немачке Мађарска налази се непосредно пред падом. Брзим наиредовањем Црвене армије кроз Мађарску створени су услови за коначни пад мађарске оружане силе. Изјава регента Хортија 16 о.м. и његово тражење примирја од савезника као и прилаз читаве мађарске I армије на страну Црвене војске најбољи су доказ тешког стања за Мађарску. Настојања фашистичке Немачке да задржи свот последњег сателита остају без

¹ Копија оригинала, писана машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 38—I, к. 1399А.

у-спеха. Бчтка за **Београд** налази ее у завршетку. Јединице Црвене војске и НЈОВ врше ликвидацију преосталих фашистичких снага у Београду. Непријатељске снаге на територији Србије отсјечене су, а сви покушаји извлачења су проиали. На територији Срема и Војводине непријатељ у оквиру свог опћег повлачења извлачи из истакнутих посадних места евоје посаде. На дан 16 о.м. непријатељска посада напустила је Беочин. Истога дана напустиле су немачке формације Петроварадин. У Ердевику, Чалми и Иригу, Карловцима, Петроварадину и осталим непријатељским упориштима на територији читавога Срема непријатељске посаде спремне су сваког часа да напусте упоршнте.

Наши задаци: Задатак наших јединица у овом моменту јесте поседање и то благовремено свих напуштених упоришта и успостављање власти НОВ у њима. Интензивно испитивање ситуације на сектору на којем се налази. Ометање непријатељског саобраћаја на железничкој прузи Загреб—Београд на релацији Рума—Митровица.
У вези горе изнетого

НАРЕЂУЈЕМО:

Г о ата-
љон
са свим
својим.
дело-
вима

остаје у селу Бешенову и има следећи задатак: рушење железничке пруге Срем. Митровица—Рума. У циљу извршења предњег задатка штаб батаљона упутиће свако вече на рушење пруге једну своју чету. При упућивању чете на задатак штаб батаљона ће се информирати преко евога информативног официра у батаљону [за] најзгодније место на коме би се могло извршити рушење пруге и минирање. Према добивеним подацима од информативног официра у батаљону штаб батаљона издаће задатак чети на коме делу да изврши рушење пруге. Диверзанте са потребним материјалом за рушење доставиће батаљону овај Штаб.

Приликом рушења пруге и прилаза ка прузи треба се добро осигурати с леве и десне стране пруге код места минирања тако да диверзанти могу у миру поставити мине на пругу. Час пола-

сжа чете на задатак даје се на вољу штабу бата-
ЈШна.

II бата-

љон
са своје
две чете.
прате-
ћим и
радним
водом

изврптаће 20 о.м. у 0.2 сати покрет из села Ремете у село Буковац. Правац кретања батаљона биће: Мала Ремета—Венац—кота 444—кота 493—Еугеновим путем—Селиште—Буковац. По доласку у село батаљон ће се сместити у кантонман у јужни део села Буковца. Обезбеђење истуриће и то: на коту 251 један вод оа тешким митраљезом са задатком осматрања и обезбеђења села са правца истока, тј. Срем. Карловаца и осматрање са правца Крушедола, једну шесторку истуриће на коту 222 са задатком осматрања са правца Петроварадина и правца Срем. Карловаца.

По доласку у село етупиће у везу са месним одбором и у складу са њиме штаб батаљоона сме-стиће свој батаљон. Не дозволити никакво кре-тање мештана у градове без пропуснице месног одбора, то исто важи и за улазак у село. Пре уласка у село најпре село блокирати и устано-вити кога има у селу и по долаеку у само село , не дозволити, како је већ пре казано, излазак из села без пропуснице,

Једна [чета] тога батаљона, тј. трећа чета, извршиће покрет заједно са батаљоном из села М. Ремете и задржаће се, тј. издвојиће се од батаљона на Венцу у санаторијум. Та чета ће дати обезбеђење и то: једну десетину код Ман. Хо-пова на ивици шуме код пута Каменица—Ириг са задатком осматрања и обезбеђења са правца Ири-га, једну десетину истуриће на коту 193 на путу Ириг—Каменица са задатком осматрања и обезбе-ђења са правца Каменице.

Чета ће имати задатак одржавање везе са бат-
таљоном који је остао у селу Бешенову и батаљо-
нима у селу Буковцу. Исхрану те чете организо-
ваће штаб II батаљона с тиме што ће чети дати
казан да сама кува, намирнице ће набављати пре-
ко месних НОО-а.

III бата-

љон
са свим
евојим

налази се у селу Беочину са задатком обезбеђења
самог села. Батаљон ће извршити рушење пруге
Беочин—Каменица **око** Раковачког еалаша у циљу

дело- вима да банда из Каменице не би могла доћи возом у Беочин. Задатак баталона **интекзЈсвно** испитивање преко свога обавештајног официра у батаљону ситуације на сектору Беочин—Каменица.

IV бата-
лон
са свим
СВОИМ
дело-
вима

извршиће 20 о.м. у 0.2 сати иокрет из села Мала Ремета у село Буковац. Правац кретања као код **II** батаљона. По доласку у село батаљон ће се сместити у кантонман у јужни део села. Обезбеђење ће дати и то: један вод са тешким митраљезом на к. 195 са задатком осматрања и обезбеђења са правца Каменице и Ирига, једну десетину истуриће на север од села Буковца на коту 137 са задатком осматрања и обезбеђења са правца Каменице и Петроварадина. Тенковску пушку поставиће на северном делу села на друму Петроварадин—Буковац. Прије доласка у село оиколити и не дозволити никакво кретање ван села у градове него само онима који имају пропусницу од МНОО-а, то исто важи и за улазак у село.

Штаб бригаде, интендантура и санитет налазиће се **19 о.м.** у селу Шуљму, а где ће се налазити после наредиће се накнадно.

Веза: са штабовима батаљона одржаваће се преко курира,

Исхрана: организоваће се на терену у сагласности са интендантом ове бригаде.

Додатак
запо-
вести:

Штабови батаљона ирилично упућивања курира преко Венца не смеју их упућивати саме него **©а** још двојицом или четворицом другова.

Чета која се налази на Иришком Венцу у санаторијуму из **II** батаљона поставиће нагазне мине на друму Венац—Ириг тако да банда из Ирига не може са својом моторизацијом да изненади ту чету. Минирање ће извршити минама које се налазе већ у тој чети.

II и **IV** батаљон ирилично свог заједничког кретања из села М. Ремете у Буковац ићи ће у следећем маршевском распореду: **II** и **IV** батаљон, с тиме што ће **II** батаљон иступити једну чету у претходницу, а **IV** батаљон једну чету у заштитницу. Уколико би било потребно бочно осигу-

гурање истуриће та IV батаљон. Обраћа се пажња штабовима батаљона да за време кретања буде највећи ред и дисциплина.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Штабови батаљона ће преко својих информативних официра предузети интензивно испитивање ситуације на своме сектору.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М.П.)

Политкомесар, мајор

Командант, мајор

В.д. начелника
капетан

БР, 197

**АВИЗО-ЗАПОВЕСТ ПРВОГ ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА
НОВЈ ОД 20 ОКТОБРА 1944 ГОД. ЗА ПРЕБАЦИВАЊЕ ЈЕ-
ДИНИЦА ДВАНАЕСТОГ КОРПУСА ПРЕКО САВЕ У СРЕМ***

**ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ**

О. Бр. 99
20. X, 1944.
у 21 час

Концепт

АВИЗО-ЗАПОВЈЕСТ

Послије ослобођења Београда, још у току данашњег дана, предузето је пребацивање наших и совјетских јединица преко савеког моста у Сријем, које су предвече дрпале до Земука где сада продужују са даљим нападом.

У циљу садејства пребаченим снагама код Земуна и даљег нашег продирања у Сријем, сутра увече јединице 12. корпуса заједно са јединицама Црвене армије пребациће се преко Саве на сектору Обреновца, у 3 колоне.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 40—1, к. 1399А.

ТАБ
 СОВЕТСКИ КОРПУС
 ВОЈНО ПОСРЕДСТВО
 Бр. 44
 Со. Т. 1944.
 У 21 час

МРО. Ф. Н. Р. 4
 В. Е. И.
 КОМУНДИРА
 КОРПУСА
 КОМУДИРА

АВИЗО - ЗАПОВЕСТ

После ослобођења Београда, још у току данашњег дана, издузето је пребацивање наших и совјетских јединица преко Савског моста у Срем, који су према веће дошло до земљи где се налазио мост са даљинама.

У циљу садејства пребациеним snagama код Земун и даље нашег пројекта у Срем, сутра увече јединице 12. корпуса пребациће се јединицама Црвене армије пребациће се преко Саве ка селу код Земун у 3 колоне.

НАРЕЂУЈЕ СЕ:

1. **десна колона** - 16. дивизија, 3. бригаде јединице у Срем, пребациће се преко Саве на отсеку Ост. Дивизија - мост по прекидању пролаза преко Јаковинице, са додатком прекоца компаније које воде од земљама даље продрати на в. осту, које су земљама у Батајници, и сачекаће главних команданата изабраће се два батона. Овог дана јединица се 17. п. командантски батон 56. милионачки пук - артиљеријски батон, који је командовати пуковник Колон, ојос.
2. **Средња колона** - 19. дивизија Црвене армије, пребациће се преко Саве код Белеваца и даље изабраће батон Белевац - Батајница, одишаће се преко моста са десне колоне и даље до Ост. Дивизија.
3. **Левеј колона** - 17. и 36. дивизија, пребациће се преко Саве на отсеку Бугар - Црвеница, потом преко општин Црвеница - Добра - Врба - Ст. Јаковина - Милова. Овог дана придобиће се 140. милионачки пук, који је пуком командовати пуковник Усико.
4. У циљу обезбеђења прелазни као резултат претходних операција поставиле се до дивизија.
 - Штаб 19. Совјетски дивизије биће сутра у 21. часу у селу Милова, до 19 часова, где ће се штаб 12. корпуса до тог времена споразумети с њима по свим питањима тактичког дејства.
 - У 10. м. у 5 часова сутра предузети тактичке мере да преко Саве на читавом сајту, и даље.
 - Припремити ударне групе батона, који ће се према наређењима.
 - Штаб 12. корпуса послати свог командира са штабом штаб 1. дивизије Црвене армије, јединице батона, а да буде у штаб 57. дивизије у Срем, тако да она сутра сутра имају штаб у тој области.
 - Према наређењу команданата код Земун, сва јединица до почетка усклађене са дејством у праву Земун, одишаће се преко Саве.
 - Штаб 12. корпуса и даље изврши заповест од штаба 57. артиљерије.

КОМУДИРА
 КОРПУСА
 М. Шкогаров

КОМУДИРА
 КОРПУСА
 Савој

КОМУДИРА
 КОРПУСА
 Савој

НАРЕЂУЈЕМО:

1. *Десна колона* — 16. дивизија, ојачана једном бригадом, пребацује се преко Саве на огсеку Остружница—Умка, а по пребацивању продираће гаравцем Јаково—Сурчин, са задатком пресецања комуникација које воде од Земуна и даље иродираће иа таростор између Земуна и Батајкице, и сјечење главних комуникација између та два мјеста. Овој дивизији додаје се 117. противтенковски пук и 563. минобацачки пук — артиљеријска група, којом ће командовати пуковник Оловјојов.

2. *Средња колона* — 19. дивизија Црвене мије пребациће се преко Саве код Бољеваца и даље надирати правцем Бечмен—Добановци—Батајница, одржавадући везу десно са десном колоном, а лево с левом колоном.

3. *Лијева колона* — 11. и 36. дивизија, пребациће се преко Саве на отсеку Прогар—Купиново, потом продиру оппетим правцем: Ашања—Деч—Војка—Ст. Пазова—Н. Пазова.

Овој колони додаје се 140. минобацачки пук и један пук зенитне артиљерије — артиљеријска група —, којом ће командовати пуковник Усенко.

4. У циљу обезбеђења грелаза и као резерва, на просторији Обреновца поставиће се 28. дивизија.

— Штаб 19. Совјетске дивизије биће сутра 21. о. м. у селу Мислођину, до 15 часова, где ће се штаб 12. корпуса до тог времена споразумити с њиме по свим питањима заједничког дејства.

— 21. о. м. у 5 часова у јутру предузети рекогносцираће ријеке Оаве на читавом сектору прелаза.

— Припремити ударне **грУше** — батаљоне, који ће се први пребацивати.

— Штаб 12. корпуса послаће свог официра за везу у штаб 19. дивизије Црвене армије и једног официра за везу у штаб 57. армије у Раљу, тако да они сутра у јутру стигну у те штабове.

— Према развоју ситуације код Земугаа, све јединице по потреби ускладиће своје дејство у гаравцу Земуна, обухватајући и са западне стране.

— Штаб 12. корпуса до&иће извршну заловеет од штоба 57. армије.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар
пуковник
М.² Тодоровић

Командант
генерал-лајтнант
Пеко Дапчевић

Начелник штаба
нотпуковник
Саво Ђ. Дрљевић
(М. П.)

БР. 198

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА ТРИДЕСЕТ ШЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ
ОД 20 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ШЕСТЕ БРИГАДЕ ДА
ИЗВРШИ ПРИПРЕМЕ ЗА ПРЕЛАЗ ПРЕКО САВЕ¹**

ШТАВ
XXXVI НОУ ДИВИЗИЈЕ
О. Бр. 138
20 октобра 1944 год.
у 18,00 сати

ШТАБУ VI БРИГАДЕ

ЗАПОВЕСТ

(Секција Обреновац раз. 1:100.000)

Ситуација: Непријатељеки гариизон у Београду је углавном ликвидиран, сем неколико утврђених група, чијем се ликвидирању приступа.

Непријатељ који је покушао да продре до Београда потпуно је уништен, оем неколико мањих група, које су се разбегле са циљем пробијања ка западу, избијањем на Саву и пребацивањем у Срем.

² Мијалко

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 40—1, к. 1399А.

У Срему непријатељ држи жел. пругу и интернационални друм Београд—Стара Пазова—Инђија—Рума—Митровица и пругу и интернационални друм Инђија—Петроварадин. Осим тога постоје извесне непријатељске снаге дуж пута; Земун—Сурчин—Бечмен—Петровчић—Деч—Прхово—Краљевци—Рума. По непровереним обавештењима непријатеља има у Јакову, Бољевцима и Протару.

Х Војвођанска бригада налази се на просторији Купиново—Ашања—Обреж—Огар—Товарник.

Наш задатак: поставити се на линији Умка—Барич—Обреновац, вао полазни положај у циљу преласка иреко реке Саве и пресецања комуникација које воде из Земуна за Митршицу и Петроварадин. Осим тога, за време боравка на полазним положајима, чишћење и ликвидирање разбијеног непријатеља на просторији Вранић—Јаеенак—Дубрава. Ово чишћење вршиће и јединице XI, XVI и XXVIII дивизије.²

У извршењу нашег главног задатка потпомаћуће нас једнице Црвене армије.

1. — III бригада поставиће се у току данашњег дана на просторију с. Барича.

V бригада са дивизијском болницом поставиће се на просторију с. Забрежа.

VI бригада у току дагашњег дана поставиће се на просторију с. Умке.

2. — У циљу извршења постављеног задатка штабови бригаа извршиће све потребне припреме у својим јединицама, средити батаљоне, извршити расподелу заплењеног оружја, одеће и обуће, оспособити јединице, да би већ у току сутрашњег дана, уколико то прилике дозволе, могле извршити прелаз иреко р. Саве.

3. — Све своје рањенике упутити у Обреновац где ће се формирати корпусна болница.

4. — Штабови бригаа, поред редовне радио-телеграфске везе, одржаваће и ванредне радио-телеграфске везе у време како је већ раније нашем заповешћу назиачено.

5. — Штаб дивизије налази се у Обреновцу у кући Лепосаве Милошевић.

- Види док. бр. 197.

6.— Моторизовани пук јединица Црвене армије налази се у Обреновцу.

XI дивизија поставиће се на просторији Јасенак—Мислођин—Дражевац.

XVI дивизија поставиће се на просторији Скела—Бргулице—Грабовац.

XXVIII дивизија поставиће се на просторији Бело Поље—Стублине.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

В. д. политкомесара, мајор

Б.³ Вујошевић

Командант, ппуковник

Р.⁴ Јовић

В. д. начелника
ппуковник⁵

БР. 199

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 20 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БАТАЉОНА
ЗА НАПАД НА НЕПРИЈАТЕЉСКО УПОРИШТЕ У КАМЕ-
НИЦИ¹**

**ШТАБ VII ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ**

Оп. Број: 45

Дана: 20/X-1944 год.

Положај

ЗАПОВЕСТ

Секција Бачка Палаанка, Срем. Карловци

1 : 100.000

Ситуација: Напредовање Црвене армије у Мађарску и нашу земљу створило је код непријатеља [такву ситуацију] да мора да се повлачи из појединих посада, које је досада држао у нашој

³ Богдан

⁴ Радослав

⁵ Народни херој Душан Вукасовић-Диоген

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 40—1, к. 1399А.

земљи из разлога експлоатације, тј. пљачке, и натерало га да поседа и држ^а она упорингга која су му потребна из тактичких разлога. Немачка уз припомоћ домаћих изрода покушава да извуче из наше земље за њу користан материјал, а који се још налази у нашој земљи и превлачи га главним комуникацијама, које нису толико угрожене да се [не] може њима служити, те да би исцрпга нашу земљу до максимума. Изроди наше земље служе још фашистичкој Немачкод те је у томе помажу, а и Немачка не осврће се на њих, извлачи се из појединих досадашњих упоришта остављајући те изроде на милост и немилост Народно-ослободилачкој војсци и њеним савезницима. Тако су немачке посаде напустиле Беочин, Петроварадин, Каменицу и непријатељске посаде (немачке) спремне су сваког часа да напусте своја уххоришта због брзог напредовања Црвене армије на нашој територији.

Београд је пао под ударцима снажне Црвене армије и НОВ, иакзо се је непријатељ у томе свом упоришту очајнички бранио, непријатељ мора да тр^ажи нова упоришта на којима би могао да даде отпор најбољој војсци на свету.

Изроди наше земље иако наиуштени од фашистичке Немачке у појединим местима, врше и надаље терор над нашим народом и очајнички покушавају да би задобили народ за себе, те да би дали отпор ако не Црвеној армији оно НОВ. Народ који није наклоњен тим фашистичким елементима у нашој земљи пати још увек под терором тих наших изрода. С радошћу он очекује час ослобођења, тј. улаока народне војске у њихова места.

Задатак наше бригаде јесте да на сектору на којем се налази ослободи поједина места која се налазе под тиранијом изрода наше земље, а који, иако напуштени од фашистичке Немачке, покушавају да се бране од наше војске, тј. да даље пљачк&ју наш народ. У том циљу наша бригада има задатак да ликвидира непријатељско упориште Каменицу.

У упоришту Каменици налази се 60 војника, који су остали од домобрана и усташа, који су били на допусту па се нису хтели вратити у своје

једикеце, нето су се пријавили у Камениди у посадни сат. Исти су смештени у жандармериској постаји. У Каменици налази се јоште поред ових и око 200 наоружаних милиционера. Врло је вероватно да пола ових милиционера због оаке ситуације неће дати отпора, дочимдруга половина околних бандита, који су скривили пред народом, свакако ће дати отпор. У мјесту се још налази 7 жандарма и 2 полицајца, који су у вези са нама. Наоружање истих јесте: домобрани 2 пушкомитраљеза и остало пушке и бомбе, док милиционери располажу оа 5 пушкомитраљеза, остало пушке и бомбе.

Жандармериска касарна је ограђена жицом и минирана. Бункери у месту налазе се и то: 4 бетонска на главним прилазима у трад (видјети на скици), од осталих одбранбених уређаја имаде само ровова.

У околгош упориштима се налазе следеће снаге: Петроварадин — око 30 Немаца и 350 остале фашистичке војске, који располажу са 8 хаубица 100 мм. Нови Сад — налази се око 400 до 500 непријатељских војника и исти располажу оа 4 топа. Олис упоришта и скицу утврђења Каменице добиће штабови батаљона гаакнадно.

У циљу ликвидације упоришта Каменице пгаб ове бригаде издаје следеће

НАРЕЂЕЊЕ

Размештај и задатак појединих батаљона биће следећи:

ликвидацију упоришта вршиће II и III батаљон. Осигурање даваће IV батаљон.

I батаљон имаће задатак по добивеним бившим заповедима.

IV батаљону придодат је тешки бацач из I батаљона, а који се налази код II батаљона.

III батаљону биће придодат 1 противколски топ.

Тешке бацаче, протевтенковске пушке, противтенковски топ и минерске кесице употребљаваће једишце по своме нахођењу приликом напада.

II батаљон: нападаће упориште Каменицу са северне и североисточне стране (од Петроварадина) са две чете у првој борбеној линији, Једна чета, нападаће

са правца друма Петроварадин—Каменица, а једна чета наслањајући се на њу са правца Дунава. Чета која напада са правца Петроварадина има за задатак ликвидацију свих непријатељских бункера на томе правцу и надире према центруму града, тј. цркви. Чета која напада са правца Дунава наслања се на чету која напада са правца Петроварадина и надире у правцу цркве.

Трећа чета тога батаљона остаје на Венцу у санаторијуму са задатком осигурања од непријатеља, који би могао да притекне у помоћ са правца Ирига. У том циљу чета ће се поставити на положај на коту 444, а минираће нагазним минама цесту код Ман. Хопова. Задатак те чете је да одржи иоложај по сваку цијену и не дозволи непријатељу продирање у правцу Каменице. О свакој важгаијој промени на своме сектору извештава хитгао штаб бригаде. Са четом у заседи на Венцу има да буде један члан штаба батаљона.

Чета која напада са правца севера, тј. са Дунава, поред свога задатка имаће и задатак да обрати пажњу преко Дунава, тј. са правца Новог Сада. О свакој појави непријатеља са тога правца хитно ће извештавати преко Штаба батаљона овај штаб.

Све радње у нападу морају да се врше пгго брже и енергичније, али опет уз опрез јер само на тај начин може успети ликвидација уцоришта са најмање жртава.

Детаљну заповест за напад тога батаљона разрадиће штаб батаљона са члановима овога штаба усмено.

III батал>он: напашће упориште Каменицу са правца југа (пут Ириг—Каменица) и са правца запада (пут Беочин—Каменица). Напад ће извршити са две чете у првој борбеној линији, а једном у резерви. Јф;на чета напада са правца југа, тј. пута Ириг—Каменица, са задатком ликвидације непријатељских бункера са тога правца и продужава напредовање у правцу цркве. Друга чета напада са правца запада, тј. пута Беочин—Каменица, са задатком ликвидације непријатељских бункера са тога правца и напредује ггрема цркви. Чета која напада са правца заиада наслониће се својим левим крилом на Дунав. Трећу чету оставиће у резерви

и то јужно од коте 112 за 1 км. Четири капада са правца југа додаће противтенковску пушку.

Једну десетину од чете из резерве поставиће од циглане код железничке станице Лединци до коте 77 са задатком осматрања Дунава од правца Новог Сада.

Свој тешки митршевез са једном десетином поставиће на Чардак кота 240 са задатком потпомашња напада, а у случају повлачења потпомагања повлачења тога батаљона. Свој тешки бацач поставиће у почетку напада на месту код коте 112 са задатком потпомагања уништења непријатељских бункера и зграда одакле би непријатељ давао отпор.

Мјесто шаба батаљона при почетку напада биће на коти 112, а касније ће се померати заједно са снамама које ће нагвадати. Са сваком јединицом која врши напад мора да буде по један члан штаба батаљона.

Све радње извршити енергично и брзо како би било што мање жртава и успех загарантован. Детаљнија упутства за напад добиће штабови батаљона усмено од чланова штаба ове бригаде.

IV батаљон: има за задатак осигурање са правца Петроварадина. Са својим једним водом поставиће се у заседу код коте 128 на друму Петроварадин—Каменица. Исхитре се на 500 метара на друму минирати друм нагазним минама. Задатак тога вода [јесте] осматрање непријатеља и непропуштање ка правцу Каменице за време док бригада врши напад на Каменицу. Један вод поставиће се југозападно од коте 128 уз Дунав са задатком осматрања непријатеља са правца Дунава. У случају да непријатељ жели насилно да пређе ријеку Дунав, одбиће т. Вод који се налази на друму на коти 128 поставиће осматрача са дурбином, који ће осматрати кретање непријатеља на мостовима преко Дунава вод Петроварадина. У случају да осматрачи примете кретање непријатеља преко моста из Новог Сада у Петроварадин, хитно извести овај штаб ове бригаде. Једну своју чету поставиће на положај од железничке пруге до Петроварадин—Каменица па јужно до коте 138 са задатком осматрања и непропуштања непријате-

ља са тога правца за време док бригада врши напад на Каменицу.

Једну своју чету оставиће у резерви код коте 115.

Свој тешки митраљез поставиће на коту 138 са задатком тучења бочном ватром непријатеља који би надирао са правца Петроварадина. Свој тешки бацач поставиће на положај између железничке пруге и коте 138 са задатком тучења непријатеља са правца Петроварадина. Воду који се налази у заседи код коте 128 придодати прогутенковску пушку.

О свакој важнијој промени на томе сектору обавештавати хитно штаб бригвде.

Задатак батаљона је да одржи положај по сваку цијену и не дозволи надирање непријатељу са правца Петроварадина.

I батаљон остаје на својем месту и извршава задатак по добивевим пријашњим заповестима.

Штаб бригаде

налазиће се за време наиада на раскршћу путева западно од Чардака (240) за 800 метара.

Бригадно превијалиште:

Батаљонска превијалишта одредиће штаб батаљона по своме нахођењу.

Бригадни санитет налазиће се у Беочину. Превоз рањеника до Беочина организоваће пггабови батаљона.

Веза:

Веза између штаба бришде и штабова батаљона одржаваће се помоћу курира. Напомиње се да веза одиграва у свакој акцији видну улогу те ће због тога, а због недостатка других средстава, штабови батаљона обратити пажњу на избор курира.

Време покрета:

III батаљон кренуће из села Беочина на дан 21 овог месеца у 12 сати.

II и IV батаљон кренуће из села Буковца у 12.30 саги.

Почетак напада:

Напад на упориште Каменицу има почети 21 овог месеца у 15 сати. До тога времена има се извршити покрет и то неприметно до полазног положаја за напад. Штабови батаљона поравнаће своје сатове са члановима овог штаба. Обраћа се пажња да напад треба почети у тачно одређено време.

**Полазни
положај**

за напад: јесте 300 метара од првих кућа у упоришту Каменици. Јединице прве борбене линије имају се прикривено подвући до полазног положаја.

**Знак за
напад:**

Знак за напад неће се давати, него напад има да почне тачно у 15 часова.

**Борбени
знаци:**

Перо—Бранко, Београд—Пао.
Знаци за дан биће: позив: десном руком капа дигнута изнад главе. Одговор: махање пушком изнад главе.

Интен-

дантура: остаје у селу Беочину.

Остали

знаци: По ликвидацији упоришта даће се знак ракетом и то: две зелене и 1 бела испалена у правцу Венца.

У случају да се јединице морају повући знак за повлачење биће једна бела и једна зелена ракета испалена у правцу Новог Сада.

IV батаљон уколико не може задржати надирање непријатеља и опалиће две беле и две црвене ракете у правцу села Лединаца, али се не смије повући да претходно о томе не извести овај Штаб.

Исхрана: Ручак 21 овог месеца топао у овојим кантонма-
нима. Вечера хладна.

Додатак

**запо-
вести:**

Полициску службу и уредовање у самом месту по заузећу преузеће II батаљон. Исти ће предузети организовани претрес кућа. Најстроже се забрањује самовољно снабдевање са непотребним задржавањем по кућама, јер би такви поступци били штетни за углед Народно-ослободилачке војске, као и могли бити непожељни за успех који би био постигнут. Штабови батаљона ће нарочито обратити пажњу на то да се војници не задржавају по кућама неш да јединице буду у рукама старешина, јер банди може брзо да стигне помоћ из Петроварадина.

По ликвидацији упоришта батаљоти ће се разместити на следећи начин: I батаљон остаје на

својим положајима са задатком осигурања од правца Руме и Митровице и рушења железничке пруге на релацији Рума—Митровица.

II батаљон повући ће се у село Беочин, задаток тога батаљока биће контрола непријатељског саобраћаја на Дунаву и осигурање самог места, те испитивање ситуације у Петроварадину.

III батаљон повући ће се на Венац са задатком контролисања непријатељских покрета на сектору Врдник—Ириг—Нерадин—Буковац. Нарочиту пажњу обратити на сам Врдник. IV Батаљон повући ће се у село Малу Рамету са задатком обезбеђења са правца Врдника, као и нападања на непријатељски промет Врдник—Рума. Батаљон ће имати за задатак да разруши што више мостова [и] железничку пругу Врдник—Рума.

У случају да би било потребно да се батаљони под борбом повуку, батаљони ће се повући у своје досадашње кантонмане с тиме што ће 22 овог месеца изјутра из својих досадашњих кантонмана кренути се на новоодређене положаје.

Куће из којих би се давао отпор могу се палити у току борбе. Уколико ће бити потребно за ликвидирање непријатељских бункера и утврђених места, одакле непријатељ даје отпор, могу се пробијати куће одакле би се могло на најзгоднији начин прићи непријатељском упоришту, да се може по боље гађати, тј. уништити. У борби не пггедети непријатеља, а са заробљеницима поступати строго војнички. Заробљенике спроводити до пггаба бригаде. Забрањује се свака туча и малтретирање заробљеника. Економски део акције извршиће чланови Економског отсјека ГШВ[ојводине]. Према томе јединице приликом уласка у место немају право да самовољно улазе у радње и у поједине куће. ЈБудство које би било потребно за извршење економске акције доделиће Штаб II батаљока члановима Економског отсјека ГШВ-& и само то људство ће моћи улазити у радње и куће и сакулл>ати плен.

Хватање непријатеља НОВ и злочинаца вршиће чланови ОЗНЕ. Људство потребно за ту сврху Штаб II батаљона даће члановима шрњег отсјека. Остало људство употребиће искључиво Штаб II

батаљона за одржавање реда и стражарску службу.

Пратећа чета ове бригаде даће један свој вод код места штаба бригаде за осигурање штаба бригаде, један свој вод оставиће у Беочршу за осигурање санитета и интендантуре. Полазак вода који иде на осигурање штаба бригаде је у 12 сати 21 о.м. из села Беочина.

Поступак са становништвом има бити примеран пошто је то место једно од оних у која НОВ улази по први пута.

По зидовима и фасадама кућа излепити прогласе, које имају штабови батаљона у припреми за случај ослобођења места. Ово се ставља у дужност комесарима батаљона. Истодољо организовати и писање парола на уочљивим местима. Команданти батаљона и политички комесари батаљона пре поласка у акцију одржаће говор својим јединицама са назначењем сврхе акције као и политичке ситуације у којој се сада налазимо и какву везу са том ситуацијом имаде сама акција.

III батаљону ове бригаде прадодаје се један противоклопни топ, који ће штаб батаљона употребити у нападу са правца југа на непријатељска упоришта. Мјесто где ће се налазити топ даје се на вољу штабу батаљона.

Батаљони који су у нападу изабраће дабровољде бомбаше који ће са диверзантима, који ће бити придодати, вршити бацање минерских кесица на непријатељске бункере и зграде из којих ће непријатељ давати отпор.

Ову заповест ће штабови (батаљона детаљно проучити са командама чета тако да се не сме догодити да ниједан члан команде чете не би био у потпуности упознат са задатком који има да изврши. Штабови батаљона скренуће пажњу командама чета да своје задатке детаљно прораде са својим потчињеним.

VII Војвођанска бригада у свим својим акцијама досада показала је да борбени дух те Бригаде је на висини. Штаб ове бригаде сматра да ће штабови батаљона предузети све што до њих стоји да се углед Бригаде дигне још на већи степен нарочито тиме што се ова акција врши у непосредној близини најбоље војске на свету Црвене

армије. Задатак бригаде је изводљив због саме ситуације у којој се моментано налазе сви гарнизони који су у близини Црвене армије. Само зависи од штабова батаљона и команда чета како су схватили тај задатак.²

Штабови батаљона гобринуће се за водиче.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ

(М. П.)

Политкомесар, мајор
Лазар Љубинковић

Командант, мајор
Милан Јешић

В.д. начелика,
капетан

БР. 200

ОПЕРАТИВНИ ИЗВЕШТАЈ ШТАБА СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСKE БРИГАДЕ ОД 20 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ СРЕМСKE ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ¹

ШТАБ VII ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ

Оп. Број: 44

Дана: 20/X 1944 год.

Положај

Предмет: Оперативни извештај
, од 16. до 19.X.1944

9

ШТАБУ СРЕМСKE ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ

Положај

На основу заповести бр. 9 од 13. о.м.² горњег штаба, штаб ове бригаде упутио је II и III батаљон ове бригаде за ометање непријатељског саобраћаја на комуникацијама друма Срем, Карловци—Инђија и жељезничке пруте Срем. Карловци—Бешка.

1. На дан 16 овог месеца угућена је једна тројка од III батаљона ове бригаде, који је био у селу Буковцу, на цесту

* Види док. бр. 206.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 41—2, к. 1399 А.

² Редакција није пронашла овај документ.

Петроварадин—Срем. Карловци, са задатком осматрања. Око 9 сати ишао је један мотоцикл на коме се налазио један немачки официр, тројка га је сачекала у заседи и убила, оружје које је имао на себи није му могло бити одузето, јер је позади мотоцикла ишао један бандитски камион у коме је било бандита, те се тројка морала иовући у село Буковац.

Око 13 сати истога дана бандити су трагали одакле ми упућујемо заседе и развијањем дошли према селу Буковцу са североисточне стране. Јачина непријатеља који су били у извиђању јесте 40 гестаповаца. Непријатељ је од стране нашег III батаљона блашвремено примећен и постављене су две чете због тога на положај у заседу, те је непријатељ био одбијен. Када је непријатељ био близу 300 метара отворена је ватра на њега; борба је трајала од 13 до 15 сати.

Непријатељски губици су непознати, али се цени да их има доста из разлог што је био изненађен и што је пуштен на блиско отстојање наших аутоматских оружја и пушака.

Наши губици: 1 рањен.

Муниције је утрошено 1.050 метака за пушке и 6 мина за бацаче.

2. На основу заповести оп. број 9 од 13 овог месеца горњег штаба, пггаб ове бригаде упутио је једну чету I батаљона ове бригаде на рушење пруге на релацији Срем. Митровица—Рума.

На извршење задатка чета је пошла из села Великих Радинаца 19 овог месеца у 17 сати. Диверзија је извршена у 22 сата. Рушење пруге извршено западно од жељезничке станице Вогањ за 800 метара. Разрушена оба колосека на 3 места ммирањем. Задатак је извршен без борбе. Непријатељ је отворио ватру на наше делове који су осигуравали минирање после експлозије мина.

Чета после извршеког задатка вратила се у свој кантонман.

Непријатељских губитака није било.

Властитих губитака није бшго.

Нанета пггета непријатељу: разрушена пруга на 3 места.

3. На основу заповести те зоне оп. број 23 од 16 овог месеца³ а према прикупљеним подацима да ће се непријатељ извлачити жељезничком пругом из Врдника према Руми пггаб ове бригаде одлучио је да 19 овог месеца изврши II батаљон ове бригаде минирање пруге Врдник—Рума на релацији Павловци—Врдник.

* Исто.

Чета из II батаљона која је била одређена за рушење пруге пошла је из села Мале Ремете и стигла на одређено место за рушење пруге у 5.15 дана 19 овог месеца.

Пруга је минирана источно од салапа Урошевца и разрушена на 3 места минирањем на својим саставима. Приликом минирања пруге постављено је обезбеђење са југа и севера на прузи од места минирања. Северно обезбеђење наишло је на непријатељске војнике, који су први припуцали на наше обезбеђење, али пошто је наше обезбеђење отворило ватру непријатељ се повукао у бункер. Непријатељски губици непознати.

Властитих губитака није било.

Нанесена штета непријатељу: разрушена пруга на 3 места на релацији Врдник—Рума источно од салаша 'Урошевац.

4. На основу наређења те Зоне оп. број 23 од 16 овог месеца штаб ове бригаде поставио је свој IV батаљон у заседу код Врдника са задатком непропуштања извлачења бандита из Врдника. Једна чета била је у заседи на путу Рума—Јазак код Парлога (југозападно 2 км од Јаока). Друга чета била је у заседи код коте 295, североисточно за 2 км од Јаска.

19 овог месеца наишао је непријатељ у јачини 2 камиона, 1 луксузни аутомобил. У камиону налазило се око 30 војника. Када се је непријатељ приближио на отстојање од 250 метара нашој заједи приметио је нашу заседу и под ватром се почео повлачити. Наша заседа отворила је ватру на непријатеља и извршила је јуриш на њега.

Власти губици: 2 рањена друга.

Непријатељски губици: 6 заробљених, од тих један хрватски домобрански натсатник, а остали фашистичка милиција талијанска. Мртвих бандита један који је виђен, а вероватно да их је било више.

Заплењено: 2 камиона, који су запаљени, 1 луксузни аутомобил, 2 пушкомитраљеза авионска, 12 добопга за пушкомитраљезе, 6 талијанских пушака, 2 торбе за санитарски материјал, кљешта- и 8 дебелих свиња.

Утрошео 1.800 метака.

5. чета која се налазила у заседи на коти 295 посела је свој положај и чекала у заседи. Око 10 сати непријатељ из Врдника почео је да гађа на нашу заседу па све до 14 сати. Наша чета се повукла на положај западно за 800 метара, где је остала у заседи до 18.30 сати.

Непријатељских губитака није било.

Властитих гу&итакa није било.

Утрошено 550 метака за пушке и 4 мине за бацач.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М.П.)

Политжомесар, мајор

Л. Љубинковић

В.д. иачелника,
калетан

Командант, мајор

Милан Јешић

БР. 201

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВОГ ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА
ПОВЈ ШТАБУ ПЕТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 21 ОКТОБРА
1944 ГОД. ЗА ПРЕБАЦИВАЊЕ ПРЕКО ДУНАВА И ПО-
СЕДАЊЕ ЛЕВЕ ОБАЛЕ¹**

ШТ АБ

I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА

НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ

О. Бр. 95

21.X.1944 г.

ШТАБУ V УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ

У току сјутрашњег дана до 12 часова, са ваше три бригаде, из Београда, пребаците се преко Дунава и посједните лијеву обалу Дукава од Панчева до утока Тисе у Дунав са двије бришде, а трећу поставите као резерву иза њих.

Ваш је задатак упорна одбрана Дунава. У томе циљу јединице нека се утврде на положајима по систему пољских утврђења.

Са нама редовно одржавајте радио-везу и куририма. Ми ћемо бити у Београду. Десно одржавајте везу са јединицама Црвене армије.

У току данашњег дана VI Пролетерска дивизија у садејству са јединицама Црвене армије овладала је Бежанијском Косом.

.СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политички комесар
пуковник

(М. П.)

Командант
генерал-лајтнант
Пеко Дапчевић

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 10—4, к. 589.
1 Види док. бр. 197 и 248.

БР. 215

**МЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 21 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ПРВОГ ПРОЛЕТЕР-
СКОГ КОРПУСА О БОРБАМА ЗА ОСЛОБОЂЕЊЕ
ЗЕМУНА¹**

VI ПРОЛЕТЕРСКА ДИВИЗИЈА

ШТАБУ I КОРПУСА

Ситуација око Земуна је оваква:

1. — Њемци држе положај од раскрснице цесте и пруге (око 1,5 км. јужно од жељезничке станице Земун), па изнад аеродрома, коте западно од с. Бежаније до Сурдука. Положаји утврђени и дубински распоређени. Јачина непријатеља, по процјени Руса, више од три пука. Ми знамо да се код Земуна налази 750-ти пук 118-те дивизије, који је прије три дана дошао од Ст. Пазове. Док се на просторији Бежаније налазе дијелови 117-те дивизије. Судаћи по заробљеницима и њиховим изјавама могло би код Земуна да се налази око два пука.

Непријатељ је врло упоран. Данас је неколико пута вршио контранападе на наше лијево крило. Бори се до задњег метка. На правцу тринаесте (каше десно крило) вршио је два пута напад.

2. — Ми смо форсирали напад на лијевом крилу са тежњом обухвата Земуна. Водили оштре борбе код Бежаније и заузели село, сем цркве и школе, гдје се још држи једна мања група. Заузели смо косе непосредно уз насељени дио села, док главне косе нисмо заузели (коте 103, 107 и т.д.). На десном крилу Руси су били допрли до близу жељ. станице и пробали се сјеверно од аеродрома, али су се повукли, услијед јаке бацачке и митраљеске ватре.

Како су борбе оштре види се по губицима I бригаде, која је нападала на Бежанију и имала данас 15 мртвих и 68 рањених.

3. — На основу овакве ситуације ноћас пребацујемо између Бежаније и Аде (гдје има нешто непријатељских снага) цијелу I бригаду са задатком обухвата непријатеља од Сурчина, док ће једна бригада нападати од Бежаније у правцу запада.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторијског института, под бр. 38—1, к. 1240.

Једну бригаду остављамо у резерви у Београду источно од места.

4. — Заједно смо са руским штабом који командује трима пуковима, који су се пребацили преко Саве, и настојимо да координирамо рад. Они углавном изводе сличан маневар као и ми.

5. — Наш штаб је код моста.

21/X-44
У 14 ч.

Командант, пуковник
Ђ. Јованић

БР. 203

ЗАПОВЕСТ ШТАБА ДВАНАЕСТОГ КОРПУСА ОД 21 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА ДИВИЗИЈА ЗА ФОР- СИРАЊЕ САВЕ И ОСЛОБОЂЕЊЕ ВОЈВОДИНЕ¹

ШТАБ
XII КОРПУСА НОВЈ

О. бр. 57

21 окт. 1944 год.

У 17Д5 ч.

Бр. 57

(М П.)

21-X-44

ШТАБУ XI НОУ ДИВИЗИЈЕ

ЗАПОВЕСТ

(Секција Београд и Обреновац раз. 1:100.000)

Ситуација: Разбијена непријатељска групација налази [се] на сектору Срема, настојећи да се повуче према западу.

Наш задатак: У садејству са јединицама Црвене армије у потпуности ослободити Војводину.²

За извршење предњег задатка

НАРЕЂУЈЕМО:

1. Јединице гаашег Корпуса отпочеће одмах по пријему наређења форсирање реке Саве у циљу сечења комуника-

² Ђоко

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 10—4, к. 589.

¹ Види док. бр. 197 и 248.

ција Земун—[Сремска] Митровица, садејства за ослобођење Земуна и потпуног уништења непријатељске групације у Срему. Прелаз преко Саве и наредне борбе вршити лод паролом: „Напред за ослобођење Војводине”.

2. — XVI дивизија, у садејству са 117 противтенковским пуком и 563 бацачким пуком под командом пуковника Билахтина, форсираће Саву на сектору с. Скеле и продираће опхптим правцем: Купиново—Ашања—Деч—Војка—Ст. Пазова. По избијању на сектор Ахпања—Деч штаб дивизије упутиће потребне снаге према Прхову са задатком овлађивања селом Прховом и постављања према западу ради спречавања сваке непријатељске интервенције тим правцем. Другим снагама продужити према сектору Ст. Пазове са задатком овлађивања градом и пресецања комуникација Земун—Рума, Земун—Нови Сад. Потребне снаге оставити као оппггу резерву на сектору Шимановци—Крњешевци. Одржавати десно везу са јединицама XXXVI и XI НОУ дивизије. Лево се повезати са јединицама X и других бригада и све те **јединице** ставити под своју команду и употребити их у току операција.

3. — XXXVI дивизија, у садејству са 374 противтенковским пуком, 140 бацачким пуком и 221 хаубичким пуком, под командом пуковника Усика, форсираће Саву на сектору Умке и продираће оппггим правцем: Јаково—Сурчин—Добановци. По овлађивању сектором Сурчин—Добановци дивизија ће своју главнину оријеттгисати према Земуну повезујући се у десно са јединицама VI Личке дивизије и јединицама Црвене армије. Резерву задржати на сектору Бечмен—Сурчин. У лево се везати са јединицама XVI дивизије.

4. — XI НОУ дивизија пребациће се преко Саве код Умке по пребацивању јединица XXXVI дивизије. По овлађивању сектором Сурчин—Добановци од стране XXXVI дивизије, XI дивизија ће продрети правцем Добановци—Батајница са задатком овлађивања местима Батајницом и Новом Пазовом, одакле ће једним делом садејствовати јединицама XVI дивизије за овлађивање Ст. Пазовом, а другим делом наступати према Земуну повезујући се тесно са јединицама XXXVI дивизије. Резерву држати на сектору с. Угриноваца.

5. — XXVIII НОУ дивизија оегаће на сектору Обреновац—Умка као оппгга резерва нашем Корпусу. Са једном бригадом дивизија ће обезбедити артиљерију ка сектору Скела—Обреновац—Умка, а две бригаде држати спремне у случају потребе у Срему.

6. — Штабови XVI и XXXVI дивизије повезаће се одмах са одговарајућим штабовима совјетских јединица и договорити о садејству свих расположивих оруђа.

7. — Штаб Корпуса до пребацивања налазиће се у Обреновцу, где ће штабови дивизија свим тихничким средствима (телефоном, радио-станицама и куририма) непрекидно обавештавати о току операција. По извршеном пребацивању Штаб Корпуса кретаће се правцем Умка—Јаково—Бечмен, а даље према ситуацији о чему ће дотични штабови бити обавешћени.

8. — Штабови дивизија обавезно ће уговорити са одговарајућим совјетским штабовима уговорене знаке између артиљерије и пешадије, како не би страдале наше јединице. Најефикасније средство су ракете.

9. — По стварању одговарајућег мостобрана, штабови дивизија, у сагласности са одговарајућим совјетским командама, извршиће пребацивање противтенковских топова на правце својих покрета.

10. — Борбени знаци: **Стаљин—Тито**. Штабови дивизија саопштиће борбене знаке одговарајућим совјетским јединицама на својим секторима. Водити рачуна о томе да су то знаци искључиво за наш Корпус, а да сремске јединице и јединице I Корпуса имају друге знаке, који нам нису познати.

11. — Задатак извршити са пуном одговорношћу, енергијом и љубављу.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, пуковник
С. Митровић

Командант,
генерал-мајор
Д. Лекић

В. д, начелника

БР. 204

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ЈЕДАНАЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД
21 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА ЗА
ФОРСИРАЊЕ САВЕ НА СЕКТОРУ УМКЕ¹**

**ШТАБ
XI ДИВИЗИЈЕ
5 КОРПУСА НОВЈ**
О. Бр. Стр. пов. 206
21 октоб. 1944 г.

ШТАБОВИМА V, XII и XXXII БРИГАДЕ
Секција Београд—Обреновац 1:100.000

Ситуација: Разбијена непријатељска грулација налази се на сектору Срема, настојећи да се повуче према западу.

Наш задатак: У садејству са осталим јединицама Корпуса и јединицама Црвене армије, као и јединицама које наступају од Београда, у потпуности ослободити Војводину.²

За извршење предњег задатка

НАРЕЂУЈЕМО:

1. На сектору Умке као десна колона при форсирању Саве пребациваће се XXXVI Дивизија са 117 противтенковским пуком, 563 бацачким пуком а по њиховом пребацивању пребациваће се наша дивизија.

2. Маршевски поредак код пребацивања биће следећи: на челу колоне кретаће V бригада, штаб дивизије, XII Крајишка бригада, Дивизиска болница и интендантура о којој ће приликом пребацивања водити бригу XII бригада као и заштиту, а на зачељу ће се пребацивати XXXII Српска бригада. По ликвидацији Сурчина и Добановаца по снагама XXXVI дивизије. XXXVI дивизија ће се кретати ка истоку према Земуну, а колона наше дивизије кретаће се од Добановаца у два правца и то:

а) V бригада кретаће се правцем Добановци—УгрЈШОвци—Нова Пазова коју ликвидирати.

б) XII бригада кретаће се правцем Добановци—Батајница, ликвидирати упориште Батајницу и у случају потребе помоћи XXXVI Дивизији, ликвидирати непријатеља који би се налазио на правцу Земун—Батајница.

¹ Копија оригинала, писана машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 57—1, к. 866.

² Види док. бр. 203.

ц) XXXII Српека бригада са интендантуром и дивизиском болницом налазиће се као резерва у селу Угриновцима. Ова ће Бригада примити болницу и интендантуру од XII бригаде у селу Добановцима.

Штабови V и XII бригаде ће упутити одмах своје водове за везу у село Угриновце из Добановаца који ће из, Угриноваца пружати телефонску линију у правцу својих пггабова бригада.

3. Десно од нас кретаће се XXXVI дивизија са деловима Црвене армије а лево од нас линијом Купиново—Ашања—Деч—Шимановци—Крњешевци—Војка—Стара Пазова кретаће се XVI дивизија са деловима Црвене армије.

4. Штаб дивизије и Хирлршка екипа калазиће се у селу Угриновцима.

5. Борбени знаци, који вреде само за наш Корпус, јесу: Стаљин—Тито.

6. Штаб V бригаде ће се одмах повезати са пггабом XXXVI дивизије, који ће му одредити време када ће се завршити пребацивање XXXVI дивизије и делова Црвене армије који иду уз њу, таио да би V бригада одмах наступила оа пребацивањем не губећи у времену.

7. XII бригада ће стално одржавати везу са V бригадом да би одмах после ње наставила са пребацивањем, а XXXII са XII бришдом да би и она после исте одмах наставила са пребацивањем.

Штаб дивизије ће се пре пребацивања сместити у Барич, а на маршу ће се кретати са V бригадом до Угриноваца, а у Угриновцима се задржати са XXXII Српском бригадом.

Напомињемо, да отпочињемо борбу у равници али у садејству Црвене армије, о чему треба да знају сви наши борци, да равница и непријатељски тенкови не би утицали на морал наших бораца.

Све бригаде морају одржавати редовно радиовезу, без обзира да ли су у покрету или нису, а телефонску линију од села Угриноваца у правцима даљег свог покрета V и XII бригада морају безуветно поставити ради брже употребе резерве као и тражења садејства тешких оружја ЦА.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, ппуковник,³ Командант-пуковник,⁴

В.д. начелника,⁵

³ Блажо Ђуричић

⁴ Милош Шиљеговић

⁵ Мирко Пекић

ДОПИС ПРВОГ ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА ОД 22 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШЕСТОЈ ПРОЛЕТЕРСКОЈ ДИВИЗИЈИ О ПРЕТСТОЈЕЋОЈ ОПЕРАЦИЈИ ДВАНАЕСТОГ КОРПУСА¹

**ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ**

О. Бр. сл.
22. X. 1944
У 7.45

' ШТАБУ VI ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ

Примили смо ваш извјештај написан ноћас у 24 сата.*

У току прогекле ноћи, XII Корпус са своје три дивизије, ојачан са неколико пукова (совјетских) артиљерије и минобацача, имао је задатак да се пребаци преко Саве у Срем на отсјеку Остружница—Обреновац—Скела и да продире правцима:

— Јаково—Сурчин—простор између Земуна и Батајнице.

— Протар—Купиново—Петровчић—Стара и Нова Павова.

Снаге аХН Корпуса, ојачане са руских артиљеријом и минобацачима, имају задатак сечење свих комуникација од Земуна ка западу, обухват Земуна са запада, т.ј. садејство са нахпим и руским снагама које нападају на Земун. Немамо још извјештаја од XII Корпуса о резултату пребацивања, чим га добијемо јавићемо вам. Ви се вашим лијеvim крилом повежите са њима кад они избију на своје правце.

Настојте да се оа нама телефонски повежете. Ми сад крећемо га мјесто гдје смо били прије два дана, гдје нам шаљу извјештаје.

Потврдите пријем овога наређења.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За Штаб

Пом. начелника, потпуковник

В. С.³

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 44—4, к. 371.

² Види док. бр. 202.

³ Вукашин Суботић

БР. 206

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 22 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ СРЕМСКЕ ОПЕРАТИВНЕ
ЗОНЕ О НАПАДУ НА НЕПРИЈАТЕЉСКО УПОРИШТЕ У КАМЕНИЦИ¹**

**ШТАБ VII ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ**

Оп. Број: 49
Дана: 22/X 1944 год.
Положај

Предмет: извештај о нападу
на Каменицу.

СРЕМСКОЈ ОПЕРАТИВНОЈ ЗОНИ

Положај

У вези заповјести² горњег штаба оп. бр. 62 од 19 о. мјес. извршен је напад од јединица ове бригаде на упориште Каменицу.

1. Борба се је водила на простору Каменица—Петроварадин—Нови Сад. Терен је углавном валовит и на појединим мјестима покривен шумом.

2. У нападу на упориште Каменицу судјеловао је II батаљон без I чете и III батаљон ове бригаде. Осигурање према Петроварадину дао је IV батаљон ове бригаде, а осигурање са лавца Ирига дала је I чета II батаљона ове бригаде. Распоред снага као и задаци јединица извршен је заповјешћу овог штаба оп. бр. 45 од 20 о. мјес.³

3. Непријатељ је припадао делимично формацији усташа и домобрана, који су остали са одсуства и нису се вратили у своју јединицу него су се пријавили да служе у Каменици; јачина њихова је 60 војника. Милиционера око 200.

4. Непријатељ је имао задатак да чува упориште Каменицу. Наша намера је била да се ликвидира упориште, одлука за напад донета је од штаба ове бригаде на основи заповести штаба Сремске оперативне зоне оп. број 62 од 19 овог месеца.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 45—2, к. 1399А.

² Редакција није пронашла овај документ.

³ Види док. бр. 199.

5. Заповест овог штаба за напад на Каменицу оп. број 45 од 20-X-44 г. достављена је горњем штабу на дан 21 овог месеца.

6. Борба за ликвидацију упоришта Каменица почела је 21 овог месеца у 15.30 сати и трајала до 21.45 сати истога дана.

7. Борба је почела једновремено са нападом са правца Беочина, Петроварадина и Ирига. Јединице су правилно узимале пошазне положаје, до којих су се привукле да их непријатељ није приметио. Моменат за изненађење био је заступљен у довољној мери. Тако да се банда није могла снаћи, дочим су наше јединице у првој борбеној линији брзо и енергично нападале. Непријатељ који се је навалио у жандармериској касарни на источној страни Каменице, који је био најбоље утврђен брзо је савладан од стране наших јединица. Наше јединице са својим брзим налетом и изненађењем које су извршиле нису дале непријатељу да се енађе да би могао организовано да даде отпор. По непријатељској ватри приметило се је да непријатељ није имао јединство ко^анде, тј. његов отпор у одбрани није био организован. Непријатељ који се је бранио из жандармериске касарне и највећих бункера који су били у упоришту, тј. бункер око жандармериске касарне, савладан је под ватром наших бацача.

Упоршпте ликвидирано је у 16.30 оати, после тога времена почело је хапшење зликоваца и економска акција од стране Економског отсјека Г. Ш. Б-е.

У 17.15 сати непријатељ покушава из Петроварадина да притекне у помоћ Каменици. Штаб ове бригаде одлучио је да поред оног осигурања које се је налазило према Петроварадршу упуту јОШ једну чету. Чета је упућена од III батаљона, остале две чете III батаљона упућене су на крај села Каменице у правцу Ирига у резерву. II батаљон са две чете држао је обезбеђење према Дунаву и полициску службу за време ежономске акције у самом меету.

Око 18 сати непријатељ је отварпо ватру из тешких аутоматских оружја и бацача на наше дјелове из Новог Сада.

У 20 сати непријатељ поново из Новог Сада отвара ватру из тешких аутоматских оружја и бацача на наше делове, али без нарочитот успеха.

Око 21 сат известио је овај штаб члана Економског отсјека Г.Ш.В-е да је плен сакупљен те је на основу тога пггаб ове бригаде одлучио да се повуче из Каменице према заповести овога штаба оп. број 45 од 20 овог месеца. Знак за

повлачење дат је у 21.45 сати. После чета су се јединице повукле на своја одређена места.

8. О резултату борбе као и о утрошку муниције, о погинулим и рањеним и о поуци која је стечена доставиће се накнадно у исцрпном извештају,⁴ који ће погубити ове бригаде доставити горњем штабу после прикупљених података, то јест извештаја од стране штабова батаљона. Предњи извештај доставља се ради хитности да би горњи штаб знао како је извршен задатак о нападу на Каменицу.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

Комесар, мајор
Лазар Љубинковић

Командант, мајор
Милан Јешић

В. д. начелника,
капетан⁵

БР. 207

НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ДВАНАЕСТОГ КОРПУСА НОВЈ ОД 23 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА ДИВИЗИЈА ЗА ОВЛАЂИВАЊЕ ЛИНИЈОМ: СТАРА ПАЗОВА—ИНЂИЈА— РУМА—СРЕМСКА МИТРОВИЦА¹

ШТАБ
XII КОРПУСА НОВЈ

О. бр. 58
23 окт. 1944. год.
у 16.30 ч.

Бр. 58 16 /
23-X-44

ШТАБУ XI НОУ ДИВИЗИЈЕ

Ситуација: Наше јединице овладале су Сремом, напредујући са сектора Земун—Окела, до линије Стара Пазова—Буђаиовци.

Према прикупљеним подацима непријатељ се налази у селу Буђановцима, Старој Пазови, Инђији, Руми и даље на запад. Према последњим подацима у Митровицу су пристигли предњи делови 243 њемачке дивизије.

* Редакција није пронашла овај докуменат.

* Владимир Јанковић-Влада

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 10—4, к. 589.

¹ Види док. бр. 197 и 248.

Осим нашег корпуса у Срему се налазе делови Црвене армије, постављени углавном као одбрана Земуна и једна противтенковска бригада (два пука) додељена нашем Корпусу за садејство у операцијама, VI личка дивизија (на сектору Батајница—Нова Пазова) и извјесне сремске јединице.

Задатак: У садејству са јединицама I Корпуса овладати сектором Стара Пазова—Инђија—Рума—Сремска Митровица и по сваку цијену спријечити непријатељу да са правца Ср. Митровице и Новог Сада продре према Земуну, наставити са продирањем према Винковцима, како би се на најповољнијем мјесту образовале одбране ради добијања у времену за сређивање јединица.²

За извршење предњег задатка

НАРЕЂУЈЕМО:

1. XVI дивизија ликвидираће непријатељско упориште Буђановце, да одмах затим крене свим свагама на Руму, са задатком ликвидације Руме. Ликвидацији Руме приступити по претходном детаљном испитивању непријатељског гарнизона, како у Руми тако и у Ср. Митровици. При постављању задатка јединацима штаб дивизије са мора руководити начелом, да већ једром започета операција мора се у потпуности завршити. Што значи издати задатак такав за који постоје услови да се изврши.

Уколико не постоје услови за ликвидацију Руме, дивизија ће се поставити главнином на сектор Петровци—Добринци—Жировач, са задатком затварања праваца који воде од Руме и Митровице преко Прхова за Земун.

Штаб дивизије еставиће под своју команду сремске јединице које се налазе на сектору дивизије и употребити их у операцијама. По овом питању обавијестити Главни штаб НОВ И ПО Војводине, уколико се налази на сектору Срема. У обавештењу навести да је то у духу наређења В. Ш.

2. XXXVI дивизија, у садејству са VI личком дивизијом ликвидираће непријатељско упориште у Старој Пазови, ради чега ће се штаб дивизије одмах повезати са штабом VI личке дивизије у циљу разраде и јединственог плана. По ликвидацији Ст. Пазове XXXVI дивизија очистиће сектор Голубинци—Инђија, са задатком да делом продире према линији Сланкамен—Бешка—Сремски Карловци, затварајући правац од Новог Сада према Инђији, а делом према линији

¹ Види док. бр. 212 и 248.

ИРИГ—Рума. Уколико Рума не буде ликвидирана, XXXVI дивизија поставиће се главнином на десно крило XVI дивизије на линији Петровци—Путинци—Добродол—Шатринци, иовијајући своје десно крило нрема Дунаву, сходно ситуацији на том сектору, са задатком спречавања непријатељског продора од Руме и Новог Сада према Ст. Пазови.

По ликвидацији Ст. Пазове, VI личка дивизија одлази на сектор Београда, а на сектор Ст. Пазова—Инђија доћи ће V крајишка и XXI шумадиска дивизија.³

3. XI дивизија прикупиће се на сектору Прхаво*—Буђановци—Пећинци—Добринци, са задатком затварања излазних праваца из Шапца у Срем, из Митровице према Прхову и служења као резерва XVI дивизије за ликвидацију Руме.

Уколико Рума не буде ликвидирана, XI дивизија поставиће се на лијево крило XVI дивизије, на Јарчином каналу почев од Жировца до села Јарка, постављајући потребне снаге за блокаду Шапца са сремске стране.

4. XXVIII дивизија приступиће ликвидацији Шапца, да затим било на сектору Мачве, или на сектору Срема служи као општа резерва нашем Корпусу.

5. За операције на сектору Руме штаб XVI дивизије користиће 117 противтековски пук.

За операције на сектору Ст. Пазове штаб XXXVI дивизије користиће 374 противтенковски пук.

6. Штаб Корпуса налазиће се до даљег у Сурчину.

7. Извршењу постављених задатака све јединице нашег Корпуса приступиће одмах по пријему овог наређења.

8. Последњи пут напомињемо штабовима дивизија да уредно обавештавају о ситуацији на свом сектору (јачина непријатеља, састав и име јединице, губици непријатеља, властити губици и уопште све детаље који су необично важни за доношење одговарајућих одлука). Нарочито редовно и хитно обавештавати о распореду јединица и мјесту штаба дивизије. Обавезно одржавати редиовезу свака два сата, подносећи у кратким депешама извештаје о стању на свом сектору. За сваку алкавост у овом погледу ггредузећемо најстрожије мјере и подврћи штабове дивизија суровој одговорности.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политички комесар,
пуковник **С. Митровић**

Командант,
генерал-мајор **Д. Лекић**

(М. П.)

³ Односи се на Двадесет прву НОУ дивизију.

БР. 208

ПРОГЛАС ГЛАВНОГ НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКОГ ОДБОРА И ГЛАВНОГ ШТАБА НОВ И ПО ВОЈВОДИНЕ ОД 24 ОКТОБРА 1944 ГОДИНЕ¹

СЛОВЕНСКИМ НАРОДИМА ВОЈВОДИНЕ

Родољуби и родољубкиње, антифашисти и антифашисткиње!

У дивној сарадњи са братском, словенском Црвеном армијом, спаситељицом човечанства, јуначка Народно-ослободилачка војска Маршала, Тита приводи крају ослобођење читаве наше Војводине. Банат је доживео своје ослобођење од швапских робовладалаца. Бачка се ослободила од терора бахатих Хортијевих перјара, а дивни слободарски Срем ускоро ће потпуно одахнути од зверских немачко-усташких налета који су требали да му отму извојеване тековине. Слободан је наш дивни, историски Нови Сад, колевка наших српских културних и слободарских традиција, васкрсао је наш драги град-мученик, главни град наше поносне Војводине. Слободан је Земун, јуначки град који је толико дао за Народно-ослободилачку борбу. На Фрушкој Гори се већ одавно вије застава наше Народно-ослободилачке борбе и дижући се изнад равне Војводине, она гледа како се изславне борбе наших народа рађа слободна Војводина у федеративној демократској Југославији. А крволочни немачки фашисти, који су са зверском мржњом кидисали нарочито на словенске народе, безглаво беже пред праведном казном словенских народа, остављајући наша поља посејана својим одвратним лешевима. Умирућа крвожедна фашистичка звер се повлачи у своју јазбину. Но правда је стиже, војске уједињених народа стежу све ужи обруч око јазбине те страшне звери, да је тамо дотуку, да се она никада више не дигне, да јој никада више не падне на ум да кидише на опстанак и слободу слободољубивих народа, да би човечанство одахнуло од тешке фашистичке море, да би наша деца живела у миру у кући коју су уредила по својој вољи. Победоносна, слободоносна, легендарна Црвена армија незауостављиво напредује ка срцу немачког Рајха, ка центру фашистичких зверстава, ка омраженом Берлину. У сарадњи са савезничким армијама Црвена армија је почела коначну битку за саму Немачку.

¹ Проглас је штампан у „Слободној Војводини“, бр. 24. Лист се налази у архиви ПК СКС за Војводину, под бр. 3098.

Ослобођени синови и кћери Војводине!

Борба још није довршена. Наша прослављена Народно-ослободилачка војска ослободила је велики део Југославије. Под славним Беотрадом, колевком нашег народног устанка, она је заједно са херојском Црвеном армијом однела своју највећу победу, која ће се Овековечити у историји. Поново куца слободно слободарско срце наше отаџбине, оживљава из рушевина и гробаља славна престоница наше нове народне државе. Али још фашистички окупатор и његове крвничке слуге ниоу у погпуности истребљени. Још има остатака фашистичке војске у нашој напаћеној али непокореној земљи. Ви који сте доживели ослобођење захваљујући беспримерним жртвама наше Народно-ослободилачке војске и несаломљивој снази Црвене армије, праведног судије кога носе племенита мржња и пламена љубав, морате сада да дате све од себе. Зар би могли гледати из својих ослобођених крајева како у свом бесомучном ропцу фашистичка звер још гази, убија, жари, пали и скрнави по другим крајевима наше отаџбине, крајевима који су дали све од себе и крварили и за ваше ослобођење? Наша кућа, саздана на костима и крви безбројних јунака нашег народа, мора бити чиста као суза, као суза бола за жртвама, као суза гнева против крвника, као суза радости нашег ослобођења, нашег братства и неразоривог јединства скованог у беспримерној борби. Огромне жртве нашег народа захтевају да те жртве не буду узалудне. Обешени, стрељани родољуби, обешчашћене жене, поклана деца, попаљена села и порушени градови захтевају да ниједан кривац не остане некажњен, да коров издаје и пете колоне буде занавек ишчупан из корена. Хиљану седамсто педесет километара прешла је Црвена армија да стигне до нас. Зар ико може сматрати да је њена дужност била да допринесе нашем ослобођењу, а они које је ослободила сада могу да скрсте руке и мисле о својим ситним интересима? Не! Ниједан родољуб Војводине тако чудовишно не мисли. Зато сви хрле у нашу ослободилачку војску да заједно са Црвеном армијом гоне фашистичку звер до Пеште, Беча и Берлина, свесни да је то њихов дуг, и да ће мира бити тек када фашизам за навек буде уништен.

Народи јуначког Срема!

Срце војвођанског устанка, Срем, с правом је постао **јуначко срце** Војводине. Устанак није прво букнуо у Срему. Банат је био први. Но када је устанак најбољих синова **и кћери** Баната био угушен у крви, а гаарод застраншн **терором**, **дигао се народ** Срема, **и устанак** је постепено захватао

сав Срем. Мушкарци, жене, омладина, деца — све се то једнодушно ставило све у службу свете Народно-ослободилачке борбе. Усташко-четничка зверства и лажна српска и хрватска пропаганда нису успели да спрече стварање јединства српског и хрватског народа Срема; напротив, то јединство је победило у величанственом плебисциту народа. Самопрегорном борбом извојеване су велике тековине и ниједна од многих немачко-усташко-четничких офанзива није могла да спречи пораст народне власти, нити да укине слободне територије. У војвођанским бригадама највећи део бораца сачињавају синови и кћери Срема. Иако опустошен и опљачкан, Срем је давао све за своју војску. Сшшве и кћери Баната и Бачке Срем је примао и испраћао у војску као своје синове и кћери. Још пред крај, слободарски Срем је претрпео неколико тешких удараца. Но сада се војвођанске бригаде, које је друг Тито назвао славним, после победоносних борби у Босни и Србији, после учешћа у ослобођењу Београда, враћају у Срем, одакле су пошле на свој ослободилачки пут. Своје ослобођење Срем је сшшно извојевао. Срем може да се поноси, частан међу народима Југославије, пример словенским народима Војводине, заслужан да му се име спомиње и истиче за углед.

Банакани, Бачвани и Барањци!

Сада је час да дате све од себе, да дате од себе више него што сте до сада дали! Јачајте нашу проелављену Народно-ослободилачку војску! Сврставајте се еви под поносну, славодобитну заставу велржот Тита! На фронту и у позадини борите се и радите по војнички не жалећи снаге — од нашег доприноса ослобођењу зависи ваша будућа част и ваш углед међу народима Југославије. Банат, Бачка и Барања дали су дивне борце — јунаке, најбоље синове и кћери, чије име ће до века живети у слободној Војводини. Али већина народа није се одазвала зову народне борбе као што одговара светлим слободарским традицијама Војводине. То се може надокнадити, то се мора надокнадити. Светли пример Жарка Зрењанина,² Светозара Марковића,³ Соње Маринко-

² Народни херој Жафко Зрењанин-Уча, политички секретар ПК КПЈ за Војводину. На дан 5 новембра 1942 године 700 непријатељских војника опколили су ноћу Повлиш, мало банатско село крај Вршца у коме се налазио Зрењанин. Борећи се до последњег метка, најзад је пао изрешетан митраљеским метцима. За народног хероја проглашен је 25 децембра 1944 године.

³ Народни херој Светозар Марковић-Тоза, организациони секретар ПК КПЈ за Војводину. Почетком новембра 1942 године мађарски жандарми и агенти опколили су у Новом Саду стан у коме је Тоза илегално становао. Рањен у главу и онесвешћен, пао је непри-

вић,⁴ Браика Бајића,⁵ Владимира Коларова,⁶ Радивоја Ћирпанова,⁷ Стевиде Јовановића⁸ и других јунака Баната и Бачке нека лебди пред нашим новим бригадама које треба да никну из крвљу натопљеног тла Баната, Бачке и Барање! Будимо достојни првобораца за наше ослобођење, будимо достојни хероја Народно-ослободилачке војске Југославије, дигнимо се као један у коначну, победоносну битку!

Браћо и сестре, синови и кћери Војводине!

Окупатор је био поделио Војводину између три разбојничка ортака, у уверењу да се Војводина никада неће сјединити. ТПШ је она сада јединствена, што је аутономна Војводина постала стварност, тековина је наше Народно-ослободилачке борбе, а великим делом заслуга народа Срема. Тиса и Дунав, окрвављени нашим жртвама, нису били препрека, као ни вештачке границе, пограничне страже, бункери и жбиреви. Војводина се ујединила у борби за ослобођење; немачки, мађарски, уеташки и недићевско-четнички зликовци леже у праху, и више никакве препреке неће моћи бити. Банат и Бачка, чија су богатства очувана захваљујући Народно-ослободилачкој борби и брзом напредовању Црвене армије, не смеју заборавити јуначки, поноени али опустошени, оголели и обосели Срем. Поносимо се сви нашим по-

јатељу у руке. У затвору је мучен на зверски начин, али је остао чврст и непоколебљив. Пред судом мађарских фашиста достојанствено се држао. Окупаторским судијама је рекао: „Знам да ћете ме осудити на смрт и убити, али ја сам комуниста и не бојим се смрти. Од вас не тражим милости“. Осуђен је на смрт и обешен у Новом Саду 9 фебруара 1943 године.

⁴ Народни херој Соња Маринковић, члан ПК КПЈ за Војводину. Заједно са Жарком Зрењанином-Учом најактивније је радила на припремању устанка. Она је била један од организатора партизанских група у Банату и Бачкој. На дан 14 јула 1941 године, на путу за Београд, ухваћена је у Панчеву. У затвору је имала херојско држање, а на стрељању, 31 јула 1941 године, узвикнула је: „Пуцајте, ово су комунистичке груди!“

⁵ Бранко Бајић, члан Секретаријата ПК КПЈ за Војводину. Погинуо је 19 новембра 1942 године у Новом Саду у борби са мађарском полицијом.

⁶ Владимир Коларов-Коча, секретар Градског комитета у Великом Бечкереку и члан ОК КПЈ за северни Банат. Ухапшен је и стрељан јула 1941 године.

⁷ Народни херој Радивоје Ћирпанов-Ћира, члан Секретаријата ПК КПЈ за Војводину. На дан 5 октобра 1941 године, требало је да се састане са Жарком Зрењанином и Светозаром Марковићем у Улици Краљевића Марка у Новом Саду. Том приликом је наишао на заседу мађарских агената и у борби с њима погинуо.

⁸ Народни херој Стевица Јовановић, члан Бироа ПК КПЈ за Војводину. Погинуо је у Панчеву 24 децембра 1941 године у борби са гестаповцима, који су блокирали кућу у којој је становао.

носним Сремом, будимо га достојни и настојмо да се с њим изравнамо!

Сељаци, радници и грађани!

Пред нама стоје велики задаци. Треба да довршимо борбу и да обновимо нашу земљу. Такозваног нормалног живота нема док те задатке не извршимо. Почињемо нов живот, али почетак је тежак. Треба обновити не само Војводину, него и целу Јушелавију. Радимо по војнички, без обзира на личне потребе, будимо на фронту и када смо у позадини. Уложимо све своје сваге да би ослобођење донело и обиље и благостање. Будимо свесни неоцењивих тековина које смо борбом извојевали, јачајмо нашу војску која те тековине обезбеђује, учвршћујмо органе народне власти, изграђујмо нову народну државу, испуњавајмо задатке које пред нас ставља наша прва народна влада, Национални комитет ослобођења Југоелавије, да би нова Југоелавија, творевина Маршала Тита, била наша срећна заједничка кућа, уређена према народној вољи, угледна међу слободољубивим народима света. То је наша власт, то је наша држава, а од народа зависи каква ће му бити судбина.

Антифашисти Баната, Бачке и Барање!

Наша војска је наша снага којом смо извојевали наше националне и демократске тековине, она је гаранција да ћемо их сачувати, но она је и у исто време једна од наших највећих тековила, коју морамо пазити као зеницу у оку. Мудром одлуком нашег врховног командаита, маршала Југославије, великог Тита, над Банатом, Бачком и Барањом уведена је привремена војна управа. Српски и народ Баната, српски и хрватски народ Бачке и Барање, као Словаци и остали Словени антифашисти поздрављају ту одлуку, јер ће њоме бити оеујећени сви покушаји наших националних непријатеља и домаћих издајника. Туђински непријатељи не смеју дићи главу! У овим крајевима Војводине, где је народна власт тек у зачетку, она нема још довољно чврстине и ауторитета, па ни довољно искуства. Привремена војна управа учврстиће нашу демократску народну власт, јер је то војска самог народа. Органи народне власти треба у свему да подржавају војну управу, да спроводе њене мере, да јој ставе на расположење своје организаторске способности, да јој у свему буду помоћни органи, јачајући и растући при том, док наша кућа не буде очишћена и наша власт потпуно оспособљена да сама преузме све дужности и испуни све задатке у изградњи нове државе. На слободним избо-

рима, пасле коначног ослобођења земље, наш народ нека потпуно свесно и пунолетно одлучује о својој судбини.

Родољуби и родољупкиње, антифашисти и антифашисткиње мушкарци, жене и омладино!

Окупљени у јединственом народно-ослободилачком фронту покажимо своју слободарску и демократску свест, помажимо своју војску, доприносимо све коначној победи, развијмо делатност ка свим пољима, покажимо вољу и способност за исиуњЈавање свих задатака, за изградњу аутономне Војводине и демократске државне заједнице, нове федеративне Југославије. Ценимо тековине извојеване овом величанственом борбом, развијајмо и усавршавајмо народну власт, којој ће најдрагоценији помагач и јемац бити привремено уведена војна управа. Поштујмо жртве подаесене у овој борби и имајмо одговорности за народну имовину, за наше демократске националне тековине, имајмо одговорности пред будућношћу!

Живела наша јуначка Народно-ослободилачка војска, гаранција за очување наших извојеваних тековина!

Живео вођа наших народа у победи, творац нове Југославије, Маршал Тито!

Живела братска, херојска Црвена армија, спаситељица човечанства!

Живео организатор победе над немачким фашизмом, велики Стаљин!

Живели наши велики савезници, Совјетски Савез, Енглеска и Америка!

Живела Демократска Федеративна Југославија, а у њој слободна аутономна Војводина!

Живело антифашистичко ееће народног ослобођења Југославије!

Живео Национални комитет ослобођења Југославије!

Живео Врховни штаб НОВ и ПОЈ!

Живео прослављени војвођански корпус⁹ НОВ, живели јуначки партизани Срема, Ваната, Бачке и Барање!

Сви у јединствени Народно-ослободилачки фронт!

Смрт и проклетство народним непријатељима и издајницима!

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Главни народно-ослободилачки одбор
24 октобар 1944 год. Војводине
Главни штаб Народно-ослободилачке
војске и партизанских одреда
Војводине

⁹ Дванаести војвођански корпус НОВЈ

БР. 206

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ШЕСТЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 24 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ПРВОГ ПРОЛЕТЕР-
СКОГ КОРПУСА НОВЈ О ОСЛОБОЂЕЊУ СТАРЕ ПАЗОВЕ¹**

ШТАБ VI ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ

24 октобра 1944

у 11.30 часова

ШТАБУ I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА НОВЈ

Наше и војвођанске јединице ушле су ноћас **без борбе** у Стару Пазову. Непријатељ се повукао у правцу Руме, и његови задњи дјелови били су, по јутрошњим извјештајима, у с. Попинцрша, али су се вјероватно повукли за Руму.. У Инђији нема непријатеља и најближе су му снаге у правцу сјевера у Срем. Карловце.

Њемачки народ из Нове Пазове сав је побјегао са непријатељем. У Старој Пазови је, изгледа, остало нешто Шемаца.

Наше три бригаде су на гфосторији Војка—Нова Пазова —Батајница.

Војвођанске снаге су јутрос из Старе Пазове кренуле у правцу Инђије (једна бригада).

За команданта мјеста у Земуну поставили смо мајора Жежеља,² у споразуму са војвођанским организацијама, док је за комесара постављен раније одређени комесар Команде мјеста Земун.³

Чекамо наређење за покрет за Београд, и мјесто гдје треба да се смјестимо.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, потпуковник
(Сл. отсутан)

Командант пуковник
Ђ. Јованић

(М. П.)

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 29—2, к. 797.

² Милан Жежељ

³ Бранко Пешић

БР. 215

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА СЕДМЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 24 ОКТОБРА 1944 ГОД. О УЛАСКУ У ПЕТРОВАРАДИН
И СР. КАРЛОВЦЕ¹**

**ШТАБ VII ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ**

Број: Служ.

Дана: 24/X 1944. год.

Положај

ШТАБУ СРЕМСКЕ ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ

Положај

Јуче 23-Х- о. г. у 4 сата изјутра гааш II батаљон ушао је у Петроварадин, пошто га је непријатељ исте вечери напустио. По доласку у место одмах су поставили потребна обезбеђења а потом приступили заплени оружја које је остало од непријатеља. У самом месту остало је преко 200 домобрана и њихових официра. Они нису давали отпора. Ми смо их разоружали и сматрамо их ратним заробљеницима. Сконцентрисаћемо их у једну касарну, под нашом стражом и организовати исхрану до даљег наређења. Јуче у 10 сати упутили смо једну чету тога батаљона да запоседне Ср. Карловце. Одређена чета [је то извршила и дала обезбеђење од правца Чортановаца и Бешке, међутим и ова места су слободна од непријатеља.

По доласку у Петроварадин, одмах смо се повезали са М.Н.О.О., који нам је предао све касарне и војне магацине. М. Н. О. О. повукао је једним проглавом пушке од, цивила, и предао их војци. Плен који је добијен у ова два места није још пребројан, пошто још цивили и војници пристижу са пушкама. Али ћемо вас овде упознати са приближним етањем. У Петроварадину заплењено је два брдска топа од којих један неисправан, 4 пушкомитраљеза, око 600 пушака, доста артиљеријске и пушчане мушкетције, око 20 седала и двадесет војничких самара, око 30 пиштоља и доста одела, веша и друге војничке спреме. У Карловцима око 100 пушака, 5—6 пиштоља, два шмајсера и остале ситније војничке спреме.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 38—1, к. 1240.

Види док. бр. 220.

Наши борци су се обукли а ненаоружани наоружали.

У оба ова места у току су прикупљања ратног материјала и заробљеника. Народ је са великим одушевљењем дочекао нашу војску. У Ср. Карловцима одржали смо један митинг на коме је испред војске говорио комесар бригаде.

Ја и Шаца²* били смо у Новом Саду. Тамо смо се састали са штабом Новосадског партизанског одреда и са друговима Цигом³ и Костом.⁴ У Новом Саду је овакво стање: народ просто не може да искаже своје велико одушевљење, сав град је искићен заставама и непрекидно трају манифестације кроз улице. Новосадски одред доста је мали и тешко се сналази у овако великом месту. Они су издали један свој проглас у граду. У разговору са њима они су затражили од нас да се неке наше снаге пребаце тамо како би им помогли. Код њих се врши мобилизација и тражили су од нас војне и политичке руководиоце да би се могли формирати.

Цига из Об. [авештајног] центра налази се тамо' и замолио нас је да вас обавестимо да ви јавите Г. Ш. В.-у да му се јавља сваког парног сата радио-путем.

У Новом Саду смо се састали са иретходницама Црвене армије. Како они изјављују цела Бачка је ослобођена. Ми смо им дали обавештење о непријатељу у Срему, пошто су то они тражили.

Примили смо ваше наређење о рашореду наших јединица по којем ћемо одмах поступити. Штаб бригаде ће бити у Петроварадину.

Ми смо у Сремоким Карловцима издали један проглас. О свим последњим акцијама добићете детаљан извештај.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Комесар, мајор
Лазар ЈБубинковић

(М. П.)

² Никола Петровић-Шаца

³-Радован Новић-Цига

⁴ Никола Груловић-Коста

БР. 215

**НАРЕЂЕЊЕ ПРВОГ ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА ШЕСТОЈ
ПРОЛЕТЕРСКОЈ ДИВИЗИЈИ „НИКОЛА ТЕСЛА“ ОД 25
ОКТОБРА 1944 ГОД. ЗА ПОКРЕТ СА ПРОСТОРИЈЕ ЗЕ-
МУНА НА ПРОСТОРИЈУ: НОВА ПАЗОВА—ВОЈКА—ГО-
ЛУБИНЦИ¹**

**ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. Бр. сл.
25. X. 1944**

ШТАБУ VI ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ „НИКОЛА ТЕСЛА“

Одмах по пријему овога наређења извршите покрет са ваше три бригаде са просторије Земуна и околине на просторију: Нова Пазова—Војка—Голубинци. Повежите се са Штабом XII Корпуса, који се налази у Старој Пазови. За случај потребе садејствоваћете јединицама XII Корпуса, за шта ћете добити конкретан задатак од Штаба истог корпуса. Са нама одржавајте везу редовно и извијестите нас о сваком добијеном задатку од стране XII Корпуса.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Начелник
потпуковник
С. Дрљевић

(М. П.)

П. С. Пренесите наређење Команди подручја у Земуну да хитно уопостави телефонску везу између свих већих ослобођених села у Срему са Земуном, а уједно да се повеже Земун са Београдом.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторијског института, под бр. 38—1, к. 1240.

БР. 212

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ДВАНАЕСТОГ КОРПУСА НОВЈ ОД
25 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ЈЕДАНАЕСТЕ НОУ ДИ-
ВИЗИЈЕ ЗА НАПАД НА РУМУ¹**

**ШТАБ
ХП КОРПУСА НОВЈ**

Бр. 59
25/X 1944

Батерија одређена за вас већ је пошла
за Буђановце. Нека друг Милош²хи-
тно пође тамо да јој изда наређење и
да је постави.³

Д. Л.⁴

ШТАБУ ХИ НОУ ДИВИЗИЈЕ

Ситуација: На каналу Јарчина налазе се њемачке снаге јачине до двије хиљаде бораца. У Руми се налази непријатељска окупина (Њемци, љотићевци, недићевци, усташе и др.), јачине до четири хиљаде војника.

Задатак: Разбити непријатеља на каналу Јарчина, ликвидирати непријатељски гарнизон у Руми и наставити са офанзивним дејством на Сремску Митровицу.⁵

За извршење предњег

НАРЕЂУЈЕМО:

1. ХИ дивизија наступаће општим правцем Буђановци—Јарак—Шашинци, са задатком разбијања непријатељског одбранбеног појаса на каналу Јарчина, на свом правцу наступања (сектор Јарка), после чега ће дивизија наступати главном колоном према комуникацији Рума—Ср. Митровица (сектор Ж. Вогањ), а друшм колоном према Ср. Митровици. Дивизија ће обезбиједити свој лијеви бок (од Шапца) одговарајућим снахама.

2. ХVI дивизија наступаће општим правцем Добринци—Рума, са задатком разбијања одбранбеног појаса на сектору

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 2/2, к. 866.

² Милош Шилеговић, командант Једанаесте НОУ дивизије

³ Текст је дописан руком.

⁴ Данило Лекић

⁵ Види док. бр. 220 и 230.

Добринци—Путинци и продофаша према Руми, приступајући ликвидацији Руме нападом са југа и југоистока.

3. XXXVI дивизија наступаће једном колоном на Ириг са задатком овлађивања тим гарнизоном, а другом, јачом, колоном оппггим правцем Крушедол—Кипови, са задатком обухвата Руме и напада на град са сјевероистока и сјевера.

4. На правцу XI дивизије дејствоваће једна батерија к. 76 мм. На иравцу XVI дивизије дејствоваће двије батерије к. 76 мм. и дивизиоН „Каћуша“.

На правцу XXXVI дивизије (углавном према Иригу) дејствоваће један пешадиски батаљон Црвене армије и (на свим правцима) један пук артиљерије к.[алибра] 76 мм., један дивизион хаубица и једна чета минобацача.

Батерија одређена да садејствује са XI дивизијом налазиће се у с. Буђановцима, ради чега ће се командант дивизије хитно повезати са њом и користити је при операцијама. Напомињемо да на улаоку у Јарак (Критовчев салаш) налази се око 150 Њемаца прилично утврђених, према томе Штаб дивизије мора управити дејство артиљерије првенствено на тај салаш.

5. Почетак напада тачно у 12 часова 25 ов.м.⁴

Штабови дивизија предузеће све мјере како би се постигло јединство у акцији.

Повезивање међу јединицама провести у току акције.

Прије почетка напада извршиће се артиљериска припрема. У почетку ће се избацити три гранате из „Каћуше“, ради оцјене отстојања и циља, а затим плотуни артиљерије и „Каћуша“. Скренути пажњу борцима на грмљавину и шум „Каћуша“, како се не би изненадили.

Нарочито је важно постићи потпуно садејство артиљерије и пјешадије. Ради тога строго пазити на то да се јуриш изврши одмах по прекиду артиљериске ватре. Прво ће дејствовати артиљерија, а затим ће „Каћуше“ дати један плотун, тачно у 12 часова, послје чега пјешадија треба да крене на јуриш.

У том моменту артиљерија преноси ватру на позадину. Овом дијелу операција посветити нарочиту пажњу. Ово је првенствено важно за XVI дивизију гдје ће дејствовати „Каћуше“ и гдје је отпор непријатеља најјачи.

6. За вријеме напада Штаб корпуса валазиће се дијелом у с. Пећинцима, а дијелом у Старој Пазови.

XI и XVI дивизија одржаваће курирску везу са Штабом у Пећинцима, а XXXVI дивизија радиотелеграфску и курирску везу са Штабом у Старој Пазови.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За цггаб корпуса, .

В.д. вачелзшса,
п.пуковник

Командант,
генерал-мајор,
Д. Лекић

(М.П.)

БР. 213

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ЈЕДАНАЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД
25 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА ЗА НА-
ПАД НА НЕПРИЈАТЕЉСКА УПОРИШТА ЈАРАК И ША-
ШИНЦЕ¹**

**ШТАБ
XI ДИВИЗИЈЕ
5 КОРПУСА НОВЈ**

Бр. Стр. пов. 211/44
25 октобар 1944 г.

ШТАБОВИМА V, XII И XXXII БРИГАДЕ

Секција: Шабац—Обреновац 1:100.000.

Ситуација: На каналу Јарчина валазе се њемачке **снаге** јачине до 2000 бораца. У Руми се налази непријатељска скупина (Њемци, љотићевци, недитићевци, усташе и други) јачине до 4000 војника.

Наш задатак: Разбити непријатеља на каналу Јарчина, ликвидирати непријатељско упориште Јарак и Шашинце и наставити са офанзивним дејством у правцу Сремске Митровице.²

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 2/2, к. 866.

¹ Види док. бр. 223.

За извршење гпредњега

НАРЕЂУЈЕМО:

**V бри-
гада**

поставиће се на просторију Никинци са задатком истурања своја два батаљона у правцу Шапца, затварајући све правце који изводе из града у правцу Никинаца.

Један свој батаљон истурити преко коте 82 оријентишући га у правцу Хртковца. Задатак батаљона одржавање везе са јединицама XII бригаде, као и контрола праваца Јарак—Хртковци. V бригада ће успоставити одагах по доласку на нову просторију телефонску везу са Штабом дивизије који ће се налазити у Буђановцима.

**XII бри-
гада**

прикупиће све своје снаге и кренути правцем Шимановци—Прхово—Буђановци—Јарак (напомињемо да на уласку у Јарак—Критовчев салаш налази се око 150 Њемаца тшрилично утврђених).

Штаб бригаде ће оставити у Буђановцима резерву бригаде која ће служити у исто време као обезбеђење и оеигурање једне батерије Црвене армије која је додељена нашој дивизији. По ликвидацији Јарка снаге XII брипаде продужиће у итравцу Шашинаца. Успоставити телеф. везу са штабом дивизије у Буђановцима.

**XXXII
српска
бригада**

одмах по пријему наређеша прикупиће све своје снаге и кренути правцем Михаљевци—Прхово—Буђановци продирући преко Одероваца—Фишерске пустаре у правцу Шашинаца. Једну чету оставити као заштиту Дивизиској болници у Дечу. Штаб бригаде ће по пролазу кроз Буђановце развући телефоноку линију везујући се са Штабом дивизије који ће се налазити у Буђановцима.

Одмах по пријему наређења, све бригаде наше дивизије извршиће покрет на одређене им задатке.

Штаб дивизије налазиће се у Буђановцима, са којим одржавати еталну везу подносећи извештаје о свим и најмањим променама.

Хируршка екипа и Тријажна станица налазиће се у Буђановцима.

Нашомишемо штабовима брилада на тијесно и стално одржаваће међусобних веза нарочито у току акције.

Нашој дивизији додељена је једна батерија к. 76 мм. која ће се налазити у Буђановцима и која ће потпомоћи XII и XXXII бригади разбијање и тротеривање непријатељских снага. на њиховим нравцима.

Нарочито је важно постићи потпуно садејство артиљерије и пешадије. Ради тога строго пазити да се јуриш на непријатеља изврши одмах по прекиду артиљериске ватре. Стога напомињемо штабовима бригада на стално одржаваће телефонске везе са Штабом дивизије.

Распоред снага осталих јединица:

XVI дивизија кретаће се правцем Добригаци—Путинци—Рума.

XXXVI дивизија кретаће се једном колоном на Ириг а другом колоном правцем Крушедол—Кипови—Рума.

XXVIII дивизија напада на Шабац.

По овлађивању непријатељским упориштем Јарком и Шашинцима правац продирања гааших јединица 3^е Сремека Митровица.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомееар, ппуковник
Б. Ђуричић

Командант, пуковгаик
М. Шиљеговић

В.д. начелиигса,

(М.П.)

25-X-44 г.

БР. 215

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПЕТЕ КРАЈИШКЕ (КОЗАРСКЕ)
НОУ БРИГАДЕ ОД 25 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА
БАТАЉОНА ДА ЗАТВОРЕ ПРАВАЦ КОЈИ ВОДИ ОД
ШАПЦА ПРЕМА НИКИНЦИМА¹**

ШТАБ
V КК НОУ БРИГАДЕ
Бр. Стр. пов. 7/44
25 окт. 44 год.
12 сати

ШТАБУ I, II, III И IV БАТАЉОНА

Положај

Ситуација: На каналу Јарчина налазе се њемачке снаге јачине до 2000 бораца. У Руми се налази непријатељска скупина (Њемци, љотићевци, недитићевци, усташе и др.) јачине до 4000 војника.

Задатак XI дивизије је разбити непријатеља на каналу Јарчина, ликвидирати непр.[ијатељска] упоришта Јарак и Шашинце и наставити са офанзивним дејством у правцу Сремске Митровице.

Наш задатак је поставити се на просторију Никинци, затворити правац ксији води из Шапца према Никинцима, спречити непријатељу излазак из града, - и контролисати правац према Хртковцима и чврсто одржавати везу са XII бригадом, која је оријентисана према Јарку.
За извршење овог задатка

НАРЕЂУЈЕМО:

II и IV

батаљон усиљеним маршем кренути правцем Прхово—Суботиште—Никинци—Платичево поставити се и то II батаљон са леве стране пруге која води за Шабац испред села са задатком контроле према Шапцу и уколико би непријатељ кренуо из града у правцу Никинаца спречити му. IV батаљон поставиће се десно од пруге паралелно са II бата-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 38—1, к. 1240.

љоном са задатком затварања свих путева као и цеста које воде из Шапца према Платичеву и Хртковцима. Радне водове II и IV батаљона смјестити у селу Платичеву. Ова два батаљона уколико би непријатељ покушавао да избјеше из Шапца, задатак им је истог спречити и у борби се испомагати.

I батаљон

кренуће усиљеним маршем са садашње своје просторије Брестач у правцу Хртковаца и поставити се на к. 82 Живољић са задатком одржавати везу са XII бригадом која се налази у правцу Јарка и контроле у правцу Хртковаца. Овај батаљон треба да испита Хртковце, и уколико буду мање непријателске снаге ликвидирати их.

III батаљон

примиће све секције при штабу бригаде као и бр.[игадну] болницу и кренути са садашње своје просторије и смјестити се у селу Никинцима. Овај батаљон остаће у резерви, а уједно и заштитна секција и бр. болнице.

Штаб бригаде кретаће се са III батаљоном и налазиће се у Никинцима. Напомињемо штабовима батаљона да свака два сата шаљу редовно извештаје Штабу бригаде како би и ми могли да извештавамо Штаб дивизије.

Знаци за вечерас биће Побједа—Пјесма. Покрет извршити одмах у 1 сат (13 сати).

С. Ф. — С. Н.!

**Пол. комесар, мајор,
Стевановић²**

За команданта³

(М.П.)

² Драго
* Мирко Шиљак

БР. 215

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ТРИДЕСЕТ ШЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ
ОД 25 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА
ЗА НАПАД НА РУМУ¹**

ШТАБ
XXXVI НОУ ДИВИЗИЈЕ
О. Бр. 139
25 октобра 1944 год.
у 14,30 еати

ШТАБУ — БРИГАДЕ

Ситуација: Нја каналу Јарчина налазе се немачке снаге јачше до 2000 бораца. У Руми се налази непријатељска окупина (Немци, љотићевци, недићевци, усташе и др.), јачине до 4000 војника.

Задатак: Разбити непријатеља на каналу Јарчина, ликвидирати непријатељски гарнизон у Руми² и наставити са офанзивним дејством на Сремоку Митровицу.

За извршење предњег

НАРЕЂУЈЕМО:

III бригада нападаће општим правцем друм Прњавор—Ириг преносећи тежиште напада на своје десно и лево крило.

Штаб III бригаде непосредно ће се повезати са командантом батаљона Црвене армије, који такође напада на упориште Ириг.

Бити у сталној вези са командантом пука артиљерије, коме давати потребне податке и елементе за дејство артиљерије.

Улево повезати се и одржавати везу са јединицама V Војвођанске бригаде.

V бригада наступаће општим правцем Шатринци—Д. Поље—румски друм, с тим што ће по избијању ка румски друм <два батаљона (јача) оријентисати и упутити ка Руми, један батаљон упутити румским друмом ка Иригу, а свој четврти батаљон задржати негде у близини румског друма као резерву за употребу, било на правцу Руме или Ирига.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторишког института, под бр. 38—1, к. 1240.

¹ Види док. бр. 220.

Штаб V бригаде водиће рачуна да буде у непрекидној вези са јединицама III бригаде удесно како би што боље координирао акцију својих батаљона.

Улево одржавати везу са јединицама XVI дивизије које обавештавати о ситуацији на свом сектору и тражити ситуацију на њиховим секторима, коју достављати штабу дивизије.

VI бригада прикупиће све своје делове на просторији Крушедол—Прњавор. Штаб бригаде ће по доласку на одређену просторију доћи до штаба дивизије ради пријема даљих задатака.

Штабови бригаде предузеће све мере како би се постигло јединство у акцији. Повезивање међу јединицама провести у току акције.

Штабови III и V бригаде *не могу се и не смеју* обазирати на час почетка напада, већ ће сваки одмах по пријему ове заповести отпочети са нападом, већ према датој ситуацији и постојећим околностима, водећи рачуна, и тежећи да се постављени задатак што ефикасније заврши.

VI бригада биће као дивизиока резерва употребљена на најпотребнијем правцу, за шта ће штаб дивизије донети одлуку.

Штаб дивизије налазиће се у Крушедолу у кући Боже Марковића.

Дивизијска болница налазиће се у селу Марадику, хируршка екипа налазиће се у селу Крушедолу, а див. интендантура у Инђији.

Радиовезу одржавати редовно, а о важнијим моментима обавезно и курирским путем обавештавати.

XI дивизија наступа огаштим правцем Буђановци—Јарак—Шашинци са задатком разбијања непријатељског појаса на каналу Јарчина.

XVI дивизија наступа општим правцем Добринци—Рума.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

В.д. политкомесара мајор
Богдан А. Вујошевић

(М.П.)

Командант, пуковник
Р. Јовић

БР. 204

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ДРУГЕ БРИГАДЕ ШЕСНАЕСТЕ
ВОЈВОЂАНСКЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 25 ОКТОБРА 1944
ГОД. ШТАБОВИМА БАТАЉОНА ЗА НАПАД НА РУМУ¹**

ШТ АБ
II БРИГАДЕ XVI НОУ ДИВИЗИЈЕ
25 октобра 1944.

ШТАБУ—БАТАЉОНА

Ситуација: На канаоту Јарчитаа налазе се њемачке снаге јачине до двије хиљеде бораца. У Руми се налази непријатељска скупина (Њемци, љотићевци, недићевци, усташе и др.) јачине до четири хиљаде војнзжа.

Наш задатак: Разбити непријатеља на каналу Јарчина, ликвидирати непријатељски гарнизон у Руми и наставити са офанзивним дејством на Сремску Митровицу.²

За извршење предњег задатка

НАРЕЂУЈЕМО:

1. II батаљон који се већ налази у склопу I бригаде исти ће у заједници са јединицама I бригаде извршити напад на непријатељско упориште Цутинце. По ликвидацији непријатељског упоришта Путинци са батаљоном гродурући ка Руми разбијајући све непријатељске отпорне тачке на које се буде наилазило.

2. III батаљон одмах по пријему заповести извршиће покрет за село Пећинце где ће у заједници са II батаљоном наше бригаде и јединицама I бригаде извршити напад на непријатељско упориште Попинце. По ликвидацији непријатељског упоришта Попикаца продужити са продирањем у правцу Руме и уколико се буде наилазило на неке мање отпорне тачке исте енергично ликвидирати и напасти на град Руму.

¹ Копија оригинала, писана машином, налази се у архиви Војно-историског института, под бр. 57—1, к. 866.

² Види док. бр. 203.

3. IV батаљон одмах по пријему заповести извршиће покрет правцем Суботиште—Пећинци где ће се и задржати. Овај батаљон служиће као бригадна резерва и исти мора бити сваког момента спреман уколико буде потребе да се негде упути на задатак.

4. I батаљон одмах по пријему заповести извршиће покрет правцем за IV батаљоном и сместити се у село Пећинцима. Овај батаљон по доласку у село Суботиште оставиће једну своју чету за обезбеђење дивизијске болнице, бригадног санитета и бригадне интендантуре, док са главнином батаљона продужити на одређену просторију, где ће служити као бригадна резерва.

5. Дивизијска болница одмах по пријему заповести извршиће покрет правцем Доњи Товарник—Суботиште где ће се и сместити.

6. Бригадни санитет и бригадна интендантура задржаће се и даље на просторији села Суботишта.

7. Штаб бригаде налазиће се у селу Пећинцрша.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За штаб бригаде, начелник:
потпоручник

' Бошко Никшић

БР. 217

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ТРИДЕСЕТ ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ
НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 26 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ПЕТЕ
ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ ЗА САДЕЈСТВО СНАГАМА
КОЈЕ НАПАДАЈУ РУМУ¹**

ШТАБ
ХХХVI НОУ ДИВИЗИЈЕ
26 октобра 1944 год.
, у 02,00 сати

ШТАБУ V ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ

Јединице III бригаде након жестоке борбе заузеле су Ириг, заробивши при томе један тешки бацач, два митраљеза, пет пикаваца, око 20 непријатељских војника и др.

III бригада оријентисаће своју главнину ка Врдцику док ће главнина VI бригаде кренути правцем Ириг—Рума у циљу садејства са јединицама XVI дивизије.

Са вашом бригадом одмах избити на друм Рума—Ириг са задатком оријентације ка Руми обухватајући исту са севера и олакшавајући ликвидацију исте јединицама XVI дивизије.²

Наш штаб ће се налазити данас до 10 сати у Крушедолу а после тога у Иригу.

Радите брзо, одлучно и енергично како би ваша интервенција на Руму са севера била што ефикаснија.

Са вама водите сталао радиостаницу и редовно нам се увек јављајте.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За штаб, командант ппуковник
Мишко³

(М. П.)

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 41—1а, к. 1240.

² Види док. бр. 220.

³ Радослав Јовић

БР. 218

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ТРИДЕСЕТ ШЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ
ОД 26 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ДВАНАЕСТОГ КОР-
ПУСА НОВЈ О ОСЛОБОЂЕЊУ ИРИГА¹**

ШТАБ
ХХХVI НОУ ДИВИЗИЈЕ
26 октобра 1944 год.
у 13,50 @ати

ШТАБУ XII КОРПУСА НОВЈ

Синоћ у 18,00 сати извршили смо гааиад на Ириг, после припреме артиљеријске ватре, коју је дала Црвеиа артиље-рија. Непријатељ је услед артиљериске ватре почео да се повлачи и каше јединице нису му дозволиле да [се] задржи у самом Иригу. Наши су овладели Иригом у 23.00 сати. Непријатељ се иовукао у правцу Руме задржавши се на већ раније утврђеним положајима код циглане. Јутрос је ода-тле покушао да изврши продор у Ириг. Један батаљон III бригаде и два батаљона VI бригаде одбацили су га др села Ривице где се и сада воде борбе. Дивизион „каћуша“ стигао је у Ириг, а нешто касније стигао је још један батаљон пешадије из 236 дивизије. IX Војвођанска бригада налази се у Врднику и Јаску. Непријатељ држи путеве и пругу који воде за Руму, утврђујући се по дубини.

VII Војвођанска бригада, по наређењу Главног штаба повукла се у Петроварадин и Нови Сад.

Наша V бригада има везу са XVI дивизијом са којом заједно гаапада у правцу Руме, али засада не знамо на којој лииији води борбу.

Од XVI дивизије добили смо депешу да је у току ноћи између 25/26 о. м. ликвидирала Путинце и Добриице и да главнином наступа према Краљевцима.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За штаб, В. д. политкомес&ра, мајор
Богдан А. Вујошевић

(М.П.)

Штаб. дивизије је још у Крушедолу, а до зуграка преба-циће се у Трг.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-ског института, под бр. 25—2, к. 1240.

БР. 204

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ДВАНАЕСТОГ КОРПУСА НОВЈ ОД
26 ОКТОБРА 1944 ГОД, ШТАБУ ШЕСТЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ
ДИВИЗИЈЕ ЗА ПОКРЕТ У ПРАВЦУ СРЕМСКЕ МИТРО-
ВИЦЕ¹**

ШТАБ
XII КОРПУСА НОВЈ
Бр. Сл.
26 окт. 1944
у 22.00 час.

ШТАБУ VI ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ

У току дакашњег дана наше јединице у заједници са неким деловима Црвене армије заузеле су Ириг, Павловце и одатле надиру према Руми. XVI дивизија заузела је Путинце, Добринце, Краљевце и надире према Руми. На ивици Руме са стране од Краљеваца наше јединице воде борбу са непријатељем. XI дивизија заузела је Јарак и продире према Вогњу и Срем. [ској] Митровици. Шабац су Немци благовремено¹ напустили.

Ноћас у 21.00 часова све јединице које иду према Руми добиле су задатак да отпочну са огаптим нападом за ликвидацију Руме.²

Ви са свима вашим снагама крените одмах по пријему овог наређења према Руми, где ћете по ликвидацији исте кренути напред ка Ср. Митровици, о чему ћете већ добити подробније наређење од команде Корпуса, који ће се налазити у Руми, а који се сада налази у Краљевцима.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За штаб Корпуса

Пом. начелника
мајор

¹ Копија оригинала, писана машином, налази се у архиви Војно-историског института, под бр. 57—1, к. 866.
² Види док. бр. 203.

БР. 239

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДВАНАЕСТОГ КОРПУСА НОВЈ ОД
27 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ПРВОГ ПРОЛЕТЕРСКОГ
КОРПУСА НОВГ О ОСЛОБОЂЕЊУ РУМЕ И ВОГЊА¹**

ШТАБ
XII КОРПУСА НОВЈ
Бр. Сл.
27/X. 1944

ШТАБУ I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА

1. Данас око 10 часова ослободили смо Руму и Вогањ. Непријатељ држи линију [Сремска] Митровица—Павловци—Ривица—Врдник.

Наставља се гоњење непријатеља ка [Сремској] Митровици. Врши се нагад гаа непријатеља гаа ЛРПШЈИ Павловци—Ривица—Врдник.

Непријатељ је напустио Шабац.

2. Предлажемо да форсирамо покрет XXVIII дивизије, како би она у заједници са VI личком дивизијом преузела даље гоњење непријатеља.

Јединице нашега Корпуса у овим борбама доста су се замориле, а и понестало им је муниције (енглеске), те презимањем гоњења од стране VI и XXVIII дивизије ми би са нашим јединицама учинили мали предах у циљу одмора и сређивања.

3. Тражене извештаје гаакнадно ћемо вам доставити.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За хптаб Корпуса

Потпуковник
Душан Н. Вукасовић

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторског института, под бр. 26—2, к. 1240.

БР. 239

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ДВАНАЕСТОГ КОРПУСА НОВЈ ОД
27 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ТРИДЕСЕГ ШЕСТЕ НОУ
ДИВИЗИЈЕ ДА ИЗБИЈЕ НА КОМУНИКАЦИЈУ РУМА—
СТЕЈАНОВЦИ—ВЕЛИКИ РАДИНЦИ¹**

ШТ АБ
XII КОРПУСА НОВЈ
27 окт. 1944. г.

ШТАБУ XXXVI НОУ ДИВИЗИЈЕ

1. По наређењу Главног штаба за Војводину, IX Војвођанска бригада стављена је под нашу команду.

2. Ви ћете је узети под своју команду и издавати јој сва потребна наређења и упутства за даљи рад.

3. УКОЛРЖО је V бригада избила на комуникацију Ириг—Рума одмах са III и VI бригадом рокирати се удесно и тежити да се избије на комуникацију Рума—Стејановци—В. Радинци. Јаче извиђачко одељење упућујте према с. Лежи-миру.

4. Одмах нам пошаљите вашу радио-етаницу која је без генератора.

5. Улутите у наш штаб дактилографкињу из V бригаде, која је дошла из Београда, а пријавила се у Обреновцу штабу V бригаде и налази се при техничкој чети бригаде.

6. Одмах нас детаљно известите о ситуацији на вашем сектору, као и о ситуацији на сектору IX бригаде.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За штаб Корпута

Потпуковник
Душ. Вукасовић

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторског института, под бр. 26—2, к. 1240.

БР. 222

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ЈЕДАНАЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД
27 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА ЗА НА-
ПАД НА СРЕМСКУ МИТРОВИЦУ¹**

ШТАБ
ХI ДИВИЗИЈЕ
5 КОРПУСА НОВЈ
Бр. Стр. ПОВ.
27 октобар 1944 г.
У 10,30 сати.

ШТАБОВИМА V, XII И XXXII БРИГАДЕ

Секција: Шабац 1:100.000

Ситуација: Сиаге Црвене армије и ХVI дивизија нашег Корпуса ослободиле су Руму. Непријатељ са сектора Шашинци—Јарак отступа у правцу Сремске Митровице. Непријатељске скате у Сремској Митровици непознате.

Наш задатак: У садејству са осталим снагама Корпуса и артилеријом Црвене армије ликвидирати непријатељско упориште Сремску Митровицу.²

За извршење предњег задатка

НАРЕЂУЈЕМО:

1. XII бригада кренуће правцем Јарак—Ракић Салаш—Радојевић Салаш—Цреповац где се задржати хитно испитујући стање непријатеља у Срем. Митровици. Уколико непријатељ напушта Митровицу упадати у град.

2. V бригада најхитније ће се пребацити правцем Јарак—Шашинци и поставити се на просторију Чигрин—Волеров Салаш испитујући непријатеља у Срем. Митровици и уколико непријатељ отступа дјеловима упадати у град а дјеловима пресецати отступницу непријатељу.

3. XXXII Сриска бригада поставиће се у селу Шашинцима као дивизиска резерва.

Штаб дивизије ће се смјестити у Шашинцима. Хируршка екипа биће у Шашинцима.

¹ Копија оригинала, писана машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 3/2, к. 866.

² Види док. бр. 228.

V и XII бригада ће се телефонски повезати са Штабом дивизије у Шашинцима.

XII бригада добиће батерију хаубица, која ће стићи преко села Јарка. Тој батерији треба одредити мјесто и циљеве гађања. За батерију дати осигураше од једне јаке чете. Иза XII бригаде кретаће се и протуколска батерија којој такође дати циљ и осигурање. За превоз једнога топа из те батерије коме је камион изгорео треба пронаћи коњску запрегу.

Почетак напада уколико непријатељ не буде побегао из Сремске Митровице одредиће се посебним наређењем, а уколико буде отступио од Срем. Митровице бригаде ће самоиницијативно упасти у град и продужити гоњење непријатеља.

У нападу на Митровицу ће суделовати још једна дивизија нашега Корпуса.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М.П.)

Политкомесар, пуковник

Командант, пуковник

В.д. начелника

БР. 223

ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ЈЕДАНАЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 27 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ДВАНАЕСТОГ КОРПУСА НОВЈ О НАПАДУ НА НЕПРИЈАТЕЉА У СЕЛУ ХРТКОВ- ЦИМА И ЈАРКУ¹

ШТАБ
XI ДИВИЗИЈЕ
5 КОРПУСА НОВЈ
Бр. Службено
27 октобар 1944 г.

ШТАБУ XII КОРПУСА НОВЈ

Положај

25 о.м. у 19 часова снаге наше XII и XXII бригаде кренуле су у вапад на непријатеља у селу Хртковцима, Јарку и Јарчину северно од села Јарка. 26 о.м. непријатељ се је

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
•ког института, под бр. 10—6, к. 589..

повукао са тих положаја и запосјео канал који води од Руме са западне стране села Јарка до Саве. У току 26 о.м. наша XII бригада имала је тешку борбу и непријатељ се повукао у правцу Шашинаца и Сремске Митровице. Наше снаге су у покрету за непријатељем.

26 о.м. у 16 часова совјетска батерија која се налазила на источној страни канала Јарчина, самоиницијативно је кренула кроз село Јарак на положај наше пешадије. Непријатељ је на њу отворио јаку артиљериску ватру, и првим гранатама запалио два камиона који су изгорели и ватром уништена су и два топа који су били прикључени за камионе. Један топ и камион је извучен. Овом приликом је рањен командир батерије и два војника су погинула.

Са вама стално тражимо радио-везу, ади је не добијамо. Изгледа да је ваша радио-станица неисправна. Нужно би нам било сада да са вама еталимо одржавамо везу ради наше артиљерије и авијације.

Док успоставимо везу са руским дивизионом који вам је додељен кренућемо са свим снагама према вашем наређењу.

Ми се са пгабом налазимо у селу Хртковцима а кренућемо у село Јарак, одакле ћемо кретати правцем Шашинаца.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомееар, ппуковник
Б. Ђуричић

Командант, пуковних
М. Шилеговић

В.д. вачелника,

(М.П.)

БР. 239

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ТРИДЕСЕТ ШЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ
ОД 27 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ДВАНАЕСТОГ КОР-
ПУСА НОВЈ О ДЕЈСТВУ ЊЕНИХ ЈЕДИНИЦА¹**

ШТ АБ
ХХХVI НОУ ДИВИЗИЈЕ
27 октобра 1944 год.
у 14,00 сати

ШТАБУ XII КОРПУСА НОВЈ

Наша V бригада је данас пре подне заробила гаа цести Ириг—Рума један камион и једну хаубицу.

V бригада се налази у северним цредграђима Руме.

VI бригаду смо јутрос око 09,00 сати упутили на просторију Павловци—Стејановци еа задатком пресецања комуникације Рума—Радинци и поседања Павловаца.

Јутрос су јединице VI бригаде ушле у Ривицу, коју у току ноћи нису могле заузети.

III бригада налази се на сектору Ирига, пошто је иста у току ових борби јако заморена.

Штабу Сремске оперативне зоне послали смо наређење за IX бригаду, с тим да се постави на линији Гргуревци—Манђелос и одатле дејствује у правцу југа и југозапада.

Непријатељ се у току јучерашњег поподнева налазио под Врдником у Јаску и Бешеновачком Прњавору, али према изјави теренаца напустио је поменута села.

У наређењу IX бригади напоменули смо да, уколико се у поменутиим селима налази непријатељ, истог кападне и ликвидира.

Правац од Свилоша и Лежимира, према изјави друга Максима² који је јуче био у нашем штабу, контролише један батаљон који се налази у с. Манђелосу (батаљон XI бригаде).

Наш штаб се налази у Иригу.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За штаб дивизије

командант, ппуковник

(М.П.)

Р. Јовић

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторског института, под бр. 26—2, к. 1240.

² Стеван Јовичић

БР. 247

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА ДВАНАЕСТОГ НОУ КОРПУСА ОД
27 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ТРИДЕСЕТ ШЕСТЕ ДИ-
ВИЗИЈЕ ЗА ОВЛАЂИВАЊЕ ЛИНИЈОМ ИЛОК—ШИД—
РАЧА¹**

ШТАБ
XII Н.О.У. КОРПУСА
27 октобра 1944. г.
У 15,20 часова
Положај

ШТАБУ XXXVI ДИВИЗИЈЕ

ЗАПОВЕСТ

Секција Шабац и Бачка Паланка 1:100.000

Ситуација: Јединице нашег Корпуса, поеле упорних и крвавих бојева, оелободиле су Руму и сва остала мања насеља до под саму Сремску Митровицу, уз садејство Црвене армије.

Непријатељ у паници и нереду отступа у правцу Винковаца и ка Осијеку.

Јединице Црвене армије ослободиле су Бачку Паланку и надиру даље ка западу.

Наш задатак: Овладати што пре линијом Илок—Шид—Рача и потом одморити и средити наш Корпус.²

За извршење постављеног задатка

НАРЕЂУЈЕМО:

1. XI дивизија у садејству са 117 протуоклопним пуком, 374 протуоклопним пуком, 152 хаубичким пуком, 506 далекометним топовима 152 мм, и са 87 Гардиским минобацачким пуком (Каћушама) Црвене армије напашће у току ове (27/28) ноћи непријатељеки гарнизон у Сремској Митровици и ослободити град Митровицу,

Напад има отпочети тачно у 21 час. Нешто пре 21 часа биће испалењена једна ракета, када ће Отпочети артиљериска

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 55—1, к. 1240.

² Види док. бр. 233.

припремна (коректурна) ватра. После коректурне ватре биће испалена још једна ракета, када ће отпочети артиљериско бомбардовање. По завршеном артиљериском бомбардовању биће опалене још две ракете, када мора пешадија кренути у капад.

Команда Црвеноармејске артиљерије и један члан овога пгаба налазиће се, пре почетка напада, на жељезничкој станици Лаћарак, одакле ће управљати артиљериском ватром. Штаб XI дивизије има се још пре напада повезати са овима на жељ. станици Вогањ.

Митровицу је потребно нападати обухватним маневром, како би се онемогућило непријатељу несметано извлачење и одношење материјала.

2. XVI дивизија ће се поставити на просторији Рума—Вогањ, са три бригаде, док ће X бригаду упутити у Велике Радинце са задатком повезивања са VI Пролетерском дивизијом, под чијом ће се командом привремено налазити.

Пошто се непријатељ још увек налази на просторији Врдник—Јазак, то ће јединице XVI дивизије одмах предузети осигурање Руме са севера и запада. Са главнином снага поставити се у кантонман са задатком сређивања..

3. XXXVI дивизија ће предузети одмах ликвидирање непријатељског гарнизона у Врднику и Јаску, нападајући га са истока и севера.

По ликвидацији Врдника и Јаска и протеривању непријатеља са те просторије, ова ће се дивизија поставити на хтросторији Јазак—Бешенова—Стејановци—Павловци са задатком сређивања и одмора.

4. VI Пролетерска дивизија, која се привремено налази под нашом командом, уз садејство са Штабом Сремске оперативне зоне и њеном IX и X бригадом предузеће гоњење непријатеља ка западу са тежњом избијања на линију Илок—Шид—Рача.

5. Штаб Сремске оперативне зоне са IX и X бригадом ставиће се привремено под команду VI Пролетерске дивизије и садејствоваће са истом у гоњењу непријатеља ка западу.

6. Штаб Корпуса налазиће се у Руми.

7. По завршеном задатку XI дивизија ће се поставити на просторији Сремска Митровица—Лаћарак у циљу одмора и сређивања.

8. Успоставити пгго пре радио-везу и телефонску **везу** са овим штабом. За успостављање телефонске везе користити постојећу телефонску међуградску везу, коју поправити и допунити телефонским каблом.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

В.д. начелника,
п. пуковник
Арт. Хрибар

Командант,
генерал-мајор
(сл. отсутан)

Достављено:
Штабу XI, XVI, XXXVI Ударне дивизије, Штабу VI Пролетерске дивизије и Штабу Сремске оперативне зоне.

БР. 226

НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ДВАНАЕСТОГ КОРПУСА НОВЈ ОД 27 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ СРЕМСКЕ ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ ДА СЕ СТАВИ ПОД КОМАНДУ ШЕСТЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ И ДА ЈОЈ САДЕЈСТВУЈЕ У ОВЛАЂИВАЊУ ЛИНИЈОМ ИЛОК—ШИД—РАЧА¹

ШТАБ
XII КОРПУСА ЈУГОСЛАВИЈЕ
27 октобра 1944. г.
у 15.30 ч.
Падгожај

ШТАБУ СРЕМСКЕ ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ

Положај

1. Према наређењу Врховног штаба и Главног штаба Војводине стављате се привремено под команду овога Корпуса.
2. Са свим вашим јединицама имате садејствовати операцијама свога корпуса на терену Војводине.
3. Привремено ћете бити под командом VI Пролетерске дивизије, која има задатак да уз садејство са вашим једи-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторичког института, под бр. 10—6, к. 589. .

ницама протера нетријатеља са територије Срема и да се постави на линију Илок—Шид—Рача.

4. Објединићете команду над вашим бривадама (IX и X) и као јединствена целина садејствовати са VI Пролетерском дивизијом.

5. Повежите се што пре са штабом VI Прол. див., која ће се до 28 о.м. налазити у Руми, а потом на правцу Рума—В. Радинци—Чалма—Шид.

6. Ваша X бригада добила је задатак да, још данас, крене за В. Радинце.

7. Потврдите пријем овога наређења.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За Штаб корпуса

В.д. начелника
потпуковник
Артур Хрибар

БР. 227

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ДВАНАЕСТОГ КОРПУСА НОВЈ ОД
27 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ПРВОГ ПРОЛЕТЕРСКОГ
КОРПУСА НОВЈ О ОСЛОБОЂЕЊУ РУМЕ И БОРБАМА
ЗА ОСЛОБОЂЕЊЕ МИТРОВИЦЕ¹**

ШТАБ
XII КОРПУСА НОВЈ
27 окт. 1944. г.
у 17.00 час.

ШТАБУ I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА НОВЈ

1. После заузимања Руме, наше јединице наставиле су гоњење нетријатеља ка Срем. [ској] Митровици, и — пре једног сата — нааазиле су се на 3 км. од Срем. [ске] Митровице, коју је отпочела туђигааша артиљерија.

У току ноћи, после низа противнапада, непријатељ је успео да одбаци IX Војвођанску бригаду са сектора Врдника и да запоседне Гргуревце, Јазак и Врдник.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 10—6, к. 589.

2. — На нашем слеративиом подручју, као непријатељска заштитница с којом водимо борбу, налазе се главнина 13 СС дивизије и делови 150 Алписке дивизије, а поред тога, један пук љотићеваца и извесне снаге „хилф“ полиције.² Непријатељ располаже са 25 тенкова и већим бројем камиона.

3. XI и XVI дивизија добиле су задатак да приђу одмах ликвидацији непријатељског гарнизона у Срем.[ској] Митровици. VI Пролетерска дивизија добила је задатак да продире правцем Рума—Вел. Радинци—Чалма и да пресече комуникацију Митровица—Шид на простору Кузмин—Мартинци. XXXVI дивизија добила је задатак да разбије непријатеља на простору Врдник—Гргуревци—Лежмир.

4. Добили смо обавештење, преко обавештајне службе Главног штаба за Војводину, да непријатељ поставља нову линију одбране од ушћа Дрине, реком Восутом на Шид затим на Вуковар. Једаа помоћна линија одбране постављена је од Шида на Илок.

5. Познато вам је да наше јединице већ дуго! времена нису имале никаквог предаха. Последње борбе заиста су замориле наше јединице, тако да та замореност, поред осталог, доводи до тешких жртава. У последњим борбама избачен је из строја приличан број руководиоца, међу којима су погинули 3 комесара бришде (другови Арсо Мијовић, политкомесар II Војвођанске бригаде, Богдан Матијевић, политкомесар XXXII Орпске бригаде и политкомесар V Козарске бригаде³) и командант IV Војвођанске бригаде, друг Марко Милановић. Избачен је из строја приличан број четних и батаљонских руководиоца. У нашим јединицама налази се прилично велики број ненаоружаног и војнички необученог људства. Из свих тих разлога било би потребно да се нашева Корпусу даде могућности одмора и сређивања. Зато вас молимо, да упутите неке друге јединице, после ликвидације Срем.[ске] Митровице, које би имале задатак да даље прогоне непријатеља.

СНРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За штаб Корпуса

Политички комесар,
пуковник
С. Митровић

(М.П.)

² Помоћна полиција

³ Јово Митљеновић. Умро од задобијене ране у селу Шашинцима, октобра 1944 године.

БР. 247

НАРЕЂЕЊЕ ЈЕДАНАЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 27 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА ЗА НАПАД НА СРЕМСКУ МИТРОВИЦУ¹

ШТ АБ
ХI ДИВИЗИЈЕ
5 КОРПУСА НОВЈ
Бр. Стр. пов. 215/44
27-Х. 1944 г.
У 20,35 сати.

ШТАБОВИМА V, XII и XXXII БРИГАДЕ

Секција: Шабац—Бачка Паланка 1:100.000

Ситуација: Јединице нашега Корпуса, после упорних и крвавих бојева, ослободиле су Руму и сва остала мања насеља до под саму Сремску Митровицу, уз садејство Црвене армије. Непријатељ у паници и нереду отступа у правцу Винковаца и Осијека.

Јединице Црвене армије ослободиле су Бачку Паланку и надиру даље ка западу.

Наш задатак: Овладати што пре линијом Илок—Шид—Рача и потом одморити и средити наше јединице.² Наша Дивизија ликвидираће С. Митровицу и Лаћарак.

За извршење постављеног задатка

НАРЕЂУЈЕМО:

1. V Бригада са свим својим снагама извршиће напад на С. Митровицу са сјеверне стране од жел. пруге Митровица—Рума до жел. пруге Митровица—Брсуд, настојећи да што пре продре између Лаћарка и казног завода у Митровицу и да тим онемогући отступ непријатељу. По продору у град ликвидираће северни и западни дио града.

2. XII бригада напашће на С. Митровицу између желез. пруге Митровица—Рума и Саве. Настојаће да поред Саве убаци један батаљон иза леђа непријатељу који се налази

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 55—1, к. 1240.

² Види док. бр. 233.

на каналу источно од Руме. Задатак је бригаде ликвидирати источни дио града.

XII бригада ће имати један батаљон резерве који ће стајати уз протуколске топове у пустари Ђеленовац и служити као 'оситурање топова и уједно као резерва бригаде.

3. XXXII бригада кренуће преко Вогња преко Митровачких ливада на Лаћарачко поље одакле у батаљонским колонама из разних праваца напасти непријатеља у Лаћарку.

У акцији на С. Митровицу суделоваће 117 противоклопни пук, 374 противоклопни пук, 152 хаубички грук, 506 пук далекометних топова 152 мм. и 87 гардиски минобацачки пук („Каћуша“) Црвене армије. XVI дивизија налази се на просторији Рума—Вогањ, XXXVI дивизија напашће Врдник и Јазак у којима се још задржава непријатељ.

Почетак акције означиће артиљерија Црвене армије.

Наше јединице морају се привући на јуришно отстојање 28 о.м. до 4 сата.

Штаб дивизије налазиће се у Шашинцима и све бригаде треба да се телефонски повежу са Штабом дивизије ради координације артиљериске ватре.

По ликвидацији непријатељских упоришта С. Митровица—Лаћарак смјестиће се XII бригада у источном делу, Урбригада] у западном делу Митровице, а XXXII у Лаћарку где ће се одморити и средити.

Хируршка екипа налазиће се у Шашинцима.

Знаци распознавања: **Срем—Сава.**

Од 4 сата па надаље 'све бригаде ће одржавати радиовезу и то: V бригада сваког парног сата, XII бригада сваког непарног сата, а XXXII бригада сваког непарног сата и 30 минута.

Свака два сата подносити по куририма писмене извештаје.

За неодржавање предвиђене везе одговараће штабови бригада.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Поштомесар, ппуковник

Б. Ђуричић

Командант, пуковник

(М.П.)

27-X-44 г.

БР. 247

**ИЗВЕШТАЈ ШТАБА ЈЕДНАЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД
27 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ДВАНАЕСТОГ КОРПУСА
О ПРИПРЕМАМА ЗА НАПАД НА СРЕМСКУ МИТРО-
ВИЦУ¹**

ШТАБ
XI ДИВИЗИЈЕ
5 КОРПУСА НОВЈ
Бр. Службено
27-Х. 1944 г.
У 21,40 часова.

ШТАБУ XII КОРПУСА НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Наређење за напад на Митроеицу ирикили смо у 20 ча-
сова и 30 минута, те према томе напад не може уследити у
одређено време. Издали смо наређење бригадама да буду
на полазним положајима за напад (јурипшом отстојању) 28
о.м. у 4 сата. Тражимо да артиљерија Црвене армије која ће
нам помагати у нападу отпочне дејствовати 28. о.м. у 4 сата.

Ми ћемо са штабом бити у селу Шангинцима.

Предлажемо да неке снаге XXXVI дивизије са нашом
XXXII бригадом нападају на село Лаћарак.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, ппуковник
Б. Ђуричић

Командант, пуковник
М. Шиљеговић

(М.П.)

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр.55—1,к.1240.

ШТАБ
I ПРОЛЕТНОГ КОРПУСА
НОВ ЈИГОСИ ВУЈЕ
С.Бр.ср.

27.11.1944 год.
у 21.50 ч.с.

ПРХОНОМ ШТАБУ НОВ И ПОУ

Дневни оперативни извештај.

Данас у 10 часова јединице XII Корпуса, после жестоких дневних борби, ослободиле су Руку.

У току дана, по заузимању Рука, јединице XII Корпуса предузеле су са нападаем и говењем непријатеља ка Сремској Митровици. Непријатељ је пружио отпор на линији: Ср.Митровица - Павлови - Ривница - Врљани. Непријатељски отпор нарочито је био јак на његовом левом крилу на линији Врљани - Ривница, коју је линију непријатељ, после неколико неуспешних претњи пада протекле ноћи, успео повратити (одбрана Брушке Горе).

До краја јединице XII Корпуса пошто су скривале непријатељски отпор, продале су и избиле до линије Гргуровци - Шулак - Бешаново 3 км, источно од Ср.Митровице. Наша артиљерија отпочела је туђа Митровица. XII и XVI Дивизија XII Корпуса нахас нападају Ср.Митровицу, док је VI Кроветарска дивизија добила задатак да продире правцем: Радници - Чаама - Кучки, у циљу сечења комуникација Ср.Митровица - Шид.

Према извештају XII Корпуса, састав и назив непријатељских снага на овом сектору: 13 "СС" Дивизија, делови 150 Англиске дивизије и поред тога, један пул војводеваца и неке снаге "хилд" полиције. Непријатељ располаже са 25 тенкова и велик бројем камиона.

Од XVII Дивизије данас добила извештај радног ратника у коме јавља, да око Чака води жестоке борбе са непријатељем; једна потпукованска колона отишла из Чака за Крајево.

Смрт фашизму - слободароу!

ШТАБ

Начелник - Потпуковник.

БР. 239

ДНЕВНИ ОПЕРАТИВНИ ИЗВЕШТАЈ ПРВОГ ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА НОВЈ ОД 27 ОКТОБРА 1944 ГОД. ВРХОВНОМ ШТАБУ НОВ И ПОЈ О ОСЛОБОЂЕЊУ РУМЕ¹

ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ

О. Бп. сл.
27. X. 1944 год.
у 21.50 час.

ВРХОВНОМ ШТАБУ НОВ И ПОЈ

Дневни оперативни извјештај.

Датас у 10 часова јединице XII Корпуш, после жестоких дводневних борби, ослободиле су Руму.

У току даиа, по заузимању Руме, јединице XII Корпуса продужиле су са нападањем и гоњењем непријатеља ка Сремској Митровици. Непријатељ је пружао отпор на линији: Ср. Митровица—Павловци—Ривица—Врдник. Непријатељски отпор нарочито је био јак на његовом левом крилу на линији Врдник—Ривица, коју је линију непријатељ, после неколико узастолних противнапада протекле ноћи, успио повратити (одбрана Фрушке Горе).

До мрака јединице XII Корпуса пошто су скршиле непријатељски отпор, продрле су и избиле до линије Гргуревци—Шуљам—Бешеново 3 км. источно од Ср. Митровице. Наша артиљерија отпочела је тући Митровицу. XI и XVI Дивизија XII Корпуса ноћас напвају Ср. Митровицу, док је VI Пролетерска дивизија добила задатак да продире правцем: Радинци—Чалма—Кузмин, у циљу сечења комуникације Ср. Митровица—Шид.

Према извештају XII Корпуса, саспав и назив непријатељских снага на овом сектору: 13 „СС“ Дивизија, делови 150 Алпинске дивизије, а поред тога, један пук љотићеваца и извесне снаге „хилф“ полиције. Непријатељ располаже са 25 тенкова и већим бројем камиона.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторског института, под бр. 26—2, к. 1240.

Од XVII Дивизије данас смо добили извештај радиограм-
мш! у коме јавља, да око Чачка води жестоке борбе са не-
пријатељем; једна моторизована колона отишла из Чачка за
Краљево.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОВОДА НАРОДУ! ,

За штаб
начелник-потпуковник
Саво Ђ. Дрљевић

(М. П.)

БР. 231

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПЕТЕ КРАЈИШКЕ (КОЗАРСКЕ) НОУ
БРИГАДЕ ОД 27 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БА-
ТАЉОНА ЗА САДЕЈСТВО СНАГАМА ДВНАЕСТОГ КОР-
ПУСА НОВЈ ЗА ОСЛОБОЂЕЊЕ СРЕМСКЕ МИТРОВИЦЕ¹**

ШТАБ
V КК НОУ БРИГАДЕ
Бр. Стр. пов. 8/44
27 окт. 44 год.

ШТАБУ I, II, III и IV БАТАЉОНА

Ситуација: Снаге Црвене армије и XVI дивизија нашег Кор-
пуса ослободиле су **Руму**. Непријатељ са сек-
тора Шашинци—Јарак отступио је у правцу
Срем. Јске] Митровице. Непријатељске снаге у
Срем. Митровици су непознате.

Наш задатак: У садејству са осталим снагама Корпуса и Цр.
армије ликвидирати непријатељско упорипгге у
Срем. Митровица.²

За извршење овога задатка

НАРЕЂУЈЕМО:

*/ и II батаљон по примитку овога наређења кренуће прав-
цем Хртковци—Јарак—Шашинци—Чигрин и поставити се*

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 15—2, к. 1245.

² Види док. бр. 233.

на просторију Волеров салаш. По доласку на ову просторију испитивати Срем. Митровицу и уколико буде непријатељ отступао из овога града са мањим дјеловима упадати у град са по двије чете, а једну чету оставити са комаром. Уколико непријатељ не буде отступао, сачекати и припремити се за напад. Напад ће се извршити заједно са артиљеријом Цр. армије о чему ће се накнадно одредити час напада.

III и IV батаљон кренуће по примитку овога наређења правцем! Јарак—Шашинци—Чигрин и ту се смјестити.

Задатак ових батаљона [је] испитивати Срем. Митровицу и уколико непријатељ буде отступао са по двије чете **у**падати у сам град, **а** једну чету оставити са комаром. Уколико непријатељ не буде отступао напад ће се извршити **у** заједници са артиљеријом Црвене армије о чему ће се **час** напада накнадно одредити.

Штаб бригаде кретаће се са III батаљоном и смјестиће се у Чигрину гдје слати све извјештаје.

Чета за везу успоставиће телефонску линију од штаба дивизије Шашинци до штаба бригаде Чигрин и од Чигрина до I и II батаљона у Волеровом салашу.

XII бригада кретаће се правцем Јарак—Ракић Салаш—Радојевић Салаш—Цреповац к. 85 и ту се распоредити са истим задатком као и наша бригада.

XXXII Српска бригада поставиће се на просторију Шашинци и служиће за див. резерве.

Хируришка екипа дивизије налазиће се у селу Патаптинцима, гдје слати све теже рањенике.

Бриг.[адно] превијалиште биће код штаба бригаде.

Напомена: Сви батаљони извршиће покрет што прије и по доласку на одређену просторију приступити одмах извиђању Срем. Митровице као што је то већ горе напоменуто.

Знаци за вечерас биће: **Босна — Бачка.**

С. Ф. — С. Н.!

Пол. комесар — мајор,
Сл. отсутан

Командант — мајор
Егић³

(М. П.)

³ Душан

БР. 239

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВОГ ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА
НОВЈ ОД 28 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ДВАНАЕСТОГ
КОРПУСА НОВЈ И ШТАБОВИМА ДИВИЗИЈА ЗА ДАЉЕ
ПРОДИРАЊЕ И ЧИШЋЕЊЕ СРЕМА¹**

ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. Бр. 105
28. X. 1944 г.
у 11.30 час.

ШТАБУ

У циљу даљег продирања и чишћења Срема, наређује се:

VI Пролетерска и XXI Ударна дивизија, као једна група, одмах ће примити задатак даљег продирања и гоњења непријатеља општим правцем: Ср. Митровица—Шид—Винковци, у циљу брзог избијања на линт-гју: Шаренград—Шид—Босутске шуме.

XXI Ударна дивизија одмах ће извршити покрет правцем Рума—Митровица на ком ће правцу смијенити јединице XII Корпуса и повезати се са Штабом VI Пролетерске дивизије ради примања новог задатка.

Штаб VI Дивизије руководиће операцијама групе дивизија — VI и XXI.

XII Корпус одредиће једну своју дивизију која ће офанзивно дјеловати уз десну обалу р. Дунава, која ће се својим лијевим крилом везивати са групом дивизија.

Са осталим снагама XII Корпус остаће на већ ослобођеном дијелу Срема у циљу одмора, попуне и сређивања.

Артиљерија која је досада садејствовала XII Корпусу, продужиће садејством VI и XXI дивизији.

Са нама одржавати што чешћу везу.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.) За штаб

Достављено:
XII Корпусу,
VI Пролетерској и
XXI Ударној дивизији.

начелник, дотпуковник
Саво Ђ. Дрљевић

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторског института, под бр. 26—2, к. 1240.

БР. 233

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА ДВАНАЕСТОГ КОРПУСА НОВЈ ОД
28 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ТРИДЕСЕТ ШЕСТЕ НОУ
ДИВИЗИЈЕ ЗА ОВЛАЂИВАЊЕ ГРЕБЕНОМ ФРУШКЕ
ГОРЕ¹**

ШТАБ
XII КОРПУСА НОВЈ
Бр. Служб.
28 окт. 1944 г.

ШТАБУ XXXVI НОУ ДИВИЗИЈЕ
Секција Бачка Паланка 1:100.000

ЗАПОВЕСТ

Ситуација: Непријатељски гарнизон у Ср. Митровици упорно се брани, и успео је да јединице XI дивизије после теппсих бојева одбаци на полазне / положаје.

„ Јединице VI Личке дивизије воде борбу ш. линији В. Радинци, где су стигле до цркве, а улево до митровачке казнионе.

Задатак: Обухватним маневром деснош крила и јаким фронталним налетом одбацити непријатеља у правцу Винковапа и Осијека и заузети што пре линију Илок—Шид—Рача.²

НАРЕЂУЈЕМО:

1. Са свим вашим јединицама, укључујући и IX бригаду, избити по сваку цену и без обзира на жртве на гребен Фрушке Горе. Потом, напасти непријатеља на линији Гргуревци—Лежимир—Шуљам—Бешеново, садејствујући са јединицама VI' Пролетерске дивизије.

2. Напад свих наших јединица отпочеће тачно у 18.30 часова. Уколико ваше јединице закасне, без обзира на то, приступити извршењу задатка.

3. Повезати се одмах са јединицама VI Пролетерске дивизије и са њима садејствовати у сагласности.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 25—4, к. 589.

² Види док. бр. 236.

~

4. Постављени задатак извршити по сваку цену под личном одговорношћу штаба дивизије.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За штаб Корпуса

В. Д. вачелника,
потпуковник
Арт. Хрибар

(М. П.)

БР. 234

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСКЕ БРИГАДЕ
ОД 28 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БАТАЉОНА ЗА
ПОКРЕТ И РАЗМЕШТАЈ ЈЕДИНИЦА НА НОВОЈ ПРО-
СТОРИЈИ¹**

НГГАБ VI ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ

Оп. Број. /1944

28 октобра 1944 год.

Положај

ЗАПОВЕСТ

Секција Шабац—Бач. Паланка 1:100.000

Ситуација: Јединице нашег Корпуса после упорних и крвавих бојева ослободиле су Руму и сва остала мања насеља до под самом Срем. Митровицом, у садејству Црвене армије.

Непријатељ у паници и нереду отступа у правцу Винковаца и ка Осијеку.

Јединице Црвене армије ослободиле су Бач. Паланку и надиру даље ка западу.

Наш задатак: Овладати линијом што пре Илок—Шид—Ра-ча, а потом одморити и средити нашу бригаду за извршење постављених задатака.²

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 15—2, к. 1245.

² Види док. бр. 233.

НАРЕЂУЈЕМО:

1.— IV батаљон ове бригаде прику-пиће све своје људство и кренути одмах за Стејановцс. где ће се и сместити. Батаљон ће истурити своје две чете цестом према Вел. Радинцима са „џон-булом" и једном противколском пушком. Обавештајном вашем органу поставити у задатак да што пре испита Вел. Радинце, као и Срем. Митровицу и гситно извештавати овај штаб. На најзгоднијем месту између Стејановаца и Радинаца прокопати цесту.

2.— III батаљон ове бригаде кренуће истим правцем за IV батаљоном где ће узети у свој састав интендантуру и санитет и бригадну комору. По доласку на нову просторију, смештајући се у западни део села Стејановаца, истура јача одељења у правцу Вел. Радинаца.

3.— I батаљон ове бригаде одмах по пријему ове заповести пребациће свој батаљон у Бешеново. Смештајући се у источни део села истурајући јача одељења у правцу Шуљма, као и Вел. Радинаца.

4.— II батаљон ове бригаде извршиће покрет правцем за I батаљоном и сместиће се у западни део села Бешенова, истурајући своја јача одељења у правцу Беш.[еново]~Прњавор где хватати везу са јединицама IX бригаде. Обавештајни органи I и II батаљона што хитније испитаће Гргуревце, Манђелос и известити овај штаб.

5.— Штаб бригаде по доласку на нскву просторију сместиће се у селу Стејановцима.

Обавештајној служби у свим нашим батаљонима ставити. (у задатак да што) пре испита Вел. Радинце, Срем. Мрггровицу, Чалму, Дивош, Лежимир, Свилош, Сусек.

Напомињемо штабовима батаљона да одмах отпочну са максималним војно-политичким радом унутар својих јединица, како са новим тако и са старим борцима, организационим сређивањем јединица и припремањем за даље прететојеће задатке. Напомињемо штабовима батаљона да ћемо за неблагоприятно извештавање узимати на одговорност.

Све јединице ове бригаде одмах по пријему ове заповести извршиће покрет у својим правцима.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

3.а штаб
командант, капетан
Б.³ Радош

³ Бура

БР. 239

ДНЕВНИ ОПЕРАТИВНИ ИЗВЕШТАЈ ПРВОГ ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА НОВЈ ОД 29 ОКТОБРА 1944 ГОД ВРХОВНОМ ШТАБУ НОВ И ПОЈ О СИТУАЦИЈИ НА СЕКТОРУ СРЕМСКА МИТРОВИЦА—ФРУШКА ГОРА*

ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Оп. Бтз. сл.
29. X. 1944 год.

Дневни оперативни извештај.

ВРХОВНОМ ШТАБУ НОВ И ПОЈ

На сектору Сремска Митровица—Фрушка Гора јединице XII Корпуса и VI дивизије и даље воде жестоке борбе са непријатељем који даје врло жилав отпор. Непријатељ држи Сремеку Митровицу и села В. Радинце, Бешеново, Шуљам и Гргуревце. Између тих места, користећи природне атрепреке —• потоке, које је допунио изградом ровова у три реда, непријатељ се врло упорно брани, тако да наше јединице које су прошле ноћи нападале на читавом фронту нису могле постићи значајнијих резултата, сем локалних успеха према Митровици и према с. В. Радинцима.

У току данашњег дана непријатељ је вршио делимичне противнападе при чему је, уз велике губитке за њега, одбацио наше снаге на комуникацији Радинци—Рума, за 300 метара, а исто тако и на отсеку фронта сјеверио од с. Стејановаца.

У борбама прошле ноћи и данас непријатељ је претрпио велике губитке, наши губици осетни. Немамо тачних обавештења.

Састав непријатеља — према нашем последњем извештају, с допуном: непријатељска артиљерија је распоређена: Митровица—Лаћарак — три батерије, с. Радинци две батерије, с. Шуљам једна батерија.

Вечерас наше јединице врше напад на непријатеља тако да је главна нападна колона, ојачана артиљеријом, упу-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторског института, под бр. 26—2, к. 1240.

ћена правцем Фрушка Гора — линија с. Бешеново — Шу-
лам, са задатком обухватног дејства, како би се по ликвида-
цији *левог* непријатељског *крила* предузео напад на чита-
вом сектору.

X XI дивизија, која је добила задатак офанзивног деј-
ства на правцу Рума—Митровица — смењивање јединица
X II Корпуса на том правцу, у покрету и још гагје уведена у
борбу.

Са сектора Шабац и Кратујевац—Чачак данас нисмо
примили обавјештења.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

(М. П.)

Начелник штаба
потпуковник
С. Дрљевић

БР. 236

ЗАПОВЕСТ ШТАБА ДВАНАЕСТОГ КОРПУСА НОВЈ ОД 29 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ЈЕДАНАЕСТЕ НОУ ДИ- ВИЗИЈЕ ЗА БЛОКАДУ СРЕМСКЕ МИТРОВИЦЕ¹

ШТАБ
X II КОРПУСА НОВЈ
Бр. 60
29 окт. 1944 г.

ШТАБУ X I ДИВИЗИЈЕ

ЗАПОВЕСТ

Секција Бачка Паланка — Шабац 1:100.000

Ситуација: Непријатељски гарнизони у Ср. Митровици и В.
Радинцима нису ликвидирани. Непријатељ! та-
кође држи села Шулам, Гргуревце, Манђелос и
Чалму.

Задатак: Овладати селима на јужној падини Фрушке
Горе и потом ликвидирати гарнизон у Ср. Ми-
тровици.²

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 15—2, к. 1245.

² Види док. бр. 233.

НАРЕЂУЈЕМО:

1. XI дивизија блокираће Митровицу са источне стране и држати блокаду, све док је не смене јединице XXI дивизије.

По ослобођењу Ср. Митровице и Лаћарка, XI дивизија расгоредиће се на просторији Ср. Митровица—Лаћарак.

2. VI Пролетерска дивизија у току идуће ноћи приступиће ликвидацији непријатељског гарнизона у В. Радинцима, а потом продужити ка Чалми у циљу овлађивања Чалмом и бочно дејствовања у правцу Кузмина, ради сечеша отступнице непријатељу из Митровице.

По доласку XXI дивизије, формираће се оперативна група између XXI и VI Пролетерске дивизије под командом штаба VI Пролетерске дивизије са задатком гоњеша непријатеља ка западу у заједници са јединицама Црвене армије.

3. XXXVI дивизија са својим јединицама и јединицама штаба Оперативне зоне за источни Срем, које ће ставити под своју команду, приступиће одмах чишћењу јужних падина Фрушке Горе у циљу што бржег избијања на просторију Дивош—Ердевик и бочно дејствовати у правцу села Кукујеваца, у садејству са јединицама VI Пролетерске дивизије, којој помоћи при ликвидацији Чалме.

По овлађивању јужним падинама Фрушке Горе XXXVI дивизија са својим јединицама задржаће се на просторијама Ириг—Ердевик—Чалма—В. Радинци. IX и X бригаду користиће за чишћење леве обале реке Дунава у правцу Илок—Шаренград, а XI Војвођанску бригаду одмах упутити у Нови Сад да се јави Главном штабу за Војводину.

X и IX бригадом руководиће штаб Оперативне зоне под командом штаба XXXVI дивизије.

XVI дивизија задржаће се и даље на досадашњој просторији, с тим што ће једну своју бригаду одредити као непосредну резерву XI дивизији и за обезбеђење руске артиљерије која се налази између с. Вогња и Ср. Митровице. По ликвидацији Ср. Митровице и преузимања даљег гоњења непријатеља од стране XXI и VI Пролетерске дивизије, XVI дивизија распоредиће се на просторији Рума—Инђија—Ст. Пазова.

- 5. XXI дивизија смениће XI дивизију и преузети ликвидацију Ср. Митровице. По овлађивању Ср. Митровицом у заједници са VI Пролетерском дивизијом под командом штаба VI Пролетерске дивизије приступиће гоњењу непријатеља ка западу у заједници са јединицама Црвене армије.

6. Штаб Оперативне зоне за источни Срем ставља се под команду штаба XXXVI дивизије од којег ће добијати задатке.

7. Све јединице Народно-ослободилачке војске, сем јединица XVI дивизије, напустиће одмах град Руму.

Штаб XVI дивизије одмах ће се повезати са штабовима јединица Црвене армије које се налазе у Руми у циљу заједничке контроле над гарнизонима у Руми и сређивања града.

У ту сврху образоваће заједничке патроле које ће крстари градом и све изгреднике саслушати и писменим рапортом упућивати њиховој команди. Препис ових писмених рапората доставити овоме штабу.

Ради лакшег и бржег сређивања, штаб XVI дивизије образоваће гарнизонски затвор, где ће изгреднике пре саслушања држати под стражом, а потом их стражарно спровести и предати команди њихове јединице.

8. Штаб Корпуса налази се у Руми.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политички комесар, пуковник С. Митровић	В.д. начелника, потпуковник Хрибар	Командант, генерал-мајор (сл. отсутан)
--	---	--

(М.П.)

БР. 237

САОПШТЕЊЕ ДРУГОГ ОТСЕКА ДВАНАЕСТОГ УДАРНОГ КОРПУСА НОВЈ ОД 29 ОКТОБРА 1944 ГОД. О ЈАЧИНИ И СASTAVУ НЕПРИЈАТЕЉСКИХ ГАРНИЗОНА¹

ШТАБ
XII УДАРНОГ КОРПУСА НОВЈ
II ОТСЕК
Стр. пов. бр. служб. 29-Х-1944 год.
12 ч.

САОПШТЕЊЕ БР. 1
за 29 октобар 1944 год.

На терену срезова Сремска Митровица, Илок, Шид, Винковци и Вуковар налазе се ове непријатељске јединице:

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
•ког института, под бр. 10—6 к. 589..

13 СС дивизија,

750 регимента 118 планинске дивизије (која је овамо дошла пре месец дана са Корчуле и Пељешца) са две батерије топова,

III добровољачка регимента Хилфсполиције са посадама тзв. Верл.пкзТзећбсЈе од 120 људи из Руме, Илока, Митровице, Кузмина и Шида,

III добровољачки пук СДК, који је овамо дошао из Шапца, три врло слабе и неборбене бојне III Ловачког здруга са VII топничким склопом, који има 8 тоттова од 105 мм, остаци „Принц Еугена“, остаци једног брандеибуршког пука.

Непријатељ држи линију Сремска Митровица—канал Чикаш—*Велики* Радинци—Шуљам—Гргуревци—Баноштар.

У предњој линији има 5000—6000 војника и четири батерије, три на сектору Сремске Митровице, а једну у Гргуревцима.

Према изјавама цивила, који су јутрос побегли из Сремске Митровице, непријатељ је повукао две батерије и већи део људства из Сремске Митровице у правцу Лаћарак—Мартинци—Кузмин, дрк је у Митровици остала једва батерија и нешто људства као застор. Ово још није проверено.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Шеф II Отсека,
поручник
А. Бакић²

(М.П.)

² Александар Бакић-Баца

БР. 204

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ЈЕДАНАЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД
29 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА ЗА БЛО-
КАДУ СРЕМСКЕ МИТРОВИЦЕ¹**

ШТАБ
ХИ ДИВИЗИЈЕ
5 КОРПУСА НОВЈ
Бр. стр. пов.
29-Х 1944 г.

ШТАБОВИМА V, XII и XXXII БРИГАДЕ

Положај

Секција: Бачка Паланзка—Шабац 1:100.000.

Ситуација: Непријатељски гарнизони у Срем. Митровици и [В.] Радинцима нису ликвидирани. Непријатељ држи села Шуљам, Гргуревце, Чалму.

Наш задатак: Блокирати непријатељски гарнизон С. Митровицу са источне стране. Ову блокаду држати чврсто и не дозволити непријатељу, уколико би покушао, да прави испаде из града. Наше јединице држаће град у блокади све док их не смеће јединице ХХI дивизије.²
За извршење предњег

НАРЕЂУЈЕМО:

**V бри-
гада:**

Затвориће град и чинити блокаду од цесте Срем. Митровица—Рума до Волерова Салаша. Задатак Бригаде држати чврсту блокаду и не дозволити непријатељу уколико би исти покушао направити испад из града. Одржавати чврсто везу десно са јединицама ХХХII бригаде, а лево са јединицама XII бригаде.

**XII Крај.
бригада:**

Затвориће све излазе из града чинећи блокаду од р. Саве до цесте Срем. Митровица—Рума (Просек). Задатак Бригаде држати чврсту блокаду и одржавати везу са V бригадом.

¹ Копија оригинала, писана машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 57—1, к. 866.

² Види док. бр. 203.

XXXII

Срп. бригада: Задржаће се и даље на својим лоложајима [Во-леров] Салаш—Вишњевци [Пустара] са задатком спречавања непријатељских покушаја да се пробије преко ове лшгије. Лево одржавати везу са јединицама V бригаде а десно са јединицама VI Личке дивизије.

Распоред снага других јединица: VI Пролетерска дивизија приступиће ликвидацији гарнизона В. Радинци—Чалма—Кузмин.

XXXVI дивизија налазиће се на просторији [Ст.] Дивош—Ердевик.

XVI дивизија налазиће се на просторији Руме.

По добивању смене од јединица XXI дивизије наше јединице смјестиће се привремено (до ликвидације С. Митровице) на просторији Вогањ—Шашинци.

По ликвидацији С. Митровице јединице XXI дивизије продужиће у потеру за непријатељем, у садејству јединица VI Пролетерске дивизије. Тек тада јединице наше дивизије смјестиће се на просторију С. Митровица—Лаћарак према ранијем наређењу.

Општа напомена: За време држања блокаде јединице [ће] бити врло будне пошто се претпоставља да би непријатељ под бочним притиском VI Пролетер. дивизије могао направити испад у правцу наших јединица.

Штабови бригада ће за време држања блокаде са својим јединицама уједно одмарати јединице, тј. повремено једне батаљоне држати на положајима а >друге одмарати вршећи смену истих.

Штабови бригада ће нам најхитније доставити извештаје о борбама за С. Митровицу.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, пуковник

Командант, пуковник
(сл. отсутан)

В.д. начелника,

29. X. 1944

(М.П.;

БР. 239

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ДВАДЕСЕТ ПРВЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ
НОВЈ ОД 29 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА
И КОМАНДАМА ЈЕДИНИЦА ЗА ПОКРЕТ У ПРАВЦУ
РУМЕ¹**

ШТАБ
21 УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ НОВ
ЈУГОСЛАВИЈЕ
О. Бр. 125
29 октобра 1944 г.
Положај

ШТАБОВИМА БРИГАДА И КОМАНДАМА ЈЕДИНИЦА

Од штаба корпуса наша и VI дивизија добиле су задатак да очисте Срем од непријатеља, у ком циљу је извршен покрет са досадашње просторије. Покрет сутра извршити до просторије западно од Руме. Тачна места не можемо одредити, јер немамо секције. Ако која од бригада има секције нека пошаље један примерак штабу. Један од чланова бригаде дивизије, или одређено лице, сачекаће сутра јединице у Руми и обавестити их где ће се која разместити.

Штаб дивизије ујутру рано креће у правцу Рума—Сремска Митровица, ради договора и обавештења о ситуацији на фронту са штабом VI дивизије.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, п.пуковник
Младен С. Марин

Командант, пуковник
Мил.² Милојевић

(М.П.)

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторског института, под бр. 26—2, к. 1240.

² Стеван Јовичић

БР. 240

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА ШЕСТЕ ВОЈВОЂАНСЈЕ БРИГАДЕ
ОД 29 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БАТАЉОНА ЗА
ПОКРЕТ И САДЕЈСТВО ОСТАЛИМ ЈЕДИНИЦАМА У
ЦИЉУ ОВЛАЂИВАЊА ЛИНИЈОМ ИЛОК—ШИД—РАЧА¹**

ШТАБ VI ВОЈВОЂ. БРИГАДЕ
НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ
Оп. Број: 33
Дана: 29 X 1944 год.
Положај

ЗАПОВЕСТ

Секција Бач. Паланка 1:100.000

Ситуација: Непријатељски гарнизон у Срем. Митровици упорно се брани и успео је да јединице XI дивизије, после тешких бојева, одбаци на полазни положај.

Јединице VI Личке дивизије воде борбу на линији Вел. Радинци, где су стигли до пркве, а улево до митровачке казнионе.

Задатак: Обухватним маневром десног крила и јаким фронталним налетом одбацили непријатеља у правцу Винковаца и Осијека и заузети што пре линију Илок—Шид—Рача.

У циљу предњег

НАРЕЂУЈЕМО:

1. Јединице ове бригаде извршиће покрет са досадашње просторије у 3 часа, где ће се пребацили на Венац Фрушке Горе на просторију Лежмир—[Ст.] Дивош са задатком садејствовања са те просторије на правцима ка Манђелосу и Чалми.

Зборно место бригаде биће на „Јабуци“. Батаљони који крећу из Ремете сачекаће батаљоне из Стејановаца ради тачног одређивања правца.

Зборно место за III и IV батаљон код Штаба бригаде у 3 часа. Колона ће се кретати под командом команданта III ба-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторијског института, под бр. 16—2, к. 1245.

таљона. Претходиицу даће III батаљон, затим интендантура, санитет, а IV батаљон налазиће се у заштитници.

Командант колоне за I и II батаљон- биће командант II батаљона, који ће одредити зборно место батаљона и одредити правац колоне. до зборног места бригаде „Јабукe“. Команданти колона настојаће да се у одређено време изврше покрети за које ће лично бити одговорни овоме штабу.

Делови V Војвођ. бригаде сместиће се на просторији Бешеново^Λ—Стејановци.

Штаб дивизије налазиће се у Јаску са баталном III Војвођ. бригаде који даје обезбеђење.

IX, X и XI Војвођ. бригада предузеће ликвидацију Бешенова, Гргуреваца и Манђелоса.

Покрет ће се извршити 29. о.м. у 3 часа.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

**Политкомесар, мајор
Воја Живановић**

(М.П.)

**Командант, капетан
Ђ. Радош**

БР. 241

ДНЕВНИ ОПЕРАТИВНИ ИЗВЕШТАЈ ПРВОГ ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА НОВЈ ОД 30 ОКТОБРА 1944 ГОД. ВРХОВНОМ ШТАБУ НОВ И ПОЈ О СИТУАЦИЈИ НА СЕКТОРУ СРЕМСКЕ МИТРОВИЦЕ¹

ШТ ДБ
I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Оп. Бр. СЛ.
30. X. 1944. год.

Дневни оперативни
извјештај.

ВРХОВНОМ ШТАБУ НОВ И ПОЈ

Од XII Корпуса примили смо радиограмски извјештај овог часа у коме нам јавља да су јединице тога корпуса заједно са јединицама VI дивизије ноћас **вршиле** неколико

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисторијског института, под бр. 10—6, к. 589. .

узастопних јуриша, али да нису успјеле ликвидирати ни Митр-овицу ни В. Радинце.

XVII дивизија јутрошњим радиограмом јавља, да је једна њена бригада одбила њемачки противнапад на сектору Благојевићи—Орловац—Куковац и том приликом убила 30 Њемаца и више их ранила. Губици те бригаде: 4 мртва и 21 рањен.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За штаб,
помоћник начелника,
потпуковник
В. С.*

БР. 242

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ПРВОГ ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА
НОВЈ ОД 30 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ДВАНАЕСТОГ
КОРПУСА НОВЈ, ШТАБОВИМА ДИВИЗИЈА И САМО-
СТАЛНИХ БРИГАДА ЗА СНАБДЕВАЊЕ ЈЕДИНИЦА ТЕ-
ГЛЕЊИМ КОЊИМА И КОЛИМА¹**

ШТАБ
I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА
НОВ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Бр. 115
30. X. 1944 год.

ШТАБУ XII КОРПУСА

Обзиром на новонастале услове и наше даље операциске правце и задатке, нужно је да наши будући покрети буду бржи и једноставкији. Велики број товарних коња које смо до сада користили већ је постао у новим условима знатна сметња за брзе покрете, поред тога што товарни коњи не могу више задовољити код преноса оружја, муниције и других потреба. Ради тога је нужно да све једизнице најхитније.

² Вукашин Суботић

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-ског института, под бр. 15—5, к. 589.

предузму потребне мјере и да се снабдију са потребним бројем теглећих коња и са колима (карама). Мањи број товарних коња може се задржати само за ношење тешких оруђа, т.ј. митраљеза и бапјача, док за муницију и остале потребе обавезно набавити коњску заспрегу.

Товарне коње које смо до сада користили, са опремом, прикупити по бригадама и најхитније извјестити овај штаб о броју истих. Све коше послаћемо даље на употребу јединицама које их могу корисно употребити и којима су нужни.

Напомињемо да се не смије десити да једикице долазећи до теглећих коња и кола, товарне коње једноставно избаце из употребе без обзира како ће се они даље користити, већ се безусловно има поступити по овом наређењу.

Вјероватно да ћемо са коњима послати односним јединицама и извесну количину хране. Ради тога сачувати и опрему товарних грла.

По предњем поступити најхитније.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политички комесар,
пуковник
М. Тодоровић

Командант,
генерал-лајтнант
Пеко Дапчевић

(М.П.)

Достављено:

XII Корпусу, I, V, VI, XVII, XXI
и XXVIII Дивизији, инжењерској
и коњичкој бригади, корпусној
артиљерији и пратећем батаљону.

Решено 8/XI 44.

у а. а

(М.П.)

БР. 217

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА ДВАНАЕСТОГ КОРПУСА НОВЈ ОД
30 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА ДИВИЗИЈА ЗА НА-
ПАД НА НЕПРИЈАТЕЉА И ИЗБИЈАЊЕ НА ЛИНИЈУ
ШАРЕНГРАД—ШИД—БОСУТ¹**

ШТ АБ
ХИ КОРПУСА НОВЈ
О. бр. 60
30 окт. 1944 г.

ШТАБУ . . . НОУ ДИВИЗИЈЕ

ЗАПОВЕСТ

Секција Шабац—Бачка Палавка 1:100.000

Ситуација: Непријатељ држи линију Бешеново—Шуљам—В. Радинци—поток Чикаш—Ср. Митровица. Јединице XI дивизије, после вишедневних бојева нису успеле заузети Ср.[емску] Митровицу и налазе се сада на полазним положајима пред Ср. Митровицом. Јединице VI Пролетерске дивизије нису успеле заузети В. Радинце и повукле су се на полазне положаје. Јединице XXXVI дивизије, у евоме нападу на Бешеново и Шуљам нису успеле. Делови XXXVI дивизије ушли су у Гргуревце, Лежимир и Дивош и врше притисак у правцу Бешенова, Шуљма, Магђзлоса и Чалме.

Задатак: Извршити напад на главну непријатељску одбранбену линију и одбацити непријатеља- ка западу, а потом, главнину нашег Корпуеа сместити на просторију Рума—Ср. Митровица ради одмора, а једним делом, у садејетву са VI Пролетерском и XXI Ударном дивизијом, ваставити гоњење непријатеља и избити на линију Шаренград—Шид—Босут.²

У циљу извршења постављених задатака

¹ Копија оригинала, писана машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 29—4, к. 589.

² После петодневних оштрих борби јединице Шеснаесте НОУ дивизије заузеле су Сремску Митровицу 1 новембра 1955 године. Извештај Штаба Дванаестог корпуса НОВЈ штампан је у Зборнику, тои I, књ. 10.

НАРЕЂУЈЕМО:

1. VI Пролетерска дивизија извршиће данас, 30 о.м., напад на непријатељско упориште В. Радинце. По заузимању В. Радинаца наставиће надираше и то једним делом ка југозападу, са тежњом овлађивања непријатељским упориштем Лаћарком, те тако дејством у бок и позадину непријатељском гарнизону у Митровици олакшати заузимање Ср. Митровице. Другом колоном надирати у правцу Манђелоса и Чалме са циљем ликвидације тих двају непријатељских упоришта.

2. XVI дивизија, данас, 30 о.м., падом првог мрака замениће јединице XI дивизије на полазним положајима пред Митровицом, а у 21 час извршиће напад са циљем уништења непријатељског гарнизона у Ср. Митровици.

По заузимању Ср. Митровице, јединице XVI дивизије ће се прикупити и повући на просторију Вогањ—Рума у циљу одмора и сређивања.

3. XI дивизија, по њеном смењивању од стране XVI дивизије, прикупиће се по јединицама позади јединица XVI дивизије и образоваће непосредну тактичку резерву XVI дивизији при заузимању Ср. Митровице.

По ослобођењу Ср. Митровице и Лаћарка, јединице XI дивизије ће се сместити на просторију Лаћарка и Ср. Митровице у циљу одмора и сређивања.

4. XXXVI дивизија извршиће напад данас, 30 о.м., у 18 часова, на непријатељска упоришта у Бешенову и Шуљму, ликвидирати их, а потом надирати општим правцем: државна пустара—Грабовац—Бингула—Ердевик са циљем избегања што пре на линију Илок—Љуба—Ердевик.

5. Према наређењу штаба I корпуса формираће се оперативна група дивизија и то од VI Пролетерске дивизије, XXI Ударне дивизије и XXXVI Ударне дивизије под привременим оперативним руководством штаба VI Пролетерске дивизије. Ова оперативна група има општи задатак да избегање што пре на линију Шаренград—Шид—Моровић—Босут.

6. До даљег наређења, штаб Сремске оперативне зоне са свим својим јединицама биће под командом XXXVI НОУ дивизије.

7. Штаб Корпуса налазиће се до ликвидације Ср. Митровице у Руми.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политички комесар,
пуковник

В. д. начелника,
лотпуковник

Командант,
генерал-мајор

БР. 244

**САОПШТЕЊЕ ДРУГОГ ОТСЕКА ШТАБА ДВАНАЕСТОГ
КОРПУСА НОВЈ ОД 30 ОКТОБРА 1944 ГОД. О ЈАЧИНИ
САСТАВУ И РАСПОРЕДУ НЕПРИЈАТЕЉСКИХ СНАГА
У СРЕМСКОЈ МИТРОВИЦИ И ЛАЋАРКУ¹**

ШТАБ
XII КОРПУСА НОВЈ
II ОТСЕК
Ст. лов. бјр. служб.
30-X-1944 т.
13 часова

САОПШТЕЊЕ БР. 2
за 30 октобар 1944 год.

Сремска Митровица: 1600 непријатељских војника из 13 СС и осталих јединица *^УећгасМа*, које смо навели у јучерашњем извештају, 7 противтенковских топова у улици која се простире од болнице према Румској малти и 5 (?) противавионских топова, који су смештени по сиоредним улицама града. Војека је смештена углавном у центру града и Железничкој улици.

2 батерије VII топничког склопа напустиле су Сремску Митровицу и отишле у правцу Винковаца. (Бројно станге ових батерија било је 306 људи).

Лаћарак: . . . 5—600 непријатељских војника 13 СС и осталих јединица *\Уећгасћла* са 10 топова и то 4 хаубице (две на друму Митровица—Лаћарак на крају самог села, а две на северној страни села према ФрЈгшској Гори, на крају улице која води од центра села), даље 4 мерзера (2 на цести Митровица—Лаћарак, око пола км. удаљено од села, а 2 на северној страни села на крају улице која води за Фрушку Гору у непосредној близини напред опоменуте 2 хаубице), затим 2 противавионска топа удаљени од хаубица на крају улице за Фрушку Гору око 1500 метара западно, код старог гробља.

На пустари Харди на друму Лаћарак—Чалма смештено је 2 противавионска топа и 150 војника.

На казнионској пустари налази се II батаљон III регименте Хипо² са 100 кола коморе. Имају 4 тешка бацача.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 2/8, к. 589.

² НШзроНге! (Помоћна полиција)

Уз друм Митровица—Манђелос налази се на удаљености 1 км. источно од друма у травцу пустаре Секицки 1 хаубица са немачком посадом. (Овде се налазила у току јучерашњег дана. Није нам познато да ли је још тамо).

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Шеф II отсека,
поручник
А. Бакић

БР. 245

**САОПШТЕЊЕ ДРУГОГ ОТСЕКА ШТАБА ДВАНАЕСТОГ
КОРПУСА НОВЈ ОД 30 ОКТОБРА 1944 ГОД. О ЈАЧИНИ,
САСТАВУ И РАСПОРЕДУ НЕПРИЈАТЕЉСКИХ СНАГА У
ШИДУ, ИЛИНЦИМА, БОСУТУ, КУКУЈЕВЦИМА, КУЗМИ-
НУ И МАРТИНЦИМА¹**

ШТАБ
XII КОРПУСА НОВЈ
II ОТСЕК
Ст. пбв. бр. служб.
30-X-1944 г.

ДОДАТАК САОПШТЕЊИУ БР. 2

за 30 октобар 1944 год.²

Шид: Седам сатнија VIII ловачке пуковније (око 800 људи). Стожер пуковније је у грађанској школи, а људство у грађанској школи и гостионици Илић и у улици према Товарнику. 5 топова разног калибра, 12 бацача, 20 камиона, 40 кола. На Бановини се налази једна компанија Немаца са 2 противколца и 2 бацача.

26 о. м. дошло је у Шид око 2500 Немаца са 15—20 тенкова, око 15 топова разног калибра, а распоређени су на положајима око Шида. Дошли су из Босне (?).

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 3—8, к. 589 Б.

² Види док. бр. 244.

Пет слабих еатнија VIII ловачке пуковније распоређени су по еелима Соту, Товарнику, Вашици и Мирковцима.

Непријатељ јако утврђује Шид: копа ровове и поставља мине на 2—3 метра удаљене једна од друге.

Илинци: Овамо је 7 о. м. дошло **1200—1500** Руса (белогардејаца) из Кибиљске ЗсћиАкогрз 8егђлеп. Копају ровове и праве утврђења на прилазима селу.

Босут: Мање групе непријатељске моторизације и пешадије пролази кроз ово место и то од Кузмина према Рачи, где се пребацују за Босну, а неки делови ове војске иду насипом у правцу Брчког.

Кукујевци: 28 о. м. XVI усташка бојна (3 сатније са око 300 војника) преместиле су се из Кукујеваца у Ердвик. У Кукујевцима се налази једна компанија Немаца, смештени по кућама. На прузи се налази 27 гестаповаца.

Пруга Мартинци—Шид је минирана.

Кузмин: Једна компанија гестаповаца и једна компанија Немаца, који су дошли из Босуца, укупно 250—300 војника.

Мартинци: Један батаљон Немаца. На станици око 100 гестаповаца.

На мосту преко Генералног канала налази се 4 против-авионска топа.

Примили смо извештај са неколико страна да Немци намеравају дати јак отпор код Шиде.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Шеф II отсека,
поручник
А. Бакић

БР. 217

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА ШЕСТЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 30 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА ЗА
НАПАД НА НЕПРИЈАТЕЉСКО УПОРИШТЕ У ВЕЛИКИМ
РАДИНЦИМА¹**

ПГГАБ VI ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ

30 октобра 1944

у 13.30 часова

ЗАПОВЕСТ

— Секција Шабац, Б. Паланка 1:100.000 —

Непријатељ држи линију Бешеново—Шуљам—В. Радинци—поток Чикаш—Срем. Митровица.

Послије тродневних борби нијесмо успјели заузети Бешеново—В. Радинци. Јединице XI Дивизијенијесу успјеле заузети Срем. Митровицу.

Наша дивизија има задатак ликвидирати непријатељско упориште у В. Радинцима.²

16 дивизија мора ликвидирати Ср. Митровицу, а 36 Бешеново и Шуљам.³

За извршење предњег

НАРЕЂУЈЕМО:

1. I бригада, оа два батаљона, извршиће напад правцем Јабланка—Вишњевци Поља—Митровићев салаш са задатком спречавања доласка помоћи Радинцима од Митровице и бјекства непријатеља из Радинаца за Митровицу.

Зона ширења: десно, к. 98 — к. 95 — к. 87, а лијево, Ларгићев салаш — к. 92.

Везу одржавати десно са II бригадом, а лијево са снагама XIV Дивизије.

Два батаљона биће у тактичкој резерви дивизије на простору к. 115 и 109.

2. II бригада, са два батаљона, извршиће напад на В. Радинце, а два батаљона имаће у својој резерви. По заузимању Радинаца наставиће надирање са тежњом овлађивања непр.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 8—1, к. 897.

* Види док. бр. 243.

³ Ова реченица је у оригиналу дописана руком.

упоришта Лаћарка, те тако дејствовати у бок и позадину непр. гарнизона у Митровици. У њеном саставу биће брдски дивизион (наш), два противколска топа и четири бацача III бригаде.

Десно одржавати везу са Космајском бригадом, а лијево са I бригадом.

3. **Космајска бригада**, са два батаљона, напада правцем: к. 129 — к. 132 — к. 122, са задатком отсјецања непр. упоришта Бешеново, Шуљам и осигурања десног бока II бригаде. Два батаљона држати у резерви. Када II бригада заузме Радинце, цијелом бригадом продужити у надирање ка Манђелосу и Чалми.

Десно хватати везу са дијеловима XXXVI Дивизије, а лијево са II бригадом.

4. **III бригада** у резерви на простору Павловци.

5. За ликвидирање предњих упоришта придодато нам је 20 руских тоова, који ће дејствовати са правца II бригаде. Штабови бригада, којима буду придодати топови, строго ће водити рачуна да по цијену живота руски-топови не смију пасти непријатељу у руке.

6. Телефонску везу успоставити са батаљонима и Штабом дивизије. Такођер одржавати курирску везу.

7. Дивизиска рањеничка прихватница (камион) налазиће се на цести код к. 109.

8. Постављени задатак морамо извршити.

9. Штаб дивизије за вријеме операције биће у јужном дијелу села Стејановаца.

10. Напад почиње у 18 часова 30 ов. мј.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, п.пуковник
С. О.

Командант, пуковник
Ђ. **Јованић**

(М. П.)

Достављено: Штабу I, II, III и Космајске бригаде.

БР. 247

**ЗАПОВЕСТ ШТАБА ШЕСНАЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ ОД 30
ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА ЗА СМЕНУ
ЈЕДИНИЦА ЈЕДАНАЕСТЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ И НАПАД НА
НЕПРИЈАТЕЉСКИ ГАРНИЗОН У СРЕМСКОЈ МИТРО-
ВИЦИ¹**

ШТАБ
ХVI УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ Н.О.В.Ј.
Број:
30 октобра 1944 године.

ЗАПОВЕСТ
(Секције: Шабац и Бачка Паланка 1:100.000)

Ситуација: Непријатељ држи линију Бешеново—Шуљам—
Велики Радинци—поток Чикаш—Сремска Ми-
тровица.

Јединице XI дивизије после вишедневних
бојева нису успеле заузети Сремску Митровицу
и налазе се сада на полазним положајима пред
Сремском Митровицом.

Јединице VI Пролетерске дивизије нису ус-
пеле заузети Велике Радинце и повукле су се
на полазне положаје.

Јединице XXXVI дивизије у своје наиаду
на Бешеново и Шуљам нису успеле.

Делови XXXVI дивизије ушли су у Гргурев-
це, Лежимир и [Ст.] Дивош и врше притисак у
правцу Бешенова, Шуљма, Манђелоса и Чалме.

Задатак: Извршити напад на главну непријатељску од-
бранбену линију омењујући јединице XI диви-
зије, извршити напад на Сремску Митровицу
са циљем уништења непријатељског гарнизона,
одбацујући непријатеља ка Западу, а потом
смјестити се на просторију Рума-Вогањ, ради
одмора.²

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 54 к. 1240.

² Види док. бр. 233.

У циљу извршеша постављеног задатка

НАРЕЂУЈЕМО:

- 1) I бригада данас 30 о.м. одмах по пријему наређења извршиће покрет до полазних положаја јединица XI дивизије које до првог мрака сменити, а у 21 час извршити напад на непријатељски гарнизон Срем. Митровицу са источне стране правцем: Просек—Јалија—центар града. Зона ширења удесно друм Митровица—Вогањ, а улево до реке Саве. По смењивању јединица XI дивизије тачно се обавестити о линији непријатељских положаја, као и о непријатељским снагама на сектору који је додељен тој бригади да напада. Уколико се извесне отпорне непријатељске тачке буду упорно држале према истима оријентисати мање снаге којима блокирати непријатељске бункере а са главнином својих снага смело продирати у град, те на тај начин. омогућити довлачење руске артиљерије, која ће омотућити заузимање појединих зграда. Ради што бољег садејства са руском артиљеријом обавезно везати стрељачки строј — штаб бригаде — штаб дивизије телефонском линијом, тако да се руским артиљерцима могу означавати и давати тачни подаци о непријатељским положајима, које ће исти по нашем захтеву, односно по захтеву штаба бригаде тући. Крив је штаб бригаде ако неки митраљез са непријатељског положаја буде кочио покрете наших бораца ка граду.
- 2) IV бригада данас 30 о.м. одмах по пријему заповести кренути усиљеним маршем правцем Рума—Вогањ—жел. станица Вогањ—Чигрин, где мора до првог мрака смјенити јединице XI дивизије на полазним положајима за напад (негде испред Волеровог Салаша), а у 21 час извршити напад на непријатељски гарнизон у Срем. Митровици правцем железничка пруга—вашариште, захватајући својим десним крилом железничку станицу Срем. Митровица. Од јединица XI дивизије тачно се упознати са ситуацијом на правцу одређеном за напад овој бригади, извршити продор кроз непријатељску линију на најпогоднијем мјесту и смјело продирати ка североисточном дјелу града. Уколико извесне отпорне тачке буду се упорно држале исте мањим снагама блокирати, а са главнином снаге продужавати са нападом са циљем ликвидације североисточног дела града и железничке станице. Телефонском ЛИНИЈОМ повезати стрељачки строј

са штабом бригаде, а овај ће се везати са штабом дивизије, тако да би садејство руске артиљерије у овоме нападу било што успешније.

- 3) II бригада као дивизиска резерва извршиће покрет одмах по пријему заповјести правцем села Вогањ—етаница Вогањ, гдје ће вршити обезбеђење руској артиљерији а уједно служити као непосредна резерва јединицама Јнаше дивизије.
- 4) Штаб дивизије налазиће се испред железничке станице Вогањ (на салашу јужно од цесте Митровица—Вогањ).
- 5) VI Пролетерска дивизија извршиће данас напад на непријатељско упориште у Вел. Радинцима, а по заузимању истих наставиће са надирањем и то једним делом ка југозападу, са тежњом овлађивања непријатељским упориштем Лаћарком те тако дејством у бок и позадину непријатељском гарнизону у Митровици олакшавајући на тај начин заузимање Срем. Митровице, другом колоном надираће у правцу Манђелоса и Чалме са циљем ликвидације тих двају непријатељских упоришта.
XXXVI дивизија извршиће данас у 18 часова напад на непријатељско упориште у Бешенову и Шуљму, а по ликвидацији истих надираће општим правцем државна пуста—Грабовац—Бингула—Ердевик, са циљем избијања на линију Илок—Љуба—Ердевик.
- 6) Хируршка екипа налазиће се у Вогњу.
- 7) Дивизиска интендантура и дивизиска болница остају и даље у Руми.
- 8) По ликвидацији гарнизона Срем. Митровица јединице VI Пролетерске дивизије, XXI и XXXVI дивизије продужиће са гоњењем непријатеља у правцу запада, док ће наше јединице заузети следећи распоред: Вогањ—Рума.
- 9.) Штабови наших бригада морају схватити озбиљно овај задатак ослобођења Срем. Митровице, да је то ослобођење онога града који је дао десетине хиљада најбољих људи града Митровице, који су дали својс животе у овој ослободилачкој борби. Услед неповезаности наших јединица које су нападале Срем. Митровицу није било ни усиеха. Мора сваки наш борац са поносом да крене на овај задатак, јер се очекује на XVI славну дивизију, која треба да ослободи град. Ослобођењем овога града избија се и последње упориште из руку усташких и швапских банди на сектору Срема. Ослобођењем града Митровице XVI дивизија доказаће и овога пута да је она свесна својих

задатака које пред њу постављају виши штабови, да је она свесна тешкоћа и патњи свога народа, који чека на нас као своје ослободиоце.

Другови, претставник руке артиљерије рекао је: да ће дати све што је потребно од стране њих само да XVI дивизија успе да ликвидира град. Да би могли у потпуности користити црвеноармејску артиљерију коју нам искрено стављају на расположење, наглашавам још једанпут, да је потребна што чвршћа веза. Уколико имате могућности, за које сматрамо да имате, повежите се телефонски са вашим предњим одељењима, како би могли сваког момента знати где је непријатељ, а где су наше предње линије. Наше одељење за везу провешће линију од штабова бригада до штаба дивизије. Штабови бригада нарочито ће објаснити руководиоцима и борцима да пре напада подиђу што ближе под непријатељске положаје и истог момента кад „Каћуше“ почну да пале кренути трком напред. Том приликом искористити панику непријатеља и збацити га са његових положаја, а потом јављати за непријатељска утврђења која ћемо тући артиљеријом.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Ребула³

Камењар¹

⁵ Едуард

⁴ Марко Перичин

БР. 217

ИЗВОД ИЗ КЊИГЕ ДЕПЕША ШТАБА ПРВОГ ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА НОВЈ¹

Узели смо Батајницу, Угриновце, Добановце, Петровчић, Карловчић и Обреж. У Земуну се предао један домобрански батаљон са целокупним наоружањем и командним кадром.

23-X-1944.

Пеко

Заједно са јединицама Црвене армије нападали смо јуче Земун 22 о.м. Јединице Дванаестог корпуса форсирале су Саву код Скеле и Обреновца² и ослободиле: Купиново, Ашању, Бољевце, Јаково, Петровчић, Карловчић и продрле даље ка Старој Пазови и Руми заједно са јединицама које су ослободиле Земун. Да ли да обуставимо пребацивање Пете дивизије преко Дунава? Одговорите хитно.³

23-X-1944,

Пеко

24. X [1944 год.] 0700

36 див. заузела Стару Пазову и продире према Инђији.⁴ 16 див. води борбу на прилазима Руме.⁵

24. X. [1944 год.] 14.30

Заузели смо Инђију, Белегиш, Нове Карловце, Марадик и Бешку. Настављамо чишћење леве обале Дунава.

24. X. [1944 год.] 14.30

Заузели смо Буђановце.⁶ Бодимо борбу у с. Добринцима где се налази до две хиљаде Немаца, љотићеваца и недићеваца. Ми се налазимо у с. Шимановцима.

¹ Оригинал, писан руком, налази се у архиви Војноисториског института под бр. 2/60—1 и 39/7—1, к. 372.

² Види док. бр. 203.

³ Радиограмски извештаји штаба Првог пролетерског корпуса НОВЈ од 23 октобра 1944 године упућени су Врховном штабу.

⁴ Види док. бр. 209.

⁵ Види док. бр. 220 и 230.

⁶ Види док. бр. 207 и 209.

24. X. [1944 год.] 18.15

Заузели смо Сурдук—Сланкамен—Крчедин. Наша линија према западу: Буђановци—Путинци—Крушедол.⁷

26. X. [1944 год.] 10.00

После дводневних жестоких бојева заузели смо Ириг, разбили смо одбрану на каналу Јарчина, заузели утврђена места Добринце и Путинце и сада под оштром борбом продиremo према Руми.⁸ Непријат. имао преко хиљаду мртвих. Заплењен огроман материјал.⁹

30. X. [1944 год.] 10.00

Једанаеста див. није успела да заузме [Срем.] Митровицу. Шеста див. није заузела В. Радинце. Тридесет шеста див. пробила одбрану на Фрушкој Гори и заузела Гргуевце и Манђелос.¹⁰

30. X. [1944 год.] 10.00

До доласка Двадесет прве див. ми настављамо са операцијама. Не смемо давати непријатељу да добије у времену. Молимо убрзајте долазак Двадесет прве див. Ми смо у Руми.

Лекић¹¹

30. X. [1944 год.] 14.30

Непријатељ држи Ср. Митровицу—Вел. Радинце—Шуљам—Бешеново¹. У Врднику нађене веће количине авионских и запаљивих авионских бомби. Пошаљите стручњаке да их прегледају.¹²

⁷ Сви радиограмски извештаји Штаба Првог пролетерског корпуса НОВЈ од 24 октобра 1944 године упућени су Врховном штабу.

⁸ Види док. бр. 220 и 230.

⁹ Радиограмски извештај Штаба Првог пролетерског корпуса НОВЈ упућен је Врховном штабу.

¹⁰ Радиограмски извештај Штаба Дванаестог корпуса НОВЈ упућен је Штабу Првог пролетерског корпуса.

¹¹ Данило Лекић, командант Дванаестог корпуса НОВЈ

¹² Радиограмски извештај Штаба Дванаестог корпуса НОВЈ упућен је Штабу Првог пролетерског корпуса.

БР. 249

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ШЕСТЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ
ОД 31 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБУ ДВАДЕСЕТ ПРВЕ НОУ
ДИВИЗИЈЕ ЗА НАПАД НА БЕШЕНОВО И ШУЉАМ¹**

ШТАБ VI ПРОЛ. ДИВ.
31-X-44
5.10 ћ

ШТАБУ XXI ДИВИЗИЈЕ

1) У току ноћи 30/31-X-44 наша и XVI див.[изија], као и једна бригада XXXVI див.[изије] водиле су борбу на линији: Бешеново—Радинци—Митровица. На нашем дјелу фронта успјели смо да неприј. [ателла] нешто лотиснемо, али нисмо успјели заузети Радинце. Борба се наставља.

Према Срем. Митровици XVI див.[изија] је изгледа успјела да пробије спољну одбрану града, даљи исход још не знамо.

Према Бешенову и Шуљаму једна бригада XXXVI див. вршила притисак, изгледа без видних резултата.

2) Ваша див.[изија] треба да крене са садашње просторије правцем: Рума—Павловци—Јазак, те да дјелом снага нападне и ликвидира Бешеново и Шуљам, а са главнином да надире правцем: Јазак—Лежимир—Ердевик.

•Са просторије Лежимир—Дивош ће према развоју ситуације на просторији Бешеново—Радинци садејствовати са дјелом или са свим снагама на "ликвидацији неприј.[атеља] на том простору. Уколико се ситуација буде повољно развијала код Бешенова—Радинци, са свим снагама правцем Ердевик са задатком да пресече комуникацију код Кукујеваца.

3) Сјеверно од Бешенова и Шуљама налазе се снаге XXXVI див. еа којима се повезати. У Бешенову и Шуљму по непровјереним подацима имаде нешто преко хиљаду војника.

Са нама одржавајте радиовезу. Шифру и кључ нека Ваш шифрант направи са нашим шифрантом пре покрета. Наш шифрант је тамо гдјб сте Ви били код нас у Руми.

С. Ф. — С. Н!

Политком., п.пуков.
(сл. о.)

Кат., пуковник
Ђоко Јованић

¹ Оригинал, писан руком, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 41/2, к. 1041.

БР. 250

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ДВАНАЕСТОГ КОРПУСА НОВЈ ОД
31 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА ДИВИЗИЈА ЗА
РАСПОРЕД ЈЕДИНИЦА И ПРЕБАЦИВАЊЕ ШЕСНАЕСТЕ
НОУ ДИВИЗИЈЕ НА СЕКТОР МАЧВЕ¹**

ШТАБ
XII КОРПУСА НОВЈ
Бр. 61
31. окт. 1944 г.

ШТАБУ _____НОУ ДИВИЗИЈЕ

ЗАПОВЕСТ

(секција Шабац—Бачка Паланка 1:100.000)

Ситуација: Напад наших јединица на непријатељску одбранбену линију Бешеново—Шуљам—В. Радинци—Ор. Митровица није успео, услед очајничког непријатељског отпора.

Задатак: Од стране I Пролетерског корпуса добијено је наређење да XVI НОУ дивизија има сместа кренути на сектор Мачве, са задатком контролисања Дрине од Лознице до ушћа и Саве од ушћа Дрине до Ср. Митровице. Остале наше јединице поставиће се наспрам непријатељске одбранбене линије и припремити се за даље операције.

НАРЕЂУЈЕМО:

1. XVI дивизија, пошто буде смењена од стране XXI дивизије, извршиће најбрже псхкрет за Кленак, одакле ће се пребацити за Шабац и поставити на сектор Мачве.

Задатак ове дивизије јесте контролисање Дрине од Лознице до ушћа и Саве од ушћа Дрине до Ср. Митровице, односно до у висини наших трупа на левој обали Саве.

XVI дивизија одржаваће свакодавно везу са штабом Корпуса и то путем радиостанице и куририма које слати обавезно сваког дана за пријем поште.

¹ Копија оригинала, писана машином, налази се у архиви Војноисториског института, под бр. 6/12, к. 866.

2. По одлуци штаба VI Пролетерске дивизије, XXI Ударна дивизија смениће XVI дивизију у току ноћи 31—1 новембар, и у току 1 новембра најдаље до 12 часова.

3. XI дивизија поставиће се на сектор Руме и служиће као корпусна резерва.

Гарнизонску службу у Руми (патроле, страже и спољно осигурање града) преузеће од XVI дивизије од које ће добити све потребне директиве.

4. XXXVI дивизија поставиће се на сектор Гртуревци—Реметица—Јазак—Врдник—Стејановци са задатком да спречи непријатељске офанзивне акције у правцу Јаска, Врдника, Ирига у правцу Фрушкогорског Венца.

Одржавати чврсто везу са јединицама VI Пролетерске дивизије са којом по потреби едејствовати.

5. Штаб Корпуса остаје и даље у Руми.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политички комесар,
пуковник

Командант
генерал-мајор

В.д. начелника,
погпуковник

БР. 251

**ИЗВЕШТАЈ ДРУГОГ ОТСЕКА ШТАБА ДВАНАЕСТОГ
КОРПУСА НОВЈ ОД 31 ОКТОБРА 1944 ГОД. О БРОЈНОМ
СТАЊУ НЕПРИЈАТЕЉСКИХ СНАГА¹**

ШТАБ
XII КОРПУСА НОВЈ
II ОТСЕК

¹ Ст. пов. бр
31 X 1944 г.

ПРИБЛИЖНА ОЦЕНА НЕПРИЈАТЕЉСКИХ СНАГА

на терену срезова Ср. Митровица, Илок, Шид, Вшжовци,
Вуковар

око 2.000 Хипо²
„ 1.000 усташа
„ 2.000 домобрана
„ 1.500 белогардејаша
„ 1.500 недићеваца и четника
„ 6.500 Немаца,

Укупно око 15.000 илус 13 СС-БХ која броји 12—15.000
бораца.

Свега: од 27—30.000 непријатељских војника.

Шеф II отсека,
поручник
А. Бакић

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 4—8, к. 5896.

² НИ&роНгеј (Помоћна полиција)

БР. 252

**ИЗВОД ИЗ ОПЕРАЦИСКОГ ДНЕВНИКА ШТАБА ШЕСТЕ
ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ „НИКОЛА ТЕСЛА” ЗА ВРЕ-
МЕ ОД 21 ДО 31 ОКТОБРА 1944 ГОДИНЕ¹**

ШТАБ
VI ПРОЛ. ДИВИЗИЈЕ
„НИКОЛА ТЕСЛА”

Доставља извод из
опер. дневника
за време од:
21.X. до 31.X.44. г.

ШТАБУ I ПРОЛЕТЕРСКОГ КОРПУСА

21.X.1944. год.

I бригада: Бригада је водила борбу са непријатељем око Бежаније (Земун) са три батаљона, док је један батаљон био у бригадној резерви. Уништено је 40 непријатељских војника и официра, од којих је 20 са једним моторним чамцем потопљено у реци Сави. Заплењено је 20 пушака и 2 шарца. Наши губици су 26 рањених и 8 мртвих. Добровољно се јавило у бригаду 7 другова.

II бригада: Бригада је добила задатак да се поврати у састав дивизије и смести у Вождовац. Ујутру су два батаљона, цгаб бригаде и чета за везу кренули за Београд и сместили се у улицу Војводе Степе, док су остала два батаљона још остала на простору Врчина.

III бригада: Штаб бригаде са четом за везу у Тузланској бр. 6, II, III и IV батаљон на Чукарици. I батаљон у Штромајеровој и Сарајевској улици. У 18 часова извршили су покрет са места где су се налазили и сместили су се, Штаб бригаде и чета за везу у Милоша Великог бр. 37, II и IV батаљон у Сарајевској улици, II батаљон у Босанској улици, а III батаљон на Зеленом венцу. Интендантура и амбуланта прешли су из Раковице и сместили се на Топчидерском брду.

Космајска бригада: Штаб бригаде и вод за везу на сајмишту код Земуна. Интендантура код Министарства сао-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-ског института, под бр. 4—3, к. 797.

браћаја. I и II батаљон на положају иопред сајмишта према железничкој станици Земун и аеродрому. III и IV батаљон у резерви, испред насипа који спаја железнички мост на Сави са Земунским мостом. Бригада је имала 3 друга рањена, заробљено је 10 пушака. Четири друга су дезертирала без оружја. Непријатељска авијација спречавала је прелаз наших трупа преко Земунског моста.

Штаб дивизије са штабном четом: били су смештени на левој обали Саве код железничког моста.

Брдски дивизион и интендантура и остале секције били су смештени у Београду.

22.X.1944. г.

I бригада: Бригада је извршила покрет од Бежаније до Добановаца и разместила се за одмор.

II бригада: Ноћу, између 21 и 22. X. о.м., Штаб бригаде, чета за везу, I и II батаљон пребацили су се преко Саве за Земун и сместили се лево од моста, уз леву обалу Саве, на путу према Бежанији, где су служили као резерва I бригади. Око 10 часова наишли су непријатељски авиони и нанели губитке II батаљону. Седам мртвих и 14 рањених другова. III и IV батаљон налазили су се на путу од Авале за Београд.

III бригада: Бригада се налазила на одмору у Београду, штаб бригаде са четом за везу у Милоша Великог улици, I и IV батаљон у Сарајевској улици, II и III батаљон у Босанској улици. Интендантура и амбуланта на Топчидерском брду. Јединице су се одмарале цео дан и сређивале после борбе. Добровољно се јавило осам другова у бригаду.

Космајска бригада: Штаб бригаде са водом за везу сместио се у Ваздухопловној команди у Земуну. I, II, III и IV батаљон [вршили су] чишћење Земуна од непријатеља, а потом бригада је имала задатак да крене са главнином према Батајници, Новим Бановцима и Новој Пазови, те да иста места испита и ликвидира. III батаљон је ликвидирао Нову Пазову и продужио у правцу Старе Пазове, IV батаљон очистио је од непријатеља Нове Бановце.

Штаб бригаде, чета за везу са I и II батаљоном и интендантуром извршили су истош. дана покрет из Земуна за Батајницу где су се и сместили. Заробљено је 70 пушака, 7 шмајсера, 36 пиштоља разног калибра, 2 аутомобила, три мотоцикла, 10 бицикла. Бригада је имала 7 рањених другова.

Штаб дивизије и игвабна чета налазили су се у Земуну. **Брдски дивизион,** иинтендантура дивизије, дивизиска болница налазили су се у Београду.

23.X.1944 г.

I бригада: Бригада се налазила на одмору у Добановцима, где је чишћено оружје по батаљонима, а у једном батаљону одржана анализа протеклих акција.

II бригада: Око 4 сата сменила је снаге I бригаде код Добановаца са I и II батаљоном, и затим наставили гоњење непријатеља и хватање додира са истим у правцу Угриноваца. Штаб бригаде и чета за везу налазили су се код железничке станице Нови-град у Земуну.

III бригада: Све јединице налазиле су се на истим местима као и на дан 22. X. о.г. По батаљонима рађено је; стражарска служба, употреба знакова за раепознавање; са нижим командним кадром одржани су часови: „Десетина у нападу и у одбрани.“ По политичком сектору одржани су часови, тј. прорађена је брошура „Поробљени народи југоисточне Европе“, а у III батаљону одржана је конференција комесара и помоћника. У бригаду се јавило добровољно 16 другова.

Космајска бригада: Штаб бригаде и чета за везу са I и II батаљоном налазили су се у Батајници. III батаљон налазио се је у Новој Пазови, који је држао положај према Старој Пазови. IV батаљон у Новим Бановцима и извиђао Старе Бановце где је нађено 8 пушака. 7 другова рађено је од нагазних мина. Са I и II батаљоном рађено је: стражарска служба, читање карата и поздрављање.

Штаб дивизије и штапска чета: налазили су се у Земуну, остале секције на старим местима.

24.X.1944. г.

I бригада: Бригада је извршила покрет од Добановаца—Батајница—Стара Пазова и разместила се за одмарање.

II бригада: Штаб бригаде са четом за везу, I и II батаљоном налазио се у селу Угриновцима. Око 10 часова у састав бригаде дошао је и III и IV батаљон, тако да се цела бригада налазила на простору Крњешевци—Угриновци. Око 14 часова I батаљон кренуо је за Војку. Контакт са непријатељем није ухваћен.

III бригада: Све јединице налазиле су се на истим местима као и на дан 23 о.м. По војничком сектору рађено је: подела и разброј чете, кретање и окретање уместу и у по-

крету, ово је рађено по батаљонима, а. по политичком сектору читане су вести и лист „Нова Југославија“. У бригаду се јавило добровољно 5 бораца.

Космајска бригада: Штаб бригаде са четом за везу и интендантуром налазио се у Батајници. I батаљон налазио се исто у Батајници, II батаљон имао је покрет [према] Новој Пазови, са задатком извиђања Старе Пазове. III батаљон налазио се у Новој Пазови, а IV батаљон у Батајници. У батаљонима који се налазе у резерви рађено је са борцима: „Опис пушке и пушко-митраљеца и отклашање њихових застоја“.

Штаб дивизије и штабна чета: налазиле су се са осталим секцијама на старом месту као и на дан 23. X. о.м.

25. X. 1944. год.

I бригада: до 15 часова бригада се налазила на старом месту, а у 15 часова извршен је покрет за Нову Пазову. У батаљонима одржано предавање „О дисциплини, другарству и војничком реду“ и један час пешадиског егзерцира. 4 друга прекомандована су у Пратећи батаљон Врховног штаба.

II бригада: Бригада се налазила на простору Крњевци—Угриновци. I батаљон налазио се у селу Војки. Око 18 часова добивено је телеграфско наређење да се цела бригада крене за Земун. На путу Земун—Батајница поново је добила наређење да остане на старом месту. Бригада се повратила и ноћила на линији Крњешевци—Угриновци.

ПГ бригада: Све јединице налазиле су се на старим местима као и 24.X. о.г. По војничком сектору рађено је: „Удвајање редова и парадни марш“.

Космајска бригада: Цела бригада налазила се припремна за покрет до подне. После подне имала је покрет Нова Пазова, Стара Пазова, Голубинци где се је бригада и сместила.

Штаб дивизије и штабна чета: налазили су се на старом месту у Земуну.

Брдски дивизион: налазио се у Београду, а интендантура дивизијска преселила се за Земун.

26. X.1944. г.

I бригада: цела бригада налазила се у Новој Пазови. По војничком сектору рађено је са борцима: пешадиски егзерцир, борбена обука, напад на утврђена места и опис оружја.

II бригада: Бригада је кренула наступним маршем преко Војке, Старе Пазове за Инђију, где је стигла око 19 часова и сместила се у граду и преноћила.

III бригада: Сва четири батаљона у 6 часова извршила су покрет са Штабом бригаде на Бањицу, где се изводила вежба. Интендантура и амбуланта налазиле су се на истим местима. Након завршене вежбе бригада се преместила у Румунску улицу на Дедињу и преноћила.

Космајска бригада: Цела бригада налазила се у селу Голубинцима. Рад по батаљонима часови: о поздрављању, однос млађих према старијим, и обратно, као и однос наших војника и официра према руским официрима. Чета за везу вршила је практични рад у постављању мртвих прекида.

Штаб дивизије и чета за везу: Извршио покрет из Земува за Стару Пазову, то је исто учинила и интендантура бригаде.

Брдски дивизион: са Топчидерског брда где се је налазио ишао је на Бањицу на вежбу, увече се вратио на старо место.

27. X. 1944. год.

I бригада: извршила је покрет из Нове Пазове иравцем Стара Пазова, Голубинци, Добринци, Рума, где је заночила и одмарала се.

II бригада: цела бригада налазила се на одмору у Инђији где је вршена попуна муниције и сређивала се остала спрема.

III бригада: у 10 часова кренула је из Румунске улице са сва четири батаљона и брдским дивизионом на Бањицу ради дочека Маршала Тита. Након извршене смотре и одржаног говора Маршала Тита, бригада је учествовала у дефилеу са осталим јединицама а потом се сместили I и IV батаљон у Сарајевској улици, II и III у Босанској улици, чета за везу и штаб бригаде у Милоша Великог улици, брдски дивизион на Топчидерском брду.

Космајска бригада: Цела бригада кренула је из Голубинаца за Путинце, где се сместила за одмор. У 20 часова добила је наређење да изврши покрет за Велике Радинце.

Штаб дивизије и чета за везу: Налазили су се у Старој Пазови. Интендантура налазила се пакође у Старој Пазови.

28. X. 1944. год.

I бригада: Бригада је добила наређење да крене из Руме за Велике Радинце. Ради промене ситуације зауставила се у Никотин-пољу и у 18 часова вратила се натраг у Руму где се сместила. Од непријатељске артиљерије у Никотин-пољу четири друга су рањена и један погинуо. У бригаду је пристигло 35 бораца који су упућени ради попуне бригаде.

II бригада: Рано ујутру бригада је кренула преко Путиваца—Краљевци за Руму, где је бригада стигла у 19 часова и разместила се за преноћиште.

III бригада: Бригада се налазила на старом месту као и 27. X., а у 13 часова извршила је покрет из Београда преко Земуна за Батајницу. Штаб бригаде и секције при Штабу, III и IV батаљон сместили су се и преноћили у Батајници, као и брдски дивизион, а I и II батаљон продужили су за Нову Пазову, где су се сместили за преноћиште.

Космајска бригада: Цела бригада кренула је из Путинапа за Велике Радинце. Услед измене ситуације сместила се у Руми. Око 20 часова бригада је кренула наступним маршем у село Стејановце. Задатак бригаде био је извиђање непријатеља у Бешенову и Великим Радинцима.

Штаб дивизије и гитабна чета: налазили су се са осталим секцијама у Старој Пазови, где су извршили покрет за Руму.

29. X. 1944. г.

I бригада: Бригада се налазила у Руми. Рад на војничком сектору: пешадиски егзерцир, стражна служба, поука војника о држању према старешинама и војницима братске Црвене армије, а у једном батаљону одржана је конференција комесарског кадра.

II бригада: Ноћу, између 28 и 29 о.м. бригада је кренула из Руме према Великим Радинцима, са циљем да ухвати контакт са непријатељем и да га нападне. Предњи делови бригаде наишли су на непријатеља испред села Стејановци. II батаљон напао је непријатеља фронтално, а I батаљон био је оријентисан према селу Великим Радинцима и бочно напао непријатеља са мањим снагама, потпомажући напад II батаљова. Напад је био потпомогнут једном руском батеријом, као и са два противколска топа I бригаде. Непријатељ је био разбијен и повукао се према Великим Радинцима. На бојном пољу остало је мртвих 30 непријатељских војника. Непријатељ је имао у рањенима око 50. Заробљена су два шарца, 3 пушке и 1200 метака. У 18 часова, са три батаљона, I, II и III, бригада је напала непријатеља у селу Великим Радинцима. Напад није успео. Непријатељ је био врло јак и добро утврђен, а потпомогнут са три тенка и артиљеријом. Батаљони су се повукли на полазне положаје уз осетне тубитке.

III бригада: Бригада је извршила покрет из места где се налазила за Пећинце и Добринце. Штаб бригаде, секције при штабу, III и IV батаљон и брдски дивизион заночили су у селу Пећинцима, а I и II батаљон у селу Добринцима.

Космајска бригада: Бригада је добила задатак да смени X Војвођанску бригаду. Штаб бригаде и чета за везу сместили су се у северном делу села Стејановци. I батаљон заносео је положаје северозападно од села Стејановци према коти 129 (Селиште). Други батаљон запосео је положај југозападно од Стејановци, Селиште—Дужница. III и IV батаљон у резерви бригаде налазили се у североисточном делу Стејановаца. Током дана дошло је до мање борбе, приликом извиђања на нашој страни је један друг мртав, а непријатељ је имао три мртва и више рањених. Код III и IV батаљона чишћење и подмазивање оружја.

Штаб дивизије и штабна чета: налазили су се са осталим секцијама у Руми.

30. X. 1944. г.

I бригада: налазила се у Руми до 16 часова, затим је кренула на положај Велики Радинци-Сремска Митровица.

II бригада: Преко дана држала је положај према Великим Радинцима, непријатељ је тукао артиљеријом наше положаје. У 18 часова бригада је поново напала непријатеља са три батаљона, непријатељ је био потиснут из предњих рововова, али протунападом је поново повратио своје положаје.

III бригада: као и брдски дивизион извршила је покрет из села Пећинци преко Руме за село Павловци, где су се и сместили. Интендантура и амбуланта остале су у Руми.

Космајска бригада: Бригада се налазила на положају са истим распоредом као и 29. X. о.м. III и IV батаљон вршили су напад на непријатеља између Бешенова и Великих Радинаца. Непријатељ је био избачен са првих положаја уз велике губитке.

Штаб дивизије и штабна чета: налазили су се са осталим секцијама у Руми.

31. X. 1944. год.

I бригада: Бригада се налазила на положају на цести Велики Радинци—Сремска Митровица са два батаљона. Два батаљона служила су као дивизиска резерва у Руми. Током дана борба је вођена. На нашој страни један је друг погинуо и седам је рањено.

II бригада: Бригада је држала положај према линији Велики Радинци—Бешеново, утврђивали се и сређивали спрему. I и IV батаљон држали су положај, остали батаљони налазили су се у резерви, у селу Стејановци. Увече у 19

часова извршен је општи напад на непријатељску линију Сремска Митровица—Велики Радинци—Бешеново. Бригада је са I и IV батаљоном напала Велике Радинце, а остала два батаљона у резерви. Напад је био потпомогнут јаком артиљериском ватром Совјета и брдског дивизиона наше дивизије, као и батеријом тешких бацача наше Треће бригаде. У првом налету батаљони су заузели предње непријатељске ровове, на главној непријатељској линији извршено је више јуриша, али напад није успео. Батаљони су се повукли уз осетне губитке. Наши губици у сва три напада на линији Велики Радинци били су 13 мртвих и 37 рањених, у оружју изгубљено је 10 пушака од којих су четири уништене и један шмајсер. Изгубљена су и два „шарца“ и један руски пушкомитраљез. Губици непријатеља су 130 мртвих и 100 рањених. Од оружја је заробљено 4 „шарца“, три пушке и један пиштољ.

III бригада: Бригада се налазила на одмору у селу Павловцима, интендантура и амбуланта у Руми. У 17 часова извршен је покрет за село Стејановци. Задатак бригаде је да смени II бригаду. Положај је преузет са распоредом како је држала и II бригада. I и II батаљон на положају западно од села Стејановаца према Великим Радинцима, четврти и трећи батаљон у резерви у селу Стејановцима. Примљено је 30 нових бораца, а отпремљено за I дивизију 32 Италијана.

Космајска бригада: Бригада је држала положај као и 30. X. I и IV батаљон из резерве сменили су I и III батаљон на положају. У току дана борба није вођена, непријатељска артиљерија била је активна.

Штаб дивизије на старом месту са осталим секцијама као и 30. X. 1944. г.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

За штаб,
капетан
Д.² **Заклан**

(М. П.)

² Димитар

БР. 253

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ЈЕДНАЕСТЕ ДИВИЗИЈЕ ОД 31
ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА ЗА ПОКРЕТ
И РАЗМЕШТАЈ ЈЕДИНИЦА РАДИ ОДМОРА И СРЕЂИ-
ВАЊА¹**

**ШТАБ
XI. ДИВИЗИЈЕ
5. КОРПУСА НОВЈ**
Бр. Стјр. пов. 218.
31-X. 1944 г.

ШТАБОВИМА V, XII и XXXII БРИГАДЕ
Секција Шабац—Бачка Паланка 1:100.000

Ситуација: Напад наших јединица на непријатељску од-
бранбену линију Бешеново—Шуљам—В. Радин-
ци—Ср. Митровица није успео, услед очајничког
непријатељског отпора.

Задатак: Јединице наше Дивизије пребациће се на про-
сторију Рума са задатком одмора и сређивања
служећи уједно као корпусна резерва.²
За извршење предњег

НАРЕЂУЈЕМО:

V бригада: кренуће ујутру 1 новембра у 4 сата за Руму,
где [ће] се сместити у јужни део града.

На новој просторији одмах предузети сре-
ђивање евојих јединица.

Гарнизонску службу у Руми (патроле, стра-
же и епољна осигурања града) преузеће од
XVI Дивизије од које ће добити све потребне
директиве.

XII бригада: кренуће ујутру 1 новембра у 4 сата и сместити
се на сектору Руме са задатком сређивања сво-
јих јединица дајући уједно локална обезбеђе-
ња. Бригада ће се сместити у северни део града.

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 6/2, к. 866.

² Види док. бр. 250.

**XXXII бри-
гада:**

Јединице ове бригаде кренуће за Руму тек по добивању смене од јединица XXI Дивизије. По добивању смене бригада ће се поставити на просторију Руме, источни део, са задатком сређивања и одмарања својих јединица.

Дивиз.

болница:

у току сутрашњег дана преместиће се на сектор Руме и сместиће се у југоисточни део града.

Дивиз.

**интендан-
тура:**

у току сутрашњег поподнева преместиће се на просторију Рума, северни део града.

Штаб

дивизије:

налазиће се у Руми (јужни део града).

Распоред осталих јединица:

1. XVI дивизија налазиће се на просторији Мачве.

2. XXI дивизија налазиће се на просторији Рума—Ср. Митровица.

3. XXXVI дивизија налазиће се на просторији Гргуревци—Ремета—Јазак—Врдник—Стејановци.

4. VI Личка дивизија налазиће се десно од јединица XXI дивизије.

Све јединице по смештају на нову просторију повезаће се одмах са штабом дивизије.

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, пуковник:

Командант, пуковник:

В. д. начелника,

(М. П.)

БР. 253

**НАРЕЂЕЊЕ ШТАБА ДВАДЕСЕТ ПРВЕ НОУ ДИВИЗИЈЕ
ОД 31 ОКТОБРА 1944 ГОД. ШТАБОВИМА БРИГАДА И
КОМАНДАМА ЈЕДИНИЦА ЗА ПОКРЕТ У ПРАВЦУ СРЕМ-
СКЕ МИТРОВИЦЕ¹**

**ШТАБ
21 УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ НОВ
ЈУГОСЛАВИЈЕ**

О. бр. 130

31 октобра 1944 г.

ПоЈгожај

ШТАБОВИМА БРИГАДА И КОМАНДАМА ЈЕДИНИЦА

У току прошле ноћи јединице XII Корпуса и VI Пролетерска дивизија вршиле су напад на линију Сремска Митровица—Радинци—Бешеново. Напад није успео.

Од стране I Пролетерског корпуса затражено је да XVI дивизија изврши прелаз Саве и постави се од Сремске Митровице до ушћа Дрине у Саву и од ушћа до Лознице. Наша дивизија смениће XVI дивизију на простору Сремска Митровица.

На основу предњег јединице ове дивизије извршиће припрему и сутра 1 новембра т. г. у 7 часова извршиће покрет ка Митроврши и то:

V Српска бригада правцем Вогањ—жел. станица Вогањ, запоседајући положаје лево река Сава па удесно укључно комуникација Сремска Митровица—Рума, на којој је просторији до сада била једна бригада XVI дивизије.

II Пролетерска бригада кренуће правцем Врдник—Павловци—Вогањ—Радовановац[пст.]—Волеров.[Слш.] Задатак бригаде је да запоседне линију: лево, искључно комуникација Сремска Митровица—Рача, па удесно до коте 92.

IV Српска бригада биће у дивизиској резерви у првом времену у с. Шашинцима, одакле ће се употребити према стварној потреби.

Штаб дивизије налазиће се у с. Вогњу.

Командантска 'осматрачница код железничке станице Вошњ.

Штабови бригада прве линије кренуће још у току ноћи ка одређеној просторији за запоседање и на лицу места видети које су положаје држале јединице XVI дивизије, са којим снашма, као и како ће јединице привести за изврше-

¹ Оригинал, писан машином, налази се у архиви Војноистори-
ског института, под бр. 6/2, к. 866.
² Види док. бр. 250.

ње смене, у ком циљу се састати са штабовима јединица на том сектору.

Штабови бригада ће се одмах по постављењу на положаје према Митровици повезати са артиљеријом на свом сектору и давати јој задатке. Са артиљеријом бити у чврстој вези. С обзиром да испред артиљерије неће бити никаквих јединица сем наших, *то* ће уколико непријатељ покуша испад са пешадијом и тенковима из Митровице, бити отсудна битка. Не сме се дозволити по никаквој цени прилаз непријатељској пешадији до наше артиљерије. Штабови бригада ће бити одговорни ако које артиљериско оруђе падне непријатељу у руке. Што се тиче тенкова, код сваке јединице биће довољан број противколских оруђа, тако да они не могу прићи до наше пешадије, што значи да у евентуалном контранападу непријатељском треба сигурно дочекати пешадију и разбити.

С обзиром да на положајима око Митровице нема природних заклона од непријатељског зрна, то ће јединице, уколико већ нису ископани ровови од стране јединица XVI дивизије, вршити копање истих и добро се утврдити. Свако евентуално наше напредовање ка Митровици повлачи за собом потребу утврђивања достигнуте тачке. Само на овај начин ће се избећи жртве од непријатељске артиљерије и осигурати држање заузетих позиција. Уколико јединице немају довољно средстава за утврђивање, прикупиће их из свих оближњих села.

Одмах по доласку на просторију која се запоседа успоставети по могућству телефонску везу са батаљонима прве линије, а везу између бригадне осматрачнице и штаба дивизије успоставити обавезно одмах. О свакој и најмањој промени на фронту обавештавати овај Штаб. Уколико буде потребно дејство авијације тражити га преко овог Штаба.

Референт санитета дивизије упутиће бригадама прве линије по једну хируршку екжгу, и образовати дивизиску болницу за теже рањенике, који ће се примати са фронта у Руми. Бригадни санитети имаће увек на расположењу довољан број кола напуњених сламом за превоз рањеника од бригадних превијалишта до дивизиске болнице.

Дивизиска интендантура сместиће се на простору с. Вогња.²

СМРТ ФАШИЗМУ — СЛОБОДА НАРОДУ!

Политкомесар, п.пуковник

Младен С. Марин (М. П.)

Командант, пуков

Мил. С. Милојевић

² Види док. бр. 252 и кн. 10, док. бр. 77.

РЕГИСТАР

А

Агарски Ранко — 189;
 Адашевић — 152, 165, 166, 168, 175,
 194, 213, 215, 223, 227, 229, 246,
 247, 248;
 Ашања — 41, 82, 507, 525, 605;

Б

Бабина Грета — 267, 317;
 Бајић Бранко — 538;
 Бакић Александар-Баца — 586,
 597, 610;
 Балатун — 355;
 Бават — 24, 68, 87, 141, 142, 156,
 160, 161, 184, 185, 296, 320, 451;
 Баноштор — 586;
 Бањанин Тома — 290;
 Бањица (код Београда) — 615;
 Бапска (с.) — 79, 85;
 Бапски Новак — 40;
 Барадинци (шума) — 402, 433;
 Баре — 241;
 Барич — 509;
 Барнић Недељко-Жарки — 283;
 Батајница (с.) — 15, 32, 33, 34, 35,
 41, 42, 48, 221, 303, 307, 341, 507,
 525, 527, 533, 541, 605, 613;
 Баталјон први Посавског НОП од-
 реда — 307;
 Баталјон други Посавског НОП од-
 реда — 307, 308;
 Баталјон први Првог сремског
 НОП одреда — 39, 42, 49, 82, 187,
 220, 239, 275;
 Баталјон други Првог сремског
 НОП одреда — 17, 18, 40, 42, 49, 82,
 136, 179, 188, 196, 239, 323;
 Баталјон трећи Првог сремског
 НОП одреда — 7, 18, 23, 41, 42;

Баталјон први Другог сремског
 НОП одреда — 181, 194, 202, 206,
 221, 227, 245, 247;
 Баталјон доуги Другог сремског
 НОП одреда — 163, 168, 207, 213,
 215, 229, 246, 247, 251, 252, 259, 260,
 261;
 Баталјон други Фрушкогорског
 НОП одреда — 285;
 Баталјон први Друге војвођанске
 бригаде — 555;
 Баталјон други Друге војвођанске
 бригаде — 554;
 Баталјон трећи Друге војвођанске
 бригаде — 554;
 Баталјон четврти Друге војвођанске
 бригаде — 555;
 Баталјон први Четврте војвођан-
 ске бригаде — 99, 100, 101, 102,
 111;
 Баталјон други Четврте војвођанске
 бригаде — 99, 100, 101, 102;
 Баталјон трећи Четврте војвођан-
 ске бригаде — 99, 100, 101, 111,
 125;
 Баталјон четврти Четврте војво-
 ђанске бригаде — 99, 100, 101,
 102;
 Баталјон први Шесте војвођанске
 бригаде — 121, 146, 221, 230,
 233, 244, 257, 275, 293, 300, 325, 366,
 381, 402, 430, 466, 484, 487, 581;
 Баталјон други Шесте војвођанске
 бригаде — 122, 235, 237, 244, 256,
 257, 265, 277, 293, 301, 307, 323, 325,
 359, 366, 401, 414;
 Баталјон трећи Шесте војвођанске
 бригаде — 207, 236, 293, 301, 359,
 366, 381, 402, 414, 435, 440, 467, 484,
 487, 581, 590;
 Баталјон четврти Шесте војвођан-
 ске бригаде — 293, 301, 452, 581,
 590;

- Батаљон први Седме војвођанске бригаде — 251, 259, 261, 263, 264, 405, 423, 424, 427, 436, 455, 456, 475, 479, 480, 488, 501, 512, 515, 516;
- Батаљон други Седме војвођанске бригаде — 248, 253, 259, 261, 263, 264, 379, 405, 423, 427, 436, 455, 458, 475, 477, 479, 502, 512, 513, 515, 517, 519, 530;
- Батаљон четврти Седме војвођанске бригаде — 407, 423, 428, 437, 455, 458, 470, 475, 477, 479, 489, 503, 512, 514, 515, 517, 521, 530;
- Батаљон први Десете војвођанске бригаде — 485;
- Батаљон други Десете војвођанске бригаде — 389, 441, 485;
- Батаљон трећи Десете војвођанске бригаде — 389, 485;
- Батаљон други Једанаесте војвођанске бригаде — 475;
- Батаљон јуришни Једанаесте војвођанске бригаде — 385,¹ 395, 410, 419, 431, 444, 455, 465, 463;
- Батаљон ударни Банатске оперативне зоне — 463, 464;
- Батаљон први Пете крајишке (козарачке) бригаде — 551, 576;
- Батаљон други Пете крајишке (козарачке) бригаде — 550, 576;
- Батаљон трећи Пете крајишке (козарачке) бригаде — 551, 577;
- Батаљон четврти Пете крајишке (козарачке) бригаде — 550, 577;
- Батаљон мађарски „Шандор Петефи" — 67;
- Батровци — 100, 117, 143, 151, 175, 176, 193, 194, 215, 216, 223, 247, 248, 252, 255, 260, 261;
- Бачинци — 32, 75, 79, 85, 101, 109, 127, 168, 169, 194, 223, 242, 255, 256, 266, 323, 361;
- Бачка — 68, 95, 141, 142, 156, 160, 161, 184, 185, 242, 320, 492, 499;
- Бачка Паланка — 242, 266, 456, 565, 580;
- Бачко Градиште — 218;
- Бежанија (с.) — 34, 190, 523, 611, 612;
- Бежаниска Коса — 522;
- Белегиш — 605;
- Бељански Јован-Лала — 64, 218, 491;
- Бендер Стево — 478;
- Београд — 189, 486, 501, 504, 508, 511;
- Беоцин — 37, 54, 59, 81, 134, 219, 220, 223, 232, 235, 242, 274, 275, 276, 278, 285, 292, 318, 325, 349, 455, 501, 502, 511, 516, 518, 531;
- Берак — 354;
- Беркасово — 79;
- Берток Људевит — 412;
- Бечкерек (Зрењанин) — 267;
- Бечмен — 23, 35, 36, 279, 352, 485, 507, 526;
- Бешеновачки Прњавор — 134, 178, 285, 424, 431, 445, 564;
- Бешеново — 134, 235, 256, 286, 381, 414, 424, 430, 446, 481, 501, 575, 582, 591, 594, 599, 601, 606, 607, 608, 617, 618, 619, 621;
- Бешка — 37, 74, 304, 307, 330, 495, 496, 533, 605;
- Биволаревих Вукашин-Волф — 41;
- Бијељина — 8, 183, 205, 355;
- Бикички Ђорђе-Ројник — 119, 130;
- Бингула — 122, 406, 423, 427, 595;
- Благојевић Душан — 450;
- Благојевићи — 592;
- Бобоша Иван — 478;
- Богданов Душан-Сенко — 297;
- Богдановић Ђока — 288;
- Богдановић Илија-Чича — 76, 80, 98, 117, 119, 130;
- Бољевци — 63, 190, 319, 353, 382, 507, 606;
- Босанска Рача — 182, 207;
- Босански Шамац — 14;
- Босанчић Ратко — 289;
- Босна (р.) — 14;
- Босут (р.) — 69, 73, 74, 100, 101, 151, 165, 166, 177, 183, 210, 215, 227, 248, 261, 263, 264, 267;
- Босут (с.) — 113, 143, 147, 167, 168, 181, 182, 183, 193, 202, 205, 206, 209, 212, 229, 230, 233, 342, 439, 594, 595, 597, 598;
- Босутске шуме — 161, 169, 175, 178, 221, 256, 317, 423;
- Бошњакровић Томо — 478;
- Бошњаци — 165, 178;
- Бранковић Владимир-Гаца — 376;
- Братунац (с. код Сребренице) — 8;
- Брежница (р.) — 163, 178, 221, 231;
- Брезово Поље — 355;
- Брестача — 414;
- Брзак Миленко-Уча — 376;
- Бригада прва војвођанска Шеснаесте НОУ дивизије — 14, 129, 602;
- Бригада друга војвођанска Шеснаесте НОУ дивизије — 129, 133, 554, 603;

- Бригада трећа војвођанска Тридесет шесте НОУ дивизије — 14, 129, 509, 552, 556, 560, 564;
 Бригада четврта војвођанска Шеснаесте НОУ дивизије — 56, 57, 69, 70, 93, 99, 110, 113, 125, 129, 133, 602;
 Бригада пета војвођанска Тридесет шесте НОУ дивизије — 129, 140, 509, 527, 548, 552, 553, 557, 560, 564;
 Бригада шеста војвођанска Тридесет шесте НОУ дивизије — 17, 28, 38, 48, 53, 54, 56, 57, 59, 62, 69, 70, 99, 103, 104, 121, 129, 133, 139, 140, 141, 161, 162, 165, 167, 175, 183, 192, 196, 199, 222, 223, 232, 233, 237, 241, 244, 256, 265, 266, 271, 272, 274, 276, 279, 286, 292, 300, 303, 304, 316, 318, 323, 324, 359, 363, 365, 369, 379, 380, 381, 383, 388, 392, 395, 400, 414, 433, 440, 463, 464, 466, 484, 486, 509, 553, 556, 564, 580, 590;
 Бригада седма војвођанска — 124, 248, 251, 258, 260, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 272, 323, 379, 380, 383, 395, 396, 404, 416, 422, 426, 436, 438, 442, 446, 449, 454, 464, 474, 480, 482, 488, 494, 495, 500, 510, 518, 519, 530, 542, 557;
 Бригада осма војвођанска — 376, 383, 396, 445, 463, 464;
 Бригада девета војвођанска — 376, 383, 396, 439, 482, 494, 557, 564, 566, 568;
 Бригада десета војвођанска — 376, 383, 388, 396, 463, 464, 467, 482, 485, 494, 509, 566, 568;
 Бригада једанаеста пратећа Главног штаба НОВ и ПО Војводине — 376, 379, 397, 398, 410, 419, 444, 449, 468;
 Бригада космајска (Двадесет друга српска) Шесте пролетерске дивизије — 600, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618;
 Бригада прва Шесте пролетерске дивизије — 599, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617;
 Бригада друга Шесте пролетерске дивизије — 599, 612, 613, 614, 615, 616, 617;
 Бригада трећа Шесте пролетерске дивизије — 600, 611, 613, 614, 615, 616, 617, 618;
 Бригада пета крајишка Једанаесте НОУ дивизије — 550, 561, 562, 570, 571, 576, 587, 619;
 Бригада дванаеста крајишка Једанаесте НОУ дивизије — 527, 548, 561, 562, 563, 570, 571, 577, 587, 619;
 Бригада тридесет друга српска Једанаесте НОУ дивизије — 527, 528, 548, 561, 562, 571, 577, 588, 619;
 Бродац — 133;
 Броз Јосип-Тито — 372;
 Брцански Жива — 283;
 Брчко — 8, 54, 59, 101, 178, 205, 229, 240, 259, 260, 355;
 Будимир Фабијан — 478;
 Буђановци — 36, 50, 53, 255, 304, 307, 308, 414, 532, 533, 546, 548, 605, 606;
 Буђановачка Јарчина — 466;
 Буковац — 463, 502, 503, 519;

В

- Ваљево — 356;
 Васиљевићи — 148;
 Васић Георгије (Ђорђе)-Станко — 17, 62, 147, 153, 169, 183, 195, 231, 282, 295, 322;
 Васић Милivoје — 413;
 Васић Ненад — 213, 229;
 Васковић Живан — 289;
 Велика Копаница — 266;
 Велики Бакоњ (шума) — 458, 477;
 Велики Радинци — 274, 318, 325, 405, 407, 422, 423, 428, 431, 446, 480, 481, 520, 560, 575, 579, 581, 582, 584, 586, 588, 590, 592, 594, 595, 599, 600, 601, 603, 606, 607, 608, 615, 616, 617;
 Велимировић Милош — 288;
 Величковић Светислав-Цвета — 96, 135, 282, 295, 321, 322;
 Веселинов Јован-Жарко — 7, 184, 187, 254;
 Веселиновић Влада-Баца — 288;
 Веселиновић Милан — 288;
 Веселиновић Миле — 322;
 Веселиновић Милорад — 413;
 Весић Живан-Кинез — 288;
 Весковић Васа — 58;
 Весковић Сима — 288;
 Видаковац — 402;
 Видина Струга (канал) — 259;
 Видовић Душан-Тонар — 148, 291;
 Визић — 169, 427, 442, 446, 459, 460, 469, 470, 477, 479;
 Винковци — 54, 59, 101, 109, 178, 205, 229, 231, 258, 259, 260, 262, 304, 307, 308, 343, 405, 497, 533, 580, 585;
 Винц Рудолф — 52, 60;
 Витојевци — 467, 484;

Вишњевци Пустара — 588;
 Влајковић Радован-Бата — 297;
 Власеница — 8;
 Вогањ — 15, 33, 34, 35, 49, 53, 135,
 221, 236, 238, 241, 242, 277, 307, 318,
 323, 353, 406, 416, 423, 437, 465, 467,
 489, 558, 559, 571, 588, 595, 601, 621;
 Војка (с.) — 42, 51, 525, 541, 544,
 613;
 Волеров Салаш — 587, 588, 621;
 Врачев Гај — 320;
 Врбања — 38, 48, 59, 101, 110, 116,
 162, 165, 178, 183, 247, 259, 260, 261,
 263, 267, 355, 361;
 Врбас — 220, 321;
 Врдник — 36, 60, 61, 84, 85, 103, 134,
 - 187, 200, 221, 235, 237, 241, 242, 244,
 256, 274, 284, 292, 324, 341, 384, 410,
 430, 431, 444, 446, 464, 466, 517, 520,
 521, 556, 557, 559, 568, 571, 606, 609,
 620, 621;
 Вртић — 205, 206;
 Врховни штаб НОВ и ПО Југосла-
 вије — 154;
 Врчин — 611;
 Вујић Јован-Шабан — 64, 450;
 Вујовић Петар — 120;
 Вујошевић А. Богдан — 102, 510,
 553, 557;
 Вукалић Мунир — 478;
 Вукасовић Н. Душан-Диоген — 118,
 482, 510, 559, 560;
 Вуковар — 304, 307, 308, 346, 585;
 Вуњак Душан-Сава — 106;
 Вучковац (шума) — 403;

Г

Гавриловић Тодор-Риле — 295;
 Гаврић Стеван — 239;
 Гајић Паја-Бранко — 379;
 Гањин Ђура — 478;
 Гаранчевић — 152;
 Герга Војислав — 320;
 Гибарац — 75, 79, 85, 101, 109, 127,
 223, 231, 242, 246, 256, 319, 323;
 Главни штаб НОВ и ПО Војводине
 — 12, 13, 16, 17, 29, 30, 32, 45, 48,
 52, 56, 59, 73, 76, 85, 86, 87, 92, 93,
 103, 109, 127, 128, 136, 150, 153, 191,
 211, 218, 219, 224, 231, 240, 264, 268,
 271, 272, 278, 280, 281, 283, 284, 287,
 290, 303, 311, 313, 317, 327, 330, 362,
 371, 372, 376, 382, 384, 386, 391, 394,
 412, 421, 425, 430, 432, 445, 449, 450,
 451, 463, 482, 490, 494, 499, 535;
 Глигоровић Филип — 177;

Гложањ — 266, 492;
 Глошчић (к. 143) — 406;
 Гњатић др Бора — 291;
 Голубинци — 34, 50, 85, 222, 223,
 351, 359, 533, 544, 614, 615;
 Голубовић Радивоје — 17, 237, 238,
 251, 253, 261, 264, 415;
 Горановић Максим — 31, 64, 76, 95,
 144;
 Грабован (државна пустара) — 431,
 446, 595, 603;
 Грабово (к. 100) — 391;
 Грабово Брдо (пустара) — 471;
 Грабовци — 35, 127, 242, 353, 400,
 401, 402, 403, 433, 463, 464, 467, 485;
 Градачац — 13;
 Градина — 223, 247, 255, 261, 263;
 Градиште — 304, 308;
 Градна Павел — 478;
 Грачаница — 14;
 Гргетег — 39, 495;
 Гргуревци — 94, 138, 256, 265, 285,
 286, 381, 424, 442, 446, 564, 568, 575,
 583, 586, 587, 591, 594, 601, 606, 609»
 620;
 Гребенац — 320;
 Грк (Вишњићево) — 100, 151, 167,
 175, 182, 183, 194, 207;
 Грујић Рада-„Црни Раде“ — 26;
 Груловић Аним-Слободан — 18, 47,
 57, 68, 77, 87, 91, 92, 129, 145, 150,
 154, 255, 270, 272, 273, 281, 282, 286,
 289, 292, 310, 312, 315, 329, 365, 374,
 380, 384, 385, 391, 398, 413, 426, 431»
 432, 446, 451, 453, 491;
 Груловић Никола-Коста — 174,
 270, 543;
 Гудурић Илија — 289;
 Гуња (с.) — 183, 259, 304, 308;

Д

Давид др Фредерик — 290;
 Дапчевић Пеко — 508, 522, 593, 605;
 Даус Анка-Црна — 380;
 Дебељак Стјепан-Бил — 120;
 Девин Ђока — 288;
 Делиблато — 464;
 Деспалов Никола — 322;
 Деспотовић Жарко — 297;
 Деч (с.) 82, 485, 507, 525;
 Дивизија прва војвођанска — види
 Дивизија 16 НОУ;
 Дивизија трећа војвођанска (ка-
 ссније Педесет прва НОУ) — 482;
 Дивизија пета крајишка НОУ —
 534;

Дивизија друга пролетерска — 621;
Дивизија шеста пролетерска — 522,
523, 533, 541, 566, 569, 578, 579, 582,
584, 588, 589, 590, 591, 594, 595, 599,
601, 603, 607, 611;
Дивизија једанаеста НОУ — 510,
525, 527, 534, 545, 546, 547, 561, 562,
565, 569, 570, 572, 575, 579, 584, 587,
590, 594, 599, 601, 619;
Дивизија шеснаеста НОУ — 7, 8,
118, 126, 133, 240, 510, 525, 528, 533,
545, 546, 561, 566, 569, 575, 576, 585,
588, 595, 601, 603, 608, 621;
Дивизија седамнаеста источнибо-
санска НОУ — 66, 592;
Дивизија двадесет осма НОУ —
510, 525, 534;
Дивизија тидесет шеста НОУ —
76, 118, 124, 129, 211, 508, 525, 528,
533, 534, 546, 552, 556, 557, 564, 566,
569, 579, 584, 585, 594, 595, 600, 601,
603, 609;
Дивош — 53, 104, 122, 220, 359, 370,
427, 481, 581, 584, 591, 607;
Диклић Јован-Мића — 65, 149;
Диклић Драго-Вања — 65;
Добановци — 23, 33, 42, 110, 180,
189, 351, 507, 525, 527, 605, 612, 613;
Добој — 14;
Добриловци — 386;
Добринци — 103, 106, 255, 318, 325,
485, 533, 545, 546, 549, 557, 605, 606,
615;
Добродол — 534;
Дороњски Стеван-Фрања — 169;
Драгишић Паја — 288;
Драгојловић Јања — 453;
Дреновци — 101, 125, 126, 162, 183,
230, 254, 259, 267, 355;
Дрина (р.) — 608;
Дрињача (с.) — 8;
Дрљевић Ђ. Саво — 508, 544, 576,
578, 583;
Дубовац — 320;
Дулић Ђура — 321, 322;
Дунав — 211, 370, 398, 469, 473, 522,
605;
Дућак Ђуро — 85;
Дућак Перо — 85;

Б

Белетовци (с.) — 168, 228, 263;
Бипша (с.) — 427, 442;
Бојић Ђође — 177, 193, 216, 379;
Ђорђевић Љубица — 120;
Ђујић Момчило — 35;
Ђукић Милета — 120, 133;

Ђурђевић Марјан — 412;
Ђурђевић Славица — 478;
Ђурићи (с.) — 117, 355;
Ђуричић Блажо — 528, 549, 563,
571, 572;

Е

Егић Душан — 577;
Елемир — 278, 320;
Ердевик — 104, 176, 178, 220, 222,
285, 292, 301, 353, 370, 427, 428, 430,
432, 436, 438, 443, 455, 458, 470, 474,
476, 477, 584, 588, 595, 607;
Ерцеговац Раде — 240;

Ж

Жарково — 35;
Жежељ Милан — 541;
Живановић Воја-Џокеј — 17, 28,
38, 39, 122, 163, 166, 179, 193, 197,
200, 245, 255, 256, 258, 276, 278, 294,
302, 326, 360, 370, 381, 390, 393, 403,
435, 441, 487, 591;
Жировец — 533;
Жупања — 110, 183, 266, 304, 307,
308, 498;

З

Забрђе — 129;
Забреж — 509;
Заједница — 240;
Заји Мирко — 478;
Заклан Димитар — 618;
Засавица (с.) — 114;
Зворник — 8, 48;
Зеленик (к. 120) — 430;
Земун — 34, 36, 60, 63, 92, 220, 287,
304, 307, 330, 405, 507, 523, 525, 527,
544, 605, 613;
Земунско Поље — 41;
Зона оперативна бачко-барањска
— 294, 308, 321, 492;
Зона оперативна сремска — 303,
315, 360, 363, 492;
Зона оперативна банатска — 308,
451;
Зрењанин Жарко-Уча — 537;

И

Иванци — 263;
Ивић Стојан — 450;
Илача — 22, 32, 178, 232, 233, 254,
262;
Илиначка шума — 248, 251;

Илинци — 168, 169, 175, 213, 215, 216, 221, 223, 252, 597, 598;
Илок — 58, 59, 60, 74, 83, 103, 104, 110, 152, 161, 176, 178, 215, 220, 235, 266, 285, 292, 326, 349, 432, 436, 438, 442, 449, 454, 456, 457, 458, 459, 460, 468, 469, 470, 471, 472, 474, 477, 565, 567, 570, 579, 580, 585, 590, 595, 603;
Ипђија — 34, 303, 304, 307, 340, 352, 496, 532, 533, 584, 605, 614, 615;
Иноценц (пустара) — 121, 161, 459;
Ириг — 15, 60, 224, 235, 236, 256, 287, 307, 353, 430, 446, 496, 503, 530, 531, 534, 546, 556, 557, 558, 564, 584, 606, 609;
Иришки Венац — 36, 221, 236, 285, 338, 495, 503;

Ј

Јабучје — 176, 183, 442;
Јазак (с.) — 61, 219, 284, 292, 420, 430, 445, 481, 557, 564, 568, 571, 607, 609, 620;
Јаково (с.) — 41, 180, 232, 236, 341, 507, 525, 526, 605;
Јаловик — 487;
Јанковић Владимир-Влада — 424, 443, 462, 479;
Јанковић Игњат — 289, 291, 482;
Јамена — 100, 125, 143, 152, 202, 229, 254, 259;
Јанок — 285;
Јања — 8;
Јарак — 277, 341, 440, 545, 546, 547, 548, 550, 551, 558, 561, 562, 563;
Јагуре (бара) — 182, 183, 207, 266;
Јарчина — 50, 255, 257, 271, 318, 323, 545, 547, 550, 552, 554, 562, 563;
Јачковић Светозар — 198;
Јевремовић Вера — 288;
Јелисаветин канал — 253, 258, 265, 266, 323;
Јелица (пл.) — 140;
Јешић Милан-Ибра — 163, 166, 179, 193, 197, 251, 253, 255, 261, 264, 409, 419, 424, 429, 437, 443, 462, 479, 482, 519, 522, 532;
Јованић Ђоко — 524, 541, 600, 607;
Јовановић Вошко-Попа — 234, 291;
Јовановић Ђура-Мића — 27;
Јовановић Иса — 65, 77;
Јовановић Пера — 297;
Јовановић Синиша — 441, 485, 487;
Јовановић Стевица — 538;
Јовановић Тодор — 290;
Јовић Жарко — 106;

Јовић Радослав-Мишко — 47, 118, 510, 553, 556, 564;
Јовичић Георгије-Ђура — 234;
Јовичић Милан-Влајко — 65, 290;
Јовичић Стеван-Максим — 18, 28, 31, 57, 77, 87, 93, 145, 150, 154, 281, 282, 289, 292, 310, 312, 315, 451, 453, 483, 494, 500, 564;
Јовичић Тодор-Шиме — 289;
Јововић Иван — 290;
Јокимовић Момир — 450;
Јуришић Обрад-Мика — 174;

К

Калаузовић Влајко — 239;
Каленић Илија — 291;
Каменица (с.) — 36, 54, 74, 81, 82, 123, 219, 232, 235, 339, 496, 510, 511, 512, 513, 515, 516, 530, 531;
Капичић Пајо — 119;
Каракуша (шума) — 402;
Карамехмедовић Абдулах — 478;
Карловчић — 152, 236, 241, 605;
Катанске Ливаде — 285;
Кафол Франц-Пера Словенац — 22;
Кекез Данило — 25;
Кесић др Мирко — 25;
Кикинда — 254;
Кипови — 546;
Кисељак — 129, 130;
Киш Михаљ — 24;
Клапаревић Васа — 288;
Кленак — 12, 18, 23, 33, 34, 63, 180, 188, 189, 304, 308, 340, 401, 433, 440, 464, 466, 608;
Кљештевица — 205, 233;
Ковачевић Живко — 106;
Ковиљача — 130;
Козарски Александар-Ђале — 295;
Коларић Ђорђе-Мали — 240;
Коларов Владимир-Коча — 538;
Колунџић Антун — 77, 118;
Комлетинци — 263;
Контић Живојин — 288;
Копачевац — 285;
Корица Милан-Ковач — 149, 169, 192, 195, 209, 211, 214, 218, 231, 253, 247, 281, 316, 362, 369, 376;
Коробов Александар — 25;
Корпус дванаести НОВЈ — 253, 254, 504, 524, 529, 532, 540, 545, 558, 559, 560, 565, 567, 568, 578, 579, 582, 583, 608, 610;
Корпус први пролетерски НОВЈ — 504, 522, 529, 544, 575, 578, 582, 591, 592, 605;

Костић Душко-Бире — 380;
 Костренчић др Иван — 413;
 Крајчи Ђура — 189;
 Краљевци — 32, 34, 35, 41, 48, 103,
 107, 108, 127, 221, 223, 231, 433! 463
 467, 557, 558;
 Красник — 285;
 Кратина — 285;
 Крнета Стеван — 119;
 Крњешевци (с.) — 50, 51, 54, 613;
 Крстац — 241;
 Крстић Василије-Вале — 376, 439;
 Крстић Тодор — 290;
 Кршине — 241;
 Крушелол (с.) — 32, 74, 463, 464,
 496, 546, 556, 557, 606;
 Крушелолски Пршавор — 339;
 Крчедин — 353;
 Крцалић Стеван — 290;
 Кувеждин (манастир) — 406;
 Кузмановић Славко — 174;
 Кузмановић Стеван — 289;
 Кузмин — 15, 16, 86, 164, 167, 175,
 178, 181, 194, 202, 206, 208, 223, 234,
 241, 261, 285, 292, 342, 404, 405, 416,
 423, 430, 436, 455, 464, 575, 584, 588,
 597, 598;
 Кузминац Момчило — 229;
 Куковац — 592;
 Кукујевци — 15, 32, 164, 168, 201,
 202, 221, 227, 230, 361, 405, 416, 423,
 430, 436, 455, 464, 584, 597, 598;
 Кумани (с.) — 320;
 Купиново — 36, 224, 382, 388, 390,
 485, 507, 525, 605;
 Купински Кут — 353;
 Курдбеговић Мустафа — 478;
 Курдин — 407;
 Кушић Раде — 153, 154;

Л

Лабаш Андрија — 478;
 Лагатор Шпиро — 113, 115;
 Лазе — 498;
 Лазих Живка-Баба — 288;
 Лакић Марко — 120;
 Лалинци — 147;
 Лаћарак (с.) — 15, 16, 59, 74, 85,
 104, 135, 219, 220, 222, 300, 318, 319,
 326, 353, 405, 416, 437, 465, 488, 489,
 566, 570, 571, 584, 586, 588, 595, 596;
 Лединци (с.) — 54, 59, 81, 516;
 Лежмир — 405, 423, 427, 428, 442,
 446, 459, 460, 469, 480, 481, 581, 590,
 601, 607;
 Лекић Данило — 120, 130, 526, 534,
 545, 547, 606;

Лесковак (шума) — 402;
 Липовац — 86, 97, 101, 103, 112, 116,
 151, 175, 176, 194, 227, 242, 247, 261,
 263, 267, 285;
 Лисник — 207, 210;
 Личина Стојан-Жаца — 210;
 Ловас (с.) — 78, 79, 85, 164, 221, 354;
 Лозница — 608;
 Лопаре — 240;

Љ

Љуба (с.) — 458, 459, 461, 470, 474,
 477., 595;
 Љубинковић Лазар-Саша — 21, 23,
 43, 51, 58, 108, 181, 190, 196, 409,
 419, 424, 437, 438, 443, 462, 479, 482,
 490, 497, 519, 522, 532, 543;
 Љубомирац Недељко — 126;

М

Мајевица — 130, 137, 140;
 Макиш — 222;
 Максимовић Милић — 119;
 Мала Ремета — 430, 445, 481, 517,
 521;
 Мала Вашица — 168, 169, 215, 247,
 248, 255, 263, 323;
 Малешевих Лазар — 290;
 Мали Живко — 114;
 Мандал Мирко — 189;
 Мандал Ранко — 189;
 Манђелос (с.) — 54, 256, 257, 285,
 292, 300, 319, 324, 326, 405, 423, 427,
 428, 442, 446, 449, 469, 481, 489, 564,
 581, 583, 591, 595, 606;
 Манђелоски Поток — 405, 488;
 Манђелоска пустара — 300, 301,
 302, 324, 423;
 Марадик (с.) — 60, 605;
 Мариново — 247;
 Марин С. Младен — 589, 622;
 Маринковић Соња — 538;
 Маричић Тривун-Триша — 288;
 Марковић Антун — 450;
 Марковић Лазар — 195;
 Марковић Радинка-Сека — 288;
 Марковић Светозар-Тоза — 537;
 Мартинци (с.) — 16, 74, 85, 102, 104,
 109, 127, 135, 164, 208, 219, 222, 304,
 307, 319, 391, 405, 416, 418, 430, 437,
 465, 586, 597, 598;
 Матијевић Богдан — 569;
 Матић Глигорије-Гига — 40, 195,
 239;
 Матић Ђура-Јапан — 64, 290;

- Матић Јован-Пишта — 146, 164, 192, 202, 379, 486;
 Матић Петар-Дуде — 21, 43, 84, 200, 245, 255, 258, 483, 494, 500;
 Махнадејев Саит — 478;
 Мачва — 608;
 Мачек Влатко — 45;
 Мачковац — 285;
 Медаши — 355;
 Међеш Стјепан — 478;
 Механџић Гавра-Војко — 240, 281, 316, 379, 439;
 Мијовић Арсо — 119, 569;
 Микић Јован-Спартак — 295;
 Миклушеви — 355;
 Милановић Марко — 73, 112, 113, 115, 126, 569;
 Милчевић Витомир-Вита — 198, 498;
 Миловановић Живан-Ћата — 146;
 Милојевић Милоје — 589, 622;
 Милосављевић Светозар — 288;
 Милошевић Младен — 283;
 Милутиновић Нада — 291;
 Мишански Гојко — 289;
 Митровић Милорад-Раде — 73, 112, 115, 126; -
 Мирковци (с.) — 353;
 Мислођин — 507;
 Митровић Стефан — 118, 120, 125, 130, 526, 534, 569, 585;
 Михаиловић Новак-Лака — 282, 412;
 Михаљеви — 548;
 Милић Живан-Баша — 239;
 Мишковци — 152;
 Мишљеновић Јово — 569;
 Момчиловић Љ. — 491, 494;
 Моровић (с.) — 69, 70, 74, 86, 99, 100, 101, 103, 112, 139, 143, 151, 161, 162, 165, 166, 167, 175, 176, 177, 178, 183, 194, 206, 212, 213, 221, 222, 229, 242, 244, 245, 260, 261, 267, 319, 595;
 Мрамор — 285, 481;
 Мрђеновац — 487;
 Мркић Лука-Божа — 174, 270;
 Мусинов Илија — 478;
- Н**
- Нађ Коста — 491, 494, 500;
 Негославци — 355;
 Нерадин — 496;
 Нешковић Шабан — 478;
 Нештин (с.) — 169, 178, 221, 442, 456, 471, 473, 477, 479;
 Нијемци (с.) — 69, 73, 99, 116, 168, 228, 251, 252, 253, 262, 263, 267;
- НИЈЛИНЦИ — 34, 50, 53, 318, 325, 400, 433, 435, 440, 464, 466, 548, 550, 551;
 Николић Лођа-Мицко — 64, 450;
 Николић Никола-Чича — 58, 288;
 Николић Светозар-Браца — 239, 379;
 Никшић Бошко — 555;
 Нићковић Младен — 240;
 Нова Касаба — 8;
 Нова Пазова — 15, 32, 34, 41, 42, 48, 220, 221, 304, 507, 527, 541, 544, 612, 614;
 Новаков Иван-Рада — 295, 322;
 Новаковић Богољуб-Фрушкогорац — 239;
 Нови Бановци — 32, 60, 612, 613;
 Нови Сад — 493, 512, 530, 531, 533, 534, 557, 584;
 Новић Радован-Цига — 37, 543;
 Ново Брезово Поље — 267;
 Нуштар — 231;
- Њ**
- Њаради Јован — 295; .
- О**
- Обреж — 127, 224, 325, 382, 605;
 Обреновац — 486, 504, 509, 510, 525, 526, 605;
 Овчар (пустара) — 291;
 Одред НОП трећи бачко-барањски — 9; 95, 123, 140, 218, 219, 220, 242;
 Одред НОП бачко-паланачки — 294;
 Одред НОП босутски — 266, 299, 304, 308, 316, 360, 376;
 Одред НОП први јужнобанатски — 87, 141;
 Одред НОП мајевички — 259, 307, 308;
 Одред НОП новосадски — 492;
 Одред НОП посавски — 299, 303, 304, 316, 379;
 Одред НОП севернобанатски — 267, 278;
 Одред НОП сомборски — 321, 492;
 Одред НОП први сремски — 13, 15, 18, 23, 39, 49, 53, 54, 58, 59, 62, 68, 81, 96, 107, 134, 138, 179, 187, 195, 219, 220, 223, 224, 239, 241, 257, 265, 271, 272, 278, 318, 324;
 Одред НОП други сремски — 56, 57, 66, 69, 70, 75, 78, 85, 97, 99, 111, 116, 117, 138, 146, 148, 151, 163, 167, 175, 181, 192, 193, 201, 205, 209, 212, 214, 221, 222, 223, 227, 230, 231, 233, 242, 245, 247, 264, 272, 323;

Одред н о п суботички — 294, 492;
<> Одред НОП фрешкох-орски — 266,
285, 293, 299, 303, 304, 307, 316, 363,
376;
Одред НОП шајкашки — 294, 492,
Окановић Бранко-Лека — 195, 239;
Опатовац — 354;
Орашац (с.) — 487;
Орид — 487;
Орловаг — 267, 463;
Орловац — 592;
Оровић Саво — 28, 137, 144;
Оролик — 220, 223, 354;
Осијек — 580;
Остојић Урош-Ђетић — 65;
Остружница — 507;
Оток — 304, 308, 345, 361;
Офенбекер Антон — 439; •

П

Павковић Сава — 288;
Павлака (шума) — 402;
Павловић Жарко — 450;
Павловци (с.) — 103, 219, 223, 235, 324,
384, 420, 430, 444, 464, 466, 520, 558,
559, 564, 575, 607, 621;
Панчево — 161, 267;
Папрења — 285;
Парлог — 521;
Пашић Незир — 417, 478;
Пејаковић др Радослав — 291;
Пекић Вранко-Митко — 93;
Пекић Мирко — 528;
Перичин Живан-Јоле — 23, 43, 51,
55, 58, 108, 282, 284;
Перичин Марко-Камењар — 118,
125;
Перлез (с.) — 279, 320;
Перовић Богдан — 120;
Петковић Дамјан-Велики — 169,
209, 282;
Петковић Зорка — 283;
Петроварадин — 37, 92, 110, 152,
223, 303, 307, 337, 371, 386, 501, 511,
512, 513, 530, 531, 542, 557;
Петровић Никола-Шаца — 297,
543;
Петровић Петар — 450;
Петровић Саво — 174;
Петровци — 37, 255, 320, 355, 533,
534;
Петровчић — 605;
Петроград — 463;
Пећинци (с.) — 15, 37, 40, 41, 223,
485, 546, 547, 554, 555;
Пешић Бранко — 541;

Пиштинац — 427, 446;
Пјанић Ибрахим — 14;
Платичево — 18, 21, 23, 188, 318,
325, 401, 402, 403, 433, 440, 464, 467,
550, 551;
Подгајци — 100, 109;
Попинци — 15, 37, 41, 105, 485, 541,
554;
Попов Мила — 283;
Поповић Владимир — 68;
Поповић Владо — 119;
Поповић Живана — 291;
Поповић др Жика-Ујица — 65;
Поповић Јован — 174;
Посавина — 136, 140;
Прдиполе (с.) — 427;
Предворица — 407;
Привлака — 354;
Принциповац — 470;
Прковци (с.) — 266;
Прогар — 180, 189, 279, 319, 382, 507;
Продановић Живан-Миша — 282,
295, 322;
Прокопов Стан — 259;
Прхово — 485, 525, 533, 548, 550;
Путинци (с.) — 32, 33, 34, 36, 37, 41,
107, 108, 127, 196, 197, 199, 221, 222,
223, 235, 340, 359, 534, 546, 549, 554,
557, 606, 615;

Равань (с.) — 111, 113, 114;
Радаковић Богдан — 418;
Радић Милорад — 195;
Радовановац (пст.) — 621;
Радомировић Бранко-Жарки —
119;
Радосављевић Иван-Пилот — 152;
Радош Ђура — 581, 591;
Радуловић Милорад-Мишко —
120;
Радуновић Блажо-Цвикераш — 65;
Рађеновић Гојко — 283;
Рађеновић Даница — 291;
Рајковић Милутин — 413;
Рајх Арнолд-Павле — 64;
Раковац (с.) — 54, 59, 81;
Раковци — 308;
Растошница — 129, 130;
Рача — види Сремска Рача;
Рачиновци (с.) — 101, 109, 110, 111,
117, 126, 163, 355;
Рендић Мирко — 400, 411;
Ренчел Антон — 290;
Ривница (с.) — 36, 61, 559, 564, 575;
Робершек Алојз-Јохан — 22;

Ројчевић — 129;
Роковци — 304;
Романовић Илија — 281, 294, 302,
326, 367, 381, 390, 393, 403, 415, 435,
441, 487;
Ромац Пашко-Здравко — 118;
Рончевић Радивоје — 290;
Рохаљ Јован — 290;
Рума — 12, 15, 18, 23, 34, 35, 48, 60,
61, 83, 152, 197, 200, 220, 223, 224,
231, 236, 238, 241, 256, 277, 284, 287,
292, 300, 303, 304, 307, 318, 323, 325,
336, 340, 384, 400, 404, 410, 416, 420,
424, 430, 431, 433, 438, 440, 444, 446,
463, 464, 465, 467, 484, 521, 532, 533,
534, 545, 547, 549, 550, 552, 554, 556,
558, 559, 560, 561, 564, 566, 568, 575,
576, 578, 580, 582, 583, 584, 585, 586,
587, 589, 594, 601, 602, 603, 605, 615,
619, 620, 622;

Руменка — 321;
Рупник Фрањо — 413;

С

Сава (р.) — 113, 114, 115, 148, 486,
508, 524, 527, 605;
Саватић Лазар-Металац — 152,
216, 329;
Савић Душан-Дола — 64;
Савић Миљивоје-Трива — 169, 277,
290;
Савић Срета-Коља — 29, 64, 87,
191, 212, 225, 254, 255, 289, 292;
Савићи — 148;
Сад (к. 308) — 285;
Самарић Жарко-Ваћа — 17, 28,
38, 39, 122;
Сандалов Тимотеј — 478;
Свилокос Илија — 478;
Свилош — 581;
Свињаревци — 354;
Св. Петка — 459;
Семберија — 137, 167, 175, 194, 205;
Сибач — 318, 325;
Сирадовић Станислав — 183;
Скаун Живан-Ђена — 196, 239,
379, 400, 411;
Скела (с.) — 525, 532, 605;
Скупљен — 487;
Славковци — 223;
Славонски Шамац — 267, 317;
Сланкамен — 533, 606;
Согић Јован-Цоје — 119;
Согић Сава-Куса — 119;
Сокол — 13, 14;
Соларов Ж. Велисав — 283;

Солнок (Жарковац) — 196, 197,
199;
Сољани (с.) — 59, 100, 112, 126, 163,
230, 258, 260;
Сомбор — 45;
Сорг Роберт — 189;
Сот (с.) — 123, 164, 219, 235, 432,
459, 460, 470, 474, 476;
Сотин — 354;
Спачва (р.) — 38, 48, 231, 304, 308,
361;
Сребреница — 8;
„Сребрник — 13;
Средојев Бранка — 283;
Срем — 12, 13, 30, 31, 52, 56, 60, 68,
133, 137, 142, 146, 151, 152, 160, 184,
185, 271, 277, 279, 307, 318, 327, 380,
578;
Сремска Митровица — 15, 16, 49,
53, 54, 59, 127, 135, 205, 220, 221,
236, 241, 242, 257, 258, 285, 287, 300,
301, 303, 304, 307, 308, 319, 324, 326,
337, 405, 406, 407, 416, 417, 423, 428,
430, 437, 440, 449, 455, 465, 480, 481,
490, 532, 533, 545, 547, 552, 554, 558,
561, 565, 566, 568, 570, 571, 572, 575,
576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583,
584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591,
594, 595, 596, 599, 601, 602, 603, 606,
607, 608, 618, 619, 620, 621, 622;
Сремска Рача — 100, 147, 151, 167,
168, 175, 182, 183, 207, 267, 565, 567,
570, 579, 580, 590, 621;
Сремски Карловци — 37, 243, 318,
338, 463, 495, 533, 541, 542;
Срњача — 266;
Станимировић Љубица — Соња —
120;
Станковић Ђорђе — 210;
Станковић Славко-Липић — 198,
376;
Стара Пазова — 34, 42, 51, 63, 304,
307, 350, 507, 525, 532, 533, 534, 541,
546, 547, 605, 612, 613, 614, 615;
Стари Јанковци — 354;
Стари Дивош — 49, 406, 446, 588,
590, 601;
Стевановић Драго — 551;
Стевин Сима — 290;
Стејановци — 134, 423, 424, 428,
430, 489, 481, 564, 581, 591, 609, 620;
Стоићев Мита-Брица — 106;
Стојаковић Богдан-Црни Ђорђе —
58, 123;
Стојановић Никола-Караџић —
281, 316, 379;

Строшинци _____ 110 112, 117, 125,
143, 147, 151, 162, 230, 231, 251, 254,
259, 260, 355;
Студва (р.) — 70, 74, 103, 175, 176,
177, 183, 267;
Субашић Лазо — 280;
Суботић Вукашин — 529, 592;
Суботица — 45;

Суботиште — 40, 223, 414, 550, 555;

Т

Тајс Рудолф — 188;
Танурић Марко-Шиптар — 190,
254, 282;
Теочак — 241;
Тепавец Ђорђе — 311;
Тестера (к. 140) — 285;
Тиквезки Геза-Ратко — 96;
Тишма Иван — 290;
Товарник — 22, 32, 75, 79, 80, 169,
212, 213, 215, 223, 228, 229, 231, 232,
242, 246, 254, 262, 263, 304, 308, 433,
498, 555;
Тодоровић Мијалко — 508, 593;
Тодоровић Сава-Брацика — 295;
Тодоровић Светислав-Цвиша — 73,
102, 112, 115, 126;
Томић Јанко — 412;
Томпојевци (с.) — 74, 78, 228, 231,
232, 354;
Топаловић Миленко — 290;
Торбица Јован — 289;
Требава — 14, 140;
Трнава — 150;
Трухар Фрањо — 412;
Тузла — 8, 14, 48, 130, 240;
Туна Арх — 261;

Ћ

Ђелеповац (пустара) — 571;
Ђирић Бошко — 196, 240, 276, 380,
400, 411, 420, 444;
Ђирић Милован-Ђука — 195;
Ђирпанов Радивоје-Ђира — 538;

У

Убавић Петар — 288;
Угриновци — 351, 525, 527, 528, 605,
613;
Узелац Вранко-Чаруга — 106;
Умка — 507, 509, 525, 526, 527;

Ф

Фелингер Јакоб — 52, 60;
Филипин Душан — 288;
Филипчев Милојко — 254, 282, 283;
Фрушка Гора — 137, 152, 178, 195,
215, 217, 220, 255, 256, 262, 263, 265,
266, 271, 277, 278, 279, 284, 285, 292,
293, 307, 309, 313, 324, 327, 376, 426,
438, 445, 454, 480, 575, 579, 582, 584;
Футог — 320;

Х

Хан Пијесак — 8;
Хетрик Јосип — 78;
Хрибар Л. Артур — 282, 286, 310,
312, 315, 365, 380, 386, 391, 398, 413,
422, 431, 432, 438, 446, 451, 453, 473,
567, 568, 580, 585;
Хотковци — 34, 341, 400, 401, 402,
440, 548, 550, 551, 562, 563;
Хрушовски Марко — 61;

Ц

Цапарде — 8;
Цвејић Миле — 283;
Црвени Чот — (Чардак) — 285, 431,
446;
Црквеште — 117, 147, 229;
Црепаја — 465;
Црна Гора — 114;
Црногорчевић Смиља — 291;
Црњелово — 94;

Ч

Чавић Миленко-Стари — 65, 76,
288;
Чаковци — 355;
Чалма — 122, 257, 285, 292, 300, 301,
324, 326, 341, 359, 370, 423, 427, 428,
430, 432, 438, 443, 449, 455, 481, 575,
581, 584, 587, 588, 594, 601;
Чарда — 49;
Чеак Јосип — 413;
Черевих — 274, 275, 276, 278, 279,
318, 325;
Чета прва Првог диверзантског
ударног батаљона — 15, 22, 32;
Чета друга Првог диверзантског
ударног батаљона — 15, 32;
Чета мачванска партизанска —
153;

- Чета словачка „Јанко Чмелик“ — 226;
Чета словачка „Јаношекова рота“ — 225;
Чиб — 266;
Чигрин — 577;
Чикаш (поток) — 594, 599, 601;
Чмелик Јанко — 226;
Чобановић Живан-Јаблан (Михаило) — 65, 288;
Чобановић Миленко — 478;
Чортановци — 92, 243, 318, 339, 463;
Чуруга — 218, 320;
- Ш
- Шабац — 18, 356, 484, 486, 550, 558;
'Шаренград — 82, 432, 449, 455, 457, 468, 469, 470, 471, 474, 475, 477, 584, 594;
Шатринци — 534, 548;
Шашиначки Ива — 195;
Шашинци — 257, 414, 547, 548, 550, 561, 562, 563, 571, 572, 577, 588, 621;
Шековићи — 8;
- Шешеринац Мимитрије-Геца — 16, 64, 357;
Шид — 70, 74, 75, 76, 79, 80, 103, 104, 110, 161, 165, 166, 169, 176, 178, 205, 206, 213, 215, 220, 223, 231, 232, 242, 244, 245, 246, 248, 253, 255, 261, 262, 266, 289, 304, 308, 319, 326, 348, 430, 438, 454, 455, 457, 458, 459, 468, 470, 476, 498, 565, 567, 570, 575, 579, 580, 585, 586, 590, 594, 595, 597, 598;
Шидски Бановци — 262;
Шиђанин Мита-Јанчић — 289;
Шилеговић Милош — 528, 545, 549, 563, 572;
Шилџак Мирко — 551;
Шимановци — 50, 51, 54, 236, 241, 352, 485, 548, 605;
Шишатовач — 427, 480;
Шпрајцер Јосип-Лика — 64, 147, 198;
Штитар — 267, 317;
Шуљам — 286, 407, 423, 428, 480, 481, 489, 503, 575, 579, 581, 582, 583, 586, 587, 594, 599, 601, 603, 606, 607, 608, 619.

С А Д Р Ж А Ј

БОРБЕ У ВОЈВОДИНИ 1944 ГОД.
(јануар—октобар)

Документа јединица Народноослободилачке војске,
партизанских одреда и партиских организација

	Страна
„Народноослободилачка војска и партизански одреди Војводине у току прошле 1943 године“ — чланак Јована Веселинова, штампан у „Нашој борби“ јануара 1944 године — — —	7
Саопштење Главног штаба НОВ и ПО Војводине од јануара 1944 год. о борбама и акцијама војвођанских јединица у Срему — — — — —	12
Ратни извештај Главног штаба НОВ и ПО Војводине бр. 1 од 7 јануара 1944 год. о акцијама Ударног диверзантског батаљона и јединица Првог сремског НОП одреда — — —	13
Извештај Ообавештајног отсека Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 9 јануара 1944 год. Оперативном одеку Главног штаба Војводине о рапореду и јачини непријатељских снага у појединим упориштима — — — — —	16
Наредба број 1 Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 10 јануара 1944 год. о формирању Шесте војвођанске бригаде и постављењу руководиоца — — — — —	17
Извештај Штаба Првог сремског НОП одреда од 10 јануара 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о нападу на воз између Руме и Шапца — — — — —	18
Извештај Прве чете Првог диверзантског ударног батаљона од 11 јануара 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о нападу на непријатељску патролу — — — — —	22
Извештај Штаба Првог сремског НОП одреда од 14 јануара 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о акцијама Трећег батаљона — — — — —	23
Извод из извештаја Окружног комитета КПЈ за северни Банат од 17 јануара 1944 год. Покрајинском комитету КПЈ за Војводину о ситуацији у северном Банату — — — — —	24
Извештај Штаба Шесте ударне бригаде од 18 јануара 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о формирању Шесте војвођанске ударне бригаде — — — — —	28
Наређење Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 20 јануара 1944 год. Штабу Првог сремског НОП одреда и Ударном диверзантском батаљону за извођење диверзантских акција — — — — —	29

	Страна
Писмо Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 23 јануара 1944 год. командама места и месним народноослободилачким одборима	30
Ратни извештај Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 24 јануара 1944 год. о акцијама Друге и Прве чете Ударног диверзантског батаљона	32
Извештај обавештајног официра Првог сремског НОП одреда од 24 јануара 1944 год. Окружном комитету КПЈ за Срем	33
Извештај Штаба Шесте војвођанске бригаде од 25 јануара 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о извршеној диверзантској акцији на прузи између Врбаше и Спачве	38
Извештај Штаба Првог сремског НОП одреда од 25 јануара 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о такмичешу јединица у времену од 15 до 31 децембра 1943 године	39
Извод из извештаја Покрајинског комитета КПЈ за Војводину од 27 јануара 1944 год. Централном комитету КПЈ	44
Ратни извештај број 4 Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 28 јануара 1944 год. о акцијама Ударног диверзантског батаљона и Шесте војвођанске бригаде	48
Извештај Штаба Првог сремског НОП одреда Главном штабу НОВ и ПО Војводине о борбама и акцијама одреда у току јануара 1944 године	49
Извештај Главног штаба НОВ и ПО Војводине од фебруара 1944 год. о борбама и акцијама војвођанских јединица у Срему	52
Ратни извештај број 5- Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 2 фебруара 1944 год. о борбама и акцијама Првог сремског НОП одреда и Шесте војвођанске бригаде	53
Извештај Штаба Првог сремског НОП одреда од 4 фебруара 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о извршеним акцијама	54
Заповест Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 7 фебруара 1944 год. за предузимање мера обезбеђења у случају непријатељске офанзиве	56
Извештај Штаба Првог сремског НОП одреда од 7 фебруара 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о изведеним акцијама	58
Ратни извештај Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 8 фебруара 1944 год. о борбама и акцијама Шесте војвођанске бригаде, Првог сремског НОП одреда и Ударног диверзантског батаљона	59
Извод из извештаја Окружног комитета КПЈ за источни Срем од 9 фебруара 1944 год. Покрајинском комитету КПЈ за Војводину о раду Првог сремског НОП одреда и команди подручја	62
Писмо команданта Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 11 фебруара 1944 год. Покрајинском комитету КПЈ за Војводину	64
Извештај Штаба Четврте војвођанске бригаде од 11 фебруара 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о нападу на села Нијемце и Моровић	69
Ратни извештај број 7 Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 12 фебруара 1944 год. о борбама и акцијама војвођанских јединица у Срему	73
Извештај Штаба Другог сремског НОП одреда од 13 фебруара 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о извршеним акцијама	75

	Страна
Писмо команданта Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 14 фебруара 1944 год. Покрајинском комитету КПЈ за Војводину	76
Извештај Штаба Другог сремског НОП одреда од 15 фебруара 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о изведеним акцијама	78
Извештај Штаба Првог сремског НОП одреда од 16 фебруара 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о изведеним акцијама	81
Ратни извештај број 8 Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 18 фебруара 1944 год. о борбама и акцијама Другог сремског НОП одреда и Ударног диверзантског батаљона	85
Извештај Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 18 фебруара 1944 год. Штабу Првог сремског НОП одреда о кретању непријатеља, намерама и јачини његових снага	86
Писмо Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 19 фебруара 1944 год. Штабу Јужнобанатског НОП одреда о организацији одреда и упутства за даљи рад и дејства на територији Баната	87
Наређење Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 20 фебруара 1944 год. Штабу Првог сремског НОП одреда за рушење пруге Нови Сад — Београд, тунела код Чортановаца и мостова између Петроварадина и Земунa	92
Писмо Економског отсека Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 20 фебруара 1944 год. Штабу Четврте војвођанске бригаде и управи болнице Шеснаесте НОУ дивизије о слању пакета борцима и рањеницима	93
Извештај Штаба Трећег бачко-барањског НОП одреда од 20 фебруара 1944 год. команданту Главног штаба НОВ и ПО Војводине о ситуацији у Одреду и припремама за прелазак у Бачку	95
Извештај Штаба Другог сремског НОП одреда од 21 фебруара 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о борби у селу Липовцу	97
Извештај Штаба Четврте војвођанске бригаде од 23 фебруара 1944 год. Штабу Шеснаесте (војвођанске) НОУ дивизије о борбама бригаде од 28 јануара до 23 фебруара	99
Ратни извештај Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 25 фебруара 1944 год. о борбама и акцијама војвођанских јединица	103
Извештај диверзантског ударног батаљона од 26 фебруара 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о борби с непријатељем у селу Попинцима	105
Извештај Штаба Првог сремског НОП одреда од 27 фебруара 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о борби с Немцима између Краљеваца и Путинаца	107
Ратни извештај Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 28 фебруара 1944 год. о акцијама војвођанских јединица	109
Извештај Штаба Четврте војвођанске бригаде од 28 фебруара 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о непријатељским снагама у појединим гарнизонима и акцијама Бригаде	110
Извештај Штаба Четврте војвођанске бригаде од 28 фебруара 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о извршеном нападу на село Равањ	113

	Страна
Извод из оперативског дневника Штаба Другог сремског НОП одреда за период од 15 до 29 фебруара 1944 године — —	цб
Наредба Штаба Шеснаесте НОУ дивизије од 1 марта 1944 год. о постављењу руководиоца у јединицама Тридесет шесте дивизије — — — —	118
Извештај Штаба Шесте војвођанске бригаде од 2 марта 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о извршеним акцијама од 16 до 29 фебруара — — — —	121
Извештај Штаба Трећег бачко-барањског НОП одреда од 2 марта 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о изведеним акцијама — — — —	123
Предлог Штаба Тридесет шесте НОУ дивизије од 3 марта 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине за формирање Седме војвођанске бригаде — — — —	124
Извештај Штаба Четврте војвођанске бригаде од 3 марта 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о ситуацији на њеном терену ⁴ — — — —	125
Ратни извештај Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 4 марта 1944 год. о акцијама војвођанских јединица — — — —	127
Ратни извештај Главног штаба НОВ и ПО Војводине од марта 1944 год. о борбама и акцијама војвођанских јединица —	128
Извештај Штаба Шеснаесте НОУ дивизије од 4 марта 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о формирању штаба Тридесет шесте војвођанске дивизије — — — —	129
Допис Штаба Шеснаесте НОУ дивизије од 10 марта 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о потреби преласка Четврте и Шесте бригаде из Срема у Источну Босну —	133
Извештај Штаба Првог сремског НОП одреда од 22 марта 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о евакуацији окупатора из Југославије у Мађарску — — — —	134
Извештај Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 23 марта 1944 год. Врховном штабу НОВ и ПО Југославије о раду Главног штаба од децембра 1943 до марта 1944 године —	136
Извештај Штаба Другог сремског НОП одреда од 24 марта 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о ситуацији у Срему — — — —	146
Извештај Штаба Другог сремског НОП одреда од 25 марта 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о припреми за прелаз из Босне у Срем — — — —	148
Наређење Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 26 марта 1944 год. Штабу Другог сремског НОП одреда за покрет у правцу Трнавe — — — —	150
Извештај Штаба Другог сремског НОП одреда од 26 марта 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о ситуацији у Срему — — — —	151
Наређење Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 27 марта 1944 год. Штабу Првог сремског НОП одреда и Команди Сремског подручја да пружи помоћ Мачванској партизанској чети — — — —	153
Окружница број 3 Главног вародноослободилачког одбора Војводине од 28 марта 1944 год. о јачању органа народне власти и задацима који стоје пред њима — — — —	155
Извештај „Слободне Војводине“ од 30 марта 1944 год. о борбама и акцијама војвођанских јединица — — — —	160

	Страна
Извештај Штаба Шесте војвођанске бригаде од 14 априла 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о борби у селу Моровићу — — — — —	162
Извештај Штаба Другог сремског НОП одреда од 17 априла 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о акцијама одреда од 1 до 15 априла — — — — —	163
Извештај Штаба Шесте војвођанске бригаде од 19 априла 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о извршеним акцијама — — — — —	165
Извештај Штаба Другог сремског НОП одреда од 21 априла 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о извршеним акцијама — — — — —	167
Писмо Главног народноослободилачког одбора Војводине од 23 априла 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о потреби веће сарадње војних јединица са органима народне власти — — — — —	170
Извештај Штаба Шесте војвођанске бригаде од 27 априла 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о борбама у Босутским шумама 21 и 23 априла — — — — —	175
Извештај Штаба Првог сремског НОП одреда од 28 априла 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о извршеним акцијама — — — — —	179
Извештај Штаба Другог сремског НОП одреда од 28 априла 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о акцијама Првог батаљона од 16 до 25 априла — — — — —	181
„Војводина у народном устанку“ — чланак Јована Веселинова, објављен у „Нашој борби“, број 24 од маја 1944 године — — — — —	184
Извештај Штаба Првог сремског НОП одреда од 2 маја 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о извршеним акцијама — — — — —	187
Наређење Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 5 маја 1944 год. Шестој војвођанској бригади, Првом и Другом сремском НОП одреду и Команди Сремског подручја о надлежности штабова на секторима где дејствују њихове јединице — — — — —	191
Извештај Штаба Шесте војвођанске бригаде од 6 маја 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о грешкама Штаба Другог сремског НОП одреда — — — — —	192
Заповест Штаба Другог сремског НОП одреда од 8 маја 1944 год. штабовима батаљона за прихватање болнице Трећег корпуса НОВЈ — — — — —	193
Наредба број 15 Штаба Првог сремског НОП одреда за 10 мај 1944 год. о формирању чете на терену Фрушке Горе и постављењу руководиоца — — — — —	195
Заповест Штаба Шесте војвођанске бригаде од 13 маја 1944 год. за напад на насеље Солнок и демонстративан напад на село Путинце — — — — —	196
Допис Команде места Шид од 15 маја 1944 год. заменику команданта Главног штаба НОВ и ПО Војводине — — — — —	198
Извештај Штаба Шесте војвођанске бригаде од 16 маја 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о борби у Солноку — — — — —	199
Оперативни извештај Штаба Другог сремског НОП одреда од 16 маја 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о акцијама одреда од 30 априла до 15 маја — — — — —	200

	Страна
Наређење Штаба Другог сремског НОП одреда од 16 маја 1944 год. јединицама Одрета, Првом батаљону Шесте војвођанске бригаде и Мајевичком НОП одреду за напад на Босут и Вртић — — — — —	205
Извештај Штаба Другог сремског НОП одреда од 19 маја 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о борби у Босуту	209
Наређење Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 23 маја 1944 год. војвођанским јединицама за уништавање мина на обали Дунава и за достављање извештаја о непријатељској противавионској одбрани — — — — —	211
Извештај Штаба Другог сремског НОП одреда од 23 маја 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о акцијама Одрета од 17 до 22 маја — — — — —	212
Извештај Штаба Другог сремског НОП одреда од 27 маја 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о разлозима који су га руководили да не испуни обећања дата Шестој војвођанској бригади — — — — —	214
Ратни извештај број 12 Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 28 маја 1944 год. о акцијама партизанских одреда — — — — —	218
Ратни извештај број 13 Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 28 маја 1944 год. о борбама и акцијама војвођанских јединица — — — — —	219
Наређење Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 30 маја 1944 год. Мобилизационом отсеку за ограничење пријема регрута — — — — —	224
Предлог Команде места Сремска Митровица од 31 маја 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине за формирање словачке чете „Јанко Чмелик“ — — — — —	225
Извештај Штаба Другог сремског НОП одреда од 1 јуна 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о борбама и акцијама Одрета од 1 до 31 маја — — — — —	227
Ратни извештај број 14 Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 2 јуна 1944 год. о борбама и акцијама војвођанских јединица — — — — —	231
Извештај Штаба Шесте војвођанске бригаде од 5 јуна 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о борбама и акцијама Бригаде од 15 маја до 3 јуна — — — — —	233
Извештај Штаба Шесте војвођанске бригаде од 7 јуна 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о нападу на Врдник	237
Наредба број 19 Штаба Првог сремског НОП одреда за 7 јун 1944 год. о формирању штабова Првог и Другог батаљона и постављењу руководиоца — — — — —	239
Ратни извештај број 15 Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 10 јуна 1944 год. о борбама и акцијама војвођанских јединица — — — — —	240
Извештај Штаба Шесте војвођанске бригаде од 15 јуна 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о акцијама Бригаде од 1 до 15 јуна — — — — —	244
Извештај Штаба Другог сремског НОП одреда од 16 јуна 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о борбама и акцијама Одрета од 1 до 15 јуна — — — — —	245
Извештај Штаба Седме војвођанске бригаде од 6 јула 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о акцијама Бригаде	248
Извештај Штаба Седме војвођанске бригаде од 10 јула 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о нападу на непријатељско упориште у селу Строшинцима — — — — —	251

	Страна
Извод из књиге депеша Штаба Дванаестог корпуса НОВЈ — —	253
Извештај Штаба Шесте војвођанске бригаде од 13 јула 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о акцијама Бригаде	256
Заповест Штаба Седме војвођанске бригаде од 15 јула 1944 год. штабовима батаљона за напад на непријатељско упориште у селу Сољанима — — — — —	258
Заповест Штаба Седме војвођанске бригаде од 20 јула 1944 год. штабовима батаљона за напад на непријатељско упориште у селу Нијемцима — — — — —	262
Извод из књиге депеша Главног штаба НОВ и ПО Војводине —	264
Писмо Главног народноослободилачког одбора Војводине од 4 августа 1944 год. свима окружним НО одборима о борби против непријатељских агената и контроли кретања странаца — — — — —	268
Наређење Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 6 августа 1944 год. Штабу Шесте војвођанске бригаде да испита ситуацију и контролише кретање непријатеља у западном делу Срема — — — — —	271
Наређење Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 7 августа 1944 год. штабовима Шесте и Седме војвођанске бригаде, Првог и Другог сремског НОП одреда и Команди Сремског подручја за обезбеђење слободне територије — — — — —	272
Наређење Оперативног штаба Шесте војвођанске бригаде и Првог сремског НОП одреда од 7 августа 1944 год. јединицама Бригаде и Одредом за напад на Черевих — — — — —	274
Извештај Штаба Шесте војвођанске бригаде од 9 августа 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о нападу непријатеља на комору Економског отсека Главног штаба — — — — —	276
Извод из књиге депеша Главног штаба НОВ и ПО Војводине —	278
Писмо Главног штаба НОВ -и ПО Војводине од 17 августа 1944 год. Штабу Банатске оперативне зоне о упућивању радиостанице, телеграфисте и шифранта — — — — —	280
Наредба Главног штаба НОВ и ПО Војводине за 17 август 1944 год. о постављењу руководиоца — — — — —	281
Наредба Главног штаба НОВ и ПО Војводине за 18 август 1944 год. о формирању Петог банатског НОП одреда и о постављењу руководиоца — — — — —	283
Заповест Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 19 августа 1944 год. штабовима Сремске оперативне зоне, Шесте војвођанске бригаде и Команди Сремског подручја о припремама за разбијање претстојеће непријатељске офанзиве — — — — —	284
Наредба Главног штаба НОВ и ПО Војводине за 21. август 1944 год. о формирању команди подручја на територији Срема — — — — —	287
Наредба Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 21 августа 1944 год. о постављењу руководиоца — — — — —	290
Заповест Штаба Шесте војвођанске бригаде од 21 августа 1944 год. штабовима батаљона за одбијање претстојеће непријатељске офанзиве на Фрушку Гору — — — — —	292
Наредба Штаба Бачко-барањске оперативне зоне од 23 августа 1944 год. за формирање Бачко-паланачког, Шајкашког и Суботичког НОП одреда — — — — —	294
Извод из извештаја Покрајинског комитета КПЈ за Војводину од 24 августа 1944 год. Централном комитету КПЈ — — — — —	296

	Страна
Извештај Штаба Шесте војвођанске бригаде од 24 августа 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о нападу на непријатељска упоришта у Манђелосу и Манђелоској Пу-стари	300
Заповест Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 27 августа 1944 год. штабовима Сремске, Бачко-барањске и Банатске оперативне зоне и Шесте војвођанске бригаде за рушење комуникација и онемогућавање саобраћаја непријатељској војсци	303
Наредба Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 28 августа 1944 год. о формирању чета за везу при Главном штабу и Бачко-барањске оперативне зоне	311
Заповест Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 28 августа 1944 год. штабовима Шесте војвођанске бригаде, Сремске оперативне зоне и Команди Фрушкогорског подручја за обезбеђење логора од бомбардовања непријатељских авиона	313-
Извештај Штаба Сремске оперативне зоне од 28 августа 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о извршеним припремама за рушење комуникација	315
Наређење Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 30 августа 1944 год. штабовима Сремске, Бачко-барањске и Банатске оперативне зоне, командама подручја и отсецима Главног штаба за предузимање мера у циљу спречавања преласка разбијених четничких јединица из Србије у Војводину	317
Ратни извештај Главног штаба НОВ и ПО Војводине о борбама и акцијама војвођанских јединица у току јула и августа 1944 године	317
Наредба Штаба Бачко-барањске оперативне зоне од 31 августа 1944 год. о постављењу руководиоца и формирању Сомборског НОП одреда	321
Извештај Штаба Шесте војвођанске бригаде од 31 августа 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о борбама Бригаде током јула и августа	323
Наредба Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 1 септембра 1944 год. за обезбеђење склоништа и развијање веће будности у војвођанским јединицама	327
Билтен Обавештајног отсека Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 1 септембра 1944 године	330"
Извештај Штаба Шесте војвођанске бригаде од 1 септембра 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о изведеним акцијама	359
Извештај Штаба Сремске оперативне зоне од 2 септембра 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о акцијама Босутског НОП одреда	360
Заповест Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 3 септембра 1944 год. штабовима Сремске оперативне зоне, Шесте војвођанске бригаде и Команди Фрушкогорског подручја за проширење ослобођене територије и распоред јединица и војнопозадинских установа	362
Заповест Штаба Шесте војвођанске бригаде од 3 септембра 1944 год. штабовима батаљона за распоред и смештај јединица на ослобођеној територији	365
Извештај Штаба Сремске оперативне зоне од 4 септембра 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о акцијама фрушкогорског и Босутског НОП одреда	368

Извештај Штаба Шесте војвођанске бригаде од 6 септембра 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о акцијима бригаде — — — — —	369
Ванредно саопштење Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 8 септембра 1944 год. о масовном приступању домобрана Народноослободилачком покрету — — — — —	371
Наређење Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 9 септембра 1944 год. командама' подручја, штабовима оперативних зона, штабовима Шесте и Седме војвођанске бригаде и отсецима Главног штаба за формирање војнопозадинских органа у новоослобођеним местима — — — — —	372
Наредба број 28 Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 11 септембра 1944 год. за формирање Осме, Девете, Десете и Пратеће бригаде Главног штаба Војводине — — — — —	376
Заповест Штаба Шесте војвођанске бригаде од 11 септембра 1944 год. штабовима батаљона за уништење четника на територији доњег Срема — — — — —	380
Заповест Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 12 септембра 1944 год. штабовима Шесте, Седме, Осме, Девете и Десете војвођанске НОУ бригаде за напад на непријатељска упоришта: Купиново, Прогар и Бољевце — — — — —	382
Заповест Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 12 септембра 1944 год. Штабу Јуришног батаљона Пратеће НОУ бригаде Главног штаба Војводине за рушење железничке пруге између Руме и Врдника — — — — —	384
Допис Оперативног отсека Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 13 септембра 1944 год. Обавештајном отсеку Главног штаба Војводине којим се траже подаци о непријатељским снагама у гарнизонима на територији Срема' — — — — —	385
Наређење Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 14 септембра 1944 год. Штабу Осме војвођанске НОУ бригаде за рушење комуникације Петроварадин—Добриловци — — — — —	386
Заповест Штаба Шесте војвођанске бригаде од 14 септембра 1944 год. за напад јединица Шесте и Десете војвођанске бригаде на непријатељско упориште у селу Купинову — — — — —	388
Наређење Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 15 септембра 1944 год. Деветој војвођанској НОУ бригади да на пуцарама Овчар и Грабово одузме стоку коју су фашисти опљачкали — — — — —	391
Наређење Штаба Шесте војвођанске бригаде од 15 септембра 1944 год. штабовима батаљона за формирање нових чета у свима батаљонима — — — — —	392
Заповест Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 17 септембра 1944 год. штабовима војвођанских бригада за рушење комуникација којима се повлаче немачке трупе — — — — —	394
Заповест Штаба Једанаесте пратеће НОУ бригаде од 17 септембра 1944 год. Морнаричкој чети да онемогући непријатељу пловидбу Дунавом — — — — —	398
Заповест Штаба Шесте војвођанске бригаде од 18 септембра 1944 год. за напад јединица Десете и Шесте војвођанске бригаде на непријатељска упоришта у Грабовцима и Хртковцима — — — — —	400
Заповест Штаба Седме војвођанске бригаде од 18 септембра 1944 год. штабовима батаљона за рушење комуникација и онемогућавање повлачења немачких дивизија — — — — —	404

	Страна
Заповест Штаба Једанаесте пратеће НОУ бригаде од 18 септембра 1944 год. Јуришном батаљону за уништење пруге Рума—Врдник — — — — —	4X0
Наредба Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 19 септембра 1944 год. за формирање официрске и подофицирске школе	412
Заповест Штаба Шесте војвођанске бригаде од 19 септембра 1944 год. штабовима батаљона за покрет правцем: Суботиште—Врстача—Буђановци—Шашинци—Бешеново — —	414
Извештај Штаба Седме војвођанске бригаде од 19 септембра 1944 год. Оперативном отсеку Главног штаба НОВ и ПО Војводине о рушењу железничке пруге између Руме и Кукујеваца — — — — —	416
Извештај Штаба Једанаесте пратеће НОУ бригаде од 19 септембра 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о акцији Јуришног батаљона — — — — —	419
Наређење Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 20 септембра 1944 год. Штабу Девете НОУ бригаде да изврши припреме за случај непријатељске офанзиве — — — — —	421
Заповест Штаба Седме војвођанске бригаде од 20 септембра 1944 год. штабовима батаљона за рушење железничке пруге — — — — —	422
Наређење Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 21 септембра 1944 год. Команди Војне области за формирање заробљеничких логора при командама Босутског и Фрушкогорског подручја — — — — —	425
Заповест Штаба Седме војвођанске бригаде од 21 септембра 1944 год. штабовима батаљона за обезбеђење слободне територије — — — — —	426
Заповест Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 22 септембра 1944 год. Штабу Шесте војвођанске бригаде за рушење комуникација и спречавање повлачења непријатељских јединица — — — — —	430
Наређење Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 22 септембра 1944 год. Штабу Седме војвођанске бригаде за уништење непријатељских посада у Илоку, Шаренграду, Соту, Ердевику и Чалми — — — — —	432
Извештај Штаба Шесте војвођанске бригаде од 23 септембра 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о нападу на непријатељско упориште у Грабовцима — — — — —	433
Заповест Штаба Седме војвођанске бригаде од 23 септембра 1944 год. штабовима батаљона за рушење комуникација којима непријатељ извлачи своје скаге — — — — —	436
Извештај Штаба Седме војвођанске бригаде од 23 септембра 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о предузетим мерама за уништење непријатељских упоришта на западним обронцима Фрушке Горе — — — — —	438
Извештај Штаба Девете војвођанске бригаде од 23 септембра 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о јачини непријатељског гарнизона у Босуту — — — — —	439
Заповест Штаба Шесте војвођанске бригаде од 24 септембра 1944 год. за рушење пруге Кленак-Рума — — — — —	440
Заповест Штаба Седме војвођанске бригаде од 24 септембра 1944 год. штабовима батаљона за распоред јединица — — — — —	442
Извештај Штаба Једанаесте војвођанске НОУ бригаде од 24 септембра 1944 год. Главном штабу НОВ и ПО Војводине о минирању комуникација — — — — —	444

	Страна
Заповест Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 27 септембра 1944 год. Штабу Осме војвођанске НОУ бригаде за размештај шених јединица	445
Наређење Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 27 септембра 1944 год. Штабу Једанаесте пратеће НОУ бригаде за напад на Илок и Шаренград	449
Наредба Главног штаба НОВ и ПО Војводине за 28 септембар 1944 год. о постављењу руководица и формирању Артиљериске подофицирске школе	450
Упутство Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 28 септембра 1944 год. Штабу Банатске оперативне зоне за формирање партизанских одреда и њихово дејство на територији Баната	451
Заповест Штаба Седме војвођанске бригаде од 28 септембра 1944 год. штабовима батаљона за ослобођење Илока	454
Ратни извештај Главног штаба НОВ и ПО Војводине од септембра 1944 год. о борбама и акцијама војвођанских јединица	463
Извештај Шесте војвођанске бригаде Главног штабу НОВ и ПО Војводине о акцијама бригаде од 15 септембра до 1 октобра 1944 године	466
Извештај Једанаесте пратеће НОУ бригаде од 2 октобра 1944 год. Главног штабу НОВ и ПО Војводине о ослобођењу Шаренграда	468
Извештај Седме војвођанске бригаде од 3 октобра 1944 год. Главног штабу НОВ и ПО Војводине о борбама за ослобођење Илока	474
Заповест Штаба Седме војвођанске бригаде од 5 октобра 1944 год. штабовима батаљона за премештање јединица на нове положаје	480
Наредба Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 6 октобра 1944 год. за формирање Треће војвођанске НОУ дивизије	482
Наређење Штаба Шесте војвођанске бригаде од 6 октобра 1944 год. Штабу Првог батаљона да затвори правац Шабац—Рума	484
Извештај Десете војвођанске НОУ бригаде од 8 октобра 1944 год. Штабу Једанаесте војвођанске НОУ бригаде о распореду својих јединица	485
Заповест Штаба Шесте војвођанске бригаде од 9 октобра 1944 год. за прелаз преко Саве	486
Заповест Штаба Седме војвођанске бригаде од 10 октобра 1944 год. штабовима Првог и Четвртог батаљона за постављање заседа	488,
Наредба Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 12 октобра 1944 год. за формирање Сремске војне области	490
Извештај Штаба Бачко-барањске оперативне зоне од 12 октобра 1944 год. Главног штабу НОВ и ПО Војводине о ситуацији на територији Бачке	492
Наредба Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 13 октобра 1944 год. за формирање Сремске оперативне зоне	494
Извештај Седме војвођанске бригаде од 13 октобра 1944 год. Штабу Треће војвођанске НОУ дивизије о борбама и акцијама Бригаде	496
Извештај Обавештајног центра Босутског рејона од 14 октобра 1944 године	497

	Страна
Уггуство Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 15 октобра 1944 год. Штабу Бачко-барањске оперативне зоне за мобилизацију људства на територији Бачке — — — —	499
Заповест Штаба Седме војвођанске бригаде од 19 октобра 1944 год. штабовима батаљона за рушење комуникација ради онемогућавања извлачења непријатељских снага — —	500
Авизо-заповест Првог пролетерског корпуса НОВЈ од 20 октобра 1944 год. за пребацивање јединица Дванаестог корпуса преко Саве у Срем — — — — — — — —	504
Заповест Штаба Тридесет шесте НОУ дивизије од 20 октобра 1944 год. Штабу Шесте бригаде да изврши припреме за прелаз преко Саве — — — — — — — —	508
Заповест Штаба Седме војвођанске бригаде од 20 октобра 1944 год. штабовима батаљона за напад на непријатељско упориште у Каменици — — — — — — — —	510
Оперативни извештај Штаба Седме војвођанске бригаде од 20 октобра 1944 год. Штабу Сремске оперативне зоне — —	519
Наређење Штаба Првог пролетерског корпуса НОВЈ Штабу Пете НОУ дивизије од 21 октобра 1944 год. за пребацивање преко Дунава и поседање леве обале — — — —	522
Извештај Штаба Шесте пролетерске дивизије од 21 октобра 1944 год. Штабу Првог пролетерског корпуса о борбама за ослобођење Земуна — — — — — — — —	523
Заповест Штаба Дванаестог корпуса од 21 октобра 1944 год. штабовима дивизија за форсирање Саве и ослобођење Војводине — — — — — — — — — —	524
Наређење Штаба Једанаесте НОУ дивизије од 21 октобра 1944 год. штабовима бригада за форсирање Саве на сектору Умке — — — — — — — — — —	527
Допис Првог пролетерског корпуса од 22 октобра 1944 год. Шестој пролетерској дивизији о претстојећој операцији Дванаестог корпуса — — — — — — — —	529
Извештај Штаба Седме војвођанске бригаде од 22 октобра 1944 год. Штабу Сремске оперативне зоне о нападу на непријатељско упориште у Каменици — — — — — — — —	530
Наређење Штаба Дванаестог корпуса НОВЈ од 23 октобра 1944 год. штабовима дивизија за овлађивање линијом: Стара Пазова—Ипђија Рума—Сремска Митровица — — — —	532
Проглас Главног народноослободилачког одбора и Главног штаба НОВ и ПО Војводине од 24 октобра 1944 године — —	535
Извештај Штаба Шесте пролетерске дивизије од 24 октобра 1944 год. Штабу Првог пролетерског корпуса НОВЈ о ослобођењу Старе Пазове — — — — — — — —	541
Извештај Штаба Седме вајвођанске бригаде од 24 октобра 1944 год. о уласку у Петроварадин и Ср. Карловце — — — —	542
Наређење Првог пролетерског корпуса Шестој пролетерској дивизији „Никола Тесла" од 25 октобра 1944 год. за покрет са просторије Земуна на просторију: Нова Пазова—Војке—Голубинци — — — — — — — —	544
Наређење Штаба Дванаестог корпуса НОВЈ од 25 октобра 1944 год. Штабу Једанаесте НОУ дивизије за напад на Руму — —	545
Наређење Штаба Једанаесте НОУ дивизије од 25 октобра 1944 год. штабовима бригада за напад на непријатељска упоришта Јарак и Шашинце — — — — — — — —	547

	Страна
Наређење Штаба Пете Крајишке (Козарске) НОУ бригаде од 25 октобра 1944 год. штабовима батаљона да затворе прваца који води од Шапца према Никинцима — — — • —	550
Наређење Штаба Тридесет шесте НОУ дивизије од 25 октобра 1944 год. штабовима бригада за напад на Руму — • — —	552
Наређење Штаба Друге бригаде Шеснаесте војвођанске НОУ дивизије од 25 октобра 1944 год. штабовима батаљона за напад на Руму — — — — — — — — — —	554
Наређење Штаба Тридесет шесте војвођанске НОУ дивизије од 26 октобра 1944 год. Штабу Пете војвођанске бригаде за садејство снагама које нападају Руму — — — — — — — —	556
Извештај Штаба Тридесет шесте НОУ дивизије од 26 октобра 1944 год. Штабу Дванаестог корпуса НОВЈ о ослобођењу Ирига — — — — — — — — — —	557
Наређење Штаба Дванаестог корпуса НОВЈ од 26 октобра 1944 год. Штабу Шесте пролетерске дивизије за покрет у правцу Сремске Митровице — — — — — — — — — —	558
Извештај Штаба Дванаестог корпуса НОВЈ од 27 октобра 1944 год. Штабу Првог пролетерског корпуса НОВЈ о ослобођењу Руме и Вогња — — — — — — — — — —	559
Наређење Штаба Дванаестог корпуса НОВЈ од 27 октобра 1944 год. Штабу Тридесет шесте НОУ дивизије да избије на комуникацију Рума—Стејановци—Велики Радинци — —	560
Наређење Штаба Једанаесте НОУ дивизије од 27 октобра 1944 год. штабовима бригада за напад на Сремску Митровицу	561
Извештај Штаба Једанаесте НОУ дивизије од 27 октобра 1944 год. Штабу Дванаестог корпуса НОВЈ о нападу на непријатеља у селу Хртковцима и Јарку — — — — — — — —	562
Извештај Штаба Тридесет шесте НОУ дивизије од 27 октобра 1944 год. Штабу Дванаестог корпуса НОВЈ о дејству њених јединица — — — — — — — — — —	564
Заповест Штаба Дванаестог НОУ корпуса од 27 октобра 1944 год. Штабу Тридесет шесте дивизије за овлађивање линијом Илок—Шид—Рача — — — — — — — — • —	565
Наређење Штаба Дванаестог корпуса НОВЈ од 27 октобра 1944 год. Штабу Сремске оперативне зоне да се стави под команду Шесте пролетерске дивизије и да јој садејствује у овлађивању линијом Илок—Шид—Рача — — — — — — — —	567
Извештај Штаба Дванаестог корпуса НОВЈ од 27 октобра 1944 год. Штабу Првог пролетерског корпуса НОВЈ о ослобођењу Руме и борбама за ослобођење Митровице — — —	568
Наређење Једанаесте НОУ дивизије од 27 октобра 1944 год. штабовима бригада за напад на Сремску Митровицу — —	570
Извештај Штаба Једанаесте НОУ дивизије од 27 октобра 1944 год. Штабу Дванаестог корпуса о припремама за напад на Сремску Митровицу — — — — — — — — — — • —	572
Дневни оперативни извештај Првог пролетерског корпуса НОВЈ од 27 октобра 1944 год. Врховном штабу НОВ и ПОЈ о ослобођењу Руме — — — — — — — — — —	575
Наређење Штаба Пете Крајишке (Козарске) НОУ бригаде од 27 октобра 1944 год. штабовима батаљона за садејство снагама Дванаестог корпуса НОВЈ за ослобођење Сремске Митровице — — — — — — — — — — • — — — — —	576

	Страна
Наређење Штаба Првог пролетерског корпуса НОВЈ од 28 октобра 1944 год. Штабу Дванаестог корпуса НОВЈ и штабовима дивизија за даље продирање и чишћење Срема	578
Заповест Штаба Дванаестог корпуса НОВЈ од 28 октобра 1944 год. Штабу Тридесет шесте НОУ дивизије за овлађивање гребеном Фрушке Горе — — — — —	579
Заповест Штаба Шесте војвођанске бригаде од 28 октобра 1944 год. штабовима батаљона за покрет и размештај јединица на новој просторији — — — — —	580
Дневни оперативни извештај Првог пролетерског корпуса НОВЈ од 29 октобра 1944 год. Врховном штабу НОВ и ПОЈ о ситуацији на сектору Сремска Митровица — Фрушка Гора	582
Заповест Штаба Дванаестог корпуса НОВЈ од 29 октобра 1944 год. Штабу Једанаесте НОУ дивизије за блокаду Сремске Митровице — — — — —	583
Саопштење Другог отсека Дванаестог ударног корпуса НОВЈ од 29 октобра 1944 год. о јачини и саставу непријатељских гарнизона — — — — —	585
Наређење Штаба Једанаесте НОУ дивизије од 29 октобра 1944 год. штабовима бригада за блокаду Сремске Митровице	587
Наређење Штаба Двадесет прве НОУ дивизије НОВЈ од 29 октобра 1944 год. штабовима бригада и командама јединица за покрет у правцу Руме — — — — —	589
Заповест Штаба Шесте војвођанске бригаде од 29 октобра 1944 год. штабовима батаљона за покрет и садејство осталим јединицама у циљу овлађивања линијом Илок—Шид—Рача	590
Дневни оперативни извештај Првог пролетерског корпуса НОВЈ од 30 октобра 1944 год. Врховном штабу НОВ и ПОЈ о ситуацији на сектору Сремске Митровице — — — — —	591
Наређење Штаба Првог пролетерског корпуса НОВЈ од 30 октобра 1944 год. Штабу Дванаестог корпуса НОВЈ, штабовима дивизије и самосталних бригада за снабдевање јединица теглећим коњима и колима — — — — —	592
Заповест Штаба Дванаестог корпуса НОВЈ од 30 октобра 1944 год. штабовима дивизија за напад на непријатеља и избивање на линију Шаренград—Шид—Восут — — — — —	594
Саопштење Другог отсека Штаба Дванаестог корпуса НОВЈ од 30 октобра 1944 год. о јачини, саставу и распореду непријатељских снага у Сремској Митровици и Лаћарку — —	596
Саопштење Другог отсека Штаба Дванаестог корпуса НОВЈ од 30 октобра 1944 год. о јачини, саставу и распореду непријатељских снага у Шиду, Илинцима, Босуту, Кукујевцима, Кузмину и Мартинцима — — — — —	597
Заповест Штаба Шесте пролетерске дивизије од 30 октобра 1944 год. штабовима бригада за напад на непријатељско упориште у Великим Радинцима — — — — —	599
Заповест Штаба Шеснаесте НОУ дивизије од 30 октобра 1944 год. штабовима бригада за смену јединица Једанаесте НОУ дивизије и напад на непријатељски гарнизон у Сремској Митровици — — — — —	601
Извод из књиге депеша Штаба Првог пролетерског корпуса НОВЈ — — — — —	605
Наређење Штаба Шесте пролетерске дивизије од 31 октобра 1944 год. Штабу Двадесет прве НОУ дивизије за напад на Бешеново и Шуљам — — — — —	607

	Страна
Наређење Штаба Дванаестог корпуса НОВЈ од 31 октобра 1944 год. штабовима дивизија за распоред јединица и пребацивање Шеснаесте НОУ дивизије на сектор Мачве — — —	608
Извештај Другог отсека Штаба Дванаестог корпуса НОВЈ од 31 октобра 1944 год. о бројном стању непријатељских снага	610
Извод из операциског дневника Штаба Шесте пролетерске дивизије „Никола Тесла“ за време од 21 до 31 октобра 1944 године — — —	611
Наређење Штаба Једанаесте дивизије од 31 октобра 1944 год. штабовима бригада за покрет и размештај јединица ради одмора и сређивања — — —	619
Наређење Штаба Двадесет прве НОУ дивизије од 31 октобра 1944 год. штабовима бригада и командама јединица за покрет у правцу Сремске Митровице — — —	621
Регистар — — —	623